

سُنُّ النَّبِيِّ

به کو ردی

لِلْإِمَامِ أَحْمَدَ بْنِ شُعَيْبٍ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ النَّسَائِيِّ

وه رگسترانی

عَبَّاسُ مُحَمَّدِ أَمِينُ

منتدی اِقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

٤

٣

٢

١

سُنُّ النَّسَائِي

به کوردی

لِلْإِمَامِ أَحْمَدَ بْنِ شُعَيْبٍ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ النَّسَائِي

به رگی یه که م

وه رگی رانی

عَبَّاسُ مُحَمَّدِ أَمِين

حوکمی فه رموده کان وه رگی روه له

الشیخ محمد صبحی بن حسن خلاق

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

بۆدابهزاندنى جۆرەھا كۆتیب: سەردانى: (مَنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مَنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدای داتلود كۆتایهائی مۆختلف مبراجعه: (مَنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردی ، عربي ، فارسي)

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

سُنُّ النَّبِيِّ

به كوردی

پښتو ژبې پښتو
په روڼه او نوښته وده زانست

پښتو ژبې پښتو

په روڼه او نوښته وده زانست

سُنُّ النِّسَاءِ

په كوردی

نووسینی: الإمام أحمد بن شعيب أبو عبد الرحمن النسائي

وه رڼپړانی: عباس محمد أمين

دیزاینی ناوه وه: زه رده شت كاوانی

خه تی به رگ: نه وزاد كووی

چاپی په كه م: ۱۴۴۲ك - ۲۰۲۱ز

۶۴۰ لاپه رپه

۱۷ * ۲۴ سم

بابه ت: ثابینی

له به رپوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشته كان - هه ریمی كوردستان

ژماره سپاردنی (۸۲۷) ی سالی ۲۰۲۰ پیدراوه

کتبناجی

حاجی قاری کون

سُنَنِ النَّسَائِي

به كوردی

نووسینی

الإمام أحمد بن شعيب أبو عبد الرحمن النسائي

وه رگێران

عباس محمد أمين

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پاش ستایشی شایسته بۆ خوای به خشنده، صلوات و سهلام پرژی به سههه باشترین بهندهی خوا موحه ممه دﷺ و هاوه لانی و شوینکه وتوانی تا پرژی دوا بی...
له خزمهت دا بوونی پیغه مبهری خو شه ویست ﷺ به ههه شیوازنک شه رهف و گه وره بی به که ی زوره بۆ خزمه تکاره که..

تیغه وهك ستافی پیت، به هاوکاری کۆمه لیک مامۆستای قه در گران و نه هلی عیلم و خاوه ن توانا و خاوه ن عهزم، بریارماندا له ماوه به کی دیاری کراو به پشتیوانی خوای پهروه ردگار سهه رجه م کتیبه کانی فهرمووده وهه ربگێرین بۆ زمانی شیرینی کوردی له بههه ئه م هۆکارانه ی خواره وه:

(۱) - نه بوونی ناشنا به تی ئه م نه وه ی نو ییبه به زمانی عه ره بی، که ئه مه شه دوا جار ده بیته بی به شبوونی نه وه ی داها توو له گه وره ترین زانست که میراتی پیغه مبهری خوا به ﷺ.

(۲) - هه زاری کتیبه خانه ی کوردی له کتیبه کانی فهرمووده ی پیغه مبهری خوا ﷺ، که له کتیبه کانی فهرمووده، تا ئیستا جگه له (سنن أبي داود)^(۱) هیچ کتاییک دیکه وهه رنه گێردراوه به کاملی له سهه ره تای تا کوتای.

له راستیدا ئه م پرژه به به هیچ جۆرێک ئامانجی بازرگانی و قازانجی ماددی له نیه تدا نیه.

داوای ته و فیک و هاوکاری له خوای پهروه ردگار ده که ی، له دووعای خیری خۆتان ئه م ستافه و کاره که ی له بیر مه که ن.

ستافی پیت

۲۰۲۰/۲/۲

(۱) که به پرژ: (م. ناصح سازانی) وهه ربگێراوه.

پیشهکی زانای پایه‌به‌رز محمد الشیخ الطاهر البرزنجی

به‌ناوی خوا ده‌ست پیده‌که‌م و، تهنه‌پشت به‌ئو ده‌به‌ستم، درودو سه‌لام پرژی
بۆ سه‌ر رووحی سه‌روه‌ری جیهانیان موحه‌مه‌د ﷺ.

دلخۆشم به‌نووسینی ئەم پیشه‌کیه‌ بۆیه‌ کێک له‌ سه‌رچاوه‌ گرنه‌گه‌ کانی فه‌رمووده‌ کانی
په‌غه‌مه‌ری خوا ﷺ، ئه‌ویش (السنن النسائي)یه، به‌تایبه‌ت من سالانیکی دوورو درێژ
هاورپێ لی‌کۆله‌ره‌که‌ی بووم، مه‌به‌ستم مامۆستای خۆمه‌ زانای پایه‌به‌رز موحه‌مه‌د
صوبحی هه‌سه‌ن هه‌لاقه‌ په‌حمه‌تی خوای لێ بێت، وه‌ بووم به‌ هاورپێ له‌ ته‌خه‌ریجی
فه‌رمووده‌ کان به‌ تایبه‌ت له‌ ته‌حقیق کردنم بۆ کتیبی: (تاریخ الأمم والملوک) که‌ ئیبنو
جه‌ریری طه‌به‌ری نوسیویه‌تی، جا ئه‌وه‌ بوو دواتر به‌ مه‌وسوعه‌یه‌ک بۆ فه‌رمووده
(صحيح) و (ضعيف)ه‌کان، وه‌ (تاریخ الطبري) له‌ سێزده‌ به‌رگدا به‌ سه‌ره‌رشتی ئه‌و
په‌حمه‌تی خوای لێ بێت.

جا یه‌ کێک له‌ تایبه‌تمه‌ندی ته‌حقیقه‌ کانی مامۆستا که‌م ئه‌وه‌یه‌ به‌ زانستیکی ته‌واوو
پوخته‌کرده‌وه‌ مامه‌له‌ی کرده‌، به‌بێ که‌م و کورپی له‌ هوکمدان به‌سه‌ر فه‌رمووده‌کان
که‌ (صحيح)ه‌، یان (ضعيف)ه‌، جا په‌حمه‌تی خوای لێ بێت به‌ درێژی شه‌وو پۆژ
لی‌کۆلینه‌وه‌ و ته‌حقیقی له‌ کتیبه‌ کانی فه‌رمووده‌ ده‌کرد، پیده‌چێ هه‌ندی که‌سه‌ نه‌زانی
پیشه‌وا په‌حمه‌تی خوای لێ بێت چل سال موفتی شاری عه‌فرین بووه‌ ...!

وه‌ دوای ده‌رچوونی له‌و شاره‌ به‌ ناچارپی، پیش چل سال، هه‌موو کتیبه‌ کانی
به‌ خاک سپه‌ردران، هه‌ر به‌ ئومێد بوو جارێکی تر بگه‌رپه‌ته‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی سوودی
لێ وه‌ربگرێ، چونکه‌ ئه‌و په‌رتووکانه‌ له‌ دلیدا زۆر شیرین بوون، به‌لام دونیای
به‌جیه‌ه‌شت و نه‌گه‌رایه‌وه‌ بۆ لای کتیبه‌ کانی ... په‌حمه‌تی خوای لێ بێت.

بێگومانی ئیمامی نه‌سائی دانه‌ری (السنن) پیشه‌واو زانای پایه‌ به‌رز ئه‌بو
عه‌بدوپه‌رهمانی ئه‌حمه‌دی کورپی شوعه‌یبی کورپی عه‌لی نه‌سائی، له‌ سالی (۳۰۳)
ه‌ کۆچی دوایی کرده‌، تهنه‌ و ته‌ی زانای پایه‌به‌رز داره‌قوطني به‌سه‌ له‌ وه‌سف

کردنی دا که ده لێ: له پیشی هه موو ئه و زانا یانه ی سه رده می خۆیه تی که باس کراون^(۱).

پاشان برای به ریزمان مامۆستا (عَبَّاسُ مُحَمَّدِ أَمِين) هه لساوه به وه رگێرانی (السنن النسائي) که سێکی خاوه ن ئه زمون و شاره زایه له و بواره دا، بۆیه مرۆف به م وه رگێران و ته رجه کردنه ی دَل و ده روونی ئاسووده ده بی، وه کۆمه له برایه کی تریش ماندوو بوون له گه لیدا له پیدا چوونه وه وه له چنی، خوای گه و ره پادا شتیان بداته وه به چاکترین شیوه، له گه ل برای نازیزم مامۆستا (سیروان کاکه أحمد).

ئومیده وارم که سانی شاره زا له فه رمووده ناسان له کوردستان ته ماشای بکه ن، جا ته گه ر که م و کوپیه ک له وه رگێرانه که دا بینرا با رینماییمان بکه ن، سوپاسیان ده که ی، چونکه وه رگێران کاری مرۆفه، کاری مرۆفیش دوور نیه که م و کوپیه تیدا هه بی، بۆیه ئامۆژگاری له م بواره دا پێویسته.

نوسینی

موحه ممه د الشیخ طاهر

رۆژی یه که شه ممه له مانگی (ربیع الآخر) سالی ۱۴۴۲ کۆچی،

به رانه بر به چه وتی کانونی یه که م سالی ۲۰۲۰

(۱) سیر اعلام النبلاء: (۱۴ / ۱۳۶).

پیشەکی وەرگێر

سوپاس و ستایش بۆ خوای بهرزو بێ هاوتاو تاكو ته‌نها، دروودو سلاو بۆ سەر گیانی پیغه‌مبەری نازدار موحەممەد ﷺ فەخری عالەم، دەریایەکی ریزو شکۆ بۆ هاو‌ه‌لانی که به شوینکەوتنی ئەو ﷺ بوون بە سەر مەشقی هەموو مرۆفایەتی، وە پەحمەتی خوا پڕۆی وەکی لێزمەیی باران بەسەر هەموو ئەو کەسانەیی وەفایان نواندووە بەرانبەر بە پیغه‌مبەر ﷺ و هەلگرو داگیرسینەری سوننەتی پیغه‌مبەر ﷺ بوون لە هەموو سەردەمیەک لە سەردەمەکان تا پۆژی دوا‌یی.

دیاره پارێزگاری کردن لە سوننەت و هەلکردنی چراکەیی ئەرکیکی زۆر قورسە، لە هەموو سەردەمی‌کدا دوژمنەکانی ئیسلام بە دروست کردنی گومان و دوودلی هەول‌دەهەن خەلکی لە رێبازی ئیسلام دوور بخەنەو، خوای گەورە پیغه‌مبەری ﷺ راسپاردووە بەو‌هی پەرتوو کە کەیی پوون بکاتەو و بۆ بەندەکانی، ئەویش کتیبە کەیی روونکردۆتەو، هەر کەس دەست بگرت بە قورئان و سوننەتی راست و دروست هەرگیز ویل ناییت.

خوینەری خو‌شە‌ویست!

ئەم کتیبەیی لەبەر دەستدایە، یەکیکە لەو کتیبانەیی فەرموودەکانی پیغه‌مبەری خوای ﷺ لە خو‌گرتو، فەرموودەیی صەحیح و لاوازی تێدایە، هەموو فەرموودە صەحیح و راستەکان لە لایەن کەسانی پەسپۆرو شارەزا جیاکراونەتەو لە پەراوێزدا ئاماژەیی بۆ کراو.

ئەو‌هی گرنگە بیزانیت ئەو‌یە فەرموودەکانی پیغه‌مبەر ﷺ دەریایەکی بێ بنی جۆراو جۆرن، ئەگەر مرۆف هەموو تەمەنی لە پێناو زانستی فەرموودە بەرێ بکات، هێشتا ناتوانیت دەوری بدات، بۆیە ئامۆژگاریم بۆ تۆی خوینەر ئەو‌یە، لە خو‌تەو فەرموودەییەکی دەرمەهینە و فتوای پێدەیی، بەلکو لە هەر شوینیک ئالۆزیه‌کی هاتە پیش چاوت، یان دوو فەرموودەیی دژ یەکت بەرچاو کەوت، ئەو‌ه دانەری کتیب ئامانجیکی هەیه تیایدا، که هەلگرانی زانستی شەری لێی تێدەگەن، ئیمەش

ههولمانداوه به پیتی توانا ئهه ئالۆزیه روون بکهینهوه، بۆیه ده کړی فهرمووده کان بشوبهینین به ده رمانخانه به ک که جۆره ها ده رمانی تیدایه، نه خۆش ناتوانیت له خۆیه وه ده ست بۆ ده رمانیک بیات و به کاری بیینی، به لکو پیوستی به وه به دکتۆریک باسی چۆنیه تی به کارهینانی ده رمانه که ی بۆ بکات، ئهه دکتۆره ش که سانی زاناو شاره زان له فیهقی زانستی فهرمووده به تایبه تی و، زانستی شهرعی به گشتی.

گرنگترین کاره کانم له م کتیبه دا له چه ند خالی کدا ده خه مه روو:

یه که م: سه نه دی فهرمووده کانمان لابرده، ته نها ناوی ئهه هاوه له مان هیناوه که فهرمووده که ی گپراوه ته وه، هه ندی جار درێژه مان داوه به سه نه دی فهرمووده که، چونکه باسکردنی سه نه د له و شوینه پیوست بووه.

دووهم: هه ر وته یه ک له نیوان ئهه دوو که وانه بوو () ئهه وته ی وه رگپه، جگه له وته عه ره بیه کان نه بییت.

سییه م: به شیک ی زۆر له وشه گرانه کانم بۆ خوینه ر روون کردۆته وه، هه روه ها له هه ر شوینیک پیوستی به روونکردنه وه بوو بییت، روونم کردۆته وه.

چوارهم: هه ولمداهه فهرمووده کان ده قاو ده ق وه ربگپرم تا خوینه ر وه کو خۆی لی تی بگات.

له کو تایی دا کو تا قسم ئه وه یه هه ر هه له و په له یه ک هه بوو ئه وه له منه وه یه، وه هه موو راستیه کانیش به یارمه تی خوا ی به رزو زاناو شاره زاوه بووه.

سوپاس و پیزانین

پاش سوپاسی خوا، حەقی خۆیەتی لێرەدا لە ناخی دلمەوێ سوپاس و پیزانینی خۆم ئاراستەیی ستافی (پیت) بکەم، کە ئەوان بە بایەخەوێ سەیری ئەم بەرھەمەیان کردو، بوون بە ھۆی ئەوێ ئەم بەرھەمە ناوازیە بکەوێتە بەر دیدی خۆیتەران، ھەرۆک سوپاسی یارمەتیدانیان دەکەم لە پرۆوی مادی و مەعنەوییەو، ھەرۆھا سوپاسی ئەو ئازیزانە دەکەم کە زۆر بە جدیەو ھەلەچنین و پیاچوونەوێ چریان کرد بۆ ئەم بەرھەمە، ئومێدەوارم ھەمیشە سەربەرزو پرۆو سوور بن. بەپراستی ئەگەر ھەلەچینی ئەوان و پیداجوونەوێ چری ئەو مامۆستا بەرپیزانە نەبووایە ئەم بەرھەمە چەندین سالی تری پتویست بوو بکەوێتە بەر دیدی خۆیتەران، دیارە ئەوان خزمەتی فەرمایشتی پیاویکیان کردوێ خوا لە وەسفیدا فەرموویەتی:

﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رِءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ (التوبة، واتە: بۆ پرۆاداران بە سۆزو بە بەزەبی بوو. وە ئەو پیاوێ بە وەفاترینی مرۆفەکانە لە کاتیکدا دیتە ھانا یا نەوێ مرۆفەکان ھەموویان ھەلپەیی نەفسی نەفسی دەکەن، بۆیە ھیوادارم ھە شادو سەرکەوتوو بن.

ھەرۆھا سوپاسی خیزانم دەکەم، کە چەندین جار بە وردی کاری ھەلەچینی بۆ نووسینەکانم کردو، حەقی خۆیەتی پیزانینی ئەوم ھەرگیز بیر نەچێ، چونکە ئەو گەورەترین ھۆکارە لە پشتی ھەموو نووسینەکانمەو.

پیزانینی زۆر تاییەتیشم بۆ بەرپیزان: دکتۆر (کامران عبدالرحمن) و مامۆستا (زانا عیسا عبابکر) کە ھەلساوان بە پیداجوونەوێ وردی کوردی و عەرەبیەکە، ھەرۆھا برای خۆشەویستم کاک (محمد عبدالله حسین) کە ھەلساوە بە نقل کردنی سەرچەم تەخریجی فەرموودەکان و دووبارە نووسینەوێیان.

لە کۆتایی دا داواکارم لە پەرۆردگاری میھرەبان جێ پێی ئەم ستافی (پیت) ە چەسپاو بکات بۆ خزمەت کردنی سوننەتەکانی پیغەمبەر ﷺ، وە ھەنگاوەکانیان بە ئامانج بگەینێ، و، بەخیری بگێڕێ، و، بیانخاتە ژێر چەتری پەحمەتی خۆی لە دونیادا، بۆ خزمەت کردنی ئەم ئیسلامە.

پوختهی ژبانی ئیمامی نه سائی

ئیمامی نه سائی، ئەو زاتە مەزنەیه کە خۆره بێ هاوتاکە ی سەر دەمی خۆی بوو، لە سەدە ی خۆیدا یە کێک بوو بەرزترین شاخ و فراوانترین دەریای زانستی فەرمووده بوو، هەر چەندە ناتوانین لەم مەقامەدا حەقی تەواوی ئەم کەلە پیاوێ ناوازی سوارچاکی بواری فەرمووده ناسی بدەین، چونکە بۆ ئەم بابەتە پێویستمان بە نووسینی پەرتووکیکی تایبەتە لەوبارەو، بەلام لێرەدا مشتیک لە گەوهەری تۆقیانووسە کە ی دەخەینە بەر دیدە ی خوینەرانی خۆشەویست، بە هیوای ئەو ی بتوانین نزیک ببینەو لە ناسینی ئەم کەسایەتی و خزمەتکارە دلسۆزە ی پیغەمبەری خۆشەویست ﷺ.

ناوی تەواوی ئیمامی نه سائی:

ناوی ئەو پیاوێ گەورە یە ئەحمەدی کوری شووعەیی کوری عەلی کوری سینانی کوری بەحری کوری دینارە.

کات و شوینی لە دایک بوونی:

لە سالی (۲۱۵ هـ) بەرانبەر بە (۸۲۸ م) لە شاری نەسا لە دایک بوو، کە لە کۆندا شارێک بوو لە خۆراسان، بەلام لە ئیستادا دەکەوێتە ولاتی تورکمانستان.

هەول و گەرانی بە دوای زانستدا:

ئیمامی نه سائی زۆر شەیداو عەودالی زانست بوو، هەر لە تەمەنیکی زۆر بچوو کەوێ گەشتی زانستی ئەنجام داوێ بۆ فێربوون و بە دەستپێنانی زانست و زانیاری، ئەو تا لە تەمەنی پازدە (۱۵) سالی چۆتە لای زانای پایە بەرز قوتەبیه و سالیکی و دوو مانگ لای ماوێتەو، جا بۆ فراوان کردنی ئاسۆی زانستە کە ی چۆتە لای زانایانی خۆراسان و، حیجازو، میصر، عێراق و، جەزیرەو، شام، جا دوا جار لە میصر ماوێتەو، تا خوای پەروردگار کردی بە تاکی بێ هاوتاو، بوو بە قبیلە ی حافیزانی فەرمووده و فێرخوازان، بۆیە لەو سەری دنیا زانایان و

فیرخو ازان دههاتن و چۆکیان له بهره‌می ده‌دایه‌وه تاوه‌کو قومیک له زانستی ئەم که‌له‌ پیاوه بنۆشن و، وه‌ک ئاوی که‌وسهر تینۆیتیان بشکینن.

مامۆستاکانی:

ئەو زاناو مامۆستایانە‌ی ئیمامی نەسائی فەرمووده‌ی لێ وه‌رگرتوون یه‌کجار زۆرن، ئیمامی زه‌هه‌بی ناوی چه‌فتا له‌ زاناو مامۆستاکانی هیناوه، به‌لام ئیمه‌ ته‌نھا ناوی چه‌ند زانایه‌کی هه‌ره‌ به‌ ناوبانگ له‌ بواری فەرمووده‌ناسی ده‌هینین، وه‌ک:

- ۱- قوته‌بیه‌ی کوری سه‌عید، که‌ هاوکات مامۆستای ئیمامی بوخاری بووه.
- ۲- هه‌ندیک له‌ زانایان ده‌فهرموون موحه‌مه‌دی کوری ئیسماعیلی بوخاری، واته‌: (ئیمام بوخاری)ش مامۆستای بووه‌و پنی گه‌یشتوو، هه‌ندیکیش نکۆلی له‌وه‌ ده‌که‌ن.
- ۳- ئەبو داوود سوله‌یمانی کوری ئەشعه‌سی سجستانی (ئیمامی ئەبو داوود).
- ۴- ئیسه‌حاقی کوری راهه‌وه‌بھی.
- ۵- ئەحمه‌دی کوری نه‌صری مه‌روزی
- ۶- ئیبراهیمی کوری ئیسه‌حاقی کوری ئیراهیم
- ۷- ئیبراهیمی کوری موحه‌مه‌دی کوری صالح

قوتابیه‌کانی:

ئەوانه‌یشی که‌ زانستیان لێ وه‌رگرتوه‌ خه‌لکیکی زۆرن، ئیمامی سه‌خاوی شه‌ست و پینج که‌سی باس کردوون، به‌لام ئیمه‌ به‌ ناوبانگترینیان ناو ده‌هینین که‌ ئەمانه‌ن:

- ۱- ئەبو قاسم سوله‌یمانی کوری ئەحمه‌د، ئیمامی طه‌به‌رانی، خاوه‌نی هه‌ر سێ کتێبه‌ مه‌زنه‌که‌ی فەرمووده‌: (المعجم الكبير، المعجم الأوسط، المعجم الصغير).
- ۲- ئەبو جه‌عفهری ته‌حاوی چه‌نه‌فی.
- ۳- ئەبو عه‌لی حوسه‌ینی کوری موحه‌مه‌دی نه‌یساووری.
- ۴- ئیبراهیمی کوری موحه‌مه‌دی نه‌یساووری.

- ۵- موحه ممه دی کوری موعاویه ی کوری نه حمه دی نه نده لوسی.
- ۶- نه بو بیشری دولابی، خاوه نی کتیبی (الکنی).
- ۷- حه مزه ی کوری موحه ممه دی کینانی.
- ۸- نه بو جه عفهر نه حمه دی کوری موحه ممه دی کوری ئیسماعیلی نه ححاسی نه حوی.
- ۹- نه بو به کر موحه ممه دی کوری نه حمه دی کوری حه ددادی شافیعی.
- ۱۰- عه بدولکه ریمی کوری نه بو عه بدورپه حمانی نه سائی.
- ۱۱- حه سه نی کوری خضری ئوسیوتی.
- ۱۲- نه بو به کر نه حمه دی کوری موحه ممه دی کوری سنی.
- ۱۳- حه سه نی کوری ره شیق.
- ۱۴- موحه ممه دی کوری عه بدوللای کوری حه بیویه ی نه یسابوری.
- ۱۵- موحه ممه دی کوری موسای مه ئمونی.
- ۱۶- نه بو سه عیدی کوری یونس، خاوه نی کتیبی: (تاریخ مصر).
- ۱۷- ئینو حیبان، خاوه نی کتیبی (صحیح ابن حبان).
- ۱۸- نه بو نه حمه د عه بدوللای کوری عه دی جورجانی، خاوه نی پهرتووی: (الکامل فی الضعفاء).
- ۱۹- نه بو جه عفهر موحه ممه دی کوری عه مری، خاوه نی پهرتووی: (الضعفاء الکبیر).
- ۲۰- نه بو عه وانه یه عقوبی کوری ئیسحاقی ئیسفیراینی، خاوه نی پهرتووی: (المستخرج علی مسلم).
- نه مانه و خه لکانیکی تری یه کجار زور خوا ی بالاده ست نیعمه تی نه وه ی له گه ل کردوون که بین به قوتابی نه و خوره مه زنه و سوودو به هره له پووناکیه که ی وه ربگرن و، بین به مانگ و نه ستیره ی ئاسمانی ئیسلامه تی و خزمه ت بکه ن.

تایبه تمندی و سیفه ته کانی:

۱- وهك پیغه مبهردا اوود پۆژنیک نا پۆژنیک به پۆژوو ده بوو، ئەمەش چاکترین پۆژوو گرتنه وهك پیغه مبهردی خوا ﷺ فرمویه تی، ئەوەش تهنها به پیاوه زۆر مهزنه كان ده کریت، ههروهها زۆر به وه پرع و له خوا ترس بووه.

۲- موجهیدیکی چاونه ترس و به غیرهت بووه، ههروهها زۆر شارهزا بووه له هونه ره کانی جهنگدا.

۳- پوو خسارنکی زۆر زۆر جوانی هه بووه، پیاونکی تا بلتی به شه هامت و بالا بهرزو که شخه و جوان بووه، ههتا به پیریش زۆر جوان بووه، پیری و مووی سپی زۆر جوان لێوه شاهه ته وه، جوانی پوو خسارو بالاو تاکارو زانستی به یه که وه تیدا کۆبۆ ته وه.

۴- چوار خیزانی هه بووه.

پله و پینگهی ئیمامی نه سائی له لای زانایان:

(۱) - حافظ ئەبو حوسهین موحه ممه دی کوری موزه فقه ده لئ: زانایان و مامۆستایانمان له میصر دانایان ناوه به نه سائی له پیشکه وتن له زانست و پیشه وایه تی و بهرده وامی له سه ره حه ج کردن و جیهاد کردن.

(۲) - ئیمامی زه هه بی له (سیر اعلام النبلا) ده لئ: ئیمامی نه سائی شاره زاتر بووه له ئیمامی موسلیم و ئەبو داودو ترمزی له فرمووده و عیله له کانی و ریجاله کانی، هاوتای بوخاریه له م بابه تانه دا.

(۳) - موحه ددیسی گه وه مه ئمونی میصری ده لئ: ده رچووین بۆ ته پرتوس له گه ل ئیمامی نه سائی، جا کۆمه لیک له گه وه زانایانی فرمووده کۆبوونه وه، وه ک: عه بدوللای کوری ئەحمه دی کوری حه نبه ل و موحه ممه دی کوری ئیبراهیمی مورهبه ع و ئەبو نازان و کیله جه، جا له نێوانی خویان پرس و پراوژیان کرد که ئایا کێ فرمووده یان بۆ پالفته و بژارده بکات؟ جا گشتیان به کۆده نگ کۆک بوون له سه ره ئەوهی ئیمامی نه سائی هه لسیت به م کاره، ئەوانیش گشتیان فرمووده یان نووسیه وه له سه ره هه لپژاردن و پالفته کردنی ئیمامی نه سائی.

٤- ئیمامی حاکم ده‌لێ: قسه‌ی ئیمامی نه‌سائی له‌سه‌ر فیهقی فه‌رمووده‌ زۆر زۆره‌، وه‌ هه‌ر که‌سێک سه‌یری سونه‌نه‌که‌ی بکات سه‌ری سوورده‌مینی له‌ جوانی قسه‌کانی.

٥- ئیمامی زه‌هه‌بی ده‌لێ: راسته‌ که‌ وتراوه‌: ئیمامی نه‌سائی مه‌رجه‌کانی وه‌رگرتنی فه‌رمووده‌ی تووندترن له‌ بوخاری و موسلیم.

٦- ئیمامی داره‌قوتنی ده‌لێ: ئه‌بو به‌کری کوری هه‌ددا‌ی شافیعی فه‌رمووده‌ی زۆری ده‌گیرایه‌وه‌و له‌ غه‌یری ئیمامی نه‌سائیشی نه‌ده‌گیرایه‌وه‌، ده‌یوت: پازیم ئیمامی نه‌سائی بیته‌ حوججه‌ له‌ نیوان من و خوا‌دا (واته‌: ته‌نها دلی به‌ زانسته‌که‌ی ئه‌و ئاوی خواردۆته‌وه‌).

٧- ئینو عه‌دی ده‌لێ: گویم له‌ مه‌نصوری فه‌قیهو ئه‌حمه‌دی کوری موحه‌مه‌دی کوری سه‌لامه‌ی ته‌حاوی بوو ده‌یانوت: ئیمامی نه‌سائی ئیمامیکی مه‌زنه‌ له‌ ئیمامه‌کانی مسولمانان).

٨- حافظ ئه‌بو عه‌بدوهره‌حمانی نه‌یسا‌بوری ده‌لێ: نه‌سائی ئیمامیکی مه‌زنه‌ له‌ زانستی فه‌رمووده‌دا نکۆلی له‌وه‌ نا‌کریت.

٩- ئه‌بو هه‌سه‌نی داره‌قوتنی ده‌لێ: نه‌سائی پێشخراوی سه‌رده‌می خۆیه‌تی به‌سه‌ر هه‌موو ئه‌وانه‌ی باس ده‌کرین له‌ زانایان له‌ بواری فه‌رمووده‌دا.

ئهم په‌رتوکه‌ی له‌ به‌ر ده‌ستمان دایه‌ سێهه‌م په‌رتووکه‌ دوای سه‌حیحی بوخاریی و موسلیم له‌ پرووی سه‌حیحیه‌وه‌، وه‌ک ئیمامی (السیوطی) ده‌لێ: کتێبه‌ سونه‌نه‌که‌ی ئیمامی نه‌سائی له‌ دوای سه‌حیحی بوخاریی و موسلیم دیت، چونکه‌ که‌مترین فه‌رمووده‌ی لاوازی تێدایه‌.

جا ئه‌وه‌نده‌ کیفایه‌ ته‌ بۆ ئه‌م که‌له‌ پیاوه‌ که‌ له‌قه‌بی مه‌زن مه‌زنی بۆ دانراوه‌، وه‌ک: (الحافظ الثبت، شیخ الإسلام).

تہ سیرتہ ہرہ ایشانی خوا (تزوجہ)

ہی تہراتہی ہرہ ہاوما ہر کات یو ہوز ہا لسانہ ہروران ہشون و
ہما ہا ہشکان ہشون

ہر ہوزی ہا ہر ہا ہک ہا

ہر ہوزی ہا ہر ہا ہک ہا

ہا ہتہ: سیاواک کردن لہ کانی ہا لسانہ لہ اشودا

پاک و خاوینی

ہا ہتہ: چوہیتہ سیاواک کردن

ہا ہتہ: چوہیتہ سیاواک کردن

ہا ہتہ: چوہیتہ سیاواک کردن

ته فسیرنی فهر مایشتی خوا (عَزَّوَجَلَّ):

﴿إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ﴾ المائدة: ٦
 واته: نهی نه وانهی پرواتان هیناوه! هر کات بو نوئز هه لسان، پروتان بشون و،
 هر دووک دهستیشان هه تا تانیشکان بشون..

١- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ، فَلَا يَغْمِسْ يَدَهُ فِي وُضُوئِهِ حَتَّى يَغْسِلَهَا ثَلَاثًا، فَإِنْ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ»^(١).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم فهر مووی: نه گهر به کیکی له
 ئیوه له خه وه لسا با دهستی نه خاته ناو ناوی دهستنوئز هه کی، تا سن جار دهستی
 ده سوات، چونکه بیگومان هیچ به کیکی له ئیوه نازانی دهستی بهر چی که وتوووه.

بابهت: سیواک کردن له کاتی هه لسان له شهودا

٢- «عَنْ حُدَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ بِالسَّوَاكِ»^(٢).
 واته: حوزه یفه رضي الله عنه ده لی: پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم کاتی هه لسا به بو شه و نوئز سیواکی
 له ده می وهر ده دا.

بابهت: چۆنیهتی سیواک کردن

٣- «عَنْ أَبِي مُوسَى رضي الله عنه قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَهُوَ يَسْتَنْ، وَطَرَفُ السَّوَاكِ عَلَى لِسَانِهِ، وَهُوَ يَقُولُ: عَأَّ عَأَّ»^(٣).

واته: نه بو موسا رضي الله عنه ده لی: چوومه ژووره وه بو لای پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم له
 کاتی کدا سیواکی ده کرد به لیواری سیواکه که ی زمانی پاک ده کرده وه ده یوت: نوع
 نوع.

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ١٦٢، ومسلم: ٢٧٨، وأبو داود: ١٠٣ و ١٠٥، والترمذي: ٢٤، وابن ماجه: ٣٩٣.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٢٤٥ و ٨٨٩ و ١١٣٦، ومسلم: ٢٥٥، وأبو داود: ٥٥، وابن ماجه: ٤٨٦.

(٣) صحیح. أخرجه البخاري: ٢٢٦١ و ٦٩٢٣، ومسلم: ١٧٣٣، وأبو داود: ٤٩ و ٢٩٢ و ٣٥٧٩ و ٤٣٥٤.

تایا نیمام سیواک دهکات له پینش چاوی ژیر دهستهکانی

۴- «عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَقْبَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَمَعِيَ رَجُلَانِ مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ: أَحَدُهُمَا عَنْ يَمِينِي، وَالْآخَرُ عَنْ يَسَارِي. وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَاكُ فِكِلَاهُمَا سَأَلَ الْعَمَلَ. قُلْتُ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا أَطْلَعَانِي عَلَى مَا فِي أَنْفُسِهِمَا، وَمَا سَعَرْتُ أَنْهُمَا يَطْلُبَانِ الْعَمَلَ، فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى سِوَاكِ تَحْتَ شَفْتِهِ فَلَصْتُ، فَقَالَ: إِنَّا لَا «أَوْ لَنْ» نَسْتَعِينُ عَلَى الْعَمَلِ مَنْ أَرَادَهُ، وَلَكِنْ اذْهَبِ أَنْتِ فَبَعَثَهُ عَلَى الْيَمَنِ، ثُمَّ أَرَدَقَهُ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا»^(۱).

واته: نه بو موسا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئی: پویشتم بو لای پیغه مبهه ﷺ له گهل دوو پیاو له نه شعهریه کان: یه کیکیان له لای راستم بوو، نه وی دیکه یان له لای چه پیم بوو، له و کاته دا پیغه مبهه ری خوا ﷺ سیواکی ده کرد، وتم: سویند به و زاته ی به هه ق توی ره وانه کردوه به پیغه مبهه رایه تی، نه وه ی له ده روونیاندا بوو منیان لئی ناگادار نه کردوه ته وه، نه شمده زانی نه و دووانه داوای پووست و پله و پایه ده کهن، له و کاته دا ته ماشام ده کرد سیواکه که له ژیر لیویدا وه ستابوو، جا فه رمووی: نیمه نه خیر، یان هه رگیز (گپره ره وه ی فه رمووده که گومانی هه بووه تایا به کام له و دوو وشه یه له گهل قسه ی کرد) پله و پووستیک ناده یین به که سیک خوی داوای بکات، به لام تو نه ی نه بو موسا پو، ناردی بو یه مهن، پاشان به دوایدا موعازی کوری چه به لیشی نارد، خوا له هه ردووکیان رازی بیت.

هاندان بو سیواک کردن

۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: السَّوَاكُ مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بئی) ده گپریته وه: پیغه مبهه ﷺ فه رمووی: سیواک که رهسته ی پاک که ره وه ی دم و ددانه و مایه ی ره زامه ندی په روه رد گاره.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۶۱ و ۶۹۲۳، ومسلم: ۱۷۳۳، وأبو داود: ۴۹ و ۲۹۳ و ۳۵۷۹ و ۴۳۵۴.

(۲) صحیح. علقه البخاري قبل (۱۹۳۴).

زور سیواک کردن

۶- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قَدْ أَكْثَرْتُ عَلَيْكُمْ فِي السَّوَاكِ»^(۱).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فہرموی: بیگومان زور پیدا گریم کرد له سہرتان بو به کارهینانی سیواک.

مؤلہ تدان به سیواک کردن له تیواراندا بو بهرؤزووان

۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَيَّ أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۲).

واته: نه بو هورہیره ﷺ ده گپرتہ وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فہرمویہ تی: نه گہر له بر بار گرانی نه بو وایه له سہر نوممہ ته کہم، نه وه فہرمانم بی ده کردن به سیواک کردن له کاتی هہموو نوڑتیکدا.

سیواک کردن له هہموو کاتیکدا

۸- «عَنِ الْمُقَدَّامِ بْنِ شُرَيْحٍ عَنِ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: بِأَيِّ شَيْءٍ كَانَ يَبْدَأُ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ؟ قَالَتْ: بِالسَّوَاكِ»^(۳).

واته: میقدامی کوری شورہ یح له باوکیه وه (خوا لییان رازی بی) ده لی: به عائشہم (خوا لئی رازی بی) وت: پیغه مبهر ﷺ نه گہر بهاتایه ته مالہ وه به چ شتیک دهستی بی ده کرد؟ وتی: به سیواک کردن.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۸۸.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۸۷ و ۷۳۴۰، ومسلم: ۲۵۲، وأبو داود: ۴۶.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۵۳، وأبو داود: ۵۱، وابن ماجه: ۲۹۰.

باسکردنی فیتره ته کان: خه ته نه کردن

۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: الْفِطْرَةُ حَمْسٌ: الْإِخْتَانُ، وَالْإِسْتِحْدَادُ، وَقَصُّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ، وَتَنْفُ الْإِبْطِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضی الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا صلی الله علیه و آله فهرموویه تی: فیترت پینجه: خه ته نه کردن و، بهر تاشین و، کورتکردنه وهی سمیل و، نینوک کردن و، هه لکیشانی تووکی بنبال.

نینوک کردن

۱۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ الشَّارِبِ، وَتَنْفُ الْإِبْطِ، وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ، وَالْإِسْتِحْدَادُ، وَالْإِخْتَانُ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره رضی الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا صلی الله علیه و آله فهرموویه تی: پینج شت هه ن له فیتره ت یان له زگماکه وهن: کورتکردنه وهی سمیل و، هه لکیشانی تووکی بنبال و، نینوک کردن و، بهر تاشین و، خه ته نه کردن.

هه لکیشانی تووکی بنبال

۱۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: حَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: الْإِخْتَانُ، وَحَلْقُ الْعَانَةِ، وَتَنْفُ الْإِبْطِ، وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ، وَأَخْذُ الشَّارِبِ»^(۳).

واته: نه بو هورهیره رضی الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا صلی الله علیه و آله فهرموویه تی: پینج شت هه ن له فیتره ت یان زگماکه وهن: خه ته نه کردن و، تاشینی بهرو، هه لکیشانی تووکی بنبال و، نینوک کردن و، کورتکردنه وهی سمیل.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۸۹ و ۵۸۹۱، ومسلم: ۲۵۷، وأبو داود: ۴۱۹۸، والترمذي: ۲۷۵۶، وابن ماجه: ۲۹۲.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

تاشينى بهر

۱۲- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: الْفِطْرَةُ: قَصُّ الْأَظْفَارِ، وَأَخْذُ الشَّارِبِ، وَحَلْقُ الْعَانَةِ»^(۱).

واته: ئىبنو عومەر (خوا لتيان رازى بى) ده گيرېته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تى: فيتره ت برېته له: برينى نينو که کان و، کور تکر دنه وهى سميل و، تاشينى بهر.

بهرسميل کردن و کور تکر دنه وهى سميل

۱۳- «عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ لَمْ يَأْخُذْ شَارِبَهُ فَلَيْسَ مِنَّا»^(۲).

واته: زهيدى كورى ئه رقه م ﷺ ده لى: پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تى: هر كه س بهرسميل نه كات له ئيمه نيه. (واته: له سهر ريبازو سوننه تى ئيمه نيه له و سيفه ته دا، نه ك مه به ست نه وه بى مسولمان نه بى).

كاتى ئه نجامدانى نه و كارانهى باسمان کردن

۱۴- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: وَقَّتْ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي قَصِّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ، وَحَلْقِ الْعَانَةِ، وَتَنْفِ الْإِبْطِ، أَنْ لَا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَقَالَ مَرَّةً أُخْرَى: أَرْبَعِينَ لَيْلَةً»^(۳).

واته: نه نه سى كورى مالېك ﷺ ده لى: پيغه مبهري خوا ﷺ كاتيكي بو ده ستنيشان كردين بو كور تکر دنه وهى سميل و نينو ك کردن و تاشينى بهر وه لكيشانى تووكى بنال، نه وېش نه وه يه نه هيلين چل روژ زياتر بيت، جاريكى تر فهرمووى: چل شه و.

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۵۸۹۰.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۲۷۶۱.

(۳) صحيح. أخرجه مسلم: ۲۵۸، وأبو داود: ۴۲۰۰، والترمذي: ۲۷۵۸ و ۲۷۵۹، وابن ماجه: ۲۹۵.

تاشین، یان کورتکردنہومی سَمیل و بہردانہومی ریش

۱۵- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: أَحْفُوا الشَّوَارِبَ، وَأَعْفُوا اللَّحَى»^(۱).
واتہ: ئیننو عومہر (خوا لییان رازی بی) دہ لئی: پیغہ مہر ﷺ فہرموویہ تی:
سمیلتان بہ تہواوی کورت بکہنہوہ (یان بیتاشن)، ریشیشتان بہر بدہنہوہ.

دوورکہوتنہوہ لہ کاتی سہرناو کردن

۱۶- «عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي قُرَادٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْخَلَاءِ، وَكَانَ إِذَا أَرَادَ الْحَاجَةَ أَبْعَدَ»^(۲).

واتہ: عہ بدورپہرہ حمانی کوری تہ بو قوراد ﷺ دہ لئی: لہ گہ ل پیغہ مہری خوا ﷺ
دہرچووم بو چولہوانی (واتہ: بو سہرناو کردن)، پیغہ مہر ﷺ کاتی بیویستایہ
سہرناو بکات دوور دہ کہوتہوہ.

۱۷- «عَنِ الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا ذَهَبَ الْمَذْهَبَ أَبْعَدَ. قَالَ: فَذَهَبَ لِحَاجَتِهِ وَهُوَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ فَقَالَ: ائْتِنِي بِوُضوءٍ، فَأَتَيْتُهُ بِوُضوءٍ، فَتَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ»^(۳).

واتہ: موغیرہ ی کوری شوعبہوہ ﷺ دہ گپرتہوہ: پیغہ مہر ﷺ کاتی بیویستایہ
سہرناو بکات دوور دہ کہوتہوہ. دہ لئی: (جا جارنیکیان) دہ چوو بو سہرناو کردن لہ
یہ کیک لہ گہ شتہ کانی، جا فہرمووی: ناوی دہستنوئرم بو بیئہ منیش ناوم بو ی برد،
دہستنوئری گرت و مہسحی لہسہر خوفہ کانی کرد.

رینگہ دراوہ لہ کاتی میزکردن (مرؤث) تہوہندہ دوور نہ کہویتہوہ

۱۸- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَأَتَيْتُهُ إِلَى سَبَاطَةِ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا فَتَنَحَيْتُ عَنْهُ، فَدَعَانِي وَكُنْتُ عِنْدَ عَقْبَيْهِ حَتَّى فَرَعْتُ، ثُمَّ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۹۲ و ۵۸۹۳، ومسلم: ۲۵۹، وأبو داود: ۴۱۹۹، والترمذي: ۲۷۶۳ و ۲۷۶۴.

(۲) صحیح. أخرجه بن ماجه: ۳۳۴.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱، والترمذي: ۲۰، وابن ماجه: ۳۳۱.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۴ و ۲۲۵ و ۲۴۷۱، ومسلم: ۲۷۳، وأبو داود: ۲۳، والترمذي: ۱۳، وابن ماجه: ۳۰۵ و ۵۴۴.

واته: حوزه یفه ﷺ ده لئی: من له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ ریم ده کرد، تا گه یشته زبلدانی خه لکی نه و شوینه، به پیوه میزی کرد (چونکه شوینه که وای ده خواست و پاریزراوتر بوو بۆ پاکی)، منیش لئی دوور که وتمه وه، دواتر بانگی کردم منیش له دوایه وه بووم تا ته و او بوو، پاشان ده ستوئیزی گرت و مه سحی له سهر خوفه که ی کرد.

نهوهی ده گوترن له کاتی چوونه سهرئاو

۱۹- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ»^(۱).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی بیویستایه بجیته سهرئاو کردن ده یفه رموو: خوایه من به نا ده گرم به تو له نیرینه ی شهیتانه کان و له مینه کانیان.

ریگری کردن له روکردنه قیبله له کاتی سهرئاو کردن

۲۰- «عَنْ رَافِعِ بْنِ إِسْحَاقَ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ بِمِصْرَ يَقُولُ: وَاللَّهِ مَا أَدْرِي كَيْفَ أَصْنَعُ بِهَذِهِ الْكُرَائِسِ وَقَدْ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا ذَهَبَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْعَائِطِ أَوْ الْبُؤْلِ فَلَا يَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ، وَلَا يَسْتَدْبِرُهَا»^(۲).

واته: رافعی کوری ئیسحاق ده لئی: گوئیستی نه بو نه یوبی نه نصاری ﷺ بووم له میسر بوو ده یوت: چی بکه م له و شوینی سهرئاوانه ی دروست کراون پرووه و قیبله له کاتیکدا پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموو یه تی: نه گه ره کییک له ئیوه رویش بۆ بیسایه کردن، یان میز کردن، با پروو نه کاته قیبله و پشتیشی تینه کات.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۶۲ و ۶۳۲، ومسلم: ۳۷۵، وأبو داود: ۴ و ۵، والترمذي: ۵ و ۶، وابن ماجه: ۲۹۸.

(۲) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۳۱۸.

رِیگرمی کردن له پشت کردنه قیبله له کاتی سهرئاو کردن

۲۱- «عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ، وَلَا تَسْتَدْبِرُوهَا لِغَائِطٍ أَوْ بَوْلٍ، وَلَكِنْ شَرَّفُوا أَوْ عَرَّبُوا»^(۱).

واته: نه بو نه یوب رضي الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم فهرموویه تی: له کاتی سهرئاو، یان میز کردنتان، روو مه که نه قیبله و پشتیشی تیمه کهن، به لکو روو بکه نه خوره لات یان خورئاوا.

فهرمان به روو کردنه خوره لات، یان خورئاوا له کاتی سهرئاو کردن

۲۲- «عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ الْغَائِطَ فَلَا يَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ، وَلَكِنْ لِيُشْرِقْ أَوْ لِيُعْرَبْ»^(۲).

واته: نه بو نه یوبی نه نصاری رضي الله عنه ده لی: پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فهرموویه تی: کاتی یه کیک له تیوه رویشت بو سهرئاو کردن با روو نه کاته قیبله، به لکو با روو بکاته خوره لات، یان خورئاوا.

ریگه پیدان به روو کردنه قیبله، یان پشت تیکردنی له ماله کاندان

۲۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَقَدْ ارْتَقَيْتُ عَلَى ظَهْرِ بَيْتِنَا، فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، عَلَى لِسْتَيْنِ مُسْتَقْبِلَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لِحَاجَتِهِ»^(۳).

واته: عه بدوللای کوری عومهر (خوا لیان رازی بی) ده لی: سهرکه وتمه سهربانی مالی خومان، پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم بینی له سهر دوو خشت دانیشتیوو سهرئاوی ده کرد، رووی کردبووه به یتولمه قدیس.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۴۴ و ۳۹۴، ومسلم: ۲۶۴، وأبو داود: ۹، والترمذي: ۸، وابن ماجه: ۳۱۸.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۴۵ و ۱۴۸ و ۱۴۹ و ۳۱۰۲، ومسلم: ۲۶۶، وأبو داود: ۱۲، والترمذي: ۱۱، وابن ماجه:

بابهت: ریگری کردن له دهستان له نه دمامی نیرینه به دهستی راست له کاتی سهرئاوکردن

۲۴- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: إِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَأْخُذُ ذَكَرَهُ يَمِينِهِ»^(۱).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: نه گهر به کییک له ئیوه میزی کرد با به دهستی راستی نه دمامی نیرینه ی نه گری.

۲۵- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْخَلَاءَ فَلَا يَمَسُّ ذَكَرَهُ يَمِينِهِ»^(۲).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: نه گهر به کییک له ئیوه پویشت بو سهرئاو کردن، با به دهستی راستی نه دمامی نیرینه ی نه گری.

ریگه دان به میز کردن به پیوه له دهشتایی

۲۶- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، أَتَى سُبَاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا»^(۳).

واته: حوزه یفه ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ هاته سهر گوفه ک و زبلدانی قه ومیک به پیوه میزی کرد (چونکه شوینی دانیشتنی نه گونجاو بوو، وه ئاواش پاکتر بوو بوی).

۲۷- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، أَتَى سُبَاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا»^(۴).

واته: حوزیفه ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ هاته سهر گوفه ک و زبلدانی قه ومیک به پیوه میزی کرد.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۵۳ و ۱۵۴ و ۵۶۳۰، ومسلم: ۲۶۷، وأبو داود: ۳۱، والترمذي: ۱۵، وابن ماجه: ۳۱۰.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۶۷/۶۴.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح.

۲۸- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، مَشَى إِلَى سُبَّاطَةِ قَوْمٍ، فَبَالَ قَائِمًا، قَالَ سُلَيْمَانُ: فِي حَدِيثِهِ (وَمَسَحَ عَلَى حُقْفَيْهِ، وَلَمْ يَذْكُرْ مَنْصُورَ الْمَسْحِ)»^(۱).

واته: حوزه یفه ﷺ ده گیریته وه: پیغه مبهر ﷺ تیپه ری به سهر گوفه ک و زبلدانی قهومیک به پیوه میزی کرد، سوله یمان (که یه کیکه له گیره ره وه ی فهرمووده کان) له فهرمووده که یدا ده لی: مه سحی له سهر خوفه کانی کرد. به لام مه منصور باسی مه سحی نه کرد.

میز کردن له مالدا به دانیشتنه وه

۲۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَنْ حَدَّثَكُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، بَالَ قَائِمًا فَلَا تُصَدِّقُوهُ؛ مَا كَانَ يَبُولُ إِلَّا جَالِسًا»^(۲).

واته: عائشه ده لی: هه رکه س نه وه ی بوتان باس کرد که پیغه مبهری خوا ﷺ به پیوه میزی کرد وه پروای پی مه کن، میزی نه کرد وه مه گهر به دانیشتنه وه.

تیبینی: زانایان لیره دا گوتوویانه: نم فهرمووده ی دایکمان عائشه (خوا لئی رازی بی)، تا نه شوینه وه رده گیری که زانیاری پی هه بووه، نه ویش بریتیه له وه ی له مال وه هه همیشه وای بینیه، به لام له دهره وه ی مال که حوزه یفه خاوه نهنیه کانی پیغه مبهر ﷺ خوی بینویه تی و له گهل بووه، وه ک خوی وه رده گیری، مادام دایکمان عائشه (خوا لئی رازی بی) زانیاری به م پرووداوه نه بووه، نم فهرمووده ی لی وه رناگیری، که ده لی: نه وه به راست دامه تین که ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ کاری وای کرد وه.

میز کردن له لای بهر به ستیک، که (مرؤف) بیکاته بهر به ستی خوی

۳۰- «عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَسَنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَفِي يَدِهِ كَهَيْئَةِ الدَّرَقَةِ، فَوَضَعَهَا ثُمَّ جَلَسَ خَلْفَهَا، فَبَالَ إِلَيْهَا، فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: انظُرُوا يَبُولُ كَمَا تَبُولُ الْمَرْأَةُ.»

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه، الترمذی: ۱۲، و ابن ماجه: ۳۰۷.

فَسَمِعَهُ فَقَالَ: أَوْ مَا عَلِمْتَ مَا أَصَابَ صَاحِبَ بَنِي إِسْرَائِيلَ؟ كَانُوا إِذَا أَصَابَهُمْ شَيْءٌ مِنَ الْبَوْلِ قَرَضُوهُ بِالْمَقَارِيضِ، فَتَهَاؤُهُمْ صَاحِبَهُمْ فَعَذَّبَ فِي قَبْرِهِ»^(۱).

واته: عه‌بدوپرره‌حمانی کوری حه‌سه‌نه ﷺ، ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ هات بو لامان، شتیک به ده‌سته‌وه بوو وه‌کو قه‌لغان و ابوو، دایناو پاشان له پشتیه‌وه دانیشت پرووه و قه‌لغانه‌که میزی کرد، یه‌کیک له ناو خه‌لکه‌که (له دوو پرووه‌کان، یان هاوبه‌شدانه‌ران) وتی: ته‌ماشاشا بکه‌ن میز ده‌کات وه‌کو چون نافرته (خوی داده‌پوشی و به دانیشتنه‌وه) میز ده‌کات، پیغه‌مبه‌ر ﷺ ته‌و قسه‌ی بیست، فه‌رمووی: نایا نه‌تزانیه چی تووشی ته‌و که‌سه‌ی نه‌وه‌ی ئیسرائیل بوو؟ ته‌وان ته‌گر میز به‌ر جلو به‌رگیان بکه‌وتایه ته‌و شوینه‌یان به مه‌قه‌ست ده‌پری، جا که‌سه‌که قه‌ده‌غهی برینی لی کردن، بویه سزا درا له ناو گوره‌که‌یدا.

خوپاک کردنه‌وه له میز کردن

۳۱- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، عَلَى قَبْرَيْنِ فَقَالَ: إِنَّهُمَا يُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ: أَمَّا هَذَا فَكَانَ لَا يَسْتَنْزَهُ مِنْ بَوْلِهِ، وَأَمَّا هَذَا فَإِنَّهُ كَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ، ثُمَّ دَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ، فَشَقَّهُ بِإِثْنَيْنِ، فَغَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِدًا، وَعَلَى هَذَا وَاحِدًا، ثُمَّ قَالَ: لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَبْسَسَا»^(۲).

واته: ئیبنو عه‌بیاس (خوا لییان رازی بی) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ تپه‌ری به‌لای دوو گوردا فه‌رمووی: ته‌و دووانه سزا ده‌درین، له‌به‌ر تاوانیکی گه‌وره سزا نادرین (که خه‌لک ده‌یزانن): هه‌رچی ته‌مه‌یانه خوی پاک نه‌ده‌کرده له میزه‌که‌ی، هه‌رچی ته‌مه‌شیانه قسه‌ی (خرابی) ده‌هیناو ده‌برد (له ناو خه‌لک)، پاشان داوای لقه دار خورمایه‌کی ته‌ری کرد، کردی به دوو به‌شه‌وه، دانه‌یه‌کیانی له‌سه‌ر گورپکیان چاندو، ته‌وی دیکه‌شی له‌سه‌ر گوره‌که‌ی تر چاند، پاشان فه‌رمووی: به‌لکو سزایان له‌سه‌ر سووک بکری تا وشک ده‌بنه‌وه.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۲، وابن ماجه: ۳۴۶.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۱۸ و ۱۳۶۱ و ۱۳۷۸ و ۶۰۵۲، ومسلم: ۲۹۲، وأبو داود: ۲۰ و ۲۱، والترمذي: ۷۰، وابن ماجه: ۳۴۷.

بابهت: میزکردن له ناو قاپدا

۳۲- «قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ، أَخْبَرْتَنِي حُكَيْمَةُ بِنْتُ أُمِّمَةَ، عَنِ أُمِّهَا أُمِّمَةَ بِنْتُ رُقَيْقَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ، قَدْحٌ مِنْ عَيْدَانٍ يَبُولُ فِيهِ، وَيَضَعُهُ تَحْتَ السَّرِيرِ»^(۱).

واته: ئیبنو جوره یح ده لئی: حوکه یمه ی کچی نومه یمه هه والی پیدام له دایکیه وه نومه یمه ی کچی روقه یقه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبه ر ﷺ قاپیکی هه بوو له دار میزی تیده کردو ده بخسته ژیر سه رینه که ی.

میز کردن له ناو ته شتدا

۳۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: يَقُولُونَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ، أَوْصَى إِلَى عَلِيٍّ لَقَدْ دَعَا بِالطَّسْتِ لِيَبُولَ فِيهَا، فَأَنْخَنَتْ نَفْسُهُ، وَمَا أَشْعُرُ فَإِلَى مَنْ أَوْصَى»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: ده لئین: پیغه مبه ر ﷺ (له نه خوشی سه ره مه رگیدا) عه لی راسپاردو، داوای لیکرد ته شتیکی بو بینی، بو نه وه ی میزی تیدا بکات، جهسته ی خاو بوویه وه، هه ست ناکه م که سی تری راسپارد بیت (بهم کاره).

ناپه سهندی میز کردن له ناو کون

۳۴- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرْجِسَ ﷺ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي جُحْرِ، قَالُوا لِقَتَادَةَ: وَمَا يُكْرَهُ مِنَ الْبَوْلِ فِي الْجُحْرِ؟ قَالَ: يُقَالُ إِنَّهَا مَسَاكِنُ الْجِنِّ»^(۳).

واته: عه بدوللای کوری سه رجیس ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموو به تی: با هیه چ به کیک له ئیوه میز نه کاته ناو کونه وه، به قه تاده یان وت: هوی چیه میز نه کریته ناو کونه وه؟ وتی: ده وترئ: چونکه نه وه جیگای جنو که یه.

(۱) حسن. أخرجه أبو داود: ۲۴.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۴۴۵۹.

(۳) ضعيف. أخرجه أبو داود: ۲۹.

قهدهغه میز کردن له ناو ناوی وهستاو

۳۵- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، أَنَّهُ: نَهَى عَنِ الْبُؤْلِ فِي الْمَاءِ الرَّائِدِ»^(۱).

واته: جابر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپریته وه: که پیغه مبهری خوا ﷺ: قهدهغه میز کردوه میز بگریته ناو ناوی وهستاوه وه.

باش نیه میز بگریته ناو حمام

۳۶- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعْقِلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي مُسْتَحَمِّهِ، فَإِنَّ غَامَّةَ الْوَسْوَاسِ مِنْهُ»^(۲).

واته: عبدالله بن مؤققل رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپریته وه: پیغه مبهری ﷺ فهرمووی: با هیچ یه کتیک له ئیوه میز نه کاته ناو نه شوینه میز خوی تیدا ده شوات، چونکه به دنیایی زوربه می راپایی و دوو دلپه کان له وه وه به.

سلاو کردن لهو کهسه میز دهکات

۳۷- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، وَهُوَ يَبُولُ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ»^(۳).

واته: ئیبنو عومهر (خوا ئیان رازی بن)، ده ئی: پیاوئیک به لای پیغه مبهردا ﷺ تیپه ری له کاتیکدا نهو میزی ده کرد، سلاوی لیکرد، پیغه مبهری ﷺ وه لامی سلاوه که می نه دایه وه.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۱، وابن ماجه: ۳۴۳.

(۲) صحیح، دون قوله: «فَإِنَّ غَامَّةَ الْوَسْوَاسِ مِنْهُ». أخرجه أبو داود: ۲۷، والترمذي: ۲۱، وابن ماجه: ۳۰۴.

(۳) حسن صحیح. أخرجه مسلم: ۳۷۰، والترمذي: ۹۰ و ۲۷۲۰، وابن ماجه: ۳۵۳.

وهلامدانوهی سلاو دواي دهستويژ

۳۸- «عَنِ الْمُهَاجِرِ بْنِ قُنْفُذٍ رضي الله عنه، أَنَّهُ سَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، وَهُوَ يَبُولُ، فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ حَتَّى تَوَضَّأَ، فَلَمَّا تَوَضَّأَ، رَدَّ عَلَيْهِ»^(۱).

واته: موهاجيري کوري قونفوز رضي الله عنه ده گيريتهوه: پيغمبهر صلى الله عليه وسلم ميزي ده کرد، نهویش سلاوي لي کرد، وهلامی سلاوه کهي نه دايه وه تا دهستويژي ته واو کرد، کاتي دهستويژي ته واو کرد، وهلامی سلاوه کهي دايه وه.

نههي کردن له خو پاک کردنه وه به ئيسک

۳۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، نَهَى أَنْ يَسْتَطِيبَ أَحَدُكُمْ بَعْظِمَ، أَوْ رَوْثٍ»^(۲).

واته: عه بدوللاي کوري مه سعود رضي الله عنه ده گيريتهوه: پيغمبهری خوا صلى الله عليه وسلم نه هي کرده که سيک له ئيوه خو ي پاک بکاته وه به ئيسک، يان به تهرسه قول و ته پاله.

قهده غهي خو پاک کردنه وه به (شتي) پيس

۴۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ مِثْلُ الْوَالِدِ أَعْلَمُكُمْ، إِذَا ذَهَبَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْخَلَاءِ، فَلَا يَسْتَقْبِلُ الْقَبِيلَةَ وَلَا يَسْتَدْبِرُهَا، وَلَا يَسْتَنْجِ بِيَمِينِهِ وَكَانَ يَأْمُرُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ، وَنَهَى عَنِ الرَّوْثِ وَالرَّمَّةِ»^(۳).

واته: نه بو هوره يره رضي الله عنه ده گيريتهوه: پيغمبهر صلى الله عليه وسلم فهرموويه تي: بيگومان من بو ئيوه وه کو باوک وام فيرتان ده کهم، نه گهر يه کيکتان روشت بو جيگاي سه رئاو کردن، با پرو نه کاته قبيله و پشتيشي تينه کات، وه به دهستي راستيشي خو ي پاک نه کاته وه، وه فه رماني ده کرد به به کارهيناني سي به رد، ريگريشي کرده له به کارهيناني تهرسه قول و ئيسک (بو خو پاک کردنه وه).

(۱) صحيح. أخرجه أبو داود: ۱۷، وابن ماجه: ۳۵۰.

(۲) صحيح. أخرجه مسلم: ۴۵۰، وأبو داود: ۸۵، والترمذي: ۱۸ و ۳۲۵۸.

(۳) حسن. انظر البخاري: ۱۵۵، ومسلم: ۲۶۵ مختصراً، وأبو داود: ۸، ابن ماجه: ۳۱۳.

قهده غمی ئیکتیفا کردن له خۆپاک کردنهوه به که متر له سێ بهرد

٤١- «عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لَهُ رَجُلٌ: إِنَّ صَاحِبَكُمْ لَيَعْلَمُكُمْ حَتَّى الْخِرَاءَةَ قَالَ: أَجَلٌ، نَهَانَا أَنْ نَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةَ بِغَائِطٍ أَوْ بَوْلٍ أَوْ نَسْتَنْجِيَ بِأَيْمَانِنَا، أَوْ نَكْتَفِيَ بِأَقْلٍ مِنْ ثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ»^(١).

واته: له سهلمان رضي الله عنه گيردراوه ته وه، ده لێ: بیاوێک پیتی وت: بیگومان هاوه له که تان (واته: پیغه مبهەر رضي الله عنه) ته نانهت چۆنه تی سه رئاو کردنیشی فیر کردوون، ئه ویش وتی: به لێ، نه هی لێ کردووین روو بکهینه قیبله له کاتی پیسایى کردن، یان میز کردن، یان به دهستی راستمان خۆمان پاکه وه بکهین، یان ئیکتیفا بکهین به که متر له سێ بهرد.

رێگه دان به خۆپاک کردنهوه به دوو بهرد

٤٢- «عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: أَتَى النَّبِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، الْغَائِطَ، وَأَمَرَنِي أَنْ آتِيَهُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ، فَوَجَدْتُ حَجَرَيْنِ وَالْتَمَسْتُ الثَّلَاثَ فَلَمْ أَجِدْهُ، فَأَخَذْتُ زَوْثَةً فَأَتَيْتُ بِهِنَّ النَّبِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَأَخَذَ الْحَجَرَيْنِ وَالْأَقْلَى الزَّوْثَةَ، وَقَالَ: هَذِهِ رُكُوسٌ. قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الرَّكُوسُ: طَعَامُ الْجِنَّ»^(٢).

واته: عه بدورپه رحمانی کورپی نه سوهد ده گيرپته وه: له باوکیه وه ئه و گوئی لێ بوو عه بدوللا رضي الله عنه ده یوت: پیغه مبهەر رضي الله عنه هات بو سه رئاو کردن و فه رمانی پێی کردم سێ بهردی بو بهینم، منیش دوو بهردم دوزیه وه و گه رام به دواى سیه م بهرددا نه مدوزیه وه، ئینجا ته رسه قولیکم هه لگرت هینام بو پیغه مبهەر رضي الله عنه، دوو بهرده که ی وه رگرت و ته رسه قوله که ی فریدا، فه رمووی: ئه وه پیسه. ئه بو عه بدورپه رحمان ده لێ: (الرکوس): واته: خواردنی جنۆ که یه.

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ٢٦٢، وأبو داود: ٧، والترمذي: ١٦، وابن ماجه: ٣١٦.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ١٥٦، وابن ماجه: ٣١٤.

بابهت: ریگهدان به خو پاک کردنه وه به یهک بهرد

۴۳- «عَنْ سَلَمَةَ بْنِ قَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: إِذَا اسْتَجْمَرْتَ فَأُوْرْ»^(۱).

واته: سه له مهی کوری قهیس رضی الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه فرموویه تی: نه گهر بهردت به کارهینا بو خو پاک کردنه وه نه وه با تاک بیت.

دروسته بو بهنده تنها به بهرد خو پاک بکاته وه و هیچی تر به کارنه هینت

۴۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: إِذَا ذَهَبَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْغَائِطِ، فَلْيَذْهَبْ مَعَهُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ، فَلْيَسْتَبْ بِهَا، فَإِنَّهَا تَجْزِي عَنْهُ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه فرموویه تی: نه گهر به کیک له تیوه رویشت بو سه رئاو کردن با سی بهرد له گهل خویدا بیات، خوئی بی پاک بکاته وه، بیگومان نه وه به سه بوئی.

سه رئاو کردن به ناو

۴۵- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ أَحْمِلُ أَنَا وَعَلَامٌ مَعِي نُحْوِي إِدَاوَةً مِنْ مَاءٍ فَيَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ»^(۳).

واته: نه نه سی کوری مالیک رضی الله عنه ده لئی: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه کاتی بیویستایه بجیته جیگای سه رئاو کردن من و مندالیککی هاوته مهنی خویم قاپیککی بجوویکی پر له ناومان بوئی ده برد، نه ویش خوئی بی پاک ده کرده وه.

۴۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّهَا قَالَتْ: مُرَّنَ أَرْوَاجِكُنَّ أَنْ يَسْتَبْطَبُوا بِالْمَاءِ، فَإِنِّي أَسْتَحْيِيهِمْ مِنْهُ، إِنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، كَانَ يَفْعَلُهُ»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه الترمذي: ۲۷، وابن ماجه: ۴۰۶.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۴۰.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۵۰ و ۱۵۱ و ۱۵۲ و ۲۱۷ و ۵۰۰، ومسلم: ۲۷۰ و ۲۷۱، وأبو داود: ۴۳.

(۴) صحیح. أخرجه الترمذي: ۱۹.

واته: عائشه (خو لى پازى بى) (به نافرته كان) ده لى: پرؤن ميره كاننان
 ناگدار بکه نه وه، با خو يان به ئاو پاک بکه نه وه، چونکه من شهرمیان لى ده کم
 ببيان بيزم، بيگومان پيغه مبهري خوا ﷺ به ئاو خو ي پاک ده کرده وه.

قهده غه ي خوپا کردنه وه به ده ستي راست

۴۷- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَفَّسُ فِي إِيَّائِهِ، وَإِذَا
 أَتَى الْخَلَاءَ فَلَا يَمَسُّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ، وَلَا يَتَمَسَّحُ بِيَمِينِهِ»^(۱).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده گيرته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ فرموويه تي: کاتي
 به کيک له ئيوه ئاوي خوارده وه با هه ناسه نه خاته ناو قاپه که ي، وه نه گهر هات بو
 جيگاي سهر ئاو کردن با به ده ستي راست نه ندامي تيرينه ي نه گريت، وه با به ده ستي
 راستيشي نه يسريت.

۴۸- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، نَهَى أَنْ يَتَنَفَّسَ فِي الْإِنَاءِ، وَأَنْ يَمَسَّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ،
 وَأَنْ يَسْتَطِيبَ بِيَمِينِهِ»^(۲).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده گيرته وه: پيغه مبهري ﷺ قهده غه ي کرده له وه ي (مرؤف)
 له کاتي ئاو خوارده وه دا هه ناسه بخاته ناو قاپه که، وه به ده ستي راستيشي نه ندامي
 تيرينه ي بگريت، وه به ده ستي راستيشي پاکی بکاته وه.

۴۹- «عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ الْمُشْرِكُونَ: إِنَّا لَنَرِي صَاحِبَكُمْ يَعْلَمُكُمْ الْجِرَاءَةَ؟ قَالَ: أَجَلٌ، نَهَانَا
 أَنْ يَسْتَنْجِيَ أَحَدُنَا بِيَمِينِهِ، وَيَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةَ، وَقَالَ: لَا يَسْتَنْجِي أَحَدُكُمْ بِدُونِ ثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ»^(۳).

واته: سه لمان ﷺ ده لى: هاوبه شدانه ران وتيان: بيگومان ئيمه ده بينين
 هاوه له که تان (واته: پيغه مبهري ﷺ) فيري چؤنيه تي سهر ئاو کردنتان ده کات؟ نه ويش
 وتي: به لى، قهده غه ي لى کردووين به کيک له ئيمه خو ي پاک بکاته وه به ده ستي
 راستي، وه له کاتي سهر ئاو کردن روو بکاته قبيله، فرموويه تي: با به کيک له ئيوه
 خو ي پاک نه کاته وه به که متر له سى به رد.

(۱) صحيح.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح.

بابهت: دهست پاک کردنه وه به خوّل دواى سه رئاو کردن

۵۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، تَوَضَّأَ، فَلَمَّا اسْتَنْجَى ذَلِكَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده گيرپته وه: پيغهمبهر صلى الله عليه وسلم ده ستونيزی گرت، جا کاتى سه رئاوى کرد دهستی خسته ناو خوّل که و پنى پاک کرده وه.

۵۱- «عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ جَرِيرٍ، عَنْ أَبِيهِ رضي الله عنه قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَأَتَى الْخَلَاءَ فَقَضَى الْحَاجَةَ، ثُمَّ قَالَ: يَا جَرِيرُ هَاتِ طَهُورًا، فَأَتَيْتُهُ بِالْمَاءِ فَاسْتَنْجَى بِالْمَاءِ «وَقَالَ: بِيَدِهِ» فَذَلِكَ بِهَا الْأَرْضُ»^(۲).

واته: ئیبراھیمی کوری جهریر له باوکیه وه رضي الله عنه ده گيرپته وه، وتوویه تی: من له گه ل پيغهمبهر بووم صلى الله عليه وسلم، پویشت بو سه رئاو کردن، دواتر سه رئاوى کرد، پاشان فهرمووی: نه ی جهریر ناوم بو بینه، منیش ناوم بو ی هینا، خو ی به ناوه که پاک کرده وه «وتی: دهستی» له زهویه که وهرده داو لئی ده خشانند.

بابهت: دیاریکردنی ریژه ی ناوی پاک بو به کارهتینان

۵۲- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، عَنِ الْمَاءِ وَمَا يُتَوَبُّهُ مِنَ الدُّوَابِّ وَالسَّبَاعِ. فَقَالَ: إِذَا كَانَ الْمَاءُ قَلَّتَيْنِ لَمْ يَحْمِلِ الْخَبَثَ»^(۳).

واته: عهبدو لّای کوری عهبدو لّای کوری عومهر له باوکیه وه (خوا لییان رازی بی)، ده لی: پرسیار کرا له پيغهمبهری خوا صلى الله عليه وسلم ده رباره ی نه و ناوه ی نازهل و درنده داده به زیتته ناوی؟ نه ویش فهرمووی: نه گهر ناو گه یشته ریژه ی قولله ته ی نه وه پیسی هه ل ناگری.

تیبینی: (پونکردنه وه: قَلَّتَيْنِ) واته: دوو (القلة) هه ر قولله یه ک گوزه یه کی گوره ی ناوه ده کاته (۲۵۰) ریتلی عیراقی، که واته (قَلَّتَيْنِ) بریتیه له دوو کوزه ی گوره که

(۱) حسن. أخرجه أبو داود: ۴۵، وابن ماجه: ۳۵۸ و ۴۷۳.

(۲) حسن.

(۳) صحيح. أخرجه أبو داود: ۶۳ و ۶۴ و ۶۵، والترمذي: ۶۷، وابن ماجه: ۵۱۷ و ۵۱۸.

ده کاته (۵۰۰) ریتلی عیراقی، که یه کسانه به (۹۳) صاع، به کیلوش نزیکه ی ۲۰۰ کیلو گرام ناوه).

دیاری نه کردنی ریژهی ناوی به کارهینان بو پاکردنه وه

۵۳- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَامَ عَلَيْهِ بَعْضُ الْقَوْمِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: دَعُوهُ لَا تُزْرِمُوهُ، فَلَمَّا فَرَعُ، دَعَا بِدَلْوٍ فَصَبَّهُ عَلَيْهِ، قَالَ: أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: يَعْنِي: لَا تَقْطَعُوا عَلَيْهِ»^(۱).

واته: نه نهس ﷺ ده گپریته وه: ده شته کیه ک میزی کرده ناو (حه وشه ی) مزگه وت، هندی له خه لکه که هه لسانه گیانی، پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی: وازی لی بینن پی مه برن، کاتیک لی بوویه وه داوای کرد دۆلکه یه ک ناوی بو بینن، ئینجا ناوی کرد به و شوینه دا، نه بو عه بدورپه حمان ده لی: مانای نه وه یه: میزه که ی بی مه برن.

۵۴- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَالَ أَعْرَابِيٌّ فِي الْمَسْجِدِ، فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِدَلْوٍ مِنْ مَاءٍ فَصَبَّ عَلَيْهِ»^(۲).

واته: نه نهس ﷺ ده لی: ده شته کیه ک میزی کرده ناو (حه وشه ی) مزگه وت، پیغه مبهر ﷺ فه رمانی کرد دۆلکه یه ک ناوی بو بینن، ئینجا کردی به شوینه که یدا.

۵۵- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى الْمَسْجِدِ فَبَالَ، فَصَاحَ بِهِ النَّاسُ، فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ائْرْكُوهُ فَتْرْكُوهُ حَتَّى بَالَ، ثُمَّ أَمَرَ بِدَلْوٍ فَصَبَّ عَلَيْهِ»^(۳).

واته: نه نهس ﷺ ده لی: پیاوئکی ده شته کی هات بو مزگه وت میزی کرده ناو (حه وشه ی) مزگه وته که، خه لکی کردیانه هات و هاوار لی، پیغه مبهر ﷺ فه رموی: وازی لی بینن، نه وانیش وازیان لی هینا تا میزه که ی ته و او کرد، پاشان فه رمانی کرد به دۆلکه یه ک ناو، دواتر کرا به شوینه که یدا.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۰۲۵، ومسلم: ۹۸ و ۲۸۴/۱۰۰، وابن ماجه: ۵۲۸.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۱، ومسلم: ۲۸۴/۹۹، والترمذي: ۱۴۸.

(۳) صحیح.

۵۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَامَ أَعْرَابِيٌّ فَبَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَتَنَّاوَلَهُ النَّاسُ، فَقَالَ: لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: دَعُوهُ وَأَهْرِيْقُوا عَلَى بَوْلِهِ دَلْوًا مِنْ مَاءٍ، فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُسَيَّرِينَ، وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسَّرِينَ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئی: ده شته کیهک هه لسا میزی کرده ناو (حه وشه ی) مزگهوت خه لکه که کردیانه هات و هاوار لئی، پیغه مبهری خوا ﷺ پیی فرموی: وازی لئی بینن (تا میزه که ی ته و او ده کات)، پاشان دۆلکه به ک ناو بکه ن به شوینی میزه که یدا، چونکه ئیوه نیر دراون ئاسانکار بن، نه نیر دراون قورسکارو گرانکار بن.

بابهت: (حوکمی) ئاوی وه ستاو

۵۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ، ثُمَّ يَتَوَضَّأُ مِنْهُ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فرموی به تی: با هیج به کیک له ئیوه میز نه کاته ناو ئاوی وه ستاو، پاشان ده ستویزی لئی بگری.

۵۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ، ثُمَّ يَغْتَسِلُ مِنْهُ»^(۳).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ فرموی به تی: با هیج به کیک له ئیوه میز نه کاته ناو ئاوی وه ستاو، پاشان خوئی پی بشوات.

بابهت: (حوکمی) ئاوی ده ریا

۵۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَرَكِبُ الْبَحْرَ، وَنَحْمِلُ مَعَنَا الْقَلِيلَ مِنَ الْمَاءِ، فَإِنْ تَوَضَّأْنَا بِهِ عَطَشْنَا أَفْتَتَوَضَّأْنَا مِنْ مَاءِ الْبَحْرِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هُوَ الطَّهُورُ مَاؤُهُ، الْجِلُّ مَيْتَتُهُ»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۰ و ۶۱۲۸.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۲، وأبو داود: ۶۹.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح. أخرجه أبو داود: ۸۳، والترمذي: ۶۹، وابن ماجه: ۳۸۶ و ۳۲۴۶.

واتہ: ئەبو ھورەرہ ۛ دەلی: پیاویک پرسیاری کرد لە پیغەمبەری خوا ۛ وتی: ئەی پیغەمبەری خوا ۛ تێمە (سواری کەشتی دەبین و) دەچینە ناو دەریا، ئاویکی کەم لە گەڵ خۆماندا ھەلەدەگرین، ئەگەر دەستنوێژی یی بگرین تینومان دەبیت، ئایا بە ئاوی دەریا دەستنوێژ بگرین؟ پیغەمبەری خوا ۛ فرمووی: ئاوی دەریا پاکە، مردارەوہ بووشی ھەلە.

بابەت: دەستنوێژ گرتن بە بەفر

۶۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ۛ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ۛ إِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ سَكَتَ هُنَيْهَةً، فَقُلْتُ: يَا أَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا تَقُولُ فِي سَكُوتِكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ؟ قَالَ أَقُولُ: اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ تَقْنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنْقِي الثُّوبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرْدِ»^(۱).

واتە: ئەبو ھورەرہ ۛ دەلی: پیغەمبەری خوا ۛ کاتی دەستی دەکرد بە نوێژ بوو ماوہ بە کی کەم بیدەنگ دەبوو، وتم: باوک و دایکم بە قوربانت بن ئەی پیغەمبەری خوا ۛ لە کاتی بیدەنگ بوونت لە نێوان (اللہ اکبر) ی دابەستنی نوێژ و قورتان خویندندا چی ئەلی؟ فرمووی: ئەلیم: خوا یە نێوانی من و ھەلە کانم دووربخەرەوہ و ھەکو چۆن نێوانی خۆرھەلات و خۆرئاوات دوورخستوہتەوہ، خوا یە پاکم بکەرەوہ لە ھەلە کانم و ھەکو چۆن جلی سپی پاک دەکریتەوہ لە پیسی، خوا یە بمشۆرە لە ھەلە کانم بە بەفر و بە ئاوو بە تەرزە.

دەستنوێژ گرتن بە ئاوی بەفر

۶۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ۛ، يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرْدِ، وَتَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا تَقْنِي الثُّوبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۴۴، ومسلم: ۵۹۸، وأبو داود: ۷۸۱، وابن ماجه: ۸۰۵.

(۲) صحیح. أخرجه مطولا البخاري: ۶۳۶۸ و ۶۳۷۵ و ۶۳۷۷، ومسلم: ۲۸۹، وأبو داود: ۱۵۴۳، والترمذي: ۲۴۹۵، وابن

ماجه: ۳۸۲۸.

واته: عائشه (خوایى پازى بى) ده لى: پیغمبر ﷺ ده یفه رموو: خواجه هه له کانم بشوره به ناوی به فرو ته رزه، دلشیم پاک بکهره وه له هه له کان وه کو چۆن جلی سپیت پاک کرده ته وه له پیسی.

بابهت: ده ستويز گرتن به ناوی ته رزه

۶۲- «عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، يُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مَيِّتٍ فَسَمِعْتُ مِنْ دُعَائِهِ وَهُوَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَأَوْسِعْ مَدْخَلَهُ، وَاعْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنْقَى الثُّوبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ»^(۱).

واته: عهوفى کورى مالیک ﷺ ده لى: گویم لى بوو پیغمبرى خوا ﷺ نويزى له سهر مردوو ده کرد، گویم له نزاکانى بوو ده یفه رموو: خواجه لى خوشبه و په حمى بى بکه، له گوناوه کانى ببوره و پله و پایه شی به رز بکهره وه، نه و جیگایه ی بو فراوان بکه که بوی ده چیت، وه بیشوره به ناوو به فرو ته رزه، وه پاکى بکهره وه له هه له کان وه کو چۆن جلی سپى پاک ده بیته وه له پیسی.

(دوکمى) پاشماوهى سهگ

۶۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: إِذَا شَرِبَ الْكَلْبُ فِي إِثْمٍ أَحَدِكُمْ فَلْيُعْسِلْهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ»^(۲).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده گيرته وه: پیغمبرى خوا ﷺ فه رمويه تى: نه گهر سهگ له ناو قاپى هه ريه کيکتاندا خوارديه وه، با حهوت جار بیشوات.

۶۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي إِثْمٍ أَحَدِكُمْ فَلْيُعْسِلْهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ»^(۳).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده لى: پیغمبرى خوا ﷺ فه رمويه تى: نه گهر سهگ له ناو قاپى هه ريه کيکتاندا خوارديه وه، با حهوت جار بیشوات.

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۷۲، ومسلم: ۲۷۹.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۷۲، ومسلم: ۲۷۹.

(۳) صحيح.

۶۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مِثْلَهُ»^(۱).

واته: له نه بو هوره يره وه ﷺ، نه ویش له پیغه مبه ره وه ﷺ، وه کو نه و فهرمووده ی
بیشه وه (گیردراوه ته وه).

فهرمان کردن به رزاندنی نه و شته ی له ناو قاپیکه که سه گ زمانی تیدا وهرداوه

۶۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ، فَلْيُرْفُهُ، ثُمَّ لِيَغْسِلْهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ»^(۲).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده لی: پیغه مبه ری خوا ﷺ فهرموویه تی: نه گهر سه گ
له ناو قاپی ههر یه کیتکاندا خواردیوه وه، با بیررژتیت، پاشان جهوت جار بیشوات.

بابهت: پاک کردنه وه ی قاپ به خوّل نه گهر سه گ زمانی تیخت

۶۷- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغَفَّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ، وَرَخَّصَ فِي كَلْبِ الصَّيْدِ وَالْعَنَمِ وَقَالَ: إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي الْإِنَاءِ فَأَغْسِلُوهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ، وَعَقْرُوهُ الثَّمَانَةَ بِشُرَابٍ»^(۳).

واته: عه بدوللای کوری موغه فل ﷺ ده گیریته وه: پیغه مبه ری خوا ﷺ فهرمانی
کرد به کوشتنی سه گه کان، مؤله تیشی دا به (پراگیر کردنی) سه گی پراو کردن و
سه گی ناو مه پرو مالآت، پاشان فهرمووی: نه گهر سه گ له قاپیکدا خواردیوه وه
جهوت جار بیشورن، هه شته مین جار به خوّل پاک ی بکه نه وه.

تیبینی: (ئیمامی حه ره مه مین ده لی: فهرمان کردن به کوشتنی سه گ نه سخ
کراوه ته وه، له فهرمووده ی ته واودا هاتووه پیغه مبه ر ﷺ کوشتنی قه ده غه کردوه
شهریعه تیش له سهر نه مه چه سپاوه، سه ره تا فهرمانی کرد به کوشتنی دواتر
قه ده غه ی کرد^(۴).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۷۲، ومسلم: ۸۹ و ۹۰ و ۲۷۹/۹۲، وابن ماجه: ۳۶۴.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۰ و ۱۰۷۳، وأبو داود: ۷۴، وابن ماجه: ۳۶۵ و ۳۲۰۰ و ۳۲۰۱.

(۴) انظر: (شرح السيوطي لسنن النسائي ۱ / ۵۴).

(حوکمی) پاشماوہی دہمی پشیلہ

۶۸- «عَنْ كَبْشَةَ بِنْتِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ عَلَيْهَا «ثُمَّ ذَكَرَتْ كَلِمَةً مَعْنَاهَا» فَسَكَبَتْ لَهُ وَضُوءًا، فَجَاءَتْ هِرَّةٌ فَشَرِبَتْ مِنْهُ، فَأَصْعَى لَهَا الْإِنَاءَ حَتَّى شَرِبَتْ. قَالَتْ كَبْشَةُ: فَرَأَيْتِ أَنْظُرُ إِلَيْهِ فَقَالَ: أَنْعَجِبِينَ يَا ابْنَةَ أَخِي؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّهَا لَيَسْتُ بِنَجَسٍ، إِنَّمَا هِيَ مِنَ الطَّوَافِينِ عَلَيْكُمْ وَالطَّوَافَاتِ»^(۱).

واتہ: کہ بشہی کچی کہ عبی کوری مالیک (خوالئی پازی بی) دہ گنیریتہ وہ: نہ بو قہ تادہ ﷺ رویشت بو لای «پاشان باسی وشہ کی کرد ماناکہی» ناوی دہ ستونیزم بوئی تامادہ کرد، دواتر پشیلہ یہ ک ہات لئی خواردہ وہ، نہ ویش قاپہ کہی بوئی لار کردہ وہ تا پشیلہ کہ لئی خواردہ وہ. کہ بشہ دہ لئی: بینیمی تہ ماشای دہ کہم وتی: تایا سہرت سورماوہ نہی برازا کہم؟ وتم بہ لئی. وتی: پیغہ مہبری خوا ﷺ فہرموویہ تی: پشیلہ پیس نیہ، بہ لکو نہو پشیلانہ لہ وانہن دین و دہ روون و دہ سورینہ وہ لہ ناو مالہ کانتان، (ہہروہ کو خزمہ تکارہ ناو مال).

بابہت: (حوکمی) پاشماوہی دہمی گویدریژ

۶۹- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَا مَتَادِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَاكُمُ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ؛ فَإِنَّهَا رِجْسٌ»^(۲).

واتہ: نہ نہس ﷺ دہ لئی: بانگکہرنک لہ لایہن پیغہ مہبری خوا ﷺ ہات بو لامان و، وتی: خواو پیغہ مہبرہ کہی قہ دہ غہ تان لی دہ کہن لہ خواردنی گوشتی گویدریژ، چونکہ پیسہ.

بابہت: (حوکمی) پاشماوہی دہمی ٹافرہتی حہیزدار

۷۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: كُنْتُ أَتَعَرَّقُ الْعَرَقَ فَيَصْعُقُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَأَهُ حَيْثُ وَصَعْتُ وَأَنَا حَائِضٌ، وَكُنْتُ أَشْرَبُ مِنَ الْإِنَاءِ فَيَصْعُقُ فَأَهُ حَيْثُ وَصَعْتُ وَأَنَا حَائِضٌ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۷۵، والترمذي: ۹۲، وابن ماجه: ۳۶۷.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۹۹۱ و ۴۱۹۹ و ۵۵۲۸، ومسلم: ۱۹۴۰، وابن ماجه: ۳۱۹۶.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۰۰، وأبو داود: ۲۵۹، وابن ماجه: ۶۴۳.

واته: عائشه (خوای لئی رازی بئ) ده لئی: من ئیسقانم ده کپرانده وه که گوشتی که می پیوه مابوو، پیغهمبهری خواش ﷺ ده می ده خسته نهو شوینهی که من لیم ده خوارد له کاتیکدا من له سوپی مانگانهدا بووم، ههروهها من له پهرداخ ناوم ده خوارده وه پیغهمبهریش ﷺ ده می ده خسته نهو شوینهو دهیخوارده وه، له کاتیکدا من له سوپی مانگانهدا بووم.

بابهت: (حوکمی) دهستنوژی گرتنی پیاوان و ئافرهتان پیکهوه

۷۱- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كَانَ الرَّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَتَوَضَّئُونَ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، جَمِيعًا»^(۱).

واته: ئیبنو عومهر (خوای لئیان رازی بئ) ده لئی: له سهرده می پیغهمبهری خوادا ﷺ پیاوان و ئافرهتان پیکهوه دهستنوژیان ده گرت.

بابهت: (حوکمی بهکارهینانی) پاشماوهی ئاوی لهشگران

۷۲- «عَنْ عُرْوَةَ عَنِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ: أَنَّهَا كَانَتْ تَغْتَسِلُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فِي الْإِنَاءِ الْوَاحِدِ»^(۲).

واته: عوروه ده گپریته وه: عائشه (خوای لئی رازی بئ) ههوالی پیداوه: نهو له گه ل پیغهمبهر ﷺ خوی ده شوورد له ناو یه ک ته شتدا.

بابهت: نهندازهی ئهوهی که بهسه بو ئهوهی

که سیک دهستنوژی پت بگرت

۷۳- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، يَتَوَضَّأُ بِمَكْوٍ وَيَغْتَسِلُ بِخَمْسِ مَكَائٍ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۹۳، وأبو داود: ۷۹ و ۸۰، وابن ماجه: ۲۸۱.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۵۰ و ۲۶۳ و ۲۷۳، ومسلم: ۴۰ و ۳۱۹/۴۱، وأبو داود: ۲۲۸، وابن ماجه: ۳۷۶.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۰۱، ومسلم: ۵۰ و ۳۲۵/۵۱، وأبو داود: ۹۵، والترمذي: ۶۰۹ بالفاظ متقاربة.

واته: نه نه سى كورى مالیک ﷺ ده لى: پيغه مبهري خوا ﷺ ده ستويزى ده گرت به مه ككوكيك ناو كه ده كاته چواريه كى صاعيتك، خويشى ده شور د به پينج مه ككوك.

(مكوك): مه به ست پنى (المُد) نه ویش پيوانه يه كه چواريه كى صاعيتك ده كات، يان (صاع) يك ده كاته سى لير ناو، يه كه مينيان له پيشتره. (المكاكى) كوى (مكوك) ه.

۷۴- «عَنْ أُمِّ عَمَارَةَ بِنْتِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، تَوَضَّأَ فَأَتَى بِمَاءٍ فِي إِيَّاهُ قَدْرَ ثَلَاثِي الْمُدِّ «قَالَ شُعْبَةُ: فَأَحْفَظُ أَنَّهُ» غَسَلَ ذِرَاعَيْهِ، وَجَعَلَ يَدْلُكُهُمَا، وَيَمْسَحُ أُذُنَيْهِ بَاطِنَهُمَا وَلَا أَحْفَظُ أَنَّهُ مَسَحَ ظَاهِرَهُمَا»^(۱).

واته: نومو عوماره ي كچى كه عب (خوا لى رازى بى) ده گيرته وه: پيغه مبهري ﷺ ده ستويزى گرت ناوى بو هينرا له ناو ده فريكد ا به نه ندازه ي سى يه كى (المُد) يك بوو «شوعبه وتى: له خه يالمه بيگومان نهو» باسكى شور دو ده ستي پيدا ده هينا، وه مه سحى ناوه وه ي هردوو گويچكه ي ده كرد له خه يالم نه ماوه كه مه سحى رواه تيانى كرد بيت.

نيهت هينان بو ده ستويز گرتن

۷۵- «عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ، وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مِمَّا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَهِيَ حُرَّتُهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا، أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا، فَهِيَ حُرَّتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ»^(۲).

واته: عومهرى كورى خه تتاب ﷺ ده لى: پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تى: بيگومان هه موو كرداره كان به نيازى دل، ههركه س به پنى نيازى دلى خو ي پاداشت وهرده گريت، ههركه س كوچكر دنه كه ي بو لاي خواو پيغه مبهري كه ي بيت نه وه كوچه كه ي بو لاي خواو پيغه مبهري كه يه تى، وه ههركه سيش كوچه كه ي بو مه به ستيكى دونيايى بيت كه ده ستي بكه ويت، يان بو ثافره تيك ماره ي بكات، نه وه كوچه كه ي بو نه وه مه به سته بووه كه كوچى بو كردوه.

(۱) صحيح. أخرجه أبو داود: ۹۴.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۱ و ۵۴ و ۲۵۲۹ و ۳۸۹۸ و ۵۰۷۰ و ۶۶۸۹ و ۶۹۵۳، ومسلم: ۱۹۰۷، وأبو داود: ۱۹۰۷ و ۲۲۰۱، والترمذي: ۱۶۴۷، وابن ماجه: ۴۲۲۷.

دهستنوئز گرتن له ناو قاپ و دهفر

۷۶- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، وَحَانَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ، فَالْتَمَسَ النَّاسُ الْوُضُوءَ فَلَمْ يَجِدُوهُ، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، بِوُضُوءٍ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي ذَلِكَ الْإِنَاءِ، وَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّؤُوا، فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ حَتَّى تَوَضَّؤُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ»^(۱).

واته: نههس ﷺ دهلی: پیغه مبهری خوام ﷺ بینی له کاتیکدا نوئزی عهسر هاتبوو، خه لکی به دواى ناودا ده گه پان بو دهستنوئز گرتن دهستیان نه ده که وت، له ناو دهفریکدا ناویان بو پیغه مبهری خوا ﷺ هینا بو دهستنوئز گرتن، نه ویش دهستی خسته ناو دهفره که و فهرمانی به خه لکه که کرد دهستنوئز بگرن، ده مبینی ناو له نتوان په نجه کانیه وه هه لده قولاً تا هه موویان دهستنوئزیان گرت.

۷۷- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ، فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً، فَأَتَى بِتَوْرٍ فَأَدَخَلَ يَدَهُ، فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَتَفَجَّرُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ وَيَقُولُ: حَيَّ عَلَى الطَّهْوَرِ وَالْبَرَكَهٖ مِنَ اللَّهِ ﷻ»^(۲).

«قَالَ الْأَعْمَشُ: فَحَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ أَبِي الْجَعْدِ قَالَ: قُلْتُ لِجَابِرٍ: كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ؟ قَالَ: أَلْفًا وَخَمْسِمِائَةً»^(۳).

واته: عه بدوللا ﷺ دهلی: تیمه له خزمهت پیغه مبهر ﷺ بووین، ناویان نه دوزیه وه، تهشتیکیان بو هینا ناوی تیدا بوو، دهستی خسته ناوی، بینیم ناو هه لده قولاً له نتوان په نجه کانیه وه و دهیوت: بین بو دهستنوئز گرتن و فهرو بهر که ت له لایهن خوای زالی پایه داره وه.

جا نه عمه ش (که یه کیکه له گیره روانی ته م فهرموده) وتی: سالمی کوری ته بو جه عد بوى باس کردم وتی: به جابرم وت: تهو کات تیوه چهند که س بوون؟ وتی: هه زارو پینج سهد که س.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۶۹، ومسلم: ۲۲۷۹/۵.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۵۷۹، والترمذي: ۳۶۳۳، والروایات مختصرة ومطولة.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۵۷۶ و ۴۱۵۲ و ۵۶۳۹ ومسلم: ۳۱۲ و ۳۱۴ و ۷۴/۱۸۵۶.

بابهت: (بِسْمِ اللّٰهِ) کردن له کاتی دهستنوئیز

۷۸- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: طَلَبَ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ وَضُوءًا، فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ مَاءٌ؟ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الْمَاءِ وَيَقُولُ: تَوَضَّؤُوا بِسْمِ اللّٰهِ فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ حَتَّى تَوَضَّؤُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ قَالَ ثَابِتٌ: قُلْتُ لِأَنَسٍ: كَمْ تَرَاهُمْ؟ قَالَ: نَحْوًا مِنْ سَبْعِينَ»^(۱).

واته: نه نه س ﷺ ده لئ: هه ندئ له هاوه لانی پیغه مبه ر ﷺ ده گه ران به دواى نه وهى ناویان ده ست بکه ویت بو ده ستنوئیز گرتن، پیغه مبه رى خوا ﷺ فه رموى: نایا که سیک له ئیوه ناوی پییه؟ ده ستى خسته ناو ناوه که وه ده یفه رموو: ده ستنوئیز بگرن به ناوی خوا، ده مبینى ناو له نئیوان په نجه کانیه وه ده رده چوو تا هه موویان ده ستنوئیزیان گرت، جا ثابت (که یه کیکه له گیره ره وانی نه م فه رموده) وتی: به نه سم وت: چه ند که س ده بوون؟ وتی: نزیکه ی هه فتا که س.

خه مته کار ناو ده کات به ده ستى گه وره که ی بو ده ستنوئیز گرتن

۷۹- «عَنْ عَزْوَةَ بِنِ الْمُغْبِرَةِ، أَنَّهَا سَمِعَتْ أَبَاهُ ﷺ يَقُولُ: سَكَبْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، حِينَ تَوَضَّأَ فِي عَزْوَةَ تَبُوكَ فَمَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ»^(۲).

واته: عوروه ی کورى موغیره ده گیره ته وه: نه و گوئی لئ بوو باوکى ﷺ ده بوت: ناوم کرد به ده ستى پیغه مبه رى خوا دا ﷺ کاتیک ده ستنوئیزى ده گرت له غه زای ته بووک، پاشان مه سحی له سه ر خوفه کانی کرد.

ده ستنوئیز گرتن یه کجار یه کجار

۸۰- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِوُضُوءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَتَوَضَّأَ مَرَّةً مَرَّةً»^(۳).

(۱) صحيح الإسناد. أخرجه البخاري: ۱۶۹ و ۱۹۵ و ۲۰۰ و ۳۵۷۲ و ۳۵۷۳ و ۳۵۷۴ و ۳۵۷۵، ومسلم: ۲۲۷۹ بروايات مختلفة.
(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۲۰۳، ومسلم: ۲۷۴/۷۵، وابن ماجه: ۵۴۵.
(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۵۷، وأبو داود: ۱۲۸، والترمذي: ۴۲، وابن ماجه: ۴۱۱.

واته: ئیبنو عه‌بباس (خوا لییان رازی بئ) ده‌لئی: ئایا هه‌والتان نه‌ده‌می به ده‌ستنوژی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ، ده‌ستنوژی گرت یه‌کجار یه‌کجار، (واته: یه‌ک جار روخساری شوورد، یه‌کجاریش بالی شوورد، یه‌کجاریش نیوچه‌وانی مه‌سح کردو، یه‌کجاریش پئی موباره‌کی شوورد).

بابه‌ت: ده‌ستنوژی گرتن سئ جار سئ جار

۸۱- «عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْظَلٍ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، تَوَضَّأَ ثَلَاثًا ثَلَاثًا، يُسْنِدُ ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ»^(۱).

واته: موطنه‌لیبی کورپی عه‌بدوللای کورپی حه‌نطه‌ب ده‌گیریتته‌وه: عه‌بدوللای کورپی عومه‌ر (خوا لییان رازی بئ) ده‌ستنوژی گرت سئ جار سئ جار، نه‌و کاره‌ی ده‌داوه پال پیغه‌مبه‌ر ﷺ.

شووردنی هه‌ردوو ده‌ست له‌سیفه‌تی ده‌ستنوژی

۸۲- «عَنِ الْمُغْبِرَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فِي سَفَرٍ فَقَرَعَ ظَهْرِي بِعَصَا كَانَتْ مَعَهُ، فَعَدَلَ وَعَدَلْتُ مَعَهُ حَتَّى أَتَى كَذَا وَكَذَا مِنَ الْأَرْضِ، فَأَنَاحَ ثُمَّ انْطَلَقَ. قَالَ: فَذَهَبَ حَتَّى تَوَارَى عَنِّي، ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ: أَمَعَكَ مَاءٌ؟ وَمَعِيَ سَطِيحَةٌ لِي فَأَتَيْتُهُ بِهَا، فَأَفْرَغْتُ عَلَيْهِ، فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ وَذَهَبَ لِيُغْسِلَ ذِرَاعَيْهِ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَامِيَّةٌ صَيِّقَةٌ الْكَمِّينِ، فَأَخْرَجَ يَدَهُ مِنْ تَحْتِ الْجُبَّةِ، فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ، وَذَكَرَ مِنْ نَاصِيَتِهِ شَيْئًا وَعِمَامَتِهِ شَيْئًا» «قَالَ ابْنُ عَوْنٍ: لَا أَحْفَظُ كَمَا أُرِيدُ» ثُمَّ مَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: حَاجَتُكَ؟ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَيْسَتْ لِي حَاجَةٌ. فَجِئْنَا وَقَدْ أَمَّ النَّاسَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، وَقَدْ صَلَّى بِهِمْ رَكْعَةً مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ، فَذَهَبْتُ لِأُودِنَهُ فَنَهَانِي، فَصَلَّيْنَا مَا أَدْرَكْنَا وَقَصَّيْنَا مَا سُبِقْنَا»^(۲).

واته: موغیره ﷺ ده‌لئی: ئیمه له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بووین له‌گه‌شتیکدا به گوچانه‌که‌ی دای له‌پشتم، نه‌و لایدا و منیش له‌گه‌ل نه‌ودا لامدا تا گه‌یشته‌فلانه

(۱) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۴۱۴.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۸۲ و ۲۰۳ و ۲۰۶ و ۳۶۳ و ۳۸۸ و ۲۹۱۸ و ۴۴۲۱ و ۵۷۹۸ و ۵۷۹۹، ومسلم: ۷۵ و ۷۶ و ۷۷ و ۷۸ و ۷۹ و ۸۰ و ۲۷۴/۸۱، وأبو داود: ۱۴۹ و ۱۵۱، والترمذي: ۱۷۱۸، وابن ماجه: ۵۴۵.

شوین له فلانه زهوی، وشتره که یه خدا پاشان پویشت، وتی: پویشت تا له بهر چاوم دیار نهما، پاشان هاته وه و وتی: ئایا ناوت پییه؟ منیش کونه یه کم پی بوو له گهل خوم هیئا بووم، خستمه بهردهستی، دهسته کانی و پروو خساری شوورد، ئینجا ویستی قولی بشوات، جوبیه یه کی شامی له بهردا بوو قوله که یه تهسک بوو، دهستی له زیر جوبیه که وه دهر هیئا، پروو خسار و قولی شوورد، دهستیشی هیئا بهسه پیشهسه ری و عه مامه که یدا «ئیبینو عهون (که یه کیکه له گپره ره وه یه تم فهرمووده) وتی: له بهرم نه کردوه وه ک نه وه یه دمه ویت» پاشان مهسحی لهسه خوفه که یه کرد، پاشان وتی: پیویستی خوت (ئایا سه رئاو ناکه یت دهستووژ ناشوری)؟ وتم: نه یه پیغه مبهری خوا ﷺ هیچ پیویستیه کم نیه، هاتین ته ماشامان کرد عه بدو پرده حمانی کوپی عه وف پیشووژی بو خه لکه که ده کات، رکاتیکی ته واو کردوه له نوژی به یانی، پویشتم بو نه وه یه ناگاداری بکه مه وه به هاتنی پیغه مبهر ﷺ به لام پیغه مبهر ریگری لی کردم، ئینجا نه وه یه مابوو وه نوژمان کرد، نه وه شی ناماده ی نه بووین ته واومان کرد.

ئهدامه کانی جهسته چند جار ده شووردین له کاتی دهستووژ؟

۸۳- «عَنْ ابْنِ أَوْسِ بْنِ أَبِي أَوْسٍ، عَنْ جَدِّهِ كَلْبِ بْنِ كَلْبٍ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، اسْتَوَكَّفَ ثَلَاثًا»^(۱).
واته: ئیبینو نه وس کوپی ته بو نه وس، له باپیره وه ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوام بینی ﷺ سی جار نه دنامه کانی دهستووژی شوورد.

ئاو وهردانه دم و لووت

۸۴- «عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَبَانَ قَالَ: رَأَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ ﷺ تَوَضَّأَ، فَأَفْرَعَّ عَلَى يَدَيْهِ ثَلَاثًا فَعَسَلَهُمَا، ثُمَّ تَمَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ، ثُمَّ عَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، ثُمَّ عَسَلَ يَدَيْهِ الْيُمْنَى إِلَى الْمِرْفَقِ ثَلَاثًا، ثُمَّ الْيُسْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ عَسَلَ قَدَمَهُ الْيُمْنَى ثَلَاثًا، ثُمَّ الْيُسْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي، ثُمَّ قَالَ: مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا، ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ فِيهِمَا بِشَيْءٍ غَفَرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۲).

(۱) صحیح الإسناد.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۶۰ و ۱۶۴ و ۱۹۳۴، ومسلم: ۲۲۶ و ۲۲۷، وأبو داود: ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۹.

واته: حومرانی کوری نه بان ده لئ: عوسمانی کوری عه فانم ﷺ بینی ده ستونیزئی گرت، سئ جار به قاپه که ناوی کرد به ده ستیداو شوردی، پاشان ناوی له دهم و لووت وهردا، پاشان سئ جار پرووخساری شورد، پاشان سئ جار دهستی راستی شورد تا نه نیشکه کانی، پاشان دهستی چه پیشی به هه مان شیوه شورد، پاشان مه سحی سه ری کرد، پاشان سئ جار قاچی راستی شورد، پاشان قاچی چه پیشی به هه مان شیوه شورد، وه کو دهسته کانی، پاشان وتی: پیغه مبه ری خوام ﷺ بینی ده ستونیزئی ده گرت وه کو ئەم ده ستونیزه ی من، پاشان فه رمووی: هه ر که س ده ستونیز بگریت وه کو ئەم ده ستونیزه ی من، پاشان دوو پرکات نوئز بکات خه یال نه کات تیایدا، له گونا هه کانی پیشووی ده بوردری.

به چ ده ستیک ناو وهرده درتته دهم؟

۸۵- «عَنْ حُمْرَانَ، أَنَّهُ رَأَى عُمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَا بِوَضُوءٍ، فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ مِنْ إِنَائِهِ، فَغَسَلَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ ادْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْوَضُوءِ فَتَمَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَيَدَيْهِ إِلَى نِصْفَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ غَسَلَ كُلَّ رِجْلٍ مِنْ رِجْلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قَالَ: زَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، تَوَضَّأَ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ قَالَ: مَنْ تَوَضَّأَ مِثْلَ وَضُوءِي هَذَا، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۱).

واته: حومرانی ده لئ: عوسمانی کوری عه فانی ﷺ بینی داوا ی کرد ناوی بو بینن، له قاپه که ی به رده ستی ناوی کرد به ده ستیدا و سئ جار شوردی، پاشان دهستی راستی خسته ناو ناوه که و ناوی له دهم و لووت وهردا، پاشان سئ جار پرووخساری شورد، پاشان سئ جار دهسته کانی شورد تا نه نیشکه کانی، پاشان مه سحی سه ری کرد، پاشان سئ جار هه ر قاچی له قاچه کانی شورد، پاشان وتی: پیغه مبه ری خوام ﷺ بینی ده ستونیزئی ده گرت وه کو ئەم ده ستونیزه ی من، پاشان فه رمووی: هه ر که س ده ستونیز بگریت وه کو ئەم ده ستونیزه ی من، پاشان هه ستیت دوو پرکات نوئز بکات و خه یال نه کات تیایدا، خوا له گونا هه کانی پیشووی ده بوریت.

(۱) صحیح.

چۆنيهتى ئاو وهردانه لووت

۸۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ، فَلْيَجْعَلْ فِي أَنْفِهِ مَاءً، ثُمَّ لِيَسْتَنْبِرْ»^(۱).

واته: ئەبو ھورەيرە رضي الله عنه دەگيرتتەوہ: پيغەمبەرى خوا ﷺ فەرموويەتى: ئەگەر يەكئىك لە ئىوہ دەستنوئىزى گرت با ئاو وەرداتە لووتى، پاشان مش (فن) بکات.

زىدەرۆيى کردن لە ئاو لە لووت وەردان

۸۷- «عَنْ عَاصِمِ بْنِ لَقِيظِ بْنِ صَبْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، أَخْبِرْنِي عَنِ الْوُضُوءِ؟ قَالَ: أَسْبِغِ الْوُضُوءَ، وَبَالَغِ فِي الْأَسْتِنْشَاقِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَائِمًا»^(۲).

واته: عاصمى كورى لە قىطى كورى صەبرە لە باوكىەوہ رضي الله عنه دەلى: وتم: ئەي پيغەمبەرى خوا ﷺ ھەوالم بەدەرى دەربارەى چۆنيهتى دەستنوئىز؟ فەرمووى: بە چاكى دەستنوئىز بگەرەو زۆر ئاو وەربدە لە لووت، مەگەر بەرۆزوو بيت.

فەرمان بە مش (فن) کردن

۸۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: مَنْ تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْبِرْ، وَمَنْ اسْتَجْمَرَ فَلْيُوتِرْ»^(۳).

واته: ئەبو ھورەيرە رضي الله عنه دەگيرتتەوہ: پيغەمبەرى خوا ﷺ فەرموويەتى: ھەرکەس دەستنوئىزى گرت با ئاو وەرداتە لووتى مش (فن) بکات (ھەتا ئاو لووت پاک دەبیتەوہ) ھەرکەس شىش بەرد بە کاردينى (بۆ خۆپاک کردنەوہ) با بەردەكە تاك بيت (واته: يەك، يان سى، يان پيئىنج دانە بەرد بى).

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۶۲، ومسلم: ۲۳۷/۲۰، وأبو داود: ۱۴۰.

(۲) صحيح. أخرجه أبو داود: ۱۴۲ و ۱۴۴ و ۱۴۴ و ۲۳۶۶ و ۳۹۷۳، والترمذي: ۳۸ و ۷۸۸، وابن ماجه: ۴۰۷ و ۴۴۸ والروايات مطولة ومختصرة.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۶۱، ومسلم: ۲۱ و ۲۳۷/۲۲، وابن ماجه: ۴۰۹.

۸۹- «عَنْ سَلَمَةَ بْنِ قَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: إِذَا تَوَضَّأْتَ فَاسْتَنْزِرْ، وَإِذَا اسْتَجْمَرْتَ فَادْوِرْ»^(۱).

واته: سه له مهی کوری قهیس رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فهرموویه تی: کاتی ده ستنوئرت گرت ئاو وهرده لووتت و مش (فن) بکه، کاتیکیش بهردت به کارهینا (بو خوپاک کردنه وه) با بهرده که تاک بیت.

بابهت: فرمان به مش (فن) کردن له کاتی هه لسان له خو

۹۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَتَامِهِ فَتَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْزِرْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيْشُومِهِ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فهرموویه تی: نه گهر به کتیک له تیوه له خه وه لسا، دواتر ده ستنوئرتی گرت با سی جار مش بکات، چونکه شهیتان له سهروهی ناو لووت ده مینیتته وه (که ده که ویتته نیوان لووت و ده ماخ).

به کام دهست مش ده کرت؟

۹۱- «عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ عَنِ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّهُ دَعَا بِوُضُوءٍ، فَتَمَضَّضَ وَاسْتَنْشَقَ، وَنَزَرَ بِيَدِهِ الْيُسْرَى فَفَعَلَ هَذَا ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: هَذَا طُهُورُ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ»^(۳).

واته: عهبدوخهیر ده گپرتته وه: علی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ داوای کرد ئاوی بو بهینری بو ده ستنوئرت گرتن، نینجا ئاوی وهرداوه ده م و لووتی، به دهستی چهپی مشی کرد، سی جار به و شیوهی کرد، پاشان وتی: نه مه ده ستنوئرتی پیغه مبهری خوایه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

(۱) صحیح. أخرجه الترمذي: ۲۷، وابن ماجه: ۴۰۶.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۲۹۵، ومسلم: ۲۳۸.

(۳) صحیح الإسناد.

بابهت: شۆردنی روخسار

۹۲- «عَنْ عَبْدِ حَيْرٍ قَالَ: أَتَيْتَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَقَدْ صَلَّى، فَدَعَا بِطَهْوَرٍ فَقُلْنَا: مَا يَصْنَعُ بِهِ وَقَدْ صَلَّى؟ مَا يُرِيدُ إِلَّا لِيُعَلِّمَنَا، فَأَتَيْتَنِي بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ وَطَسْتٌ، فَأَفْرَغَ مِنَ الْإِنَاءِ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهَا ثَلَاثًا، ثُمَّ تَمَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ ثَلَاثًا مِنْ الْكُفِّ الَّذِي يَأْخُذُ بِهِ الْمَاءُ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَغَسَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى ثَلَاثًا، وَيَدَهُ الشَّمَالَ ثَلَاثًا، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ مَرَّةً وَاحِدَةً، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى ثَلَاثًا وَرِجْلَهُ الشَّمَالَ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَعْلَمَ وَضُوءَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم، فَهُوَ هَذَا»^(۱).

واته: عهبدوخهیر ده لئی: هاتین بو لای عهلی کوری نه بو طالب عليه السلام نوژی کردبو، داوای کرد ناوی بو بهینری بو دهستنوژ گرتن، وتمان: نیشی بهمه چیه خو نه نوژی کردوه؟ دیاره تهنهها مه بهستی فیر کردنی تیمهیه، تهشتیک ناویان بو هینا قاپیکی تیدا بو، به قاپه که ناوی کرده سهر دهسته کانی و سی جار شۆردی، پاشان سی جار ناوی وهرداوه دم و لووتی بهو له پهی ناوه که ی بی وهرده گرت، پاشان سی جار روخساری شۆرد، پاشان سی جار دهستی راستی شۆرد، به هه مان شیوه دهستی چه پیشی سی جار، پاشان یه کجار مهسحی سهری کرد، پاشان قاچی راستی سی جار شۆرد، به هه مان شیوه قاچی چه پیشی سی جار، پاشان وتی: ههر کهس حز ده کات بزانتیت دهستنوژی پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وآله وسلم چون بووه، نهوه بهم شیوه به بووه.

ژماره ی شۆردنی روخسار

۹۳- «عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ عليه السلام، أَنَّهُ أُتِيَ بِكُرْسِيِّ فَقَعَدَ عَلَيْهِ، ثُمَّ دَعَا بِتَوْرٍ فِيهِ مَاءٌ، فَكَفَأَ عَلَى يَدَيْهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ مَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ بِكَفِّ وَاحِدٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، وَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَغَسَلَ ذِرَاعَيْهِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا، وَأَخَذَ مِنَ الْمَاءِ فَمَسَحَ بِرَأْسِهِ «وَأَشَارَ شُعْبَةُ مَرَّةً: مِنْ نَاصِيَتِهِ إِلَى مُؤَخَّرِ رَأْسِهِ، ثُمَّ قَالَ: لَا أَدْرِي أَرَدَهُمَا أَمْ لَا» وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى طَهْوَرٍ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم، فَهَذَا طَهْوَرُهُ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۱۱ و ۱۱۲ و ۱۱۳، والترمذي: ۴۹، وابن ماجه: ۴۰۴. والروایات مختصرة ومطولة.

(۲) صحیح.

واته: عهبدوخهیر ده گپرتته وه: له عه لیه وه ﷺ کورسیه کی بۆ هینرا له سه ری دانیشته، پاشان داوای کرد ده فریک ناوی بۆ بینن، سنی جار ده فره که ی لار کرده وه ناوی کرد به ده ستیدا، پاشان به یه ک له بی دهستی ناوی وهرداوه ده م و لووتی، وه سنی جار روخساریشی شۆرد، سنی جاریش بآلی شۆرد، له ئاوه که ی وهرگرت و مهسحی سه ری پنی کرد «شوعبه یه کجار نامازه ی پنی کرد وتی: له ناوچاوانی تا کوتایی سه ری، پاشان وتی: نازانم دهستی گه پرانده وه یان نا» قاچه کانیشی سنی جار شۆرد. پاشان وتی: هه رکه س چه ز ده کات ته ماشای ده ستنوژی پیغه مبه ری خوا ﷺ بکات ئه وه ده ستنوژی گرتنه که ی به م شیوه یه.

شۆردنی هه ردوو ده ست

۹۴- «عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ: شَهِدْتُ عَلِيًّا ﷺ دَعَا بِكُرْسِيِّ فَقَعَدَ عَلَيْهِ، ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فِي تَوْرٍ فَغَسَلَ يَدَيْهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ مَضَمَّ وَاسْتَنْشَقَ بِكَفِّ وَاحِدٍ ثَلَاثًا، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَيَدَيْهِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا، ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَمَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا. ثُمَّ قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى دُضْوَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَهَذَا وَضُوءُهُ»^(۱).

واته: عهبدوخهیر ده لی: له گه ل عه لی ﷺ دا بووم داوای کورسیه کی کرد (بۆیان هینا) له سه ری دانیشته، پاشان داوای کرد ده فریک ناوی بۆ بینن، سنی جار دهستی شۆرد، پاشان سنی جار به یه ک له پ ناوی وهرداوه ده م و لووتی، پاشان سنی جار روخساریشی شۆرد، دهسته کانیشی سنی جار سنی جار شۆرد، پاشان دهستی کرد به ناو ئاوه که دا مهسحی سه ری پنی کرد، پاشان قاچه کانیشی سنی جار شۆرد، پاشان وتی: هه رکه س چه ز ده کات ته ماشای ده ستنوژی پیغه مبه ری خوا ﷺ بکات ئه وه ده ستنوژی گرتنه که ی به م شیوه بووه.

بابه ت: چۆنیه تی ده ستنوژی شۆردن

۹۵- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي عَلِيٌّ، أَنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: دَعَانِي أَبِي عَلِيٌّ بِوَضُوءٍ، فَقَرَّبْتُهُ لَهُ، فَبَدَأَ فَعَسَلَ كَفَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَبْلَ أَنْ يُدْخِلَهُمَا فِي

(۱) صحيح الإسناد.

وَصُؤْهِ، ثُمَّ مَضَمَّ ثَلَاثًا، وَاسْتَنْتَرَ ثَلَاثًا، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْمِرْفَقِ ثَلَاثًا، ثُمَّ الْيُسْرَى كَذَلِكَ، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ مَسْحَةً وَاحِدَةً، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثَلَاثًا، ثُمَّ الْيُسْرَى كَذَلِكَ، ثُمَّ قَامَ قَائِمًا، فَقَالَ: نَاوِلْنِي، فَنَاوَلْتُهُ الْإِنَاءَ الَّذِي فِيهِ فَضْلُ وَصُؤْهِ فَشَرِبَ مِنْ فَضْلٍ وَصُؤْهِ قَائِمًا. فَعَجِبْتُ فَلَمَّا رَأَيْتِي قَالَ: لَا تَعْجَبْ؛ فَإِنِّي رَأَيْتُ أَبَاكَ النَّبِيَّ ﷺ، يَصْنَعُ مِثْلَ مَا رَأَيْتِي صَنَعْتُ يَقُولُ لِيُؤْصِيهِ هَذَا وَشَرِبَ فَضْلَ وَصُؤْهِ قَائِمًا»^(۱).

واته: موحه ممدی کوری عهلی ده لی: عهلی باو کم هه والی پیدام، حوسه بینی کوری عهلی (خوا لیان رازی بی) وتی: باو کم عهلی داوای کرد ناوی بو بینم بو دستنوئز گرتن، منیش ناوم بوی هینا، سه ره تا سی جار له پی دهستی شورد پیش نه وهی دهستی بخاته ناو ناوی دهستنوئزه که، پاشان سی جار ناوی وهر داوه ده می و سی جاریش مش (فن) ی کرد، پاشان سی جار روخساری شورد، پاشان سی جار دهستی راستی شورد تا نه نیشکه کان، پاشان دهستی چه پیشی به هه مان شیوه، پاشان یه کجار مه سحی سه ری کرد، پاشان سی جار قاجی راستی شورد تا ده گاته قوله پی، پاشان قاجی چه پیشی به هه مان شیوه شورد، پاشان هه ل سایه سه ری، وتی: ده فره که م بده ری، منیش ده فره که م پیدا که پاشماوهی دهستنوئزه که ی تیدا بوو، ئینجا به پیوه له ناوی دهستنوئزه که ی خوارده وه، سه رم سو رما، کاتی ته ماشای کردم وتی: سه رت سو ر نه مین، چونکه پیغه مبه ری با پیره تم ﷺ بینی نه و چی کرد منیش هه ر وام کرد، عهلی ده ر باره ی دهستنوئزه که ی و خوارده وهی پاشماوهی ناوی دهستنوئزه که ی به پیوه قسه ی کرد.

تیبینی: نه م فه رمووده یه به لگه یه له سه ر نه وهی دروسته به پیوه ناو بخوریته وه، جگه له مه چه ندین فه رمووده ی دیکه هه ن زور به پرونی باسی دروستبوونی خوارده وهی ناو به پیوه ده که ن).

ژماره ی شوردنی هه ردوو ده ست (له کاتی ده ستنوئز)

۹۶- «عَنْ أَبِي حَيَّةَ وَهُوَ ابْنُ قَيْسٍ، قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَوَضَّأَ فَغَسَلَ كَفَيْهِ حَتَّى أَنْقَاهُمَا، ثُمَّ تَمَضَّمَ ثَلَاثًا وَاسْتَنْشَقَ ثَلَاثًا، وَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَغَسَلَ ذِرَاعَيْهِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ،

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: بإثر ۱۱۷ معلقاً.

ثُمَّ غَسَلَ قَدَمَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ، ثُمَّ قَامَ فَأَخَذَ فَضْلَ طَهْوَرِهِ فَشَرِبَ وَهُوَ قَائِمٌ. ثُمَّ قَالَ: أَحَبُّتُمْ
رَأْسَكُمْ كَيْفَ طَهَّرُ النَّبِيُّ ﷺ»^(۱).

واته: نه بو حه بیهی کوری قه یس ده لی: عه لیم ﷺ بینی ده ستویژی گرت
ده سته کانی شورد تا پاکی کردنه وه، پاشان سی جار ئاوی وهر داوه دم و لووتی،
سی جاریش روخساری شورد، قوله کانیشی سی جار سی جار شورد، مه سحی
سه ریشی کرد، پاشان قاچه کانیشی شورد تا هه ردوو قوله پی، پاشان هه لسا
پاشماوه ی ده ستویژه که ی خوارده وه، پاشان وتی: حه زم کرد چونیته تی ده ستویژ
گرتی پیغه مبهرتان ﷺ پیشان بدهم.

بابهت: سنوری شوردنی نه دنامه کانی ده ستویژ

۹۷- «عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ ﷺ - وَكَانَ
عَنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ، وَهُوَ جَدُّ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى -: هَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُرِينِي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ
نَبِيِّ ﷺ، يَتَوَضَّأُ؟ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ: نَعَمْ. فَدَعَا بَوْضُوءًا، فَأَفْرَعُ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ
مَرَّتَيْنِ، ثُمَّ تَمَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ ثَلَاثًا، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ إِلَى
الْمِرْفَقَيْنِ، ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ بِيَدَيْهِ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ، بَدَأَ بِمَقْدَمِ رَأْسِهِ، ثُمَّ ذَهَبَ بِهِمَا إِلَى قَفَاهُ،
ثُمَّ رَدَّهُمَا حَتَّى رَجَعَ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي بَدَأَ مِنْهُ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ»^(۲).

واته: عه مری کوری به حیای مازینی له باوکیه وه ده گپرتیه وه: که باوکی به
عه بدوللای کوری زهیدی کوری عاصیمی ﷺ وت «که به کیک بووه له هاوه له کانی
پیغه مبهر ﷺ، ههروه ها باپیره ی عه مری کوری به حیایه»: نایا ده توانی نیشانم بدهی
پیغه مبهری خوا ﷺ چون ده ستویژی ده گرت؟ عه بدوللای کوری زهید وتی: به لی.
داوای ئاوی ده ستویژی کرد، ئاوه که ی کرد به هه ردوو ده ستیدا ده سته کانی
دوو جار دوو جار شورد، پاشان سی جار ئاوی وهر داوه دم و لووتی، پاشان
سی جار روخساری شورد، پاشان ده سته کانی دوو جار دوو جار شورد تا گه بشته
نه نیشکه کانی، پاشان مه سحی سه ری کرد به هه ردوو ده سته ی له پیشه وه بو دواوه،

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۱۶، والترمذی: ۴۴ و ۴۸، وابن ماجه: ۴۳۶ و ۴۵۶.

(۲) صحیح.

لهسه‌ره‌تای سه‌ریه‌وه دهستی پیکرد پاشان هه‌ردوو دهستی برد بو لای پشته‌ملی، پاشان گه‌راندیه‌وه تا ئه‌و شوینه‌ی دهستی پێ کردبوو، پاشان قاچه‌کانی شو‌رد.

بابه‌ت: چۆنیه‌تی مه‌سح کردنی سه‌ر

۹۸- «عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى، عَنْ أَبِيهِ: أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ رضي الله عنه - وَهُوَ جَدُّ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى -: هَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُرِنِّي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، يَتَوَضَّأُ؟ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ: نَعَمْ. فَدَعَا بِوُضُوءٍ، فَأَفْرَعَ عَلَى يَدِهِ الْيُمْنَى فَغَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ، ثُمَّ مَضَمَّ وَاسْتَنْشَقَ ثَلَاثًا، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ، ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ بِيَدَيْهِ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَذْبَرَ بَدَأً بِمُقَدَّمِ رَأْسِهِ، ثُمَّ ذَهَبَ بِهِمَا إِلَى قَفَاةٍ، ثُمَّ رَدَّهُمَا حَتَّى رَجَعَ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي بَدَأَ مِنْهُ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ»^(۱).

واته: عه‌م‌ری کو‌ری یه‌حیا‌ی له‌ باوکیه‌وه ده‌گێ‌رپه‌ته‌وه: باوکی به‌ عه‌بدو‌ل‌لای کو‌ری زه‌یدی کو‌ری عاصیمی رضي الله عنه وت: «که باپه‌ری عه‌م‌ری کو‌ری یه‌حیا‌یه» ئایا ده‌توانی نیشانم بده‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم چۆن ده‌ستنوێژی ده‌گرت؟ عه‌بدو‌ل‌لای کو‌ری زه‌ید وتی: به‌لێ. داوای ئاوی ده‌ستنوێژی کرد، ئاوه‌که‌ی کرد به‌ ده‌ستی راستیدا هه‌ردوو ده‌ستی دووجار دووجار شو‌رد، پاشان سه‌ جار ئاوی وه‌رداوه‌ دم و لووتی، پاشان سه‌ جار پوخساری شو‌رد، پاشان ده‌سه‌کانی دووجار دووجار شو‌رد تا گه‌یشه‌ ئه‌نیشه‌که‌کانی، پاشان مه‌سحی سه‌ری کرد به‌ هه‌ردوو ده‌ستی له‌پیشه‌وه بو‌ دواوه، له‌سه‌ره‌تای سه‌ریه‌وه ده‌ستی پیکرد، پاشان هه‌ردوو ده‌ستی برد بو‌ لای پشته‌ملی، پاشان گه‌راندیه‌وه تا ئه‌و شوینه‌ی ده‌ستی پێ کردبوو، پاشان قاچه‌کانی شو‌رد.

ژماره‌ی مه‌سح کردنی سه‌ر

۹۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ رضي الله عنه، تَوَضَّأَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ، وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ مَرَّتَيْنِ، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ مَرَّتَيْنِ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۸۶ و ۱۹۱ و ۱۹۲ و ۱۹۷ و ۱۹۹، ومسلم: ۲۳۵، وأبو داود: ۱۰۰ و ۱۱۸ و ۱۱۹، والترمذي: ۲۸ و ۳۲ و ۴۷، وابن ماجه: ۴۰۵ و ۴۳۴ و ۴۷۱.
(۲) شاذ. أخرجه الترمذي: ۴۷.

واته: عهبدوڻلاى كورى زهيد ﷺ كه له خهودا بانگدانى بى نيشاندرا دهلى: بينغه مبهري خوام ﷺ بى دهستنويزى گرت، سى جار پوخسارى شوږد و دوو جاريش دهسته كانى شوږد، دوو جاريش قاچه كانى شوږد، دوو جاريش سهري مهسح كرد.

بابهت: مهسح كردنى نافرهت له كاتى دهستنويز

۱۰۰- «عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرَّوَانَ بْنِ الْحَارِثِ أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ سَالِمٌ سَبْلَانُ قَالَ: وَكَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَسْتَعْجِبُ بِأَمَانَتِهِ، وَتَسْتَأْجِرُهُ فَأَرَانِي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، يَتَوَضَّأُ، فَتَمَضَّمَتْ وَاسْتَنْثَرَتْ ثَلَاثًا، وَغَسَلَتْ وَجْهَهَا ثَلَاثًا، ثُمَّ غَسَلَتْ يَدَيْهَا الْيُمْنَى ثَلَاثًا وَالْيُسْرَى ثَلَاثًا، وَوَضَعَتْ يَدَهَا فِي مَقْدَمِ رَأْسِهَا، ثُمَّ مَسَحَتْ رَأْسَهَا مَسْحَةً وَاحِدَةً إِلَى مُؤَخَّرِهِ، ثُمَّ أَمَرَتْ يَدَهَا بِأُذُنَيْهَا، ثُمَّ مَرَّتْ عَلَى نُحْدَيْنِ قَالَ سَالِمٌ: كُنْتُ آتِيهَا مُكَاتِبًا مَا تَخْتَفِي مِنِّي، فَتَجْلِسُ بَيْنَ يَدَيَّ وَتَتَحَدَّثُ مَعِي حَتَّى جِئْتُهَا ذَاتَ يَوْمٍ فَقُلْتُ: ادْعِي لِي بِالْبَرَكَةِ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ. قَالَتْ: وَمَا ذَاكَ؟ قُلْتُ: أَعْتَقَنِي اللَّهُ. قَالَتْ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، وَأَرْخَبَ الْحِجَابَ دُونِي، فَلَمْ أَرَهَا بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمِ»^(۱).

واته: عهبدولمه ليكي كورى مهراوانى كورى حاريت ده گيرپته وه: هه والى پيدام نه بو عهبدوڻلا سالمي سه به لان دهلى: عائشه سهري سورما بوو به نه مانهت و دهسپاكي و به كرى ده يگرت: فيرى كردم كه بينغه مبهري خوا ﷺ چون دهستنويزى ده گرت، سى جار ناوى و هرداوه ده مى و لووتى، سى جار پوخسارى شوږد، پاشان سى جار دهستى راستى شوږد دهستى چه پيشى سى جار شوږد، دهستى دانا له سهه ته وئلى، پاشان يه كجار مهسحى سهري كرد تا كوټايى سهري، پاشان دهستى هينايه وه به ههردوو گوچكه يدا، پاشان به سهه ر پوخساريدا هينايه وه، سالم وتى: چونكه من موكات بهم هه بوو خوى ليم نه ده شارده وه، له پيشم داده نيشت و قسه ي له گه لم ده كرد تا رږوژنيك هاتم بو لاي پيم وت: دو عاي به ره كه تم بو بكه نه ي دا يكي نيمانداران، وتى: هيچ بووه؟ وتم: خوا نازادى كردم، وتى: خوا موباره كي بكات لیت، نينجا حيجابى دانا، له دواى نه و رږوزه نه مبینى.

(۱) صحيح الإسناد.

مهسح کردنى ههر دوو گوئی

۱۰۱- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَوَضَّأَ فَعَسَلَ يَدَيْهِ، ثُمَّ تَمَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ عَرْفَةِ وَاحِدَةً، وَعَسَلَ وَجْهَهُ وَعَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّةً مَرَّةً، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَأُذُنَيْهِ مَرَّةً، قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ: وَأَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ ابْنَ عَجَلَانَ يَقُولُ فِي ذَلِكَ: وَعَسَلَ رِجْلَيْهِ»^(۱).

واته: ئىبنو عه بىباس (خوا لىيان رازى بى) ده لى: پىغه مبهرى خوا ﷺ بىنى دهستنوئىزى ده گرت، دهسته كانى شورد، پاشان ئاوى وهر داوه ده و لووتى به يه ك مشت، وه روخسارى شورد، وه دهسته كانى شورد يه كجار يه كجار، مهسحى سهرو گوئى كرد يه كجار، عه بدولعه زىز (كه يه كىكه له گىپره وه وهى ئەم فەرمووده) وتى: ئەوه وهى له ئىبنو عه جلا نه وه گوئى لى بووه هه والى پىدام ده يوت: قاچه كانىشى شورد.

بابهت: مهسح کردنى ههر دوو گوئی پىكه وه له گهل سهر^(۲)

۱۰۲- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: تَوَضَّأَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَعَرَفَ عَرْفَةً فَمَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ، ثُمَّ عَرَفَ عَرْفَةً فَعَسَلَ وَجْهَهُ، ثُمَّ عَرَفَ عَرْفَةً فَعَسَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى، ثُمَّ عَرَفَ عَرْفَةً فَعَسَلَ يَدَهُ الْيُسْرَى، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ وَأُذُنَيْهِ بَاطِنَهُمَا بِالسَّبَّاحَتَيْنِ وَظَاهِرَهُمَا بِإِبْهَامَيْهِ، ثُمَّ عَرَفَ عَرْفَةً فَعَسَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى، ثُمَّ عَرَفَ عَرْفَةً فَعَسَلَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى»^(۳).

واته: ئىبنو عه بىباس (خوا لىيان رازى بى) ده لى: پىغه مبهرى خوا ﷺ دهستنوئىزى گرت له پى پر كرد له ئاوو وهرى داوه ده و لووتى، پاشان له پى پر كرد له ئاوو روخسارى بى شورد، پاشان له پى پر كرد له ئاوو دهستى راستى بى شورد، پاشان له پى پر كرد له ئاوو دهستى چه پى بى شورد، پاشان مهسحى سهرو ههر دوو گوئى كرد ناوه وهى به په نجهى شايه تمان و دهره وهشى به په نجه گه وه كهى، پاشان له پى پر كرد له ئاوو قاچى راستى بى شورى، پاشان له پى پر كرد له ئاوو قاچى چه پى بى شورى.

(۱) صحيح الإسناد. أخرجه البخاري: ۱۴۰، وأبو داود: ۱۳۷، وابن ماجه: ۴۰۳ و ۴۳۹، والترمذي: ۳۶.

(۲) ئەمەش دەكرىت به بەلگه له سهه نه وهى ههر دوو گوئى به شىكن له سهه.

(۳) حسن صحيح.

۱۰۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الصَّنَائِحِيِّ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ فَتَمَضَّمَصَّ حَرَجَتِ الْخَطَايَا مِنْ فِيهِ، فَإِذَا اسْتَنْتَرَ حَرَجَتِ الْخَطَايَا مِنْ أَنْفِهِ، فَإِذَا غَسَلَ وَجْهَهُ حَرَجَتِ خَطَايَا مِنْ وَجْهِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَشْفَارِ عَيْنَيْهِ، فَإِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ حَرَجَتِ الْخَطَايَا مِنْ يَدَيْهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِ يَدَيْهِ، فَإِذَا مَسَحَ بِرَأْسِهِ حَرَجَتِ الْخَطَايَا مِنْ رَأْسِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ أُذُنَيْهِ، فَإِذَا غَسَلَ رِجْلَيْهِ حَرَجَتِ الْخَطَايَا مِنْ رِجْلَيْهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِ رِجْلَيْهِ، ثُمَّ كَانَ مَشِيئُهُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَصَلَاتُهُ نَافِلَةً لَهُ»^(۱).

واته: عہدوللای صونایحی رضي الله عنه ده گپرتتہ وہ: پیغہ مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فہرموویہ تی: نہ گہر بہندہی پروادار دہستوئیژی گرت، ناوی و ہرداوه دہمی، گوناہہ کان لہ دہمیہ وہ دہردہ چن، نہ گہر ناوی و ہرداوه لووتی مش (فن) ی کرد، گوناہہ کان لہ نووتیہ وہ دہردہ چن، نہ گہر روخساری شورڈ گوناہہ کان لہ روخساریہ وہ دہردہ چن تہ نانہت لہ پیلوی چاوه کانیہ وہ دہردہ چن، نہ گہر ہردوو دہستی شورڈ گوناہہ کان نہ دہستہ کانیہ وہ دہردہ چن تہ نانہت لہ ژیر نینو کہ کانیہ وہ دہردہ چن، نہ گہر مہسحی سہری کرد گوناہہ کان لہ سہریہ وہ دہردہ چن تہ نانہت لہ گوئی کانیہ وہ دہردہ چن، نہ گہر قاچہ کانی شورڈ تاوانہ کان لہ قاچہ کانیہ وہ دہردہ چن، تہ نانہت لہ ژیر نینو کی قاچہ کانیہ وہ دہردہ چن، پاشان رویشتنی بہرہ و مزگوت و نوپڑہ کہی دہ بن بہ زیادہ بوی.

بابہت: مہسح کردن لہسہر مہندیل، یان جامانہ، یان عمامہ

۱۰۴- «عَنْ بِلَالٍ رضي الله عنه قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَمْسَحُ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَالْخِمَارِ»^(۲).

واته: بیلال رضي الله عنه دہ لی: پیغہ مبهری خوا صلى الله عليه وسلم بینی مہسحی دہ کرد لہسہر خوفہ کانی و عمامہ کہی.

۱۰۵- «عَنْ بِلَالٍ رضي الله عنه قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَمْسَحُ عَلَى الْخُفَّيْنِ»^(۳).

واته: بیلال رضي الله عنه دہ لی: پیغہ مبهری خوا صلى الله عليه وسلم بینی مہسحی لہسہر خوفہ کانی دہ کرد.

(۱) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۲۸۲.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۷۵، والترمذي: ۱۰۱، وابن ماجه: ۵۶۱.

(۳) صحیح.

۱۰۶- «عَنْ بِلَالٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَمَسِّحُ عَلَى الْخِمَارِ وَالْحُقْفَيْنِ»^(۱).

واته: بیلال رضی اللہ عنہ ده لئی: پیغه مبهری خوام رضی اللہ عنہ بینی مه سحی ده کرد له سهر
عه مامه که ی و خوفه کانی.

بابهت: مه سح کردن له سهر عمامه له گهل پیشه سهر

۱۰۷- «عَنِ الْمُغِيرَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَوَضَّأَ فَمَسَحَ بِنَاصِيَتِهِ وَعِمَامَتَهُ وَعَلَى الْخُقْفَيْنِ»^(۲).

واته: موغیره رضی اللہ عنہ ده گیرته وه: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ ده ستوئزی گرت و مه سحی
پیشه سهر و عمامه که ی و هردوو خوفه که ی کرد.

۱۰۸- «عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: تَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَخَلَّفْتُ مَعَهُ، فَلَمَّا قَضَى حَاجَتَهُ قَالَ: أَمَعَكَ مَاءٌ؟ فَأَتَيْتُهُ بِمَطْهَرَةٍ فَعَسَلَ يَدَيْهِ وَعَسَلَ وَجْهَهُ، ثُمَّ ذَهَبَ يَخْسِرُ عَنْ ذِرَاعَيْهِ، فَصَاقَ كُمُ الْجُبَّةِ، فَأَلْقَاهُ عَلَى مَنْكِبَيْهِ، فَعَسَلَ ذِرَاعَيْهِ، وَمَسَحَ بِنَاصِيَتِهِ وَعَلَى الْعِمَامَةِ وَعَلَى خُفْيَيْهِ»^(۳).

واته: موغیره ی کوری شو عبه رضی اللہ عنہ ده لئی: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ له سوپاکه دوا که وت
منیش له گهل دوا که وتم، کاتی سهر تاوی کرد فه رموی: نایا تاوت پیته؟ منیش
ده فریک تاوم بوی هینا، ده سته کانی پی شوردو پوخساریشی شورد، پاشان ویستی
قولی دهر بکات، سهر قولی جوبه که ی ته سک بوو، به رزی کرده وه بولای شانی،
ئینجا قولی شورد، وه مه سحی پیشه سهری و عمامه که و خوفه کانی کرد.

بابهت: چوئیتی مه سح کردن له سهر عمامه ؟

۱۰۹- «عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَضَلْتَانِ لِأَسْأَلَ عَنْهُمَا أَحَدًا بَعْدَ مَا شَهِدْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: كُنَّا مَعَهُ فِي سَفَرٍ، فَبَرَزَ لِحَاجَتِهِ، ثُمَّ جَاءَ فَتَوَضَّأَ، وَمَسَحَ بِنَاصِيَتِهِ وَجَانِبَيْ عِمَامَتِهِ، وَمَسَحَ عَلَى خُفْيَيْهِ قَالَ: وَصَلَاةُ الْإِمَامِ خَلْفَ الرَّجُلِ مِنْ رَعِيَّتِهِ، فَشَهِدْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۸۲ و ۲۷۴/۸۳، وأبو داود: ۱۵۰، والترمذي: ۱۰۰.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۷۴، وابن ماجه: ۱۲۳۶.

لَمْ يَكُنْ فِي سَفَرٍ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةَ، فَاحْتَبَسَ عَلَيْهِمُ النَّبِيُّ ﷺ فَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَقَدَّمُوا ابْنَ عَوْفٍ
فَعَصَى بِهِمْ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى خَلْفَ ابْنِ عَوْفٍ مَا بَقِيَ مِنَ الصَّلَاةِ فَلَمَّا سَلَّمَ ابْنُ عَوْفٍ
ذُذَّ النَّبِيُّ ﷺ فَقَضَى مَا سَبَقَ بِهِ»^(۱).

واته: موغیره ی کوری شوعبه رضی الله عنه دهلی: دوو تایه تمندی هیه پرسیار له
کهس ناکهم دهر باره یان دوا ی نه وه ی خوّم له پیغه مبهری خوام رضی الله عنه بینون، دهلی:
تیمه له گه لیدا بووین له گه شتیک، رویشت بو چوله وانیه ک بو سهرناو کردن،
باشان هاته وه دهست نوژی گرت و مه سحی پیشه سهر و ته نیشتی عه مامه که ی کرد،
مه سحیشی له سهر خوفه که ی کرد، فهر مووی: نوژ کردنی پیشه و اه پشت یه کتیک
نه ژر دهرسته کانی، (تایه تمندی دووهم)، وه له گه ل پیغه مبهری خوادا بووم رضی الله عنه له
گه شتیکدا، جا کاتی نوژ هات و پیغه مبهر رضی الله عنه له پیش چاویان ونبوو، نه وانیش
نوژیان دابهست و ئینو عه و فیان پیش خست، نه ویش نوژی بو کردن، پیغه مبهری
خوام رضی الله عنه هات له پشتی ئینو عه و فوه نوژی دابهست، نه وه ی مابوو له نوژه که،
کاتی ئینو عه و ف سه لامی دایه وه، پیغه مبهر رضی الله عنه هه ل سایه وه نه وه ی پیشی که وتبوو
ته وای کرد.

بابهت: واجب بوونی شور دنی ههر دوو قاچ

۱۱۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ رضی الله عنه: وَيَلُّ لِلْعَقَبِ مِنَ النَّارِ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره رضی الله عنه دهلی: نه بو لقاسم رضی الله عنه فهر موویه تی: سزاو له ناوچوون له
ناگر بو نهو که سه ی که مته رخمی ده کات له شور دنی پاژنه ی پی.

۱۱۱- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَوْمًا يَتَوَضَّؤْنَ، فَرَأَى
عَقَابَهُمْ تَلُوْحُ فَقَالَ: وَيَلُّ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ أَسْبَغُوا الوُضُوءَ»^(۳).

واته: عه بدوللای کوری عه مر (خو ا لیان رازی بی)، دهلی: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه
خه لکانیکی بینی دهست نوژیان ده گرت، ته ماشای کرد پشته پییان به روونی دیاره

(۱) صحیح الإسناد.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۶۵، ومسلم: ۲۸ و ۲۹ و ۲۴۲/۳۰، والترمذي: ۴۱، وابن ماجه: ۴۵۳.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۰۱، وابن ماجه: ۴۵۰.

نه شور اوه، فهرمووی: سزاو له ناوچوون له ناگر بو نهو که سانه ی که مته رخه می ده کهن له شور دنی پازنه ی پیمان، ده ستونیز به چاکی بگرن.

بابه ت: سه ره تا ده ست به شور دنی کام قاچ ده کرت؟

۱۱۲- «عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَذَكَرَتْ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُحِبُّ التِّيَامَنَ مَا اسْتَطَاعَ فِي طُحُورِهِ وَنَعْلِهِ وَتَرَجُّلِهِ قَالَ شُعْبَةُ: ثُمَّ سَمِعْتُ الْأَشْعَثَ بِوَأَسِطَ يَقُولُ: يُحِبُّ التِّيَامَنَ، فَذَكَرَ شَأْنَهُ كُلَّهُ، ثُمَّ سَمِعْتُهُ بِالْكُوفَةِ يَقُولُ: يُحِبُّ التِّيَامَنَ مَا اسْتَطَاعَ»^(۱).

واته: مه سروق ده گپریته وه: له عائشه وه (خوا لئی رازی بی) باسی کرد: پیغه مبهری خوا ﷺ نه وه ی له توانایدا بووایه چه زی ده کرد به لای راست ده ست پی بکات له ده ستونیز گرتی و خوشوردنی و له نه عمل له پیکردن و قزدا هیتانیدا، شوعبه (که یه کیکه له گپره وه کانی نه م فهرمووده) ده لئی: گویم له نه شعنه بوو له واسیط (که شارنکه له عیراق) ده یوت: چه زی له ده ست پیکردن به لای راست بوو، له هه موو کاروباره کانیدا، پاشان گویم لئی بوو له کوفه ده یوت: چه زی له ده ست پیکردن به لای راست بوو نه وه نده ی له توانایدا بووایه.

شوردنی هه ردوو قاچ به ده سته کان

۱۱۳- «عَنِ الْقَيْسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ، فَأَتَيْتَ بِمَاءٍ، فَقَالَ: عَلَى يَدَيْهِ مِنَ الْإِنَاءِ فَغَسَلَهُمَا مَرَّةً، وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ مَرَّةً مَرَّةً، وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ بِيَمِينِهِ كِلْتَاهُمَا»^(۲).

واته: قه یسی ده گپریته وه: خوی له گه ل پیغه مبهری خوا دا ﷺ بوو له گه شتیکدا، تاویان بو هینا له ناو ده فریکدا، جاریک ده سته کانی شور، روخسارو قوله کانیشی یه کجار یه کجار شور، به ده ستی راستی هه ردوو قاچه کانی شور.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۶۸ و ۴۲۶ و ۵۲۸۰ و ۵۸۵۴ و ۵۹۲۶، ومسلم: ۶۶ و ۲۶۸/۶۷، وأبو داود: ۴۱۴۰، وابن ماجه: ۶۰۸ بالفاظ مختلفة.

(۲) ضعيف الإسناد.

فهرمان کردن به دست خستنه ناو په نجهکان

۱۱۴- «عَنْ عَاصِمِ بْنِ لَقِيطٍ، عَنْ أَبِيهِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا تَوَضَّأْتَ فَاسْبِغْ خُضُوءَهُ، وَخَلَّلْ بَيْنَ الْأَصَابِعِ»^(۱).

واته: عاصمی کوری له قیبط له باوکیه وه رضي الله عنه ده لئی: پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فهرموویه تی: نه گهر ده ستونیزت گرت به چاکی ده ستونیز بگره و، نیوانی په نجه کانت پاک بکهره وه.

ژماره ی شوردنی ههردوو قاچ

۱۱۵- «عَنْ أَبِي حَيَّةَ الْوَادِعِيِّ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا رضي الله عنه تَوَضَّأَ فَغَسَلَ كَفَيْهِ ثَلَاثًا وَتَمَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ ثَلَاثًا، وَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَذَرَاعَيْهِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ، وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ: حَسْبُ وُضُوءٍ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم»^(۲).

واته: نه بو چه بیهی وه داعی ده لئی: عه لیم رضي الله عنه بینی ده ستونیزی گرت سنی جار دهسته کانی شورد، سنی جار ناوی وهرداوه ده مو لووتی، سنی جار پوخساری شورد، قوله کانیسی سنی جار سنی جار شورد، مه سحی سه ریشی کرد، قاچه کانیسی سنی جار سنی جار شورد، پاشان فهرمووی: نه مه ده ستونیزی پیغه مبهری خوایه صلى الله عليه وسلم.

بابهت: سنوری شوردنی نه دنامه کانی ده ستونیز

۱۱۶- «قَالَ حُمْرَانَ مَوْلَى عُمَرَ: أَنَّ عُمَرَ رضي الله عنه دَعَا بِوُضُوءٍ فَتَوَضَّأَ فَغَسَلَ كَفَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ مَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْمِرْفَقِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُسْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوءِي هَذَا، ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوءِي هَذَا ثُمَّ قَامَ فَرَكَعَ رَكَعَتَيْنِ لَا حِدْثَ فِيهِمَا نَفْسَهُ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: حومرانی مهولای عوسمان ده‌لی: عوسمان رضی الله عنه داوای ناوی ده‌ستوئیزی کرد، دواتر ده‌ستوئیزی پی‌گرت، سه‌ره‌تا سی‌جار له‌پی ده‌ستی شۆرد، پاشان ناوی وه‌رداوه‌دهم و لووتی، پاشان سی‌جار روخساری شۆرد، پاشان سی‌جار ده‌ستی راستی شۆرد تا نه‌نیشکی، پاشان به‌همان شیوه‌ده‌ستی چه‌پیشی وه‌کو ده‌ستی راستی شۆرد، پاشان سه‌ری مه‌سح کرد، پاشان قاچی راستی تا قوله‌پییه‌کانی سی‌جار شۆرد، پاشان قاچی چه‌پیشی به‌همان شیوه‌ده‌ستی شۆرد، پاشان وتی: پیغه‌مبه‌ری خوام رضی الله عنه بینی ده‌ستوئیزی گرت وه‌کو ئەم ده‌ستوئیزه‌ی من، پاشان وتی: پیغه‌مبه‌ری خوا رضی الله عنه فەرموویه‌تی: هەر کەس دەستوئیز بگرت و هەر کەس ده‌ستوئیزه‌ی من، پاشان دوو پکات نوئیز بکات و خه‌یال نه‌کات تیایدا خوا له‌گوناهه‌کانی پیشووی خوش ده‌بیته.

بابه‌ت: ده‌ستوئیز گرتن به‌نه‌علاوه

۱۱۷- «عَنْ عَبْدِ بْنِ جَرِيحٍ قَالَ: قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: رَأَيْتَكَ تَلْبَسُ هَذِهِ النَّعَالِ السَّبْيِيَّةَ وَتَتَوَضَّأُ فِيهَا. قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَلْبَسُهَا وَيَتَوَضَّأُ فِيهَا»^(۱).

واته: عوبه‌یدی کوری جوره‌یج ده‌لی: به‌ئینو عومهرم (خوا لییان پازی بی) وت: ده‌تبینم ئەم نه‌عه‌لانه له‌پی ده‌که‌یت (که له‌پیستی خوشه‌کراو دروستکراوه) و ده‌ستوئیزی پیوه‌ده‌گرت، وتی: پیغه‌مبه‌ری خوام رضی الله عنه بینی له‌پی ده‌کردو ده‌ستوئیزی پیوه‌ده‌گرت.

بابه‌ت: مه‌سح کردن له‌سه‌ر خوفه‌کان

۱۱۸- «عَنْ هَمَّامٍ عَنِ جَرِيحِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضی الله عنه، أَنَّهُ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى حُفَّيهِ فَقِيلَ لَهُ: أَتَمَسَحُ؟ فَقَالَ: قَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَمَسَحُ وَكَانَ أَصْحَابُ عَبْدِ اللَّهِ يُعْجِبُهُمْ قَوْلُ جَرِيحٍ، وَكَانَ إِسْلَامُ جَرِيحٍ قَبْلَ مَوْتِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم بَيْسِيرٍ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۶۶ و ۱۵۱۴ و ۱۵۵۲ و ۵۸۵۱، ومسلم: ۲۵ و ۱۱۸۷/۲۶، وأبو داود: ۱۷۷۲، وابن ماجه: ۳۶۲۶.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۸۷، ومسلم: ۲۷۲، والترمذي: ۹۳، وابن ماجه: ۵۴۳.

واته: همام له جهریری کوری عہدوللاوه ﷺ ده گیریتته وه: نه و دستنوژی گرت و مسحی له سهر خوفه کانی کرد، دواتر پنی و ترا: نه وه مسح ده که ی؟ وتی: پیغمبری خوام ﷺ بینویه مسحی ده کرد، هاوه لانی عہدوللا و ته که ی جهریریان زور به دل بوو، جا جهریر ماوه یه کی که م پیش مردنی پیغمبر ﷺ مسولمان بوو.

۱۱۹- «عَنْ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ، أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى خُفَّيْنِ»^(۱).

واته: عه مری کوری ئومه بیه ضه مری له باو کیه وه ﷺ ده گیریتته وه: نه و پیغمبری خوی ﷺ بینی دستنوژی گرت و مسحی کرد له سهر خوفه کانی.

۱۲۰- «عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَبِلَالٌ الْأَسْوَاقَ فَذَهَبَ بِحَاجَتِهِ، ثُمَّ خَرَجَ قَالَ أُسَامَةُ: فَسَأَلْتُ بِلَالَ مَا صَنَعَ؟ فَقَالَ بِلَالٌ: ذَهَبَ النَّبِيُّ ﷺ لِحَاجَتِهِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ، ثُمَّ صَلَّى»^(۲).

واته: ئوسامه ی کوری زهید (خوا لیان رازی بی)، ده لی: پیغمبری خوی ﷺ و بیلال پویشتن بو بازار، پیغمبر ﷺ پویشتن بو سهرئاو کردن پاشان ده رچوو، ئوسامه وتی: پرسیارم کرد له بیلال پیغمبر ﷺ چی کرد؟ بیلال وتی: پیغمبر ﷺ پویشتن بو سهرئاو کردن، پاشان دستنوژی گرت، نینجا پوخسارو ده سته کانی شورد، مسحی سهری کردو مسحی کرد له سهر خوفه کانی پاشان نوژی کرد.

۱۲۱- «عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ﷺ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: أَنَّهُ مَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ»^(۳).

واته: سه عدی کوری ئه بی وه قاص ﷺ ده گیریتته وه: پیغمبری خوی ﷺ: مسحی کرد له سهر خوفه کانی.

۱۲۲- «عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ﷺ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: فِي الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ أَنَّهُ لَا بَأْسَ بِهِ»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۰۵، وابن ماجه: ۵۶۲.

(۲) حسن الإسناد.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۰۲.

(۴) صحیح.

واته: سه عدی کوری ته بی وه قاص ﷺ ده گیریته وه: له پیغه مبهری خوا ﷺ:
دهرباره ی مهسح کردن له سهر خوفه کان، بیگومان هیچ گرفتیکي نیه و ناساییه.

۱۲۳- «عَنِ الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ لِحَاجَتِهِ، فَلَمَّا رَجَعَ تَلَقَّيْتُهُ بِإِدَاوَةٍ فَصَبَبْتُ عَلَيْهِ فَعَسَلَ يَدَيْهِ، ثُمَّ عَسَلَ وَجْهَهُ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَغْسِلَ ذِرَاعَيْهِ فَضَاقَتْ بِهِ الْجُبَّةُ، فَأَخْرَجَهُمَا مِنْ أَسْفَلِ الْجُبَّةِ فَعَسَلَهُمَا، وَمَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ، ثُمَّ صَلَّى بِنَا»^(۱).

واته: موغیره ی کوری شو عبه ﷺ ده لی: پیغه مبهر ﷺ دهرچوو بو سهر ئاو کردن، کاتیک گه رایه وه جامیکي بچو کم پی بوو ئاوی تیدا بوو، ئاوم کرد به دهسته کانیدا، پاشان روخساری شور، پاشان ویستی بالی بشوات قو لی جوبه که ته سک بوو، ههر دوو دهستی له ژیر جوبه که وه دهرهینا و شور دنی، مهسحی له سهر خوفه که شی کرد، پاشان نوژی بو مان کرد.

۱۲۴- «عَنِ الْمُغِيرَةَ ﷺ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: أَنَّهُ خَرَجَ لِحَاجَتِهِ، فَاتَّبَعَهُ الْمُغِيرَةُ بِإِدَاوَةٍ فِيهَا مَاءٌ، فَصَبَّ عَلَيْهِ حَتَّى فَرَعَّ مِنْ حَاجَتِهِ، فَتَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَيْنِ»^(۲).

واته: موغیره ﷺ ده گیریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ دهرچوو بو سهر ئاو کردن، موغیره ش شوینی کهوت به جامیکي بچو که وه، له پیست دروست کرابوو ئاوی تیدا بوو، کاتی له سهر ئاو بوویه وه ئاوی کرد به دهستیدا، دهستنوژی گرت و مهسحی له سهر خوفه کانی کرد.

تیبینی: ئەم فەرمووده یه له سه حیح بوخاریدا هاتوو به هه مان شیوه له جیاتی (حتی) (حین) هی داناوه. فەرمووده ی ژماره (۲۰۰)، بیگومان ئەوه ی پیشهوا بوخاری ته واوتره.

بابهت: مهسح کردن له سهر خوفه کان له گه شتدا

۱۲۵- «عَنْ حَمْرَةَ بْنِ الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ يُحَدِّثُ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَقَالَ: تَحَلَّفُ يَا مُغِيرَةُ وَأَمْضُوا أَيُّهَا النَّاسُ، فَتَحَلَّفْتُ وَمَعِيَ إِدَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ وَمَضَى النَّاسُ،

(۱) صحیح الإسناد. (لکن قوله: «صَلَّى بِنَا» خطأ، لأن النبي ﷺ كان مقتديا بآبَنِ عَوْفٍ فِي هَذِهِ الْقِصَّةِ). أخرجه البخاري: ۱۸۲، ومسلم: ۲۷۴، وابن ماجه: ۵۴۵.
(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۰۳، ومسلم: ۲۷۴، وابن ماجه: ۵۴۵.

مَحَبَّتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِحَاجَتِهِ، فَلَمَّا رَجَعَ ذَهَبَتْ أَصْبُ عَلَيْهِ، وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ رُومِيَّةٌ صَيِّقَةٌ كُنِينٌ، فَأَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ يَدَهُ مِنْهَا فَصَاقَتْ عَلَيْهِ، فَأَخْرَجَ يَدَهُ مِنْ تَحْتِ الْجُبَّةِ فَغَسَلَ وَجْهَهُ بِيَدَيْهِ، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ، وَمَسَحَ عَلَى حُقَيْتِهِ»^(۱).

واته: حه مزه ی کوری موغیره ی کوری شو عبه باس ده کات له باوکیه وه ﷺ ده لی: من له گه ل پیغه مبه ر ﷺ بووم له گه شتی کدا فهرمووی: نه ی موغیره تو دو ابکه وه، خه لکینه ئیوه ش پرۆن، من مامه وه له گه لی جامیکم بی بوو له پیست دروستکرا بوو تاوی تیدا بوو، خه لکه که ش پرۆیستن، پیغه مبه ری خوا ﷺ پرۆیشت بو سه رتاو کردن، کاتی گه پرایه وه، منیش پرۆیستم تاوم ده کرد به ده ستیدا، جوبه یه کی بوومی له به ردا بوو قۆله که ی ته سک بوو، ویستی دهستی لی ده ربینیت ناره حه ت بوو له سه ری، پاشان دهستی له ژیر جوبه که وه ده رهینا پوخسارو هه ردوو دهستی تورد، مه سحی سه ری کرد، وه مه سحی له سه ر خوفه کانیشی کرد.

مه سح له سه ر گۆره وی و پیلاره کان

۱۲۵م- «عَنِ الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَسَحَ عَلَى الْجَوْرَيْنِ وَالنَّعْلَيْنِ»^(۲).

واته: موغیره ی کوری شو عبه ده گپریته وه: صیغه مبه ر ﷺ مه سحی له سه ر گۆره وی و پیلاره کانی کرد.

بابه ت: دانانی کات بو مه سح کردن له سه ر خوفه کان بو گه شتیار

۱۲۶- «عَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَخَّصَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ إِذَا كُنَّا مُسَافِرِينَ أَنْ لَا نَنْزِعَ خِفَافَنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيَالِيَهُنَّ»^(۳).

واته: سه فوانی کوری عه سسال ﷺ ده لی: پیغه مبه ر ﷺ پوخسه تی پیداین نه گه ر تیمه له گه شت بووین خوفه کانمان بو ماوه ی سی پرۆرو شه وان دانه که نین.

(۱) صحیح الإسناد.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۵۹، والترمذي: ۹۹، وابن ماجه: ۵۵۹.

(۳) حسن. أخرجه ابن ماجه: ۴۷۸.

۱۲۷- «عَنْ زُرِّ قَالَ: سَأَلْتُ صَفْوَانَ بْنَ عَسَّالٍ رضي الله عنه عَنِ الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَأْمُرُنَا إِذَا كُنَّا مُسَافِرِينَ أَنْ نَمْسَحَ عَلَى خِفَافِنَا وَلَا نَنْزِعَهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ غَائِطٍ وَبَوْلٍ وَنَوْمٍ، إِلَّا مِنْ جَنَابَةٍ»^(۱).

واته: زير دهلى: پرسيارم کرد له صفوانى كورى عهسسال رضي الله عنه ده بارهى مهسح كردن له سهر خوفه كان، وتى: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم فه رمانى پيكردين ته گهر تيمه له گهشتدا بووين مهسح له سهر خوفه كانمان بكهين و بو ماوهى سى رۆژ داينه كه نين له سهر تاو كردن و ميز و خهوتن، جگه له جه نابته (واته: ته گهر تووشى له شگرانى بووين ده بى دايبكه نين).

دانانى كات بو مهسح كردن له سهر خوفه كان بو كه سى نيشته جت

۱۲۸- «عَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه قَالَ: جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لِلْمُسَافِرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيَالِيَهُنَّ، وَيَوْمًا وَلَيْلَةً لِلْمُقِيمِ «يَعْنِي فِي الْمَسْحِ»^(۲).

واته: عهلى رضي الله عنه دهلى: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم سى رۆژو سى شهوى ديارى كرد بو تهوانهى گهشت ته كهن، شهوو رۆژيكيش بو تهوانهى له ماله وهن «واته: له مهسح كردن له سهر خوفه كان».

۱۲۹- «عَنْ شَرِيحِ بْنِ هَانِيٍّ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنِ الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ فَقَالَتْ: ابْتِ عَلِيًّا رضي الله عنه؛ فَإِنَّهُ أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنِّي. فَأَتَيْتُ عَلِيًّا فَسَأَلْتُهُ عَنِ الْمَسْحِ، فَقَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَأْمُرُنَا أَنْ يَمْسَحَ الْمُقِيمُ يَوْمًا وَلَيْلَةً، وَالْمُسَافِرُ ثَلَاثًا»^(۳).

واته: شوره يحيى كورى هانىي دهلى: پرسيارم له عائشه كرد ده بارهى مهسح كردن له سهر خوفه كان وتى: پرؤ بو لاي عهلى رضي الله عنه، چونكه نهو لهم بو اره دا له من شاره زاتره، منيش رويشتم بو لاي عهلى پرسيارم ليكرد ده بارهى مهسح كردن، وتى: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم فه رمانى پي ده كرين ته وهى دانيشتووه (واته: له سه فه ر نيه) شهوو رۆژيك مهسح بكات، ته وهشى گهشتياره سى شهوو رۆژ.

(۱) حسن. أخرجه الترمذي: ۹۶ و ۲۲۸۷ و ۲۵۳۵ و ۲۵۳۶، وابن ماجه: ۲۲۶ و ۴۷۸ و ۴۰۷۰.

(۲) صحيح. أخرجه مسلم: ۲۷۶، وابن ماجه: ۵۵۲.

(۳) صحيح. أخرجه مسلم: ۲۷۶، وابن ماجه: ۵۵۲.

چۆنیه‌تی ده‌ستنوێژ گرتنی که‌سیک ده‌ستنوێژی هه‌بی

۱۳۰- «عَنِ النَّزَالِ بْنِ سَبْرَةَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ صَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ فَعَدَّ لِحَوَائِجِ النَّاسِ، فَلَمَّا حَسَرَتِ الْعَصْرُ أَتَيْتُ بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ، فَأَخَذَ مِنْهُ كَفًّا فَمَسَحَ بِهِ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ وَرَأْسَهُ وَرِجْلَيْهِ، ثُمَّ حَدَّ فَضَلَّهُ فَشَرِبَ قَائِمًا، وَقَالَ: إِنَّ نَاسًا يَكْرَهُونَ هَذَا، وَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ وَهَذَا بِرِضْوَةٍ مَنْ لَمْ يُحَدِّثْ»^(۱).

واته: نه‌زالی کوری سه‌بره ده‌لی: عه‌لیم عَلَيْهِ السَّلَامُ بینی نوێژی نیوه‌پۆی کرد، پاشان ده‌نیشت بۆ پرسیارو داواکاری خه‌لکی، کاتێ نوێژی عه‌سره‌ت قاپینکیان بۆ هینا نوێ تیدا بوو، هه‌ندیکی لیده‌رکرد مه‌سحی روخسارو قۆله‌کانی و قاچه‌کانی کرد، پاشان پاشماوه‌ی ئاوه‌که‌ی هه‌لگرت به‌ پێوه‌ خواردیبه‌وه‌و، وتی: خه‌لکانتیک هه‌ن نه‌مه‌یان پێ باش نیه، له‌ راستیدا پینغه‌مبه‌ری خوام صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بینی به‌م شیوه‌ی کرد، نه‌مه‌ش ده‌ستنوێژی نه‌و که‌سه‌یه که ده‌ستنوێژی نه‌شکاوه.

ده‌ستنوێژ گرتن بۆ هه‌موو نوێژیک

۱۳۱- «عَنْ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَنَسٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ ذَكَرَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى بِإِنَاءٍ صَغِيرٍ فَتَوَضَّأَ، قُلْتُ لِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ لِكُلِّ صَلَاةٍ؟ قَالَ: نَعَمْ قَالَ: فَأَنْتُمْ؟ قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي الصَّلَوَاتِ مَا لَمْ نُحَدِّثْ ذَلَّ: وَقَدْ كُنَّا نُصَلِّي الصَّلَوَاتِ بِوُضوءٍ»^(۲).

واته: عه‌مپی کوری عامر ده‌گێڕیته‌وه: له‌ نه‌سه‌وه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باسی کرد: قاپینکی بچووک ئاویان هینا بۆ پینغه‌مبه‌ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، نه‌ویش ده‌ستنوێژی پێ گرت، وتم ئایا پینغه‌مبه‌ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بۆ هه‌موو نوێژیک ده‌ستنوێژ ده‌گرت؟ وتی: به‌لێ. وتم: ئیوه‌ش؟ وتی: تیمه‌ چه‌ند نوێژیکمان ده‌کرد ته‌گه‌ر ده‌ستنوێژمان نه‌شکایه، بینگومان تیمه‌ چه‌ندین نوێژمان ده‌کرد به‌ ده‌ستنوێژیک.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۶۱۵ و ۵۶۱۶، وأبو داود: ۳۷۱۸.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۱۴، وأبو داود: ۱۷۱، والترمذي: ۶۰، وابن ماجه: ۵۰۹.

۱۳۲- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ مِنَ الْخَلَاءِ، فَقُرْبَ إِلَيْهِ طَعَامٌ فَقَالُوا: أَلَا تَأْتِيكَ بَوْضُوءٌ؟ فَقَالَ: إِنَّمَا أَمَرْتُ بِالْبَوْضُوءِ إِذَا قُمْتُ إِلَى الصَّلَاةِ»^(۱).

واته: نینو عه بیاس (خوا لیان رازی بی) ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ چوو بو سهرتاو کردن، (پاش سهرتاو کردن)، دواتر خواردنی لی نزدیک کرایه وه، وتیان: ثایا ناوی ده ستویژت بو نه هینین؟ فهرمووی: من فهرمانم پیکراوه کاتن که هه لده ستم بو نویژ کرن، ده بی ده ستویژ بگرم (واته: مهرج نیه هه رکات مروف چوو سهرتاو ده ستویژ بشوریته وه).

۱۳۳- «عَنِ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَوَضَّأُ لِكُلِّ صَلَاةٍ، فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الْفَتْحِ صَلَّى الصَّلَاةَ بِبَوْضُوءٍ وَاحِدٍ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: فَعَلْتَ شَيْئًا لَمْ تَكُنْ تَفْعَلُهُ. قَالَ: عَمْدًا فَعَلْتُهُ يَا عُمَرُ»^(۲).

واته: بوره یده ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ بو ههر نویژیک ده ستویژیک ده گرت، به لام له فه تحی (مه ککه) دا نویژه کانی به یه ک ده ستویژ کرد، عومه ر ﷺ پی وت: شتیکت کرد پیشر نه تکرده بو، فهرمووی: به نه نقه ست نه وه م کرد نه ی عومه ر.

بابهت: ناو پرژین، یان ناو رشین

۱۳۴- «عَنِ الْحَكَمِ، عَنِ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا تَوَضَّأَ أَخَذَ حَنْتَهُ مِنْ مَاءٍ فَقَالَ بِهَا «هَكَذَا وَوَصَفَ شُعْبَةَ» نَضَحَ بِهِ فَرَجَهُ فَذَكَرْتَهُ لِإِبْرَاهِيمَ فَأَعْجَبَهُ. قَالَ الشَّيْخُ ابْنُ السُّنِّيِّ: قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: الْحَكَمُ هُوَ ابْنُ سُفْيَانَ الثَّقَفِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ»^(۳).

واته: حه که م له باو کیه وه ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ نه گهر بیویستایه ده ستویژ بگریت پر مشتیک یان دوو مشت ناوی هه لده گرت و ناوی لی دهرده کرد «جا شوعبه بهم شیوه وه سفی کرد» ناو پرژینی عه وره تی ده کرد، نه مه م بو نیبراهیم باس کرد سهری سوورما، نینو سوننی ده لی: نه بو عه بدورپره حمان وتی: حه که م نینو سوفیانی سه قه فیه ﷺ.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۷۴، والترمذي: ۱۸۴۷.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۷۷، وأبو داود: ۱۷۲، والترمذي: ۶۱، وابن ماجه: ۵۱۰.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۶۸، وابن ماجه: ۴۶۱.

۱۳۵- «عَنْ الْحَكَمِ بْنِ سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَوَضَّأَ وَتَوَضَّحَ فَرَجَهُ»^(۱).

واته: حه که می کوپی سوفیان رضی الله عنه ده لی: پیغه مبهری خوام صلی الله علیه و آله بینی ده ستونیزی گرت و عوره تی ناو پرژین کرد.

بابهت: سوود وهرگرتن له زیادهی ناوی ده ستونیز

۱۳۶- «عَنْ أَبِي حَيَّةَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَوَضَّأَ ثَلَاثًا ثَلَاثًا، ثُمَّ قَامَ فَشَرِبَ فَضَلَ وَضُؤِهِ وَقَالَ: سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا صَنَعْتُ»^(۲).

واته: نه بو حه ییه ده لی: عه لیم رضی الله عنه بینی سی جار سی جار ده ستونیزی گرت، باشان هه ل سایه سهر پی و له زیادهی ناوی ده ستونیزه که ی خوارده وهو، وتی: من چونم کرد پیغه مبهری خوایش صلی الله علیه و آله بهو شیوه یی کردوه.

۱۳۷- «عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: شَهِدْتُ النَّبِيَّ ﷺ بِالْبَطْحَاءِ، وَأَخْرَجَ بِلَالٌ فَضَلَ وَضُؤِهِ، فَسَدَّرَهُ النَّاسُ، فَنَلْتُ مِنْهُ شَيْئًا، وَرَكَزْتُ لَهُ الْعَنْزَةَ فَصَلَّى بِالنَّاسِ وَالْحُمْرُ وَالْكَلابُ وَالْمَرْأَةُ يَخْرُونَ بَيْنَ يَدَيْهِ»^(۳).

واته: نه بو جو حه یفه رضی الله عنه ده لی: له گه ل پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله بووم له ناو (البطحاء): جینگایه کی نه رمی فراوانه لم و زیخی تیدایه بو پشودان گونجاوه که له تیوان مه ککه و مینادایه، بیلال ناوی زیادهی ده ستونیزه که ی دهرهینا، خه لکی ده ستپیشخه ریان کرد بوی، هه ندیکم لی وهرگرت، گۆچانیکم بوی داکوتا، ئینجا نویزی بو خه لکه که دابه ست، گویدرژو سه گ و تافره ت تیده په رین به پیشیدا.

۱۳۸- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: مَرِضْتُ فَأَتَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ يَعُودَانِي، فَوَجَدَانِي فِي أَعْمِي عَلِيٍّ، فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَصَبَّ عَلَيَّ وَضُوءَهُ»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۶۸، وابن ماجه: ۴۶۱.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۷۶ و ۶۳۳ و ۶۳۴ و ۵۷۸۶ و ۵۸۵۹، ومسلم: ۵۰۳ و ۲۴۹ و ۲۵۰ و ۲۵۱ و ۲۵۲ و ۲۵۳، وأبو داود: ۵۲۰ و ۶۸۸، والترمذي: ۱۹۷، وابن ماجه: ۷۱۱.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۹۴ و ۴۵۷۷ و ۵۶۵۱ و ۵۶۷۶ و ۶۷۲۳ و ۶۷۴۳، ومسلم: ۱۶۱۶، وأبو داود: ۲۸۸۶ و ۳۰۹۶، والترمذي: ۲۰۹۶ و ۲۰۹۷ و ۳۰۱۵ و ۳۸۵۱، وابن ماجه: ۱۴۳۶ و ۲۷۲۸.

واته: جابر رضی اللہ عنہ ده لئی: نه خوش که وتم پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم و نه بو به کر هاتن بو سهر دانیم، ته ماشایان کردم بیهوش که وتبووم، پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم ده ستنویژی گرت و ناوی ده ستنویژه که ی کرد به سهرمدا.

بابهت: فهرز بوونی ده ستنویژ

۱۳۹- «عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ، عَنْ أَبِيهِ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم: لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةً بَعِيرٍ طُهُورٍ، وَلَا صَدَقَةً مِنْ غُلُولٍ»^(۱).

واته: نه بو مه لیح له باوکیه وه رضی اللہ عنہ ده گپریته وه، وتوویه تی: پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم فهرموویه تی: خوا نویژیک وه رناگری به بی پاک و خاوینی (واته: بی ده ستنویژ)، وه خیر و صه ده قهی مالی دزراو وه رناگری، (غلول: نه و مال و کهل و په له په له ده سته که وتی جهنگی ده دزری، به لام هه موو مالیکی حهرامیش ده گپریته وه و خیری لی ده رناچی).

سته مکردن له ده ستنویژ گرتن

۱۴۰- «عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم يَسْأَلُهُ عَنِ الْوُضُوءِ، فَأَرَاهُ الْوُضُوءَ ثَلَاثًا ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا الْوُضُوءُ، فَمَنْ زَادَ عَلَيَّ هَذَا فَقَدْ أَسَاءَ وَتَعَدَى وَظَلَمَ»^(۲).

واته: عه مری کوری شوعه یب ده گپریته وه: له باوکیه وه نه ویش له باپیره یه وه، وتوویه تی: ده سته که ک هات بو لای پیغه مبهر صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم پرساری لی کرد ده باره ی ده ستنویژ گرتن، نه ویش فیری کرد سی جار سی جار، پاشان فهرمووی: ده ستنویژ بهم شیوه یه، ههر که س له مه زیاتر بکات، نه وه گونا هو ده ستریزی و سته می کرد وه.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۵۹، وابن ماجه: ۲۷۱.

(۲) حسن صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۳۵، وابن ماجه: ۴۲۲.

فهرمان به دهستنوئژ گرتن به چاکترین شیوه

۱۴۱- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا حَصَّنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِشَيْءٍ دُونَ النَّاسِ إِلَّا بِثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ: فَإِنَّهُ أَمَرَنَا أَنْ سَبَّحَ الْوُضُوءَ، وَلَا نَأْكُلَ الصَّدَقَةَ، وَلَا نُتْرَى الْخُمْرَ عَلَى الْخَيْلِ»^(۱).

واته: عهبدوللای کوری عوبهیدوللای کوری عهیباس دهلی: تیمه له لای عهبدوللای کوری عهیباس (خوا لیان رازی بی) دانیشتبون وتی: سویند به خوا پیغمبهری خوا ﷺ تایه تی نه کردوون له خه لکی به سی شت نه بی وتی: فهرمانی عن کردوون دهستنوئژ به چاکی بگرین، صهدهقه وه کاتیش نه خوین، وه گویدرئژ نه خهینه سهر نه سپ بو نه وهی نه وهی لی هیبت.

۱۴۲- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَسْبَغُوا الْوُضُوءَ»^(۲).

واته: عهبدوللای کوری عهمر (خوا لیان رازی بی) دهلی: پیغمبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: دهستنوئژ به چاکی بگرین.

بابهت: فهزل و گهورهی (دهستنوئژ گرتن به چاکترین شیوه)

۱۴۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا، وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ: إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخُطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ عَدَّ الصَّلَاةِ، فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ»^(۳).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپریته وه: پیغمبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نایا هه والتان بدهمی به وهی خوا گوناھی بی دهسپریته وه و پلهی بی بهرز ده کاته وه: دهستنوئژ گرتن به چاکی له کاتی ناره حه تی (سهرما بیت یان نازاری جهسته)، زور رویشتن بو مزگهوت، چاوه پروانی کردنی نوئژ له دواى نوئژ، بهراستی نه وه

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۸۰۸، والترمذي: ۱۷۰۱، وابن ماجه: ۴۲۶.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۴۱، وأبو داود: ۹۷، وابن ماجه: ۴۵۰.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۵۱، والترمذي: ۵۱ و ۵۲.

(الرباط) به ستنه وهی نه فس و جهسته یه به په رسته وه، نه وه (الرباط) به ستنه وهی نه فس و جهسته یه به په رسته وه، نه وه (الرباط) به ستنه وهی نه فس و جهسته یه به په رسته وه.

پاداشتی نهو کهسهی ده ستنویژ ده گرت و هکو چوڼ فرمانی پیکراوه

۱۴۴- «عَنْ عَاصِمِ بْنِ سُفْيَانَ التَّمِظِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّهُمْ عَزَوْا عَزْوَةَ السَّلَاسِلِ فَفَاتَهُمُ الْعَزْوُ فَرَابَطُوا، ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى مُعَاوِيَةَ وَعِنْدَهُ أَبُو أَيُّوبَ وَعَقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ، فَقَالَ عَاصِمٌ: يَا أَبَا أَيُّوبَ فَاتَنَا الْعَزْوُ الْعَامَ، وَقَدْ أُخْبِرْنَا أَنَّهُ مَنْ صَلَّى فِي الْمَسَاجِدِ الْأَرْبَعَةِ غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ. فَقَالَ: يَا ابْنَ أَخِي، أَذَلِكَ عَلَى أَيْسَرَ مِنْ ذَلِكَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَنْ تَوَضَّأَ كَمَا أُمِرَ، وَصَلَّى كَمَا أُمِرَ غُفِرَ لَهُ مَا قَدَّمَ مِنْ عَمَلٍ أَكْذَلِكِ يَا عَقْبَةُ؟ قَالَ: نَعَمْ»^(۱).

واته: عاصمی کوری سوفيانی سه قه فی ﷺ ده لی: نه وان غه زایان کرد غه زای سولاسیل، غه زاکه یان له ده ست چوو، ینجا له سه نگره کان مانه وه بو پیکری کردن له دوژمن، پاشان گه پرانه وه بو لای موعاویه، له وکاته دا نه بو نه یوب و عوقبه ی کوری عامیر له لای دانیشتون، عاصیم وتی: نه ی باوکی نه یوب، غه زای نه مسالمان له ده ست ده رچوو، هه وایان پیداوین هه رکه س نوژ له و چوار مزگه و ته بکات (مزگه وت مه ککه و مه دینه و قوبائو نه قصا) خوا له هه موو گونا هه کانی خوش ده بیت، وتی: نه ی کوری برام، پینماییت بکه م به ناسانتر له وه، من گویم لی بوو پیغه مبه ری خوا ﷺ ده یه رموو: هه رکه س ده ستنویژ بگریت و هکو نه وه ی فرمانی پیکراوه، نوژیش بکات و هک نه وه ی فرمانی پیکراوه خوا له گونا هه کانی پیشووی خوش ده بیت که کردوویه تی، نایا به و شیوه یه نه ی عوقبه؟ وتی: به لی.

۱۴۵- «عَنْ عُمَانَ بْنِ عَمْرٍو أَنَّهُ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَنْ أَتَمَّ الْوُضُوءَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ ﷻ، فَالْصَّلَاةُ الْخَمْسُ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ»^(۲).

(۱) صحیح، أخرجه ابن ماجه: ۱۳۹۶.

(۲) صحیح، أخرجه مسلم: ۲۳۱، وابن ماجه: ۴۵۹.

واته: عوسمان رضي الله عنه ده گيرېته وه: پيغه مبهري خوا رضي الله عنه ده يفه رموو: ههر كه س ده ستونيز به ته واوي بگريت وه كو چون خوا فه رماني بي كروه، پينج نويزه كه ي بوي ده بنه كه فاره تي نه و گونا هانه ي له نيوانياندا كرو ويه تي.

۱۴۶- «عَنْ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ، أَنَّ عُثْمَانَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مَا مِنْ نَبِيٍّ يَتَوَضَّأُ فَيُحْسِنُ وُضُوءَهُ، ثُمَّ يُصَلِّي الصَّلَاةَ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الصَّلَاةِ الْأُخْرَى حَتَّى حِسِبَهَا»^(۱).

واته: حومران مه ولای عوسمان ده گيرېته وه: عوسمان رضي الله عنه وتي: گو بیستی پیغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم بووم ده يفه رموو: ههر كه س به چا كترين شپوه ده ستونيز بگريت، پاشان نويزه كه ي بكات، تيللا خوا لتي خوش ده بيت له نيوان نه و نويزه بو نويزه كه ي ديكه.

۱۴۷- «عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ رضي الله عنه يَقُولُ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الْوُضُوءُ؟ قَالَ: أَمَّا الْوُضُوءُ فَبِئْسَ إِذَا تَوَضَّأْتَ فَغَسَلْتَ كَفْيَكَ، فَأَنْقَيْتَهُمَا حَرَجَتْ خَطَايَاكَ مِنْ بَيْنِ أَظْفَارِكَ وَأَنَامِلِكَ، فَإِذَا نَضَمْتُمْ وَاسْتَنْشَقْتَ مَنْخَرَيْكَ وَغَسَلْتَ وَجْهَكَ وَيَدَيْكَ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ وَمَسَحْتَ رَأْسَكَ وَغَسَلْتَ رِجْلَيْكَ إِلَى الْكَعْبَيْنِ اغْتَسَلْتَ مِنْ عَامَةِ خَطَايَاكَ، فَإِنْ أَنْتَ وَصَعْتَ وَجْهَكَ لِلَّهِ صلى الله عليه وسلم حَرَجَتْ مِنْ خَطَايَاكَ كَيَوْمٍ وَلَدَتْكَ أُمُّكَ قَالَ أَبُو أَمَامَةَ فَقُلْتُ: يَا عَمْرُو بْنُ عَبَسَةَ أَنْظِرْ مَا تَقُولُ كَرُ هَذَا يُعْطَى فِي مَجْلِسٍ وَاحِدٍ؟ فَقَالَ: أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ كَبِرَتْ سِنِّي وَدَنَا أَجْلِي وَمَا بِي مِنْ فَقْرٍ فَكُذِبَ عَلَيَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، وَلَقَدْ سَمِعْتَهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم»^(۲).

واته: عه مری کوری عه به سه رضي الله عنه ده لئ: وتم: نه ی پیغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم ده ستونيز گرتن چونه؟ فه رموي: ده ستونيز گرتن به م شپوه يه، تو نه گه ده ستونيزت گرت و له بي هه ردوو ده ست شوردو پاك كروه وه، گونا هه كانت له نيوان نينوك و سه ر په نجه كانه وه ده رده چن، جا نه گه ر تاوت وه رداوه دم و لووت و پوخسارو ده سته كانت شورد تا ده گاته نه نيشكت، وه مه سحي سه رت كرو قاچه كانت شورد تا قوله پيت، نه وه تو خوت پاك كروه ته وه له هه موو گونا هه كانت، جا نه گه ر نويزت كرو بو خواو سوژده ت برد بوي، له گونا هه كانت پاك ده بيته وه وه كو نه و روزه ي له دايك بوويت، نه بو نومامه ده لئ: وتم: نه ی عه مری کوری عه به سه!

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۶۰، ومسلم: ۲۲۷.

(۲) صحيح. أخرجه مسلم: ۸۳۲، وأبو داود: ۱۲۷۷، والترمذي: ۳۵۷۹.

ته ماشا بکه چی ده لئی، تایا هه موو ئه مانه له یه ک مه جلیسدا ده به خشریت؟ وتی: سویند به خوا ته مه نم گه وره بووه و که وتومه ته ناو ساله وه و مه رگم نزیک بووه ته وه هیهچ پیوستیه کم به وه نیه درؤ به ناو پیغه مبه ره وه ﷺ بکه م، دلنیا بن به گوئی خو م بیستم له پیغه مبه ره وه ﷺ و دلیشم به ئاگا بوو.

خویندنی زیکرى دواى ته واوبوون له ده ستوویژ گرتن

۱۴۸- «عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، فَتَحَّتْ لَهُ تَمَانِيَةُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ»^(۱).

واته: عومه رى كورى خه تباب ﷺ ده لئى: پیغه مبه رى خوا ﷺ فه رموویه تی: هه ر که س ده ستوویژ بگریت به چاکترین ده ستوویژ، پاشان بلئى: شایه تی ده دم هیهچ په رستراویک به حه ق نیه جگه له خوا، وه شایه تی ده دم موحه ممه د به نده و پیغه مبه رى خوایه، هه شت ده رگا که ی به هه شتی بو ده کریته وه له هه ر کام ده رگا بیه ویت ده چیته ناویه وه.

جوانى و رازاوهیى ده ستوویژ

۱۴۹- «عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ، وَكَانَ يَغْسِلُ يَدَيْهِ حَتَّى يَبْلُغَ إِنْطِئِهِ فَقُلْتُ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا هَذَا الْوُضُوءُ؟ فَقَالَ لِي: يَا بَنِي فَرُوحَ أَنْتُمْ هَاهُنَا لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكُمْ هَاهُنَا مَا تَوَضَّأْتُ هَذَا الْوُضُوءَ، سَمِعْتُ خَلِيلِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: تَبْلُغُ جَلِيئَةَ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ يَبْلُغُ الْوُضُوءُ»^(۲).

واته: ئه بو حازم ده لئى: من له پشتی ئه بو هوره ریه ﷺ بووم ئه و ده ستوویژى ده گرت بو نوویژ، ده سه کانی ده شوورد تا ده گه یشتنه بنبالی، وتم: ئه ی ئه بو هوره ریه ئه مه چو ن ده ستوویژیکه؟ بیی وتم: ئه ی نه وه ی (فروخ) ئیوه لیره ن! نه گه ر بمزانیبایه ئیوه لیره ن به م شیوه یه ده ستوویژم نه ده گرت، گویم لئى بوو خو شه ویستم ده یفه رموو:

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۳۴، وأبو داود: ۱۶۹ و ۱۷۰، والترمذی: ۵۵، وابن ماجه: ۴۷۰.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۵۰.

خشل و جوانی پروادار (له بههشت) ده گاته نهو شوینهی ناوی دهستنوژ پیی ده گات.

تیبینی: (فَرُوخَ) گوله گه نمه که تازه چرۆ ده کات، و تراویشه مه بهست پیی نهوه کانی نبراهیمه (عَلَيْهِ السَّلَام) که له زوریدا هه ندیکیان عه جه من.

۱۵۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَرَجَ إِلَى الْمَقْبَرَةِ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ فِرْدٍ مُؤْمِنِينَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ، وَدِدْتُ أَنِّي قَدْ رَأَيْتُ إِخْوَانَنَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَسْنَا إِخْوَانَكَ؟ قَالَ: بَلْ أَنْتُمْ أَصْحَابِي وَإِخْوَانِي الَّذِينَ لَمْ يَأْتُوا بَعْدُ وَأَنَا فَرَطُهُمْ عَلَى الْحَوْضِ فَنُؤَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ تَعْرِفُ مَنْ يَأْتِي بَعْدَكَ مِنْ أُمَّتِكَ؟ قَالَ: أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لِرَجُلٍ خَيْلَةٌ غَرَّ مُحَجَّلَةٌ فِي خَيْلِ بَهْمٍ دُهْمٍ أَلَا يَعْرِفُ خَيْلَهُ؟ قَالُوا: بَلَى. قَالَ: فَإِنَّهُمْ يَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا عَجْجَلِينَ مِنَ الْوُضُوءِ وَأَنَا فَرَطُهُمْ عَلَى الْحَوْضِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپرتیهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ ده رچوو بو لای گورستانیک فهرمووی: سلاوی خواتان لی بیت مالی پرواداران، تیمه نه گهر خوا وستی له سهر بیت ده گهرینهوه بو لاتان، ههزم ده کرد له دونیادا براكانم بینایه، وتیان: نهی پیغه مبهری خواتایا تیمه برای تو نین؟ فهرمووی: به لکو تیهوه هاوه لی منن، براكانم نهوانه هیشتا نه هاتوونه ته دونیاوه، من (له رۆژی دواییدا) پیشیان ده کهوم بو لای ههوزی کهوسهر، وتیان: نهی پیغه مبهری خوا چون نهوانه ده ناسیتهوه که دواي تو دین له ئوممه ته کهت؟ فهرمووی: که ده بینی پیاویک نه سپیکی رهشی قهترانی هه بیت ناوچاوی سپی بیت، سی دانه له دهست و قاچه کانی باز نهی سپی تیدا بیت، ئایا نهو پیاوه نه سپه کهی خوی نانسیتیهوه؟ وتیان: به لی. فهرمووی: نهوانیش له رۆژی دواییدا دین به شوینه واری دهستنوژیان ده ناسرینهوه، منیش پیشیان ده کهوم بو لای ههوزی کهوسهر.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۴۹، وأبو داود: ۲۳۳۷، وإبن ماجه: ۴۲۰۶.

بابهت: پاداشتی نهو کهسهی چاکترین دهستنویر دهگری،

پاشان دوو رکات نویر دهکات

۱۵۱- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرِ الْجُهَنِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ يُقْبِلُ عَلَيْهِمَا بِقَلْبِهِ وَوَجْهِهِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ»^(۱).

واته: عوقبهی کوری عامری جو هنی رضی الله عنه ده لی: پیغه مبهری خوا صلی الله علیه و آله فهرموویه تی: ههر کهس دهستنویر بگریت به چاکترین دهستنویر، پاشان دوو رکات نویر بکات به دل و به روخساری پرووی تی کرد بی به ههستی بو واجب ده بیت.

بابهت: نهوهی دهستنویر دهشکینت و نهوهشی

دهستنویر ناشکینت له مهزی

۱۵۲- «عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ رضی الله عنه: كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً»، وَكَانَتْ ابْنَةُ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله تَحْتِي «فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَهُ، فَقُلْتُ لِرَجُلٍ جَالِسٍ إِلَيَّ جَنِّي: سَلُهُ، فَسَأَلَهُ فَقَالَ: فِيهِ الْوُضُوءُ»^(۲).

واته: نه بو عه بدورپه حمان ده لی: عه لی رضی الله عنه وتی: من پیاویک بووم مهزیم زور بوو «کچه کهی پیغه مبهر صلی الله علیه و آله خیزانم بوو» له بهر نهوه شهرم ده کرد پرساری لی بکه م، به پیاویکم وت له ته نیشتم دانیشتبوو: پرساری لی بکه، نهویش پرساری لی کرد، فهرمووی: دهستنویر پیویست دهکات (واته: ههر کهس مهزی هاته ده ر، ده بی دهستنویر بگریته وه).

۱۵۳- «عَنْ عَلِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قُلْتُ لِلْمِقْدَادِ رضی الله عنه: إِذَا بَنَى الرَّجُلُ بِأَهْلِهِ فَأَمْدَى، وَلَمْ يُجَامِعْ «قَسَلِ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله عَنْ ذَلِكَ؛ فَإِنِّي أَسْتَحْيِي أَنْ أَسْأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ وَابْنَتُهُ تَحْتِي، فَسَأَلَهُ فَقَالَ: يَغْسِلُ مَذَاكِيرَهُ، وَيَتَوَضَّأُ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۳۴، وأبو داود: ۹۰۶.

(۲) حسن صحیح. أخرجه البخاري: ۲۶۹.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۰۹.

واته: عهلی علیه السلام ده لئی: به میقدادم علیه السلام وت: کاتیک پیاو دهستبازی ده کات له گهل هاوسره که ی به بیی نه وهی له گه لی جووت بیت مهزی بیته خواره وه (له نه ندامی تیرینه ی) پرسیار بکه له پیغه مبهری علیه السلام ده باره ی نه وه، چونکه من شهرم ده که م پرسیار ی له و جوړه ی لی بکه م چونکه کچه که ی خیزانمه، پرسیار ی لی کرد و (پیغه مبهری علیه السلام) فهرمووی: نه ندامی تیرینه ی ده شوړی و دهستنوئژ ده گریت وه کو دهستنوئژ گرتنی بو نوئژ.

۱۰۴- «عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ: كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَأَمَرْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ يَسْأَلُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مِنْ جَنِّ ابْنَتِهِ عِنْدِي فَقَالَ: يَكْفِي مِنْ ذَلِكَ الْوُضُوءُ»^(۱).

واته: عهلی علیه السلام ده لئی: من پیاوئیک بووم مهزیم زور بوو، فهرمانم کرد به عهماری کوری یاسر پرسیار بکات له پیغه مبهری خوا علیه السلام، چونکه کچه که ی خیزانم بوو، فهرمووی: ته نها دهستنوئژ بو نه وه به سه.

۱۰۵- «عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ، أَنَّ عَلِيًّا عليه السلام أَمَرَ عَمَّارًا أَنْ يَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنِ الْمَذْيِ فَقَالَ: يَغْسِلُ مَذَاكِرَهُ وَيَتَوَضَّأُ»^(۲).

واته: رافعی کوری خه دیج ده گپریته وه: عهلی علیه السلام فهرمانی کرد به عهمار پرسیار بکات له پیغه مبهری خوا علیه السلام ده باره ی مهزی، نه ویش فهرمووی: نه ندامی تیرینه ی ده شوات و دهستنوئژ ده گریت.

۱۰۶- «عَنِ الْمُقَدَّادِ بْنِ الْأَسْوَدِ رضي الله عنه، أَنَّ عَلِيًّا عليه السلام أَمَرَهُ أَنْ يَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنِ الرَّجُلِ إِذَا دَنَا مِنْ أَهْلِهِ فَخَرَجَ مِنْهُ الْمَذْيُ مَاذَا عَلَيْهِ؟ - فَإِنَّ عِنْدِي ابْنَتَهُ وَأَنَا أَسْتَجِي أَنْ أَسْأَلَهُ - فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: إِذَا وَجَدَ أَحَدَكُمْ ذَلِكَ فَلْيَنْصَحْ فَرْجَهُ وَيَتَوَضَّأْ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ»^(۳).

واته: میقدادی کوری نه سوه د علیه السلام ده گپریته وه: عهلی علیه السلام فهرمانی یی کرد پرسیار بکات له پیغه مبهری خوا علیه السلام ده باره ی که سینک نه گهر نریک بوویه وه له خیزانی مهزی لی هاته خواره وه چی له سه ریه تی بیکات؟ «چونکه کچه که ی خیزانمه،

(۱) منکر بذکر عمار.

(۲) منکر.

(۳) صحیح.

شهرم ده کهم پرساری لی بکه م» پرسیارم کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ دهر باره ی
 نه وه فهرمووی: نه گهر یه کیک له ئیوه نه وه ی بینی، با ناو پرژینی نه ندای نیرینه ی
 بکات و ده ستنوژ بگریت به ده ستنوژ گرتنی بو نوژ.

۱۵۷- «عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: اسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ الْمَدْيِ «مِنْ أَجْلِ فَاطِمَةَ» فَأَمَرْتُ
 الْمِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ: فِيهِ الْوُضُوءُ»^(۱).

واته: علی ﷺ ده لی: شهرم کرد پرسیار له پیغه مبهری ﷺ بکه م دهر باره ی مهزی
 «له بهر فاطیمه» فهرمانم کرد به میقدادی کوری نه سوه د، نه ویش پرساری لی
 کرد، فهرمووی: ته نها ده ستنوژی ده گریته وه.

بابهت: ده ستنوژ گرتن له دواي سهرناو و میز کردن

۱۵۸- «عَنْ زُرِّ بْنِ حُبَيْشٍ يُحَدِّثُ قَالَ: أَتَيْتُ رَجُلًا يُدْعَى صَفْوَانَ بْنَ عَسَالٍ ﷺ: فَقَعَدْتُ عَلَى
 بَابِهِ، فَخَرَجَ فَقَالَ: مَا سَأَلْتُكَ؟ قُلْتُ: أَطْلُبُ الْعِلْمَ. قَالَ: إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَصْعُقُ أَجْنَحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ
 رِضًا بِمَا يَطْلُبُ. فَقَالَ: عَنْ أَيِّ شَيْءٍ تَسْأَلُ؟ قُلْتُ: عَنِ الْخُفَيْنِ. قَالَ: كُنَّا إِذَا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ
 ﷺ فِي سَفَرٍ أَمَرْنَا أَنْ لَا نَنْزِعَهُ ثَلَاثًا إِلَّا مِنْ جَنَابَةٍ، وَلَكِنْ مِنْ غَائِطٍ وَبَوْلٍ وَنَوْمٍ»^(۲).

واته: زیری کوری حوبه یش ده گپریته وه: ده لی: هاتم بو لای پیاویک بانگ
 ده کرا به صفوانی کوری عه سسال ﷺ، دانیشتم له بهر دهر گاکه ی، دواتر هاته
 دهر وه وتی: چیت پیویسته ئیشیکت هه یه؟ وتم: به دواي زانستدا ده گه ریم. وتی:
 فریشته کان بالیان راده خه ن بو خویندکاری زانست به پرازی بوون به وه ی به دوایدا
 ده گه پریت. وتی: چ پرساری ترت هه یه بیکه یت؟ وتم: دهر باره ی خوفه کان. وتی:
 تیمه کاتی گه شتمان بکردایه له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمانی پی ده کردین
 خوفه کانمان دانه که نین بو ماوه ی سی پوژ، نه بو سهرناو کردن، نه بو میز، نه بو
 خه و، جگه له له شگرانی (واته: نه گهر له شگران بوونایه، خوفه رکانیان داده که ند).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۳۲ و ۱۷۸، ومسلم: ۳۰۳، وابن ماجه: ۲۰۷.

(۲) حسن.

دهستونیز گرتن له دواى سهرئاو

۱۵۹- «عَنْ زُرِّ قَالَ: قَالَ صَفْوَانُ بْنُ عَسَالٍ رضي الله عنه: كُنَّا إِذَا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فِي سَفَرٍ أَمَرَنَا أَنْ نَنْزِعَهُ ثَلَاثًا إِلَّا مِنْ جَنَابِهِ، وَلَكِنْ مِنْ غَائِطٍ وَبَوْلٍ وَنَوْمٍ»^(۱).

واته: زیر ده لى: صه فوانى كورى عه سسال رضي الله عنه وتى: تيمه كاتى گه شتمان بكر دايه نه گهل پينغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم فه رمانى پي ده كر دين خوفه كانمان دانه كه نين بو ماوه ي سى روژ، نه بو سهرئاو كردن، نه بو ميز، نه بو خه و، جگه له له شگرانى (واته: نه گهر له شگران بوونايه، خوفه ركانيان داده كه ند).

دهستونیز گرتن به هوى دهرچوونى با

۱۶۰- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رضي الله عنه: قَالَ: سُكِيَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الرَّجُلُ يَجِدُ الشَّيْءَ فِي الصَّلَاةِ قَالَ: - يَنْصَرِفُ حَتَّى يَجِدَ رِيحًا أَوْ يَسْمَعَ صَوْتًا»^(۲).

واته: عه بدوللاى كورى زهيد رضي الله عنه ده لى: پرسيار كرا له پينغه مبهري صلى الله عليه وسلم نه گهر كه سىك ههست به شتىك بكات له ناو نويزه كهيدا، فه رموى: با نويزه كه ي نه بر يت تا بونى بايه ك ده كات، يان ده ننگيك ده بيستى.

دهستونیز گرتن به هوى خهوتنه وه

۱۶۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَلَا يَدْخُلُ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ حَتَّى يُفْرِغَ عَلَيْهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ؛ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ»^(۳).

واته: نه بو هورهيره رضي الله عنه ده گير يته وه: پينغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم فه رمويه تى: نه گهر به كيك له ئيوه له خه وه لسا با دهستى نه كاته ناو جامه ئاوه كه، تا سى جار ئاو ده كات به دهستيداو دهيشوات، چونكه نه و نازانى دهستى له كوى بووه (چ شتىك، يان زينده وريك بهر دهستى كه وتوه).

(۱) حسن.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۲۷ و ۱۷۷ و ۲۰۵۶، ومسلم: ۳۶۱، وأبو داود: ۱۷۶، وابن ماجه: ۵۱۳.

(۳) صحيح.

بابهت: خهوه نوچکه، یان وهنوزه

۱۶۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا نَعَسَ الرَّجُلُ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَنْصِرْ، لَعَلَّهُ يَدْعُو عَلَى نَفْسِهِ وَهُوَ لَا يَدْرِي»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئی: پیغمبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نه گهر پیاویک خهوه نوچکه ی هه بوو له ناو نویژدا، نه وه با زوو نویژه که ی ته و او بکات، له وه یه نزای خراب له خوی بکات و نه شرانیت.

دهستنوویژ گرتن (ن مرؤف) به هوئی نهوهی

دهستی بهر نه دمامی نیرینهی که وتوه

۱۶۳- «عَنْ عُرْوَةَ بِنِ الرَّبِيعِ يَقُولُ: دَخَلْتُ عَلَى مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ، فَذَكَّرْنَا مَا يَكُونُ مِنْهُ الْوُضُوءُ. فَقَالَ مَرْوَانُ: مِنْ مَسِّ الذَّكْرِ الْوُضُوءُ. فَقَالَ عُرْوَةُ مَا عَلِمْتُ ذَلِكَ. فَقَالَ مَرْوَانُ: أَخْبَرْتَنِي بُسْرَةَ بِنْتُ صَفْوَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِذَا مَسَّ أَحَدُكُمْ ذَكَرَهُ فَلْيَتَوَضَّأْ»^(۲).

واته: عوروه ی کور ی زوبه یر ده لئی: رویشتمه ژووره وه بو لای مه پروانی کور ی چه که م، باسی نه وه مان کرد که دهستنوویژ واجب ده کات، مه پروان وتی: نه وه ی دهست بدات له عوره تی ده بیت دهستنوویژ بگری. عوروه ش وتی: نه وه م نه زانیوه. مه پروان وتی: بوسره ی کچی صفوان (خوا لئی رازی بی) هه والی پیدام، نه و گوئی لی بوو پیغمبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: کاتی به کیک له ئیوه دهستی به عوره تی که وت با دهستنوویژ بگریت.

۱۶۴- «عَنْ عُرْوَةَ بِنِ الرَّبِيعِ يَقُولُ: ذَكَرَ مَرْوَانُ فِي إِمَارَتِهِ عَلَى الْمَدِينَةِ أَنَّهُ يَتَوَضَّأُ مِنْ مَسِّ الذَّكْرِ إِذَا أَفْضَى إِلَيْهِ الرَّجُلُ بِيَدِهِ، فَأَنْكَرْتُ ذَلِكَ، وَقُلْتُ: لَا وُضُوءَ عَلَى مَنْ مَسَّهُ فَقَالَ مَرْوَانُ: أَخْبَرْتَنِي بُسْرَةَ بِنْتُ صَفْوَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ مَا يَتَوَضَّأُ مِنْهُ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَيَتَوَضَّأُ مِنْ مَسِّ الذَّكْرِ قَالَ عُرْوَةُ: فَلَمْ أَزَلْ أُمَارِي مَرْوَانَ حَتَّى دَعَا

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۱۲، ومسلم: ۷۸۶، وأبو داود: ۱۳۱۰، والترمذي: ۳۵۵، وابن ماجه: ۱۳۷۰.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۸۱، والترمذي: ۸۲، وابن ماجه: ۴۷۹.

حَدَّثَنَا مِنْ حَرَسِهِ فَأَرْسَلَهُ إِلَى بُسْرَةَ فَسَأَلَهَا عَمَّا حَدَّثَتْ مَرْوَانَ، فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بُسْرَةَ بِمِثْلِ الَّذِي حَدَّثْتَنِي عَنْهَا مَرْوَانَ»^(۱).

واته: عوروهی کوری زوبهیر ده‌لی: مه‌پروان کاتی ده‌سه‌لاتی هه‌بوو به‌سه‌ر مه‌دینه‌دا باسی ئه‌وهی ده‌کرد هه‌ر که‌س ده‌ستی بدات له‌ عه‌وره‌تی ده‌بی ده‌ستنوێژ بگری، منیش ئینکاری ئه‌وه‌م ده‌کرد، وتم: ده‌ستنوێژ واجب نابیت بۆ ئه‌و که‌سه‌ی ده‌ستی به‌ر عه‌وره‌تی ده‌که‌ویت، مه‌پروان وتی: بوسره‌ی کچی سه‌فوان (خوا لئی زی بی) هه‌وآلی پیدام که‌ ئه‌و بیستوو به‌تی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ باسی ئه‌وانه‌ی کرد که‌ ده‌ستوێژ واجب ده‌که‌ن، پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: ئه‌وه‌ی ده‌ستی به‌ر عه‌وره‌تی بکه‌ویت ده‌ستوێژ ده‌گرێته‌وه، عوروه‌ وتی: به‌رده‌وام مشت و مپی مه‌پروانم ده‌کرد بانگی پیاوینک له‌ خزمه‌تکاره‌کانی خۆی کردو ناردی بۆ لای بوسره‌ پرسیاری نی کرد له‌وه‌ی مه‌پروان گپرا به‌وه، بوسره‌ هه‌وآلی بۆ نارد وه‌کو ئه‌وه‌ی مه‌پروان بۆی ب‌س کردم.

بابه‌ت: واز هینان له‌ ده‌ستوێژ گرته‌وه

بۆ ئه‌و که‌سه‌ی ده‌ستی به‌ر ئه‌ندامی نیرینه‌ی ده‌که‌وێ

۱۶۵- «عَنْ طَلْقِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: خَرَجْنَا وَفَدًا حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَبَايَعَنَاهُ: عَسَيْنَا مَعَهُ، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ جَاءَ رَجُلٌ كَأَنَّهُ بَدَوِيٌّ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا تَرَى فِي رَجُلٍ سَلَ ذَكَرَهُ فِي الصَّلَاةِ؟ قَالَ: وَهَلْ هُوَ إِلَّا مُضَعَّةٌ مِنْكَ أَوْ بَضْعَةٌ مِنْكَ»^(۲).

واته: طه‌لقی کوری عه‌لی ﷺ ده‌لی: ده‌رچووین به‌ نوینه‌رایه‌تی تا گه‌یشتین به‌ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌یعه‌تمان پیدای و نوێژمان له‌ گه‌لیدا کرد، کاتیک نوێژی ته‌واو کرد، پیاوینک هات پیده‌چوو ده‌شته‌کی بیت وتی: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ چی ده‌لئی ده‌رباره‌ی که‌سێک ده‌ستی به‌ر عه‌وره‌تی که‌وتوو له‌ نوێژدا؟ فه‌رمووی: ئایا ئه‌وه‌ ته‌نها پارچه‌ گوشتیک نیه‌ له‌ خۆت، یان به‌شیک نیه‌ له‌ خۆت.

تیبینی: به‌شیک له‌ زانایان تیگه‌یشتیان بۆ ئه‌م دوو فه‌رمووده‌ که‌ به‌ رووآلت پیچه‌وانه‌ی یه‌ کترن ئه‌وه‌یه: ئه‌گه‌ر مرؤف ده‌ستی به‌ر عه‌وره‌تی بکه‌وی و ئاره‌زووی

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۸۲ و ۱۸۳، والترمذي: ۵۸، وابن ماجه: ۴۸۳.

له گه لدا بئ، نه وه ده ستونوژی ده شورته وه، نه گهر بئ هه بوونی ئاره زوو دهستی بهر بکهوت، نه وه پیویست به شورده وهی ده ستونوژ ناکات، خوا زاناره.

واز هینان له ده ستونوژ کرتن بو نه و کسهی دهستی بهر ژنه کسهی ده کوهت بئ ئاره زوو

۱۶۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيُصَلِّيَ وَإِنِّي لَمُعْتَرِضَةٌ بَيْنَ يَدَيْهِ اغْتِرَاضَ الْجَنَازَةِ، حَتَّى إِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتَرَ مَسَّنِي بِرِجْلِهِ»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بئ) ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ نوژی ده کرد منیش پراکشابووم له بهر ده ستیدا وه ک پراکشانی جه نازه، تا کاتی بیویستایه و بتر بکات به قاچی بهرم ده کوهت. (واته: به قاچه کانی ئاگاداری ده کرده وه).

۱۶۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَقَدْ رَأَيْتُمُونِي مُعْتَرِضَةً بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَصَلِّي فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَسْجُدَ غَمَزَ رَجُلِي فَصَمَّمْتُهَا إِلَيَّ، ثُمَّ يَسْجُدُ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بئ) ده لئ: من پراکشابووم له بهر دهستی پیغه مبهری خوا ﷺ، نه ویش نوژی ده کرد، جا نه گهر بیویستایه سوژده بیات دهیدا له قاچم (وه ک ئاگادار کردنه وه) منیش قاچم کووده کرده وه، پاشان سوژدهی ده برد.

۱۶۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: كُنْتُ أَنَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَرِجْلَيْ فِي قِبْلَتِهِ، فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي فَقَبَضْتُ رِجْلِي، فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا، وَالْبُيُوتُ يَوْمئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحٌ»^(۳).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بئ) ده لئ: من نه خه وتم له بهر دهستی پیغه مبهری خوا ﷺ قاچه کانم له پرووی قیبهی نه و بو، کاتی سوژدهی بیردایه دهیدا له قاچم (وه ک ئاگادار کردنه وه) منیش قاچم کووده کرده وه، کاتی هه لسا یه ته وه دریزم ده کرد، ماله کان نه و کات چرایان تیدا نه بوو.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۱۳، ومسلم: ۵۱۲/۲۷۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۱۹، وأبو داود: ۷۱۲.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۸۲ و ۵۱۳ و ۱۲۰۹، ومسلم: ۵۱۲/۲۷۲، وأبو داود: ۷۱۳ و ۷۱۴.

۱۶۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فَقَدْتُ النَّبِيَّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَجَعَلْتُ أَطْلُبُهُ بِيَدِي فَنَفَعَتْ يَدِي عَلَى قَدَمَيْهِ وَهُمَا مَنْصُوبَتَانِ وَهُوَ سَاجِدٌ يَقُولُ: أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِنِعْمَتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: شهویک پیغه مبهرم ﷺ لی ون بوو به ده ستم ده گه پرام به دوایدا ده ستم بهر قاچه کانی کهوت، له سوژده دا داینا بوون، ددیفه رموو: په نا ده گرم به په زامه ندیت له وهی لیم توره بیت، وه به لیبوردنت له وهی سزام بدهیت، په نا ده گرم به زاتی تو له (شوینه واری سیفه ته کانی) تو، ناتوانم ستایش کردنت بزیمیرم ته نها تو ده توانیت ستایشی خوت بکهیت بهو شیوهی سیاوو نایستهی مه زنیته.

ده ستنویژ نه گرتنه وه بو نو که سهی ماچی هاوسره کهی ده کات

۱۷۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُقْبَلُ بَعْضَ أَرْوَاجِهِ، ثُمَّ يُصَلِّي وَلَا يَتَوَضَّأُ، فَإِنَّ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: لَيْسَ فِي هَذَا الْبَابِ حَدِيثٌ أَحْسَنَ مِنْ هَذَا الْحَدِيثِ وَإِنْ كَانَ مُرْسَلًا، فَإِنَّهُ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ الْأَعْمَشُ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ. قَالَ يَحْيَى شَطَّانُ: حَدِيثٌ حَبِيبٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ هَذَا، وَحَدِيثٌ حَبِيبٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ نَضِّي وَإِنْ قَطَرَ الدَّمُ عَلَى الْحَصِيرِ «لَا شَيْءَ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده گپرتنه وه: پیغه مبهرم ﷺ ماچی هندی نه خیزانه کانی ده کرد، پاشان نوژی ده کردو ده ستنویژی نه ده گرتنه وه، نه بو عه بدوپره حمان ده لئی: له م به شه دا فهرمووده به ک نیه چاکتر بیت له م فهرمووده به نه گه چی (مرسل) ه، بیگومان هم فهرمووده به نه عمه ش ریوايه تی کردوه له حه بیبی کوری نه بو ثابت له عوپوه له عائشه، به حیای قه طان ده لئی: فهرمووده که ی حه بیب له عوپوه له عائشه هم فهرمووده به، وه فهرمووده ی حه بیب له عوپوه له عائشه وه نوژی ده کرد دلوی خوینه که له سهر حه سیره که بوو. (هیچ نیه). (لا شیء)، (واته: هم دوو فهرمووده به لاوازن له پرووی سه نه ده وه).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۸۶، وأبو داود: ۸۷۹، وابن ماجه: ۲۸۴۱.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۸۷.

بابهٔ: دستنویز گرتنهوه له خواردنانهی ناگریان بهر کهوتوهه

۱۷۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: تَوَضَّأُوا مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئی: گویم لئی بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: دستنویز بگرن لهو خواردنهی ناگر بهری کهوتوهه.

۱۷۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: تَوَضَّأُوا مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئی: گویم لئی بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: دستنویز بگرن لهو خواردنهی ناگر بهری کهوتوهه.

۱۷۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ قَارِظٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَتَوَضَّأُ عَلَى ظَهْرِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ: أَكَلْتُ أَنْوَارَ أَقْطِ فَتَوَضَّأْتُ مِنْهَا، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُ بِالْوُضُوءِ مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۳).

واته: عه بدوللای کوری ئیبراهیمی کوری قاریظ ده لئی: نه بو هورهیره م ﷺ بینی له پشت مزگه و ته وه ده دستنویزی ده گرت وتی: چه ند پارچه بهک که شکم خواردوه به هویه وه ده دستنویزم گرت، چونکه گویم لئی بوو پیغه مبهر ﷺ فه رمانی ده کرد به ده دستنویز گرتن له خواردنی ههر شتیک ناگری بهر کهوتیت.

۱۷۴- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: اتَّوَضَّأُ مِنْ طَعَامٍ أَجِدُهُ فِي كِتَابِ اللَّهِ حَلَالًا لِأَنَّ النَّارَ مَسَّتْهُ، فَجَمَعَ أَبُو هُرَيْرَةَ حَصَى فَقَالَ: أَشْهَدُ عَدَدَ هَذَا الْحَصَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: تَوَضَّأُوا مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۴).

واته: ئینو عه بیاس (خوا لییان رازی بن) ده لئی: ئایا ده دستنویز له خواردنیک بگرم ده بینم له کتیبی خوادا حه لاله، ته نها له بهر نه وهی ناگر بهری کهوتوهه، نه بو هورهیره چه ند بهردیکی کو کرده وه وتی: شایه تی ده دم به ژماره ی ئه م بهردانه پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموو به تی: ده دستنویز بگرن لهو خواردنهی ناگر بهری کهوتوهه.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۵۲، وأبو داود: ۱۹۴.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۴۸۵.

۱۷۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: تَوَضَّؤُوا مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۱).

واته: نه بو هوریره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: ده ستوئز بگرن نه و خواردنه ی ناگر بهری که وتوو.

۱۷۶- «عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: تَوَضَّؤُوا مِمَّا غَيَّرَتِ النَّارُ»^(۲).

واته: نه بو ئه یوب رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: پیغه مبهر ﷺ فهرموویه تی: ده ستوئز بگرن له و خواردنه ی ناگر گورانی به سهردا هیناوه.

۱۷۷- «عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: تَوَضَّؤُوا مِمَّا غَيَّرَتِ النَّارُ»^(۳).

واته: نه بو طه لحه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپرته وه: که پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: ده ستوئز بگرن له و خواردنه ی ناگر گورانی به سهردا هیناوه.

۱۷۸- «عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: تَوَضَّؤُوا مِمَّا أَنْصَجَتِ النَّارُ»^(۴).

واته: له نه بو طه لحه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپرته وه: به دلنیاپی پیغه مبهر ﷺ فهرموویه تی: ده ستوئز بگرن له و خواردنه ی له سهر ناگر تاماده کراوه.

۱۷۹- «عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: تَوَضَّؤُوا مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۵).

واته: زهیدی کوری ثابت رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: ده ستوئز بگرن له و خواردنه ی ناگر بهری که وتوو.

۱۸۰- «عَنْ أَبِي سُوَيْبَانَ بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْأَخْنَسِ بْنِ شَرِيْقٍ أَخْبَرَ، أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أُمِّ حَبِيْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ وَهِيَ خَالَتُهُ فَسَقَتْهُ سَوِيْقًا، ثُمَّ قَالَتْ لَهُ: تَوَضَّأَ يَا ابْنَ أُخْتِي؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: تَوَضَّؤُوا مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۶).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح الإسناد.

(۳) صحیح الإسناد.

(۴) صحیح الإسناد.

(۵) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۵۱.

(۶) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۹۵.

واته: نه بو سوفیانی کوری سه عیدی کوری نه خنه سی کوری شه ربق هه و الیدا، که نه و رویشته ژووره وه بو لای نوممو حه بیبه (خوالئی رازی بی) خیزانی پیغه مبه ر علیه السلام که پوریه تی سه ویقی پیداو خواردی، (خواردنیکه له نارد و پون دروست ده کریت) پاشان پیی وت: نهی خوشکه زاکم ده ستنوئژ بگره، چونکه پیغه مبه ری خوا علیه السلام فه رموویه تی: ده ستنوئژ بگرن له و خواردنه ی ناگر به ری که وتوو ه.

۱۸۱- «عَنْ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْأَخْنَسِ، أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، زَوَّجَ النَّبِيَّ ﷺ قَالَتْ لَهُ وَشَرِبَ سَوِيقًا: يَا ابْنَ أُخْتِي تَوَضَّأُ؛ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: تَوَضَّأُوا مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۱).

واته: نه بو سوفیانی کوری سه عیدی کوری نه خنه س ده گیریته وه: نوممو حه بیبه (خوالئی رازی بی) خیزانی پیغه مبه ر علیه السلام کاتی سه ویقی پیشکه ش کرد خواردی، پیی وت: نهی خوشکه زاکم ده ستنوئژ بگره، چونکه من گویم لی بوو پیغه مبه ری خوا علیه السلام ده یفه رموو: ده ستنوئژ بگرن له و خواردنه ی ناگر به ری که وتوو ه.

بابهت: وازهیان له ده ستنوئژ گرته وه له و خواردنانه ی ناگر به ری که وتوو ه

۱۸۲- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَكَلَ كَنِفًا فَجَاءَهُ بِلَالٌ فَخَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ وَلَمْ يَمَسَّ مَاءً»^(۲).

واته: نوممو سه له مه (خوالئی رازی بی) ده گیریته وه: پیغه مبه ری خوا علیه السلام گوشتی خوارد له شانی حه یوانتیک، دو اتر بیلال هات بو لای، ئینجا ده رچوو بو نوئژ کردن و دهستی له ئاو نه دا (واته: ده ستنوئژی نه گرته وه).

۱۸۳- «عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَحَدَّثَتْنِي، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصْبِحُ جُنْبًا مِنْ غَيْرِ احْتِلَامٍ، ثُمَّ يَصُومُ وَحَدَّثَنَا مَعَ هَذَا الْحَدِيثِ أَنَّهَا حَدَّثَتْهُ: أَنَّهَا قَرَّبَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ جُنْبًا مَشْوِيًّا فَأَكَلَ مِنْهُ، ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ وَلَمْ يَتَوَضَّأُ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۴۹۱.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۱۰۹.

واته: سوله یمانی کوری یه سار ده لئی: چومه ژووره وه بو لای ئوممو سه له مه خوالئی پازی بی) بوی باس کردم، پیغه مبهری خوا ع به یانی ده کرده وه له شگران ده بوو به بی ئیحتلام (واته: به بی له شگران بوون له خه ودا)، پاشان پوژووی ده گرت، نه گهل ئەم فەرمووده دا (سوله یمان) نه وه شی بومان باس کرد که ئوممو سه له مه بوی باس کردوه: شانی حه یوانی به برژاوی بو پیغه مبهر ع تاماده کردو خسته به رده می تهویش لئی خوارد، پاشان هه لسا بو نوژ کردن و ده ستوژی نه گرت.

۱۸۴- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص أَكَلَ خُبْزًا وَلَحْمًا، ثُمَّ قَامَ بِرِضْوَةٍ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ»^(۱).

واته: ئیبنو عه بیاس (خوا لیان پازی بی)، ده لئی: له خزمه تی پیغه مبهری خوا دا بووم نان و گوشتی خوارد، پاشان هه لسا بو نوژ و ده ستوژی نه گرت.

۱۸۵- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كَانَ آخِرُ الْأَمْرَيْنِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ص تَرَكَ رِضْوَةً مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ»^(۲).

واته: جابری کوری عه بدوللا (خوا لیان پازی بی)، ده لئی: کوتا فه رمانی پیغه مبهری خوا ع وازه نیان بوو له ده ستوژی گرتن له و خواردنه ی ناگری بهر که تووه.

تییینی: نه وه ی ئەم بابه تی ده ستوژی گرته وه مان له خواردنی ناگر بهر که و توو بو یه کلا ده کاته وه، کوتا فه رمووده جابره (خوا لیان پازی بی)، که ده لئی: کوتا قسه که پیغه مبهری خوا ع فه رموویه تی: نه وه یه ده ستوژی نه گرینه وه له خواردنی نه و خواردنانه ی ناگریان بهر که و تووه، که واته: فه رمووه کانی دیکه هه موویان بهم فه رمووده و وینه ی ئەم فه رمووده (نسخ) ده بنه وه و حوکه که یان هه لده وشیتته وه.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۰۷ و ۵۴۰۴ و ۵۴۰۵، ومسلم: ۳۵۴ و ۳۵۹، وأبو داود: ۱۸۷ و ۱۸۹ و ۳۷۱۰، والترمذي:

۱۸۴۱، وابن ماجه: ۴۸۸ و ۴۹۰.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۹۲.

ناو وهردانه دهم له خواردنی (السویق) (خواردنیکه له ناردو روڼ دروست ده‌گرت)

۱۸۶- «عَنْ سُوَيْدِ بْنِ الثُّعْمَانِ رضي الله عنه: أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله عَامَ حَيَبَرَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالصُّهْبَاءِ وَهِيَ مِنْ أَدْنَى حَيَبَرَ صَلَّى الْعَصْرَ، ثُمَّ دَعَا بِالْأَزْوَاجِ فَلَمْ يُؤْتْ إِلَّا بِالسُّوَيْقِ، فَأَمَرَ بِهِ فَنُزِيَ فَأَكَلَ وَآكَلْنَا، ثُمَّ قَامَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَتَمَضَّمَصَّ وَتَمَضَّمَصْنَا، ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ»^(۱).

واته: سوهیدی کوری نه‌عمان رضي الله عنه ده‌گپړتیه‌وه: که ئه‌و له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خوادا صلی الله علیه و آله بوو له‌سالی خه‌بیه‌ر روښتن تا‌گه‌یشتن به (الصُّهْبَاءِ) شوینیکه له‌خوار خه‌بیه‌ر، له‌وئ نوښتی عه‌سری کرد، پاشان داوای خواردنی کرد هیچی بو نه‌هینرا جگه له‌سه‌ویق نه‌بی، فه‌رمانی کرد شل کرایه‌وه، نه‌وو تیمه‌ش لیمان خوارد، پاشان هه‌لسا بو نوښتی ټیواره، ناوی وهرداوه ده‌می تیمه‌ش ناومان وهرداوه ده‌ممان، پاشان نوښتی کردو ده‌ستنوښتی نه‌گرت.

ناو وهردانه دهم له خواردنی شیر

۱۸۷- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله شَرِبَ لَبَنًا، ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَتَمَضَّمَصَّ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ لَهُ دَسْمًا»^(۲).

واته: ټیبنو عه‌بیاس (خوا لیان رازی بی) ده‌گپړتیه‌وه: پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله شیری خوارده‌وه، پاشان داوای ناوی کرد ناوی وهرداوه ده‌می، پاشان فه‌رمووی: شیر چه‌وری تیدایه.

خوشوردنی بیبروا کاتت مسولمان ده‌بت

۱۸۸- «عَنْ قَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ رضي الله عنه، أَنَّهُ أَسْلَمَ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله: أَنْ يَغْتَسِلَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۱۵ و ۲۹۸۱ و ۵۳۸۴ و ۵۳۹۰ و ۵۴۵۴ و ۵۴۵۵. وابن ماجه: ۴۹۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۱۱ و ۵۶۰۹، ومسلم: ۳۵۸، وأبو داود: ۱۹۶، والترمذي: ۸۹، وابن ماجه: ۴۹۸.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۵۵، والترمذي: ۶۰۵.

واته: قه یسی کوری عاصیم ﷺ ده گپریتتهوه: نهو مسولمان بوو، پیغه مبهر ﷺ
 فهرمانی پیکرد خوی بشوات به ناوو تاوگ (سدر).

بیبروا نه گهر ویستی مسولمان ببنا له پینشدا خوی ده شوات

۱۸۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: إِنَّ ثَمَامَةَ بْنَ أُتَالٍ الْحَنْفِيَّ انْطَلَقَ إِلَى نَجْلِ قَرِيبٍ مِنْ سَجِدٍ فَأَغْتَسَلَ، ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. يَا مُحَمَّدُ، وَاللَّهِ مَا كَانَ عَلَى الْأَرْضِ وَجْهٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ وَجْهِكَ، فَقَدْ سَخَّ وَجْهَكَ أَحَبُّ الْوُجُوهِ كُلِّهَا إِلَيَّ وَإِنْ خَيْلَكَ أَخَذْتَنِي وَأَنَا أُرِيدُ الْعُمْرَةَ فَمَاذَا تَرَى؟ فَبَشَّرَهُ بِسُرِّ اللَّهِ ﷻ وَأَمَرَهُ أَنْ يَعْتَمِرَ»^(۱).

واته: نه بو هوریره ﷺ ده لی: نومامه ی کوری نوثالی حنه نه فی پویشته بو لای
 نونکی کهم نزیک له مزگهوت له وی خوی شوورد، پاشان چووه ناو مزگهوتتهوه،
 وتی: شایه تی ددهم هیچ په رستراویک به حهق نیه جگه له خوا تاک و تنها و بی
 هاوبه شه، وه شایه تی ددهم موحه ممه د به ندهو پیغه مبهری خوایه. نه ی موحه ممه د،
 سونید به خوا هیچ پوخساریک نه بوو له سهر زه ویدا له پیش چاوم له پوخساری
 و ناشرینتر بیت، به لام نیستا پوخسارت خوشه ویستترینی هه موو پوخساره کانه
 نه لام، نه سپ سواره کانت منیان گرت، من دهمه ویت عومره بکه م تو چی ده لییت؟
 پیغه مبهری خوا ﷺ مژده ی پیدا عومره بکات.

نهو که سه ی مردوو ده شاریتتهوه ده ببنا خوی بشوات

۱۹۰- «عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: إِنَّ أَبَا طَالِبٍ مَاتَ، فَقَالَ: اذْهَبْ قَوَارِهِ، قَالَ: لَنْ مَاتَ مُشْرِكًا. قَالَ: اذْهَبْ قَوَارِهِ فَلَمَّا وَارَيْتُهُ رَجَعْتُ إِلَيْهِ، فَقَالَ لِي: اغْتَسِلْ»^(۲).

واته: عه لی ﷺ ده گپریتتهوه، ده لی: نهو هات بو لای پیغه مبهر ﷺ وتی: نه بو طالب
 مرد، فهرمووی: برؤ بیشاره وه، وتی: نهو به هاوبه شدانه ری مردوه. فهرمووی:
 برؤ بیشاره وه، کاتی شاردمه وه گه رامه وه بو لای، پیی وتم: خوت بشوره.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۶۲ و ۴۶۹ و ۲۴۲۲ و ۲۴۲۳ و ۴۳۷۲، ومسلم: ۱۷۶۴، وأبو داود: ۲۶۷۹.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۲۱۴.

بابەت: واجب بوونی خۆشۆردن کاتب دوو خەتەنە کراوەکە دەگەن بە یەکتەر

۱۹۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعْبَيْهَا الْأَرْبَعِ، ثُمَّ اجْتَهَدَ فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ»^(۱).

واتە: ئەبو ھورەیرە ر.ز. دەگێرێتەو: پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: ئەگەر لە نێوان ھەر چوار پەلیدا دانیشت بۆ سەر جیبی کردن ئەو خۆشۆردن واجب دەبێت.

۱۹۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا قَعَدَ بَيْنَ شُعْبَيْهَا الْأَرْبَعِ، ثُمَّ اجْتَهَدَ فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ»^(۲).

واتە: ئەبو ھورەیرە ر.ز. دەگێرێتەو: پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: ئەگەر (پیاو) لە نێوان ھەر چوار پەلی (ئافرەت) دا دانیشت بۆ سەر جیبی کردن، پاشان لەگەڵی جووت بوو، ئەو خۆشۆردن پێویست دەبێت.

تێبینی: تەنیا بە جووت بوونی ئەندامەکانی نێرینەووە و مێینە خۆشۆردن واجب دەبێت، وەک لە فەرموودە دیكە ھاتوو، مەرج نیلا توو (مەنی) پیاو بێت، یان ئافرەت بگاتە حالەتی تەواو بوون.

خۆشۆردن لە ھاتنە دەرهوگی مەنی (و شۆردنی ئەو جیگایە مەزی بەر دەکەوێت).

۱۹۳- «عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا رَأَيْتَ الْمَذْيَ فَاغْسِلْ ذَكَرَكَ، وَتَوَضَّأْ وُضُوءًا لِلصَّلَاةِ، وَإِذَا فَضَخْتَ الْمَاءَ فَاغْتَسِلْ»^(۳).

واتە: عەلی ر.ز. دەلی: من پیاویک بووم مەزیم زۆر بوو، پێغەمبەری خوا ﷺ پێمی فەرموو: ئەگەر مەزیت بینی ئەندامی نێرینەت بشۆرە، وە دەستتۆزێ بگرە وەکو دەستتۆزێ

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۹۱، ومسلم: ۳۴۸، وأبو داود: ۲۱۶، وابن ماجه: ۶۱۰.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۰۶.

گرتنت بۆ نووژ، نه گهر تاوه که به په له دهر چوو (مه بهستی پینی مه نی بوو) نه وه خۆت بشوره. ببینی: وشه ی (المَدْي): تاوئکی سپی ته نکى لینه، له کاتی ورووژانی تاره زووی مرؤفدا دپته دهر له دامین و نه ندای میینه و نیرینه دا، به بی نه وه ی چیژ وهرگرتن و فیجه که کردنی له گهل بیت، نه مه یش له ئافره تاندا زورتره وه ک له پیاوان.

۱۹۴- «عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ رَجُلًا مَدَّاءً فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: إِذَا رَأَيْتَ الْمَدْيَ فَتَوَضَّأْ بِمَاءٍ فَغَسَّلْ»^(۱).

واته: عه لی ﷺ ده لی: من پیاوئک بووم مه زیم زور بوو، پرسیارم کرد له پیغه مبه ره، نه ویش فهرمووی: نه گهر مه زیت ببینی ده ستنوئژ بگه ره و نه ندای نیرینه ت بشوره، وه نه گهر ببینیت تاوه که به په له دهر چوو (مه بهستی پینی مه نی بوو) نه وه خۆت بشوره.

ئافره ت کاتن له خه ودا نه وه ی ببینی که پیاو ده ببینی (له شیکران بوو) ده بت خۆی بشوات

۱۹۵- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: عَنِ الْمَرْأَةِ تَرَى فِي سَبِيلِ مَا يَرَى الرَّجُلُ قَالَ: إِذَا أَنْزَلَتِ الْمَاءَ فَلْتَغْتَسِلْ»^(۲).

واته: نه نه س ﷺ ده گپه رته وه: ئوممو سوله یم (خوا لئی پازی بچ)، پرسیاری کرد له پیغه مبه ره ی خوا ﷺ دهر باره ی ئافره تیک له خه ودا ده ببینی وه کو چۆن پیاو نه خه ودا ده ببینی، فهرمووی: نه گهر تاوی هاته وه خۆی ده شورئ.

۱۹۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَلَّمَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِعَائِشَةَ جَالِسَةً فَقَالَتْ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ أَرَأَيْتِ الْمَرْأَةَ تَرَى فِي سَبِيلِ مَا يَرَى الرَّجُلُ أَفَتَغْتَسِلُ مِنْ ذَلِكَ؟ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: نَعَمْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ: يَا أُمَّ لَكِ. أَوْ تَرَى الْمَرْأَةَ ذَلِكَ؟ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: تَرَبَّتْ يَمِينُكَ فَمِنْ أَيْنَ يَكُونُ الشَّبَهُ؟»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۱۱، وابن ماجه: ۶۰۱.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۱۴/۲۳، وأبو داود: ۲۳۷.

واته: عائشه (خو لئى رازى بى)، ده لئى: نوممو سوله يم (خو لئى رازى بى)، قسه ي له گه ل پيغه مبهري خوا ﷺ ده كرد، نه ویش دانیشتبوو، پيى وت: نه ي پيغه مبهري خوا ﷺ، خوا شهرم له حق ناکات، نه گهر ئافرهت له خه ودا ببيني نه وه ي که پياو ده بيني، ئايا خو ي بشوات له وه؟ پيغه مبهري خوا ﷺ پيى فهرموو: به لئى. عائشه وتى: پيم وت: ئوف له تو. ئايا ئافرهت نه وه ده بيني؟ پيغه مبهري خوا ﷺ ئاوړى ليم دايه وه و فهرموو: ده ستت به خو لدا بچيت (مه به ست له مه دا نزا كردن نيه، به لكو سه رزه نشت كردنه) ئيتر له يه كچوون له كو يوه ديت؟!

۱۹۷- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ، هَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ غُسْلٌ إِذَا هِيَ احْتَلَمَتْ؟ قَالَ: نَعَمْ إِذَا رَأَتِ الْمَاءَ، فَصَحَّكَتْ أُمُّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ: أَتَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَمِيمٌ يُشْبِهُهَا الْوَلَدُ»^(۱).

واته: نوممو سه له مه (خو لئى رازى بى)، ده گيړ پته وه ئافره تيك وتى: نه ي پيغه مبهري خوا ﷺ، خوا شهرم له حق ناکات، ئايا ئافرهت خو شور دنى له سه ر واجب ده بى نه گهر له خه ودا له شى گران بوو؟ فهرموو: به لئى نه گهر ئاوى بينى دواى هه لسان له خه و، نوممو سه له مه پيکه نى و وتى: ئايا ئافرهت له خه ودا له شى گران ده بيت؟ پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموو: نه ي نه و منداله به چى له نه و ده چيت.

۱۹۸- «عَنْ حَوْلَةَ بِنْتِ حَكِيمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمَرْأَةِ تَحْتَلِمُ فِي مَنَامِهَا؟ فَقَالَ: إِذَا رَأَتِ الْمَاءَ فَلْتَعْتَسِلْ»^(۲).

واته: خه وله ي كچى هه كيم (خو لئى رازى بى)، ده لئى: پرسيارم كرد له پيغه مبهري خوا ﷺ ده رباره ي ئافره تيك له شى گران ده بى له خه ودا؟ فهرموو: نه گهر ئاوى بينى دواى هه لسان له خه و، با خو ي بشوات.

بابهت: نه و كه سه ي له خه ودا ئيحتلام ده بى، به لام شوينه وارى ئا و نابيني

۱۹۹- «عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: الْمَاءُ مِنَ الْمَاءِ»^(۳).

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۳۰ و ۲۸۲ و ۳۳۲۸ و ۶۰۹۱ و ۶۱۲۱، ومسلم: ۳۱۳، والترمذي: ۱۲۲، وابن ماجه: ۶۰۰.

(۲) صحيح. أخرجه ابن ماجه: ۶۰۲.

(۳) صحيح. أخرجه ابن ماجه: ۶۰۷.

واته: ئەبو ئەیوب رضی اللہ عنہ دەگیریتەوہ: پیغمبەر صلی اللہ علیہ وسلم فەرمووی: ئاو لە ئاوہ. (واته: ئوی یە کەم: ئاوی خۆشۆردنە، ئاوی دووہم: ئاوی مەنییە، مانای ئەوہیە واجب بوونی خۆشۆردن لەسەر دابەزینی مەنی وەستاوہ، فەرموو دە کەش حمل دە کریتە سەر ئەوہی لە خەودا لەشی گران بیت).

بابەت: جیاکردنەوہ لە نیاوان ئاوی پیاوو ئاوی ئافرەت

۲۰۰- «عَنْ أَنَسٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم مَاءُ الرَّجُلِ غَلِيظٌ أبيضٌ، وَمَاءُ الْمَرْأَةِ رَقِيْقٌ نَسْنَسٌ. فَأَيُّهُمَا سَبَقَ كَانَ الشَّبَهُ»^(۱).

واته: ئەنەس رضی اللہ عنہ دەلی: پیغمبەری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فەرموویەتی: ئاوی پیاو ئەستوو رو سیە، ئاوی ئافرەتیش ناسک و زەردە، کامەیان پیشکەوت مندالە کە لەوہ دە چیت.

باسی خۆشۆردن لە حەیز، یان سورێ مانگانە

۲۰۱- «عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، مِنْ بَنِي أَسَدٍ قُرَيْشٍ قَالَتْ: أَنَّهَا أَتَتْ النَّبِيَّ صلی اللہ علیہ وسلم، سَأَلَتْ أَنْهَا تُسْتَحَاضُ، فَرَعَمَتْ أَنَّهُ قَالَ لَهَا: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِي الصَّلَاةَ، وَدَبَّرَتْ فَاغْسِلِي عَنكَ الدَّمَ، ثُمَّ صَلِّي»^(۲).

واته: فاطیمە ی کچی قەیس (خوا لئی رازی بی)، لە بەنی ئەسەدی قورەیش نەتی: ئەو هات بو لای پیغمبەر صلی اللہ علیہ وسلم، باسی کرد تووشی سورێ مانگانە دەبوو، وتی: پیغمبەر صلی اللہ علیہ وسلم پیتی فەرموو: بیگومان ئەوہ دە ماریکە، ئەگەر سوپت بو هات واز لە نوێژ بەینە، وە ئەگەر ماوہ کە ی ئەما خوینە کە لە خۆت پاک بکەرەوہو، پاشان نوێژ بکە.

۲۰۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: إِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَاتْرُكِي الصَّلَاةَ، وَإِذَا سَأَلَتْ فَاغْتَسِلِي»^(۳).

واته: عایشە (خوا لئی رازی بی)، دەلی: پیغمبەر صلی اللہ علیہ وسلم فەرمووی: ئەگەر حەیزت بو هات واز لە نوێژ بەینە، وە ئەگەر ماوہ کە ی ئەواو بوو خۆت بشۆرە.

صحیح.

- صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۸۰ و ۲۸۶ و ۳۰۴، وابن ماجه: ۶۲۰.

- صحیح.

۲۰۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: اسْتَحْيِضْتُ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتُ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَبْعَ سِنِينَ، فَأَشْتَكْتُ ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ هَذِهِ لَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ وَلَكِنْ هَذَا عِرْقٌ فَأَغْتَسِلِي، ثُمَّ صَلِّي»^(۱).

واته: عائیشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: نومو حه بیبهی کچی جه حش (خوا لئیان رازی بی)، ههوت سال خوینی نه خوشی هه بوو، پرسیاری له پیغه مبهری خوا ﷺ کرد؟ نهویش فهرمووی: نه مه حه یز نیه، به لکو ده ماریکه خوت بشوره، پاشان نوئز بکه.

۲۰۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: اسْتَحْيِضْتُ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتُ جَحْشٍ امْرَأَةً عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَهِيَ أُخْتُ زَيْنَبِ بِنْتِ جَحْشٍ ﷺ، فَاسْتَفْتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ هَذِهِ لَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، وَلَكِنْ هَذَا عِرْقٌ، فَإِذَا أَذْبَرْتَ الْحَيْضَةَ فَأَغْتَسِلِي وَصَلِّي، وَإِذَا أَقْبَلَتْ فَاتْرُكِي لَهَا الصَّلَاةَ قَالَتْ عَائِشَةُ: فَكَانَتْ تَغْتَسِلُ لِكُلِّ صَلَاةٍ وَتُصَلِّي، وَكَانَتْ تَغْتَسِلُ أَحْيَانًا فِي مِرْكَبٍ فِي حُجْرَةٍ أُخْتِهَا زَيْنَبُ وَهِيَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَنْ حُمْرَةَ الدَّمِ لَتَعْلُو الْمَاءَ وَتَخْرُجُ فَتُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَمَا يَمْنَعُهَا ذَلِكَ مِنَ الصَّلَاةِ»^(۲).

واته: عائیشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: خیزانی عه بدورپه حمانی کوری عهوف نومو حه بیبهی کچی جه حش خوشکی زهینه بی کچی جه حش ﷺ، خوینی نه خوشی هه بوو، پرسیاری کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ؟ نهویش پئی فهرموو: نه وه حه یز نیه، به لکو ده ماریکه خوینچرکه ده کات، جا کاتی سوری مانگانه کاته که ی تیپه ری خوت بشوره و نوئز بکه، کاتی حه یزت بو هات واز له نوئز بهینه، عائیشه (خوا لئی رازی بی)، وتی: بو هه موو نوئزیک خوی ده شور دو نوئزی ده کرد، هه ندی جار له ناو ته شتی جل شور دن خوی ده شور له ژووره که ی خوشکه که ی زهینه ب، نهویش له لای پیغه مبهری خوا ﷺ بوو، ته نانهت سوری خوینه که ی سه رده که وته سه ر ناوه که، وه دهرده چوو نوئزی ده کرد له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ، نه وه پئگری لی نه ده کرد له نوئز کردن.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۲۷، ومسلم: ۳۳۳/۶۴، وأبو داود: ۲۸۵ و ۲۸۸ و ۲۹۱، وابن ماجه: ۶۲۶.

(۲) صحیح.

۲۰۵- «عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، خَتَنَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، وَتَحَتَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ عَوْفٍ، اسْتَحْيَصَتْ سَبْعَ سِنِينَ اسْتَفْتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي ذَلِكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ حَمْدَ لَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ وَلَكِنْ هَذَا عِرْقٌ، فَأَغْتَسِلِي وَصَلِّي»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بن) ده لئی، نوممو حبیبه (خوا لئی رازی بن)، خوشک خیزانی پیغمبهری خوا ﷺ زنی عهبدوپرهمانی کوری عهوف بوو، حهوت سال نه خووشی خوینی حهیزی بوو، پرسیری کرد له پیغمبهری خوا ﷺ دهربارهی نهوه، پیغمبهری خوا ﷺ فرموی: نهمه حهیز نیه، به لکو دهماریکه، خوت بشوره نوئز بکه.

۲۰۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَتْ: اسْتَفْتَتْ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتُ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أُسْتَحَاضُ. فَقَالَ: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ فَأَغْتَسِلِي وَصَلِّي. نَدَنْتُ تَغْتَسِلُ لِكُلِّ صَلَاةٍ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بن) ده لئی: نوممو حبیبهی کچی جه حش (خوا نئی رازی بن) پرسیری کرد له پیغمبهری خوا ﷺ وتی: نهی پیغمبهری خوا ﷺ، من نه خووشی خوینی حهیزم ههیه. فرموی: بهراستی نهوه دهماریکه خوت بشوره نوئز بکه. جا بو ههر نوئزیک خوی ده شورد.

۲۰۷- «عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الدَّمِّ؟ قَالَتْ: عَائِشَةُ: رَأَيْتُ مِرْكَنَهَا مَلَانَ دَمًا. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: امْكُئِي قَدْرَ مَا كَانَتْ تَحْبِسُكَ حَيْضَتُكَ، ثُمَّ اغْتَسِلِي»^(۳).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بن) ده لئی: نوممو حبیبه (خوا لئی رازی بن)، پرسیری کرد له پیغمبهری خوا ﷺ دهربارهی خوینی حهیز؟ عایشه (خوا لئی رازی بن) وتی: تهسته کهی نوممو حبیبه مینی پر بوو له خوین. پیغمبهری خوا ﷺ پئی فرموی: چاوه روان بکه به نه ندازهی نهوهی حهیزه کهت ده وهستته وه، پاشان خوت بشوره.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۰ و ۲۲۸ و ۳۲۵ و ۳۳۱ و مسلم: ۳۳۳ و ۳۳۴، وأبو داود: ۲۷۹ و ۲۸۲ و ۲۸۳ و ۲۸۶ و ۲۹۰ و ۲۹۲ و ۲۹۸، والترمذي: ۱۲۵ و ۱۲۹، وابن ماجه: ۶۲۱ و ۶۲۴.

(۳) صحیح.

۲۰۸- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ امْرَأَةً كَانَتْ تَهْرَاقُ الدَّمَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَاسْتَفْتَتْ لَهَا أُمُّ سَلَمَةَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: لِنَنْظُرُ عَدَدَ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ الَّتِي كَانَتْ تَحِيضُ مِنَ الشَّهْرِ قَبْلَ أَنْ يُصَيِّبَهَا الَّذِي أَصَابَهَا، فَلَتَتْرُكِ الصَّلَاةَ قَدَرًا ذَلِكَ مِنَ الشَّهْرِ، فَإِذَا خَلَفَتْ ذَلِكَ فَلَتَغْتَسِلِ، ثُمَّ لَتَسْتَفِرَّ، ثُمَّ لَتُصَلِّيَ»^(۱).

واته: نومو سه له مه (خوا لئی رازی بن) ده لئی: نافره تیک خوينی لئی ده رویشته له سه رده می پیغه مبهری خوا ﷺ، دایکی سه له مه پرسپاری بو کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموی: با له مانگیکدا ته ماشای نه و شهوو روژانه بکات که ده که و ته چه یزه وه تیا یاندا، پیش نه وهی تووشی نه و نه خوشیه بوو بیت که تووشی بووه، با به نه اندازهی نه و روژانه واز له نویتز بیئی له مانگه که دا، جا نه گهر زیاتر له و ماوهی که دیاری کردوه خوينی بو هات با خوی بشوات، پاشان ناو گیانی به لۆکه بیه ستیت، پاشان نویتز بکات.

باسی قیرنه کان (واته: چه یزه کان)

(دانهر پیی وایه: (قرء) به واتای چه یز دیت، نه ک (طهر) پاک بوونه وه)

۲۰۹- «عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، الَّتِي كَانَتْ تَحْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، وَأَنَّهَا اسْتَحْيَضَتْ لَا تَطْهَرُ، فَذَكَرَ شَأْنَهَا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: إِنَّهَا لَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، وَلَكِنَّهَا رَكْضَةٌ مِنَ الرَّجْمِ، فَلَتَنْظُرُ قَدْرَ قُرْبِهَا الَّتِي كَانَتْ تَحِيضُ لَهَا فَلَتَتْرُكِ الصَّلَاةَ، ثُمَّ تَنْظُرُ مَا بَعْدَ ذَلِكَ فَلَتَغْتَسِلَ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۲).

واته: عایشه ده لئی: نومو چه بیبهی کچی جه حش (خوا لیان رازی بن) که خیزانی عهبدو پره حمانی کوری عهوف بوو (خوا لئی رازی بن)، نه و نه خوشی خوينی چه یزی هه بوو پاک نه ده بوو یه وه، باسی خوی کرد بو پیغه مبهری خوا ﷺ، فهرموی: نه وه چه یز نیه، به لکو لیدانیکه شهیتان ده یدان له په حم، با به نه اندازهی چه یزه که ی چاوه روان بکات که پیشته ده که و ته چه یزه وه و واز له نویتز بهیئیت، پاشان ته ماشا بکات له دوا ی نه وه خوی بشوات له کاتی هه موو نویتز یکدا.

(۱) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۶۲۳.

(۲) صحیح. أخرجه البخاری: ۲۲۷، ومسلم: ۳۳۴.

۲۱۰- «عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، كَانَتْ تُسْتَحَاضُ سَبْعَ سِنِينَ، فَسَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: لَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ إِنَّمَا هُوَ عِرْقٌ، فَأَمَرَهَا أَنْ تَتْرَكَ الصَّلَاةَ قَدْرَ أَقْرَانِهَا وَحَيْضَتِهَا وَتَغْتَسِلَ وَتُصَلِّيَ فَكَانَتْ تَغْتَسِلُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۱).

واته: عایشه ده‌لی: دایکی حه‌بیبه‌ی کچی جه‌حش (خوا لئیان رازی بی) حه‌وت سال خوینی نه‌خوشی حه‌یزی هه‌بوو، پرسیاری له‌ پیغه‌مبه‌ر ﷺ کرد؟ (پیغه‌مبه‌ر ﷺ) فه‌رموی: نه‌وه حه‌یز نیه، به‌لکو نه‌وه ده‌ماریکه، فه‌رمانی پی‌کرد واز له‌ نو‌یز کردن به‌ینیت به‌ نه‌ندازه‌ی نه‌و ماوه‌ی که ده‌که‌ویته حه‌یزه‌وه، ئینجا نه‌گه‌ر خوینی بو‌هات خو‌ی بشوات و دوایی نو‌یز بکات، نه‌ویش له‌ کاتی هه‌موو نو‌یزیکدا خو‌ی ده‌شورد.

۲۱۱- «عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَتْ، أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَشَكَتْ إِلَيْهِ الدَّمَ. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ، فَاظْطَرِي إِذَا أَتَاكِ قُرُوكِ فَلَا تُصَلِّي، فَإِذَا مَرَّ قُرُوكِ فَتَطَهَّرِي، ثُمَّ صَلِّي مَا بَيْنَ الْقُرَى إِلَى الْقُرَى»^(۲).

واته: عوروه ده‌گیرته‌وه فاطیمه‌ی کچی نه‌بو حوبه‌یش (خوا لئیان رازی بی) باسی کرد، نه‌و رو‌یشت بو‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ پرسیاری خوینی حه‌یزی لیکرد، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ پتی فه‌رموو: بیگومان نه‌وه ده‌ماریکه، ته‌ماشاکه نه‌گه‌ر حه‌یزت بو‌هات نو‌یز مه‌که، نه‌گه‌ر حه‌یزه‌که‌ت کاتی نه‌ما خو‌ت بشوره، پاشان نو‌یز بکه له‌ نیوان نه‌و حه‌یزه بو‌ حه‌یزیکی تر.

۲۱۲- «عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: إِنِّي امْرَأَةٌ أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ، أَفَادَعُ الصَّلَاةَ؟ قَالَ: لَا. إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِي الصَّلَاةَ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاعْسَلِي عَنكَ الدَّمَ وَصَلِّي»^(۳).

واته: عایشه ده‌لی: فاطیمه‌ی کچی نه‌بو حوبه‌یش (خوا لئیان رازی بی) هات بو‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وتی: من ئافره‌تیکم خوینی نه‌خوشیم هه‌یه‌و پاک نابمه‌وه، ئایا واز له‌ نو‌یز کردن به‌ینیم؟ فه‌رموی: نه‌خیر. نه‌وه ده‌ماریکه‌و حه‌یز نیه،

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۳۴/۶۴.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۸، ومسلم: ۳۳۳.

نه گهر کاتى حهيز هات واز له نويز بيته، وه نه گهر کاتى تيبهري خوت له خوينه که خاوين بکهره وه نويز بکه.

باسى خوشوردنى ئافره تیک به هوی نه خوشیه وه خوينى بو دیت

۲۱۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ امْرَأَةً مُسْتَحَاضَةً عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قِيلَ لَهَا: إِنَّهُ عِرْقُ عَائِدٍ، فَأَمَرَتْ أَنْ تُوَخَّرَ الظُّهْرَ وَتَعَجَّلَ العَصْرَ وَتَغْتَسِلَ لَهَا غُسْلًا وَاحِدًا، وَتُوَخَّرَ المَغْرِبَ وَتَعَجَلَ العِشَاءَ وَتَغْتَسِلَ لَهَا غُسْلًا وَاحِدًا، وَتَغْتَسِلَ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ غُسْلًا وَاحِدًا»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بئ) ده لئ: ئافره تیک له رۆژگاری پیغه مبهری خوا ﷺ خوينى نه خوشی حهيزی هه بوو پئی و ترا: نه وه ده ماریکه خوينى ناوه ستی، پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمانی پئی کرد نويزی نیوه رۆ دوا بخت و عه سریش پیش بخت، بو هه ردوو نويزه که یه کجار خوی بشوات، وه نويزی ئیواره دوا بخت و نويزی عیسا پیش بخت، بو هه ردوو نويزه که یه کجار خوی بشوات، بو نويزی به یانیش جاریک خوی بشوات.

بابهت: خوشوردن له (النفاس) خوينى مندال بوون

۲۱۴- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فِي حَدِيثِ أَسْمَاءِ بِنْتِ عَمِيْسٍ حِينَ نُفِسَتْ بِذِي الحُلَيْفَةِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: مُرَّهَا أَنْ تَغْتَسِلَ وَتَهَلَّ»^(۲).

واته: جابری کورپی عه بدوللا (خوا لیان رازی بئ) له فه رموده ی ئه سمائی کچی عومه یس کاتى که وته خوينى مندال بوون (زه یسانی) له (ذی الحلیفة) ده گپریته وه: پیغه مبهری ﷺ به نه بو به کری فه رموو: فه رمانی پئی بکه با خوی بشوات و ئیحرام بهه ستی.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۹۴ و ۲۹۵.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۲۱۰، وابن ماجه: ۲۹۱۳.

بابہت: جیاوازی نیوان خوینی حمیزو خوینی نہخوشی

۲۱۵- «عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا كَانَتْ تُسْتَحَاضُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا كَانَ دَمُ الْحَيْضِ فَإِنَّهُ دَمٌ أَسْوَدٌ يُعْرَفُ فَأَمْسِكِي عَنِ الصَّلَاةِ، فَإِذَا كَانَ الْآخِرُ فَتَوَضَّئِي فِيمَا هُوَ عَرِيقٌ»^(۱).

واته: فاطیمہ کی کچی تہو حوبہیش (خوالییان رازی بی) خوینی نہخوشی ہہوو، پیغہمبہر ﷺ پی فہرموو: تہگہر خوینی حمیز بیت، تہوہ خوینیکی پہشہ دہناسری نوئز مہکہ، بہلام تہگہر خوینیکی تر بوو دہستنوئز بگرہ چونکہ تہوہ دہمارہ.

۲۱۶- «عَنْ عَائِشَةَ: أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ تُسْتَحَاضُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ دَمَ الْحَيْضِ دَمٌ أَسْوَدٌ يُعْرَفُ، فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَأَمْسِكِي عَنِ الصَّلَاةِ، وَإِذَا كَانَ لآخر فتوضئي وصلني»^(۲).

واته: عائشہ دہلی: فاطیمہ کی کچی تہو حوبہیش (خوالییان رازی بی) خوینی نہخوشی ہہوو پیغہمبہر ﷺ پی فہرموو: لہ راستیدا خوینی حمیز خوینیکی پہشہ دہناسری، جا تہگہر تہو خوینہ بوو تہوہ دہست ہہلگرہ لہ نوئز کردن، بہلام تہگہر بہکیکی تر بوو، دہستنوئز بگرہ، چونکہ تہوہ دہمارہ.

۲۱۷- «عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: اسْتَحِيضْتُ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَسَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ، أَفَادَعُ الصَّلَاةَ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا ذَلِكَ عَرِيقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِي الصَّلَاةَ، وَإِذَا أَذْبَرَتْ فَأَغْسِلِي عَنكَ أَثَرَ الدَّمِ وَتَوَضَّئِي؛ فَإِنَّمَا ذَلِكَ عَرِيقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ. قِيلَ لَهُ: فَأَلْغُسُلُ؟ قَالَ: ذَلِكَ لَا يَشْكُ فِيهِ أَحَدٌ»^(۳).

واته: عائشہ دہلی: فاطیمہ کی کچی تہو حوبہیش (خوالییان رازی بی) کہوتہ خوینی نہخوشیہوہ، پرساری کرد لہ پیغہمبہر ﷺ وتی: تہی پیغہمبہری خوا ﷺ من خوینی نہخوشیم ہہوو پاک نامہوہ، تایا واز لہ نوئز کردن بہینم؟ پیغہمبہری

(۱) حسن صحیح.

(۲) حسن صحیح.

(۳) حسن.

خوای رضی اللہ عنہا فرمودی: بیگومان نهوه دهماره و حهیز نیه، نه گهر کاتی حهیز هات واز له نوئز بهینه، وه نه گهر ماوه که ی ته و او بوو نهوه خوت له خوین پاک بکه ره وه دهستوئز بگره، چونکه به راستی نهوه دهماره و حهیز نیه، پی و ترا: خوی بشوات؟ فرمودی: نهوه هیچ کهس گومانی لئی نیه.

۲۱۸- «عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِنِّي لَا أَطْهَرُ أَقَادُعَ الصَّلَاةِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِي الصَّلَاةَ، فَإِذَا ذَهَبَ قَدْرُهَا فَاعْسَلِي عَنكَ الدَّمَ وَصَلِّي»^(۱).

واته: عائشه ده لئی: فاطیمه ی کچی نه بو حوبه یش (خوای لیمان رازی بی)، وتی: نه ی پیغه مبهری خوای رضی اللہ عنہا من خوینی نه خوشیم هه یه و پاک نابمه وه، نایا واز له نوئز کردن بهینم؟ پیغه مبهری خوای رضی اللہ عنہا فرمودی: نه خیر. به لکو نهوه دهماریکه و حهیز نیه، نه گهر کاتی حهیزت هات واز له نوئز بینه، وه نه گهر کاتی تیپه ری خوت له خوینه که خاوین بکه ره وه و نوئز بکه.

۲۱۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي لَا أَطْهَرُ أَقَاتْرُكَ الصَّلَاةِ؟ قَالَ: لَا. إِنَّمَا هُوَ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِي الصَّلَاةَ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاعْسَلِي عَنكَ الدَّمَ وَصَلِّي»^(۲).

واته: عائشه ده گپریته وه و ده لئی: کچه که ی نه بو حوبه یش (خوای لیمان رازی بی)، وتی: نه ی پیغه مبهری خوای رضی اللہ عنہا من خوینی نه خوشیم هه یه و پاک نابمه وه، نایا واز له نوئز کردن بهینم؟ فرمودی: نه خیر. به لکو نهوه دهماریکه و حهیز نیه، نه گهر کاتی حهیزت هات واز له نوئز کردن بینه، وه نه گهر کاتی تیپه ری خوت له خوینه که خاوین بکه ره وه و نوئز نه نجام بده.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

بابەت: قەدەغە کردن له خۆشۆردنی کەسی لەشگران له ئاوی وەستاو

۲۲۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَغْتَسِلُ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ وَهُوَ جُنْبٌ»^(۱).

واتە: ئەبو ھورەیرە رەزیدە اللہ عنہ دەلێ: پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووێت: ئەگەر یەکیک لە ئێوە لەشی گران بوو با خۆی نەشوات لە ئاویکی وەستاوودا.

بابەت: قەدەغە کردن له میز کردنە ناو ئاوی وەستاوو خۆشۆردن تیایدا

۲۲۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَا يَبُولُ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الرَّائِدِ، ثُمَّ يَغْتَسِلُ مِنْهُ»^(۲).

واتە: ئەبو ھورەیرە رەزیدە اللہ عنہ دەگێرێتەو: پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووێت: با یەکیک لە ئێوە میز نەکاتە ناو ئاوی وەستاو، پاشان خۆی پێ بشوات.

بابەت: باسی خۆشۆردن لە سەرەتای شەو

۲۲۲- «عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ: أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَيُّ اللَّيْلِ كَانَ يَغْتَسِلُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: رُبَّمَا اغْتَسَلَ أَوَّلَ اللَّيْلِ، وَرُبَّمَا اغْتَسَلَ آخِرَهُ. قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي زَمْرٍ سَعَةً»^(۳).

واتە: غوزەیفی کوری حاریث پرسیاری لە عایشە (خوا لێی رازی بێ) کرد: پێغەمبەری خوا ﷺ چ شەویک خۆی دەشۆرد؟ وتی: هەندێ جار سەرەتای شەو، هەندێ جار کۆتایی شەو. وتم: سوپاس و ستایش بۆ خوا کارەکەیی بە فراوانی هێشتۆتەو.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۳.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۲۶، وابن ماجه: ۱۳۵۴.

خوشوردن له سهره تاي شهوو کو تاييه کهي

۲۲۳- «عَنْ غُصَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَسَأَلْتُهَا قُلْتُ: أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَسِلُ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ أَوْ مِنْ آخِرِهِ؟ قَالَتْ: كُلُّ ذَلِكَ، رُبَّمَا اغْتَسَلَ مِنْ أَوَّلِهِ، وَرُبَّمَا اغْتَسَلَ مِنْ آخِرِهِ « قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً»^(۱).

واته: غوضه یفی کوری حاریث ده لئی: پویشتم بو لای عایشه (خوا لئی رازی بئ) پرسیارم لی کرد وتم: تايای پیغه مبهری خوا ﷺ سهره تاي شهو خوی ده شورددان کو تاييه کهي؟ وتی: له ههردوو کیاندا، هه ندی جار سهره تاي شهو خوی ده شوردد، هه ندی جار کو تاي شهو. وتم: سوپاس و ستایش بو خوا که کاره کهي به فراوانی هیشتوه ته وه.

بابهت: باسی دانانی بهر بهست له کاتی خوشوردن

۲۲۴- «عَنْ أَبِي السَّمْحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَكَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَغْتَسِلَ قَالَ: وَلَنِي قَفَاكُ، فَأَوْلِيهِ قَفَايَ فَأَسْتُرُهُ بِهِ»^(۲).

واته: نه بو سه مع ﷺ، ده لئی: من خزمه تی پیغه مبهری خوام ﷺ ده کرد، نه گه ر بیویستایه خوی بشوات ده یفه رموو: پشتم تی بکه. منیش پشتم تی ده کردو دام ده پویشی.

۲۲۵- «عَنْ أُمِّ هَانِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّهَا ذَهَبَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ الْفَتْحِ، فَوَجَدَتْهُ يَغْتَسِلُ وَقَاطِمَةُ تَسْتُرُهُ بِتَوْبٍ، فَسَلَّمَتْ فَقَالَ: مَنْ هَذَا؟ قُلْتُ: أُمُّ هَانِيٍّ. فَلَمَّا قَرَعَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ، فَصَلَّى ثَمَانِيَّ رَكَعَاتٍ فِي تَوْبٍ مُلْتَحِفًا بِهِ»^(۳).

واته: دایکی هانی (خوا لئی رازی بئ) ده لئی: پویشتم بو خزمه تی پیغه مبهری ﷺ له پوژی فه تحی مه ککه، ته ماشام ده کرد خوی ده شوات و فاطیمه ش به جل

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۷۱، وابن ماجه: ۶۱۳.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۸۰ و ۳۱۷ و ۳۵۷ و ۶۱۵۸، ومسلم: ۷۰ و ۷۱ و ۳۳۶/۷۲، والترمذي: ۱۵۷۹ و ۲۷۳۴، وابن ماجه: ۴۶۵.

دایده پویشی؟ منیش سلّوم کرد، فهرمووی: نه وه کتیه؟ وتم: دایکی هانی. کاتی له خوشوردن بوویه وه ههشت رکات نویژی کرد، یهک پویشکی به خوویه وه پیچابوو.

بابهت: باسی ئەندازهی ئەو ئاوهی که به سه که سیک غوسلی پت بکات

۲۲۶- «عن مُوسَى الْجُهَنِيِّ قَالَ أُتِيَ مُجَاهِدٌ بِقَدَحٍ حَزْرَتُهُ ثَمَانِيَةَ أَرْطَالٍ. فَقَالَ: حَدَّثَنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَغْتَسِلُ بِمِثْلِ هَذَا»^(۱).

واته: موسای جو هه نی ده لئ: جامیکیان بو مواهید هینا نه ندازم کرد ههشت (رطل) (واته: گوئل) ناوی ده گرت، وتی: عائشه (خوا لئی رازی بی) بوی باس کردم: پیغه مبهری خوا ﷺ غوسلی ده رده کرد به جامیک وه کو ئەم جامه بوو.

۲۲۷- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ وَأَخُوهَا مِنَ الرَّضَاعَةِ، فَسَأَلَهَا عَنْ غُسْلِ نَبِيِّ ﷺ، فَدَعَتْ بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ قَدْرَ صَاعٍ، فَسَتَرَتْ سِتْرًا، فَأَغْتَسَلْتُ فَأَفْرَعْتُ عَلَى رَأْسِهَا ثَلَاثًا»^(۲).

واته: ئەبو سه له مه ﷺ، ده لئ: چوومه ژووره وه بۆ لای عائشه و برای شیریه که ی (واته: پیکه وه شیریان خواردبوو، به وه هویه وه بوو بوون به خوشک و برا)، پرساری له عائشه کرد ده رباره ی غوسل ده رکردنی پیغه مبهری ﷺ، داوای قاپیکی کرد ناوی تیدا بیت به نه ندازه ی صاعیک، به ربه ستیکی دانا، خوی شورد سی جار ناوی کرد به سه ریدا.

۲۲۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَسِلُ فِي الْقَدَحِ «وَهُوَ نُفْرَقُ» وَكُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَهُوَ فِي إِنَاءٍ وَاحِدٍ»^(۳).

واته: له عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ خوی ده شورد له ته شتیکدا پتی ده و ترا (الفرق) (که پتوانه ده کرا به شازده (رطل)، یان سی صاع ناوی ده گرت، هه ر صاعیک نه ندازه ده کریت به لیتریک ناو)، من و ئەو له ناو ته شتیکدا خومان ده شورد. (مه به ست خوشوردنی له شگرانییه).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۵۱، ومسلم: ۳۲۰.

(۳) صحیح.

۲۲۹- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَوَضَّأُ بِمَكْوُوكٍ، وَيَغْتَسِلُ بِخَمْسَةِ مَكَاكِيٍّ»^(۱).

واته: نههسی کوری مالیک رضی اللہ عنہ، ده لئی: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ ده ستوئیژی ده گرت به مه کوکیک تاو که ده کاته چواریه کی صاعیک، خوشی ده شورده به پینج مه ککوک. تیبینی: (مکوک): مه به ست پیی (المُد) نهویش پیوانه به که چوار به کی صاعیک ده کات، یان (صاع) یک که ده کاته سی لیتر تاو، به که مینیان له پیشتره. (المکاکیی) کوی (مکوک).

پیشه واهه وهی ده رباره ی فهرمووده که وتوویه تی: زانایان به کده ننگن له سهه ره وهی، نه اندازه ی به کارهینانی نهو تاوه ی بو ده ستوئیژو غوسل به کاردیت دیاری نه کراوه، به لکو که م یان زور به پیی پیوستی نهو که سه به که غوسل ده رده کات، نهویش بریتیه له تاو کردن به جهسته دا.

۲۳۰- «عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: تَمَارَيْنَا فِي الْغُسْلِ عِنْدَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، فَقَالَ جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: يَكْفِي مِنَ الْغُسْلِ مِنَ الْجَنَابَةِ صَاعٌ مِنْ مَاءٍ. قُلْنَا مَا يَكْفِي صَاعٌ وَلَا صَاعَانِ. قَالَ جَابِرٌ: قَدْ كَانَ يَكْفِي مَنْ كَانَ خَيْرًا مِنْكُمْ وَأَكْثَرَ شَعْرًا»^(۲).

واته: نه بو جه عفه ره ده لئی: له لای جابری کوری عه بدوللا مشت و مرمان کرد ده رباره ی غوسل ده رکردن، جابر رضی اللہ عنہ وتی: بو غوسل کردنی جه نابته صاعیک تاو به سه. وتمان: صاع و دوو صاع به ش ناکات. جابر وتی: بیگومان به شی نهوه ی ده کرد که (پیغه مبهره رضی اللہ عنہ) له ئیوه چاکتر بوو، تووکیشی زیاتر بوو.

بابته: باسی به لنگه له سه ره وهی خوشوردن کاتی بو نیه

۲۳۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَعْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، وَهُوَ قَدْرُ الْفَرَقِ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۵۶، ومسلم: ۳۲۹، وابن ماجه: ۵۷۷.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۵۰.

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: من و پیغمبهری خوا ﷺ له یهک تهشتدا خوومان دهشورد، تهشته که به نه اندازهی (الفرق) بوو.

بابهت: باسی خوشوردنی ژن و میرد له ناو یهک تهشتدا

۲۳۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَغْتَسِلُ وَأَنَا مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ نَعْتَرِفُ مِنْهُ جَمِيعاً»^(۱).

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: من و پیغمبهری خوا ﷺ خوومان دهشورد له یهک تهشت تاودا، ههردوو کمان تاومان لئی ده کرد به خوماندا.

۲۳۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَعْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ مِنْ نُجَابَةٍ»^(۲).

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: من و پیغمبهری خوا ﷺ له یهک تهشتدا خوومان دهشورد له شگرانیمان ده رده کرد.

۲۳۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَقَدْ رَأَيْتُنِي أَنْزَعُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ الْإِنَاءَ أَعْتَسِلُ أَنَا وَهُوَ مِنْهُ»^(۳).

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: خوم له پیش چاوه له کاتی خوشوردندا من قاپه کهم بو لای خوم راده کیشاو پیغمبهری خواش ﷺ بو لای خوی رایده کیشا.

۲۳۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَعْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ»^(۴).

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: من و پیغمبهری خوا ﷺ له یهک تهشتدا خوومان دهشورد.

۲۳۶- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: أَخْبَرْتَنِي خَالَتِي مَيْمُونَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تَغْتَسِلُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ»^(۵).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۷۳ و ۵۹۵۶ و ۷۳۳۹.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۶۱ و ۲۶۳، ومسلم: ۴۳ و ۳۲۱/۴۵.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۹۹، ومسلم: ۷۷.

(۵) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۵۲، ومسلم: ۳۲۲، وابن ماجه: ۳۷۷.

واته: ئیبنو عه بیاس، ده لئی: مه یمونه ی پورم ﷺ هه والی پیدام له گه ل پیغه مبهری خوادا ﷺ له یه ک ته شتدا خویان ده شۆرد.

۲۳۷- «عَنْ نَاعِمٍ مَوْلَى أُمِّ سَلَمَةَ، أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سُئِلَتْ أَتَغْتَسِلُ الْمَرْأَةُ مَعَ الرَّجُلِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ. إِذَا كَانَتْ كَيْسَةً رَأَيْتُنِي وَرَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَغْتَسِلُ مِنْ مِرْكَنٍ وَاحِدٍ نُفِيزُ عَلَى أَيْدِينَا حَتَّى نُنْقِيَهُمَا، ثُمَّ نُفِيزُ عَلَيْهَا الْمَاءَ»^(۱).

واته: ناعیم مه ولای تو ممو سه له مه (خواییان رازی بی)، ده لئی: پرسیار کرا له دایکی سه له مه ئایا دروسته پیاو له گه ل ژنه که پیدای خۆی بشوات؟ وتی: به لئی. نه گهر ئافره ته که ژبرو وشیار بیت، من و پیغه مبهری خوا ﷺ له یه ک ته شتدا خۆمان ده شۆرد ئاومان ده کرد به سه ر ده ستماندا تا پاکمان ده کرده وه، پاشان ئاومان ده کرد به جه سه ماندا.

بابهت: باسی قه ده غه کردنی خوشۆردن به و ئاوه زیاده ی که له شکران خۆی پیشۆردوه

۲۳۸- «عَنْ حَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: لَقِيتُ رَجُلًا صَحِبَ النَّبِيَّ ﷺ كَمَا صَحِبَهُ أَبُو هُرَيْرَةَ أَرْبَعِ سِنِينَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَمْتَسِطَ أَحَدُنَا كُلَّ يَوْمٍ، أَوْ يَبُولَ فِي مُغْتَسَلِهِ، أَوْ يَغْتَسِلَ الرَّجُلُ بِفَضْلِ الْمَرْأَةِ، وَالْمَرْأَةُ بِفَضْلِ الرَّجُلِ وَلْيَغْتَرِفَا جَمِيعًا»^(۲).

واته: حومهیدی کوری عه بدو پرده حمان ده لئی: پیاو ئیکم بینی هاوه لئی پیغه مبهری ﷺ بوو وه کو چۆن نه بو هورهیره چوار سال هاوه لئی پیغه مبهری بوو، وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ رینگری کردوه له وهی که سیک له ئیمه هه موو پوژنیک به زوری قژی شانه بکات و خۆی جوان بکاته وه، (واته: زۆر بهی کاته کانی له پیش ئاوینه بیت)، یان میز له شوینی خوشۆردنی بکات، یاخود پیاو به پاشماوهی ئاوی خوشۆردنی ئافرهت خۆی بشوات، یان ژن به پاشماوهی پیاو خۆی بشوات، با ههردووکیان پیکه وه ئاو بکه ن به خۆیاندا.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۸ و ۸۱.

بابەت: رینگەدان بە خوشۆردن بەو ئاوێ زیادەیی کە لەشکران خۆی پێشۆردووە

۲۳۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَعْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولَ اللَّهِ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، يَبَادِرُنِي وَأُبَادِرُهُ. حَتَّى يَقُولَ: دَعِيَ لِي، وَأَقُولُ أَنَا: دَعِيَ لِي»^(۱).

واتە: عایشە (خوا لێی رازی بێ) دەلێ: من و پێغەمبەری خوا ﷺ خۆمان دەشۆرد لە یەک تەشتدا، ئەو دەستپێشخەری منی دەکرد، منیش دەستپێشخەری ئەوم دەکرد. تا دەیفەرموو: وازی لێ بێنە بۆ من، منیش دەموت: وازی لێ بێنە بۆ من.

بابەت: باسی خوشۆردن لە ناو ئەو تەشتە هەویری تێدا دەکرێ

۲۴۰- «عَنْ أُمِّ هَانِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اغْتَسَلَ هُوَ وَمَيْمُونَةُ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ فِي قِصْعَةٍ، فِيهَا أَثَرُ الْعَجِينِ»^(۲).

واتە: ئومو هانی (خوا لێی رازی بێ) دەلێ: پێغەمبەری خوا ﷺ و مەیمونە لە یەک تەشتدا خۆیان شۆرد، شوینەواری هەویری پێوێ دیار بوو.

بابەت: باسی ئافرەت پەلکەمی قژی نەکاتووە

لە کاتی خوشۆردنی بۆ لەشکرانی

۲۴۱- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي امْرَأَةٌ أَشَدُّ ضَمْرًا رَأْسِي أَفَأَنْقُضُهَا عِنْدَ عَسَلِهَا مِنَ الْجَنَابَةِ؟ قَالَ: إِنَّمَا يَكْفِيكَ أَنْ تَحْثِي عَلَى رَأْسِكَ ثَلَاثَ حَثَيَاتٍ مِنْ مَاءٍ، ثُمَّ تُفِيضِينَ عَلَى جَسَدِكَ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۲۱/۴۶.

(۲) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۳۷۸.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۳۰، وأبو داود: ۲۵۱، والترمذي: ۱۰۰۵، وابن ماجه: ۶۰۳.

واته: نومو سه له مه (خوالئی رازی بن) خیزانی پیغه مبهری خوا ﷺ ده لی: وتم: نهی پیغه مبهری خوا، من نافر هتیکم قرم ده هونمه وه، تیا له خوشوردنی له شگرانی شی بکه مه وه؟ (پیغه مبهری خوا ﷺ) فهرمووی: به لکو نه وه ندهت به سه سئ گوئل ئاو بکهیت به سه رتدا، پاشان بیکهیت به سه ر هه موو جهسته تدا.

بابهت: باسی فهران کردن به نافر هتی چه یزدار په لکهی قرنی بکاته وه

له کاتی خوشوردنی به مه بهستی ئیحرام بهستن

۲۴۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ، فَأَهْلَلْتُ بِالْعُمْرَةِ، فَقَدِمْتُ مَكَّةَ، وَأَنَا حَائِضٌ، فَلَمْ أَطْفِئِ بِالْبَيْتِ وَلَا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ، فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: انْقُضِي رَأْسَكَ وَامْتَشِطِي، وَأَهْلِي بِالْحَجِّ وَدَعِي الْعُمْرَةَ. فَفَعَلْتُ، فَلَمَّا قَضَيْنَا الْحَجَّ أَرْسَلَنِي مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ إِلَى التَّنْعِيمِ، فَأَعْتَمَرْتُ فَقَالَ: هَذِهِ مَكَانُ عُمْرَتِكَ»^(۱).

واته: عائشه (خوالئی رازی بن) ده لی: له گهل پیغه مبهری خوا ﷺ ده رچو وین له سالی چه جی مالئاوایی، ئیحرامی عومره م بهست، هاتمه مه ککه من له چه یزدا بووم، نه ته وافی مالی خوام کرد، نه هاتووچۆ له تیوان صفاو مهروه، سکا لام برد بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ، فهرمووی: په لکهی قرنت هه لبوه شینه وه و قرنت شانه بکه، (مه بهست له مه دا خوشوردنه) ئیحرامی چه ج بهسته وه، واز له عومره بیته. منیش نه وه م کرد، کاتی ته و او مان کرد، من و عه بدورپه رحمانی کوری نه بو به کری نارد بو ته نعیم (عه بدورپه رحمان برای دایکه عائشه به)، عومره م کرد (پیغه مبهری خوا ﷺ) فهرمووی: نه مه شوینی عومره که ته.

باسی پیویسته له شگران دهسته کانی بشوات

پیش نه وهی بیخاته ناو قاپه که

۲۴۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ وَضَعَ لَهُ الْإِنَاءَ، فَيَصُبُّ عَلَى يَدَيْهِ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَهُمَا الْإِنَاءَ، حَتَّى إِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ أَدْخَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى فِي الْإِنَاءِ، ثُمَّ صَبَّ بِالْيُمْنَى وَعَسَلَ فَرَجَهُ بِالْيُسْرَى، حَتَّى إِذَا فَرَعَ صَبَّ بِالْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۵۵۶، ومسلم: ۱۲۱۱، وابن ماجه: ۳۰۰۰.

فَعَسَلَهُمَا، ثُمَّ تَمَضَّمَصَّ وَاسْتَنْشَقَ ثَلَاثًا، ثُمَّ يَصُبُّ عَلَى رَأْسِهِ مِلَّةً كَفَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ يَفِيضُ عَلَى جَسَدِهِ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بئ) ده گیریتته وه: پیغمبهری خوا ﷺ کاتنی غوسلی له شگرانی دهر بکر دایه، قاپیکی بو داده نرا، تاوی ده کرد به دسته کانیدا پیش نه وهی دهسته کانی بخاته ناو قاپه که وه، جا کاتنی دهسته کانی بشوردایه دهستی راستی ده کرده ناو قاپه که، پاشان به دهستی راستی تاوی دهرده هینا، عهوره تی به دهستی چه پی شورد، تا لیبویه وه، به دهستی راستی تاوی کرد به دهستی چه پیدا هردوو کیانی شورد، پاشان سنی جار تاوی وهر دواوه دهم و لووتی، پاشان سنی جار به پری ناو هردوو له پی تاوی کرد به سهریدا، پاشان کردی به جهسته یدا.

بابهت: باسی ژماردنی شوردنی هردوو دهست،

پیش نه وهی بخریته ناو قاپه که

۲۴۴- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ غُسْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ جَنَابَةِ. فَقَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُفْرِغُ عَلَى يَدَيْهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ يَغْسِلُ قَرَجَهُ، ثُمَّ يَغْسِلُ يَدَيْهِ، ثُمَّ يَمَضَّمُ وَيَسْتَنْشِقُ، ثُمَّ يُفْرِغُ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ يَفِيضُ عَلَى سَائِرِ جَسَدِهِ»^(۲).

واته: نه بو سه له مه ﷺ ده لئی: پرسیارم له عائشه (خوا لئی رازی بئ) کرد دهر باره ی خو شوردنی پیغمبهری خوا ﷺ له له شگرانی؟ وتی: پیغمبهری خوا ﷺ سنی جار تاوی ده کرد به دهستیدا، پاشان نه ندای نیرینه ی ده شورد، ئینجا دهسته کانی ده شورد، پاشان تاوی وهر دواوه دهم و لووتی، پاشان سنی جار تاوی ده کرد به سهریدا، پاشان به هه موو جهسته ی.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۴۸، ومسلم: ۳۱۶، والترمذي: ۱۰۴.

(۲) صحیح الإسناد. أخرجه بنحوه: البخاري: ۲۴۸، ومسلم: ۳۱۶.

لهشگران له دوای شۆردنی هەردوو دەستی پێسی سەر جهستهی لادەبات

۲۴۵- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، فَسَأَلَهَا عَنْ غُسْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْجَنَابَةِ؟ فَقَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوتَى بِالْإِنَاءِ فَيَصُبُّ عَلَى يَدَيْهِ ثَلَاثًا فَيَغْسِلُهُمَا، ثُمَّ يَصُبُّ يَمِينَهُ عَلَى شِمَالِهِ، فَيَغْسِلُ مَا عَلَى فِخْدَيْهِ، ثُمَّ يَغْسِلُ يَدَيْهِ وَيَتَمَضَّمُ وَيَسْتَنْشِقُ، وَيَصُبُّ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ يُفِيضُ عَلَى سَائِرِ جَسَدِهِ»^(۱).

واته: ئەبو سە لە مە رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، دەلی: ئەو رویشت بۆ لای عائیشە (خوا لێی رازی بێ) برسیاری لێکرد دەر بارە ی خو شۆردنی پێغه مبهری صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له لهشگرانی؟ وتی: پێغه مبهر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تەشتی ئاویان بۆ دەهینا سێ جار ئاوی دەکرد بە هەردوو دەستیدا و دەیشۆردن، دواتر بە دەستی راستی ئاوی دەکرد بە سەر دەستی چەپیدا، شوینەواری مەنیه کە ی دەشۆرد لە سەر رانی، پاشان دەسته کانی دەشۆردو ئاوی وەر دەداوه دەم و لووتی، وە سێ جار دەیکرد بە سەریدا، پاشان دەیکرد بە سەر هەموو جهستهیدا.

بابەت: لەشگران دووبارە دەستهی دەشۆرتەوه پاش لابردنی پێسی سەر جهستهی

۲۴۶- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: وَصَفَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا غُسْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْجَنَابَةِ، قَالَتْ: كَانَ يَغْسِلُ يَدَيْهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ يُفِيضُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى، فَيَغْسِلُ فَرْجَهُ وَمَا أَصَابَهُ قَالَ عُمَرُ: وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ: يُفِيضُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ يَتَمَضَّمُ ثَلَاثًا، وَيَسْتَنْشِقُ ثَلَاثًا، وَيَغْسِلُ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، ثُمَّ يُفِيضُ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ يَصُبُّ عَلَيْهِ الْمَاءَ»^(۲).

واته: ئەبو سە لە مە ی کوری عەبدو رپرە حمان رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دەلی: عائیشە (خوا لێی رازی بێ) وەسفی غوسل کردنی پێغه مبهری صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کرد له لهش گرانی، وتی: سێ جار دەسته کانی دەشۆرد، پاشان بە دەستی راستی ئاوی دەکرد بە دەستی چەپیدا،

(۱) صحيح الإسناد. أخرجه مسلم: ۳۲۱.

(۲) صحيح الإسناد.

عه و ره تی بی ده شور دو نه وه شی تووشی بووه، عومهر وتی: نه مزانیوه مه گهر نه وهی که وتی: سنی جار به دهستی راستی ناوی ده کرد به دهستی چه پیدای، پاشان سنی جار ناوی وهرده داوه دم و لووتی، سنی جاریش پرووخساری ده شور دو سنی جاریش ناوی ده کرد به سه ریدا، پاشان ناوی ده کرد به خویدا.

باسی ده ستوئیز گرتنی له شگران پیش خوشوردن

۲۴۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ بَدَأَ فَعَسَلَ يَدَيْهِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ، ثُمَّ يَدْخُلُ أَصَابِعَهُ الْمَاءَ فَيَخْلُلُ بِهَا أُصُولَ شَعْرِهِ، ثُمَّ يَصُبُّ عَلَى رِيسِهِ ثَلَاثَ غُرْفٍ، ثُمَّ يُفِيضُ الْمَاءَ عَلَى جَسَدِهِ كُلِّهِ»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده گپریته وه: پیغه مبهری ﷺ کاتی غوسلی له شگرانی دهر بکردایه سه ره تا دهسته کانی ده شور د، پاشان ده ستوئیزی ده گرت وه ک چون ده ستوئیز ده گری بو نوئیز، پاشان په نجه کانی ده خسته ناو ناوه که دهستی ده هینا به ناو پرچیدا تا تهر ده بوو، پاشان سنی گوئیل ناوی ده کرد به سه ریدا، پاشان ناوی ده کرد به جهسته پیدای.

بابهت: له شگران دهستی ده خاته ناو سهری له کاتی خوشوردن

۲۴۸- «عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: حَدَّثَنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ غُسْلِ النَّبِيِّ ﷺ مِنَ الْجَنَابَةِ: أَنَّهُ كَانَ يَغْسِلُ يَدَيْهِ وَيَتَوَضَّأُ، وَيَخْلُلُ رَأْسَهُ حَتَّى يَصِلَ إِلَى شَعْرِهِ، ثُمَّ يُفْرِغُ عَلَى سَائِرِ جَسَدِهِ»^(۲).

واته: عوروه ده لئی: عایشه (خوا لئی رازی بی) باسی چونیه تی خوشوردنی پیغه مبهری ﷺ له له شگرانی بو کردم: بیگومان نه وه دهسته کانی ده شور دو ده ستوئیزی ده گرت، دهستی ده خسته ناو سهری تا ناو ده گه یشت به قزی، پاشان ناوی ده کرد به سه ره هه موو جهسته پیدای.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۴۸ و ۲۶۲ و ۲۷۲، ومسلم: ۳۱۶، وأبو داود: ۳۴۲، والترمذي: ۱۰۴.

(۲) صحیح.

۲۴۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُشْرَبُ رَأْسَهُ، ثُمَّ يَحْتِي عَلَيْهِ ثَلَاثًا»^(۱).

واته: عائشه (خوای بی رازی بی) ده گنریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ ناوی ده گه یانده قزی و دهستی تیده خست، پاشان سی جار پر به هه ردوو مشتی ناوی ده کرد به سه ریدا.

بابهت: باسی نهو نه دازه یه ی که به سه بو له شگران ناو بکات به سه ریدا

۲۵۰- «عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: تَمَارَوْا فِي الْعُسْلِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: إِنِّي لِأَغْسِلُ كَذَا وَكَذَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَمَا أَنَا فَأَفِيضُ عَلَى رَأْسِي ثَلَاثَ أَكْفٍ»^(۲).

واته: جوبهیری کوری موطعیم ﷺ ده لی: له خزمهت پیغه مبهری خوا ﷺ مشتی و مر کرا ده باره ی غوسل کردن، هه ندی له خه لکه که وتی: من ناواو ناوا غوسل ده رده که م: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمووی: به لام من سی جار پر به هه ردوو مشتی ناو ده که م به سه رمدا.

بابهت: باسی نهو کرده وهی (نافرهت) ده یکات

له کاتی خوشوردنی له ده ریذا

۲۵۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ غُسْلِهَا مِنَ الْمَحِيضِ فَأَخْبَرَهَا كَيْفَ تَغْتَسِلُ، ثُمَّ قَالَ: حُدِي فِرْصَةٌ مِنْ مَسْكِ فَتَطْهَرِي بِهَا قَالَتْ: وَكَيْفَ أَتَطْهَرُ بِهَا؟ فَاسْتَتَرَ كَذَا، ثُمَّ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ تَطْهَرِي بِهَا، قَالَتْ عَائِشَةُ: فَجَذَبْتُ الْمَرْأَةَ، وَقُلْتُ: تَتَّبِعِينَ بِهَا أَثَرَ الدَّمِ»^(۳).

واته: عائشه (خوای بی رازی بی) ده لی: نافره تیک پر سیاری کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ ده باره ی خوشوردنی له هیز، نه ویش هه والی پیدا که چون خوی بشوات، پاشان فه رمووی: پارچه یه ک له لۆکه، یان سوف بو ندار کرابیت به میسک بهینه خوتی بی

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۵۴، ومسلم: ۳۲۷، وأبو داود: ۲۳۹، وابن ماجه: ۵۷۵.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۱۴ و ۳۱۵ و ۷۳۵۷، ومسلم: ۳۳۲، وأبو داود: ۳۱۴ و ۳۱۵ و ۳۱۶، وابن ماجه: ۶۴۲.

پاک بکهره وه، وتی: چۆن خۆمی بی پاک بکه مه وه؟ پیغه مبهری ﷺ شاردیه وه، پاشان به سه رسو و پمانه وه فهرمووی: پاک و بیگهردی بو خوا خۆتی بی پاک بکهره وه، عایشه وتی: ئافره ته کهم گرت و وتم: بیخهره نه و شوینه ی خوینبی لی درده چیت.

بابهت: دهستنوێژ نهگرتن دواي غوسل ده رکردن

۲۵۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَتَوَضَّأُ بَعْدَ الْغُسْلِ»^(۱).

واته: عایشه (خوا لی رازی بی) ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ دهستنوێژی نه ده گرت له دواي غوسل ده رکردن.

بابهت: شۆردنی ههردوو قاچ له جگه

لهو شوینه ی که غوسلی تیدا درده کریت

۲۵۳- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: حَدَّثَنِي خَالَتِي مَيْمُونَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَدْنَيْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ غُسْلَهُ مِنَ الْجَنَابَةِ، فَغَسَلَ كَفَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، ثُمَّ ادَّخَلَ بِيَمِينِهِ فِي الْإِنَاءِ فَأَفْرَغَ بِهَا عَلَيَّ فَرَجِهِ، ثُمَّ غَسَلَهُ بِشِمَالِهِ، ثُمَّ صَرَبَ بِشِمَالِهِ الْأَرْضَ فَدَلَّكَهَا دَلْكَاً شَدِيداً، ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ، ثُمَّ أَفْرَغَ عَنِّي رَأْسَهُ ثَلَاثَ حَثِيَّاتٍ مِلءَ كَفِّهِ، ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ، ثُمَّ تَنَحَّى عَنِّي مَقَامِهِ، فَغَسَلَ رِجْلَيْهِ. قُلْتُ: ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِالْمِنْدِيلِ فَرَدَّهُ»^(۲).

واته: ئیبنو عبباس ده لی: مهیمونه ی پوورم ﷺ بۆمی گپرایه وه وتی: ئاوم نزیک کرده وه له پیغه مبهری خوا ﷺ بو غوسل ده رکردنی له شگرانی، دوو جار یان سی جار دهسته کانی شۆرد، پاشان دهستی راستی خسته ناو ته شته که ئاوی لی ده رکردو کردی به عه و ره تیدا، پاشان به دهستی چه بی شۆردی، پاشان دهستی چه بی خسته ناو خۆله که و به توندی له خۆله که ی خشانندو پاکی کرده وه، پاشان دهستنوێژی گرت وه ک دهستنوێژگرتنی نوێژ، پاشان پر به ههردوو مشت ی سی جار ئاوی کرد به سه ریدا، پاشان گشت جهسته ی شۆرد، پاشان شوینه که ی گۆری، پاشان

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۵۰، والترمذي: ۱۰۷، وابن ماجه: ۵۷۹.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۴۹ و ۲۵۷ و ۲۵۹ و ۲۶۰ و ۲۶۵ و ۲۶۶ و ۲۷۴ و ۲۷۶ و ۲۸۱، ومسلم: ۳۷ و ۳۱۷/۳۸، وأبو داود: ۲۴۵، والترمذي: ۱۰۳، وابن ماجه: ۴۶۷ و ۵۷۳.

قاچه کانی شۆرد، وتی: پاشان پارچه قوماشیکی بۆی هینا بۆ خو و شک کردنه وه رهتی کرده وه.

بابهت: به کارنه هینانی خاوی دواى خوشۆردن

۲۵۴- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اغْتَسَلَ فَأَتَى بِمَنْدِيلٍ، فَلَمْ يَمْسَهُ وَجَعَلَ يَقُولُ بِالْمَاءِ: هَكَذَا»^(۱).

واته: ئیبنو عبباس (خوا لئیان رازی بى) ده لى: پیغه مبه ر ﷺ خوی شۆرد پارچه قوماشیکیان بۆی هینا دهستی لى نه دا، به م شیوه به دهسته کانی جهسته ی وشک ده کرد.

بابهت: دهستوێژ گرتنی (کهسی) له شگران کاتی وستی نان بخوات

۲۵۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ، أَوْ يَنَامَ وَهُوَ جُنُبٌ، تَوَضَّأَ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بى) ده لى: پیغه مبه ر ﷺ له کاتی له شگرانیدا نه گهر بیوستایه نان بخوات، یان بخهوی، دهستوێژی ده گرت.

بابهت: له شگران کاتی وستی نان بخوات تهنها دهسته کانی دهشوات

۲۵۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ وَهُوَ جُنُبٌ تَوَضَّأَ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ غَسَلَ يَدَيْهِ»^(۳).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بى) ده لى: پیغه مبه ری خوا ﷺ له کاتی له شگرانیدا نه گهر بیوستایه بخهوی دهستوێژی ده گرت، نه گهر بیوستایه نان بخوات، دهسته کانی ده شۆرد.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۰۵/۲۲، وأبو داود: ۲۲۴، وابن ماجه: ۵۹۱.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۸۶، ومسلم: ۳۰۵، وأبو داود: ۲۲۲ و ۲۲۳، وابن ماجه: ۵۸۴ و ۵۹۳.

بابهت: له شگران تنها دهسته کانی ده شوات کاتن ویستنی نان بخوات، یان ئاو بخواته وه

۲۵۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَّامَ وَهُوَ جُنُبٌ تَوَضَّأَ، إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ أَوْ يَشْرَبَ «قَالَتْ:» غَسَلَ يَدَيْهِ، ثُمَّ يَأْكُلُ أَوْ يَشْرَبُ»^(۱).

واته: عایشه (خوالئی رازی بئ) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له کاتی له شگرانیدا کاتن بیویستایه بخه وئ، ده ستنوژی ده گرت، کاتیکیش بیویستایه نان بخوات، یان بخواته وه «وتی»: دهسته کانی ده شوورد، پاشان ده بخوارد یان ده بخوارده وه.

بابهت: ده ستنوژ گرتنی له شگران کاتن ویستنی بخه وئ

۲۵۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَّامَ وَهُوَ جُنُبٌ تَوَضَّأَ وَضَوْءَهُ لِلصَّلَاةِ قَبْلَ أَنْ يَتَّامَ»^(۲).

واته: عایشه (خوالئی رازی بئ) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له کاتی له شگرانیدا نه گه ر بیویستایه بخه وئ، ده ستنوژی ده گرت، وه کو چون ده ستنوژی ده گرت بو نوژ پیش نه وه ی بخه وئ.

۲۵۹- «عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيَّتَامُ أَحَدُنَا وَهُوَ جُنُبٌ؟ قَالَ: إِذَا تَوَضَّأَ»^(۳).

واته: عومهری کوری خه طاب ﷺ وتی: نه ی پیغه مبهری خوا ﷺ ئایا به کتیک له ئیمه بخه وئ کاتن که له شی گرانه؟ فه رمووی: نه گه ر ده ستنوژی گرت. (واته: دروسته بخه وئ به له شگرانی، به لام ده ستنوژ بگری باشتره).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۸۸، ومسلم: ۳۰۵/۲۱.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۷۸، ومسلم: ۳۰۶/۲۳، وابن ماجه: ۵۸۵.

بابهت: دهستوئیز گرتنی له شگران و شوردنی نه دمامی نیرینهی نه گهر ویستی بخهوت

۲۶۰- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: ذَكَرَ عُمَرُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ تَصِيبُهُ الْجَنَابَةُ مِنَ اللَّيْلِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: تَوَضَّأْ وَاغْسِلْ ذَكَرَكَ، ثُمَّ نَمْ»^(۱).

واته: ئیبنو عومهر (خوا لیبان رازی بی)، ده لئی: عومهر بو پیغه مبهری خوای
ﷺ باس کرد که له شهودا تووشی له شگرانی بووه، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی:
دهستوئیز بگره و نه دمامی نیرینهت بشوره، پاشان بخهوه.

بابهت: دهر بارهی له شگران نه گهر دهستوئیز نه گرتن

۲۶۱- «عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ وَلَا جُنُبٌ»^(۲).

واته: عهلی ﷺ ده لئی، پیغه مبهری ﷺ فهرموویته: فریشته ناچپته ناو مالیکه وه
وینه و سه گ و (که سی) له شگرانی تیدا بیت.

بابهت: له شگران نه گهر ویستی دووباره سهرجیبی بکات

۲۶۲- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَعُودَ تَوَضَّأْ»^(۳).

واته: ئه بو سه عید ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری ﷺ فهرموویته: نه گهر یه کیک
له ئیوه ویستی دووباره سهرجیبی بکات (واته: جووت بیت له گه ل خیزانی)، با
دهستوئیز بگریت.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۹۰، ومسلم: ۳۰۶، وأبو داود: ۲۲۱.

(۲) ضعيف. أخرجه أبو داود: ۲۲۷ و ۴۱۵۲، وابن ماجه: ۳۶۵۰.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۰۸، وأبو داود: ۲۲۰، والترمذي: ۱۴۱، وابن ماجه: ۵۸۷.

بابهت: چوونه لای هاوسره کان بو جوت بوون پيش خوښوردن

۲۶۳- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَافَ عَلَى نِسَائِهِ فِي لَيْلَةِ بَعْثِهِ وَاحِدًا»^(۱).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ له یه ک شهودا ده سو رایه وه به سهر خیزانه کانیدا سهر جتی له گهل ده کردن، یه کجار غوسلی ده رده کرد.

۲۶۴- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ فِي غُسْلِ وَاحِدٍ»^(۲).

واته: نه نه سی ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ ده سو رایه وه به سهر خیزانه کانیدا سهر جتی له گهل ده کردن یه کجار غوسلی ده رده کرد.

بابهت: ریگری کردن له که سی له شگران له خویندنی قورنان

۲۶۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ: أَتَيْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَا وَرَجُلَانِ فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْرُجُ مِنَ الْخَلَاءِ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَيَأْكُلُ مَعَنَا اللَّحْمَ، وَلَمْ يَكُنْ يَحْجُبُهُ عَنِ الْقُرْآنِ شَيْءٌ لَيْسَ الْجَنَابَةَ»^(۳).

واته: عه بدو لای کوری سه له مه ده لی: هاتم بو لای عه لی ﷺ من و دوو پیای دیکه بووین، (عه لی) وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ له سهرئو ده رده چوو قورنانی ده خویندو له گه لماندا گوشتی ده خوارد، هیچ شتیک ریگری لی نه ده کرد له قورنان خویندن جگه له له شگرانی نه بیت.

تیبینی: تم فهرمووده لاوازه، وه ک له خواره وه ناماژه ی پیکراوه.

۲۶۶- «عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ عَلَى كُلِّ حَالٍ لَيْسَ الْجَنَابَةَ»^(۴).

واته: عه لی ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ قورنانی ده خویند له هه موو حاله تیکدا جگه له له شگرانی.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۱۸.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۸۴ و ۵۲۱۵، والترمذي: ۱۴۰، وابن ماجه: ۵۸۸.

(۳) ضعيف. أخرجه أبو داود: ۲۲۹، والترمذي: ۱۴۶، وابن ماجه: ۲۹۴.

(۴) ضعيف.

بابهت: دهستان له لشگران و دانیشن له گهلیدا

۲۶۷- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا لَقِيَ الرَّجُلَ مِنْ أَصْحَابِهِ مَسَحَهُ وَدَعَا لَهُ. قَالَ: فَرَأَيْتُهُ يَوْمًا بُكْرَةً فَحَدَّثَ عَنْهُ، ثُمَّ أَتَيْتُهُ حِينَ ارْتَفَعَ النَّهَارُ فَقَالَ: إِنِّي رَأَيْتُكَ فَحَدَّثَ عَنِّي؟! فَقُلْتُ: إِنِّي كُنْتُ جُنُبًا فَخَشِيتُ أَنْ تَمَسَّنِي. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ الْمُسْلِمَ لَا يَنْجُسُ»^(۱).

واته: حوزه یفه ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی بگه شتایه به یه کیک له هاوه له کانی دهستی پیدا دهیناو دوعای بو ده کرد، ده لئ: روژنیک بینیم پروم وهرچه رخاند بو لایه کی دیکه، پاشان کاتی خوړناوا هاتم بو لای، فهرمووی: من تو م بینی پروت لئ وهرچه رخاندم؟! منیش وتم: له شم گران بو، له وه ترسام دهستم لئ بدهیت. پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: به راستی مسولمان پیس ناییت (واته: به له شگرانیت پیس ناییت).

۲۶۸- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَقِيَهُ وَهُوَ جُنُبٌ فَأَهْوَى إِلَيْهِ. فَقُلْتُ: إِنِّي جُنُبٌ. فَقَالَ: إِنَّ الْمُسْلِمَ لَا يَنْجُسُ»^(۲).

واته: حوزه یفه ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبهری پیم گه شت له شم گران بو، باوه شی بو م کرده وه وتم: من له شم گرانه، فهرمووی: به راستی مسولمان پیس ناییت.

۲۶۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَقِيَهُ فِي طَرِيقٍ مِنْ طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ جُنُبٌ، فَاسْتَسَلَّ عَنْهُ فَأَعْتَسَلَ، فَفَقَدَهُ النَّبِيُّ ﷺ، فَلَمَّا جَاءَ قَالَ: أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، إِنَّكَ لَقَيْتَنِي وَأَنَا جُنُبٌ فَكَرِهْتُ أَنْ أَجَالِسَكَ حَتَّى أَعْتَسَلَ. فَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَنْجُسُ»^(۳).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبهری پنی گه شت له ریگایه ک له ریگاکانی مه دینه له شی گران بو، خوئی لئ شارده وه، دواتر خوئی شور د پیغه مبهری

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۷۲، وأبو داود: ۲۳۰، وابن ماجه: ۵۳۵.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۸۳ و ۲۸۵، ومسلم: ۳۷۱، وأبو داود: ۲۳۱، والترمذي: ۱۲۱، وابن ماجه: ۵۳۴.

نه بیینییه وه کاتئی هات بو لای وتی: تو له کوی بووی ئهی نه بو هورهیره؟ وتی: ئهی پیغه مبهری خوا ﷺ تو پیتم گه بشتی من له شم گران بوو، چهزم نه کرد له خزمه تتدا دابنیشم تا خۆم ده شووم. به سه رسوورمانه وه فه رمووی: پاک و بیگه ردی بو خوا، به راستی مسولمان پیس نابیت.

بابهت: نیش کردن به ئافرهتی چه یزدار

۲۷۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ قَالَ: يَا عَائِشَةُ نَاوِلِينِي نَتُوبَ، فَقَالَتْ: إِنِّي لَا أَصْلِي. قَالَ: إِنَّهُ لَيْسَ فِي يَدِكَ فَنَاوَلْتُهُ»^(۱).

واته: ئه بو هورهیره ﷺ ده لئی: له کاتیکدا پیغه مبهری خوا ﷺ له مزگهوت بوو، فه رمووی: ئهی عایشه ئه و پۆشاکانه م بو بیینه، عایشه (خوا لئی رازی بی)، وتی: من نوێژ ناکم (واته: له چه یزدام، یان خوینم ههیه)، (پیغه مبهری خوا ﷺ) فه رمووی: چه یزه کهت له ده ستدا نیه ئه ویش پیی دا.

۲۷۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: نَاوِلِينِي الْخُمْرَةَ مِنَ الْمَسْجِدِ ذَلْتُ: إِنِّي حَائِضٌ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَيْسَتْ حَيْضُكَ فِي يَدِكَ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له ناو مزگهوت وه پیمی فه رموو: به رمالی نوێژ کردنه کهم بدهری، وتم: من له چه یزدام، پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمووی: چه یزه کهت له ده ستدا نیه.

۲۷۲- «عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ بِهَذَا مِثْلَهُ»^(۳).

واته: ئیسحاقی کوری ئیبراهیم ده لئی: ئه بو موعاویه له ئه عمهش هه مان فه رمووده ی بو باسکردم.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۹۹.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۱ و ۲۹۸/۱۲، وأبو داود: ۲۶۱، والترمذي: ۱۳۴ و ۶۳۲.

(۳) صحیح.

بابهت: راخستنی بهرمال له ناو مزگهوتدا له لایمن ئافره تیکهوه له چه زدا بت

۲۷۳- «عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضَعُ رَأْسَهُ فِي حِجْرِ إِحْدَانَا، فَيَتْلُو الْقُرْآنَ وَهِيَ حَائِضٌ، وَتَقُومُ إِحْدَانَا بِالْحُمْرَةِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَتَبْسُطُهَا وَهِيَ حَائِضٌ»^(۱).

واته: مهیمونه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ سه ری ده خسته باوهشی یه کیکمان، قورئانی ده خویند ئه ویش له چه زدا بوو، وه یه کیک له ئیمه ده چوو بهرماله که ی بو راده خست له ناو مزگهوتدا له چه زیشدا بوو.

بابهت: ده رباره ی که سیک قورئان ده خوینت و سه ریشی له کوشی خیزانه چه زداره که یه تی

۲۷۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حِجْرِ إِحْدَانَا وَهِيَ حَائِضٌ، وَهُوَ يَتْلُو الْقُرْآنَ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: سه ری پیغه مبهری خوا ﷺ له کوشی یه کیکماندا بوو ئه ویش له چه زدا بوو، پیغه مبهریش ﷺ قورئانی ده خویند.

بابهت: ئافرهت له کاتی چه زدا (ئاساییه) سه ری میرده که ی بشوات

۲۷۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمِي إِلَى رَأْسِهِ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ، وَأَنَا حَائِضٌ»^(۳).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری ﷺ له ئیعتیکافدا بوو سه ری ده هینایه ناو ژووره که مه وه، منیش ده مشورد، له چه زیشدا بووم.

(۱) حسن.

(۲) حسن. أخرجه البخاري: ۲۹۷ و ۷۵۴۹، ومسلم: ۳۰۱، وأبو داود: ۲۶۰، وابن ماجه: ۶۳۴.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۲۰۲۹ و ۲۰۳۰ و ۲۰۳۱، ومسلم: ۲۹۷، وابن ماجه: ۶۳۳.

۲۷۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُخْرِجُ إِلَيَّ رَأْسَهُ مِنَ الْمَسْجِدِ وَهُوَ مُجَاوِرٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ»^(۱).

واته: عایشه (خوالئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ سه ری له مزگه و ته که ده هینایه دهره وه، نهو له نیعتیکافدا بوو، منیش دهمشوردو له چه یزیشدا بووم.

۲۷۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أُرْجِلُ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا حَائِضٌ»^(۲).

واته: عایشه (خوالئی رازی بی) ده لئی: من له چه یزدا بووم سه ری پیغه مبهری خوام ﷺ شانه ده کرد.

۲۷۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مِثْلَ ذَلِكَ»^(۳).

واته: عایشه (خوالئی رازی بی) وه کو فهرمووده که ی پیشوو ده گبریتته وه.

بابهت: نان خواردن له گهل چه یزدارو

خواردنه وه ی پاشماوه ی خواردنه وه که ی

۲۷۹- «عَنْ شَرِيحٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَأَلَتْهَا: هَلْ تَأْكُلُ الْمَرْأَةُ مَعَ زَوْجِهَا وَهِيَ حَائِضٌ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُونِي فَأَكُلُ مَعَهُ وَأَنَا عَارِكٌ، وَكَانَ يَأْخُذُ الْعَرَقَ فَيَقْسِمُ عَلَيَّ فِيهِ فَأَعْتَرِقُ مِنْهُ، ثُمَّ أَضَعُهُ فَيَأْخُذُهُ فَيَعْتَرِقُ مِنْهُ وَيَضَعُ فَمَهُ حَيْثُ وَصَعْتُ فَمِي مِنَ الْعَرَقِ، وَيَدْعُو بِالشَّرَابِ فَيَقْسِمُ عَلَيَّ فِيهِ قَبْلَ أَنْ يَشْرَبَ مِنْهُ، فَأَخْذُهُ فَأَشْرَبَ مِنْهُ، ثُمَّ ضَعُهُ فَيَأْخُذُهُ فَيَشْرَبُ مِنْهُ، وَيَضَعُ فَمَهُ حَيْثُ وَصَعْتُ فَمِي مِنَ الْقَدَحِ»^(۴).

واته: شوره یح ده لئی: پرسیارم کرد له عایشه (خوالئی رازی بی): نایا نافرهت له کاتی چه یزدا له گهل میرده که ی نان ده خوات؟ وتی: به لئی، پیغه مبهری خوا ﷺ بانگی ده کردم منیش له گهلیدا نانم ده خوارد له چه یزیشدا بووم، نیسکیکی ده دایه ده ستمه وه گوشتی که می پیوه بوو، سویندی ده خوارد من لئی بخوم، منیش لیم ده خوارد، پاشان دامده نا نهو هه لیده گرت ده یکرانده وه، ده می له سهر نهو شوینه داده نا که من ده مم

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۹۵ و ۲۹۶ و ۲۰۲۸ و ۲۰۴۶، ومسلم: ۸ و ۲۹۷/۹، وأبو داود: ۲۴۶۹، وابن ماجه: ۶۳۳ و ۱۷۷۸.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح الإسناد. أخرجه مسلم: ۳۰۰، وأبو داود: ۲۵۹، وابن ماجه: ۶۴۳.

لهسهر دانابوو، ههروهها داواى ئاوى ده کرد، سوئندی ده خوارد من بیخومهوه پیش نهوهی خوی لئی بخواتهوه، منیش وهرم ده گرت و لیم ده خواردهوه، پاشان دامدهنا نهو هه لیده گرت لئی ده خواردهوه، ده می لهسهر نهو شوئنه دادهنا که من ده مم لهسهر دادهنا.

۲۸۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضَعُ فَاهُ عَلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي أَشْرَبُ مِنْهُ، فَيَشْرَبُ مِنْ فَضْلِ سُورِي، وَأَنَا حَائِضٌ»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: من له هه زیدا بووم پیغه مبهری خوا ﷺ ده می لهسهر نهو شوئنه دادهنا که من لیم ده خواردهوه، جا له پاشماوهی منی ده خواردهوه، له کاتیکدا له هه زیدا بووم.

بابهت: سوود وهرگرتن له پاشماوهی ئاوی ده می ئافرهتیک له هه زیدا بی

۲۸۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُتَاوَلِنِي الْإِنَاءَ فَأَشْرَبُ مِنْهُ وَأَنَا حَائِضٌ، ثُمَّ أُعْطِيهِ فَيَتَحَرَّى مَوْضِعَ فَمِي، فَيَضَعُهُ عَلَيَّ فِيهِ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ په رداخی ئاوی پیده دام، منیش لیم ده خواردهوه له هه زیدا بووم، پاشان پیم ده دا ده گهرا به شوئنی ده ممد، ده می ده خسته نهو شوئنه.

۲۸۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَشْرَبُ وَأَنَا حَائِضٌ وَأَنَا وَلِيُّ النَّبِيِّ ﷺ فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ فَمِي، فَيَشْرَبُ وَأَتَعَرَّقُ الْعَرَقُ وَأَنَا حَائِضٌ، وَأَنَا وَلِيُّ النَّبِيِّ ﷺ، فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ فَمِي»^(۳).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: من ئاوم ده خواردهوه له هه زیدا بووم، ئینجا ده مداوه دهستی پیغه مبهر ﷺ نهویش له شوئنی ده مم ئاوی ده خواردهوه، من ئیسکم ده کپراندهوه گوشتی که می پتوه بوو، پاشان ده مدا به پیغه مبهر ﷺ نهویش له شوئنی ده می منهوه لئی ده خوارد.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۰۰، وأبو داود: ۲۵۹، وابن ماجه: ۶۴۲.

بابهت: راکشان له گهل هاوسهر له کاتی دهیزدا

۲۸۳- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: بَيْنَمَا أَنَا مُضْطَجِعَةٌ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْخَمِيلَةِ إِذْ حَضْتُ، فَأَنْسَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حَيْضَتِي. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَنْفَسْتِ؟ قُلْتُ نَعَمْ. فَدَعَانِي فَضْطَجَعْتُ مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ»^(۱).

واته: نومو سه له مه (خوا لئی رازی بئی) ده لئی: له کاتیکدا من له گهل پیغه مبهری خوا ﷺ راکشا بووم به جلیکه وه په راویزی بو دروست کرابوو بو جوانی که و تمه چه یزه وه، له سه رخوم هه لسام شوینه که م به جی هیشت و پو شاکی چه یزه که م له گهل خوم هه لگرت. پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: که وتیته چه یزه وه؟ وتم: به لئی. بانگی کردم له گهلیدا راکشام به و پو شاکه وه.

۲۸۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَبِيْتُ فِي الشَّعَارِ الْوَاحِدِ وَنَا طَامِثٌ أَوْ حَائِضٌ، فَإِنْ أَصَابَهُ مِنِّي شَيْءٌ غَسَلَ مَكَانَهُ، وَلَمْ يَغْدُهُ وَصَلَى فِيهِ، ثُمَّ يَعُودُ فَإِنْ أَصَابَهُ مِنِّي شَيْءٌ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ، وَلَمْ يَغْدُهُ وَصَلَى فِيهِ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بئی) ده لئی: من له گهل پیغه مبهری خوا ﷺ ده خه وتم به یه ک پو شاکه وه، ههروه ها له چه یزیشدا بووم، نه گهر خوین بهر شوینتیکی بکه وتایه شوینه که ی پاک ده کردو شوینی زیاتری نه ده شوورد، پاشان نوژی پییه وه ده کرد، پاشان ده گه رایه وه بو لام، نه گهر شتیکی بهر بکه وتایه به هه مان شیوه پاکی ده کرده وه و شوینی زیاتری نه ده شوورد نوژی پییه وه ده کرد.

بابهت: نزیکه وتنه وه له هاوسهر کاتی له چه یزدا بیت

۲۸۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُ إِخْدَانَنَا إِذَا كَانَتْ حَائِضًا أَنْ تَشُدَّ إِزَارَهَا، ثُمَّ يَبَاشِرُهَا»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۹۸ و ۳۲۲ و ۳۲۳ و ۱۹۲۹، ومسلم: ۲۹۶، وابن ماجه: ۲۳۷.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۶۹ و ۲۱۶۶.

(۳) صحیح.

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: کاتی به کیکمان له چه یزدا بووایه پیغه مبهری خوا ﷺ فرمائی بی ده کرد دهر پییه که ی توند به سستیت، پاشان لئی نزیک ده که و ته وه.

۲۸۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَتْ إِحْدَانًا إِذَا حَاصَتْ أَمْرَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تَنْزَرُ، ثُمَّ يُبَاشِرُهَا»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: کاتی به کیکمان له چه یزدا بووایه پیغه مبهری خوا ﷺ فرمائی بی ده کرد دهر پییه که ی به سستیت، پاشان لئی نزیک ده که و ته وه.

۲۸۷- «عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُبَاشِرُ الْمَرْأَةَ مِنْ نِسَائِهِ وَهِيَ حَائِضٌ إِذَا كَانَ عَلَيْهَا إِزَارٌ يَبْلُغُ أَنْصَافَ الْفَخِذَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ فِي حَدِيثِ اللَّيْثِ: مُحْتَجِزَةً بِهِ»^(۲).

واته: مهیمونه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ ده سبازی له گه ل به کیک له خیزانه کانی ده کرد له کاتیکدا که له چه یزدا بوو، به مهرجن دهر پییه له پیدا بووایه، بگه شتایه ته نیوهی ههردوو رانی و نه ژنوکانی له فرموده ی له یثدا هاتوو: له نیوه راستی جهسته ی ده بیهست.

تیبینی: واته: چیژی لی وهرده گرت له نیوهی ران و نه ژنویدا به بی نزیک بوونه وه له داوتنی، پیده چییت مه بهستی نه وه بوو بیت هه ندی جار دهر پییه که تا نیوهی نه ژنوکانی ده هات هه ندی جاریش تا نیوهی رانی.

بابهت: لیکدانوهی فرمایشتی خوا: ﴿وَسَأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾^(۳).

۲۸۸- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَتْ الْيَهُودُ إِذَا حَاصَتْ الْمَرْأَةُ مِنْهُمْ لَمْ يُؤَاكِلُوهُنَّ وَلَمْ يُبَاشِرُوهُنَّ وَلَمْ يُجَامِعُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ، فَسَأَلُوا نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ: ﴿وَسَأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَى﴾، فَأَمَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُؤَاكِلُوهُنَّ وَيُبَاشِرُوهُنَّ وَيُجَامِعُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ، وَأَنْ يَصْنَعُوا بِهِنَّ كُلَّ شَيْءٍ مَا خَلَا الْجِمَاعَ»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۰۲، ومسلم: ۲۹۳.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۰۳، ومسلم: ۲۹۴، وأبو داود: ۳۶۷ و ۲۱۶۷.

(۳) البقرة: ۲۲۲، واته: نهی پیغه مبهر ﷺ پرسارت لیده کهن دهر باره ی تیکه لی کردنی ژنان له کاتی چه یزدا.

(۴) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۰۲، وأبو داود: ۲۵۸ و ۲۱۶۵، والترمذي: ۲۹۷۷، وابن ماجه: ۶۴۴.

واته: نه نه س ﷺ ده لی: جووله که کان هر نافر هتیک بکه وتایه ته چه زه وه نانیان نه گه ل نه ده خواردن و ده ستبازیان له گه ل نه ده کردن، له ماله کانیاندا دانه ده نیشنتم نه گه لیان، پرساریان له پیغه مبهری خوا ﷺ کرد سه بارهت به وه، خوا ﷺ نه م نایه ته ی دابه زانده خواره وه: ﴿وَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَىٰ ۖ يَبْغُهٗ مَبْهَرِي خَوا ﷺ فەرمانی پیکردن له گه لیاندا بخون و بخونه وه و ده ستبازی بکه ن و له مالمیشدا کو بینه وه له گه لیاندا، هه موو شتیکیان له گه ل بکه ن جگه له جووت بوون.

بابهت: نه وه ی واجب ده بی له سر نه و پیاوه ی له گه ل هاوسره که ی جووت ده بی له کاتی چه زدا، دوا ی نه وه ی زانیویه تی خوا قه ده غه ی کردوه له جووت بوون له گه لی

۲۸۹- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، فِي الرَّجُلِ يَأْتِي امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ يَضُدُّ بِدِينَارٍ أَوْ بِنَصْفِ دِينَارٍ»^(۱).

واته: ئینو عه بیاس (خوا لیان رازی بی) ده گیریته وه: له پیغه مبهره وه ﷺ دهر باره ی نه و پیاوه ی ده چیتته لای هاوسره که ی له کاتی کدا له چه ز دایه، ده بیته دیناریک، یان نیو دینار بکاته خیر، (واته: مسقالیک، یان نیو مسقال زیر).

بابهت: نافرته ی ئی حرام به ستوو نه گهر که وته چه زه وه چی ده کات

۲۹۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا نَرَى إِلَّا الْحَجَّ، فَلَمَّا كَانَ بِسَرِفٍ حِضْتُ، فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا أَبْكِي. فَقَالَ مَا لَكَ، أَنْتِ سَتِ؟ فَقُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ ﷻ عَلَىٰ بَنَاتِ آدَمَ، فَأَفِضِي مَا يَفِضِي الْحَاجُّ، غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ وَضَحَىٰ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ نِسَائِهِ بِالْبَقْرِ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لی رازی بی) ده لی: له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ دهر چوین مه به ستمان نه نجامدانی چه ج بوو، کاتی گه یشتینه (سرف) (شوئینیک بوو له تریک مه که) که وتمه چه زه وه، پیغه مبهری خوا ﷺ هاته ژووره وه بو لام ده گریام.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۲۶۴ و ۲۶۶ و ۲۱۶۸، والترمذي: ۱۳۶ و ۱۳۷، وابن ماجه: ۶۴۰ و ۶۵۰.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۹۴، ومسلم: ۱۲۱۱/۱۱۹، وابن ماجه: ۲۹۶۳.

فهرمووی: چیته که وتویته ته چه یزه وه؟ وتم: به لئی. فهرمووی: نه مه کاریکه خوا نوسیویه تی له سهر کچه کانی نادهم، نه وهی حاجی ده یکات توش بیکه، به لام ته وافی مالی خوا مه که، وه پیغه مبهری خوا ﷺ قوربانی کرد بو خیزانه کانی به مانگایه ک.

بابهت: نهو ئافره تانهی له کاتی ئیحرامدا مندالیان ده بیت چی ده کهن

۲۹۱- «عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: أَتَيْتَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَسَأَلْنَاهُ عَنْ حِجَّةِ النَّبِيِّ ﷺ فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَرَجَ لِحَمْسٍ بَقِيْنَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ، وَحَرَجْنَا مَعَهُ حَتَّى إِذَا أَتَى ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلَدَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ مُحَمَّدَ بْنَ أَبِي بَكْرٍ، فَأَرْسَلَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: كَيْفَ أَصْنَعُ؟ قَالَ: اغْتَسِلِي وَاسْتَنْفِرِي، ثُمَّ أَهْلِي»^(۱).

واته: جه عفهری کوری موحه ممه د ده لئی: باو کم بوی باسکردم وتی: هاتین بو لای جابری کوری عه بدوللا (خوا لیبان رازی بی) پرسیارمان لیکرد ده ربارهی (شیوهی) حج کردنی پیغه مبهری ﷺ، بوی باس کردین پیغه مبهری خوا ﷺ پینج رۆژی مابوو بو (ذی القعدة) ده رچوو، نیمه ش له گه لئی ده رچووین، تا گه یشته (ذو الحلیفة) نه سمائی کچی عومه یس موحه ممه دی کوری نه بو به کری بو، هه وائی نارد بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ وتی: چی بکه م؟ فهرمووی: خوت بشوره و به پارچه لۆکه یه ک، یان په رۆ داوینت بگره، پاشان ئیحرام بهسته.

بابهت: (حوکمی) خوينی چه یز کاتی بهر جلوه برگ ده کهوت

۲۹۲- «عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِحْصَنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ دَمِ الْحَيْضِ يُصِيبُ الثَّوْبَ؟ قَالَ: حُكْمِهِ بِضَلْعٍ وَاغْسَلِيهِ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ»^(۲).

واته: ئوممو قه یسی کچی میحصه ن (خوا لئی رازی بی) ده گنرپه وه: نهو پرسیارمی له پیغه مبهری ﷺ کرد سه بارهت به خوينی چه یز که بهر جلوه برگ ده که وی؟ فهرمووی: به دار بیکرینه و پاکی بکه ره وه، پاشان به ئاو و تاوگ بیشوره.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۲۱۰.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۶۳، وابن ماجه: ۶۲۸.

۲۹۳- «عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَكَانَتْ تَكُونُ فِي حَجْرِهَا: أَنْ امْرَأَةً اسْتَفْتَتِ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ دَمِ الْحَيْضِ يُصِيبُ الثَّوْبَ؟ فَقَالَ: حُثِيهِ، ثُمَّ أَقْرِصِيهِ لَمَاءً، ثُمَّ انْضَحِيهِ وَصَلِّي فِيهِ»^(۱).

واته: فاطیمه ی کچی مونزیر که له کوشی (واته: له ژیر سه ره رشتی) نه سمائی کچی نه بو به کر بوو (خوا لیمان رازی بی) له نه سمائه وه ده گپرتته وه: ئافره تیک برسیاری کرد له پیغه مبه ر ﷺ ده رباره ی نه وه ی خوینی حه یز بهر جلو بهرگ ده که وی؟ فهرمووی: بیکرینه وه، پاشان ناوی پیدا بکه وه به په نجه وه نینو که کانت پاکی بکه ره وه، پاشان ناو پرژینی بکه وه نوژی پیوه بکه.

بابهت: (حوکمی) مهنی کانت بهر جلو بهرگ ده که وی

۲۹۴- «عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ، أَنَّهُ سَأَلَ أُمَّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ، هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فِي الثَّوْبِ الَّذِي كَانَ يُجَامِعُ فِيهِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ. إِذَا لَمْ يَرِ فِيهِ أَذَى»^(۲).

واته: موعاویه ی کوری نه بو سوفیان ده گپرتته وه: نه وه برسیاری کرد له نومو حه بیبه (خوا لیمان رازی بی)، خیزانی پیغه مبه ر ﷺ (له هه مان کاتدا خوشکی موعاویه بوو): ئایا پیغه مبه ر ی خوا ﷺ نوژی ده کرد به وه جله ی که سه رجتی پیوه ده کرد؟ وتی: به لی. نه گهر پیسه کی پییه وه نه بینیا به.

بابهت: شوژدنی مهنی له سه ره جلو بهرگ

۲۹۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَعْسِلُ الْجَنَابَةَ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَيَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ وَإِنْ بَقِيَ الْمَاءُ لَفِي ثَوْبِهِ»^(۳).

واته: عایشه (خوا لیمان رازی بی) ده لی: من ناوی له شگرانیم له جلی پیغه مبه ر ی خوا ﷺ ده شوژد، دواتر ده رده چوو بو نوژ شوینه واری په له ی به سه ره جله که به وه بوو.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۷ و ۳۰۷، ومسلم: ۲۹۱، وأبو داود: ۳۶۰ و ۳۶۱ و ۳۶۲، والترمذي: ۱۲۸، وإبن ماجه: ۶۲۹.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۶۶، وإبن ماجه: ۵۴۰.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۹ و ۲۳۰ و ۲۳۱ و ۲۳۲، ومسلم: ۲۸۹، وأبو داود: ۳۷۳، والترمذي: ۱۱۷، وإبن ماجه: ۵۳۶.

بابہت: ھہ لکړاندنی مهنی له سرر جلو بهرگ

۲۹۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَفْرُكُ الْجَنَابَةَ «قَالَتْ مَرَّةً أُخْرَى» الْمَنِيِّ مِنْ تَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بڼ) ده لئ: من له شگرانیم ده کړاند «جاریکی تر وتی: مهنیم ده کړاند له جلو بهرگی پیغه مبهری خوا ﷺ».

۲۹۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَمَا أَرِيدُ عَلَى أَنْ أَفْرُكَهُ مِنْ تَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بڼ) ده لئ: من ناوی له شگرانیم ده کړاند هوه له سره جلو بهرگی پیغه مبهری خوا ﷺ و هیچی ترم زیاد نه ده کرد.

۲۹۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَفْرُكُهُ مِنْ تَوْبِ النَّبِيِّ ﷺ»^(۳).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بڼ) ده لئ: من ناوی له شگرانیم ده کړاند له جلو بهرگی پیغه مبهری خوا ﷺ».

۲۹۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَرَاهُ فِي تَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَحْكُهُ»^(۴).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بڼ) ده لئ: من مهنیم ده بینی له جلو بهرگی پیغه مبهری خوا ﷺ، دواتر ده مکراند.

۳۰۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَقَدْ رَأَيْتُنِي أَفْرُكُ الْجَنَابَةَ مِنْ تَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(۵).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بڼ) ده لئ: من ناوی له شگرانیم ده کړاند هوه له جلی پیغه مبهری خوا ﷺ».

(۱) صحیح الإسناد.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۸، وابن ماجه: ۵۲۷ و ۵۲۹.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۰۶ و ۲۸۸/۱۰۷، وأبو داود: ۳۷۱، والترمذي: ۱۱۶، وابن ماجه: ۵۲۷ و ۵۲۸.

(۵) صحیح.

۳۰۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَقَدْ رَأَيْتُنِي أُجِدُّهُ فِي تَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَحْتَهُ عَنْهُ» .

واته: عائشه (خوالئی رازی بی) ده لئی: من تاوی له شکرانیم ده بیینی به جله کانی پیغه مبهری خوا ﷺ هه لم ده کړاندوهو ده مدها به له په وه.

بابهت: میزی ئه و منداله کورپه ی که خواردن ناخوات

۳۰۲- «عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِخْصَنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّهَا أَتَتْ بِابْنِ لَهَا صَغِيرٍ لَمْ يَأْكُلِ الطَّعَامَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَأَجْلَسَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَجْرِهِ، فَبَالَ عَلَى تَوْبِهِ، دَعَا بِمَاءٍ فَتَضَحَّهُ وَلَمْ يَغْسِلَهُ» .^(۱)

واته: ئوممو قه یسی کچی میحصن (خوا لئی رازی بی) ده گپرتته وه: ئه و مندالئیکی بچووکی هینا بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ شیره خوره بوو، نانی نه ده خوارد، پیغه مبهری خوا ﷺ له باوه شی خویدا داینیشانده، منداله که ش میزی کرد به باوه شیدا، (پیغه مبهری خوا ﷺ) داوای کرد تاوی بو بیینن ئا و پرژینی کردو (شوینه که ی) نه یشورد.

۳۰۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِصَبِيٍّ فَبَالَ عَلَيْهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَتْبَعَهُ إِيَّاهُ» .^(۲)

واته: عائشه (خوالئی رازی بی) ده لئی: مندالئیکیان هینا بو خزمهت پیغه مبهری خوا ﷺ (منداله که) میزی کرد به باوه شیدا، (پیغه مبهری خوا ﷺ) داوای تاوی کرد، ئینجا کردی به شوینه که یدا.

بابهت: شوردنن میزی کچ

۳۰۴- «عَنْ أَبِي السَّمْحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يُغْسَلُ مِنْ بَوْلِ الْجَارِيَةِ وَيُرْسُ مِنْ بَوْلِ الْغُلَامِ» .^(۳)

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۳ و ۵۶۹۳، ومسلم: ۲۸۷، وأبو داود: ۳۷۴، والترمذي: ۷۱، وابن ماجه: ۵۲۴.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۲۲ و ۵۴۶۸ و ۶۰۰۲ و ۶۳۵۵، ومسلم: ۲۸۶، وأبو داود: ۵۱۰۶، وابن ماجه: ۵۲۳.

(۴) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۷۶، وابن ماجه: ۵۲۶.

واته: نه بو سه مع ﷺ ده لئى: پيغه مبهري ﷺ فهرمووى: ميزى كچيكي مندال ده شوردرئى، وه ميزى كوريش ته نها تاو پرژين ده كرى. (مه بستى مندالى شيره خوره يه).

بابهت: (حوكمى) ميزى نهو نازه لهى گوشنى ده خورن

۳۰۵- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ أَنَسًا أَوْ رَجُلًا مِنْ عِوَالٍ قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَتَكَلَّمُوا بِالْإِسْلَامِ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا أَهْلُ صَرَعٍ، وَلَمْ نَكُنْ أَهْلَ رَيْفٍ، وَاسْتَوْخَمُوا الْمَدِينَةَ، فَأَمَرَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِذُودٍ وَرَاعٍ، وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فِيهَا فَيَشْرَبُوا مِنَ الْبَنَاهَا وَأَبْوَالِهَا، فَلَمَّا صَحُّوا (وَكَانُوا بِنَاحِيَةِ الْحَرَّةِ) كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَقَتَلُوا رَاعِي النَّبِيِّ ﷺ، وَاسْتَأْفُوا الذُّودَ، فَبَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ فَبَعَثَ لَطْبٍ فِي آثَارِهِمْ، فَأَتَى بِهِمْ فَسَمَرُوا أَعْيُنَهُمْ وَقَطَعُوا أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ، ثُمَّ تَرَكُوا فِي الْحَرَّةِ عَلَى حَالِهِمْ حَتَّى مَاتُوا»^(۱).

واته: نه نه سى كورى ماليك ﷺ ده گيريته وه: خه لكيتىك، يان پياواتيكي له عوكل هاتن بو خزمهت پيغه مبهري خوا ﷺ شايه تمانيان هيتا و مسولمان بوون، وتيان: نه ي پيغه مبهري خوا، تيمه خه لكيتيكي نازه لدارين خاوهن زهوى كشت و كال نين، حه زيان نه كرد له مهدينه بميننه وه، بويه نه خووش كهوتن، پيغه مبهري فهرمانى پيكردن پرؤن بو لاي نهو شوانه ي كوومه له وشترينكى له لايه، وه فهرمانى پيكردن له شير و ميزه كه ي بخونه وه، كاتى ساغ بوونه وه «نه وان له زه وييه ك بوون بهردى ره شى لى بو» بيبروا بوونه وه، دواى مسولمان بوونيان، هه لسان شوانه كه ي پيغه مبهريان ﷺ كوشت، وشتره كانيشيان برد، هه وال گه يشت به پيغه مبهري ﷺ نه ويش سوار چاكي نارد به دواياندا، هيتا يانيان چاويان ده ره هيتا بوون و ده ست و قاچانيان بربيوويه وه، پاشان به جيبان هيشتن له گهرمادا به و حاله وه مردن.

۳۰۶- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَدِمَ أَعْرَابٌ مِنْ عُرَيْنَةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَاسْلَمُوا، فَاجْتَوُوا الْمَدِينَةَ حَتَّى اصْفَرَّتْ أَلْوَانُهُمْ وَعَظَمَتْ بُطُونُهُمْ، فَبَعَثَ بِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى لِقَاحٍ لَهُ، وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَشْرَبُوا مِنَ الْبَنَاهَا وَأَبْوَالِهَا حَتَّى صَحُّوا، فَقَتَلُوا رَاعِيَهَا وَاسْتَأْفُوا الْإِبِلَ، فَبَعَثَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ فِي طَلَبِهِمْ، فَأَتَى بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ» «قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدُ الْمَلِكِ لِأَنَسٍ وَهُوَ يُحَدِّثُهُ هَذَا الْحَدِيثَ: يَكْفُرُ أَمْ يَدْنُبُ؟ قَالَ: يَكْفُرُ»^(۲).

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۴۱۹۲ و ۵۷۲۷. ومسلم: ۱۶۷۱. وأبو داود: ۴۳۱۸.

(۲) صحيح الإسناد.

واته: نه نهسى كورى مالیک ﷺ ده لى: كومه له ده شته كيه ك له عوره ينه هاتن بو لای پیغه مبهري ﷺ مسولمان بوون، چه زیان نه کرد له مه دینه بمیننه وه، چونکه به پتی چه زو ناره زووی نه وان نه بوو تا ره نگیان زهر د بوویه وه و ورگیان ناوسا، پیغه مبهري خوا ﷺ ناردنی بو لای كومه له و شتریکي شیردار، (که هی خه زینه ی مسولمانان بوو). وه فرمانی پیکردن له شیرو میزه که ی بخونه وه تا ساغ ده بنه وه، (دوای ساغ بوونه وه یان) شوانی و شتره کانیاں کوشت و و شتره کانیاں برد، پیغه مبهري خوا ﷺ خه لکی نارد بو سور اغیاں، هینایانیاں بو لای، ده ست و قاچیاںی پریه وه و چاویانی دهره ینا، نه نهس کاتجی نه م فهرمووده ی باس کرد بو نه میری پرواداران عه بدولمه لیک، پتی وت: به هو ی بیپروا بوونیاں وای لیکردن یان به هو ی گونا هو تاوانه کانیاں؟ وتی: به هو ی بیپروا بوونیاں.

تیبینی: نه وان هم بیپروا بوون، هم خیانه تی گه وره یان له خوا و پیغه مبهري خوا کرد، هم شوانه که ی پیغه مبهري خویان به خراپترین شیوه شهید کرد، هم دزیان کردو مالی گشتی مسولمانانیاں به تالان برد، که واته: به هو ی کوبوونه وه ی نه و هم مو تاوان و خیانه ته وه سزاکه یان به م شیوازه بوو.

بابه ت: پاشه رو ی نه و نازه له ی

خواردنی ده خورن ته گهر بهر جلو بهرگ بکه و ی

۳۰۷- «عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ الْمَالِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عِنْدَ الْبَيْتِ وَمَلَأَ مِنْ قُرَيْشٍ جُلُوسًا وَقَدْ نَحَرُوا جَزُورًا فَقَالَ بَعْضُهُمْ: أَيُّكُمْ يَأْخُذُ هَذَا الْفَرْثَ بِدَمِهِ، ثُمَّ يُمَهِّلُهُ حَتَّى يَضَعَ وَجْهَهُ سَاجِدًا فَيَضَعُهُ؟ (يَعْنِي عَلَى ظَهْرِهِ) قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: فَاتَّبَعْتُ أَشْقَاهَا فَأَخَذَ الْفَرْثَ فَذَهَبَ بِهِ، ثُمَّ أَمَهَّلَهُ، فَلَمَّا خَرَّ سَاجِدًا وَضَعَهُ عَلَى ظَهْرِهِ، فَأُخْبِرَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهِيَ جَارِيَةٌ، فَجَاءَتْ تَسْعَى فَأَخَذَتْهُ مِنْ ظَهْرِهِ، فَلَمَّا قَرَعَ مِنْ صَلَاتِهِ قَالَ: اللَّهُمَّ عَلَيكَ بِقُرَيْشٍ (ثَلَاثَ مَرَّاتٍ) اللَّهُمَّ عَلَيكَ يَا أَبِي جَهْلٍ بْنَ هِشَامٍ وَشَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعَقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ حَتَّى عَدَّ سَبْعَةَ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: قَوْلَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ صَرَعَى يَوْمَ بَدْرٍ فِي قَلْبٍ وَاحِدٍ»^(۱).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۴۰ و ۵۲۰ و ۲۹۳۴ و ۳۸۵۴، ومسلم: ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۰۹ و ۱۱۰/۱۷۹۴.

واته: عه‌م‌ری کور‌ی مه‌ی‌مون ده‌ل‌ئ‌ی: عه‌بدول‌لا ع‌ی له‌ خه‌ز‌نه‌ ب‌وی باس کرد‌ین، وت‌ی: پ‌ی‌غه‌مبه‌ری خوا ع‌ی له‌ لای که‌عه‌ نو‌ی‌زی ده‌کرد، کومه‌ل‌یک له‌ پ‌یاوما‌قول‌انی قوره‌یش دان‌یشت‌بوون و ش‌تر‌یک‌یان سه‌ر‌بر‌یب‌وو، هه‌ند‌یک‌یان وت‌یان: ک‌ئ‌ی له‌ ئ‌یوه‌ ئه‌م پ‌یسه‌ به‌ خو‌ینه‌وه‌ ده‌بات، دواتر چاوه‌پ‌ئ‌ی ده‌کات تا ئه‌و ده‌چ‌ینه‌ سو‌ژده، ئ‌ینجا راسته‌وخ‌و به‌سه‌ر پ‌شت‌یدا ده‌کات، خراپ‌ترین‌یان ناوسک و پ‌یسه‌که‌ی له‌گه‌ل خ‌وی برد، پ‌اشان چاوه‌پ‌تی کرد، کات‌ئ‌ی چووه‌ سو‌ژده فر‌ی‌یدا‌یه‌ سه‌ر پ‌شت‌ی، هه‌وال‌ درا به‌ فاط‌یمه‌ی کچی پ‌ی‌غه‌مبه‌ری خوا ع‌ی ئه‌وکات ئه‌و مند‌ال‌ بوو، به‌ په‌له‌ هات پ‌یسه‌که‌ی له‌سه‌ر پ‌شت‌ی باوکی لاده‌دا، کات‌ئ‌ی له‌ نو‌ی‌ژه‌که‌ی بوویه‌وه‌، س‌ئ‌ی جار فه‌رمووی: خوا‌یه‌ قوره‌یش له‌ ناو ببه‌ی، ئه‌بو جه‌ه‌لی کور‌ی ه‌یشام و شه‌ببه‌ی کور‌ی ره‌ب‌یعه‌و عوت‌به‌ی کور‌ی ره‌ب‌یعه‌و عوق‌به‌ی کور‌ی ئه‌بو مو‌عیط له‌ ناو ببه‌ی، تا حه‌وت دانه‌ی له‌ قوره‌یش ژمارد، عه‌بدول‌لا ده‌ل‌ئ‌ی: سو‌یند به‌و زاته‌ی کت‌یب‌ی ب‌و پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ع‌ی دابه‌زاندوه به‌ چاوی خ‌وم ئه‌وانه‌م ب‌ینی که‌وت‌بوون له‌ ناو یه‌ک ب‌یردا.

بابه‌ت: (حوکم‌ی) تف (ئه‌گه‌ر) به‌ر جلو‌به‌رگ بکه‌وت

۳۰۸- «عَنْ أَنَسٍ ع‌ی أَنَّ النَّبِيَّ ع‌ی أَخَذَ طَرَفَ رِدَائِهِ فَبَضَّقَ فِيهِ فَرَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ»

واته: ئه‌نه‌س ع‌ی ده‌ل‌ئ‌ی: پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ع‌ی لایه‌ک له‌ عه‌باکه‌ی به‌ ده‌ست گرت و تف‌ی ت‌یکرد، به‌ لاکه‌ی تری پانی کرده‌وه‌و عه‌باکه‌ی دابه‌له‌پ‌دا.

۳۰۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ع‌ی عَنِ النَّبِيِّ ع‌ی قَالَ: إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلَا يَبْرُقُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَزْ يَمِينِهِ، وَلَكِنْ عَنِ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمَيْهِ وَإِلَّا فَبْرُقِ النَّبِيُّ ع‌ی هَكَذَا فِي تَوْبِهِ وَذَلِكَ»

واته: ئه‌بو هوره‌یره ع‌ی ده‌گ‌یر‌یته‌وه‌: پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ع‌ی فه‌رموویه‌تی: ئه‌گه‌ر که‌س‌یک له‌ ئ‌یوه‌ نو‌ی‌زی کرد با تف نه‌کاته‌ پ‌یش‌ی خ‌وی، وه‌ با نه‌یکاته‌ لای راست‌ی، به‌ل‌کو با تف بکاته‌ لای چه‌پی، یان ژ‌یر پ‌ییه‌کان‌ی، به‌ل‌کو پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ع‌ی به‌م ش‌یوه‌یه‌ تف‌ی کرد ناو جله‌که‌ی ل‌یک خ‌شان‌د و دای به‌ له‌په‌وه‌و ک‌راند‌ی.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۴۱. بنحوه.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۵۰، وابن ماجه: ۱۰۲۲.

بابه: سوره تاي دستيکي شهر عيه تدان به تيه موم

۳۱۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ، حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ ذَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عَقْدٌ لِي، فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَيَّ التِّمَاسِيَةَ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ، وَلَيْسُوا عَلَيَّ مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ، فَأَتَى النَّاسُ أَبَا بَكْرٍ ﷺ فَقَالُوا: أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ؟ أَقَامَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَبِالنَّاسِ وَلَيْسُوا عَلَيَّ مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ ﷺ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاضِعَ رَأْسَهُ عَلَيَّ فَخِذِي قَدْ نَامَ، فَقَالَ: حَبَسَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَالنَّاسُ، وَلَيْسُوا عَلَيَّ مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ. قَالَتْ عَائِشَةُ: فَعَاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ، وَجَعَلَ يَطْعُنُ بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَمَا يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحْرُكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَيَّ فَخِذِي، فَتَمَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَصْبَحَ عَلَيَّ غَيْرَ مَاءٍ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ آيَةَ التِّيْمَمِ فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ: مَا هِيَ بِأَوْلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ. قَالَتْ: فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَوَجَدْنَا الْعِقْدَ تَحْتَهُ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لني رازي بن) ده لني: له گه ل پيغه مبهري خوا ﷺ ده رچووين له يه کيک له گه شته کانيدا تا گه شتتين به چوله وانیه ک يان (ذات الجيش)، ملوانکه کهم پچرا پيغه مبهري خوا ﷺ مایه وه بو دوزينه وهی، خه لکه کهش له گه لني مانه وه، له ناوچه يه ک بوون ناوی تيدا نه بوو، ههروه ها ناویشيان پي نه بوو، خه لکه که هاتن بو لای نه بو به کر، وتیان: نایا نابيني عائشه چي کرد؟ پيغه مبهري خواي هينشته وه له گه ل خه لکه که، له کاتيکدا شوينه که ناوی لني نيه و ناویشيان پي نيه، نه بو به کر هات له کاتيکدا پيغه مبهري خوا ﷺ سهري له سه ر پانم بوو خه وی لني که وتبوو، وتي: پيغه مبهري خوا ﷺ و خه لکه که ت هينشته وه، له شويتنيک ناوی تيدانیه، ههروه ها ناویشيان پي نيه. عائشه وتي: نه بو به کر سه رزه نشتي کردم نه وهی خوا ويستی وتي، به ده ستي دهيدا له که له کهم منيش نه ده جولامه وه چونکه سهري پيغه مبهري خوا ﷺ له سه ر کوشم بوو، پيغه مبهري خوا ﷺ خهوت تا روژ بوويه وه، خواي گه وره نايه تي تيه مومي دابه زاندا، نوسه يدي کوري حوضه ير وتي: نه مه يه کهم به ره که تان نيه نه ی بنه ماله ی نه بو به کر. عائشه وتي: نه و وشتره مان هه لسان که من له سهري بووم ملوانکه که مان له ژيريدا دوزيه وه.

(۱) صحيح البخاري: ۳۳۴ و ۳۶۷ و ۴۶۰۷ و ۴۶۰۸ و ۵۲۵۰ و ۶۸۴۴ و ۶۸۴۵، ومسلم: ۳۶۷.

بابہت: تہیموم کردن له شوینی نیشتہجی بوون

۳۱۱- «عَنْ عُمَيْرِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ: أَقْبَلْتُ أَنَا وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَسَارٍ مَوْلَى مَيْمُونَةَ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَبِي جَهْمٍ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الصَّمَةِ الْأَنْصَارِيِّ، فَقَالَ أَبُو جَهْمٍ: أَقْبَلْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ نَحْوِ بَيْتِ الْجَمَلِ، وَلَقِيَهُ رَجُلٌ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَرُدَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَيْهِ حَتَّى أَقْبَلَ عَلَى الْجِدَارِ فَمَسَحَ بِوَجْهِهِ وَيَدَيْهِ، ثُمَّ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ»^(۱).

واته: عومهیر مهولای ئینو عه بیاس ده گپریتهوه: نهو گوئی لئی بوو ئینو عه بیاس (خوا لیمان رازی بی) ده بوت: من و عه بدوللای کوری یه سار مهولای مهیمونه گه یشتین به یه کتری تا رویشتینه زووره وه بو لای نه بو جوهمیمی کوری حاریشی کوری صیممهی نه نصاری، نه بو جوهمیم ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ پرووی کرده بیر جهمهل، پیاونکی بین گه یشت سلاوی لیکرد، پیغه مبهری خوا ﷺ وه لامی سلاوه که ی نه دایه وه تا پرووی کرده دیواره که، ئینجا مهسحی رو خسارو ههردوو دهستی کردو تہیمومی کرد، پاشان وه لامی سلاوه که ی دایه وه.

۳۱۲- «عَنِ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِزَى، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَجُلًا أَتَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: إِنِّي أَجَبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ. قَالَ عُمَرُ: لَا تَصَلَّ. فَقَالَ عَمَارُ بْنُ يَاسِرٍ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَمَا تَذَكُرُ إِذْ أَنَا وَأَنْتَ فِي سَرِيَّةٍ فَأَجَبْتَنَا فَلَمْ نَجِدِ الْمَاءَ، فَأَمَا أَنْتَ فَلَمْ تَصَلَّ، وَأَمَا أَنَا فَتَمَعَكْتُ فِي الثَّرَابِ فَصَلَّيْتُ، فَأَتَيْتَا النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ، فَضَرَبَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَيْهِ إِلَى الْأَرْضِ، ثُمَّ نَفَخَ فِيهِمَا، ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيَهُ «وَسَلَّمَهُ شَكَّ لَا يَدْرِي فِيهِ إِلَى الْمِرْقَقَيْنِ أَوْ إِلَى الْكَفَّيْنِ» فَقَالَ عُمَرُ: نُؤَلِّيكَ مَا تَوَلَّيْتُ»^(۲).

واته: عه بدورپه حمانی کوری نه بزا له باوکیه وه ده گپریتهوه: پیاونک هات بو لای عومهیر ﷺ وتی: من له شم گران بووه و تاوم دهست نه که وتووه. عومهیر وتی: نوئز مه که. عه ماری کوری یاسر وتی: نه ی نه میری پرواداران، نایا بیرت نایهت من و تو له سوپایه کدا بووین، له شمان گران بوو تاومان دهست نه که وت، وه تو نوئزت نه کرد، به لام من خوم له خو له که گه وزانده وه نوئزم کرد، هاتین بو لای

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۲۷، ومسلم: ۳۶۹، معلقاً، وأبو داود: ۳۲۹.

(۲) صحیح.

پیغمبر ﷺ نه وه مان بوی باسکرد، فہرمووی: به لکو نه وه ندهت بهس بوو، پیغمبر دهسته کانیدا به زه ویدا، پاشان فووی پیدا کردن، پاشان مهسحی پوخسارو دهسته کانی پی کرد «سه له مه (که یه کیکه له گیره ره وه کانی نه م فہرمووده یه) گومانی هه بوو نه یدہ زانی تا نه نیشکه کانی وت، یان تہنہا هہردوو مه چه کی» عومہر (خوا لئی رازی پی) وتی: تہ سلیمی نه مهت ده که ین که تو گرتوتتہ بهر (واتہ: بؤ چونه که تمان قبو له).

۳۱۳- «عَنْ عَمَارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أُجِنَّبْتُ وَأَنَا فِي الْإِيلِ فَلَمْ أَجِدْ مَاءً، فَتَمَعْتُ فِي التُّرَابِ تَمَعُكَ الدَّابَّةِ، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ بِذَلِكَ فَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ يُجْزِيكَ مِنْ ذَلِكَ التِّيمُّمُ»^(۱).

واتہ: عہماپی کوری یاسر رضی اللہ عنہ دہ لی: له شم گران بوو له ناو وشتراندا بووم تاوم دهست نه که وت، خووم وهردایه ناو خوول وه کو چوں نازل خوی ده گه وزینتیت تایدا، هاتم بؤ لای پیغمبر خوا ﷺ هه والی نه وه م پیدا، فہرمووی: به لکو نه وه ندهت بهس بوو تہ یه موممهت بگردایه.

بابہت: تہ یه موموم کردن له گه شتدا

۳۱۴- «عَنْ عَمَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: عَرَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِأُولَاتِ الْجَيْشِ وَمَعَهُ عَائِشَةُ زَوْجَتُهُ فَأَنْقَطَعَ عَقْدُهَا مِنْ جَرِّعِ ظَفَارٍ، فَحَبَسَ النَّاسُ ابْتِغَاءَ عِقْدِهَا ذَلِكَ حَتَّى أَصَاءَ الْفَجْرُ، وَلَيْسَ مَعَ النَّاسِ مَاءٌ، فَتَعَيَّظَ عَلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: حَبَسَتِ النَّاسَ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ رُخْصَةَ التِّيمُّمِ بِالصَّعِيدِ قَالَ: فَقَامَ الْمُسْلِمُونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَضَرَبُوا بِأَيْدِيهِمُ الْأَرْضَ، ثُمَّ رَفَعُوا أَيْدِيَهُمْ وَلَمْ يَنْفُضُوا مِنَ التُّرَابِ شَيْئًا، فَمَسَحُوا بِهَا وَجُوهَهُمْ وَأَيْدِيَهُمْ إِلَى الْمَنَاقِبِ، وَمِنْ بَطُونِ أَيْدِيَهُمْ إِلَى الْآبَاطِ»^(۲).

واتہ: عہمار رضی اللہ عنہ دہ لی: پیغمبر خوا ﷺ له کوتای شہودا دابہزی به سہریازہ کانه وه له چؤلہ وانیه کدا له (ذات الجیش) بؤ پشوودان و خه وتن، عائشہ ی خیز انیشی له گه لدا بوو، ملوانکه که ی پچرا که ملوانکه یه کی یه مہنی بوو، خه لکه که به هوی ملوانکه که ی نه وه وه مانه وه تا بهر به بیان بوویه وه، خه لکه که تاویان پی

(۱) صحیح لغيره.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۲۰.

نه بوو، نه بو به کر لئی تووره بوو، وتی: خه لکه کهت په ک خست و ئاوشیان پینیه، خوا رضی الله عنه نایه تی مؤله تی به ته یه موموم کردن به خوّل دابه زاند، وتی: خه لکه که له گه ل پیغه مبهری خوا رضی الله عنه هه لسان به دهسته کانیان دایان له زهوی، پاشان دهستیان بهرز کرده وه خوّل به دهستیان هوه نه بوو، مهسحی روخسارو دهستیان پیکرد تا سهر شانیان، وه له ناوه وهی دهستیان تا بنالیان.

بابهت: راو بوچوونی جیاواز سه بارهت به چۆنیه تی ته یه موموم

۳۱۵- «عَنْ عَمَارِ بْنِ يَاسِرٍ رضی الله عنه قَالَ: تَيَمَّمْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالتُّرَابِ فَمَسَحْنَا بِوُجُوهِنَا وَأَيْدِينَا إِلَى الْمَنَاقِبِ»^(۱).

واته: عه ماری کوری یاسر رضی الله عنه ده لی: له گه ل پیغه مبهری خوا رضی الله عنه ته یه مومومان کرد به خوّل مهسحی روخسارو دهستان کرد تا شانمان.

جوړیکې تر له ته یه موموم و فوو کردن به ههردوو دهست

۳۱۶- «عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي قَالَ: كُنَّا عِنْدَ عَمْرِو رضی الله عنه فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ رُبَّمَا نَمَكْتُ الشَّهْرَ وَالشَّهْرَيْنِ وَلَا نَجِدُ الْمَاءَ، فَقَالَ عَمْرٌ: أَمَا أَنَا فَإِذَا لَمْ أَجِدِ الْمَاءَ لَمْ أَكُنْ لِأَصْلِي حَتَّى أَجِدَ الْمَاءَ، فَقَالَ عَمَارُ بْنُ يَاسِرٍ: أَتَذْكُرُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حَيْثُ كُنْتَ بِمَكَانٍ كَذَا وَكَذَا وَنَحْنُ نَرَعَى الْإِبِلَ، فَتَعْلَمُ أَنَا أَجَنَّبْنَا. قَالَ: نَعَمْ. أَمَا أَنَا فَتَمَرَعْتُ فِي التُّرَابِ، فَأَتَيْتَا النَّبِيَّ ﷺ فَضَحِكَ فَقَالَ: إِنْ كَانَ الصَّعِيدُ لَكَافِيكَ، وَصَرَبَ بِكَفَيْهِ إِلَى الْأَرْضِ، ثُمَّ نَفَخَ فِيهِمَا، ثُمَّ مَسَحَ وَجْهَهُ وَبَعْضَ ذِرَاعَيْهِ. فَقَالَ: اتَّقِ اللَّهَ يَا عَمَارُ. فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنْ شِئْتَ لَمْ أَذْكُرْهُ. قَالَ: لَا. وَلَكِنْ تَوَلَّيْتُ»^(۲).

واته: عه بدورپه حماني کوری نه بزا ده لی: تیمه له لای عومهر رضی الله عنه بووین، پیاوینک هات بو لای وتی: نهی نه میری پرواداران، هه ندی جار مانگیک بو دوو مانگ ده مینینه وه ئاومان ده ستناکه ویت، عومهر وتی: من نه گهر ئاوم ده ستنه که ویت

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۱۸ و ۳۱۹، وابن ماجه: ۵۶۵ و ۵۶۶ و ۵۷۱.

(۲) صحیح دون الذراعین، الصواب: «كفيه» كما في الراوية التالية. أخرجه البخاري: ۳۲۸ و ۳۳۹ و ۳۴۰ و ۳۴۱ و ۳۴۲ و ۳۴۳، ومسلم: ۱۱۲ و ۳۱۸/۱۱۳، وأبو داود: ۳۲۲ و ۳۲۴ و ۳۲۵ و ۳۲۶، والترمذي: ۱۱۴، وابن ماجه: ۵۶۹.

نوږژ ناکه م تا تاوم دهست ده که ویت، عه ماری کوری یاسر وتی: نایا به بیرت دیت نهی نه میری پرواداران کاتی تو له فلانه شوین بووی، نیمه ش وشرمان ده له وه پراند، ده زانی له وئ له شمان گران بوو. وتی: به لئ. من خووم له ناو خو له که ده که وزاندن، دواتر هاتین بو لای پیغه مبه ر پیگه نی و فهرمووی: نه گهر خو له هه بوو نه وه ندهت بهس بوو، هه ردوو ده ستیدا له زه وی پاشان فووی پیناندا کرد، پاشان مه سحی رو خسارو هه ندی له بالی کرد، عومهر (خوالی رازی بی) وتی: له خوا بترسه نهی عه مار، نه ویش وتی: نه گهر ده ته وئ باسی ناکه م. وتی: نا. له وه دا تو ده که بین به وه لی له وه ی زانیوته، (واته: نه وه ی که من بیرم نایه ته وه به لگه نیه له سه ر نه وه ی حق نیه)، من مافی نه وه م نیه ریگری له تو بکه م له گپرانه وه یدا.

جۆریکی تر له ته یه موم

۳۱۷- «عَنِ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرٍو قَالَ سَأَلَ عَمْرُؤَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَدْرِ مَا يَقُولُ. فَقَالَ عَمْرٌو: أَتَذَكُرُ حَيْثُ كُنَّا فِي سَرِيَّةٍ فَأَجَبْتُمْ فَنَمَعَكْتُ فِي التَّرَابِ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّمَا يَكْفِيكَ هَكَذَا وَضَرَبَ «شُعْبَةَ» بِيَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، وَنَفَخَ فِي يَدَيْهِ، وَمَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَيْهِ مَرَّةً وَاحِدَةً»^(۱).

واته: ئیبنو عه بدورپه رحمانی کوری نه بزا، له باوکیه وه ده گپریته وه: پیاویک پرساری کرد له عومهری کوری خه طاب ر پیگه نی و فهرمووی، نه یزانی چی بلیت. عه مار وتی: نایا بیرت دیت کاتیک نیمه له سوپایه کدا بووین، من له شم گران بوو، خووم گه وزاند له ناو خو له که دا، دواتر هاتم بو لای پیغه مبه ر پیگه نی و فهرمووی: به لکو ته نها نه وه ندهت بهس بوو بهم شیوه یه، وه «شوعبه» هه ردوو ده ستی دا له نه ژنوکانی و فووی کرد به هه ردوو ده ستیدا، ئینجا یه کجار مه سحی رو خسارو هه ردوو ده ستی پیکرد.

۳۱۸- «عَنِ ابْنِ أَبِي عَمْرٍو قَالَ: أَجَنَّبَ رَجُلٌ فَأَتَى عَمْرُؤَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: إِنِّي أَجَنَّبْتُ فَلَمْ أَجِدْ مَاءً. قَالَ: لَا تُصَلِّ. قَالَ لَهُ عَمْرٌو: أَمَا تَذَكُرُ أَنَا كُنَّا فِي سَرِيَّةٍ فَأَجَبْنَا: فَأَمَّا أَنْتَ فَلَمْ تُصَلِّ، وَأَمَّا أَنَا فَأِنِّي تَمَعَكْتُ فَصَلَّيْتُ، ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ

(۱) صحیح.

وَصَرَبَ «شُعْبَةَ» بِكَفِّهِ صَرْبَةً وَتَفَخَّ فِيهَا، ثُمَّ ذَلِكَ إِحْدَاهُمَا بِالْأُخْرَى، ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ فَقَالَ عُمَرُ شَيْئًا لَا أَدْرِي مَا هُوَ، فَقَالَ: إِنَّ شَيْئًا لَا حَدَّثْتُهُ، قَالَ: بَلْ نُؤَلِّيكَ مِنْ ذَلِكَ مَا تَوَلَّيْتُ»^(۱).

واته: نینو نه بزا له باوکیه وه ده لی: پیاویک له شی گران بوو هات بو لای عومهری کوری خه طاب ﷺ وتی: من له شم گران بووه ناوم ده ستنه که وتووه. وتی: نو یژ مه که. عه مار پنی وت: ثایا له یادت نه ماوه تیمه له سو پایه کدا بووین له شمان گران بوو: جا تو نو یژت نه کرد، به لام من خووم له خو له که گه وزاند و نو یژم کرد، پاشان هاتم بو لای پیغه مبه ر ﷺ نه وه م بو باس کرد، فهر مووی: به لکو نه وه ت بهس بوو، «شوعبه» به ده ستنکی دایه زه ویداو فووی پیدا کرد، پاشان ههردوو ده ستنی خشان به یه کدا، پاشان به ههردوو ده ستنی مه سحی رو خساری کرد، عومهر وتی: بیرم نایه ت، عه مار وتی: نه گهر ده ته ویت باسی ناکه م، عومهر وتی: له وه دا تو ده که ین به وه لی له وه ی زانیوته (واته: نه وه ی که من بیرم نایه ته وه به لگه نیه له سه ر نه وه ی حه ق نیه).

جۆریکی تر

۳۱۹- «عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى عُمَرَ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي أَجَنَّبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ، فَقَالَ عُمَرُ: لَا تُصَلِّ. فَقَالَ عَمَّارٌ: أَمَا تَذْكُرُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ أَنَا وَأَنْتَ فِي سَرِيَّةٍ فَأَجَنَّبْنَا فَلَمْ نَجِدْ مَاءً، فَأَمَا أَنْتَ فَلَمْ تُصَلِّ، وَأَمَا أَنَا فَتَمَعَّكْتُ فِي التُّرَابِ، ثُمَّ صَلَّيْتُ، فَلَمَّا أَتَيْتَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: إِنَّمَا يَكْفِيكَ وَصَرَبَ النَّبِيُّ ﷺ بِيَدَيْهِ إِلَى الْأَرْضِ، ثُمَّ نَفَخَ فِيهِمَا، فَمَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيهِ - شَكَ سَلَمَةَ وَقَالَ: لَا أَدْرِي فِيهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ أَوْ إِلَى الْكَفَّيْنِ - قَالَ عُمَرُ: نُؤَلِّيكَ مِنْ ذَلِكَ مَا تَوَلَّيْتُ. قَالَ شُعْبَةُ: كَانَ يَقُولُ الْكَفَّيْنِ وَالْوَجْهَ وَالذَّرَاعَيْنِ، فَقَالَ لَهُ مَنْصُورٌ: مَا تَقُولُ فَإِنَّهُ لَا يَذْكُرُ الذَّرَاعَيْنِ أَحَدٌ غَيْرُكَ فَشَكَ سَلَمَةَ فَقَالَ: لَا أَدْرِي ذَكَرَ الذَّرَاعَيْنِ أَمْ لَا»^(۲).

واته: نینو عه بدورپه حمانی کوری نه بزا له باوکیه وه ده گپریته وه: پیاویک هات بو لای عومهر ﷺ وتی: من له شم گران بووه ناوم ده ستنه که وتووه. عومهر وتی: نو یژ مه که. عه مار پنی وت: ثایا له یادت نه ماوه نه ی نه میری پرواداران من و تو

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۴۷، ومسلم: ۳۶۸.

(۲) صحیح.

له سوپایه کدا بووین له شمان گران بوو تاومان دهست نه کهوت: تو نویت نه کرد، به لام من خوم له خو له که گوزاند پاشان نویتم کرد، کاتی هاتین بو لای پیغه مبه‌ر ﷺ نه ووم بوی باس کردو فهرمووی: به لکو نه ووت بهس بوو، ههر دوو دهستیدا له زهوی، پاشان فووی کرد پئیاندا، به ههر دوو دهستی مهسحی روخسارو دهسته کانی بچ کرد - سه له مه (که یه کیکه له گیره ره وه کانی نه م فهرمووده) گومانی هه بوو وتی: نازانم تا نه نیشکه کانی وت، یان ته نها ههر دوو مه چه کی - عومر (خو لئی پازی بی) وتی: تو مان کرد به وه لی له وه ی زانیاریت هه بوو له گه یاندن و فتوادا له وه ی زانیوته، (واته: نه وه ی که من بیرم نایه ته وه به لگه نیه له سهر نه وه ی حه ق نیه). شو عبه وتی: جا دهیوت: ههر دوو له پی دهست و روخسارو باله کان، مه تصور پئی وت: چی ده لئی جگه له تو کهس باسی باله کانی نه کرده، سه له مه گومانی هه بوو، وتی: نازانم پیغه مبه‌ر ﷺ باسی باله کانی کرد، یان نا.

بابهت: ته یه مومووم کردنی له شگران

۳۲۰- «عَنْ شَقِيقٍ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى، فَقَالَ أَبُو مُوسَى: أَوْ لَمْ تَسْمَعْ قَوْلَ عَمَّارٍ لِعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَاجَةٍ فَأَجَبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ فَتَمَرَّعْتُ بِالصَّعِيدِ، ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَقُولَ هَكَذَا، وَضَرَبَ بِيَدَيْهِ عَلَى الْأَرْضِ ضَرْبَةً فَمَسَحَ كَفَيْهِ ثُمَّ نَفَضَهُمَا، ثُمَّ ضَرَبَ بِشِمَالِهِ عَلَى يَمِينِهِ وَبِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ عَلَى كَفَيْهِ وَوَجْهِهِ» فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: أَوْ لَمْ تَرَ عَمْرًا لَمْ يَقْنَعْ بِقَوْلِ عَمَّارٍ»^(۱).

واته: شه قیق ده لی: من دانیشتبووم له گهل عه بدوللاو نه بو موسا، نه بو موسا وتی: ئایا قسه که ی عه مارت نه بیست که به عومری ﷺ وت: پیغه مبه‌ری خوا ﷺ ناردمی بو پیوستیه ک، له شگران بووم تاوم دهستنه کهوت، خوم گه وزاند له خو لدا، پاشان هاتم بو لای پیغه مبه‌ر ﷺ بوم باس کرد، فهرمووی: ته نها نه وه ندهت بهس بوو که به دهسته کانت و ابکهیت، پاشان ههر دوو دهستی دا به زه ویدا یه کجار مهسحی ههر دوو له پی کردو، پاشان دایانی به یه کدا، پاشان دهستی چه پی هیئا به سهر دهستی راستیدا، وه دهستی راستیشی به سهر چه پیدا، وه رووی ههر دوو دهستی و ده موو چاوی، عه بدوللا وتی: ئایا نه تبینی عومر قه ناعه تی به وته که ی عه مارت نه کرد.

(۱) صحیح.

بابهت: تهيه موموم کردن به خؤل

۳۲۱- «عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا مُعْتَزِلًا لَمْ يُصَلِّ مَعَ الْقَوْمِ فَقَالَ: يَا فَلَانُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَ الْقَوْمِ؟ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ وَلَا مَاءَ. قَالَ: عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ؛ فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ»^(۱).

واته: عيمرانی کوری حوصهین ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ پیاویکی بینی له گوشه یه کدا له گه ل خه لکه که نوژی نه ده کرد، فرمووی: نه ی فلان چی ریگریت لی ده کات له گه ل خه لکه که نوژی نه کهیت؟ وتی: نه ی پیغه مبهری خوا ﷺ تووشی له شگرانی بووم و ناوم ده ستناکه ویت. فرمووی: پیویسته له سهرت خؤل به کاربینی و (تهیه موموم بکهیت) بیگومان نه وه به سه بوت.

بابهت: نه جامدانی هه مومو نویره کان به یهک تهیه موموم

۳۲۲- «عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الصَّعِيدُ الطَّيِّبُ وَصُوءُ الْمُسْلِمِ، وَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ عَشْرَ سِنِينَ»^(۲).

واته: نه بو زهر ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فرمووی تهی: خؤل ی پاک و خاوتنی ناوی ده ستنوژی مسولمانه، نه گهر بو ماوه ی ده سالیس ناوی ده ستنه که ویت.

بابهت: دهر باره ی که سیک نه ناوو نه خؤل هیچانی ده ست ناکهوت

۳۲۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ وَنَاسًا يَطْلُبُونَ قِلَادَةَ كَانَتْ لِعَائِشَةَ نَسِيئَهَا فِي مَنْزِلٍ نَزَلَتْهُ، فَحَضَرَتِ الصَّلَاةَ وَلَيْسُوا عَلَى وُضُوءٍ، وَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَصَلُّوا بِغَيْرِ وُضُوءٍ، فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ آيَةَ التَّيْمُمِ قَالَ: أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا، فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكَ أَمْرٌ تَكْرَهِيْنَهُ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لِكَ وَلِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ خَيْرًا»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۴۴ و ۳۴۸ و ۳۵۷۱، ومسلم: ۶۸۲.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۳۳۲، وابن ماجه: ۱۲۴.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۳۶ و ۵۱۶۴، ومسلم: ۳۶۷/۱۰۹، وأبو داود: ۳۱۷، وابن ماجه: ۵۶۸.

واته: عائشه (خوالتی رازی بی) ده گپرته وه: ده لئی: پیغمبهری خوا ﷺ نوسهیدی کوری حوضه یرو خه لکیکی نارد بو دوزینه وهی ملوانکه کهی عائشه (خوالتی رازی بی) له بیری چوو بوو له جیگایه ک بوی دابه زیبوو، کاتی نوژی هات و دهستنوژیان نه بوو، ناویشیان دهست نه ده کهوت، به بیج دهستنوژی نوژیان کرد، نه وهیان بو پیغمبهری خوا ﷺ باس کرد، پاشان خوا نایه تی ته یه ممومی دابه زاند، نوسهیدی کوری حوضه یر به عائشه ی وت: خوا پاداشتت بداته وه، سویند به خوا ههر شتیک به سهر تودا هاتبیت و بیت ناخوش بوو بیج، حه تمه ن خوا کردوویه تی به خیر بو خوت و مسولمانان.

۳۲۴- «عَنْ طَارِقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَجَنَّبَ فَلَمْ يَصَلِّ، فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: أَصَبْتَ فَأَجَنَّبَ رَجُلٌ آخَرَ فَتَيَمَّمْ وَصَلِّ، فَأَتَاهُ فَقَالَ نَحْوَمَا قَالَ لِلْآخَرِ يَعْنِي «أَصَبْتَ»^(۱).

واته: طارق ﷺ ده لئی: پیاویک له شی گران بوو نوژی نه کرد، هات بو لای پیغمبهری ﷺ نه وهی بوی باس کرد فهرمووی: پیکات (چونکه نهیزانی ده بیج ته یه مموم بکات و ئیجهادی کرد). پیاویکی تر جه نابهت بوو ته یه ممومی کردو نوژی کرد، هات بو لای پیغمبهری ﷺ (باسی بو کرد) به هه مان شیوه به میشی فهرمووی: پیکاوته.

(۱) صحیح الإسناد.

خوای گمبوره فرمبوره
له نامبانه تاولکی
(واژه: خوا)

په رتووکي

ئاوهگان

خوای گه وره فه رموویه تی: ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا﴾ (٤٨) الفرقان، (واته: تیمه له ناسمانه وه ناویکی پاک و سازگارمان دابه زاندوه)، ههروه ها خوای گه وره فه رموویه تی: ﴿وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ﴾ (١١) الأنفال، (واته: خوا له ناسمانه وه ناوتان بو داده به زینتی بو ته وهی خو تانی پی پاک بکه نه وه) خوای گه وره فه رموویه تی: ﴿فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَتَمَمُّوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ (١٣) النساء، (واته: نه گهر ناوتان ده ستنه که وت ته وه ته یه موم بکه ن به خو لیککی پاک).

٣٢٥- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَ: أَنَّ بَعْضَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ اغْتَسَلَتْ مِنَ الْجَنَابَةِ فَتَوَضَّأَ النَّبِيُّ ﷺ بِفَضْلِهَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: إِنَّ الْمَاءَ لَا يَنْجِسُهُ شَيْءٌ»^(١).

واته: ئیبنو عه بیاس (خوا لیان رازی بی)، ده لی: هه ندی له خیزانه کانی پیغه مبه ر ﷺ خو ی شو رد به هو ی له شگرانی، پیغه مبه ر ﷺ ده ستنوژی گرت له و ناوه ی که مابوو یه وه، پاشان فه رمووی: بیگومان به شتیکی که م ناو پیس نابیت.

بابه ت: باسی ناوی بیرى (بُضَاعَة)

٣٢٦- «عَنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: أَتَتَوَضَّأُ مِنْ بُئْرِ بُضَاعَةَ وَهِيَ بُئْرٌ يُطْرَحُ فِيهَا لُحُومُ الْكِلَابِ وَالْحَيْضُ وَالتَّنُّ؟ فَقَالَ: الْمَاءُ طَهُورٌ لَا يَنْجِسُهُ شَيْءٌ»^(٢).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لی: به پیغه مبه ری خوا ﷺ و ترا: نایا تو ده ستنوژی له بیرى (بُضَاعَة) ده گرت، بیریکه گوشتی سه گ و په رۆی چه یزو شتی بو گهن فری ده دریته ناویه وه؟ فه رمووی: ناو پاکه هیچ شتیکی پیسی ناکات.

٣٢٧- «عَنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: مَرَرْتُ بِالنَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ مِنْ بُئْرِ بُضَاعَةَ فَقُلْتُ: أَتَتَوَضَّأُ مِنْهَا وَهِيَ يُطْرَحُ فِيهَا مَا يُكْرَهُ مِنَ التَّنِّ؟ فَقَالَ: الْمَاءُ لَا يَنْجِسُهُ شَيْءٌ»^(٣).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لی: تیه ریم به لای پیغه مبه ردا ﷺ ده ستنوژی له بیرى (بُضَاعَة) ده گرت، وتم: نایا ده ستنوژی له و بیره ده گری، شتی پیس و بو گهنی تی فری ده دریت؟ فه رمووی: ناو پاکه هیچ شتیکی پیسی ناکات.

(١) صحیح. أخرجه أبو داود: ٦٨، والترمذي: ٦٥، وابن ماجه: ٣٧٠.

(٢) صحیح. أخرجه أبو داود: ٦٦، والترمذي: ٦٦.

(٣) صحیح.

بابهت: ديار يکردنى نه اندازهى ناوى پاک

۳۲۸- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمَاءِ وَمَا يَنْبُؤُهُ مِنَ الدَّوَابِّ وَالسُّبَاعِ؟ فَقَالَ: إِذَا كَانَ الْمَاءُ قُلْتَيْنِ لَمْ يَحْمِلِ الْخَبَثَ»^(۱).

واته: عه بدوللای کورى عومهر (خوالیبیان رازی بن) له باو کیه وه ده گپرتیه وه، وتوو به تی: پرسیار کرا له پیغه مبهری خوا ﷺ ده رباره ی نه و ناوه ی نازل و درنده داده به زیته ناوی؟ نه ویش فهرمووی: نه گهر ناو گه یشته پرتزه ی قولله ته یین نه وه پیسی هه لئنا گری .

تیبینی: (قولله ته یین) بریتیه له (۵۰۰) ریتلی عیراقی، ریتلی عیراقیش بریتیه له (۹۰) مسقال، به صاعیش (۹۳، ۷۵) صاعه، وه کو شیخی نیسلام په سندی کردوه، به کیلوش نریکه ی (۲۰۰) کیلو گرام ناوه. خوا زاناره.

۳۲۹- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَامَ إِلَيْهِ بَعْضُ الْقَوْمِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تُزْرِمُوهُ، فَلَمَّا فَرَعَ دَعَا بِدَلْوٍ مِنْ مَاءٍ فَصَبَّهُ عَلَيْهِ»^(۲).

واته: نه نه س ﷺ ده گپرتیه وه: ده شته کیه ک میزی کرده ناو مزگهوت، هه ندی له خه لکه که هه لسانه گیانی پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: پی میه برن، کاتیک لی بویه وه داوای کرد دولکه یه ک ناوی بو بینن، ئینجا ناوی کرد به و شوینه دا.

۳۳۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَامَ أَعْرَابِيٌّ قَبَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَتَنَّاوَلَهُ النَّاسُ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: دَعُوهُ وَأَهْرِيْقُوا عَلَى بَوْلِهِ دَلْوًا مِنْ مَاءٍ، فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُسْرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسْرِينَ»^(۳).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: ده شته کیه ک هه لسا میزی کرده ناو مزگهوت، خه لکه که کردیانه هات و هاوار لی، پیغه مبهری خوا ﷺ پی میه موون: وازی لی بینن تا میزه که ی ته و او ده کات، پاشان دولکه یه ک ناو بکه ن به شوینی میزه که یدا، چونکه ئیوه نیردراون ناسانکارین، نه نیردراون قورسکارو گرانکارین.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۶۳ و ۶۴ و ۶۵، والترمذي: ۶۷، وابن ماجه: ۵۱۷ و ۵۱۸.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

قهدهغه کردن له خوشوردنی له شگران له ناوی وهستاودا

۳۳۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يَغْتَسِلُ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ، وَهُوَ جُنُبٌ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ دهلی: پیغهمبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: با به کتیک له تیوه خوی نه شوریت له ناوی وهستاودا، له کاتیکدا که له شی گرانه.

دهستنوئیز گرتن به ناوی دهریا

۳۳۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَرْكَبُ الْبَحْرَ، وَنَحْمِلُ مَعَنَا الْقَلِيلَ مِنَ الْمَاءِ، فَإِنْ تَوَضَّأْنَا بِهِ عَطِشْنَا أَفَتَوَضَّأُ مِنْ مَاءِ الْبَحْرِ؟ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هُوَ الطَّهُورُ مَاؤُهُ، الْجِلُّ مَيْتَتُهُ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ دهلی: پیاوئیک پرسیاری کرد له پیغهمبهری خوا ﷺ وتی: نهی پیغهمبهری خوا تیمه ده چینه ناو دهریا، ناویکی کهم له گهل خوماندا هه لده گرین، نه گهر دهستنوئیزی بین بگرین تینومان ده بیت، نایا به ناوی دهریا دهستنوئیز بگرین؟ پیغهمبهری خوا ﷺ فهرمووی: ناوی دهریا پاکه، مرداره وه بووشی جه لاله.

بابهت: دهستنوئیز گرتن به ناوی به فرو ناوی ته رزه

۳۳۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرَدِ، وَنَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثُّوبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ»^(۳).

واته: عائیشه (خوا لئی رازی بین) دهلی: پیغهمبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: خواجه هه له کانم بشوره به ناوی به فرو ته رزه، دلشیم پاک بکه ره وه له هه له کان وه کو چون جلی سپیت پاک کردوه ته وه له بیسی.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۳.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

۳۳۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ حَطَايَايَ بِالتَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ»^(۱).

واته: ئەبو ھورەیرە رضی اللہ عنہ دەلێ: پێغەمبەری خوا ﷺ دەیفەرموو: خوا بە بمشۆرە لە ھەلە کانم بە بەفرو بە ئاوو بە تەرزە.

بابەت: (ھوکنی بە کارھێنانی) ژێر دەمی سەگ

۳۳۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَلْيُرِفْهُ، ثُمَّ لِيُغْسَلْهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ»^(۲).

واته: ئەبو ھورەیرە رضی اللہ عنہ دەلێ: پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: ئەگەر سەگ لە قاپی یەکیکتاندا خواردیەو، بە بیڕژینیت، پاشان ھوت جار بیسوات.

بابەت: شۆردنی قاپ و قاچاخەکان بە خۆل ئەگەر سەگ دەمی تێخست

۳۳۶- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ، وَرَخَّصَ فِي كَلْبِ الصَّيْدِ وَالْغَنَمِ، وَقَالَ: إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي الْإِنَاءِ فَاغْسِلُوهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ، وَعَفِّرُوهُ الثَّامِنَةَ بِالتُّرَابِ»^(۳).

واته: عەبدوللای کوری موغەفل رضی اللہ عنہ دەگێرتەو: پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمانی کرد بە کوشتنی سەگەکان، روخسەتیشی دا بە (پراگیرکردنی) سەگی پراو کردن و ناو مەرو مالات، پاشان فەرمووی: ئەگەر سەگ لە قاپیکدا خواردیەو ھوت جار بیسۆرن، ھەشتەمین جار بە خۆل پاکێ بکەنەو.

۳۳۷- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقَتْلِ الْكِلَابِ قَالَ: مَا بَالُهُمْ وَبَالَ الْكِلَابِ؟ قَالَ: وَرَخَّصَ فِي كَلْبِ الصَّيْدِ وَكَلْبِ الْغَنَمِ، وَقَالَ: إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي الْإِنَاءِ فَاغْسِلُوهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ، وَعَفِّرُوا الثَّامِنَةَ بِالتُّرَابِ. خَالَفَهُ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَ: إِحْدَاهُنَّ بِالتُّرَابِ»^(۴).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۷۲، ومسلم: ۲۷۹.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۰، وابن ماجه: ۳۶۵.

(۴) صحیح.

واته: عه بدوللای کورې موعه فل ﷺ ده لې: پیغه مبهري خوا ﷺ (سه رتا) فرماني کرد به کوشتنی سه گه کان، دواتر (حوکه که ی نه سخ کرده وه) فرموی: ته وان چ په یوه نديه کيان به سه گه کانه وه هه یه، با وازيان لې بیتن؟ وتی: پوخسه تیدا به (پراگیر کردنی) سه گی راو کردن و سه گی ناو مه پرو مالآت، وه فرموی: ته گهر سه گ له قاپیکدا خوارديه وه حهوت جار بیثورن، هه شته مین جار به خوّل پاکي بکه نه وه. ته بو هورهیره پیچه وانهی جولآوه ته وه وتی: یه کجاریان به خوّل. (واته: پیی و ابووه مه رج نیه هه شته مین جار به خوّل بیت).

۳۳۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَوْلَاهُنَّ بِالتُّرَابِ»^(۱).

واته: ته بو هورهیره ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبهري خوا ﷺ فرموی: ته گهر سه گ له قاپی یه کیکتاندا خوارديه وه با حهوت جار بیثوات، یه که مینیان به خوّل.

۳۳۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَوْلَاهُنَّ بِالتُّرَابِ»^(۲).

واته: ته بو هورهیره ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبهري خوا ﷺ فرموی: ته گهر سه گ له قاپی یه کیکتاندا خوارديه وه با حهوت جار بیثوات، جاری یه که میان به خوّل بیثوات.

بابهت: (حوکه ی) ژیر ده می پشيله

۳۴۰- «عَنْ كَبْشَةَ بِنْتِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ: أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا دَخَلَ عَلَيْهَا «ثُمَّ ذَكَرَ كَلِمَةً مَعْنَاهَا» فَسَكَتَتْ لَهُ وَضُوءًا، فَجَاءَتْ هِرَّةٌ فَشَرِبَتْ مِنْهُ، فَأَصْعَى لَهَا الْإِنَاءَ حَتَّى شَرِبَتْ. قَالَتْ كَبْشَةُ: فَرَأَيْتِ أَنْظُرُ إِلَيْهِ فَقَالَ: أَتَعْجَبِينَ يَا ابْنَةَ أَخِي؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّهَا لَيْسَتْ بِنَجَسٍ، إِنَّمَا هِيَ مِنَ الطَّوَافِينِ عَلَيْكُمْ وَالطَّوَافَاتِ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۷۹/۹۱، وأبو داود: ۷۱ و ۷۳، والترمذي: ۹۱.

(۳) صحیح.

واته: که بښه ی کچی که عبی کورې مالیک ده گټر ټټه وه: نه بو قه تاده (خوا لیبیان رازی بڼ) هات بۆ لای «پاشان باسی وشه یه کی کرد ماناکه ی بهم شتیه بو» ناوی ده ستونیزم بۆی ناماده کرد، پشیله یه ک هات لئی خوارده وه، نه ویش قاپه که ی بۆی لار کرده وه تا پشیله که لئی خوارده وه. که بښه ده لئ: بینمی ته ماشای ده که م وتی: نایا سهرت سوورماوه نه ی برازا که م؟ وتم به لئ. وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: پشیله بیس نیه، به لکو نه و پشیلانه له و گیاندارانه ن له ناو ماله کانتان دین و ده پون و ده سوورینه وه. (ههروه کو خزمه تکار).

بابهت: ژیر ده می ئافره تی به یزدار

۳۴۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَتَعْرِقُ الْعَرَقَ فَيَضَعُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَدْ خَيْثُ وَضَعْتُهُ وَأَنَا حَائِضٌ، وَكُنْتُ أَشْرَبُ مِنَ الْإِنَاءِ فَيَضَعُ فَأَدْ خَيْثُ وَضَعْتُ وَأَنَا حَائِضٌ»^(۱)

واته: عایشه (خوا لئی رازی بڼ) ده لئ: من ئیسقانه که م ده کړانده وه که گوشتی که می پتوه ما بوو پیغه مبهری خواش ﷺ ده می ده خسته نه و شوینه ی که من لیم ده خوارده له کاتیکدا من له سووری مانگانه دا بووم، وه من له په ردا خیک ئاوم ده خوارده وه (پیغه مبه ریش) ده می ده خسته نه و شوینه و ده یخوارده وه له کاتیکدا من له سووری مانگانه دا بووم.

بابهت: ریگه دان به به کاره ینانی پاشماوه می ئاوی ده ستونیزمی ئافرهت

۳۴۲- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ الرَّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَتَوَضَّؤْنَ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ جَمِيعًا»^(۲).

واته: ئیبنو عومهر (خوا لیبیان رازی بڼ)، ده لئ: له سه رده می پیغه مبهری خوا ﷺ پیاوان و ئافره تان پیکه وه ده ستونیزیان ده گرت.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

بابهت: قهدهغه کردن له به کارهتینانی پاشماوهی دهستنوژی ئافرهت

۳۴۳- «عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَمْرٍو رضی اللہ عنہ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم نَهَى أَنْ يَتَوَضَّأَ الرَّجُلُ بِفَضْلِ وُضُوءِ الْمَرْأَةِ»^(۱).

واته: حه که می کوری عه مر رضی اللہ عنہ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ: ریگری کردوه پیاو به پاشماوهی دهستنوژی ئافرهت دهستنوژ بگریت.

ریگهدان له به کارهتینانی ئاوهی پاشماوهی (کهسی) له شگران

۳۴۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّهَا كَانَتْ تَغْتَسِلُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم فِي الْإِنَاءِ الْوَاحِدِ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده گپرتته وه: بیگومان نه وه له گه ل پیغه مبهری خوادا رضی اللہ عنہ خوی دهشورد له به ک تهشتدا.

بابهت: ئەندازهی ئەو ئاوهی که بهسه

مرؤف دهستنوژی پت بگریت و غوسلی پتبات

۳۴۵- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضی اللہ عنہ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم يَتَوَضَّأُ بِمَكْوُوكٍ وَيَغْتَسِلُ بِخَمْسَةِ مَكَاكِي»^(۳).

واته: نه نه سی کوری مالیک رضی اللہ عنہ ده لی: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ دهستنوژی ده گرت به مه ککوکیک ئاو که ده کاته چواریه کی صاعیک، خوشی دهشورد به پینج مه ککوک. تیبینی: (مکوک) مه بهست پنی (المده)، نه ویش پتوانه یه که چوار یه کی صاعیک ده کات، یان (صاع) یک که ده کاته سی لیتر ئاو، یه که مینیان له پیشتره، (المکاک) کوی (مکوک).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۸۲، والترمذي: ۶۴، وابن ماجه: ۳۷۳.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

۳۴۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتَوَضَّأُ بِمُدٍّ وَيَغْتَسِلُ بِنَحْوِ الصَّاعِ»^(۱).

واته: عائشه (خوالتی رازی بی) ده گپریته وه: پیغمبهری خوا ﷺ ده ستویزی ده گرت به (المُد) یک (که ده کاته چواریه کی صاعیک)، وه غوسلی ده رده کرد به صاعیک (که ده کاته سنی لیتر ناو).

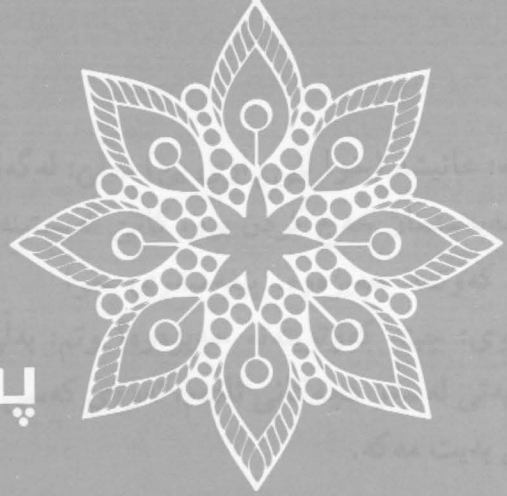
۳۴۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ وَيَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ»^(۲).

واته: عائشه (خوالتی رازی بی) ده گپریته وه: پیغمبهری خوا ﷺ ده ستویزی ده گرت به (المُد) یک (که ده کاته چواریه کی صاعیک)، وه غوسلی ده رده کرد به صاعیک (که ده کاته سنی لیتر ناو).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۹۲، وابن ماجه: ۲۶۸.

(۲) صحیح.

په رتووکي

حهيزو خویني نهخوش

بابهت: دهست پیکردن به حمیز، ئایا به حمیز دهوترت (نفاس) زهپسانت؟

۳۴۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: حَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا نُرَى إِلَّا الْحَجَّ، فَلَمَّا كُنَّا بِسَرْفٍ حِضْتُ، فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ: مَا لِكَ أَنْفِسْتِ؟ قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ: هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ ﷻ عَلَيَّ بَنَاتِ آدَمَ، فَأَقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: له گهل پیغه مبهری خوا ﷺ ده رچوین تهنها مه به ستمان چه ج کردن بوو، کاتی گه یشتینه (سرف) (شوینتیک بوو له نریک مه که) که وتمه حمیزه وه، پیغه مبهری خوا ﷺ هاته زووره وه بو لام ده گریام. فهرمووی: چیته که وتوینته ته حمیزه وه؟ وتم: به لئی. فهرمووی: نه مه کاریکه خوا نوسویه تی له سهر کچه کانی نادهم، نه وهی که سی حاجی ده یکات توش بیکه، به لام ته وافی بهیت مه که.

باسی خوینى نهخوشى و هاتنى خوین و نهمانى

۳۴۹- «عَنْ عُرْوَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ قَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مِنْ بَنِي أَسَدٍ قُرَيْشٍ، أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَتْ أَنَّهَا تُسْتَحَاضُ فَرَعَمَتْ أَنَّهُ قَالَ لَهَا: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِي الصَّلَاةَ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاعْتَسِلِي وَاعْسِلِي عَنكَ الدَّمَ، ثُمَّ صَلِّي»^(۲).

واته: عوروه ده گپرتیه وه: فاطیمه ی کچی قهیس ﷺ له نه وه کانی نه سه د بوو له هوژی قورده یش: هات بو لای پیغه مبهری ﷺ، باسی نه وهی کرد تووشی سوپی مانگانه ده بیت، بی و ابو پیغه مبهری خوا ﷺ بی فهرمووه: بیگومان نه وه ده ماریکه، نه گهر سوپت بو هات واز له نویتز بهینه و، نه گهر ماوه که ی نه ما خوینته که له خوت پاک بکهره وه و پاشان نویتز بکه.

۳۵۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: إِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِي الصَّلَاةَ وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاعْتَسِلِي»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۹۴، ومسلم: ۱۲۱۱/۱۱۹.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده گپریتته وه: پیغمبهر ﷺ فهرمووی: نه گهر سورت بو هات واز له نویژ بهینه و، نه گهر ماوه که ی نه ما خوینه که له خوت پاک بکهره وه و پاشان نویژ بکه.

۳۵۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: اسْتَفْتَيْتُ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتُ جَحْشِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، إِنِّي اسْتَحَاضْتُ فَقَالَ: إِنَّ ذَلِكَ عِزْقٌ فَاغْتَسِلِي، ثُمَّ صَلِّي فَكَانَتْ تَغْتَسِلُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: دایکی چه بیبه ی کچی چه حش پرساری کرد له پیغمبهری خوا ﷺ وتی: نه ی پیغمبهری خوا ﷺ، من خوینی نه خویشیم هه یه. فهرمووی: به راستی نه وه ده مارنکه خوت بشوره، پاشان نویژ بکه، نه ویش له کاتی هه موو نویژ یکدا خوی ده شوورد.

نافرته له هه موو مانگیکدا چند روژیکی هه یه تیایدا ده که ویتته هیز

۳۵۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الدَّمِ؟ فَقَالَتْ عَائِشَةُ: رَأَيْتُ مِرْكَنَهَا مَلَانَ دَمًا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: امْكُثِي قَدْرَ مَا كَانَتْ تَحْبِسُكَ حَيْضَتُكَ، ثُمَّ اغْتَسِلِي»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: نوممو چه بیبه پرساری کرد له پیغمبهری خوا ﷺ ده رباره ی خوینی چه یز؟ عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: ته شته که یم بینی پر بوو له خوین، پیغمبهری خوا ﷺ پیتی فهرموو: چاره پروان بکه به نه ندازه ی نه وه ی چه یزه که ت ده وه ستیتته وه، پاشان خوت بشوره.

۳۵۳- «أَخْبَرَنَا بِهِ قَتَيْبَةُ مَرَّةً أُخْرَى، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ جَعْفَرَ بْنَ رَبِيعَةَ»^(۳).

واته: قوته بیبه جارنکی تر بومانی گپراویه ته وه، به لام باسی چه عفهری کوری ره بیعه ی نه کرد (که به کیکه له راویه کان).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

۳۵۴- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلَتِ امْرَأَةَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: إِنِّي أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ أَفَادَعُ الصَّلَاةَ؟ قَالَ: لَا. وَلَكِنْ دَعِي قَدْرَ تِلْكَ الْأَيَّامِ وَاللَّيَالِي الَّتِي كُنْتِ تَحِيضِينَ فِيهَا، ثُمَّ اغْتَسِلِي وَاسْتَنْفِرِي وَصَلِّي»^(۱).

واته: ئوممو سه له مه (خوا لى رازى بى) ده لى: ئافره تىك پرسيارى كرد له پىغه مبهري ﷺ وتى: من خوینى نەخۆشیم هه به و پاك نابمه وه، ئايا واز له نوێز بهینم؟ فەرمووی: نەخیر. بەلام به ئەندازهی ئەو پۆژو شەوانە واز له نوێز بهینە که له کاتی ئاساییدا حەیزت بۆ دەهات، پاشان خۆت بشۆره و پارچه لۆکه یه ک به کاربینه و نوێز بکه.

۳۵۵- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ امْرَأَةً كَانَتْ تُهْرَاقُ الدَّمَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ اسْتَفْتَتْ لَهَا أُمُّ سَلَمَةَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: لَتَنْظُرَ عَدَدَ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ الَّتِي كَانَتْ تَحِيضُ مِنَ الشَّهْرِ قَبْلَ أَنْ يُصِيبَهَا الَّذِي أَصَابَهَا فَلْتَتْرُكِ الصَّلَاةَ قَدْرَ ذَلِكَ مِنَ الشَّهْرِ، فَإِذَا خَلَقَتْ ذَلِكَ فَلْتَغْتَسِلْ، ثُمَّ لَتَسْتَنْفِرْ بِالتُّوبِ ثُمَّ لَتُصَلِّ»^(۲).

واته: ئوممو سه له مه (خوا لى رازى بى) ده گيریتته وه: ئافره تىك خوینى لى ده رویشت له پۆژگارى پىغه مبهري خوا ﷺ، ئەویش پرسيارى بۆ كرد له پىغه مبهري خوا ﷺ، (پىغه مبهري ﷺ) فەرمووی: با له مانگیکدا تەماشای ئەو شەوو پۆژانە بکات که ده کهوته حەیزه وه تیاياندا، پيش ئەوهی تووشی ئەو نەخۆشیه بوو بیت که تووشی بووه، با به ئەندازهی ئەو پۆژانە واز له نوێز بینهی له مانگیکدا، جا ئەگەر زیاتر له و ماوهی که دیاری کردوه خوینى بۆ هات با خۆی بشوات، پاشان ناو گیانی به پەرۆ ببهستیت، پاشان نوێز بکات.

باسى قیرنهکان (واته: حەیزهکان)

۳۵۶- «عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: إِنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ جَحْشِ الْأَيْ تَحْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ كَانَتْ تَحِيضُ، وَأَنَّهَا اسْتَحِيضَتْ لَا تَطْهَرُ، فَذَكَرَ سَأَلَهَا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ وَلَكِنَّهَا رَكُضَةٌ مِنَ الرَّجْمِ، لَتَنْظُرُ قَدْرَ فَرْجِهَا الَّتِي كَانَتْ تَحِيضُ لَهَا فَلْتَتْرُكِ الصَّلَاةَ، ثُمَّ تَنْظُرُ مَا بَعْدَ ذَلِكَ فَلْتَغْتَسِلْ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۶۲۳.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح الإسناد. أخرجه البخاري: ۳۲۷، ومسلم: ۳۳۴.

واته: عائشه ده لى: نوممو حه بيهى كچى جه حش كه خيزانى عه بدورپه حماني كورى عه وف بوو ﷺ، نهو خوئينى نه خوشى هه بوو پاك نه ده بوويه وه، باسى خوئى كرد بو پيغه مبهري خوا ﷺ، فهرمووى: نهوه حه يز نيه، به لكو ليدانتيكه شه يتان ده يدات له په حم، با به نه ندازه ي حه يزه كه ي چاوه پروان بكات كه پيشتر ده كه وته حه يزه وه، واز له نويز بئيت، پاشان ته ماشا بكات له دواى نهوه خوئى بشوات له كاتى هه موو نويز يكداد.

۳۵۷- «عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ ابْنَ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ تُسْتَحَاضُ سَبْعَ سِنِينَ، فَسَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: لَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ إِنَّمَا هُوَ عِرْقٌ فَأَمَرَهَا أَنْ تَتْرَكَ الصَّلَاةَ قَدْرَ أَفْرَائِهَا وَحَيْضَتِهَا وَتَغْتَسِلَ وَتُصَلِّيَ فَكَانَتْ تَغْتَسِلُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۱).

واته: عائشه ده لى: كچه كه ي جه حش (خوا له هه ردووكيان رازى به) حه وت سأل خوئينى نه خوشى هه بوو، پرسيارى له پيغه مبهري ﷺ كرد؟ نه ویش فهرمووى: دلنياهه نه مه حه يز نيه، به لكو ده مارنيكه، فهرمانى پيكره واز له نويز كردن بهينى به نه ندازه ي حه يزه كه ي، پاشان خوئى بشوات و نويز بكات، نه ویش بو هه موو نويز يك خوئى ده شورده.

۳۵۸- «عَنْ عُرْوَةَ، أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَتْهُ، أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَشَكَتْ إِلَيْهِ الدَّمَ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ، فَانظُرِي إِذَا آتَاكِ قُرْؤُكَ فَلَا تُصَلِّي، وَإِذَا مَرَّ قُرْؤُكَ فَلْتَطَهَّرِي، ثُمَّ صَلِّي مَا بَيْنَ الْقُرْءِ إِلَى الْقُرْءِ»^(۲).

واته: عوروه ده گپريته وه: فاطيمه ي كچى نه بو حوبه يش (خوا لنيان رازى به) بوئى باس كردوه، كه نهو روشت بو لاي پيغه مبهري خوا ﷺ پرسيارى خوئينى حه يزي ليكره، پيغه مبهري خوا ﷺ فهرمووى: نهوه ده مارنيكه، ته ماشا بكه نه گهر حه يزت بو هات نويز مه كه، وه نه گهر حه يزه كه ت تپه پرى خوت پاك بكه ره وه، پاشان نويز بكه له ماوه ي حه يزيك بو حه يزيكى ديكه.

(۱) صحيح.

(۲) صحيح.

۳۵۹- «عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: إِنِّي امْرَأَةٌ أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ أَفَادَعُ الصَّلَاةَ؟ قَالَ: لَا إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِيَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا أَذْبَرَتْ فَاغْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ وَصَلِّي»^(۱).

واته: عایشه ده لئی: فاطیمه ی کچی نه بو حوبه یش (خواییان رازی بی) هات بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ وتی: من نافرہ تیکم خوینی نه خوشیم هه یه و پاک نابمه وه، نایا واز له نوئز کردن بهیتم؟ فهرمووی: نه خیر. نه وه ده ماریکه و چه یز نیه، نه گهر کاتی چه یز هات واز له نوئز بینه، وه نه گهر کاتی تیپه ری خوت له خوینه که خاوین بکهره وه و نوئز بکه.

نهو نافرته می خوینی نه خوشی هه یه دوو نوئز کوده کاته وه و خوئی ده شوات

۳۶۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ امْرَأَةً مُسْتَحَاضَةً عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ قِيلَ لَهَا: إِنَّهُ عِرْقٌ عَانِدٌ، وَأَمَرَتْ أَنْ تُؤَخَّرَ الظُّهْرَ وَتُعْجَلَ العَصْرَ وَتَغْتَسِلَ لَهَا غُسْلًا وَاحِدًا، وَتُؤَخَّرَ المَغْرِبَ وَتُعْجَلَ العِشَاءَ وَتَغْتَسِلَ لَهَا غُسْلًا وَاحِدًا، وَتَغْتَسِلَ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ غُسْلًا وَاحِدًا»^(۲).

واته: عایشه (خوایی رازی بی) ده گپریته وه: نافرہ تیک له سه رده می پیغه مبهری خوینی نه خوشی هه بوو پی وترا: نه وه ده ماریکه خوینی ناوهستی، پیغه مبهری فهرمانی بی کرد نوئزی نیوه رۆ دوا بخت و عه سریش پیش بخت، بو هه ردوو نوئزه که یه کجار خوئی بشوات، وه نوئزی ئیواره دوا بخت و نوئزی عیسا پیش بخت، بو هه ردوو نوئزه که یه کجار خوئی بشوات، بو نوئزی به یانیش جاریک خوئی بشوات.

۳۶۱- «عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّهَا مُسْتَحَاضَةٌ فَقَالَ: تَجْلِسُ أَيَّامَ أَفْرَائِهَا، ثُمَّ تَغْتَسِلُ وَتُؤَخَّرُ الظُّهْرَ وَتُعْجَلُ العَصْرَ وَتَغْتَسِلُ وَتُصَلِّي، وَتُؤَخَّرُ المَغْرِبَ وَتُعْجَلُ العِشَاءَ وَتَغْتَسِلُ وَتُصَلِّيهِمَا جَمِيعًا، وَتَغْتَسِلُ لِلْفَجْرِ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: زهینه بی کچی جه حش (خوا لئی رازی بی) ده لئی: به پیغه مبهرم ﷺ و ت: من خوینی نه خوشیم هه به فهرمووی: (لهو حاله ته دا نافرته) له پرژه کانی حهیزی داده نیشی و نوژ ناکات، پاشان خوی ده شوات نیوه پرؤ دواده خات و عسر پیش ده خات، وه خوی ده شوات و نوژ ده کات، وه نوژی تیواره دوا ده خات و نوژی عیسا پیش بخات، بو ههردوو نوژه که به کجار خوی ده شوات و پیکه وه نه نجامیان ده دا، بو نوژی به یانیش جاریک خوی بشوات.

بابه ت: جیاوازی له نیوان خوینی همیزو خوینی نه خوشی

۳۶۲- «عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا كَانَتْ تُسْتَحَاضُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا كَانَ دَمُ الْحَيْضِ فَإِنَّهُ دَمٌ أَسْوَدٌ يُعْرَفُ فَأَمْسِكِي عَنِ الصَّلَاةِ، وَإِذَا كَانَ الْآخِرُ فَتَوَضَّئِي؛ فَإِنَّمَا هُوَ عَرَقٌ»^(۱).

واته: فاطیمه ی کچی نه بو حوبه پیش (خوا لئی رازی بی) نه خوینی نه خوشی هه بوو پیغه مبهری خوا ﷺ پی فهرموو: نه گهر خوینی حهیز بیت نه وه خوینی کی ره شه ده ناسری نوژ نه نجام مه ده، به لام نه گهر نه وی تر بوو (واته: خوینی نه خوشی) ده ستنوژ بگره، چونکه نه وه ده ماریکه.

۳۶۳- «عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتِ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ تُسْتَحَاضُ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ دَمَ الْحَيْضِ دَمٌ أَسْوَدٌ يُعْرَفُ فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَأَمْسِكِي عَنِ الصَّلَاةِ، فَإِذَا كَانَ الْآخِرُ فَتَوَضَّئِي وَصَلِّي»^(۲).

واته: عائشه ده لئی: فاطیمه ی کچی نه بو حوبه پیش (خوا لئی رازی بی) خوینی نه خوشی هه بوو پیغه مبهری خوا ﷺ پی فهرموو: بیگومان خوینی حهیز خوینی کی ره شه ده ناسری، نه گهر نه وه بوو نه وه خوت بگره وه نوژ نه نجام مه ده، به لام نه گهر نه وی تر بوو (واته: خوینی نه خوشی) ده ستنوژ بگره وه نوژ نه نجام بده.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

۳۶۴- «عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: اسْتَحِيضَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَسَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي اسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ أَفَادَعُ الصَّلَاةَ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَدَعِيَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاعْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ وَتَوَضَّئِي وَصَلِّي؛ فَإِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ قِيلَ لَهُ: فَالْغُسْلُ؟ قَالَ: وَذَلِكَ لَا يَشُكُّ فِيهِ أَحَدٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: قَدْ رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ غَيْرٌ وَاحِدٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، وَلَمْ يَذْكُرْ فِيهِ «وَتَوَضَّئِي» غَيْرُ حَمَادٍ وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ»^(۱).

واته: عائشه ده‌لئی: فاطیمه‌ی کچی نه‌بو حوبه‌یش (خوا لیان رازی بی) خوینی نه‌خوشی هه‌بوو، وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری ﷺ، من خوینی نه‌خوشیم هه‌یه‌و پاک نابمه‌وه، نایا واز له نه‌نجامدانی نوئز بیئم؟ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: بیگومان نه‌وه ده‌ماره‌و چه‌یز نیه، نه‌گه‌ر کاتی چه‌یز هات واز له نوئز کردن بیئه، وه نه‌گه‌ر ماوه‌که‌ی ته‌واو بوو، نه‌وه خؤ له خوین پاک بکه‌ره‌وه‌و ده‌ستنوئز بگه‌ره‌و نوئز بکه، چونکه به‌دلنایبی نه‌وه ده‌ماره‌و چه‌یز نیه، پیی و ترا: خوئی بشوات؟ وتی: نه‌وه هیچ که‌س گومانی لئی نیه. نه‌بو عه‌بدویره‌حمان وتی: نه‌م فه‌رمووده‌یه چه‌ندین که‌س گپراویانه‌ته‌وه له هیشامی کوری عوروه، باسی (وَتَوَضَّئِي) نه‌کردوه، جگه له هماد، خوی به‌رز زاناره.

۳۶۵- «عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي اسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فَأَمْسِكِي عَنِ الصَّلَاةِ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاعْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ وَصَلِّي»^(۲).

واته: عائشه ده‌لئی: فاطیمه‌ی کچی نه‌بو حوبه‌یش (خوا لیان رازی بی) هات بو لای پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا، من ئافره‌تیکم خوینی نه‌خوشیم هه‌یه‌و پاک نابمه‌وه، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: نه‌وه ده‌ماریکه‌و چه‌یز نیه، نه‌گه‌ر کاتی چه‌یز هات واز له نوئز بیئه، وه نه‌گه‌ر کاتی تیپه‌ری خؤ له خوینه‌که‌ خاوین بکه‌ره‌وه‌و نوئز نه‌نجام بده.

(۱) حسن.

(۲) صحیح.

۳۶۶- «عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: لَا أَطْهُرُ أَفَادِعُ الصَّلَاةِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فِدَعِي الصَّلَاةَ، وَإِذَا ذَهَبَ قَدْرُهَا فَاغْسِلِي عَنكَ الدَّمَ وَصَلِّي»^(۱).

واته: عائیشه ده‌لئی: فاطیمه‌ی کچی نه‌بو حوبه‌یش (خوا لئیان رازی بی) به پیغه‌مبه‌ری خوی ﷺ وت: من خوینی نه‌خوشیم هه‌یه‌و پاک نابمه‌وه، ئایا واز له نوئژ کردن بینم؟ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: نه‌وه ده‌ماریکه‌و چه‌یز نیه، نه‌گه‌ر کاتی چه‌یز هات واز له نوئژ کردن بینه‌و، نه‌گه‌ر کاتی تیبه‌ری خوت له خوینه‌که خاوین بکه‌ره‌وه و نوئژ بکه.

۳۶۷- «عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، إِنِّي لَا أَطْهُرُ أَفَاتْرُكَ الصَّلَاةِ؟ قَالَ: لَا. إِنَّمَا هُوَ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ، فَإِذَا أَقْبَلَتِ الْحَيْضَةَ فِدَعِي الصَّلَاةَ، وَإِذَا أَذْبَرَتْ فَاغْسِلِي عَنكَ الدَّمَ، ثُمَّ صَلِّي»^(۲).

واته: عائیشه ده‌گپ‌رته‌وه: فاطیمه‌ی کچی نه‌بو حوبه‌یش (خوا لئیان رازی بی) هات بو لای پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وتی: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا، من نافرته‌تیکم خوینی نه‌خوشیم هه‌یه‌و پاک نابمه‌وه، ئایا واز له نوئژ کردن بینم؟ فه‌رمووی: نه‌خیر. به‌لکو نه‌وه ده‌ماریکه‌و چه‌یز نیه، نه‌گه‌ر کاتی چه‌یز هات واز له نوئژ کردن بینه، وه نه‌گه‌ر کاتی تیبه‌ری خوت له خوینه‌که خاوین بکه‌ره‌وه و نوئژ نه‌نجام بده.

بابه‌ت: زه‌ردایی و لئی (که ده‌رده‌چت له دامینی ئافرته‌ت،

ئایا به‌ چه‌یز هه‌ژمار ده‌کریت یان نا)

۳۶۸- «عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ: قَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: كُنَّا لَا نَعُدُّ الصُّفْرَةَ وَالْكَدْرَةَ شَيْئًا»^(۳).

واته: موحه‌مه‌د ده‌لئی: دایکی عه‌طیه‌یه (خوا لئی رازی بی) ده‌لئی: ئیمه‌ زه‌ردایی و لئییمان به‌ چه‌یز دانه‌ده‌نا.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۲۶، وأبو داود: ۲۰۷، وابن ماجه: ۶۴۷.

بابهټ: ئهوهي تووشي ئافرهټي دهيزدار دهبت

ته فسيري فهرمایستی خوی بهرز: ﴿وَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَىٰ فَأَعْتَرِلُوا
النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ﴾ (۱).

۳۶۹- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَتْ الْيَهُودُ إِذَا حَاصَتِ الْمَرْأَةُ مِنْهُمْ لَمْ يُؤَاكِلُوهُنَّ وَلَا يُشَارِبُوهُنَّ وَلَا يُجَامِعُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ، فَسَأَلُوا النَّبِيَّ ﷺ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ: ﴿وَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَىٰ﴾ البقرة، فَأَمَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُؤَاكِلُوهُنَّ وَيُشَارِبُوهُنَّ وَيُجَامِعُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ، وَأَنْ يَصْنَعُوا بِهِنَّ كُلَّ شَيْءٍ مَا خَلَا الْجِمَاعَ. فَقَالَتِ الْيَهُودُ: مَا يَدْعُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا مِنْ أَمْرِنَا إِلَّا خَالَفْنَا فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَعَبَادُ بْنُ بَشِيرٍ فَأَخْبَرَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَا: أَنْجَامِعُهُنَّ فِي الْمَحِيضِ؟ فَتَمَعَّرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَمَعَّرًا شَدِيدًا، حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ قَدْ غَضِبَ، فَقَامَا، فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَدِيَّةَ لَبَنٍ، فَبَعَثَ فِي آتَارِهِمَا فَرْدَهُمَا فَسَقَاهُمَا، فَعَرَفَ أَنَّهُ لَمْ يَغْضَبْ عَلَيْهِمَا» (۲).

واته: ئهههس ﷺ ده لئ: جوله که کان کاتیک ئافرهټیان تووشی دهیز ده بوو، نایان له گه ل نه ده خواردن و ده ستبازیان له گه ل نه ده کردن، له ماله کانیاندا له گه لیان دانه نه نیستن، پرسایریان کرد له پیغه مبهري ﷺ سه بارهت به وه، خوا ئه م نایه ته ی دابه زاند: ﴿وَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَىٰ﴾ البقرة، پیغه مبهري خوا ﷺ فهرمانی پیکردن له گه لیاندا بخوون و بخونه وه و ده ستبازی بکه ن و له مالیشدا دابنیشن له گه لیاندا، وه هه موو شتیکیان له گه ل بکه ن جگه له جووتبوون (جیماع)، جوله که کان وتیان: پیغه مبهري خوا ﷺ له هه موو شتیکیا پیچه وانهی ئیمه ده جو لیتته وه، ئوسه یدی کوری حوضه یرو عوبادی کوری بیشر هه والیاندا به پیغه مبهري خوا ﷺ وتیان: نایا له گه لیاندا دابنیشن و تیکه لیان بکه ن له کاتی ده یزدا؟ پیغه مبهري خوا ﷺ رهنگی گورا به رهنگ گورانیکی زور، تا وا گومانمان برد تووره بووه، جا له (خزمهت پیغه مبهري ﷺ) هه لسان و رویشتن، دواتر پیغه مبهري خوا ﷺ شیری کرده دیاری بویان و ناردی به شوټیاندا، هه ردوو کیانی گه پرانده وه و ده ر خواردی دان، جا به وه زانیان که لئیان تووره نه بووه.

(۱) سورة البقرة، واته: ئه ی پیغه مبهري ﷺ پرسایرت لئده که ن ده رباره ی تیکه لی کردنی ژنان له کاتی ده یزدا، بیان لئ: ئه وه نازاره (و به ئافرهت ده گات)، جا که وابوو ټهوش له و ماوه ی بی نوژیده دا مه چنه لایانه وه.
(۲) صحیح.

باسی نهوهی پئیویست ده بت له سهر نهو که سهی سهرجیتی ده کات له گهل خیزانی له کاتی حمیزدا له گهل نهوهی زانیویهتی پیغه مبهه ره مهده غهی کردوه

۳۷۰- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: فِي الرَّجُلِ يَأْتِي امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ يَتَصَدَّقُ بِدِينَارٍ أَوْ يَنْصِفِ دِينَارًا»^(۱).

واته: ئیبنو عبباس (خوا لییان رازی بن) له پیغه مبهه وهه ﷺ ده گهریته وهه: ده رباره ی که سیک که ده چینه لای خیزانی له کاتیکدا له حمیز دایه، ده بی دیناریک، یان نیو دینار بکاته خیر.

خهوتن له گهل حمیزدار به جلی حمیزه که به وه

۳۷۱- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: بَيْنَمَا أَنَا مُضْطَجِعَةٌ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ حَضْتُ فَأَنْسَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حَيْضَتِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَنْفِسْتِ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، فَدَعَانِي فَأَضْطَجَعْتُ مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ»^(۲).

واته: ئومو سه له مه (خوا لئی رازی بن) ده لئی: له کاتیکدا من له گهل پیغه مبهه ی خوا ﷺ راکشا بووم به جلیکه وهه، له ناکاو که وتمه حمیزه وهه، له سهر خو هه لسام له شوینه کهم و جلی حمیزه کهم له گهل خووم هه لگرت، پیغه مبهه ی خوا ﷺ فهرمووی: که وتیته حمیزه وهه؟ وتم: به لئی. بانگی کردم له گهلیدا راکشام به و جله ی که به راویزی بو دروست کرابوو بو جوانی.

بابهت: خهوتنی پیاو له گهل ژنه که یه به یهک پۆشاک له کاتیکدا له حمیزدا بت

۳۷۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَبِيْتُ فِي الشُّعَارِ الْوَاحِدِ وَأَنَا طَامِئٌ حَائِضٌ، فَإِنْ أَصَابَهُ مِنِّي شَيْءٌ غَسَلَ مَكَانَهُ لَمْ يَعُدَّهُ، ثُمَّ صَلَّى فِيهِ، ثُمَّ يَعُودُ، فَإِنْ أَصَابَهُ مِنِّي شَيْءٌ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ غَسَلَ مَكَانَهُ لَمْ يَعُدَّهُ وَصَلَّى فِيهِ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ ده مامه وه به ک پو شاک له بهرمدا بوو، له چه یزیشدا بووم، نه گهر خوین بهر شوینتیکی بکه وتایه شوینه که ی پاکي ده کردو دووباره ی نه ده کرده وه، پاشان نوژی پییه وه ده کرد، پاشان ده گه پرایه وه بو لام، نه گهر شتیکی بهر بکه وتایه به هه مان شیوه پاکي ده کرده وه نوژی پییه وه ده کرد.

ده ستبازی و نزیکي له گه ل خیزان له کاتی حهیزدا

۳۷۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُ إِحْدَانَا إِذَا كَانَتْ حَائِضًا أَنْ تَشُدَّ إِزَارَهَا، ثُمَّ يُبَاشِرُهَا»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: کاتی به کی کمان له حهیزدا بووایه پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمانی پیده کرد ده رپییه که ی تووند بیهستی، پاشان لئی نزیک ده که وته وه.

۳۷۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَتْ إِحْدَانَا إِذَا حَاضَتْ أَمَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تَتَزَرَ، ثُمَّ يُبَاشِرُهَا»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: نه گهر به کی کمان له حهیزدا بووایه پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمانی پیده کرد ده رپییه که ی بیهستی، پاشان لئی نزیک ده که وته وه.

باسی نه وه ی پیغه مبهری ده یکرد

کاتی به کی له خیزانه کانی له حهیزدا بووایه

۳۷۵- «عَنْ جُمَيْعِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مَعَ أُمِّي وَخَالَتِي فَسَأَلْتَاهَا كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُ إِذَا حَاضَتْ إِحْدَاكُنَّ؟ قَالَتْ: كَانَ يَأْمُرُنَا إِذَا حَاضَتْ إِحْدَانَا أَنْ تَتَزَرَ بِإِزَارٍ وَاسِعٍ، ثُمَّ يَلْتَزِمُ صَدْرَهَا وَتُدْبِيهَا»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) منکر.

واته: جومه يعی کوری عومه ير ده لئ: چومه ژووره وه بو لای عايشه (خوا لئی رازی بی) له گه ل دایکم و پوورمدا، پرساریان لیکرد، نه گهر به کیک له نيوه بکه وتايه ته چه زه وه پیغه مبهري خوا ﷺ چی ده کرد؟ وتی: نه گهر به کیک له نیمه بکه وتايه ته چه زه وه فه رمانی پیده کرد ده رپییه کی فراوان له بی بکات، پاشان پابه ند ده بوو به سنگ و هه ردوو مه مکی (نزیکی له ناوک به خواره وه نه ده که وت).

۳۷۶- «عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُبَاشِرُ الْمَرْأَةَ مِنْ نِسَائِهِ وَهِيَ حَائِضٌ إِذَا كَانَ عَلَيْهَا إِزَارٌ يَبْلُغُ أَنْصَافَ الْفَخْدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ، فِي حَدِيثِ اللَّيْثِ: تَحْتَجِرُ بِهِ»^(۱).

واته: مه ميمونه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: پیغه مبهري خوا ﷺ ده ستبازی له گه ل به کیک له خیزانه کانی ده کرد له کاتی کدا که له چه زدا بوو، به مهرجی پو شاکي ژیره وه ی له پیدا بووايه بگه شتايه ته نیوه ی هه ردوو رانی و نه ژنوکانی، له فه رموده ی له یث هاتوو: له نیوه راستی رانی ده یبه ست.

بابه ت: نان خواردن له گه ل خیزان کات

له چه زدا یه و خواردنه وه ی ناوی ژیر ده می

۳۷۷- «عَنْ سُرَيْحٍ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا هَلْ تَأْكُلُ الْمَرْأَةُ مَعَ زَوْجِهَا وَهِيَ طَامِتٌ؟ قَالَتْ: نَعَمْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُونِي فَأَكُلُ مَعَهُ، وَأَنَا عَارِكٌ كَانَ يَأْخُذُ الْعَرَقَ فَيُقْسِمُ عَلَيَّ فِيهِ، فَأَعْتَرِقُ مِنْهُ ثُمَّ أَضَعُهُ، فَيَأْخُذُهُ فَيَعْتَرِقُ مِنْهُ، وَيَضَعُ قَمَهُ حَيْثُ وَضَعْتُ قَمِي مِنَ الْعَرَقِ، وَيَدْعُو بِالشَّرَابِ فَيُقْسِمُ عَلَيَّ فِيهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَشْرَبَ مِنْهُ، فَأَخَذَهُ فَأَشْرَبَ مِنْهُ، ثُمَّ أَضَعُهُ، فَيَأْخُذُهُ فَيَشْرَبَ مِنْهُ، وَيَضَعُ قَمَهُ حَيْثُ وَضَعْتُ قَمِي مِنَ الْقَدَحِ»^(۲).

واته: شوره یح ده گپرتته وه: نه و پرساری کرد له عايشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: نایا نافرته له کاتی چه زدا له گه ل میرده که ی نان بخوات؟ وتم: به لئ، پیغه مبهري خوا ﷺ بانگی ده کردم منیش له گه لیدا نانم ده خوارد له چه زیشدا بووم، نیسکیکی ده دایه ده ستمه وه گوشتی که می پیوه بوو، سویندی ده خوارد من لئی بخوم، منیش لیم ده خوارد، پاشان دامده نا نه وه لیده گرت ده یکرانده وه، ده می

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

له سهر تهو شوینه داده نا که من دهم له سهر دانا بوو، داوای ناوی ده کرد، سویندی ده خوارد من بیخومه وه پیش تهوه ی خوی لئی بخواته وه، منیش وهرم ده گرت و لیم ده خوارده وه، پاشان دامده نا تهو هه لیده گرت لئی ده خوارده وه، ده می له سهر تهو شوینه داده نا که من دهم له سهر داده نا.

۳۷۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضَعُ قَاهُ عَلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي أَشْرَبَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِنْ فَضْلِ شَرَابِي وَأَنَا حَائِضٌ»

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: کاتئ من له چه زدا بووم پیغه مبهری خوا ﷺ ده می لهو شوینه داده نا که من لیم ده خوارده وه، له پاشماوه ی ده می من ناوی ده خوارده وه.

سوود وهرگرتن له خوارده وه ی ناوی ژیر ده می تهو نافرته ی له چه زدا یه

۳۷۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُتَاوَلِي الْإِنَاءَ فَأَشْرَبَ مِنْهُ وَأَنَا حَائِضٌ، ثُمَّ أُعْطِيهِ فَيَتَحَرَّى مَوْضِعَ قَمِي فَيَضَعُهُ عَلَيَّ فِيهِ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ په رداخیک ناوی پیم ددها، منیش لیم ده خوارده وه له چه زدا بووم، پاشان پیم ددهایه وه ده گه را به شوینی دهمدا، ده می ده خسته تهو شوینه.

۳۸۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَشْرَبُ مِنَ الْقَدَحِ وَأَنَا حَائِضٌ فَأَتَاؤَلُهُ النَّبِيُّ ﷺ فَيَضَعُ قَاهُ عَلَى مَوْضِعٍ فِيَّ فَيَشْرَبُ مِنْهُ، وَأَتَعَرَّقُ مِنَ الْعَرَقِ وَأَنَا حَائِضٌ فَأَتَاؤَلُهُ النَّبِيُّ ﷺ فَيَضَعُ قَاهُ عَلَيَّ مَوْضِعَ فِيَّ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: من ناوم ده خوارده وه له چه زدا بووم، ئینجا دهمداوه دهستی پیغه مبهری ﷺ تهویش له شوینی دهم ناوی ده خوارده وه، من ئیسکم ده کرانده وه گوشتی که می پیوه بوو، پاشان دهمدا به پیغه مبهری ﷺ تهویش له شوین ده می منه وه لئی ده خوارد.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

بابهټ: پياو قورئان دهخویني

له کوشی ژنهکيدا له کاتیکدا نهو له دهيزدايه

۳۸۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَأْسُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي حِجْرِ إِحْدَانَا وَهِيَ حَائِضٌ وَهُوَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: سه ری پیغه مبهری خوا ﷺ له کوشی په کیکماندا بوو، نهویش له دهيزدا بوو، پیغه مبهریش قورئانی ده خویند.

بابهټ: نافرته که کهوته دهيزوه نویره له سر نيه

۳۸۲- «عَنْ مُعَاذَةَ الْعَدَوِيَّةِ قَالَتْ: سَأَلَتِ امْرَأَةً عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَتَقْضِي الْحَائِضُ الصَّلَاةَ؟ فَقَالَتْ: أَحَرُّوْرِيَّةٌ أَنْتِ؟ قَدْ كُنَّا نَحِيضُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَا نَقْضِي وَلَا نُؤْمَرُ بِقَضَاءِ»^(۲).

واته: موغازهی عدهویه ده لئی: نافرته تیک پرسیاری له عائشه (خوا لئی رازی بی) کرد نایا دهيزدار نویره کانی دووباره ده کاتهوه؟ وتی: نایا تو حهروریته؟ (حروری: نهو شوینه بوو که خهوارچه کانی لی بوو، نهوان پیمان و ابوو نافرته له دهيزیدا بیت ده بیت نویره بکات) تیمه له لای پیغه مبهری خوا ﷺ ده که وتینه دهيزوه نه نویره مان قهزا ده کردهوه، نه فرمانمان بی ده کرا به قهزا کردهوهی.

بابهټ: کار کردن به نافرته کاتیک که له دهيزدايه

۳۸۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ قَالَ: يَا عَائِشَةُ، نَأْوِلِيَنِ الثُّوبَ فَقَالَتْ: إِنِّي لَا أَصْلِي. فَقَالَ: إِنَّهُ لَيْسَ فِي يَدِكَ فَنَأْوَلْتَهُ»^(۳).

واته: نهبو هورهیره ﷺ ده لئی: له کاتیکدا پیغه مبهری خوا ﷺ له مزگهوت بوو فهرمووی: نهی عائشه نهو پوشاکانهم بو بینه، عائشه (خوا لئی رازی بی)، وتی: من نویره ناکم (واته: له دهيزدام، یان خوینم ههیه). فهرمووی: دهيزه کهت له دهستدا نیه نهویش پیدایا.

(۱) حسن.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۲۱، ومسلم: ۳۳۵، وأبو داود: ۲۶۲، والترمذي: ۱۳۰، وابن ماجه: ۶۳۱.

(۳) صحیح.

۳۸۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: نَاوِلِينِي الْخُمْرَةَ مِنَ الْمَسْجِدِ فَقُلْتُ: إِنِّي حَائِضٌ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَيْسَتْ حَيْضَتُكَ فِي يَدِكَ»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بن) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له ناو مزگه و ته وه پیمی فهرموو: بهرمالی نوئژ کردنه کهم بدهری، وتم: من له حهیزدام، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: حهیزه کهت له دهستدا نیه.

۳۸۴م- «قَالَ إِسْحَاقُ: أَتَبَّانَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ بِهَذَا مِثْلَهُ»^(۲).

واته: ئیسحاقی کوری ئیپراهیم ده لئی: نه بو موعاویه له ته عمه شه وه هه مان فهرمووده ی بو باسکردم.

(دروسته) ئافرهت له کاتی حهیزدا بهرمال له مزگهوت رابخات

۳۸۵- «عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضَعُ رَأْسَهُ فِي حِجْرِ إِحْدَانَا فَيَتْلُو الْقُرْآنَ وَهِيَ حَائِضٌ، وَتَقُومُ إِحْدَانَا بِخُمْرَتِهِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَتَبْسُطُهَا وَهِيَ حَائِضٌ»^(۳).

واته: مهیمونه (خوا لئی رازی بن) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ سه ری ده خسته باوه شی به کیگمان، قورنانی ده خویند نهویش له حهیزدا بوو، ههروه ها به کیگ له ئیمه ده چوو بهرماله که ی بوی راده خست له ناو مزگه و تدا له حهیزیشدا بوو.

بابهت: (دروسته) ئافرهت له کاتی حهیز سه ری میرده که ی شان به کات

له کاتیکدا میرده که ی له مزگهوت ئیعتیکاف به کات

۳۸۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّهَا كَانَتْ تَرْجُلُ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهِيَ حَائِضٌ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ، فَيَنَاوِلُهَا رَأْسَهُ وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا»^(۴).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) حسن.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۰۳۰ و ۲۰۳۱، ومسلم: ۲۹۷.

واته: عائشه (خوالتي رازي بي) ده گپړته وه: نه و سهري پيغه مبهري خواي ﷺ شانه ده کرد له چه يزيشدا بوو، پيغه مبهريش ﷺ نيعتيکافي ده کرد، له مزگه وته که وه سهري ده خسته ناو ژووره که ي، نه و يش له ژووره که ي خويدا بوو.

(دروسته) نافرمت له کاتي چه يزدا سهري ميره که ي بشوات

۳۸۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُدْنِي إِلَيَّ رَأْسَهُ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ»^(۱).

واته: عائشه (خوالتي رازي بي) ده لي: پيغه مبهري خواي ﷺ له نيعتيکافدا بوو سهري بوم دهرده هينا يه ژووره که ي خومه وه، منيش ده مشورد، له چه يزيشدا بووم. ۳۸۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُخْرِجُ رَأْسَهُ مِنَ الْمَسْجِدِ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ»^(۲).

واته: عائشه (خوالتي رازي بي) ده گپړته وه: پيغه مبهري خواي ﷺ له نيعتيکافدا بوو له ناو مزگه وته وه سهري ده هينا يه ژووره که موه، منيش ده مشورد، له چه يزيشدا بووم. ۳۸۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أُرْجُلُ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا حَائِضٌ»^(۳).

واته: عائشه (خوالتي رازي بي) ده لي: من له چه يزدا بووم سهري پيغه مبهري خواي ﷺ شانه ده کرد.

بابه ت: ناماده بووني نافرمتاني چه يزدار له دوو جهر نه که و له پارانه وي مسولمانانيش (وهک نويزه بارانه).

۳۹۰- «عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ كَانَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا «لَا تَذْكُرُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِلَّا قَالَتْ: يَا أَبَا. فَقُلْتُ: أَسَمِعْتِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كَذَا وَكَذَا؟ قَالَتْ: نَعَمْ. يَا أَبَا» قَالَ: لِيَخْرُجِ الْعَوَاتِقُ

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۳۰۱ و ۲۰۳۱، ومسلم: ۲۹۳ و ۲۹۷/۱۰، وأبو داود: ۲۶۸، والترمذي: ۱۳۲، وابن ماجه: ۶۳۶.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح.

وَدَوَاتُ الْخُدُورِ وَالْحَيْضُ فَيَشْهَدَنَّ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ، وَتَعْتَزِلُ الْحَيْضُ الْمُصَلَّى»^(۱).

واته: حه فسه ده لئی: دایکی عه طیه (خوا لئیان رازی بی) «هر کاتیک باسی پیغه مبهری خوی ﷺ بگردایه نیلا ده یوت: باو کم به قوربانی بیت. منیش وتم: نایا بیستوته پیغه مبهری خوا ﷺ ناوا ناوا بفهرمووی؟ وتی: به لئی. باو کم به قوربانی بیت»، فهرمووی: با نه و کچانه دهر بچن که تازه پیگه یشتون، نه وانه ش که خویان داپوشیوه و نه وانه ش له حه یزدان ناماده ی خیرو جه ژنه کان بین له گه ل پارانه وه ی مسولمانان (وه کو نویره بارانه)، با نه وانه ی له حه یزدان دوور بکه ونه وه له شوینی نویره کردن.

نافرهت دواپی ته وافی (إِفَاضَةٌ) بکه ویته حمیزه وه

۳۹۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّهَا قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُبَيْبٍ قَدْ حَاضَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَعَلَّهَا تَحْبِسُنَا أَلَمْ تَكُنْ طَافَتْ مَعَكُنَّ بِالْبَيْتِ؟ قَالَتْ: بَلَى. قَالَ: فَاخْرُجِي»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: نه و به پیغه مبهری خوی ﷺ وت: صه فیه ی کچی حویه ی که وتوته حمیزه وه، (له روزه کانی مینا) پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: له وانه یه دوامان بخات (له گه رانه وه له مه ککه وه بو مه دینه) نایا طه وافی (کو تایی) به دهوری که عبه له گه لئاندا نه کرد؟ وتی: به لئی. فهرمووی: ده ی دهر بچن.

نه وه ی نافره تانی زه یسانی ده یکن له کاتی ئی حرام

۳۹۲- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ فِي حَدِيثِ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حِينَ نَفَسَتْ بِذِي الْحُلَيْفَةِ، أَنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: مُرَّهَا أَنْ تَغْتَسِلَ وَتَهَلَّ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۵۱، ومسلم: ۸۹۰، والترمذي: ۵۳۹، وابن ماجه: ۱۳۰۷ و ۱۳۰۸.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۲۸، ومسلم: ۱۲۱۱، وابن ماجه: ۳۰۷۲ و ۳۰۷۳.

(۳) صحیح.

واته: جابری کوری عهدوللا ده گپرتته وه: سه بارهت به فهرمووده که ی نه سمائی کچی عومه یس ﷺ کاتی که وته چه یزه وه له (ذِي الْحَلِيفَةِ)، پیغه مبهری خوا ﷺ به نه بو به کری فهرموو: فهرمانی پی بکه با خوی بشوات و ئیحرام ببهستی.

بابهت: نوژی مردوو له سهر نهو ئافره تانه ی به خوینی زه یسانیه وه مردوون

۳۹۳- «عَنْ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى أُمِّ كَعْبٍ مَاتَتْ فِي نَفْسِهَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ فِي وَسْطِهَا»^(۱).

واته: سه موره ﷺ ده لئ: له گهل پیغه مبهری خوا ﷺ نوژم کرد له سهر دایکی که عب که به هوی خوینی زه یسانی کوچی دواپی کرد، پیغه مبهری خوا ﷺ هه لسا له ناوه راستی وه ستاو نوژی مردووی له سهر کرد.

بابهت: (حوکمی) خوینی جهیز نه گهر بهر پو شاک بکهوت

۳۹۴- «عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَكَانَتْ تَكُونُ فِي حَجْرِهَا، أَنَّ امْرَأَةً اسْتَفْتَتِ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ دَمِ الْحَيْضِ يُصِيبُ الثُّوبَ؟ فَقَالَ: حُتِيهِ وَأَفْرُصِيهِ وَأَنْضَحِيهِ وَصَلِّي فِيهِ»^(۲).

واته: فاطیمه ی کچی مونزیر که نهو له کوشی (واته: له ژیر سه ره رشتی) نه سمائی کچی نه بو به کر بوو (خوا لیان رازی پی)، ده گپرتته وه: له نه سمائی کچی نه بو به کر وه، ئافره تیک پرساری کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ ده باره ی نه وه ی خوینی جهیز بهر پو شاک ده که وی؟ فهرمووی: بیکرتنهو، پاشان ئاوی پیدا بکهو به په نجهو و نیو که کانت پاکی بکه ره وه، پاشان ئاو پرژینی بکهو نوژی پیوه بکه.

۳۹۵- «عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِحْصَنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ دَمِ الْحَيْضَةِ يُصِيبُ الثُّوبَ؟ قَالَ: حُكِّيهِ بِضَلَعٍ وَاغْسِلِيهِ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۲۲، ومسلم: ۹۶۴، وأبو داود: ۳۱۹۵، والترمذي: ۱۰۳۵، وابن ماجه: ۱۴۹۳.

(۲) صحیح.

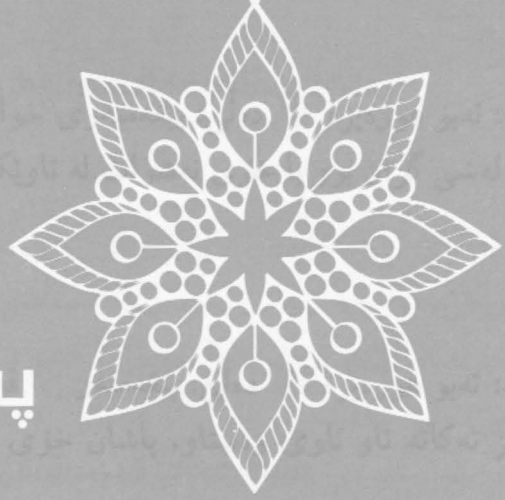
(۳) صحیح.

واته: دایکی قهسی کچی میحصه (خواییان پازی بئ) پرسیری کرد له
پیغمبهری خوا ﷺ دهبارهی خوینی چهیز که بهر پوشاک ده کهوی؟ فهرمووی:
به داریک بیکرینهو به ئاوو تاوگ بیشوره.

په پانګه کېدو کې دودونه د خپلې له شکران له خوشبختۍ نه لویې وهستاو

له لاسه د خپلې له شکران له خوشبختۍ نه لویې وهستاو
په پانګه کېدو کې دودونه د خپلې له شکران له خوشبختۍ نه لویې وهستاو

په رتووکې

غوسل دهرکرن و

ته په موم

بابهت: باسکردنى قهدهغه کردنى له شگران له خوشوردن له ناوى وهستاو

۳۹۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: لَا يَغْتَسِلُ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ وَهُوَ جُنُبٌ»^(۱).

واته: نه بو هورهيره رضي الله عنه ده لى: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم فهرموويه تى: نه گهر به كيك له تيوه له شى گران بوو با خوى نه شوات له ناويكى وهستاودا.

۳۹۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لَا يَبُولَنَّ الرَّجُلُ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ، ثُمَّ يَغْتَسِلُ مِنْهُ أَوْ يَتَوَضَّأُ»^(۲).

واته: نه بو هورهيره رضي الله عنه ده لى: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم فهرموويه تى: با به هيچ شيويه ك پياو ميز نه كاته ناو ناوى وهستاو، پاشان خوى پى بشوات، يان دهستويژى پى بگرى.

۳۹۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم نَهَى أَنْ يُبَالَ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ، ثُمَّ يُغْتَسَلَ فِيهِ مِنَ الْجَنَابَةِ»^(۳).

واته: نه بو هورهيره رضي الله عنه ده گيريته وه: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم ريگرى كردوه ميز بكريته ناو ناوى وهستاو، پاشان غوسلى پى دهر بكرى له له شگرانى.

۳۹۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم نَهَى أَنْ يُبَالَ فِي الْمَاءِ الرَّائِدِ، ثُمَّ يُغْتَسَلَ مِنْهُ»^(۴).

واته: نه بو هورهيره رضي الله عنه ده گيريته وه: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم ريگرى كردوه ميز بكريته ناو ناوى وهستاو، پاشان غوسلى پى دهر بكرى.

۴۰۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ الَّذِي لَا يَجْرِي، ثُمَّ يَغْتَسِلُ مِنْهُ»^(۵).

(۱) صحيح.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۲۳۹، ومسلم: ۲۸۲.

(۴) صحيح.

(۵) صحيح الإسناد.

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئی: (پیغه مبهه ﷺ فه رمویه تی:) با هیچ یه کیک له تیوه میز نه کاته ناو ناویکی وه ستاو که ری ناکات (واته: وه ستاو و ناروات)، پاشان خوی بی بشوات.

بابهت: ریگه دان به چونه ناو حمامی گشتی

۴۰۱- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَدْخُلِ الْحَمَّامَ إِلَّا بِمُنْرٍ»^(۱).

واته: جابر ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهه ﷺ فه رمویه تی: هه کهس بر وای به خواو به رۆزی دوا بی هه یه، با نه چیته گه رماوه گشتیه کان، ته نها به داپوشراوی نه بی.

بابهت: خوشۆردن به به فرو ته رزه

۴۰۲- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو: اللَّهُمَّ طَهِّرْني مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا. اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْهَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ. اللَّهُمَّ طَهِّرْني بِالتَّلْجِ وَالْبَرْدِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ»^(۲).

واته: عه بدوللای کوری نه بو نه وفا ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهه ﷺ به م شپوه یه نزای ده کرد: خوایه پاکم بکه یته وه له گونا هو هه له کان. خوایه پاکم بکه یته وه لییان وه کو چون جلی سبی پاک ده کریته وه له بیسی. خوایه پاکم بکه یته وه به به فرو ته رزه و ناوی سارد.

بابهت: خوشۆردن به ناوی سارد

۴۰۳- «عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ طَهِّرْني بِالتَّلْجِ وَالْبَرْدِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ. اللَّهُمَّ طَهِّرْني مِنَ الذُّنُوبِ كَمَا يُطَهَّرُ الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه الترمذی: ۲۸۰۱.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۷۶/۲۰۴.

(۳) صحیح.

واته: عهبدو لّلاى كورى نه بو نه وفا ﷺ ده لّئى: پيغه مبهري ﷺ ده يفه رموو: خوايه خاوينم بکه يته وه به به فرو ته رزه و تاوى سارد. خوايه خاوينم بکه يته وه له گونا هه كان وه كو چون جلى سبى خاوين ده كر يته وه له پيسى.

بابهت: خو شوردن پيش خهوتن

٤٠٤- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَيْسٍ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَ نَوْمُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْجَنَابَةِ؟ أَيْغْتَسِلُ قَبْلَ أَنْ يَنَامَ أَوْ يَنَامُ قَبْلَ أَنْ يَغْتَسِلَ؟ قَالَتْ: كُلُّ ذَلِكَ قَدْ كَانَ يَفْعَلُ. رُبَّمَا اغْتَسَلَ فَنَامَ وَرُبَّمَا تَوَضَّأَ فَنَامَ»^(١).

واته: عهبدو لّلاى كورى نه بو قهيس ده لّئى: پرسيارم كرد له عائيشه (خوا لئى رازى بئى) وتم: پيغه مبهري خوا ﷺ له كاتى له شگرانى چون ده خهوت؟ تايا خوى ده شورد پيش نه وهى بخهوى، يان ده خهوت پيش نه وهى خوى بشوات؟ وتى: هه مو نه وان هى ده كرد، هه ندى جار خوى ده شوردو ده خهوت، هه ندى جار يش ده ستويژى ده گرت و ده خهوت.

بابهت: خو شوردن له سه ره تاى شهو

٤٠٥- «عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَسَأَلْتُهَا فَقُلْتُ: أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَسِلُ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ أَوْ مِنْ آخِرِهِ؟ قَالَتْ: كُلُّ ذَلِكَ كَانَ رُبَّمَا اغْتَسَلَ مِنْ أَوَّلِهِ وَرُبَّمَا اغْتَسَلَ مِنْ آخِرِهِ قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً»^(٢).

واته: غوضيفى كورى حارث ده لّئى: رو يستم بو لاي عائيشه (خوا لئى رازى بئى) پرسيارم ليكرد وتم: تايا پيغه مبهري خوا ﷺ سه ره تاى شهو خوى ده شورد، يان كوتايه كهى؟ وتى: هه ردوو كيان، هه ندى جار سه ره تاى شهو خوى ده شورد، هه ندى جار كوتايى شهو. وتم: سوپاس و ستايش بو خوا له كار هه كهى فراوانى هيشتوت هه.

(١) صحيح.

(٢) صحيح.

بابه ت: دانانی بهر به ست له کاتی خو شوردن

۴۰۶- «عَنْ يَعْلَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَغْتَسِلُ بِالْبَرَّازِ، فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَلِيمٌ حَيٌّ سَتِيرٌ، يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ، فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتِرْ»^(۱).

واته: به علا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپړته وه: پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پیاوړکی بینی له ده شتاییدا خوی ده شورد، سهر که و ته سهر مینبر سو پاس و ستایشی خوی کردو فرمووی: خوی زالی پایه دار زور له سهر خو و به شهرم و داپوشهره (هزی له شتی ناشرین نیه، هزی له خوداپوشین و شهرم و حه یایه)، جا نه گهر یه کیک له تپوه خوی شورد با خوی داپوشی.

۴۰۷- «عَنْ يَعْلَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ سَتِيرٌ، فَإِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَغْتَسِلَ، فَلْيَتَوَارَ بِشَيْءٍ»^(۲).

واته: به علا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمووی به تی: خوی زالی پایه دار زور داپوشهره، جا نه گهر یه کیک له تپوه ویستی خوی بشوات، با به شتی خوی بپوشی.

۴۰۸- «عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: وَصَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاءً قَالَتْ: فَسَتَرْتُهُ فَذَكَرَتِ الْغُسْلَ قَالَتْ: ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِخِرْقَةٍ فَلَمْ يُرِدْهَا»^(۳).

واته: مهیمونه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: تاوم بو پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ناماده کرد، وتی: دواتر له کاتی خو شوردنی په ردهم بوی دانا، تینجا باسی خو شوردنی کرد له له شگرانی، وتی: پاشان پارچه په رویه کم بوی هینا (بو خو وشک کردنه وه) رته تی نه کرده وه.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۴۰۱۲.

(۲) حسن. أخرجه أبو داود: ۴۰۱۳.

(۳) صحیح.

۴۰۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: بَيْنَمَا أَيُّوبُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا، حَرَ عَلَيْهِ جَرَادٌ مِنْ ذَهَبٍ، فَجَعَلَ يَحْثِي فِي ثَوْبِهِ. قَالَ: فَتَادَاهُ رَبُّهُ ﷻ: يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ أَعْتَيْتُكَ؟ قَالَ: بَلَى. يَا رَبِّ وَلَكِنْ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكَاتِكَ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده لى: پينغه مبهري خوا عليه السلام فهرموويه تى: له كاتيكدا نه يوب (عليه السلام) خوى ده شورده به رووتى، كوله له تالتون به ربويه خواره وه به سهريدا، نه ويش گرتى و خسته گيرفانى. (پينغه مبهري) فهرمووى: په روه ردگارى بانگى كرد: نه ي نه يوب من ده وله مه ندم نه كردى؟ وتى: به لى. نه ي په روه ردگارم، به لام له به ره كه تى تو بى نياز بوون نيه.

بابه ت: به لگه هينانوه له سهر نه وهى نه دازه نه و ناوهى مروث خوى پت ده شوات ديارى نه كراوه

۴۱۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَسِلُ فِي الْإِنَاءِ «وَهُوَ الْفَرَقُ»، وَكُنْتُ أَعْتَسِلُ أَنَا وَهُوَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لى رازى بى) ده لى: پينغه مبهري خوا عليه السلام خوى ده شورده له ته شتيكدا «پنى ده و ترا (الفرق)»^(۳)، جا من و نه و له ته شتيكدا خومان ده شورده، (خوشوردي له شگرانى).

بابه ت: خوشوردي ژن و پياو له يه ك ته شتدا

۴۱۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَغْتَسِلُ وَأَنَا مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ نَعْتَرِفُ مِنْهُ جَمِيعًا»^(۴).

واته: عائشه (خوا لى رازى بى) ده گيرپته وه: پينغه مبهري خوا عليه السلام خوى ده شورده له گه ل مندا له يه ك ته شت، هه ردوو كمان ناومان لى به خوماندا ده كرد.

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۲۷۹. تعليقا.

(۲) صحيح.

(۳) كه پيوانه ده كرا به شازده (په تل) يان سى صاع ناوى ده گرت، ههر صاعيك نه دازه ده كريت به ليتريك ناو.

(۴) صحيح.

۴۴۷- «عَنْ بُسْرَةَ بِنْتِ صَفْوَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: مَنْ مَسَّ ذَكَرَهُ فَلَا يُصَلِّي حَتَّى يَتَوَضَّأَ قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِيهِ هَذَا الْحَدِيثَ، وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَعْلَمُ»^(۱).

واته: بوسره ی کچی صفوان (خوا لئی رازی بن) ده گپریته وه: پیغمبر ﷺ
 فهرموویه تی: ههر که س دهستی بهر نه ندای نیرینه ی که وت با نوئز نه کات تا
 ده ستنوئز ده گری، نه بو عه بدورپره حمان ده لی: هیشامی کوری عوروه (که یه کیکه
 له گپره وه ی نه م فهرمووده) نه م فهرمووده ی له باوکیه وه نه بیستوه، خوی پاک
 و بهرز زاناتره.

(۱) صحیح الإسناد.

ذَلِكَ. فَرَاَجَعْتُ رَبِّي صَلَّى فَوَضَعَ سَطْرَهَا، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: رَاَجِعْ رَبَّكَ، فَإِنَّ أَمْتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ. فَرَاَجَعْتُ رَبِّي صَلَّى فَقَالَ: هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ لَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ. فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ: رَاَجِعْ رَبَّكَ. فَقُلْتُ: قَدِ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي صَلَّى»^(۱).

واته: ئەنەسى كۆرى مالىك و ئىبنو حەزم (خوا لىيان پازى بى) دە گىرنەو، پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرموویەتی: خواى گەورە پەنجا نوێزى فەرز کرد لەسەر ئوممەتە کەم، بەو پەنجا نوێزە گەرامەووە تا تىپەر بووم بە لای مووسادا، وتی: پەروەردگار چى فەرز کردووە لەسەر ئوممەتە کەت؟ وتم: پەنجا نوێزى فەرز کردووە لەسەریان. مووسا پىنى وتم: بگەپزەرەووە بۆ لای پەروەردگار، چونکە ئوممەتە کەت توانای ئەوەى نى، منیش گەرامەووە نیوہى لى کەمکردووە بۆم، ئىنجا گەرامەووە بۆ لای مووسا ھەوالم پىندا وتی: بگەپزەرەووە بۆ لای پەروەردگار، چونکە ئوممەتە کەت توانای ئەوەیان نى، ئىنجا گەرامەووە بۆ لای پەروەردگار، فەرمووی: ئەو پىنج نوێزە لە جىاتى پەنجا، قەسى من ناگۆریت، گەرامەووە بۆ لای مووسا، وتی: بگەپزەرەووە بۆ لای پەروەردگار، منیش وتم: بەراستى شەرم دەکەم لە پەروەردگارم.

٤٥٠- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى قَالَ: أُتِيتُ بِدَابَّةٍ فَوْقَ الْجِمَارِ وَدُونَ الْبُغْلِ حَطُّوْهَا عِنْدَ مُنْتَهَى طَرْفِهَا، فَرَكِبْتُ وَمَعِيَ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَرْتُ فَقَالَ: انزِلْ فَصَلِّ فَفَعَلْتُ. فَقَالَ: أَتَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتَ؟ صَلَّيْتَ بِطَيْبَةِ وَإِلَيْهَا الْمُهَاجِرُ، ثُمَّ قَالَ: انزِلْ فَصَلِّ فَصَلَّيْتُ، فَقَالَ: أَتَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتَ؟ صَلَّيْتَ بِطُورِ سَيْنَاءَ حَيْثُ كَلَّمَ اللَّهُ صَلَّى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ قَالَ: انزِلْ فَصَلِّ فَتَنَزَلْتُ فَصَلَّيْتُ. فَقَالَ: أَتَدْرِي أَيْنَ صَلَّيْتَ؟ صَلَّيْتَ بِبَيْتِ لَحْمٍ حَيْثُ وُلِدَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ. ثُمَّ دَخَلْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَجُمِعَ لِي الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، فَقَدَّمَنِي جَبْرِيلُ حَتَّى أَمَّمْتُهُمْ، ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَإِذَا فِيهَا آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ، فَإِذَا فِيهَا ابْنَا الْخَالَةِ عِيسَى وَبِحَيِّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّلَاثَةِ، فَإِذَا فِيهَا يُوسُفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ، فَإِذَا فِيهَا هَارُونَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ، فَإِذَا فِيهَا إِدْرِيسُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ، فَإِذَا فِيهَا مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ، ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ، فَإِذَا فِيهَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ. ثُمَّ صَعِدَ بِي فَوْقَ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ فَاتَيْنَا سِدْرَةَ الْمُنْتَهَى، فَغَشَّيْتَنِي ضَبَابَةً، فَخَرَزْتُ

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۴۹ و ۱۱۳۶ و ۳۳۴۲، ومسلم: ۱۶۳.

سَاجِدًا، فَقِيلَ لِي: إِنِّي يَوْمَ خَلَقْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فَرَضْتُ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَّتِكَ خَمْسِينَ صَلَاةً، فَقُمْ بِهَا أَنْتَ وَأُمَّتُكَ، فَرَجَعْتُ إِلَى إِبْرَاهِيمَ فَلَمْ يَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ، ثُمَّ أَتَيْتُ عَلَى مُوسَى فَقَالَ: كَمْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَّتِكَ؟ قُلْتُ: خَمْسِينَ صَلَاةً، قَالَ: فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تَقُومَ بِهَا أَنْتَ وَلَا أُمَّتُكَ، فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ، فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي فَخَفَّفَ عَنِّي عَشْرًا، ثُمَّ أَتَيْتُ مُوسَى فَأَمَرَنِي بِالرُّجُوعِ فَارْجِعْ فَخَفَّفَ عَنِّي عَشْرًا، ثُمَّ رَدَّتْ إِلَيَّ خَمْسَ صَلَوَاتٍ. قَالَ: فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ، فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ؛ فَإِنَّهُ فَرَضَ عَلَيَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ صَلَاتَيْنِ، فَمَا قَامُوا بِهِمَا. فَرَجَعْتُ إِلَى رَبِّي ﷻ، فَسَأَلْتُهُ التَّخْفِيفَ، فَقَالَ: إِنِّي يَوْمَ خَلَقْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فَرَضْتُ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَّتِكَ خَمْسِينَ صَلَاةً فَخَمْسُ بِخَمْسِينَ، فَقُمْ بِهَا أَنْتَ وَأُمَّتُكَ. فَعَرَفْتُ أَنَّهَا مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَوَعَالَى صِرِّي، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: ارْجِعْ فَعَرَفْتُ أَنَّهَا مِنَ اللَّهِ صِرِّي «أَي: حَتْمٌ» فَلَمْ أَرْجِعْ»^(١).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده گپرېته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی: نازه لیکیان بو هینام له هیستر بچو کتر بو، له گویدریش بهر زتر بو، ههنگاوی تا کوتایي نهو شوینه بوو که چاو بر ده کات، سوار بووم جیبریلیم له گه لدا بوو پویشتم، جیبریل وتی: دابهزه نوږت بکه، منیش نوږت کم. وتی: تایا ده زانی له کوږ نوږت کرد؟ له شوینیکي پاک نوږت کرد، خه لکی بو نه وی کوچ ده کهن، پاشان وتی: دابهزه نوږت بکه، منیش نوږت کم. وتی: تایا ده زانی له کوږ نوږت کرد؟ له طووری سینا نوږت کرد، نهو شوینه ی خوا قسه ی له گه ل موسادا کرد، پاشان وتی: دابهزه نوږت بکه، منیش نوږت کم. وتی: تایا ده زانی له کوږ نوږت کرد؟ له (بیت لحم) نوږت کرد، نهو شوینه ی عیسی تیدا له دایک بوو. پاشان چومه بهیتولمه قدیس پیغه مبهرانم بو کوکرایه وه، جیبریل پیشی خستم و پیش نوږتیم بوو، پاشان بهرز کرامه وه بو ناسماني دنیا، تادم سهلامی خوی له سهر بیت له وی بوو، پاشان بهرز کرامه وه بو ناسماني دووه، دوو کوږه پوره کهم بینی عیساو یه حیا له وی بوون، پاشان بهرز کرامه وه بو ناسماني سنیهم، یوسف له وی بوو، پاشان بهرز کرامه وه بو ناسماني چوارهم، بینم هاروون له ویه، پاشان بهرز کرامه وه بو ناسماني پینجه م، تیدریس له وی بوو، پاشان بهرز کرامه وه بو ناسماني شه شه م، موسا له وی بوو، پاشان بهرز کرامه وه بو ناسماني هه وته م، ئیبراهیم له وی

(١) منکر. وقد أخرجه البخاري: ٧٥١٧، ومسلم: ١٦٢. بطول وبغير هذا اللفظ.

بوو. پاشان بەرز کرامهوه بو سەر ووی حهوت ئاسمانه که تا گه‌یشتین به (سَدْرَةُ الْمُتَنَهِّي)، هه‌ور دامی پۆشی، چوومه سوژده، پیم وترا: من له‌و پۆژه‌ی ئاسمانه‌کان و زه‌ویم دروست کردوه په‌نجا نوێزم فه‌رز کردوه له‌سه‌ر توو ئوممه‌ته‌که‌ت، توو ئوممه‌ته‌که‌ت پیتی هه‌لسن، گه‌رامه‌وه بو لای ئیبراهیم هیچ پرسیاری لیم نه‌کرد، پاشان گه‌رامه‌وه بو لای مووسا وتی: خوا چه‌ند نوێزی فه‌رز کردوه له‌سه‌ر خۆت و ئوممه‌ته‌که‌ت؟ وتم: په‌نجا نوێز، وتی: بیگومان نه‌توو نه‌ ئوممه‌ته‌که‌ت ناتوانن پیتی هه‌لسن، بگه‌ریره‌وه بو لای په‌روه‌ردگارت داوای ئاسانکاری لئ بکه، گه‌رامه‌وه بو لای په‌روه‌ردگارم، ده‌ نوێزی بۆم که‌م کرده‌وه، پاشان هاتمه‌وه بو لای مووسا فه‌رمانی گه‌رانه‌وه‌ی پێ کردم، ده‌ نوێزی تری بۆم که‌م کرده‌وه، پاشان کرا به‌ پینج نوێز. وتی: بگه‌ریره‌وه بو لای په‌روه‌ردگارت، داوای ئاسانکاری لئ بکه، چونکه‌ دوو نوێزی فه‌رز کرد له‌سه‌ر نه‌وه‌کانی ئیسرائیل به‌جیان نه‌هینا. گه‌رامه‌وه بو لای په‌روه‌ردگارم، داوای ئاسانکاری لئ کرد، فه‌رموی: من له‌و پۆژه‌ی ئاسمانه‌کان و زه‌ویم دروست کرد په‌نجا نوێزم فه‌رز کرد، جا ئه‌م پینج نوێزه له‌ بری په‌نجا نوێزه، توو ئوممه‌ته‌که‌ت پیتی هه‌لسن. زانیم ئه‌وه له‌ لایه‌ن خوا‌ی گه‌وره‌وه یه‌ کلابۆته‌وه، گه‌رامه‌وه بو لای مووسا وتی: بگه‌ریره‌وه زانیم ئه‌وه له‌ لایه‌ن خوا‌ه یه‌ کلابۆته‌وه، بۆیه نه‌گه‌رامه‌وه.

٤٥١- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ انْتَهَى بِهِ إِلَى سَدْرَةِ الْمُتَنَهِّي وَهِيَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ، وَإِلَيْهَا يَنْتَهِي مَا عَرَجَ بِهِ مِنْ تَحْتِهَا وَإِلَيْهَا يَنْتَهِي مَا أَهْبَطَ بِهِ مِنْ فَوْقِهَا حَتَّى يُقْبَضَ مِنْهَا قَالَ: إِذْ يَعْنَى السَّدْرَةَ مَا يَعْنَى ﴿١٦﴾ النجم، قَالَ: فَرَأَى مِنْ دَهَبٍ، فَأَعْطِيَ ثَلَاثًا: الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، وَيَعْفَرُ لِمَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِهِ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا الْمُفْجَمَاتُ»^(١).

واته: عه‌بدو‌ل‌لای کوری مه‌سعوود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده‌لی: کاتیک شه‌ورپوی کرا به‌ پینجه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌ (سَدْرَةُ الْمُتَنَهِّي) کۆتای به‌ به‌رزبوونه‌وه‌ی هینرا، ئه‌ویش له‌ ئاسمانی شه‌شه‌مه، هه‌موو شته‌کان له‌ زه‌ویه‌وه به‌رز ده‌کرینه‌وه کۆتایه‌کی (سَدْرَةُ الْمُتَنَهِّي) یه، (له‌ کرده‌وه‌کان و روو‌حی گیانله‌به‌ران) وه له‌ (سَدْرَةُ الْمُتَنَهِّي) کۆتایی دیت ئه‌وانه‌ی له‌ سه‌ره‌وه داده‌به‌ز نه‌ خواره‌وه (له‌ وه‌حی و حوکم و بریاره‌کان) فه‌رموی:

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ١٧٣، والترمذي: ٣٢٧٦.

﴿ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى ﴾ (۱) (واته: له کاتی دیداره که دا نووری خواو زوری فریشته کان سیدره یان پر کرد)، له تهفسیری ﴿ مَا يَغْشَى ﴾ دا فهرمووی: په پوله یه له ئالتون، سنی شتی پی به خشر: پینج نوێزه که، کوتایی سووره تی به قه ره، وه خوا خوش ده بی له وهی مردوو له توممه ته که ی و هه رگیز هاوبه شی بو خوا دانه ناوه له گوناوه گه وره کان.

بابهت: نوێز له کوێ فهرز کرا؟

۴۵۲- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ الصَّلَاةَ فُرِضَتْ بِمَكَّةَ وَأَنَّ مَلَكََيْنِ أَتَيَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَذَهَبَا بِهِ إِلَى زَمْرَمَ، فَشَقَّا بَطْنَهُ، وَأَخْرَجَا حَشْوَهُ فِي طَسِيتٍ مِنْ ذَهَبٍ، فَغَسَلَاهُ بِمَاءِ زَمْرَمَ، ثُمَّ كَبَسَا جَوْفَهُ حِكْمَةً وَعِلْمًا»^(۱).

واته: نه نه سی کوری مالیک رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گيریته وه: نوێزه کان له مه که فهرز کران، دوو فریشته هاتن بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ، بردیان بو لای ناوی زه مزه م، سکيان هه لدری، له نیوه راستی سکی شتیکیان ده رهیتنا به ناوی زه مزه م شو ردیان، پاشان ناوه وه یان پۆشی به حکمهت و زانست و زانیاری.

بابهت: نوێز چۆن فهرز کرا؟

۴۵۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَوَّلَ مَا فُرِضَتِ الصَّلَاةُ رَكَعَتَيْنِ فَأُفِرَّتْ صَلَاةُ السَّفَرِ وَأُتِمَّتْ صَلَاةُ الْحَضَرِ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: یه که م جار نوێز فهرز کرا دوو رکات بوو، پاشان بو نوێزی گهشت و سه فه ر جیگیر کرا، وه نوێزی نیسته جی زیاد کرا.

۴۵۴- «عَنْ أَبِي عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيِّ، أَنَّهُ سَأَلَ الزُّهْرِيَّ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ قَبْلَ الْهِجْرَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ. قَالَ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فَرَضَ اللَّهُ ﷻ الصَّلَاةَ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ أَوَّلَ مَا فَرَضَهَا رَكَعَتَيْنِ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ أُتِمَّتْ فِي الْحَضَرِ أَرْبَعًا، وَأُفِرَّتْ صَلَاةُ السَّفَرِ عَلَى الْفَرِيضَةِ الْأُولَى»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۶۲/۲۶۱.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۵۰ و ۱۰۹۰ و ۳۹۲۵، ومسلم: ۶۸۵، وأبو داود: ۱۱۹۸.

(۳) صحیح.

واته: نه بو عه مری نه وزاعی ده گپرتته وه: نهو پرسیاری له زوهریی کرد ده رباره ی نویتز پیغه مبه ر ﷺ له مه ککه پیش کوچ کردنی بو مه دینه. وتی: عوروه هه والی پیدام له عائیشه وه (خوای لئی رازی بی) وتی: خوای زالی پایه دار نویتزی فه پز کرد له سه ر پیغه مبه ر ﷺ دوو رکات دوو رکات بوو، پاشان له نیشته جی ته واو کرا به چوار رکات، نویتزی گه شت و که سی گه شتیار جیگیر کرا بو به که م فه پز. (واته: کرا به دوو رکات).

۴۵۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فُرِضَتِ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ، فَأُقِرَّتْ صَلَاةُ السَّفَرِ وَزِيدَ فِي صَلَاةِ الْحَضَرِ»^(۱).

واته: عائیشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: نویتز فه پز کرا دوو رکات دوو رکات بوو، ئینجا (دوو رکات) جیگیر کرا بو نویتزی گه شت (که سی گه شتیار)، (دوو رکاتی تریش) زیاد کرا بو نویتزی نیشته جی. (رکاتیک بو نویتزی ئیواره و، دوو رکاتیش بو نیوه پوو عه سرو عیشا زیاد کرا بو نویتزی نیشته جی).

۴۵۶- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: فُرِضَتِ الصَّلَاةُ عَلَى لِسَانِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْحَضَرِ أَرْبَعًا، وَفِي السَّفَرِ رَكْعَتَيْنِ، وَفِي الْخَوْفِ رَكْعَةً»^(۲).

واته: ئینو عه بیاس (خوای لئیان رازی بی) ده لئی: له سه ر زاری پیغه مبه ر ﷺ چوار رکات نویتز له نیشته جی بوون فه پز کرا، له گه شتیشدا دوو رکات، له کاتی ترسیشدا یه ک رکات.

۴۵۷- «عَنْ أُمِّئَةَ بِنْتِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدِ بْنِ أُسَيْدٍ: أَنَّهُ قَالَ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَيْفَ تَقْصُرُ الصَّلَاةَ؟ وَإِنَّمَا قَالَ اللَّهُ ﷻ: ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾^(۱) وَالنِّسَاءُ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: يَا ابْنَ أَخِي، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَانَا وَنَحْنُ ضَلَالٌ فَعَلَّمَنَا، فَكَانَ فِيمَا عَلَّمَنَا أَنَّ اللَّهَ ﷻ أَمَرَنَا أَنْ نُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ فِي السَّفَرِ»^(۳).

واته: ئومه یه ی کورپی عه بدوللای کورپی خالیدی کورپی ئوسه یه به ئینو عومه ری (خوای لئیان رازی بی) وت: چون نویتز کورت ده که نه وه؟ له کاتیکدا خوای ﷻ

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۸۷، وأبو داود: ۱۲۴۷، وابن ماجه: ۱۰۶۸.

(۳) صحیح.

فهرموويه تي: ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْرُوا مِنْ الصَّلَاةِ (۱۰)﴾ النساء، (واته: گونا هبار نابن نه گهر هندی له نوټزه کانتان کورت بکه نه وه) تبینو عومهر (خوا لیبیان رازی بی) وتی: نهی بر ازام، پیغه مبهری خوا ﷺ هات بو ناومان تیمه گومرا بووین فیری کردین، جاییه کیک له وانهی که فیری کردین، بیگومان خوا فرمانی پیکردوین دوو رکات نوټز بکهین له گشتدا.

بابه ت: له شهوو روټیکدا چند نوټز فهرز کرا؟

۴۵۸- «عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَهْلِ نَجْدٍ تَأْتِرُ الرَّأْسِ نَسْمَعُ دَوِيَّ صَوْتِهِ وَلَا نَفْهَمُ مَا يَقُولُ حَتَّى دَنَا، فَإِذَا هُوَ يَسْأَلُ عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: حَمْسُ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ قَالَ: هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُنَّ؟ قَالَ: لَا. إِلَّا أَنْ تَطَّوَعَ قَالَ: وَصِيَامَ شَهْرِ رَمَضَانَ. قَالَ: هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُ؟ قَالَ: لَا. إِلَّا أَنْ تَطَّوَعَ وَذَكَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الزَّكَاةَ. قَالَ: هَلْ عَلَيَّ غَيْرَهَا؟ قَالَ: لَا. إِلَّا أَنْ تَطَّوَعَ فَأَدْبَرَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقُولُ: وَاللَّهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا وَلَا أَنْقُصُ مِنْهُ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ»^(۱).

واته: طه لحهی کوری عوبهیدوللا ﷺ ده لی: پیاوینک هات بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ له خه لکی نه جد قزی پرزو نالوز بوو بوو، گویمان له گرمه گرمی دهنگی بوو (نهو له دوور بوو) حالی نه ده بووین چی ده لی، تا نزدیک بوویه وه، پرساری کرد دهر باره ی نیسلام، پیغه مبهری خوا ﷺ پیی فهرموو: پینج نوټز خوا له شهوو روټیکدا فه رزی کرده، وتی: جگه له وه هیچی ترم له سهر پیویسته؟ فهرموو: نه خیر. مه گهر نوټزی زیاده بکه ی، فهرموو: وه روټوو گرتنی مانگی پده مه زان. وتی: نایا هیچی ترم له سهر پیویسته جگه له و مانگه، فهرموو: نه خیر. مه گهر روټوو زیاده بگریت؟ پیغه مبهری خوا ﷺ باسی زه کاتیشی بو کرد. وتی: جگه له وه هیچی ترم له سهر پیویسته؟ فهرموو: نه خیر، مه گهر مالی زیاده بیه خشیت، پیاوه که پستی تیکردو رویشته له بهر خوټیه وه دهیوت: سویند به خوا له مه زیاتر نه انجام نادهم، لییشی کم ناکه مه وه. پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموو: سهر فراز بوو نه گهر راست بکات.

(۱) صحیح البخاری: ۴۶ و ۱۸۹۱ و ۲۶۷۸ و ۶۹۰۶، ومسلم: ۱۱، وأبو داود: ۳۹۱ و ۳۹۲ و ۳۲۵۲.

۴۵۹- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَمْ افْتَرَضَ اللَّهُ ﷻ عَلَى عِبَادِهِ مِنَ الصَّلَوَاتِ؟ قَالَ: افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ صَلَوَاتٍ خَمْسًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ قَبْلَهُنَّ أَوْ بَعْدَهُنَّ شَيْئًا؟ قَالَ: افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ صَلَوَاتٍ خَمْسًا فَحَلَفَ الرَّجُلُ لَا يَزِيدُ عَلَيْهِ شَيْئًا وَلَا يَنْقُصُ مِنْهُ شَيْئًا. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنْ صَدَقَ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ»^(۱).

واته: نه نهس ﷺ ده لئی: پیاویک پرساری له پیغهمبهری خوا ﷺ کرد وتی: نهی پیغهمبهری خوا، خوای زالی پایه دار چند نوڙی فہر ز کردوہ له سہر بہندہ کانی؟ فہرمووی: خوا پینج نوڙی فہر ز کردوہ له سہر بہندہ کانی، کابرا وتی: نهی پیغهمبهری خوا تا یا پیش نهو نوڙانهو دوا ی نهو نوڙانه هیچی دیکہ ہہ یہ؟ فہرمووی: خوا پینج نوڙی فہر ز کردوہ له سہر بہندہ کانی، کابرا سویندی خوارد نہ لئی زیاد بکات و نہ لئی کہم بکات. پیغهمبهری خوا ﷺ فہرمووی: نه گہر راست بکات بیگومان نوڙہ کانی دہیخہ نہ بہہ شتہ وہ.

بابہت: بہ لئین دان لہ سہر نه نجامدانی پینج نوڙہ کہ

۴۶۰- «عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكِ الْأَشْجَعِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: أَلَا تَبَايَعُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ؟ «فَرَدَدَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ» فَقَدَّمْنَا أَيْدِيَنَا فَبَايَعَنَا فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ بَايَعْنَاكَ فَعَلَامَ؟ قَالَ: عَلَى أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَالصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ، وَأَسْرَ كَلِمَةً خَفِيَّةً أَنْ لَا تَسْأَلُوا النَّاسَ شَيْئًا»^(۲).

واته: عہوفی کوری مالیکی نه شجہعی ﷺ ده لئی: تیمہ له لای پیغهمبهری خوا ﷺ بووین فہرمووی: تا یا بہ لئین نادہن بہ پیغهمبهری خوا؟ «سی جار نہ مہی دووبارہ کردہ وہ» دہستمان درڙ کرد بہ یعہ تمان پیدا، و تمان: نهی پیغهمبهری خوا، بہ یعہ تمان پیدا ی لہ سہر چی؟ فہرمووی: لہ سہر نہ وہی خوا پپہرستن ہاوبہ شی بو دانہ تین، وہ نه نجامدانی ہہر پینج نوڙہ کہ، رستہ یہ کی بہ دہنگی نزم فہرمو (کہ بریتی بوو لہ وہی فہرمووی): داوا ی ہیج لہ خہ لکی مہ کن. (جگہ لہ فیربوونی تاین و زانست).

(۱) صحیح، أخرجه مسلم: ۱۲. باختلاف السرد.

(۲) صحیح، أخرجه مسلم: ۱۰۴۳، وأبو داود: ۱۶۴۲، وابن ماجه: ۲۸۶۷.

بابهت: پاريزگاري کردن له پينج نويزه فهرزه که

٤٦١- «عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ، أَنَّ رَجُلًا مِنْ بَنِي كِنَانَةَ يُدْعَى الْمُخْدَجِيَّ: سَمِعَ رَجُلًا بِالشَّامِ يُكْنَى أَبَا مُحَمَّدٍ يَقُولُ الْوَتْرُ وَاجِبٌ. قَالَ الْمُخْدَجِيُّ: فَرَحْتُ إِلَى عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رضي الله عنه فَأَعْتَرَضْتُ لَهُ وَهُوَ رَائِحٌ إِلَى الْمَسْجِدِ فَأَخْبَرْتُهُ بِالَّذِي قَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ فَقَالَ عُبَادَةُ: كَذَبَ أَبُو مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: خَمْسُ صَلَوَاتٍ كَتَبَهُنَّ اللَّهُ عَلَى الْعِبَادِ مَنْ جَاءَ بِهِنَّ لَمْ يُضَيَعْ مِنْهُنَّ شَيْئًا اسْتِخْفَافًا بِحَقِّهِنَّ كَانَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدٌ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ، وَمَنْ لَمْ يَأْتِ بِهِنَّ فَلَيْسَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدٌ إِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ، وَإِنْ شَاءَ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ»^(١).

واته: نينو موچه يريز ده گيرپته وه: پياوونک له نه وه کانی کينانه پنی ده و ترا موخده جی: گونی لئ بوو پياوونک له شام نازناوی نه بو موحه ممه د بوو ده یوت: نويزی و وتر واجب و نهرکه. موخده جی وتی: رویشتم بو لای عوباده ی کوری صامیت کاتن پیتی گه یشتم بو مزگوت ده چوو، نه وه ی نه بو موحه ممه د باسی کرد هه و الم پيدا، عوباده وتی: نه بو موحه ممه د راستی نه گوتوه، گویم لئ بوو پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم ده یفه رموو: پینج نويزه هه یه خوا له سهر بهنده کانی نووسيوه تی ههر که س نه نجامیان بدات و هیچیان لئ به فیرو نه دات و که مته رخه می له نه نجامداناندا نه کات، نه وه خوا په یمانی داوه بیخاته به هه شته وه، ههر که سیش نه نجامیان نه دات نه وه خوا په یمانی نه داوه بیخاته به هه شته وه، نه گهر ویستی سزای ده دا، وه نه گهر ویستیشی ده یخاته به هه شته وه.

فهرل و گوره یی پینج نويزه فهرزه که

٤٦٢- «عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ هَلْ يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ؟ قَالُوا: لَا يَبْقَى مِنْ دَرَنِهِ شَيْءٌ. قَالَ: فَكَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُو اللَّهُ بِهِنَّ الْخَطَايَا»^(٢).

(١) صحيح. أخرجه أبو داود: ٤٢٥ و ١٤٢٠، وابن ماجه: ١٤٠١.

(٢) صحيح. أخرجه البخاري: ٥٢٨، ومسلم: ٦٦٧، والترمذي: ٢٨٦٨.

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گيریتهوه، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: هه و آلم بده نی نه گهر پروباریک له بهردهم مالی یه کیک له ئیوه دا بیت، هه موو پروژیک پینج جار خوی یی بشوات، نایا پیسی و چلکی پییه وه ده مینی؟ وتیان: پیسی و چلکی پییه وه نامینی. فهرمووی: ههروه ها نه ویش وه کو پینج نویزه که وایه، خوا تاوانی یی ده سپیته وه.

بابهت: حوکمی کهسی نویژ نه کهر

۴۶۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ الْعَهْدَ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ»^(۱).

واته: عه بدوللای کوری بو په یده، له باوکیه وه ﷺ ده گيریته وه، وتوویه تی: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: به راستی نه و په یمانه ی له نیوان ئیمه و ئیوه دا هه یه نویزه، هه ر کهس وازی لی بینی نه وه بی پروا ده بی.

۴۶۴- «عَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَيْسَ بَيْنَ الْعَبْدِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ إِلَّا تَرْكُ الصَّلَاةِ»^(۲).

واته: جابر ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: له نیوان بهنده و له نیوان کوفردا هیچ شتیک نیه جگه له واز هینان له نویژ.

بابهت: (یه کهم) لیپرسینه وه له سه ر نویژ نه نجام دانه

۴۶۵- «عَنْ حُرَيْثِ بْنِ قَبِيصَةَ قَالَ: قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا، فَجَلَسْتُ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: فَقُلْتُ إِنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ ﷻ أَنْ يُسِّرَ لِي جَلِيسًا صَالِحًا، فَحَدَّثَنِي بِحَدِيثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَنْفَعَنِي بِهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ بِصَلَاتِهِ، فَإِنْ صَلَحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ قَالَ هَمَّامٌ: لَا أُدْرِي هَذَا مِنْ كَلَامِ قَتَادَةَ أَوْ مِنَ الرَّوَايَةِ: فَإِنْ انْتَقَصَ مِنْ فَرِيضَتِهِ شَيْءٌ قَالَ: انظُرُوا، هَلْ لِعِبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ، فَيَكْمُلُ بِهِ مَا نَقَصَ مِنَ الْفَرِيضَةِ، ثُمَّ يَكُونُ سَائِرَ عَمَلِهِ عَلَى نَحْوِ ذَلِكَ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه الترمذي: ۲۶۲۱، وابن ماجه: ۱۰۷۹.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۸۲.

(۳) صحیح.

واته: حوره يثی کورې قه به یصه ده لئې: هاتم بؤ مه دینه وتم: خواجه که سیکې چاک بکه یته هاو ده مم، دواتر له لای نه بو هورهیره ﷺ دانیشتم، وتم: من داوام له خوا کرد هاو ده میکی باشم بؤ ناسان بکات، فهرمووده یه کم بؤ باس بکه له پیغه مبهروه ﷺ بیستیتت، به لکو خوا به هوی نهو فهرمووده سوو دم پیبگه یه نی، وتی: گویم لئې بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: یه که م شت (له حقی خوا) به نده پرساری لئې ده کریت نوږه، نه گهر نوږه که ی ته واو بوو، نه وه سهر فرازو سهر که وتوو بووه، وه نه گهر نوږه که ی خراب بوو، نه وه زهره ر مهندو به دبه خت بووه. هه مام ده لئې: نازانم نه مه وته ی قه تاده یه، یان به شیکه له گپرانه وه که ی: نه گهر که مو کورپه ک له نوږه که یدا هه بی، (خوا) ده فهرموئ: ته ماشا بکه ن، تیا به نده که م نوږی زیاده ی هیه، (واته: نوږی سوننه ت) هه ر ناته واو یه ک له نوږه که یدا هه بیت به و زیاده بوی پر ده کریته وه، پاشان سهر جه م کرده وه کانی له سهر نه وه ده بیت.

۴۶۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَلَاتُهُ، فَإِنْ وُجِدَتْ تَامَةً كُتِبَتْ تَامَةً، وَإِنْ كَانَ انْتَقَصَ مِنْهَا شَيْءٌ. قَالَ: أَنْظَرُوا هَلْ تَجِدُونَ لَهُ مِنْ تَطَوُّعٍ يُكْمَلُ لَهُ مَا ضَيَّعَ مِنْ فَرِيضَةٍ مِنْ تَطَوُّعِهِ، ثُمَّ سَأِرَ الْأَعْمَالِ تَجْرِي عَلَى حَسَبِ ذَلِكَ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهر ﷺ فهرمووی: یه که م شت (له حقی خوا) به نده لپیر سینه وه ی لئې ده کرئ له پوژئ دوا ییدا نوږه کانی ته ی، نه گهر بینرا ته واوه به ته واوی بوی ده نوسری، وه نه گهر که مو کورته کی هه بی. (خوا) ده فهرموئ: ته ماشا بکه ن، بزائن تیا نوږی کی زیاده ی هیه بوی ته واو بکری به سوننه ت له وه ی له ده ستی داوه له نوږی فهرز، پاشان سهر جه م کرده وه کانی له سهر نه وه ده پوږن.

۴۶۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ صَلَاتُهُ، فَإِنْ كَانَ أَكْمَلَهَا وَإِلَّا قَالَ اللَّهُ ﷻ: أَنْظَرُوا لِعَبْدِي مَنْ تَطَوُّعَ، فَإِنْ وُجِدَ لَهُ تَطَوُّعٌ. قَالَ: أَكْمَلُوا بِهِ الْفَرِيضَةَ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۸۶۴ و ۸۶۵، والترمذي: ۴۱۳، وابن ماجه: ۱۴۲۵ و ۱۴۲۶.

(۲) صحیح.

واته: ئەبو هوریره رضی اللہ عنہ دەگیریتەوہ: پیغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: یە کەم شت بەندە لێپرسینەوہی لێ دەکری دەربارە ی نوێژەکانیەتی، ئەگەر نوێژەکانی تەواو بوو ئەوہ چاکە، ئەگەر نا خوا ی زالی پایەدار دەفەرمو ی: بۆ بەندە کەم تەماشای بکەن بزانی نوێژی زیادە ی هەبە، ئەگەر بێنا زیادە ی هەبە، (واته: نوێژی سوننەت) دەفەرمو ی: بە نوێژە زیادەکانی کەموکورتی فەرزەکانی بۆ تەواو بکەن.

بابەت: پاداشتی ئەو کەسە ی نوێژ بە چاکە ئەنجام دەدات

٤٦٨- «عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رضی اللہ عنہ، أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: تَعْبَدَ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا، وَتَقِمْ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصِلَ الرَّحِمَ، ذَرَاهَا كَأَنَّهُ كَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ»^(١).

واته: ئەبو ئەیوب رضی اللہ عنہ دەگیریتەوہ: پیاویک وتی: ئە ی پیغەمبەری خوا ﷺ هەواڵ بەدەری بە کردەوہ یە کەمخاتە بەهەشتەوہ؟ پیغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی: خوا بپەرستەو هیچ هاوبەشی بۆ دامەنی، نوێژەکانیشت ئەنجام بەدەو زەکانی مالت دەر بکەو پەیوەندی خزمایەتیش بەجی بگەبەنە، واز لە وشترە کەت بەینە با پرپەرەوی خۆی بگریتە بەر. (چونکە کابرا لەوکاتەدا پرساری لێ دەکرد وشترە کە ی گیردا بوو نەیدەهیشت پروات).

بابەت: ژمارە ی رکاتەکانی نوێژی نیوەرۆ لە شوینی نیشتهجی

٤٦٩- «عَنْ أَنَسٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا وَبِذِي الْحُلَيْفَةِ الْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ»^(٢).

واته: ئەنەس رضی اللہ عنہ دەلێ: لە گەل پیغەمبەر ﷺ چوار رکات نوێژی نیوەرۆم کرد لە مەدینە، دوو رکات نوێژی عەسریش لە (ذی الحلیفە).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ١٣٩٦ و ٥٩٨٢ و ٥٩٨٣، ومسلم: ١٢ و ١٣ مع ١٣/١٤.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ١٠٨٩، ومسلم: ٦٩٠، وأبو داود: ١٢٠٢، والترمذي: ٥٤٦.

بابہت: ژمارہی پکاتہکانی نویژی نیوہرۆ له گہشتدا

۴۷۰- «عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم بِالْهَاجِرَةَ «قَالَ ابْنُ الْمُثَنَّى إِلَى الْبَطْحَاءِ» فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنزَةٌ»^(۱).

واته: ئەبو جوحەیفە رضي الله عنه دەلێ: پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وسلم له قرچەیی گەرما دەرچوو «ئیبو موسەنا وتی: بۆ (البطحاء)»: (جیگایەکی نەرمی فراوانە لەم و زێخی تێدایە بۆ پشوووان گونجاو، لە نیوان مەككە و مینا دایە) دواتر دەستنوێژی گرت و دوو پکات نوێژی نیوہرۆی کرد، بە هەمان شیوہ دوو پکات عەسریش، خەنجەرێکیشی لە پێشی داناوو وەکو سوترە.

بابہت: فەزڵ و گەورەیی نویژی عەسر

۴۷۱- «عَنْ عُمَارَةَ بْنِ رُوَيْبَةَ التَّمَمِيِّ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: لَنْ يَلِجَ النَّارَ مَنْ صَلَّى قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا»^(۲).

واته: عومارەیی کورپی پوہیبەیی سەقەفی رضي الله عنه دەلێ: گوئیستی پێغەمبەری خوا صلى الله عليه وسلم بووم دەیفەرموو: ئاگر ئەو کەسە ناسوتینی پێش دەرچوونی خۆرو دواي دەرچوونی خۆر نوێژ بکات (واته: نوێژی بەیانی و عەسر).

بابہت: پارێزگاری کردن له نویژی عەسر

۴۷۲- «عَنْ أَبِي يُونُسَ رضي الله عنه مَوْلَى عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: أَمَرَنِي عَائِشَةُ أَنْ أَكْتُبَ لَهَا مُصْحَفًا فَقَالَتْ: إِذَا بَلَغْتَ هَذِهِ الْآيَةَ فَأَذِّنِي: ﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوَسْطَى﴾ البقرة، فَلَمَّا بَلَغْتُهَا أَذَنْتُهَا فَأَمَلْتُ عَلَيَّ حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوَسْطَى وَصَلَاةِ الْعَصْرِ وَقَوْمُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ، ثُمَّ قَالَتْ: سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۸۷ و ۵۰۱ و ۴۵۵۳، ومسلم: ۲۵۲ و ۵۰۲/۲۵۳.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۳۴، وأبو داود: ۴۲۷.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۲۹، وأبو داود: ۴۱۰، والترمذي: ۲۹۸۲.

واته: له ئه‌بو یونوس رضی اللہ عنہ مه‌ولای عایشه‌ی خیزانی پیغه‌مبه‌ر رضی اللہ عنہ ده‌لی: عایشه‌ی فه‌رمانی پیکردم مو‌صحه‌فیک‌ی بو بنوسم، وتی: ئه‌گه‌ر گه‌یشتیت به‌م ئایه‌ته بانگم بکه: ﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ﴾ (البقره، کاتی گه‌یشتم به‌م ئایه‌ته بانگم کرد، بومی خوینده‌وه تا بینوسم: (حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ) پاشان وتی: له پیغه‌مبه‌ره‌وه رضی اللہ عنہ گویم لی بوو.

٤٧٣- «عَنْ عَلِيٍّ رضی اللہ عنہ، عَنِ النَّبِيِّ رضی اللہ عنہ قَالَ: سَعَلُونَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ حَتَّىٰ غَرَبَتِ الشَّمْسُ»^(١).

واته: عه‌لی رضی اللہ عنہ ده‌گه‌یریته‌وه: ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر رضی اللہ عنہ (شه‌و له جه‌نگی ئه‌حزابدایا) فه‌رمووی: سه‌رقالیان کردین له ئه‌نجامدانی نوێزی عه‌سر تا خۆر ئاوا بوو.

بابه‌ت: هه‌ر که‌س واز له نوێزی عه‌سر بێنی

٤٧٤- «عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ قَالَ: كُنَّا مَعَ بُرَيْدَةَ رضی اللہ عنہ فِي يَوْمٍ ذِي غَيْمٍ فَقَالَ: بَكْرُوا بِالصَّلَاةِ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ»^(٢).

واته: ئه‌بو مه‌لیح ده‌لی: ئیمه‌ له‌ گه‌ل بو‌ره‌یده‌ بووین له‌ روژنکی هه‌وراویدا وتی: په‌له‌ بکه‌ن له‌ ئه‌نجامدانی نوێزی عه‌سر، چونکه‌ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: هه‌ر که‌س واز له‌ نوێزی عه‌سر بێنی کرده‌وه‌کانی پووج ده‌بنه‌وه.

بابه‌ت: ژماره‌ی پکاته‌کانی نوێزی عه‌سر له‌ شوینی نیشته‌جێ بوون

٤٧٥- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضی اللہ عنہ قَالَ: كُنَّا نَحْزُرُ قِيَامَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، فَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الظُّهْرِ قَدْرَ ثَلَاثِينَ آيَةً قَدْرَ سُورَةِ السَّجْدَةِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ، وَفِي الْأُخْرَيَيْنِ عَلَى النُّصْفِ مِنْ ذَلِكَ، وَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنَ الْعَصْرِ عَلَى قَدْرِ الْأُخْرَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُخْرَيَيْنِ مِنَ الْعَصْرِ عَلَى النُّصْفِ مِنْ ذَلِكَ»^(٣).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٢٩٣١ و ٤١١١ و ٤٥٣٣ و ٦٣٩٦، ومسلم: ٦٢٧، وأبو داود: ٤٠٩، والترمذي: ٢٩٨٤.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٥٥٣ و ٥٩٤، وإبن ماجه: ٦٩٤.

(٣) صحیح. أخرجه مسلم: ٤٥٢، وأبو داود: ٤٥٢.

واته: له نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لئ: ټیمه وه ستانی نوڙی پیغه مبهری خوامان ﷺ ده خه ملاند له نوڙی نیوه پړویان و عه سردا، جا وه ستانیمان خه ملاند له دوو رکاتی یه که می نوڙی نیوه پړودا به نه ندازه ی سی ټایه ت ده بوو له سووړه تی (السجدة)، وه له دوو رکاته که ی تر دا به نه ندازه ی نیوه ی نه وه ده بوو، وه وه ستانیمان ده خه ملاند له دوو رکاتی یه که می نوڙی عه سردا به نه ندازه ی دوو رکاته که ی کو تایی نوڙی نیوه پړو ده بوو، وه وه ستانی له دوو رکاته که ی کو تاییدا به نه ندازه ی نیوه ی دوو رکاتی یه که می عه سر ده بوو.

۴۷۶- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُومُ فِي الظُّهْرِ فَيَقْرَأُ قَدْرَ ثَلَاثِينَ آيَةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ، ثُمَّ يَقُومُ فِي العَصْرِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ قَدْرَ خَمْسِ عَشْرَةَ آيَةً»^(۱).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ ده وه ستا له نوڙی نیوه پړودا له ههر رکاتیکدا قورثانی ده خویند به نه ندازه ی سی ټایه ت، پاشان له نوڙی عه سردا له دوو رکاتی یه که مدا به نه ندازه ی پازده ټایه ت ده وه ستا.

بابه ت: ژماره ی رکاته کانی نوڙی عه سر له گه شتدا

۴۷۷- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا، وَصَلَّى العَصْرَ بِذِي الحَلِيفَةِ رَكْعَتَيْنِ»^(۲).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده گپړ ټه وه: پیغه مبهر ﷺ له مه دینه چوار رکات نوڙی نیوه پړوی کرد، له (ذِي الحَلِيفَةِ) یش دوو رکات نوڙ عه سری کرد.

۴۷۸- «عَنْ نَوْفَلِ بْنِ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَنْ قَاتَهُ صَلَاةُ العَصْرِ فَكَأَنَّمَا وَتَرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ»^(۳).

واته: نه وه لئ کوری موعاویه ﷺ ده لئ: گویم لئ بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده ديفه رموو: ههر که س نوڙی عه سری بجیت و بيفه وتینی، وه کو نه وه وایه مال و مندالی هه مووی له ناو برا بیت.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۰۵۱ و ۱۷۱۴ و ۱۷۱۵، ومسلم: ۶۹۰/۱۱، وأبو داود: ۱۷۹۶ و ۲۷۹۳.

(۳) صحیح.

٤٧٩- «عَنْ نُوْفَلِ بْنِ مُعَاوِيَةَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مِنَ الصَّلَاةِ صَلَاةٌ مَنْ فَاتَتْهُ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلُهُ وَمَالُهُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: هِيَ صَلَاةُ الْعَصْرِ»^١.

واته: نه وفه لی کوری موعاویه رضي الله عنه ده لی: گویم لی بوو پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم ده یفه رموو: له نوږه کاندای نوږنیک هه یه هر کهس له دهستی بچیت وه کو نه وه وایه مال و مندالی هه موو له ناو برایت، ئینو عومهر (خوا لیان رازی بی) ده لی: گویم لی بوو پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم ده یفه رموو: نه نوږه نوږی عه سره.

٤٨٠- «عَنْ نُوْفَلِ بْنِ مُعَاوِيَةَ رضي الله عنه يَقُولُ: صَلَاةٌ مَنْ فَاتَتْهُ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلُهُ وَمَالُهُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم هِيَ صَلَاةُ الْعَصْرِ»^٢.

واته: نه وفه لی کوری موعاویه رضي الله عنه ده لی: نوږنیک هه یه هر کهس له دهستی بچیت وه کو نه وه وایه مال و مندالی هه مووی له ناو برایت، ئینو عومهر (خوا لیان رازی بی) وتی: گویم لی بوو پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم ده یفه رموو: نه نوږه نوږی عه سره.

بابه ت: نوږی ئیواره

٤٨١- «عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كَهَيْلٍ قَالَ: رَأَيْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ يَجْمَعُ أَقَامَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ ثَلَاثَ رَكَعَاتٍ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى يَغْنِي الْعِشَاءَ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ ذَكَرَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ صَنَعَ بِهِمْ مِثْلَ ذَلِكَ فِي ذَلِكَ الْمَكَانِ، وَذَكَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم صَنَعَ مِثْلَ ذَلِكَ فِي ذَلِكَ الْمَكَانِ»^٣.

واته: سه له مهی کوری کوهیل ده لی: سه عیدی کوری جوبه یرم بینی له (جمع) «واته: مزده لیه» فه رمانی کرد قامه تی بو کرا، دواتر سی رکات نوږی ئیواره ی کرد، پاشان فه رمانی کرد قامه تی بو کرا، دوو رکات نوږی عیشای کرد، پاشان باسی نه وه ی کرد ئینو عومهر (خوا لیان رازی بی) له م شوینه دا به هه مان شیوه نوږی بو کردن، (ئینو عومهریش خوا لیان رازی بی) باسی نه وه ی کرد پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم به هه مان شیوه له م شوینه دا نوږی بو کردن.

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٥٥٢، ومسلم: ٦٢٦ عن ابن عمر.

(٣) صحیح. أخرجه مسلم: ٢٨٨ و ٢٨٩ و ٢٩٠ و ١٢٨٨/٢٩١، وأبو داود: ١٩٣١ و ١٩٣٢، والترمذي: ٨٨٨.

بابهت: فهزل و گهوره یی نویژنی عیشا

۴۸۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْعِشَاءِ حَتَّى نَادَاهُ عُمَرُ: نَامَ النِّسَاءُ وَالصَّبِيَانُ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: إِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ يُصَلِّي هَذِهِ الصَّلَاةَ غَيْرَكُمْ. وَلَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ يُصَلِّي غَيْرَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ ته وهنده نویژی عیشای دواخست تا کو عومهر (خوا لئی رازی بی) بانگی کرد و وتی: ژنان و مندالان خه وتن، دواتر پیغه مبهری خوا ﷺ هاته دهره وه و فرموی: بیگومان هیچ که سیک نیه (تیستا) نم نویژه بکات جگه له تیوه، نه و کات کهس نه و نویژه ی نده کرد جگه له خه لکی مه دینه.

بابهت: (نه نجامدانی) نویژنی عیشا له گه شتدا

۴۸۳- «عَنْ الْحَكَمِ قَالَ: صَلَّى بِنَا سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ بِجَمْعِ الْمَغْرِبِ ثَلَاثًا بِإِقَامَةٍ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ ذَكَرَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ فَعَلَ ذَلِكَ، وَذَكَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَعَلَ ذَلِكَ»^(۲).

واته: حه کهم ده لئی: سه عیدی کوری جوبهیر نویژی تیواره ی بو کردین له موزده لیفه به یه ک قامهت، پاشان سه لامی دایه وه، دواپی دوو رکات نویژی عیشای کرد، پاشان وتی: عه بدوللای کوری عومهریش (خوا لیان رازی بی) به و شیوه ی کرد، وه باسی ته وه ی کرد پیغه مبهریش ﷺ به و شیوه ی کرد.

۴۸۴- «عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ قَالَ: سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ: رَأَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا صَلَّى بِجَمْعٍ فَأَقَامَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ ثَلَاثًا، ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُ فِي هَذَا الْمَكَانِ»^(۳).

واته: سه له مه ی کوری کوهیل ده لئی: گویم لئی بوو سه عیدی کوری جوبهیر وتی: عه بدوللای کوری عومهرم (خوا لیان رازی بی) بینی له موزده لیفه فرمانی

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۶۶ و ۵۶۹ و ۸۶۲ و ۸۶۴، ومسلم: ۶۲۸.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

کرد قامه تی بو کرا، دواتر سنی پرکات نوژی تیواره ی کرد، پاشان دوو پرکات نوژی عیشای کرد، پاشان وتی: پیغه مبهرم ﷺ بینی بهم شیوه نوژی ده کرد له م شوینه دا.

بابهت: فهزل و گهوره یی نوژی به کومهل

٤٨٥- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: يَتَعَاقِبُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ، وَجَمَعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ، ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي؟ فَيَقُولُونَ: تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ»^(١).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: فریشته کان به شهوو به روژ دهسته دهسته دین بو لاتان، له نوژی به یانی و نوژی عهسر له گه لتان کوده بنه وه، پاشان نه وانیه مابوونه وه له گه لتان بهرز ده بنه وه، خوا پرساریان لیده کات خویشی له وان زاناره و چاکتر ده زانی: بهنده کانی منتان چون به جیهیشت؟ نه وانیش ده لاین: به جیمان هیشتن نه وان نوژیان ده کرد، کاتیکیش چوین بو لایان نوژیان ده کرد.

٤٨٦- «أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: تَفْضُلُ صَلَاةُ الْجَمْعِ عَلَى صَلَاةِ أَحَدِكُمْ وَحْدَهُ بِخَمْسَةِ وَعِشْرِينَ جُزْءًا، وَيَجْتَمِعُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ، وَاقْرَأُوا إِنْ شِئْتُمْ: ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ (٧٨) (الإسراء)»^(٢).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نوژی به کومهل فهزل و چاکه ی له نوژی که سیکتان به تنها زیاتره به بیست و پینج هینده، فریشته کانی شهوو روژ له نوژی به یانیدا کوده بنه وه، نه گهر چهز ده کهن نه م نایه ته بخویننه وه (که ده فهرموی): ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ (٧٨) (الإسراء) واته: وه قورئان خویندنی (نوژی) به یانی، به دلناییه وه قورئان خویندنی نوژی به یانی تاماده بوونی تیا به (له لایه ن فریشته کانه وه).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٥٥٥ و ٣٢٢٣ و ٧٤٢٩ و ٧٤٨٦، ومسلم: ٦٢٢.

(٢) صحیح.

٤٨٧- «عَنْ عُمَارَةَ بْنِ رُوَيْبَةَ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: لَا يَلِجُ النَّارَ أَحَدٌ صَلَّى قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ»^(١).

واته: عوماره‌ی کورێ روویه له باوکیه وه (خوا لیان رازی بی) ده گێرته وه، وتوویه تی: گویم لێ بوو پیغه مبه‌ری خوا ﷺ ده یفه رموو: ئاگر نه و که سه ناسوتینی پیش ده‌رچوونی خۆرو پیش ئاوابوونی نوێز بکات (واته: نوێزی به‌یانی و عه‌سر نه‌نجام بدات).

بابه‌ت: فه‌رز بوونی روو کردنه قیبله

٤٨٨- «عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ شَهْرًا، أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا «شَكَ سُفْيَانُ» وَصُرِفَ إِلَى الْقِبْلَةِ»^(٢).

واته: به‌پرائی کورێ عازیب ﷺ ده‌لێ: له‌گه‌ل پیغه مبه‌ر ﷺ نوێز مان کرد رووه و به‌یتولمه‌قدیس (قودس) بو ماوه‌ی شازده مانگ، یان حه‌فده مانگ «سوفیان (که به‌کیکه له‌گێره‌وه‌ی نه‌م فه‌رموده) گومانی هه‌بوو له‌یه‌کیک له‌ دووانه»، پاشان رووی وه‌گێردرا بو‌لای ئه‌م قیبله‌یه‌ی ئیستا.

٤٨٩- «عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ، فَصَلَّى نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ شَهْرًا، ثُمَّ إِنَّهُ وُجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ فَمَرَّ رَجُلٌ قَدْ كَانَ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ وُجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ فَانْحَرِفُوا إِلَى الْكَعْبَةِ»^(٣).

واته: به‌پرائی کورێ عازیب ﷺ ده‌لێ: پیغه مبه‌ری خوا ﷺ هات بو مه‌دینه نوێزی کرد رووه و به‌یتولمه‌قدیس بو ماوه‌ی شازده مانگ، پاشان رووی کرده که‌عه، پیاویک که له‌گه‌ل پیغه مبه‌ر ﷺ نوێزی کردبوو رووه و که‌عه تپه‌ری به‌لای خه‌لکیک له‌ نه‌نصاره‌کان (نوێزیان ده‌کرد به‌کومه‌ل) وتی: خوا ده‌که‌م به‌شایه‌د پیغه مبه‌ری خوا ﷺ رووی سوڕینرا بو که‌عه، نه‌وانیش راسته‌وخۆ روویان وه‌رگێراو روویان کرده که‌عه.

(١) صحیح.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح. أخرجه البخاري: ٤٠ و ٣٩٩ و ٤٤٩٢ و ٧٢٥٢، ومسلم: ١١ و ٥٢٥/١٢، والترمذي: ٣٤٠ و ٢٩٦٢، وابن ماجه:

بابهت: ئەو حالەتەمی که روو کردنه جگه له قیبلەمی تیدا دروسته

٤٩٠- «عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَبِّحُ عَلَى الرَّاحِلَةِ قَبْلَ أَيِّ وَجْهِ تَوَجَّهَ، وَيُوتِرُ عَلَيْهَا غَيْرَ أَنَّهُ لَا يُصَلِّي عَلَيْهَا الْمَكْتُوبَةَ»^(١).

واته: سالم له باوکیهوه ﷺ ده گپریتهوه، وتوویهتی: پیغه مبهری خوا ﷺ نویژی لهسه ر وشتره که ی ده کرد رووی له ههر شوینیک بووایه، وه ویتیشی لهسه ری ده کرد، به لام نویژی فهزی لهسه ری نه ده کرد.

٤٩١- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى دَابَّتِهِ وَهُوَ مُقْبِلٌ مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ، وَفِيهِ أُنْزِلَتْ: ﴿فَأَيْنَمَا تُولُوا فَثَمَّ وَجْهَ اللَّهِ﴾^(٢) ﴿البقرة﴾»^(٣).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لییان رازی بی)، ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ نویژی ده کرد بهسه ر و لاخه که یه وه له مه ککه وه به ره و مه دینه ده هات، وه ئەم ئایه تهیش له و باره یه وه هاته خواره وه: ﴿فَأَيْنَمَا تُولُوا فَثَمَّ وَجْهَ اللَّهِ﴾^(٢) ﴿البقرة﴾، واته: ئیوه روو بکه نه ههر شوینیک ئەوه خوا له و یه (به زانست و بیستن و بینین و تواناو ده سه لاتی).

٤٩٢- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ فِي السَّفَرِ حَيْثُمَا تَوَجَّهَتْ بِهِ، قَالَ مَالِكٌ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ: وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَفْعَلُ ذَلِكَ»^(٣).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لییان رازی بی)، ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ له گهشت کردندا بهسه ر وشتره که یه وه نویژی ده کرد رووی له ههر جیگایه ک بووایه، مالیک ده لی: عه بدوللای کوری دینار وتوویهتی: ئیبنو عومهریش (خوا لییان رازی بی)، به و شیوه ی ده کرد.

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ١١٠٥ ومعلقاً ١٠٩٨، ومسلم: ٧٠٠/٣٩، وأبو داود: ١٢٢٤.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح.

بابهت: ئاشکرا بوونی ههله له دواى ئیجتهداد

٤٩٣- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَيْنَمَا النَّاسُ بِقُبَاءَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ جَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَنْزَلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ، وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبَلُوهَا، وَكَانَتْ وُجُوهُهُمْ إِلَى الشَّامِ فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ»^(١).

واته: ئینو عومەر (خوا لئیان رازی بی) ده لئ: کاتئ خه لک له قوباء نوڙی به یانیان به کومه ل ده کرد، که سیک هات بو لایان وتی: به دلنیایی نه مشه و پیغه مبهری خوا ﷺ نایه تی بو دابه زینراوه، فه رمانی پیکرا روو بکاته که عبه نه وانیش روویان تیکرد، پیشتر روویان له شام بوو، ئینجا روویان وه چهر خاند به ره و لای که عبه.

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٤٠٣ و ٤٤٨٨ و ٤٤٩٠ و ٤٤٩١ و ٤٤٩٣ و ٤٤٩٤ و ٧٢٥١، ومسلم: ١٣ و ٥٢٦/١٤، والترمذي: ٣٤١ و ٢٩٦٣.

پہرتووکى

کاتى نوڙهگان

۴۹۴- «عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخَرَ الْعَصْرَ شَيْئًا. فَقَالَ لَهُ عُرْوَةُ: أَمَا إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَدْ نَزَلَ فَصَلَّى إِمَامَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ عُمَرُ ﷺ: اعْلَمْ مَا تَقُولُ يَا عُرْوَةُ. فَقَالَ: سَمِعْتُ بَشِيرَ بْنَ أَبِي مَسْعُودٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا مَسْعُودٍ ﷺ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: نَزَلَ جِبْرِيلُ فَأَمَّنِي فَصَلَّيْتُ مَعَهُ، ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ، ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ، ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ يَحْسُبُ بِأَصَابِعِهِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ»^(۱).

واته: ئینو شیهاب ده گپرتته وه: عومهری کوری عه بدولعهزیز نوژی عه سری کهمیک دواخست، عوروه پنی وت: جیبریل دابهزی له پیش پیغه مبهری خوا ﷺ نوژی کرد، عومهر ﷺ وتی: ده زانم چی ده لئی تهی عوروه. عوروهش وتی: گویم لی بوو به شیری کوری ته بو مه سعود ده بوت: گویم لی بوو ته بو مه سعود ﷺ ده بوت: گویم لی بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: جیبریل دابهزی پیش نوژی بوو کردم، منیش نوژی له گه لدا کرد، پاشان نوژی له گه لدا کرد، پاشان نوژی له گه لدا کرد، پاشان نوژی له گه لدا کرد، به دهسته کانی پینج جار ژماری.

به کهم کاتی نوژی نیوهرۆ

۴۹۵- «عَنْ سَيَّارِ بْنِ سَلَامَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يَسْأَلُ أَبَا بَرزَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ: أَنْتَ سَمِعْتَهُ؟ قَالَ: كَمَا أَسْمَعُكَ السَّاعَةَ. فَقَالَ: أَبِي يَسْأَلُ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: كَانَ لَا يُبَالِي بَعْضَ تَأْخِيرِهَا «يَعْنِي الْعِشَاءَ، إِلَى نِصْفِ اللَّيْلِ، وَلَا يُحِبُّ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَلَا الْحَدِيثَ بَعْدَهَا. قَالَ شُعْبَةُ: ثُمَّ لَقِيْتُهُ بَعْدُ فَسَأَلْتُهُ، قَالَ: كَانَ يُصَلِّي الظُّهْرَ حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ، وَالْعَصْرَ يَذْهَبُ الرَّجُلُ إِلَى أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ، وَالْمَغْرَبَ لَا أَدْرِي أَيَّ حِينٍ ذَكَرَ. ثُمَّ لَقِيْتُهُ بَعْدُ فَسَأَلْتُهُ، فَقَالَ: وَكَانَ يُصَلِّي الصُّبْحَ فَيَنْصَرِفُ الرَّجُلُ فَيَنْظُرُ إِلَى وَجْهِ جَلِيسِهِ الَّذِي يَعْرِفُهُ فَيَعْرِفُهُ. قَالَ وَكَانَ يَقْرَأُ فِيهَا بِالسُّتَيْنِ إِلَى الْمِائَةِ»^(۲).

واته: سه بیاری کوری سه لاهه ده لی: گویم لی بوو باو کم پر سیاری له ته بوو به رزه (خوا لیان رازی بی) کرد ده رباره ی نوژی پیغه مبهری خوا ﷺ وتم: تو

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۲۱ و ۳۲۲۱ و ۴۰۰۷، ومسلم: ۱۶۶ و ۱۶۷/۶۱۰، وأبو داود: ۳۹۴، وابن ماجه: ۶۶۸.

(۲) صحیح.

چۆنت بیستوه؟ وتی: وهک چۆن ئیستا قسهی تو ده بیستم، باوکم پرسیاری کرد
 ده باره ی نویزی پیغمبهری خوا ﷺ وتی: به لایه وه ناسایی بوو نویزی عیسا دوا
 بخت تا نیوهی شهو، ههزی نه ده کرد نه پیش نویزی عیسا بخهوی و نه دوا ی
 نویزی عیسا قسه بکات. شوعبه (که یه کیکه له گیره وهی ئەم فەر مووده) وتی:
 دواتر پنی گه یستم پرسیارم لیکرد، وتی: کاتی خۆر له نیوه راستی ناسمان ده ترازو
 لایه دا نویزی نیوه پوی ده کرد، نویزی عه سریش له کاتیکدا ده یکرد، نه گه ر
 پیاویک بچوا یه ته دوورترین شوینی مه دینه خۆر هیشتا مابوو، نویزی ئیواره ییش
 نازانم چ کاتیکی باس کرد. پاشان دواتر پنی گه یستم پرسیارم لئ کرد، وتی: نویزی
 به یانی ده کرد له کاتیکدا که یه کیکمان ته ماشا هاوده مه که ی ده کرد ده یناسی. وتی:
 شهست بو سه د ئایه تی تیدا ده خویند.

٤٩٦- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ حِينَ زَاغَتِ الشَّمْسُ فَصَلَّى بِهِمْ صَلَاةَ الظُّهْرِ»

واته: نه نهس ﷺ ده گیرته وه: کاتی خۆر له نیوه راستی ناسمان ترازو لایدا
 پیغمبهری خوا ﷺ ده رچوو نویزی نیوه پوی بو کردن.

٤٩٧- «عَنْ حَبَابٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: شَكُونَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَرَّ الرَّمْضَاءِ فَلَمْ يُشْكِنَا، قِيلَ لِأَبِي
 إِسْحَاقَ فِي تَعْجِيلِهَا؟ قَالَ: نَعَمْ»^(١).

واته: خه بیاب ﷺ ده لی: سکالامان برد بو لای پیغمبهری ﷺ له بهر قرچه ی
 گه رما سکالاکه ی لئ وه رنه گرتین، به نه بو ئیسحاق وترا: ده باره ی پیشخستی؟
 وتی: به لی.

پونکردنه وه: (زانایان دوو بو چونیان هه یه ده باره ی ئەم فەر مووده یه: یه که م:
 داوایان کرد له پیغمبهری خوا ﷺ له کاتی قرچه ی گه رما دا نویز نه که ن، به لکو
 دوا ی بخه ن تا کاتی فینک ده کات، دووهم: داوایان کرد له کاتی تینی گه رما سورژده
 له سه ر به رده کان نه به ن، پیم وایه بو چونوی یه که م به هیزتره، خوا زانتره).

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه مسلم: ٦١٩.

بابەت: پەلەکردن لە ئەنجامدانی نوێژی نیوهرۆ لە کاتى گەشت

٤٩٨- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا نَزَلَ مَنْزِلًا لَمْ يَرْتَجِلْ مِنْهُ حَتَّى يُصَلِّيَ الظُّهْرَ فَقَالَ رَجُلٌ: وَإِنْ كَانَتْ بِنِصْفِ النَّهَارِ؟ قَالَ: وَإِنْ كَانَتْ بِنِصْفِ النَّهَارِ»^(١).

واتە: ئەنەسى كورى مالىك ر.ه.ه. ده‌لى: پيغه‌مبەر ﷺ كاتى دابه‌زىايه بو شوينىك (تييدا مابووايه‌وه) لى دەر نه‌ده‌چوو تا نويزى نيوهرۆى نه‌كر دايه، پياويك وتى: ئەگەر نيوهى رۆزىش بووايه؟ (مه‌به‌ستى ترازان و لادانى خور بوو له نيوه‌راستى ناسمان) وتى: ئەگەر نيوهى رۆزىش بووايه.

پەلەکردن لە ئەنجامدانی نوێژی نیوهرۆ لە کاتى سه‌رمادا

٤٩٩- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ الْحَرُّ أَبْرَدَ بِالصَّلَاةِ، وَإِذَا كَانَ الْبُرْدُ عَجَلَّ»^(٢).

واتە: ئەنەسى كورى مالىك ر.ه.ه. ده‌لى: ئەگەر (كەش و هه‌وا) گه‌رم بووايه پيغه‌مبەرى خوا ﷺ نويزى نيوهرۆى دواده‌خست بو كاتى فينكى، وه ئەگەر (كەش و هه‌وا) فينكى بووايه پەله‌ى ده‌كرد.

دواخستنى نويزى نيوهرۆ بو كاتى فينكى له كاتى گه‌رمى سه‌ختدا

٥٠٠- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنِ الصَّلَاةِ؛ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ»^(٣).

واتە: ئەبو هوريره ر.ه.ه. ده‌لى: پيغه‌مبەرى خوا ﷺ فه‌رموويه‌تى: ئەگەر گه‌رما تينى هينا نويز بخه‌نه كاتى فينكى، چونكه سه‌ختى تينى گه‌رما له هه‌ناسه‌ى دۆزه‌خه.

(١) صحيح. أخرجه أبو داود: ١٢٠٥.

(٢) صحيح. أخرجه البخاري: ٩٠٦.

(٣) صحيح. أخرجه البخاري: ٥٢٣ و ٥٢٤ و ٥٣٦، ومسلم: ١٨٠ و ٦١٥/١٨٣، وأبو داود: ٤٠٢، والترمذي: ١٥٧، وابن ماجه: ٦٧٧ و ٦٧٨.

۵۰۱- «عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَبْرَدُوا بِالظُّهْرِ، فَإِنَّ الَّذِي تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ»^(۱).

واته: نه بو موسا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئى: پيغه مبهري رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فهرموويه تى: نوژی نيوه پو له کاتی فینکی نه نجام بدن، چونکه نه وهی نیوه ده بیین له و گه رمایه، نه مه له هه ناسه ی دوزه خه.

کوتا کاته کانی نوژی نيوه پو

۵۰۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَذَا جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَاءَكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ، فَصَلَّى الصُّبْحَ حِينَ طَلَعَ الْفَجْرُ، وَصَلَّى الظُّهْرَ حِينَ زَاغَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى الْعَصْرَ حِينَ رَأَى الظِّلَّ مِثْلَهُ، ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ حِينَ غَرَبَتِ الشَّمْسُ وَحَلَّ فِطْرُ الصَّائِمِ، ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ حِينَ ذَهَبَ شَفَقُ اللَّيْلِ، ثُمَّ جَاءَهُ الْعَدَدُ فَصَلَّى بِهِ الصُّبْحَ حِينَ أَسْفَرَ قَلِيلًا، ثُمَّ صَلَّى بِهِ الظُّهْرَ حِينَ كَانَ الظِّلُّ مِثْلَهُ، ثُمَّ صَلَّى الْعَصْرَ حِينَ كَانَ الظِّلُّ مِثْلِيهِ، ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ بِوَقْتِ وَاحِدٍ حِينَ غَرَبَتِ الشَّمْسُ وَحَلَّ فِطْرُ الصَّائِمِ، ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ حِينَ ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ، ثُمَّ قَالَ: الصَّلَاةُ مَا بَيْنَ صَلَاتِكَ أُمَّسَ وَصَلَاتِكَ الْيَوْمَ»^(۲).

واته: نه بو هوره ربه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئى: پيغه مبهري خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فهرمووی: نه وه جیبریل بو هات بو لاتان فیری ئاینه که تان بکات، نوژی به یانی کرد کاتی فه جر ده رکه وت، وه نوژی نيوه پو ی کرد کاتی خور له نیوه پاستی ناسمان ترازو لایدا، پاشان نوژی عه سری کرد کاتی سیبه ری هه موو شتیک وه کو خوی لیتهات، پاشان نوژی ئیواره ی کرد کاتی خور ئاوا بوو (دیار نه ما)، پوژووو شکاندن پوژوه وانیش هه لال بوو (واته: کاتی نان خوار دنیه تى)، پاشان نوژی عیشای کرد کاتی سورایى ده می خور ئاوا نه ما، پاشان جیبریل به یانی هاته وه نوژی به یانی پیکرد کاتی که توژی دنیا رووناک بوویه وه، پاشان نوژی نيوه پو ی پیکرد کاتی سیبه ری هه موو شتیک وه کو خوی لیتهات، پاشان نوژی عه سری کرد کاتی سیبه ری هه موو شتیک دوو هینده ی خوی لیتهات، پاشان نوژی ئیواره ی کرد له یه ک کاتدا کاتی خور

(۱) صحیح.

(۲) حسن. أخرجه الترمذي: ۱۵۱.

ئاوا بوو، پوژوو شکاندنې پوژوه وانېش هه لال بوو، پاشان نوڙى عېشای کرد کاتى ماوه يه ک له شهو تېپهړى، ئینجا دواى جیبریل فهرمووى: نوڙ له تىوان نهو نوڙه ی دوښى کردت و نهو نوڙه ی نه مړو کردت دایه.

۵۰۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ قَدْرُ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ فِي الصَّيْفِ ثَلَاثَةَ أَقْدَامٍ إِلَى خَمْسَةِ أَقْدَامٍ، وَفِي الشِّتَاءِ خَمْسَةَ أَقْدَامٍ إِلَى سَبْعَةِ أَقْدَامٍ»^(۱).

واته: عهبدووللای کورې مهسعوود رضي الله عنه ده لى: نه ندازه ی نوڙى نیوه پړوى پېغه مبهرى خوا صلى الله عليه وسلم له هاویندا (سېبهړ) سى پى بو پېنج پى ده بوو، له زستانیشدا (سېبهړ) پېنج پى بو هوت پى بوو.

یه کهم کاتى نوڙى عهسر

۵۰۴- «عَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ؟ فَقَالَ: صَلَّى مَعِيَ فَصَلَّى الظُّهْرَ حِينَ زَاغَتِ الشَّمْسُ، وَالْعَصْرَ حِينَ كَانَ فِيءُ كُلِّ شَيْءٍ مِثْلَهُ، وَالْمَغْرِبَ حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ، وَالْعِشَاءَ حِينَ غَابَ الشَّفَقُ. قَالَ: ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ حِينَ كَانَ فِيءُ الْإِنْسَانِ مِثْلَهُ، وَالْعَصْرَ حِينَ كَانَ فِيءُ الْإِنْسَانِ مِثْلِيهِ، وَالْمَغْرِبَ حِينَ كَانَ قُبَيْلَ غَيْبَةِ الشَّفَقِ» «قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْخَارِثِ» ثُمَّ قَالَ: فِي الْعِشَاءِ: أَرَى إِلَى ثَلَاثِ اللَّيْلِ»^(۲).

واته: جابر رضي الله عنه ده لى: پياوړىک پرسيارى کرد له پېغه مبهرى خوا صلى الله عليه وسلم ده باره ی کاته کاتى نوڙى؟ فهرمووى: له گه لم نوڙ بکه، کاتى خوړ له نیوه پړاستى تاسمان لايدا نوڙى نیوه پړوى کرد، وه نوڙى عهسرى کرد کاتى سېبهرى هه موو شتیک وه کو خوى لیها، نوڙى تیواره یشی کرد کاتى خوړ ئاوا بوو، عیشایشى کرد کاتى که سورایى خوړ ئاوا بوون نه ما. وتى: پاشان کاتى نوڙى نیوه پړوى کرد که سېبهرى هه موو شتیک نه وه نده ی خوى لیها، نوڙى عهسرىشى کرد کاتى سېبهرى هه موو شتیک دوو هیندى خوى لیها، تیواره یشی کرد کاتى نزیک بوو سورایى بن تاسمانى خوړ ئاوا نه ده ما «عهبدووللای کورې حاریث (که یه کیکه له گپه ره وه ی فهرمووده که) وتى:» پاشان وتى: نوڙى عیشا: وام پېنیشان دراوه تا سیه کی شه وه.

(۱) حسن. أخرجه الترمذي: ۱۵۱.

(۲) صحيح.

دواختنی نوژی عسر

۵۰۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى صَلَاةَ الْعَصْرِ وَالشَّمْسُ فِي حُجْرَتِهَا لَمْ يَظْهَرَ الْفَيْءُ مِنْ حُجْرَتِهَا»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده گپریته وه: پیغمبر ﷺ نوژی عسری کرد خور له ژووره کهیدا بوو، هیشتا سیبه له ژووره کهیدا دهر نه که وتبوو.

۵۰۶- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي الْعَصْرَ، ثُمَّ يَذْهَبُ الذَّاهِبُ إِلَى قَبَاءٍ فَقَالَ أَحَدُهُمَا: فَيَأْتِيهِمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَقَالَ الْآخَرُ: وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ»^(۲).

واته: نه نه سی ﷺ ده گپریته وه: پیغمبر ﷺ خوا ﷺ نوژی عسری ده کرد، پاشان (وهک) ریپوار ده چووه قوباء، به کیکیان وتی: ده گه پرایه وه بو نیویان ته وان هر نوژیان ده کرد، نه وی تر وتی: خور هیشتا بهرز بوو.

۵۰۷- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةً حَيْثُ، وَيَذْهَبُ الذَّاهِبُ إِلَى الْعَوَالِي وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ»^(۳).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده گپریته وه: پیغمبر ﷺ خوا ﷺ نوژی عسری ده کرد هیشتا خور بهرزو زیندوو بوو، وه (دوایی وهک) ریپوار ده چوو بو گوندو ناواییه کانی دهورو بهری مه دینه خور هیشتا هر بهرز بوو.

۵۰۸- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِنَا الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ بَيَاضًا مُحَلَّقَةً»^(۴).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لی: پیغمبر ﷺ خوا ﷺ نوژی عسری بو مان ده کرد هیشتا خور سپی و بهرز بوو.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۲۲، ومسلم: ۶۱۱، وأبو داود: ۴۰۷، والترمذي: ۱۵۹، وابن ماجه: ۶۸۳.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۵۱، ومسلم: ۶۱۱، وأبو داود: ۴۰۴.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۴۸ و ۵۵۰ و ۵۵۱ و ۷۳۲۹، ومسلم: ۶۲۱، وأبو داود: ۴۰۴، وابن ماجه: ۶۸۲.

(۴) صحیح الإسناد. أخرجه البخاري: ۵۴۸، ومسلم: ۶۲۱. بزيادة واختلاف.

۵۰۹- «عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: صَلَّيْنَا مَعَ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الظُّهْرَ، ثُمَّ خَرَجْنَا حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَوَجَدْنَاهُ يُصَلِّي العَصْرَ قُلْتُ: يَا عَمَّ، مَا هَذِهِ الصَّلَاةُ الَّتِي صَلَّيْتَ؟ قَالَ: العَصْرَ، وَهَذِهِ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الَّتِي كُنَّا نَصَلِّي»^(۱).

واته: نه بو نومامه ی کوری سههل رضی اللہ عنہ ده لئی: له گه ل عومه ری کوری عه بدولعه زیز نوژی نیوه پرومان کرد، پاشان ده رچووین تا چووینه ژووره وه بو لای نه نه سی کوری مالیک، بینیمان نوژی عه سری ده کرد، وتم: نه ی مامه، نه م نویره چیه تو ده یکه یت؟ وتی: نوژی عه سره، نه مه نوژی پیغه مبه ره رضی اللہ عنہ که تیمه نه نجامان ده دا.

۵۱۰- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ: صَلَّيْنَا فِي زَمَانِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ، ثُمَّ انْصَرَفْنَا إِلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَوَجَدْنَاهُ يُصَلِّي، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ لَنَا: صَلَّيْتُمْ؟ قُلْنَا: صَلَّيْنَا الظُّهْرَ. قَالَ: إِنِّي صَلَّيْتُ العَصْرَ فَقَوْلُوا لَهُ: عَجَلْتُ. فَقَالَ: إِنَّمَا أَصَلِّي كَمَا رَأَيْتُ أَصْحَابِي يُصَلُّونَ»^(۲).

واته: نه بو سه له مه ده لئی: له سه رده می عومه ری کوری عه بدولعه زیز نوژی مان کرد، پاشان پرویشتین بو لای نه نه سی کوری مالیک رضی اللہ عنہ بینیمان نوژی ده کرد، کاتی لیبوویه وه پتی وتین: نوژی تان کرد؟ وتمان: نوژی نیوه پرومان کرد. وتی: من نوژی عه سرم کرد، پیمان وت: په له ت کرد، وتی: به لکو به و شیوه نوژی ده که م وه کو چون هاوه لانم ده بینی نوژی مان ده کرد.

بابهت: هه ره شه کردن له دواخستنن نوژی عه سر

۵۱۱- «عَنِ الْعَلَاءِ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي دَارِهِ بِالْبَصْرَةِ حِينَ انْصَرَفَ مِنَ الظُّهْرِ وَدَارُهُ بِجَنْبِ الْمَسْجِدِ، فَلَمَّا دَخَلْنَا عَلَيْهِ قَالَ: أَصَلَّيْتُمُ العَصْرَ؟ قُلْنَا: لَا. إِنَّمَا انْصَرَفْنَا السَّاعَةَ مِنَ الظُّهْرِ. قَالَ: فَصَلُّوا العَصْرَ. قَالَ: فَقُمْنَا فَصَلَّيْنَا، فَلَمَّا انْصَرَفْنَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: تِلْكَ صَلَاةُ الْمُتَنَافِقِ: جَلَسَ يَرْقُبُ صَلَاةَ العَصْرِ حَتَّى إِذَا كَانَتْ بَيْنَ قَرْنِي الشَّيْطَانِ قَامَ فَتَنَرَ أَرْبَعًا لَا يَذْكُرُ اللَّهَ ﷻ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۴۹، ومسلم: ۶۲۳.

(۲) حسن الإسناد، أخرجه البخاري: ۵۴۹، ومسلم: ۶۲۳. باختلاف.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۲۳، وأبو داود: ۴۱۳، والترمذي: ۱۶۰.

واته: عهلاء ده گپریتهوه: چۆته ژوورهوه بو لای نه نهسی کوری مالیک ﷺ له ماله کهی خوی له به صره، کاتی له نوژی نیوه پۆ بوویهوه، ماله کهی له لای مزگهوت بوو، (ده لئی): کاتی چووینه ژوورهوه بو لای، وتی: نوژی عه سرتان کردوه؟ وتمان: نه خیر. ئیستا له نوژی نیوه پۆ گهراوینه تهوه. وتی: نوژی عه سر بکهن. وتی: ئیمهش هه لساين نوژمان کرد، کاتی تهواو بووین، وتی: گویم لئ بو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: ئه وه نوژی دوو پرووه: داده نیشی نوژی عه سری دواده خات تا نزیک خۆرئاوا بوون، یان تا ده که ویتته نیوان ههردوو شاخی شهیتان ئینجا هه لدهستی چوار جار ده نوک ده دا له زهوی، زیکرو یادی خوی تیدا ناکات که مینک نه بی.

تییینی: (قرن الشیطان): نزیک خۆرئاوا بوون شهیتان و هاوه له کانی ده وری ده دن، یان مانا ده کری له سه ره حه قیقی خوی، واته: شاخی شهیتان.

۵۱۲- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: الَّذِي تَفَوُّتَهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلُهُ وَمَالُهُ»^(۱).

واته: ئیبنو عومه ره (خوا لئیان رازی بی) ده گپریتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی: ئه وه که سه ی نوژی عه سری ده چی و ده یفه وتینی، وه کو ئه وه وایه مال و مندالی هه موو له ناو برایت.

۵۱۲م- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: الَّذِي تَفَوُّتَهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلُهُ وَمَالُهُ»^(۲).

واته: ئیبنو عومه ره (خوا لئیان رازی بی) ده گپریتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی: ئه وه که سه ی نوژی عه سری ده چی و ده یفه وتینی، وه کو ئه وه وایه مال و مندالی هه موو له ناو برایت.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۵۲، ومسلم: ۶۲۶، وأبو داود: ۴۱۴، والترمذي: ۱۷۵، وإبن ماجه: ۴۱۲ و ۶۸۵.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۵۲، ومسلم: ۶۲۶، وأبو داود: ۴۱۴، والترمذي: ۱۷۵، وإبن ماجه: ۴۱۲ و ۶۸۵.

کوئا کاتی نوژیته عهسر

۵۱۳- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ جَبْرِيلَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ يُعَلِّمُهُ مَوَاقِيتَ الصَّلَاةِ، فَتَقَدَّمَ جَبْرِيلُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَلْفَهُ، وَالنَّاسُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَصَلَّى الظُّهْرَ حِينَ زَالَتْ الشَّمْسُ، وَأَتَاهُ حِينَ كَانَ الظُّلُّ مِثْلَ شَخْصِهِ فَصَنَعَ كَمَا صَنَعَ، فَتَقَدَّمَ جَبْرِيلُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَلْفَهُ، وَالنَّاسُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَصَلَّى العَصْرَ، ثُمَّ أَتَاهُ حِينَ وَجَبَتِ الشَّمْسُ فَتَقَدَّمَ جَبْرِيلُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَلْفَهُ، وَالنَّاسُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَصَلَّى المَغْرِبَ، ثُمَّ أَتَاهُ حِينَ غَابَ الشَّفَقُ فَتَقَدَّمَ جَبْرِيلُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَلْفَهُ، وَالنَّاسُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَصَلَّى العِشَاءَ، ثُمَّ أَتَاهُ حِينَ انشَقَّ الفَجْرُ فَتَقَدَّمَ جَبْرِيلُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَلْفَهُ، وَالنَّاسُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَصَلَّى العَدَاةَ، ثُمَّ أَتَاهُ اليَوْمَ الثَّانِي حِينَ كَانَ ظِلُّ الرَّجُلِ مِثْلَ شَخْصِهِ فَصَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعَ بِالْأَمْسِ فَصَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ أَتَاهُ حِينَ كَانَ ظِلُّ الرَّجُلِ مِثْلَ شَخْصِهِ فَصَنَعَ كَمَا صَنَعَ بِالْأَمْسِ فَصَلَّى العَصْرَ، ثُمَّ أَتَاهُ حِينَ وَجَبَتِ الشَّمْسُ فَصَنَعَ كَمَا صَنَعَ بِالْأَمْسِ فَصَلَّى المَغْرِبَ، فَنِمْنَا ثُمَّ قُمْنَا، ثُمَّ نِمْنَا ثُمَّ قُمْنَا، فَأَتَاهُ فَصَنَعَ كَمَا صَنَعَ بِالْأَمْسِ فَصَلَّى العِشَاءَ، ثُمَّ أَتَاهُ حِينَ امْتَدَّ الفَجْرُ وَأَصْبَحَ والنُّجُومُ بَادِيَةً مُشْتَبِكَةً فَصَنَعَ كَمَا صَنَعَ بِالْأَمْسِ فَصَلَّى العَدَاةَ، ثُمَّ قَالَ: مَا بَيْنَ هَاتَيْنِ الصَّلَاتَيْنِ وَقْتُ»^(۱).

واته: جابری کوری عهبدوللا (خوا لیبان رازی بی) ده گپرتتهوه: بیگومان جیبریل هاته لای پیغه مبهری خوا ﷺ فیری کاته کانی نوژیته کرد، جیبریل پیشکوت پیغه مبهریش ﷺ له پشتیهوه، خه لکه کهش له پشت پیغه مبهروهوه ﷺ، نوژیته نیوه پروی کرد کاتی خور له نیوه راستی ناسمان ترازو لایدا، پاشان هات بو لای کاتی که سیهر نه وه ندهی خوی لیها ت به هه مان شیوه جیبریل پیشکوت پیغه مبهریش ﷺ له پشتیهوه، خه لکه کهش له پشت پیغه مبهروهوه ﷺ نوژیته عهسری کرد، پاشان کاتی خورئاوا جیبریل هات بو لای پیشکوت پیغه مبهریش ﷺ له پشتیهوه، خه لکه کهش له پشت پیغه مبهروهوه ﷺ نوژیته ئیواره ی کرد، پاشان جیبریل هات بو لای کاتی سورایی خورئاوا نه ما جیبریل پیشکوت پیغه مبهریش ﷺ له پشتیهوه، خه لکه کهش له پشت پیغه مبهروهوه ﷺ نوژیته عیشای کرد، پاشان جیبریل هات بو لای کاتی به ره به یان بوویهوه جیبریل پیشکوت پیغه مبهریش ﷺ

(۱) صحیح.

لە پشتىيەو، خەلكەكەش لە پشت پىغەمبەرەو ﷺ نوپۇزى بەيانى كرد، پاشان پۇزى دووم هاتەو بو لاي كاتى سىبەرى كەسىك ئەوئەندەى خوى بو، ئەوئەى دوپىنى كردى ئەمپۇش دووبارەى كردهو نوپۇزى نيوپۇزى كرد، پاشان هاتەو بو لاي كاتى كە سىبەرى هەموو شتىك دوو هيندەى خوى لىهات، بە هەمان شيوە وەكو دوپىنى كرد، نوپۇزى عەسرى دووبارە كردهو، پاشان هاتەو بو لاي كاتى خۇرئاوا بو هەر وەكو دوپىنى كرد، نوپۇزى ئىوارەى كرد، ئىنجا خەوتىن پاشان هەلساين، پاشان خەوتىن، ئىنجا هەلساين، جىبىرل هات بو لاي هەر وەكو دوپىنى كرد، نوپۇزى عىشاي كرد، پاشان هات بو لاي كاتى بەرەبەيان درىزەى خاياند، ئەستىرەكان هەندىكىان تىكەلى ئەوى دىكە بو بوون باش دەرنەدەكەوتن، هەر وەكو دوپىنى كرد، نوپۇزى بەيانى كرد، پاشان وتى: كات لە نىوانى ئەم دوو نوپۇزەدايە. (واتە: ئەمە كاتى ئەنجامدانى نوپۇزەكانەو ماوئەى نىوانىانە).

هەر كەس بگات بە دوو ركات نوپۇزى عەسر

۵۱۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَتَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ، أَوْ رَكْعَةً مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ»^(۱).

واتە: ئەبو هورەيرە رەزى اللە عنە دەگىرئەتەو: پىغەمبەر ﷺ فەرموئى: هەر كەس بگات بە دوو ركاتى نوپۇزى عەسر پىش ئەوئەى خۇر ئاوا بىيەت يان ركاتىك لە نوپۇزى بەيانى پىش ئەوئەى خۇر دەربجىت ئەوئەى گەيشتووە بە نوپۇزەكەى.

۵۱۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ، أَوْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْفَجْرِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَقَدْ أَدْرَكَ»^(۲).

واتە: ئەبو هورەيرە رەزى اللە عنە دەگىرئەتەو: پىغەمبەر ﷺ فەرموئى: هەر كەس بگات بە يەك ركاتى نوپۇزى عەسر پىش ئەوئەى خۇر ئاوا بىيەت، يان ركاتىك لە نوپۇزى بەيانى پىش ئەوئەى خۇر دەربجىت ئەوئەى گەيشتووە بە نوپۇزەكەى.

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۶۰۸/۱۶۵، وأبو داود: ۴۱۲.

(۲) صحيح.

۵۱۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا أَدْرَكَ أَحَدُكُمْ أَوَّلَ سَجْدَةٍ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَلْيَتِمَّ صَلَاتَهُ، وَإِذَا أَدْرَكَ أَوَّلَ سَجْدَةٍ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَلْيَتِمَّ صَلَاتَهُ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپړېته وه: پیغه مېهر ﷺ فهرمووی: نه گهر په کیک له ټیوه گه شت به په کهم سوژده له نوښی عه سر پیش نه وهی خور ناوا بیت نه وه با نوښه که ی ته واو بکات، وه نه گهر گه شت به په کهم سوژده له نوښی به یانی پیش نه وهی خور دهر بچیت نه وه با نوښه که ی ته واو بکات.

۵۱۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ الصُّبْحَ، وَمَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ الْعَصْرَ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپړېته وه: پیغه مېهر ﷺ فهرمووی: ههر که س بگات به پکاتیک له نوښی به یانی پیش نه وهی خور دهر بچیت نه وه گه شتووه به نوښی به یانی، وه ههر که س بگات به پکاتیک له نوښی عه سر پیش خور ناوا بوون نه وه گه شتووه به نوښی عه سر.

۵۱۸- «عَنْ نَصْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ جَدِّهِ مُعَاذٍ، أَنَّهُ طَافَ مَعَ مُعَاذِ بْنِ عَفْرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَلَمْ يُصَلِّ. فَقُلْتُ: أَلَا تُصَلِّي؟ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا صَلَاةَ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ، وَلَا بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ»^(۳).

واته: نه صری کوری عه بدورپه حمان له باپیره ی موعاز ده گپړېته وه: نه و طه وافی له گه ل موعازی کوری عه فراء ﷺ کرد نوښی نه کرد. پیم وت: نایا نوښ ناکه بیت؟ وتی: پیغه مېهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نوښ نیه له دوا ی عه سر تا خور ناوا ده بیت، وه له دوا ی نوښی به یانیش نوښ نیه تا خور دهر ده چیت.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۵۶ و ۵۷۹ و ۵۸۰، ومسلم: ۶۰۷ و ۶۰۸، والترمذي: ۱۸۶، وابن ماجه: ۶۹۹ و ۷۰۰.

(۳) ضعيف الإسناد.

په کهم کاتي نويزي تيواره

۵۱۹- «عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ رضي الله عنه قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَسَأَلَهُ عَنْ وَقْتِ الصَّلَاةِ؟ فَقَالَ: أَقِمَّ مَعَنَا هَذَيْنِ الْيَوْمَيْنِ، فَأَمَرَ بِلَالًا فَأَقَامَ عِنْدَ الْفَجْرِ، فَصَلَّى الْفَجْرَ، ثُمَّ أَمَرَهُ حِينَ زَالَتْ الشَّمْسُ فَصَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ أَمَرَهُ حِينَ رَأَى الشَّمْسَ بَيَّضَاءَ فَأَقَامَ الْعَصْرَ، ثُمَّ أَمَرَهُ حِينَ وَقَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَقَامَ الْمَغْرِبَ، ثُمَّ أَمَرَهُ حِينَ غَابَ الشَّفَقُ فَأَقَامَ الْعِشَاءَ، ثُمَّ أَمَرَهُ مِنَ الْعَدِ قَنَوْرَ بِالْفَجْرِ، ثُمَّ أَبْرَدَ بِالظُّهْرِ وَأَنْعَمَ أَنْ يُبْرَدَ، ثُمَّ صَلَّى الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ بَيَّضَاءَ وَأَخَّرَ عَنْ ذَلِكَ، ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ قَبْلَ أَنْ يَغِيبَ الشَّفَقُ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ الْعِشَاءَ حِينَ ذَهَبَ ثُلُثُ اللَّيْلِ فَصَلَّاهَا، ثُمَّ قَالَ: أَيُّنَ السَّائِلِ عَنْ وَقْتِ الصَّلَاةِ؟ وَقْتُ صَلَاتِكُمْ مَا بَيْنَ مَا رَأَيْتُمْ»^۱.

واته: سوله يمانی کوری بوره یده له باو کیه وه رضي الله عنه ده گپریته وه، وتوویه تی: پیاویک هات بو لای پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم پر سیاری لیکرد دهر باره ی کاتی نويزي؟ فهرمووی: نه م دوو پوژه له گه لمان بمینه وه، فهرمانی کرد به بیلال له کاتی به یانیدا بانگیدا، ئینجا نويزي به یانی کرد، پاشان فهرمانی پیکرد کاتی خور له نیوه راستی ناسمان لایدا، نويزي نیوه پووی کرد، پاشان فهرمانی پیکرد کاتی بینی خور سپی بووه بانگی عه سریدا، پاشان فهرمانی پیکرد کاتی قهوسایی خور تاوا بوو بانگی تیواره یدا، پاشان فهرمانی پیکرد کاتی سورایی ناسمان دیار نه ما بانگی عیشایدا، پاشان فهرمانی پیکرد له به یانیدا به ره به یان پووناک بوویه وه بانگی به یانیدا، پاشان (بو پووی دواتر) نويزي نیوه پووی دوا ده خست بو کاتی فینکی، پاشان نويزي عه سری کرد خور سپی بوو (واته: تینی که م بوو) له وهش دوا ی خست، پاشان نويزي تیواره ی کرد پیش نه وه ی سورایی ناسمان نه مینئ، پاشان فهرمانی پیکرد بانگ بدات بو نويزي عیسا، کاتی سییه کی شهو تییه پ بوو بوو، نهو کات نويزي کرد، پاشان فهرمووی: کوا نهو که سه ی پر سیاری کاتی نه نجامدانی نويزي کرد؟ کاتی نه نجامدانی نويزه کانتان له تیوان نه وه (ماوانه) دایه که بینیتان.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۱۳، والترمذی: ۶۱۳، وابن ماجه: ۶۶۷.

پیشخستنی نویره کاتی نیواره

۵۲۰- «عَنْ حَسَّانَ بْنِ بِلَالٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُمْ كَانُوا يُصَلُّونَ مَعَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَغْرِبَ، ثُمَّ يَرْجِعُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ إِلَى أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَزْمُونَ وَيُبْصِرُونَ مَوَاقِعَ سِهَامِهِمْ»^(۱).

واته: حهسانی کوری بیلال رضی اللہ عنہ ده گپریته وه: له پیاویکی نه سله می له هاوه لانی پیغه مبه رضی اللہ عنہ، گو توویه تی: نه وان نویره کاتی نیواره یان له گهل پیغه مبه ری خوادا رضی اللہ عنہ ده کرد، پاشان ده گه پرا نه وه بو ناو مال و مندالیان له و په ری مه دینه، تیریان ده هاویشت شوینی پیکانی تیره که یان ده بینی.

دواخستنی نویره کاتی نیواره

۵۲۱- «عَنْ أَبِي بَصْرَةَ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ بِالْمَحْمَصِ قَالَ: إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ عُرِضَتْ عَلَيَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَصَيَعُوهَا، وَمَنْ حَافَظَ عَلَيْهَا كَانَ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ، وَلَا صَلَاةَ بَعْدَهَا حَتَّى يَطْلُعَ الشَّاهِدُ، وَالشَّاهِدُ: النَّجْمُ»^(۲).

واته: نه بو به صره ی غیفاری رضی اللہ عنہ ده لی: پیغه مبه ری خوا رضی اللہ عنہ نویره کاتی عه سری بو کردین له جیگایه ک به ناو موخه ممه ص فهر مووی: به راستی نه م نویره خرایه روو بو (نومه تانی) پیش نیوه، به لام فه وتان دیان و چووان دیان، هر که س بیپاریزی دوو جار پاداشتی بو هه یه، له دوا ی نه وه ش نویره نیه تا نه ستیره دهرده که ون.

کوئا کاتی نویره کاتی نیواره

۵۲۲- «عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا أَيُّوبَ الْأَزْدِيَّ يُحَدِّثُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ شُعْبَةُ: كَانَ قَتَادَةُ «يَرْفَعُهُ أَحْيَانًا، وَأَحْيَانًا لَا يَرْفَعُهُ» قَالَ: وَقْتُ صَلَاةِ الظُّهْرِ مَا لَمْ يَخْضِرِ الْعَصْرُ، وَوَقْتُ صَلَاةِ الْعَصْرِ مَا لَمْ تَصْفُرْ الشَّمْسُ، وَوَقْتُ الْمَغْرِبِ مَا لَمْ يَسْقُطْ تَوُّ الشَّقِيقِ، وَوَقْتُ الْعِشَاءِ مَا لَمْ يَنْتَصِفِ اللَّيْلُ، وَوَقْتُ الصُّبْحِ مَا لَمْ تَطْلُعِ الشَّمْسُ»^(۳).

(۱) حسن.

(۲) صحیح، أخرجه مسلم: ۸۳۰.

(۳) صحیح، أخرجه مسلم: ۱۷۱ و ۱۷۲ و ۱۷۳ و ۶۱۲/۱۷۴، وأبو داود: ۳۹۶.

واته: قه تاده ده لئی: بیستم نه بو نه یوبی نه زدی ده یگیزایه وه له عه بدوللای کوری
 عه مر (خوالی رازی بی)، وتی: شوعبه وتوویه تی: قه تاده «هه ندی جار ده یوت:
 پیغه مبه ر ﷺ فه رموویه تی، هه ندی جاریش نه یده وت پیغه مبه ر ﷺ فه رموویه تی»
 وتی: کاتی نوژی نیوه رۆ تا پیش عه سره، وه کاتی نوژی عه سریش پیش زهره
 بوونی خوره، کاتی نوژی تیواره ییش پیش نه مانی سورایی بن ئاسمانه، کاتی
 نوژی عیشاش پیش نیوه ی شه وه، کاتی نوژی به یانیش پیش ده رچوونی خوره.

۵۲۳- «عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي مُوسَى، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ ﷺ سَائِلٌ يَسْأَلُهُ عَنْ مَوَاقِيتِ
 الصَّلَاةِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ شَيْئًا، فَأَمَرَ بِلَالًا فَأَقَامَ بِالْفَجْرِ حِينَ انْشَقَّ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ بِالظُّهْرِ حِينَ زَالَتْ
 الشَّمْسُ وَالْقَائِلُ يَقُولُ: انْتَصَفَ النَّهَارُ وَهُوَ أَعْلَمُ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ بِالْعَصْرِ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ، ثُمَّ
 أَمَرَهُ فَأَقَامَ بِالْمَغْرِبِ حِينَ غَرَبَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ بِالْعِشَاءِ حِينَ غَابَ الشَّفَقُ، ثُمَّ أَخَّرَ
 الْفَجْرَ مِنَ الْعَدِ حِينَ انْصَرَفَ وَالْقَائِلُ يَقُولُ: طَلَعَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ أَخَّرَ الظُّهْرَ إِلَى قَرِيبٍ مِنْ
 وَقْتِ الْعَصْرِ بِالْأَمْسِ، ثُمَّ أَخَّرَ الْعَصْرَ حَتَّى انْصَرَفَ وَالْقَائِلُ يَقُولُ: احْمَرَّتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ أَخَّرَ
 الْمَغْرِبَ حَتَّى كَانَ عِنْدَ سُفُوطِ الشَّفَقِ، ثُمَّ أَخَّرَ الْعِشَاءَ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ، ثُمَّ قَالَ: الْوَقْتُ فِيمَا
 بَيْنَ هَذَيْنِ» (۱).

واته: له نه بو به کری کوری نه بو موسا له باوکیه وه ﷺ ده لئی: پیاویک هات بو
 لای پیغه مبه ر ﷺ برساری کاته کانی نوژی لیکرد، وه لامی نه دایه وه، فه رمانی کرد
 به بیلال له کاتی به یانیدا بانگیدا، پاشان فه رمانی پیکرد کاتی خور له نیوه راستی
 ئاسمان لایدا بانگیدا، که سیک ده یوت رۆز نیوه بوو نه ویش ده یزانی، پاشان
 فه رمانی پیکرد کاتی بینی خور به رزه بانگی عه سریدا، پاشان فه رمانی پیکرد کاتی
 خور ئاوا بوو بانگی تیواره ییدا، پاشان فه رمانی پیکرد کاتی سورایی ئاسمان دیار
 نه ما بانگی عیشایدا، پاشان نه وه نده نوژی به یانی دواخت که سیک ده یوت: خور
 هه لات، پاشان نوژی نیوه رۆی دواخت بو کاتی نزیک کاتی نوژی عه سر له
 دویتنی، پاشان نوژی عه سری دواخت تا که سیک ده یوت خور سوور بوو، پاشان
 نوژی تیواره ی دواخت تا خه ریک بوو سورایی ئاسمان نه میتنی، پاشان نوژی
 عیشای دواخت تا سییه کی شه وه، پاشان فه رموی: کاتی نوژی کردن له نیوان نه م
 دوو کاتانه دایه.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۱۴، وأبو داود: ۳۹۵.

۵۲۴- «عَنْ بَشِيرِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَى جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فَقُلْنَا لَهُ: أَخْبِرْنَا عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَذَلِكَ زَمَنَ الْحَجَّاجِ بْنِ يَوْسُفَ. قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى الظُّهْرَ حِينَ زَالَتْ الشَّمْسُ وَكَانَ الْفَيْءُ قَدَرَ الشَّرَاكِ، ثُمَّ صَلَّى الْعَصْرَ حِينَ كَانَ الْفَيْءُ قَدَرَ الشَّرَاكِ، وَظَلَّ الرَّجُلُ، ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ حِينَ غَابَ الشَّفَقُ، ثُمَّ صَلَّى الْفَجْرَ حِينَ طَلَعَ الْفَجْرُ، ثُمَّ صَلَّى مِنَ الْعَدِ الظُّهْرَ حِينَ كَانَ الظِّلُّ طَوَّلَ الرَّجُلِ، ثُمَّ صَلَّى الْعَصْرَ حِينَ كَانَ ظِلُّ الرَّجُلِ مِثْلِيهِ قَدَرًا مَا يَسِيرُ الرَّكْبُ سَيْرَ الْعَتَقِ إِلَى ذِي الْحُلَيْفَةِ، ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ أَوْ نِصْفِ اللَّيْلِ («شَكُّ زَيْدٌ») ثُمَّ صَلَّى الْفَجْرَ فَأَسْفَرَ»^(۱).

واته: به شیرى کورى سه لام ده لئی: من و موحه ممهدى کورى عهلى چو وینه ژووره وه بو لای جابری کورى عه بدوللای نه نصاری (خو لیمان پازى بی)، پیمان وت: هه والمان بده ری دهر باره ی نوژی پیغه مبه ری خوا ﷺ، نه و کاته سه رده می حه جاجی کورى یوسف بوو. وتی: پیغه مبه ری خوا ﷺ دهر چوو نوژی نیوه پووی کرد کاتی خور له نیوه پاستی ناسمان ترازو لایدا، سیبه ره به نه ندازه ی قهیتانی سه ر پیلوو ده بوو، پاشان نوژی عه سری کرد کاتی که سیبه ره به نه ندازه ی قهیتانی سه ر پیلوو به نه ندازه ی سیبه ری که سیک ده بوو، پاشان نوژی تیواره ی کرد کاتی خور تاوا بوو، پاشان نوژی عیشای کرد کاتی سوورایی ناسمان ونبوو، پاشان نوژی به یانی کرد کاتی به ره به یان دهر که وت، پاشان (بو پوژی دواتر) نوژی نیوه پووی کرد کاتی سیبه ره به نه ندازه ی پیاو یک دریز بوو، پاشان نوژی عه سری کرد کاتی سیبه ری پیاو یک دوو هینده ی خوی لیها ت، به نه ندازه ی پویشتنی سواریک به په له بو (ذی الحلیفه)، پاشان نوژی تیواره ی کرد کاتی خور تاوا بوو، پاشان نوژی عیشای کرد له سیبه کی شه و یان نیوه ی شه و «گومانه که له دیمه نه وه یه (که یه کیکه له گپه ره وه کان)- پاشان نوژی به یانی کرد کاتی دنیا خه ریک بوو پرووناک ده بوو یه وه.

(۱) صحیح لغیره.

ناپه سهندی خوتن دواى نويزى تيواره

۵۲۵- «عَنْ سَيَّارُ بْنُ سَلَامَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي بَرَزَةَ رضي الله عنه فَسَأَلَهُ أَبِي: كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ؟ قَالَ: كَانَ يُصَلِّي الْهَجِيرَ الَّتِي تَدْعُونَهَا الْأُولَى حِينَ تَدْحَضُ الشَّمْسُ، وَكَانَ يُصَلِّي الْعَصْرَ حِينَ يَرْجِعُ أَحَدُنَا إِلَى رَحْلِهِ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ «وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ» وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُؤَخَّرَ الْعِشَاءَ الَّتِي تَدْعُونَهَا الْعَتَمَةَ، وَكَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا، وَكَانَ يَنْقُتِلُ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ الرَّجُلُ جَلِيسَهُ، وَكَانَ يَقْرَأُ بِالسُّتَيْنِ إِلَى الْمِائَةِ»^(۱).

واته: سه یاری کوری سه لاهمه ده لی: چووم بو لای نه بو به رزه صلى الله عليه وسلم باو کم پرساری لی کرد: پیغمبه ری خوا صلى الله عليه وسلم نویره فه رزه کانی چون نه نجام ده دا؟ وتی: نویزی (الهجیر) نیوه روی ده کرد که تیوه پیتان دهوت (الأولی) (واته: یه کهم نویزی که جیبریل کردی)، کاتی خور له نیوه راستی ناسمان ده تراز، نویزی عه سریشی ده کرد کاتی یه کیکمان ده گه راپه وه بو لای وشتره که ی له و په ری مه دینه خور هیشتا هر به تین بوو، به لام بیرم چوو چی فه رموو ده رباره ی تیواره. وه پتی خو شبوو نویزی عیسا دوا بخات که تیوه پتی ده لین: (العتمة) تاریکی، وه پتی ناخوش بوو له پیش نویزی عیسا بخه ویت و له دواى نویزیس هزی نه ده کرد قسه بکات، نویزی به یانی ته واو ده کرد له کاتیکدا که سیک نه وه ی ته نیشتی خوی ده ناسیه وه، له و نویره دا شه ست بو سه د نایه تی ده خویند.

یه کهم کاتی نویزی عیسا

۵۲۶- «عَنْ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: جَاءَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم حِينَ زَالَتِ الشَّمْسُ فَقَالَ: قُمْ يَا مُحَمَّدُ فَصَلِّ الظُّهْرَ حِينَ مَالَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ مَكَتَ حَتَّى إِذَا كَانَ قِيءُ الرَّجُلِ مِثْلَهُ جَاءَهُ لِلْعَصْرِ فَقَالَ: قُمْ يَا مُحَمَّدُ فَصَلِّ الْعَصْرَ، ثُمَّ مَكَتَ حَتَّى إِذَا غَابَتِ الشَّمْسُ جَاءَهُ فَقَالَ: قُمْ فَصَلِّ الْمَغْرِبَ، فَقَامَ فَصَلَّاهَا حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ سَوَاءً، ثُمَّ مَكَتَ حَتَّى إِذَا ذَهَبَ الشَّفَقُ جَاءَهُ فَقَالَ: قُمْ فَصَلِّ الْعِشَاءَ فَقَامَ فَصَلَّاهَا، ثُمَّ جَاءَهُ حِينَ سَطَعَ الْمَجْرُ فِي

(۱) صحیح.

الصُّبْحِ فَقَالَ: قُمْ يَا مُحَمَّدُ فَصَلِّ، فَقَامَ فَصَلَّى الصُّبْحَ، ثُمَّ جَاءَهُ مِنَ الْعَدِ حِينَ كَانَ فِيءِ الرَّجُلِ
مِثْلَهُ فَقَالَ: قُمْ يَا مُحَمَّدُ فَصَلِّ، فَصَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ جَاءَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَ كَانَ فِيءِ
الرَّجُلِ مِثْلِيهِ فَقَالَ: قُمْ يَا مُحَمَّدُ فَصَلِّ، فَصَلَّى الْعَصْرَ، ثُمَّ جَاءَهُ لِلْمَغْرِبِ حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ
وَقْتًا وَاحِدًا لَمْ يَزَلْ عَنْهُ فَقَالَ: قُمْ فَصَلِّ لِلْمَغْرِبِ، ثُمَّ جَاءَهُ لِلْعِشَاءِ حِينَ ذَهَبَ ثُلُثُ اللَّيْلِ
الْأَوَّلُ فَقَالَ: قُمْ فَصَلِّ، فَصَلَّى الْعِشَاءَ، ثُمَّ جَاءَهُ لِلصُّبْحِ حِينَ أَسْفَرَ جِدًّا فَقَالَ: قُمْ فَصَلِّ، فَصَلَّى
الصُّبْحَ، فَقَالَ: مَا بَيْنَ هَذَيْنِ وَقْتُ كُلِّهِ»^(۱).

واته: جابری کوپی عهبدو لالا (خوا لیتان رازی بی)، ده لئی: جیبریل (علیه السلام) هات بو لای پیغه مبهه ﷺ کاتی خور له نیوه پراستی ناسمان ترازو لایدا، جا فهرمووی: هه لسه نهی موحه ممه د نویره نیوه پو نه نجام بده کاتی خور له نیوه پراستی ناسمان ترازو لایدا، پاشان مایه وه تا سیبه ری که سییک وه کو خوی لیتهات، بو عسر هاته وه بو لای فهرمووی: هه لسه نهی موحه ممه د نویره عسر بکه، پاشان مایه وه تا خور ناوا بوو، هات بو لای فهرمووی: هه لسه نویره تیواره بکه، هه لسا نویره تیواره ی کرد کاتی خور ناوا بوو، پاشان مایه وه تا سورایی قهراغی خور ناوا بوو نه ما، هات بو لای و فهرمووی: هه لسه نویره عیسا بکه، نه ویش هه لسا و نویره عیسا ی کرد، پاشان هات بو لای کاتی به ره به بیان دره وشایه وه له به ره به یاندا، فهرمووی: نهی موحه ممه د هه لسه نویره بکه، هه لسا و نویره به یانی کرد، پاشان به یانی هاته وه بو لای کاتی که سیبه ری هه موو شتی وه کو خوی لیتهات، فهرمووی: نهی موحه ممه د هه لسه نویره بکه، نه ویش نویره نیوه پو ی کرد، پاشان جیبریل (علیه السلام) هاته وه بو لای کاتی که سیبه ری که سییک دوو هینده ی خوی لیتهات، فهرمووی: هه لسه نهی موحه ممه د نویره بکه، نویره عسری کرد، پاشان تیواره هات بو لای له یه ک کاتدا نه ویش کاتی خور ناوا بوون بوو، فهرمووی: هه لسه نویره تیواره بکه، پاشان عیسا هات بو لای کاتی سیبه کی شه و رویشتبوو، فهرمووی: هه لسه نویره بکه، نه ویش نویره عیسا ی کرد، پاشان هاته وه بو لای کاتی به ره به بیان ته و او روناک بوویه وه، فهرمووی: هه لسه نویره بکه، نه ویش نویره به یانی کرد، فهرمووی: له نیوان هر یه ک له م دوو نویره دا هه مووی کاتی نه نجامدانی نویره.

(۱) صحیح. أخرجه الترمذي: ۱۰.

پهله کردن له نویره عیسا

۵۲۷- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَسَنِ قَالَ: قَدِمَ الْحَجَّاجُ فَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالْهَاجِرَةِ، وَالْعَصْرَ وَالشَّمْسُ بَيَضَاءَ نَقِيَّةٍ، وَالْمَغْرِبَ إِذَا وَجَبَتِ الشَّمْسُ، وَالْعِشَاءَ أَحْيَانًا كَانَ إِذَا رَأَهُمْ قَدِ اجْتَمَعُوا عَجَلًا، وَإِذَا رَأَهُمْ قَدِ أَبْطَأُوا آخَرَ»^(۱).

واته: موحه ممه دی کوری عه مری کوری حه سه ن ده لئی: کاتی حاجیه کان هاتن پرسیارمان کرد له جابر کوری عه بدوللا (خوا لیان رازی بی)، وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ نویره نیوه پروی ده کرد کاتی خور له نیوه راستی ناسمان لای ده دا، وه عه سریشی ده کرد خور سپی و پاک بوو، (واته: به تین بوو) نیواره هیشی ده کرد کاتی خور ناوا بیووايه، جار جار عیشایشی زوو ده کرد، نه گهر بیانی بینایه کوبوونه ته وه، کاتیکیش بیانی بینایه خاوه خاوه ده که ن دوا ی ده خست.

سورایی ناسمان

۵۲۸- «عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَا أَعْلَمُ النَّاسِ بِمِيقَاتِ هَذِهِ الصَّلَاةِ عِشَاءِ الْآخِرَةِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّيهَا لِسُقُوطِ الْقَمَرِ لِثَالِثَةٍ»^(۲).

واته: نوعمانی کوری به شیر ﷺ ده لئی: من زانترین که سم به کاتی نه نجامدانی نویره عیسا، له و کاتانه ی که مانگ له شهوی سیه م دیار نه ده ما، پیغه مبهری خوا ﷺ نه و کاته نه نجامی ده دا.

۵۲۹- «عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: وَاللَّهِ إِنِّي لأَعْلَمُ النَّاسِ بِوَقْتِ هَذِهِ الصَّلَاةِ، صَلَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّيهَا لِسُقُوطِ الْقَمَرِ لِثَالِثَةٍ»^(۳).

واته: نوعمانی کوری به شیر ﷺ ده لئی: سویند به خوا من زانترین که سم به کاتی نه نویره، نویره عیسا، له و کاتانه ی که مانگ له شهوی سیه م دیار نه ده ما، پیغه مبهری خوا ﷺ نه و کاته نه نجامی ده دا.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۶۰ و ۵۶۵، ومسلم: ۶۴۶، وأبو داود: ۳۹۷.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۴۱۹، والترمذي: ۱۶۵ و ۱۶۶.

(۳) صحیح.

په‌سند بوونی دواخستنی نوێزی عیسا

۵۳۰- «عَنْ سَيَّارِ بْنِ سَلَامَةَ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَأَبِي عَلَى أَبِي بَرَزَةَ الْأَسْلَمِيِّ رضي الله عنه فَقَالَ لَهُ أَبِي: أَخْبِرْنَا كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ؟ قَالَ: كَانَ يُصَلِّي الْهَجِيرَ الَّتِي تَدْعُونَهَا الْأُولَى حِينَ تَدْحَضُ الشَّمْسُ، وَكَانَ يُصَلِّي الْعَصْرَ، ثُمَّ يَرْجِعُ أَحَدَنَا إِلَى رَحْلِهِ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ -قَالَ: وَنَسِيْتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ- قَالَ: وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ تُؤَخَّرَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ الَّتِي تَدْعُونَهَا الْعَتَمَةَ قَالَ: وَكَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا، وَكَانَ يَنْفَتِلُ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ الرَّجُلُ جَلِيسَهُ، وَكَانَ يَقْرَأُ بِالسُّتَيْنِ إِلَى الْمِائَةِ»^(۱).

واته: سه‌یاری کوری سه‌لامه ده‌لی: چووم بو لای ئەبو بەرزە رضي الله عنه باوكم پرساری لیکرد: پیغه‌مبەری خوا صلى الله عليه وسلم نوێزه‌فەرزەکانی چۆن ئەنجام دەدا؟ وتی: نوێزی (اله‌جیر) نیوه‌پۆی ده‌کرد که تیوه‌پیتان ده‌وت (الأولی) (واته: یه‌که‌م نوێز که جیبریل کردی)، کاتیکی خۆر له‌نیوه‌راستی ناسمان ده‌ترازاو لایده‌دا، نوێزی عه‌سریشی ده‌کرد کاتی یه‌کیکمان ده‌گه‌رايه‌وه بو لای وشتره‌که‌ی له‌وپه‌ری مه‌دینه خۆر هینشتا هه‌ر به‌تین بوو، «به‌لام بیرم چوو چی فەرموو ده‌رباره‌ی تیواره»، وه‌ پیتی خۆش بوو نوێزی عیسا دوا‌بخات که تیوه‌پیتی ده‌لین: (العتمة) تاریکی، وه‌ پیتی ناخۆش بوو له‌پیش نوێزی عیسا بخه‌ویت و له‌ دوا‌ی نوێزیش هه‌زی نه‌ده‌کرد قسه‌ بکات، نوێزی به‌یانی ته‌واو ده‌کرد له‌ کاتیکیدا که‌سیک ته‌وه‌ی ته‌نیشتی خوی ده‌ناسیه‌وه، له‌و نوێزه‌دا شه‌ست بو‌سه‌د تابه‌تی ده‌خویند.

۵۳۱- «عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ: قُلْتُ لِعَطَاءٍ: أَيُّ حَبْنٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ: أَنْ أُصَلِّيَ الْعَتَمَةَ إِمَامًا أَوْ خِلْوًا؟ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم ذَاتَ لَيْلَةٍ بِالْعَتَمَةِ حَتَّى رَقَدَ النَّاسُ وَاسْتَيْقَظُوا وَرَقَدُوا وَاسْتَيْقَظُوا، فَقَامَ عُمَرُ فَقَالَ: الصَّلَاةُ الصَّلَاةُ - قَالَ عَطَاءٌ - قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: حَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ الْآنَ يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً، وَاضِعًا يَدَهُ عَلَى شِقِّ رَأْسِهِ. قَالَ: «وَأَشَارَ فَاسْتَنْبَتُ عَطَاءً كَيْفَ وَضَعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ» فَأَوْمَأَ إِلَيَّ كَمَا أَشَارَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَبَدَدَ لِي عَطَاءٌ بَيْنَ أَصَابِعِهِ بِشَيْءٍ مِنْ تَبْدِيدٍ، ثُمَّ وَضَعَهَا فَانْتَهَى أَطْرَافُ أَصَابِعِهِ إِلَى مُقَدِّمِ الرَّأْسِ، ثُمَّ صَمَّمَهَا يَمُرُّ بِهَا كَذَلِكَ عَلَى الرَّأْسِ حَتَّى مَسَّتْ إِنْهَامَاهُ طَرَفَ الْأُذُنِ مِمَّا يَلِي الْوَجْهَ، ثُمَّ

(۱) صحیح.

عَلَى الصُّدُغِ وَنَاحِيَةِ الْجَبِينِ لَا يُقْصَرُ وَلَا يَبْطِشُ شَيْئًا إِلَّا كَذَلِكَ، ثُمَّ قَالَ: لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي
لَأَمَرْتُهُمْ أَنْ لَا يَصَلُّوهَا إِلَّا هَكَذَا»^(۱).

واته: ئیبنو جوره بیج ده لئی: به عه طائم وت: چ کاتیک لای تو چاکتره نویره
عیشای تیدا نه نجام بدهم به ئیمامهت یان به تنهها؟ وتی: گویم لئی بوو ئیبنو عه بیاس
(خوا لیان رازی بی) ده یوت: پیغه مبهری خوا ﷺ شه ویک نویره عیشای
دواخت تا خه لکه که خه ویان لیکه وت و هه لسانه وه، پاشان خه ویان لیکه وت و
هه لسانه وه، عومر هه لساو بانگی راهیشت، وتی: نویره که تان نویره که تان «عه طاء
ده لئی:» ئیبنو عه بیاس وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ هاته دهره وه هه روه کو ئیستا له بهر
چاوما بی، سهری ناوی لئی ده تکا، ده ستیشی خستبووه لای سهری و، وتی: عه طاء
ئامازه ی به چوئیه تی ده ستدانانی پیغه مبهر ﷺ بو سهری کرد- لای لیکر دمه وه و
ته ماشای کردم وه کو چون ئیبنو عه بیاس ئامازه ی کرد، عه طاء په نجه کانی که میک
بلا و کرده وه، پاشان دهستی به سهر سهریدا ده هینا و ده ببرد هه تا بهر گوئی ده که وت
له بهشی پیشه وه ی نه زور به هیواشی و نه زور به په لهش دهستی ده هینا و ده ببرد،
پاشان فهرمووی: نه گهر گران نه بووا به له سهر ئوممه ته که م فهرمانم پیده کردن ناوا
نویره بکه ن.

۵۳۲- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: أَخَّرَ النَّبِيُّ ﷺ الْعِشَاءَ ذَاتَ لَيْلَةٍ حَتَّى ذَهَبَ مِنَ
اللَّيْلِ، فَقَامَ عُمَرُ فَنَادَى: الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَقَدَ النَّسَاءُ وَالْوُلْدَانُ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْمَاءُ
يَقْطُرُ مِنْ رَأْسِهِ وَهُوَ يَقُولُ: إِنَّهُ الْوَقْتُ، لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي»^(۲).

واته: ئیبنو عه بیاس (خوا لیان رازی بی)، وتی: پیغه مبهر ﷺ شه ویک له
شه وان نویره عیشای دواخت تا به شیک له شه و پویشت، عومر هه لساو بانگی
راهیشت، نویره نه ی پیغه مبهر خوا، ئافره تان و مندالان نوستون، پیغه مبهری خوا
ﷺ هاته دهره وه سهری ناوی لئی ده تکا و ده فهرموو: ئیستا کاتی نویره عیشایه،
نه گهر گران نه بووا به له سهر ئوممه ته که م.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۷۱، ومسلم: ۶۴۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۲۳۹، ومسلم: ۶۴۲/۲۲۵.

۵۳۳- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُؤَخِّرُ الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ»^(۱).

واته: جابری کوری سه موره ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ نوئزی عیشای دواده خست.

۵۳۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَيَّ أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِتَأْخِيرِ الْعِشَاءِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: نه گهر گران نه بو وایه له سهر نوممه ته که م فهرانم پنده کردن نوئزی عیشا دوا بخن له هه موو نوئزی کدا.

کوئا کاتی نوئزی عیشا

۵۳۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ بِالْعَتَمَةِ، فَتَادَاهُ عُمَرُ نَامَ النِّسَاءِ وَالصُّبْيَانِ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ: مَا يَنْتَظِرُهَا غَيْرُكُمْ وَلَمْ يَكُنْ يَصْلِي يَوْمَئِذٍ إِلَّا بِالْمَدِينَةِ، ثُمَّ قَالَ: صَلُّوْهَا فِيمَا بَيْنَ أَنْ يَغِيبَ الشَّفَقُ إِلَى ثَلَاثِ اللَّيْلِ»^(۳).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بن)، وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ شه ویک نوئزی عیشای دوا خست، عومر بانگی راهیشت، ژن و منداله کان خه وتن، پیغه مبهری خوا ﷺ هاته دهره وه، فهرمووی: جگه له ئیوه کهس چاوه پروانی نه م نوئزه ناکات (دیاره نه ویش تایبته مهندی و فهزل و چاکه ی نه وان له خو ده گری)، نه و کات نوئزه نه ده کرا له مه دینه دا نه بی، پاشان وتی: نوئزی عیشا نه نجام بدن له نیوان دیار نه مانی سورایی دوا بی خور ئا و ابون تا سییه کی شهو.

۵۳۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ: أَعْتَمَ النَّبِيُّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ حَتَّى ذَهَبَ غَامَةُ اللَّيْلِ، وَحَتَّى نَامَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى وَقَالَ: إِنَّهُ لَوْ فَتَهَا لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَيَّ أُمَّتِي»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۴۳.

(۲) صحیح. أخرجه الترمذي: ۲۲ و ۱۶۷، وابن ماجه: ۲۸۷ و ۶۹۰.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۳۸/۲۱۹.

واته: عائشه (خوالی رازی بی) دایکی ئیمانداران ده لی: پیغمبه ر ﷺ شه ویک نویری عیشای دواخت تا زوربه ی شه و روشت و، هه تا خه لکی ناو مزگهوت خه ویان لیکهوت، پاشان هاته دهره وه بو نویر و، فه رموی: به راستی نه گهر گران نه بووایه له سهر نوممه ته که م نه مه کاتی خو یه تی.

۵۳۷- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: مَكُنَّا ذَاتَ لَيْلَةٍ نَنْتَظِرُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِعِشَاءِ الْآخِرَةِ، فَخَرَجَ عَلَيْنَا حِينَ ذَهَبَ ثُلُثُ اللَّيْلِ أَوْ بَعْدَهُ فَقَالَ حِينَ خَرَجَ: إِنَّكُمْ تَنْتَظِرُونَ صَلَاةَ مَا يَنْتَظِرُهَا أَهْلُ دِينِ غَيْرِكُمْ، وَلَوْلَا أَنْ يَثْقُلَ عَلَيَّ لَصَلَّيْتُ بِهِمْ هَذِهِ السَّاعَةَ، ثُمَّ أَمَرَ الْمُؤَدَّنَ فَأَقَامَ ثُمَّ صَلَّى»^(۱).

واته: ئیبنو عومر (خوالیان رازی بی)، ده لی: شه ویک ماینه وه چاوه پروانی پیغمبه ری خوامان ﷺ ده کرد بو نه نجامدانی نویری عیسا، کاتی سییه کی شه و تیپه ری بو، یان دوا ی سییه کی شه و، هاته دهره وه بو لامان، فه رموی: تیوه چاوه پروانی نویریک ده که ن، شوینکه و تووی هیچ ئاینیک چاوه پروانی ناکات جگه له تیوه، نه گهر گران نه بووایه له سهر نوممه ته که م له م کاته دا نویر م ده کرد، پاشان فه رمانی کرد به بانگده ر بانگیدا پاشان نویری کرد.

۵۳۸- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْمَغْرِبِ، ثُمَّ لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْنَا حَتَّى ذَهَبَ شَطْرُ اللَّيْلِ، فَخَرَجَ فَصَلَّى بِهِمْ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا وَنَامُوا، وَأَنْتُمْ لَمْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا أَنْتَظَرْتُمْ الصَّلَاةَ، وَلَوْلَا ضَعْفُ الضَّعِيفِ وَسَقَمُ السَّقِيمِ لَأَمَرْتُ بِهَذِهِ الصَّلَاةِ أَنْ تُؤَخَّرَ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ»^(۲).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لی: پیغمبه ری خوا ﷺ نویری تیواره ی بو کردین، پاشان نه هاته دهر بو ناومان تا نیوه ی شه و تیپه ر بو، هاته دهره وه نویری بو کردن، پاشان فه رموی: بیگومان خه لکی نویریان کردوو خه وتن، تیوه به رده وام له ناو نه نجامدانی نویر دان به و نه ندازه ی چاوه پروانی نویرتان کردوه، نه گهر به هوی لاوازی لاواز و نه خوشی نه خوشه کان نه بووایه، فه رمانم ده کرد نه م نویره دوا بخری بو نیوه ی شه و.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۷۰، ومسلم: ۶۳۹.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۴۲۲، وابن ماجه: ۶۹۳.

۵۳۹- «عَنْ حَمِيدٍ قَالَ: سُئِلَ أَنَسٌ رضي الله عنه هَلِ اتَّخَذَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم خَاتِمًا؟ قَالَ: نَعَمْ. أَخَّرَ لَيْلَهُ صَلَاةَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةَ إِلَى قَرِيبٍ مِنْ شَطْرِ اللَّيْلِ، فَلَمَّا أَنْ صَلَّى أَقْبَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّكُمْ لَنْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا أَنْتَظَرْتُمُوهَا، قَالَ أَنَسٌ: كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبَيْصِ خَاتَمِهِ، فِي حَدِيثٍ عَلَيَّ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ»^(۱).

واته: حومه يد ده لئ: پرسيار کرا له نه نه س صلى الله عليه وسلم نایا پیغه مبه ر صلى الله عليه وسلم موسیله ی کردو ته دهستی؟ وتی: به لئ. شهویک نویژی عیشای دواخت بؤ نزیک نیوه ی شهو، کاتی نویژی کرد پرووی تیکردین، پاشان فهرمووی: نیوه به رده وام له نویژدان تا له چاوه پروانی نه نجامدانی نویژ بن، نه نه س ده لئ: له پیش چاومه ته ماشای ساف و لووسی موسیله که ی دهستیم ده کرد، له فهرمووده ی عه لیدا هاتووه: تا نیوه ی شهو.

رنگهدان لهوه ی به نویژی عیشا بو تر ت عته مه

۵۴۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَأَسْتَهَمُوا، وَلَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي التَّهَجِيرِ لَأَسْتَبَقُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ عَلِمُوا مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا»^(۲).

واته: نه بو هوره یره صلى الله عليه وسلم ده گپریته وه: پیغه مبه ر صلى الله عليه وسلم فهرموویه تی: نه گهر خه لکی بیانزانیاه چ خیر و پاداشتی که له بانگدان و ریزی یه که می نویژ هه یه، نینجا دهستیان نه که وتایه جگه لهوه ی تیرو پشکی بؤ بکه ن، تیرو پشکیان بؤ ده کرد، وه نه گهر خه لکی بیانزانیاه نویژی نیوه پو چهنده خیر و پاداشتی تیدایه پیشبرکییان بؤ ده کرد، نه گهر بیانزانیاه چهنده خیر و پاداشت له نویژی (عه ته مه) عیشاو به یانیا ندا هه یه، بویان ده چوون نه گهر به سنگه خسه و گاگوله ش بووایه.

ناپه سندی به کاره یانی وشه ی عته مه بو نویژی عیشا

۵۴۱- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: لَا تَغْلِبَنَّكُمْ الْأَعْرَابُ عَلَى اسْمِ صَلَاتِكُمْ هَذِهِ؛ فَإِنَّهُمْ يُعْتَمُونَ عَلَى الْإِبِلِ وَإِنَّهَا الْعِشَاءُ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۷۲ و ۶۰۰ و ۶۶۱ و ۸۴۷ و ۵۸۶۹، ومسلم: ۲۲۲ و ۶۴۰/۲۲۳، وإبن ماجه: ۶۹۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۱۵ و ۶۵۴ و ۷۲۱ و ۲۶۸۹، ومسلم: ۴۳۷، والترمذي: ۲۲۵ و ۲۲۶.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۴۴، وأبو داود: ۴۹۸۴، وإبن ماجه: ۷۰۴.

واته: ئیبنو عومەر (خوایان رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ فہرموویہ تی: با ده شتہ کیہ کان زال نہ بن به سہر تاندا له سہر ناوانی نویره کہ تان (نویزی عیسا به نویزی عہتمہ)، چونکہ ئەوان له تاریکیدا و شتریان دەدۆشی، بیگومان ئەوہ نویزی عیسا بہ.

تییینی: ئەوہی زانراوہ به کارهینانی وشہی عہتمہ بو نویزی عیسا رینگری لئ نہ کراوہ، بە لکو رینگری لهوہ کراوہ زور وشہی عہتمہ له بری عیسا به کار بهینری، خواش زانترہ.

۵۴۲- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: لَا تَغْلِبَنَّكُمُ الْأَعْرَابُ عَلَى اسْمِ صَلَاتِكُمْ إِلَّا إِنَّهَا الْعِشَاءُ»^(۱).

واته: ئیبنو عومەر (خوایان رازی بی) ده لئی: له سہر مینہر پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ فہرمووی: با ده شتہ کیہ کان زال نہ بن به سہر تاندا له سہر ناوانی نویره کہ تان، بیگومان ئەوہ نویزی عیسا بہ.

بہ کەمین کاتی نویزی به یانی

۵۴۳- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصُّبْحَ حِينَ تَبَيَّنَ لَهُ الصُّبْحُ»^(۲).

واته: جابری کوری عہدوللا (خوایان رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ نویزی به یانی کرد کاتی به یانی بو روناک بوویہ وہ.

۵۴۴- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنْ وَقْتِ صَلَاةِ الْغَدَاةِ، فَلَمَّا أَصْبَحْنَا مِنْ الْغَدَاةِ أَمَرَ حِينَ انْشَقَّ الْفَجْرُ أَنْ تُقَامَ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِنَا، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدَاةِ أَسْفَرَ، ثُمَّ أَمَرَ فَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِنَا، ثُمَّ قَالَ: أَيُّنَ السَّائِلِ عَنْ وَقْتِ الصَّلَاةِ؟ مَا بَيْنَ هَذَيْنِ وَقْتُ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح الإسناد.

واته: نههس ﷺ ده گپړېته وه: پياوړېک هات بو لای پېغه مېر ﷺ پرسياری کاتی نويزی بهیانی لیکرد؟ کاتی بهره بهیان بوویه وه هه لساین و فه رمانی کرد قامت بکری بو نويز، ئینجا نويزی بو کردین، پوژه که ی دیکه کاتی که بهره بهیان پرووناک بوویه وه، فه رمانی کرد قامت بو نويز به ستر، ئینجا نويزی بو کردین، پاشان فه رموی: کوا نهو که سه ی پرسياری کرد ده رباره ی کاتی نويز؟ له نتوانی نه م دوو کاته دا نويز دروسته.

نه جامدانی نويزی بهیانی له تاریکیدا له شوینی نیشه جت بوون

۵۴۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيُصَلِّيَ الصُّبْحَ فَيُنْصِرِفُ النِّسَاءَ مُتَلَفَعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ مَا يَعْرِفْنَ مِنَ الْعَلَسِ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: بیگومان پېغه مېری خوا ﷺ نويزی بهیانی ده کرد نافرته تان ده پویشتن، خو یان به پو شاکي خوری، یان که تان پېچا بوویه وه له بهر تاریکی نه ده ناسرانه وه.

۵۴۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنَّ النِّسَاءُ يُصَلِينَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الصُّبْحَ مُتَلَفَعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ، فَيَرْجِعْنَ فَمَا يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْعَلَسِ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: نافرته تانیک له گه ل پېغه مېری خوا دا ﷺ نويزی بهیانیان ده کرد، خو یان به پو شاکي خوری، یان که تان پېچا بوویه وه، ده گه رانه وه له بهر تاریکی نه ده ناسرانه وه.

نه جامدانی نويزی بهیانی له تاریکیدا له کاتی گه شت

۵۴۷- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ حَبَبٍ صَلَاةَ الصُّبْحِ بَعْلَسٍ وَهُوَ قَرِيبٌ مِنْهُمْ، فَأَعَارَ عَلَيْهِمْ، وَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ حَرَبَتْ حَبِيبٌ مَرَّتَيْنِ، إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْدَرِينَ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۶۷، ومسلم: ۶۴۵/۲۳۲، وأبو داود: ۴۲۳، والترمذي: ۱۵۳.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۷۲ و ۵۷۸، ومسلم: ۶۴۵، وابن ماجه: ۶۶۹.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۹۴۷ و ۴۲۰۰، ومسلم: ۱۳۶۵، وأبو داود: ۲۹۹۶، وابن ماجه: ۱۹۵۷.

واته: نه نهس ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ نوژی به یانی له خه بیهر کرد له تاریکیدا، نهو نریک بوو لییانه وه، هیرشی کرده سهریان، دوو جار فهرمووی: (اللَّهُ أَكْبَرُ) خه بیهر خاپور بوو، تیمه نه گهر دابهزینه گوره پانی ههر خه لکیک نهوسا ترسینراو وریار کراوه کان پوژیکی سهخت و خراپیان ده بی.

نه جامدانی نوژی به یانی له کاتی رووناک بوونه وهی به ره به یانی

۵۴۸- «عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: أَسْفَرُوا بِالْفَجْرِ»^(۱).

واته: پرافیعی کوری خه دیج ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهر ﷺ فهرمووی به تی: نوژی به یانی دوا بخن تا ته او دنیا رووناک ده بیته وه.

تیبینی: له زمانی عه ره پیدا وشه ی: (أَسْفَر) به مانای (تَبَيَّنَ وَانْكَشَفَ) دیت، واته: روون بوویه وه و ناشکرا بوو، به پی سیاق لیره ش درده که وی که باسی کاتی نه جامدانی نوژی به یانی له کاتی دنیا رووناک ده بیته وه.

۵۴۹- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَبِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رِجَالٍ مِنْ قَوْمِهِ مِنَ الْأَنْصَارِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَا أَسْفَرْتُمْ بِالْفَجْرِ فَإِنَّهُ أَكْبَرُ بِالْأَجْرِ»^(۲).

واته: مه حمودی کوری له بیید ﷺ ده گپریته وه: له پیوا وایتیک له قهومی خوی که نه نصاره کان، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی به تی: چهنده نوژی به یانیتان به رووناکی کرد بیت، نه وه بیگومان یاداشتان مه زتره.

بابهت: نه وهی بگات به رکاتیک له نوژی به یانی

۵۵۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ سَجْدَةً مِنَ الصُّبْحِ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَهَا، وَمَنْ أَدْرَكَ سَجْدَةً مِنَ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَهَا»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۴۲۴، والترمذي: ۱۵۴، وابن ماجه: ۶۷۲.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپړېته وه: پیغه مبهري ﷺ فەر موویه تی: ههر کهس بگات به پر کاتیک له نویژی به یانی پیش نه وهی خور دهر بچیت نه وه گه شتووه به نویژی به یانی، ههر که سیکیش بگات به سوژده به ک له نویژی عه سر پیش نه وهی خور ناوا بیت، نه وه گه شتووه به نویژی عه سر.

۵۵۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْمَجْرِ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَهَا، وَمَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَهَا»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده گپړېته وه: پیغه مبهري ﷺ فەر موویه تی: ههر کهس بگات به پر کاتیک له نویژی به یانی پیش نه وهی خور دهر بچیت، نه وه گه شتووه به نویژی به یانی، ههر که سیکیش بگات به پر کاتیک له نویژی عه سر پیش خور ناوا بوون، نه وه گه شتووه به نویژی عه سر.

کوټا کاتی نویژی به یانی

۵۵۲- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي الظُّهْرَ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ، وَيُصَلِّي الْعَصْرَ بَيْنَ صَلَاتَيْكُمَا هَاتَيْنِ، وَيُصَلِّي الْمَغْرِبَ إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ، وَيُصَلِّي الْعِشَاءَ إِذَا غَابَ الشَّفَقُ «ثُمَّ قَالَ عَلَى إِثْرِهِ:» وَيُصَلِّي الصُّبْحَ إِلَى أَنْ يَنْفَسِحَ الْبَصْرُ»^(۲).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لئ: پیغه مبهري ﷺ خوا ﷺ نویژی نیوه رووی ده کرد کاتی خور له نیوه راستی ناسمان بترازایه، وه نویژی عه سری ده کرد له نیوان نه و دوو نویژه تان (واته: نویژی عه سری وه کو نیوه دوانه ده خست، به لکو کاته که ی ده که و ته نیوان نویژی نیوه روو عه سری نیوه)، نویژی نیوه هیشی ده کرد کاتی خور ناوا ببووايه، نویژی عیشایشی ده کرد کاتیک که سورای بی ناسمان نه مایه «پاشان به دواي نه وه دا:» نویژی به یانی ده کرد پیش نه وهی چاو به فراوانی هه موو شته کانی بینیايه.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۰۹، وابن ماجه: ۷۰۰.

(۲) صحیح الإسناد.

ہر کہس بگات بہ یهک رکات نوٹز

۵۵۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ مِنَ الصَّلَاةِ رَكْعَةً فَقَدْ أَدْرَكَ الصَّلَاةَ»^(۱).

واته: ئەبو ھورەیرە رضی اللہ عنہ دە گپریتەوہ: پینغەمبەری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فەر موویە تی: ھەر کہس بگات بہ یهک رکات نوٹز، ئەوہ گەیشتووہ بہ نوٹزە کہ.

۵۵۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ مِنَ الصَّلَاةِ رَكْعَةً فَقَدْ أَدْرَكَهَا»^(۲).

واته: ئەبو ھورەیرە رضی اللہ عنہ دە گپریتەوہ: پینغەمبەری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فەر موویە تی: ھەر کہس بگات بہ یهک رکات نوٹز، ئەوہ گەیشتووہ بہ نوٹزە کہ.

۵۵۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ مِنَ الصَّلَاةِ رَكْعَةً فَقَدْ أَدْرَكَ الصَّلَاةَ»^(۳).

واته: ئەبو ھورەیرە رضی اللہ عنہ دە گپریتەوہ: پینغەمبەر صلی اللہ علیہ وسلم فەر موویە تی: ھەر کہس بگات بہ یهک رکات نوٹز، ئەوہ گەیشتووہ بہ نوٹزە.

۵۵۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أَدْرَكَ مِنَ الصَّلَاةِ رَكْعَةً فَقَدْ أَدْرَكَهَا»^(۴).

واته: ئەبو ھورەیرە رضی اللہ عنہ دە لئی: پینغەمبەری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فەر موویە تی: ھەر کہس بگات بہ یهک رکات نوٹز، ئەوہ گەیشتووہ بہ نوٹزە کہ.

۵۵۷- «عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ الْجُمُعَةِ، أَوْ غَيْرِهَا فَقَدْ تَمَّتْ صَلَاتُهُ»^(۵).

واته: سالم لە باوکیەوہ رضی اللہ عنہ دە گپریتەوہ: پینغەمبەر صلی اللہ علیہ وسلم فەر موویە تی: ھەر کہس بگات بہ یهک رکاتی نوٹزی ھەینی، یان غەیری نوٹزی ھەینی، ئەوہ نوٹزە کہی تەواوہ.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۰، ومسلم: ۱۶۱ و ۶۰۷/۱۶۲، وأبو داود: ۱۱۲۱، والترمذي: ۵۲۴، وابن ماجه: ۱۱۲۲.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح.

(۵) صحیح.

۵۵۸- «عَنْ سَالِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنْ صَلَاةٍ مِنَ الصَّلَوَاتِ، فَقَدْ أَدْرَكَهَا إِلَّا أَنَّهُ يَقْضِي مَا فَاتَهُ»^(۱).

واته: سالم رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گيرپيته وه: پيغه مبهري خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فه رمويه تي: هر كه س بگات به يه ك ركاتي نويزيك له نويزه كان، نه وه گه يشتو وه به نويزه كهيدا، ته نيا نه وه نه بين كه له دهستي داوه، ته واوي ده كات.

نهو كاتانه ي نويز كردن تيايدا قه دهغه كراوه

۵۵۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الصُّنَابِجِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: الشَّمْسُ تَطْلُعُ وَمَعَهَا قَرْنُ الشَّيْطَانِ، فَإِذَا ارْتَفَعَتْ فَارْقَهَا، فَإِذَا اسْتَوَتْ فَارْتَهَا، فَإِذَا زَالَتْ فَارْقَهَا، فَإِذَا دَنَتْ لِلْعُرُوبِ فَارْتَهَا، فَإِذَا غَرَبَتْ فَارْقَهَا» وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّلَاةِ فِي تِلْكَ السَّاعَاتِ^(۲).

واته: عه بدوللای صونابیحی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گيرپيته وه: پيغه مبهري خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فه رمويه تي: خور دهرده چي له گه ل دهر چوونيدا شهيتان نزيك ده بيته وه به دهسته و كومه له كه ي، كاتيک بهرز بوويه وه لبي جيا ده بيته وه، كاتي هاته نيوه پراستي ناسمان لبي نزيك ده بيته وه، كاتيک له نيوه پراستي ناسمان ترازا لبي جيا ده بيته وه، كاتي نزيك ناوا بوون بوو لبي نزيك ده بيته وه، كاتيک ناوا بوو لبي جيا ده بيته وه.

۵۶۰- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: ثَلَاثُ سَاعَاتٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْهَانَا أَنْ نُصَلِّيَ فِيهِنَّ أَوْ نَقْبُرَ فِيهِنَّ مَوْتَانَا: حِينَ تَطْلُعُ الشَّمْسُ بَارِغَةً حَتَّى تَرْتَفِعَ، وَحِينَ يَقُومُ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ حَتَّى تَمِيلَ، وَحِينَ تَضِيْفُ الشَّمْسُ لِلْعُرُوبِ حَتَّى تَغْرُبَ»^(۳).

واته: عوقبه ي كوري عاميري جوهني رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لي: سي كات هه يه پيغه مبهري خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قه دهغه ي كردوه لي مان نويزي تيدا بكهين، يان مردوه كانماني تيدا بنيزين: كاتي خور دهرده چي تا ته واو بهرز ده بيته وه، وه كاتي كه سيك هه لدهستي بو نويزي نيوه رو تا (خور له نيوه پراستي ناسمان) ده ترازي و لاده دات، وه كاتيک خور لار ده بيته وه بو ناوا بوون به ته واوي ديار ناميني.

(۱) صحيح.

(۲) صحيح دون قوله: «فَإِذَا اسْتَوَتْ... فَارْتَهَا». أخرجه ابن ماجه: ۱۲۵۳.

(۳) صحيح. أخرجه مسلم: ۸۳۱، وأبو داود: ۳۱۹۲، والترمذي: ۱۰۳۰، وابن ماجه: ۱۵۱۹.

قهدهغه کردنی نویره دواى نویره به یانی

۵۶۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم نَهَى عَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ، وَعَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده گپړته وه: پیغه مبهه صلى الله عليه وسلم پنگری کرده له نویره کردن له دواى عسر تا خور تاوا ده بیت، وه له نویره کردن له دواى نویره به یانی تا خور ه لدی.

۵۶۲- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ غَيْرَ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم مِنْهُمْ عُمَرُ «وَكَانَ مِنْ أَحْبَبِهِمْ إِلَيَّ»، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم نَهَى عَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، وَعَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ»^(۲).

واته: ئیبنو عبباس (خوا لیان رازی بی) ده لئی: گویم لى بوو چه ندین کهس له هاوه لانی پیغه مبهه صلى الله عليه وسلم له نیواندا عومه «خوشه ویستری نیان بوو له لام» (وتیان): پیغه مبهه صلى الله عليه وسلم قهدهغه ی کرده له نویره کردن له دواى نویره به یانی تا خور ه لدی، وه دواى نویره عسر تا خور تاوا ده بیت.

بابهت: قهدهغه کردن له نویره له کاتی دهرچوونی خور

۵۶۳- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: لَا يَتَخَرَّ أَحَدُكُمْ فَيُصَلِّيَ عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَعِنْدَ غُرُوبِهَا»^(۳).

واته: ئیبنو عومه (خوا لیان رازی بی) ده گپړته وه: پیغه مبهه ری خوا صلى الله عليه وسلم فهورویه تی: با به کیک له ئیوه به هو ی که مته رخمی له نویره فهرزه کاندان نویره که ی دوانه خات تا کاتی دهرچوونی خور، یان کاتی تاوا بوونی، ئینجا نویره بکات.

۵۶۴- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم نَهَى أَنْ يُصَلَّى مَعَ طُلُوعِ الشَّمْسِ أَوْ غُرُوبِهَا»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۸۲۵.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۱، ومسلم: ۸۲۶، وأبو داود: ۱۲۷۶، والترمذي: ۱۸۲، وابن ماجه: ۱۲۵۰.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۲، ومسلم: ۸۲۸.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۵ و ۱۶۲۹، ومسلم: ۸۲۸.

واته: ئینو عومەر (خوایان پازى بی) ده گنپرتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ ریگری کردوه نویر بکری له گه ل ده رچوونی خور، یان له گه ل ناوا بوونی.

قهده عهکر کردن له نویر له نیوهی رۆژدا

۵۶۵- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: ثَلَاثُ سَاعَاتٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْهَانَا أَنْ نُصَلِّيَ فِيهِنَّ أَوْ نَقْبُرَ فِيهِنَّ مَوْتَانَا: حِينَ تَطْلُعُ الشَّمْسُ بَارِعَةً حَتَّى تَرْتَفِعَ، وَحِينَ يَقُومُ قَائِمُ الظَّهْرِ حَتَّى تَمِيلَ، وَحِينَ تَضِيْفُ لِلْغُرُوبِ حَتَّى تَغْرُبَ»^(۱).

واته: عوقبه ی کوری عامیر ﷺ ده لئ: سئ کات هدی پیغه مبهری خوا ﷺ قهده غه ی کرد لیمان نویری تیدا بکه یان مردوه کانمانی تیدا بنیزین: کاتی خور هه لئ تا ته واو بهرز ده بیته وه، وه کاتی نیوه رۆ دادیت تا خور ده ترازئ (بو لای خور ناوا بوون) وه کاتی خور لار ده بیته وه بو ناوا بوون تا به ته واوی دیار نامینئ.

قهده عهکردنی (ئهجامدانی) نویر له دوا ی نویری عهسر

۵۶۶- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُوعِ، وَعَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى الْغُرُوبِ»^(۲).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ قهده غه ی کرد له نویر کردن له دوا ی نویری به یانی تا خور ده رده چیت، وه له نویر کردن دوا ی عهسر تا خور ناوا ده بیت.

۵۶۷- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: لَا صَلَاةَ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَبْرُغَ الشَّمْسُ، وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ»^(۳).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لئ: گویم لئ بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: نویر نه دوا ی نویری به یانی تا خور هه لئیت، وه نویر نه دوا ی عهسر تا خور ناوا ده بیت.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۶، ومسلم: ۸۲۵/۲۸۷.

۵۶۸- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِنَحْوِهِ»^(۱).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده گپریتته وه: له پیغه مبه ره وه ﷺ هه ره به و شیوه ی پیشوو.

۵۶۹- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْعَصْرِ»^(۲).

واته: ئینو عه بیاس (خوا لیان رازی بی) ده گپریتته وه: پیغه مبه ره ﷺ قه ده غه ی کردوه له نوێژ کردن له دوا ی عه سر.

۵۷۰- «عَنِ عَائِشَةَ قَالَتْ: أَوْهَمَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، إِنَّمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَا تَتَخَرَّوْا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا؛ فَإِنَّهَا تَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ»^(۳).

واته: عائشه ده لی: عومه ر (خوا لیان رازی بی) هه له ی کردوه، به لکو پیغه مبه ری خوا ﷺ قه ده غه ی کردو فه رموو به تی: له بهر که مته رخه می نویره کانتان دوامه خه ن تا کاتی خۆر هه له اتن، یان کاتی خۆر تاوا بوون، ئینجا نوێژ بکه ن، چونکه خۆر له نیوان هه ردوو شاخی شه یان ده رده چیت.

۵۷۱- «عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَخْرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تُشْرِقَ، وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَخْرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَغْرُبَ»^(۴).

واته: عومه ر ﷺ ده لی: پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموو به تی: نه گه ر قه وسای سهره وه ی خۆر ده رکه وت نویره کانتان دوابخه ن تا ته واو هه لده بیت، وه نه گه ر قه وسای سهره وه ی خۆر تاوا بوو، نویره کانتان دوابخه ن تا ته واو دیار نامینی.

۵۷۲- «عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَّسَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ مِنْ سَاعَةٍ أَقْرَبُ مِنَ الْآخِرَى أَوْ هَلْ مِنْ سَاعَةٍ يُبْتَغَى ذِكْرُهَا؟ قَالَ: نَعَمْ. إِنَّ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الرَّبُّ ﷻ مِنَ الْعَبْدِ جَوْفَ اللَّيْلِ الْآخِرِ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ ﷻ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ؛ فَإِنَّ الصَّلَاةَ مَحْضُورَةً مَشْهُودَةً إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ، فَإِنَّهَا تَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ الشَّيْطَانِ وَهِيَ سَاعَةُ صَلَاةِ الْكُفَّارِ،

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۶، ومسلم: ۸۲۷.

(۲) صحیح الإسناد.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۸۲۳.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۸۲ و ۳۲۷۲، ومسلم: ۸۲۸/۲۹۰ و ۸۲۹.

فَدَعَ الصَّلَاةَ حَتَّى تَرْتَفِعَ قَيْدَ رُمْحٍ وَيَذْهَبَ شُعَاعُهَا، ثُمَّ الصَّلَاةَ مَحْضُورَةً مَشْهُودَةً حَتَّى تَعْتَدِلَ الشَّمْسُ اعْتِدَالَ الرُّمْحِ بِنِصْفِ النَّهَارِ؛ فَإِنَّهَا سَاعَةٌ تَفْتَحُ فِيهَا أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَتُسَجَّرُ فَدَعَ الصَّلَاةَ حَتَّى يَفِيءَ الْفَيءُ، ثُمَّ الصَّلَاةَ مَحْضُورَةً مَشْهُودَةً حَتَّى تَغِيَبَ الشَّمْسُ، فَإِنَّهَا تَغِيَبُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ وَهِيَ صَلَاةُ الْكُفَّارِ^(۱).

واته: عهمری کوری عه به سه ﷺ ده لئی: وتم: ئە ی پیغه مبهری خوا، ئایا کاتیک ههیه له کاته که ی تر نزیکتی بیت بو پهرستش کردن، یان کاتیک ههیه شیایو باس کردن بیت؟ فهرمووی: به لئی. به راستی نزیکتی کات که خوی زالی پایه دار له بهنده که یه وه نزیکی بیت بریتیه له سییه کی شهو، ئە گهر توانیت لهو که سانه بیت که لهو کاته دا یادی خوا ده که ن ئە وه بیه، بیگومان نوێژ کردن لهو کاته دا فریشته کان ناماده ی دهن و شایه دی بو دهن (یان پیاوچا کان ناماده ی دهن و شایه دی بو دهن) تا ده رچوونی خور، بیگومان خور ده رده چیت له نیوان ههردوو شاخی شهیتان، ئەو کاته ش کاتی نوێژی بیروا کانه، واز له نوێژ بهینه تا خور بهرز ده بیته وه به ئە ندازه ی رمیک و تیشکه که ی نامینی، پاشان نوێژ کردن لهو کاته شدا فریشته کان ناماده ی دهن و شایه دی بو دهن تا خور ده که ویتته نیوه راستی ناسمان وه ک دانانی رمیکی راست به ره و ناسمان، چونکه ئە وه کاتیکه ده رگای دۆزه خ ده کریتته وه و داده گیر سینری، ده ی واز له نوێژ کردن بینه تا سیبه ر دروست ده بی، پاشان نوێژ کردن لهو کاته دا فریشته کان ناماده ی دهن و شایه دی بو دهن تا خور ئاوا ده بی، چونکه له نیوانی ههردوو شاخی شهیتاندا ئاوا ده بی، ئە ویش بریتیه له نوێژی بیروا کان.

ریگه دان به ئە نجامدانی نوێژی سوننهت له دوا ی عه سر

۵۷۳- «عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْعَصْرِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ الشَّمْسُ بَيْضَاءَ نَقِيَّةً مُرْتَفِعَةً»^(۲).

واته: عه لی ﷺ ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ قه ده غه ی کرده نوێژ دوا ی عه سر ئە نجام بدریت مه گهر کاتی خور گه ش و به تین و بهرز بیت.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۲۷۴.

0۷۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ السَّجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ عِنْدِي قَطُّ»^(۱).

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له لای من هر گیزی وازی له دوو پرکاتی نوژی (سوننه ت) نه هیناوه له دوا ی عسر.

0۷۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ الْعَصْرِ إِلَّا صَلَّاهُمَا»^(۲).

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له دوا ی نوژی عسر هر کات بهتایه بو لام، حه تمن نهو دوو پرکاته (سوننه ته) ی ده کرد.

0۷۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ عِنْدِي بَعْدَ الْعَصْرِ صَلَّاهُمَا»^(۳).

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ نه گهر له لای من بووایه دوا ی عسر نهو دوو پرکاته (سوننه ته) ی ده کرد.

0۷۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: صَلَّاتَانِ مَا تَرَكَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِي سِرًّا وَلَا عَلَانِيَةً: رُكْعَتَانِ قَبْلَ الْفَجْرِ، وَرُكْعَتَانِ بَعْدَ الْعَصْرِ»^(۴).

واته: عائشه (خوای لئی رازی بی) ده لئی: دوو نوژی هیه پیغه مبهری خوا ﷺ وازی لئی نه هیناون له ماله که ی مندا، نه به نهی، نه به ناشکرا: دوو پرکاتی پیش نوژی به یانی، دوو پرکاتی دوا ی نوژی عسر.

0۷۸- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ السَّجْدَتَيْنِ اللَّتَيْنِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّيهِمَا بَعْدَ الْعَصْرِ. فَقَالَتْ: إِنَّهُ كَانَ يُصَلِّيهِمَا قَبْلَ الْعَصْرِ، ثُمَّ إِنَّهُ شَغِلَ عَنْهُمَا أَوْ نَسِيَهُمَا فَصَلَّاهُمَا بَعْدَ الْعَصْرِ، وَكَانَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً أُتْبِتَهَا»^(۵).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۹۱، ومسلم: ۸۳۵/۲۹۹.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۹۲ و ۵۹۳، ومسلم: ۳۰۰ و ۸۳۵/۳۰۱، وأبو داود: ۱۲۷۹.

(۴) صحیح.

(۵) صحیح. أخرجه مسلم: ۸۳۵.

واته: نه بو سه له مه ﷺ ده گپړېته وه: نه و پرسياري كرد له عائشه (خوالتي رازي
 بڼ) ده رباره ي نه و دوو پرکاته (سوننه ته) ي که پښه مبهري خوا ﷺ دواي نويزي
 عه سر ده بکړد. وتي: پښه مبهري ﷺ دوو پرکاتي پيش نويزي عه سر ده کرد، پاشان
 جارېک سهرقال کړا، يان بيري چوويه وه دواي نويزي عه سر کرديه وه، جا نه گهر
 هه ر نويزيکي بکر دايه له سهر ي به رده وام ده بوو.

۵۷۹- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى فِي بَيْتِهَا بَعْدَ الْعَصْرِ رَكَعَتَيْنِ مَرَّةً
 وَاحِدَةً، وَأَنَّهَا ذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: هُمَا رَكَعَتَانِ كُنْتُ أَصْلِيَهُمَا بَعْدَ الظُّهْرِ فَشَغِلْتُ عَنْهُمَا حَتَّى
 صَلَّىتُ الْعَصْرَ»^(۱).

واته: نومو سه له مه (خوالتي رازي بڼ) ده گپړېته وه: جارېکيان پښه مبهري ﷺ
 دواي نويزي عه سر له ماله که ي نه و دا دوو پرکات نويزي کرد، وه نه و پرسياري
 کرد له پښه مبهري ﷺ ده رباره ي نه و دوو پرکاته، فه رموي: نه وه دوو پرکات بوو
 دواي نويزي نيوه پړو، ده مکړد، جا سهرقال کرام له نه نجامدانيان (واته: به هوي
 سهرقالي نه نجام نه دابوو) بويه دواي عه سر نه نجامدا.

۵۸۰- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: شَغَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الرَّكَعَتَيْنِ قَبْلَ الْعَصْرِ
 فَصَلَّاهُمَا بَعْدَ الْعَصْرِ»^(۲).

واته: نومو سه له مه (خوالتي رازي بڼ) ده لئ: پښه مبهري خوا ﷺ سهرقال کړا له
 نه نجامداني دوو پرکات (سوننه ته) ي پيش عه سر، بويه له دواي عه سر نه نجامي دان.
 تيبيني: له م دوو رپوايه ته ي دا يکي نيمانداران نومو سه له مه (خوالتي رازي بڼ)،
 وا دېته پيش چاو قسه کاني پښه وانه ي يه کترين، به لام زور رپوونه که ده لئ: دوو
 پرکاتي دواي نيوه پړو، راسته و خو ماناي دوو پرکاتي پيش نويزي عه سر ده گه يه نئ،
 بويه هيچ تيکگير انيک نيه له نيوان نه م دوو رپوايه ته ي سهر وه.

(۱) صحيح.

(۲) حسن صحيح.

رنگه دان به نويز کردن پيش خورثاوا بوون

۵۸۱- «عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُدَيْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ لِاحِقًا عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ فَقَالَ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ يُصَلِّيهِمَا، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ مُعَاوِيَةُ رضي الله عنه: مَا هَاتَانِ الرَّكْعَتَانِ عِنْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ؟ فَأَضْطَرَّ الْحَدِيثَ إِلَى أُمَّ سَلَمَةَ، فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْعَصْرِ فَشُغِلَ عَنْهُمَا، فَرَكَعَهُمَا حِينَ غَابَتِ الشَّمْسُ، فَلَمْ أَرَهُ يُصَلِّيهِمَا قَبْلَ وَلَا بَعْدُ»^(۱).

واته: عيمرانی کوری حودهیر ده لئی: پرسیارم کرد له لایق دهر باره ی دوو رکات نويز پيش خورثاوا بوون، وتی: عه بدوللای کوری زوبهیر رضي الله عنه نه نجامی دهدا، موعاویه که سیکی نارد بو لای (تا لئی بیرسی): نه دوو رکاته چیه له کاتی خورثاوا بووندا ده یکات؟ ناچار بوو باسه که بیات بو لای نوممو سه له مه، نوممو سه له مهش (خوا لئی رازی بی) وتی: پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم دوو رکات نويزی پيش عه سر ده کرد، دواتر جاریک سه رقالم کرا له نه نجامدانی، کاتی خورثاوا بوو نه نجامیدا، نه مبینی نه پیشتره نه دواتر کرد بیتی.

رنگه دان به نه نجامدانی نويزی سوننهت پيش تیاره

۵۸۲- «عَنْ أَبِي الْخَيْرِ: أَنَّ أَبَا تَمِيمٍ الْجَيْشَانِيَّ قَامَ لِيَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْمَغْرِبِ، فَقُلْتُ لِعُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضي الله عنه انظُرْ إِلَى هَذَا أَيَّ صَلَاةٍ يُصَلِّي؟ فَالْتَمَتَ إِلَيْهِ فَرَأَهُ فَقَالَ: هَذِهِ صَلَاةٌ كُنَّا نُصَلِّيهَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم»^(۲).

واته: نه بو خهیر ده گپرتیه وه: نه بو ته میمی جهیشانی هه لسا بو نه وه ی دوو رکات نويز بکات پيش تیاره، به عوقبه ی کوری عامیرم رضي الله عنه وت: ته ماشای نه مه بکه چ نويزیک ده کات؟ تاووری لی دایه وه بینی، وتی: نه نويزه تیمه له سه رده می پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم ده مانکرد.

(۱) صحیح الإسناد.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۱۸۴.

نهجامدانی نوژی سوننت دواي درچوونی بهره بهیان

۵۸۳- «عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ، لَا يُصَلِّي إِلَّا رَكَعَتَيْنِ حَفِيفَتَيْنِ»^(۱).

واته: چه فسه (خوا لئی رازی بن) ده لئی: نه گهر بهره بهیان در بچووايه، پیغه مبهری خوا ﷺ ته نها دوو رکات نوژی سووکی ده کرد.

پهوايه تی نوژی کردن تا نوژی بهیانی ده کرت

۵۸۴- «عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَسْلَمَ مَعَكَ؟ قَالَ: حُرٌّ وَعَبْدٌ قُلْتُ: هَلْ مِنْ سَاعَةٍ أَقْرَبُ إِلَى اللَّهِ ﷻ مِنْ أُخْرَى؟ قَالَ: نَعَمْ. جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ، فَصَلِّ مَا بَدَأَ لَكَ حَتَّى تُصَلِّيَ الصُّبْحَ، ثُمَّ انْتَهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَمَا دَامَتْ كَأَنَّهَا حَجَفَةٌ حَتَّى تَنْتَشِرَ، ثُمَّ صَلِّ مَا بَدَأَ لَكَ حَتَّى يَقُومَ الْعَمُودُ عَلَى ظِلِّهِ، ثُمَّ انْتَهَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ، فَإِنَّ جَهَنَّمَ تُسَجَّرُ نِصْفَ النَّهَارِ، ثُمَّ صَلِّ مَا بَدَأَ لَكَ حَتَّى تُصَلِّيَ الْعَصْرَ، ثُمَّ انْتَهَ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ؛ فَإِنَّهَا تَغْرُبُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ وَتَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ»^(۲).

واته: عه مری کوری عه بهسه ﷺ ده لئی: هاتم بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ وتم: نه ی پیغه مبهری خوا، کن له گه لتدا مسولمان بوو؟ فه رموی: به نده ی نازادو کویله وتم: نایا کاتیک هه یه (تیبدا مرووف) نریک تر بی له خوا له کاته کانی دیکه؟ فه رموی: به لئی. سییه کی شهو، نوژی بکه ههر چونتیک بوت دهره خسی، تا نوژی بهیانی ده که ی، پاشان واز بینه تا خور هه لدی و وه کو قه لغانی لی دی، هیچ تیشکیکی نابی تا بلاوده بیتته وه، پاشان نوژی بکه چون بوت دهره خسی تا سییه ری کوله که نه وه نده کهم ده بیتته وه خه ریکه نابیری، پاشان ده ست له نوژی کردن هه لبره، تا خور له نیوه راستی ناسمان ده ترازی و لاده دات، چونکه دوزه خ له نیوه ی روزه دا داده گیرسی و خورش ده کری، پاشان نوژی بکه چون بوت دهره خسی تا نوژی عه سر ده که ی، پاشان ده ست هه لبره تا خور ناوا ده بی، چونکه له نیوان هه ردوو شاخی شه ی تانه وه ناوا ده بی و له نیوان هه ردوو شاخی شه ی تان هه لدی.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح لغیره. أخرجه ابن ماجه: ۲۸۳ و ۱۲۵۱ و ۱۳۶۴.

نویژ کردن له مهککه له ههموو کاتیکدا رهوایه

۵۸۵- «عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ، لَا تَمْنَعُوا أَحَدًا طَافَ بِهَذَا الْبَيْتِ وَصَلَى آيَةً سَاعَةً شَاءَ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ»^{۱۱}.

واته: جوبهیری کوپی موطعیم رضی الله عنه ده گنپرتهوه: پیغه مبهری رضی الله عنه فهرموویه تی: نهی نهوه کانی عه بدولمه ناف، ریگری هیچ که سیک مه که ن طه وافی که عبه بکات، له ههر کاتیک بیهوی نویژی تیدا بکات له شهو یان پوژ.

نهو کاتهی گهشتیار نویژی نیوه پو و عهسری تیدا کوده کاتهوه

۵۸۶- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا ارْتَحَلَ قَبْلَ أَنْ تَزِيغَ الشَّمْسُ آخِرَ الظُّهْرِ إِلَى وَقْتِ الْعَصْرِ، ثُمَّ نَزَلَ فَجَمَعَ بَيْنَهُمَا، فَإِنْ زَاغَتِ الشَّمْسُ قَبْلَ أَنْ يَرْتَجِلَ صَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ رَكَبَ»^{۱۲}.

واته: نههسی کوپی مالیک رضی الله عنه ده لی: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه نه گهر ده رچووبایه پیش نهوهی خور له نیوه پراستی ناسمان بترازایه و لایدایه نویژی نیوه پووی دواده خست بو لای نویژی عهسر، پاشان داده بهزی و ههر دوو نویژه که ی پیکه وه کوده کرده وه، جا نه گهر خور له نیوه پراستی ناسمان بترازایه پیش نهوهی درچووبایه، نویژی نیوه پووی ده کرد پاشان ده که وته ری.

۵۸۷- «عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَخْبَرَ: أَنَّهُمْ خَرَجُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ تَبُوكَ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَجْمَعُ بَيْنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ وَالْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ فَأَخَّرَ الصَّلَاةَ يَوْمًا، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ جَمِيعًا، ثُمَّ دَخَلَ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ»^{۱۳}.

واته: موعازی کوپی جه بهل رضی الله عنه هه وایداوه: نهوان له گهل پیغه مبهری خوا رضی الله عنه ده رچوون له سالی ته بووک (نهو سالهی جهنگی ته بووکی تیدا نه نجامدرا)، پیغه مبهری خوا رضی الله عنه نویژی کوده کرده وه له نتوان نیوه پو و عهسر دا، وه له نتوان

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۸۹۴، والترمذي: ۸۶۸، وابن ماجه: ۱۲۵۴.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۱۱۱ و ۱۱۱۲، ومسلم: ۴۶ و ۷۰۴/۴۸، وأبو داود: ۱۲۱۹.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۷۰۶، وأبو داود: ۱۲۰۶ و ۱۲۰۸ و ۱۲۲۰، والترمذي: ۵۵۳، وابن ماجه: ۱۰۷۰.

ٹیوارو و عیشادا، پڑوژیک نوٹزہکھی دواخست، پاشان دەرچوو نوٹزی نیوہ پڑو
عہسری پیکهوه کؤکردهوه، پاشان چووہ ژوورهوه، پاشان هاته دهرهوه نوٹزی
ٹیوارو و عیشای پیکهوه کرد.

روونکردنهوهی کؤکردنهوهی نوٹز

۵۸۸- «عَنْ كَثِيرِ بْنِ قَارَوْنَدَا قَالَ: سَأَلْتُ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ صَلَاةِ أَبِيهِ فِي السَّفَرِ، وَسَأَلْنَاهُ
هَلْ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ شَيْءٍ مِنْ صَلَاتِهِ فِي سَفَرِهِ؟ فَذَكَرَ أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ أَبِي عُبَيْدٍ كَانَتْ تَحْتَهُ،
فَكَتَبَتْ إِلَيْهِ وَهُوَ فِي زُرَاعَةٍ لَهُ: أَنِّي فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا، وَأَوَّلِ يَوْمٍ مِنَ الْآخِرَةِ، فَرَكِبَ
فَأَسْرَعَ السَّيْرَ إِلَيْهَا حَتَّى إِذَا حَانَ صَلَاةُ الظُّهْرِ قَالَ لَهُ الْمُؤَدِّنُ: الصَّلَاةُ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ. فَلَمْ
يَلْتَفِتْ حَتَّى إِذَا كَانَ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ نَزَلَ فَقَالَ: أَقِم. فَإِذَا سَلِمْتُ فَأَقِمِ فَصَلَّى، ثُمَّ رَكِبَ حَتَّى إِذَا
غَابَتِ الشَّمْسُ قَالَ لَهُ الْمُؤَدِّنُ: الصَّلَاةُ. فَقَالَ: كَفِّعْكَ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، ثُمَّ سَارَ حَتَّى إِذَا
اشْتَبَكَتِ النُّجُومُ نَزَلَ، ثُمَّ قَالَ لِلْمُؤَدِّنِ: أَقِم. فَإِذَا سَلِمْتُ فَأَقِمِ فَصَلَّى، ثُمَّ انْصَرَفَ فَالْتَفَتَ إِلَيْنَا
فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ الْأَمْرُ الَّذِي يَخَافُ قَوْتَهُ فَلْيُضِلْ هَذِهِ الصَّلَاةَ»^(۱).

واته: که تیری کوری قاره وندا ده لی: پرسیارم له سالمی کوری عه بدوللا کرد
دهرباره ی (چونیه تی) نوٹز کردنی باوکی له گه شتدا، وه پرسیارمان لی کرد نایا له
گه شته کانیدا نوٹزی کؤده کرده وه؟ نه ویش باسی کرد صه فیه ی کچی نه بو عوبه ید خیزانی
بوو، نامه یه کی بو عه بدوللا نووسی، له کاتیکدا نه وه له ناو باخچه که یدا بوو نووسی بووی:
من له کؤتا پڑوژدام له پڑوژه کانی ژبانی دنیا و له یه که م پڑوژدام له پڑوژه کانی قیامت،
نه ویش به په له کهوته ری تا کاتی نوٹزی نیوہ پڑو هات، بانگدهر پیی وت: نوٹز نه ی باوکی
عه بدورپره حمان. وه لامی نه دایه وه تا کهوته نیوان دوو نوٹزه وه، دابهزی و ئینجا وتی:
قامت بکه، نه گهر سه لامم دایه وه هه لسه قامت بکه، ئینجا نوٹزی کرد، ریگه ی گرت بهر
تا خور تاوا بوو، بانگدهر پیی وت: نوٹز. وتی: وه کو نوٹزی نیوہ پڑو عه سر بکه، پاشان
کهوته ری تا نه ستیره کان ته واو دهر که وتن، دابهزی و، پاشان به بانگدهری وت: قامت
بکه، نه گهر سه لامم دایه وه، دیسان قامت بکه، ئینجا نوٹزی کرد، پاشان روشت لای
لیمان کرده وه وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ فەر موویه تی: نه گهر یه کیک کارنکی گرنکی
هاته پیش، ترسا له دهستی بچی، با نه م نوٹزه بکات (واته: نوٹزه کان کؤ بکاته وه).

(۱) حسن.

نهو کاته‌ی نیشته‌جی نوژی تیدا کو ده‌کاته‌وه

۵۸۹- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِالْمَدِينَةِ ثَمَانِيًا جَمِيعًا وَسَبْعًا جَمِيعًا، أَخَّرَ الظُّهْرَ وَعَجَّلَ العَصْرَ، وَأَخَّرَ المَغْرِبَ وَعَجَّلَ العِشَاءَ»^(۱).

واته: ئیبنو عبباس (خوا لیان رازی بی)، ده‌لی: نوژم کرد له گه‌ل پیغه‌مبه‌ر ﷺ له مه‌دینه هه‌شت رکات نوژم کرد پیکه‌وه (واته: نیوه‌پو عه‌سر)، وه‌هوت رکات پیکه‌وه (واته: ئیواره‌و عیسا) نیوه‌پووی دواخست و عه‌سریشی پیش‌خست، وه‌ئیواره‌ی دواخست و عیسا‌ی پیش‌خست.

۵۹۰- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّهُ صَلَّى بِالْبَصْرَةِ الْأُولَى، وَالْعَصْرَ لَيْسَ بَيْنَهُمَا شَيْءٌ، وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ لَيْسَ بَيْنَهُمَا شَيْءٌ فَعَلَ ذَلِكَ مِنْ شُغْلٍ وَرَعِمَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالْمَدِينَةِ الْأُولَى، وَالْعَصْرَ ثَمَانٍ سَجَدَاتٍ لَيْسَ بَيْنَهُمَا شَيْءٌ»^(۲).

واته: ئیبنو عبباس (خوا لیان رازی بی) ده‌گیریته‌وه: له به‌صره نوژی نیوه‌پو عه‌سری کرد هیچ (سونه‌تیک) له ئیوانیاندا نه‌بوو (واته: کویکردنه‌وه) وه‌ئیواره‌و عیسا‌ی کرد هیچ له ئیوانیاندا نه‌بوو، ئیبنو عبباس ده‌لی: له گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خوا‌دا ﷺ له مه‌دینه نوژی نیوه‌پو عه‌سرم کرد هه‌شت سوژده‌ی برد، هیچ (سونه‌تیک) له ئیوانیاندا نه‌بوو.

نهو کاته‌ی که گه‌شتیار نوژی ئیواره‌و عیسا‌ی تیدا کو ده‌کاته‌وه

۵۹۱- «عَنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ شَيْخٍ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَ: صَحِبْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى الْحِمَى، فَلَمَّا عَرَبَتِ الشَّمْسُ هَبْتُ أَنْ أَقُولَ لَهُ الصَّلَاةَ فَسَارَ حَتَّى دَهَبَ بِيَاضُ الْأُفُقِ وَفَحَمَهُ العِشَاءَ، ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى المَغْرِبَ ثَلَاثَ رَكَعَاتٍ، ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ عَلَى إِثْرِهَا، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَفْعَلُ»^(۳).

(۱) صحیح دون قوله: «أَخَّرَ الظُّهْرَ...». أخرجه البخاري: ۵۴۳ و ۵۶۲ و ۱۱۷۴، ومسلم: ۵۵ و ۷۰۵/۵۶، وأبو داود: ۱۲۱۴.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: ئيسماعيلی کورې عه بدورپه حمان ده گيرېته وه: پياوښک له قوره يش وتی: هاوه ليه تي ئيننو عومهرم (خواتيان رازی بي) کرد بو (الحمی) (شونينک بوو له نزيک مه دينه) کاتي خوړ تاوا بوو له بهر هه بيه تي ترسام پي بلیم نوښ، روښت تا سپايی ناسوو تاریکی عيشا نه ما، پاشان دابهزی سځ رکات نوښی ټوارهی کرد، پاشان دوو رکاتي به دوايدا کرد، پاشان وتی: پيغه مبهري خوام ﷺ بينی بهم شيوهی ده کرد.

۵۹۲- «عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا عَجَلَهُ السَّيْرُ فِي السَّفَرِ يُؤَخِّرُ صَلَاةَ الْمَغْرِبِ حَتَّى يَجْمَعَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الْعِشَاءِ»^(۱).

واته: سالم له باوکی ﷺ ده گيرېته وه، وتوويه تي: پيغه مبهري خوام ﷺ بينی نه گهر په لهی روښتنی هه بووايه له گهشت کردن نوښی ټوارهی دواوه خست، تا له گه ل عيشادا پيکه وه کوی ده کردنه وه.

۵۹۳- «عَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: غَابَتِ الشَّمْسُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ فَجَمَعَ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ بِسْرَفٍ»^(۲).

واته: جابر ﷺ ده لې: خوړ تاوا بوو پيغه مبهري خوا ﷺ له مه ککه بوو، دوو نوښی (فه رزی) پيکه وه کو کرده وه له (سرف) (شونينک بوو له نزيک مه که).

۵۹۴- «عَنْ أَنَسٍ ﷺ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: أَنَّهُ كَانَ إِذَا عَجَلَ بِهِ السَّيْرُ يُؤَخِّرُ الظُّهْرَ إِلَى وَقْتِ الْعَصْرِ فَيَجْمَعُ بَيْنَهُمَا، وَيُؤَخِّرُ الْمَغْرِبَ حَتَّى يَجْمَعَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الْعِشَاءِ حَتَّى يَغِيبَ الشَّفَقُ»^(۳).

واته: نه نه س ﷺ ده گيرېته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ نه گهر په لهی روښتنی بکر دايه، نوښی نيوه رووی دواوه خست تا کاتي عه سر، ئينجا هه ردووياني پيکه وه کو ده کرده وه، ټواره يشی دواوه خست تا له گه ل عيشادا کوی ده کردنه وه، کاتي سورايی بن ناسمان نه ما بووايه.

۵۹۵- «عَنْ نَافِعٍ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي سَفَرٍ يُرِيدُ أَرْضًا، فَأَتَاهُ آتٍ فَقَالَ: إِنَّ صَفِيَّةَ بِنْتُ أَبِي عُبَيْدٍ لِمَا بِهَا، فَأَنْظِرْ أَنْ تُدْرِكَهَا، فَخَرَجَ مُسْرِعًا وَمَعَهُ رَجُلٌ مِنْ

(۱) صحيح.

(۲) حسن لغيره. أخرجه أبو داود: ۱۲۱۵.

(۳) صحيح.

فَرِيشٍ يُسَاطِرُهُ، وَغَابَتِ الشَّمْسُ فَلَمْ يَصَلِّ الصَّلَاةَ، وَكَانَ عَهْدِي بِهِ وَهُوَ يُحَافِظُ عَلَيَّ الصَّلَاةَ، فَلَمَّا أَبْطَأْتُ قُلْتُ: الصَّلَاةَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ وَمَضَى، حَتَّى إِذَا كَانَ فِي آخِرِ الشَّفَقِ نَزَلَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ، ثُمَّ أَقَامَ الْعِشَاءَ وَقَدْ تَوَارَى الشَّفَقُ فَصَلَّى بِنَا، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا عَجَلَ بِهِ السَّيْرُ صَنَعَ هَكَذَا»^(۱).

واته: نافع ده‌لی: له گه‌ل‌ عه‌بدول‌لای کوری عومهر (خوالینان‌ پازی‌ بی)‌ ده‌رچووم له‌ گه‌شتیکدا‌ مه‌به‌ستی شوینتیک‌ بوو، که‌سیک‌ هات‌ بو‌ لای، وتی: صه‌فیه‌ی کچی‌ عوبه‌ید له‌ دو‌خیکی‌ سه‌ختدایه‌ به‌ هوی‌ نه‌خوشیه‌وه، هه‌ول‌بده‌ پنی‌ بگه‌ی، به‌په‌له‌ ده‌رچوو‌ پیاوینکی‌ قوره‌یشی‌ له‌گه‌ل‌دا‌ بوو‌ هاو‌رپیه‌تی‌ ده‌کرد، خو‌ر‌ ناوا‌ بوو‌ نو‌یژی‌ نه‌کرد، منیش‌ هاوده‌می‌ بووم‌ زور‌ گرنگی‌ ده‌دا‌ به‌ نو‌یژ، کاتی‌ خاو‌ بوویه‌وه‌ وتم: نو‌یژه‌ که‌ت‌ ره‌حه‌تی‌ خوات‌ لی‌ بی، لای‌ لی‌ کردمه‌وه‌ به‌ دم‌ پ‌و‌یشتنه‌وه، تا‌ کو‌تایی‌ سو‌رای‌ی‌ ناسمان‌ نه‌ما‌ دابه‌زی‌ نو‌یژی‌ تیواره‌ی‌ کرد، پاشان‌ هه‌لسا‌ بو‌ نو‌یژی‌ عی‌شا‌ کاتی‌ سو‌رای‌ی‌ بن‌ ناسمان‌ دیار‌ نه‌ما‌بوو، نو‌یژی‌ عی‌شای‌ بو‌ کردین، پاشان‌ پرووی‌ تیک‌ردین‌ وتی: پیغه‌مبه‌ری‌ خوا ﷺ نه‌گه‌ر‌ په‌له‌ی‌ پ‌و‌یشتنی‌ هه‌بو‌وایه‌ به‌م‌ شیوه‌یه‌ی‌ ده‌کرد.

۵۹۶- «عَنْ نَافِعٍ قَالَ: أَقْبَلْنَا مَعَ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مِنْ مَكَّةَ، فَلَمَّا كَانَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ سَارَ بِنَا حَتَّى أَمْسَيْنَا، فَظَنَنَّا أَنَّهُ نَسِيَ الصَّلَاةَ فَقُلْنَا لَهُ: الصَّلَاةَ فَسَكَتَ وَسَارَ حَتَّى كَادَ الشَّفَقُ أَنْ يَغِيبَ، ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى، وَغَابَ الشَّفَقُ فَصَلَّى الْعِشَاءَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ: هَكَذَا كُنَّا نَصْنَعُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ»^(۲).

واته: نافع ده‌لی: گه‌یشتین‌ به‌ ئیبنو‌ عومهر (خوالینان‌ پازی‌ بی)‌ له‌ مه‌ککه، کاتی‌ ده‌رچوومین‌ پیکه‌وه‌ تا‌ تیواره‌مان‌ به‌سه‌ردا‌ هات، گومانمان‌ برد‌ نه‌و‌ نو‌یژی‌ بیر‌ چووه، پیمان‌ وت: نو‌یژ، بیده‌نگ‌ بوو، به‌رده‌وام‌ بوو‌ له‌ پ‌و‌یشتن‌ تا‌ خه‌ریک‌بوو‌ سو‌رای‌ی‌ بن‌ ناسمان‌ نه‌ده‌ما، پاشان‌ دابه‌زی‌ و‌ نو‌یژی‌ تیواره‌ی‌ کرد، سو‌رای‌ی‌ بن‌ ناسمان‌ نه‌ما‌ ئینجا‌ نو‌یژی‌ عی‌شای‌ کرد، پاشان‌ پرووی‌ تیک‌ردین‌ و‌ وتی: ئیمه‌ له‌ گه‌ل‌ پیغه‌مبه‌ری‌ خوا ﷺ نه‌گه‌ر‌ په‌له‌ی‌ پ‌و‌یشتمان‌ بو‌ایه‌ به‌و‌ شیوه‌مان‌ ده‌کرد.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۱۰۶ و ۱۸۰۵ و ۳۰۰۰، ومسلم: ۴۲ و ۷۰۲/۴۵، وأبو داود: ۱۲۰۷ و ۱۲۱۲ و ۱۲۱۳، والترمذي: ۵۵۵.

(۲) صحیح.

۵۹۷- «عَنْ كَثِيرِ بْنِ قَارَوْنَدَا قَالَ: سَأَلْنَا سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه عَنِ الصَّلَاةِ فِي السَّفَرِ فَقُلْنَا: أَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَجْمَعُ بَيْنَ شَيْءٍ مِنَ الصَّلَوَاتِ فِي السَّفَرِ؟ فَقَالَ: لَا. إِلَّا يَجْمَعُ، ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَقَالَ: كَانَتْ عِنْدَهُ صَفِيَّةٌ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ: أَنِّي فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنَ الدُّنْيَا وَأَوَّلِ يَوْمٍ مِنَ الْآخِرَةِ، فَرَكِبَ وَأَنَا مَعَهُ فَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى حَانَتِ الصَّلَاةُ، فَقَالَ لَهُ الْمُؤَدُّنُ: الصَّلَاةُ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَسَارَ حَتَّى إِذَا كَانَ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ نَزَلَ فَقَالَ لِلْمُؤَدِّينَ: أَقِم. فَإِذَا سَلَّمْتُ مِنَ الظُّهْرِ فَأَقِم مَكَانَكَ، فَأَقَامَ فَصَلَّى الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ أَقَامَ مَكَانَهُ فَصَلَّى الْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكِبَ فَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ فَقَالَ لَهُ الْمُؤَدُّنُ: الصَّلَاةُ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَقَالَ: كَفِعْلِكَ الْأَوَّلِ فَسَارَ حَتَّى إِذَا اشْتَبَكَتِ النُّجُومُ نَزَلَ فَقَالَ: أَقِم، فَإِذَا سَلَّمْتُ فَأَقِمِ مِنَ الْمَغْرِبِ ثَلَاثًا، ثُمَّ أَقَامَ مَكَانَهُ فَصَلَّى الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ ثُمَّ سَلَّمَ وَاحِدَةً تَلْقَاءَ وَجْهِهِ، ثُمَّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمْ أَمْرٌ يَخْشَى قَوْتَهُ فَلْيُصَلِّ هَذِهِ الصَّلَاةَ»^(۱).

واته: که تیری کوپری قاره وه ندا ده لی: پرسیارمان کرد له سالمی کوپری عه بدوللا رضي الله عنه ده باره ی نویژ له گه شتدا، وتمان نایا عه بدوللا نویزه کانی کوده کرده وه له گه شتدا؟ وتی: نه خیر. مه گهر له موزده لیفه، دواتر هاتمه وه بو لای وتی: صه فیه ی کچی نه بو عوبه ید خیزانی بوو، نامه به کی بو عه بدوللا نووسی وتی: من له کوتا پروژدام له ژیانی دونیا و له یه که م پروژی دوا پروژدام، نه ویش به په له که وته پری منی له گه لدا بوو تا کاتی نویژ هات، بانگدهر پتی وت: نویژ نه ی باوکی عه بدوپره حمان. وه لامی نه دایه وه تا که وتینه نیوان دوو نویژه وه، دابه زی و نینجا به بانگدهر که ی وت: قامت بکه. نه گهر سه لامم دایه وه له شوین خوت بوهسته، نینجا قامه تی کرد، دوو پکات نویژی نیوه پروی کرد، پاشان سه لامی دایه وه، دواپی له شوین خویدا قامه تی کرد دوو پکات نویژی عه سری کرد، پاشان به په له که وته پری تا خور تاوا بوو، بانگدهر پتی وت: نویژ نه ی باوکی عه بدوپره حمان وتی: وه کو یه که مجارت بکه، پرویشته نه سستیره کان به تیکه لی ده رکه وتن دابه زی، پاشان به بانگدهر ی وت: قامت بکه، نه گهر سه لامم دایه وه، دیسان قامت بکه، نینجا سی پکات نویژی تیواره ی کرد، پاشان له شوینی خوی وه ستا نویژی عیشای کرد، پاشان یه ک جار سه لامی دایه وه، پاشان وتی: پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فهرموویه تی: نه گهر یه کیک کارنکی بو هاته پیش ترسی هه بوو له دهستی بدات با نه م نویژه بکات.

(۱) حسن.

نهو حالته هی که دوو نویریان تیدا کۆده کرتتهوه

۵۹۸- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ جَمَعَ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ»^(۱).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لییان رازی بی) ده گپرتتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی پهله ی رویشتنی بکر دایه نویری ئیواره و عیشای کۆده کرده وه.

۵۹۹- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ، أَوْ حَزَبَهُ أَمْرٌ جَمَعَ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ»^(۲).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لییان رازی بی) ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ (له سه فهدا) کاتی پهله ی رویشتنی بکر دایه، یان کاریکی گرنگی هه بووايه نویری ئیواره و عیشای کۆده کرده وه.

۶۰۰- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ جَمَعَ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ»^(۳).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لییان رازی بی) ده لی: پیغه مبهرم ﷺ بینی کاتی پهله ی رویشتنی بکر دایه نویری ئیواره و عیشای کۆده کرده وه.

کۆکردنهوهی نیوان دوو نویر له شوینی نیشته جت بوون

۶۰۱- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ جَمِيعًا، وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ جَمِيعًا مِنْ غَيْرِ خَوْفٍ وَلَا سَفَرٍ»^(۴).

واته: ئیبنو عبباس (خوا لییان رازی بی) ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ نویری نیوه روو عه سری پیکه وه نه جامدا، وه ئیواره و عیشای پیکه وه نه جامدا، به بی نه وه ترس هه بی و به بی نه وهی له گهشت بی.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۰۹۲، ومسلم: ۷۰۳.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح.

٦٠٢- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي بِالْمَدِينَةِ يَجْمَعُ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ بَيْنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، وَالْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ مِنْ غَيْرِ خَوْفٍ وَلَا مَطَرٍ قِيلَ لَهُ: لِمَ؟ قَالَ: لِئَلَّا يَكُونَ عَلَى أُمَّتِهِ حَرَجٌ»^(١).

واته: ئینو عه‌بباس (خوا لیان رازی بێ) ده‌گیریتته‌وه: پیغه‌مبەر ﷺ له‌ مه‌دینه‌ نوێزی ده‌کرد، دوو نوێزی پیکه‌وه‌ کۆده‌کرده‌وه، نیوه‌پۆو عه‌سری پیکه‌وه‌ کۆده‌کرده‌وه، هه‌روه‌ها ئیواره‌و عیشاش، به‌بێ ترس و به‌بێ باران بارین، پتی و ترا: بۆچی؟ وتی: له‌به‌ر ئه‌وه‌ نه‌بیته‌ بارگرانی به‌سه‌ر ئوممه‌ته‌که‌ی.

٦٠٣- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: صَلَّيْتُ وَرَاءَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَمَانِيًا جَمِيعًا وَسَبْعًا جَمِيعًا»^(٢).

واته: ئینو عه‌بباس (خوا لیان رازی بێ) ده‌لی: له‌ پشت پیغه‌مبهری ﷺ خوا ﷺ هه‌شت ركات نوێزم به‌ کۆکراوه‌یی نه‌نجامدا (واته: نوێزی نیوه‌پۆو عه‌سر)، وه‌ چه‌وت ركاتی دیکه‌م به‌ کۆکراوه‌یی کرد (واته: ئیواره‌و عیسا).

کۆکردنه‌وه‌ی نیوان نوێزی نیوه‌پۆو عه‌سر له‌ عه‌ره‌فه‌

٦٠٤- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَتَى عَرَفَةَ، فَوَجَدَ الْقُبَّةَ قَدْ ضُرِبَتْ لَهُ بِنَمِرَةٍ فَنَزَلَ بِهَا، حَتَّى إِذَا زَاغَتِ الشَّمْسُ أَمَرَ بِالْقُضَاءِ فَرُجِلَتْ لَهُ، حَتَّى إِذَا انْتَهَى إِلَى بَطْنِ الْوَادِي خَطَبَ النَّاسَ، ثُمَّ أَذَّنَ بِلَالٍ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى الْعَصْرَ، وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا شَيْئًا»^(٣).

واته: جابری کورپی عه‌بدو‌ل‌لا (خوا لیان رازی بێ) ده‌لی: پیغه‌مبهری ﷺ خوا ﷺ رویشت تا گه‌یشته‌ عه‌ره‌فه‌، ته‌ماشای کرد ده‌واری بۆ هه‌لدراوه‌ له‌ نه‌میره‌ (شوینیک بوو له‌ عه‌ره‌فه‌) له‌وئ مایه‌وه‌ تا خۆر له‌ نیوه‌پراستی ئاسمان ترازا، ئینجا فه‌رمانی کرد وشتره‌که‌ی بۆ تاماده‌ بکه‌ن، بۆی تاماده‌ کرا، رویشت تا گه‌یشته‌ ناو شیویک (شوینیک بوو له‌ عه‌ره‌فات پتی ده‌وترا عه‌رنه‌، عه‌ره‌فه‌یش نه‌بوو) له‌وئ وتاری بۆ

(١) صحیح.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح. أخرجه قطعة من الحديث مسلم: ١٢١٨.

خه لکه که دا، پاشان بیلال بانگیدا، پاشان قامه تی کرد، ئینجا نویژی کرد، پاشان قامه تی کرد، ئینجا نویژی عه سری کرد، له نیوانیاندا هیچ نویژیکی تری نه کرد.

کۆکردنه وه له نیوان نویژی ئیواره و عیشا له موزده لیفه

605- «عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه أَخْبَرَ، أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ بِالْمُرْدَلِفَةِ جَمِيعاً»^(١).

واته: ئەبو ئەیووبی ئەنصارێ رضي الله عنه هه وایدا، ئەو له گه‌ل پیغه مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم له حه‌جی مالتاواپی نویژی ئیواره و عیشای له موزده لیفه پیکه‌وه کرد.

606- «عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَيْثُ أَقَاضَ مِنْ عَرَافَاتٍ، فَلَمَّا أَتَى جَمْعًا جَمَعَ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ: فَعَلَّ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فِي هَذَا الْمَكَانِ مِثْلَ هَذَا»^(٢).

واته: سه‌عیدی کوری جو به‌یر ده‌لێ: من له گه‌ل ئیبنو عومه‌ر (خوا لییان رازی بی) بووم کاتی گه‌ پرایه‌وه له عه‌ره‌فات، کاتی هات بو موزده لیفه نویژی ئیواره و عیشای پیکه‌وه کۆ کرده‌وه، کاتی لئبو به‌وه وتی: پیغه مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم له‌م جیگایه‌دا به‌م شیوه‌ی کرد.

607- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم صَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ بِالْمُرْدَلِفَةِ»^(٣).

واته: ئیبنو عومه‌ر (خوا لییان رازی بی) ده‌ گنیرته‌وه: پیغه مبه‌ر صلى الله عليه وسلم نویژی ئیواره و عیشای کرد له موزده لیفه.

608- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم جَمَعَ بَيْنَ صَلَاتَيْنِ إِلَّا جَمَعَ، وَصَلَّى الصُّبْحَ يَوْمَئِذٍ قَبْلَ وَقْتِهَا»^(٤).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ١٦٧٤ و ٤٤١٤، ومسلم: ١٢٨٧، وابن ماجه: ٢٠٢٠.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح.

(٤) صحیح. أخرجه البخاري: ١٦٨٢، ومسلم: ١٢٨٩، وأبو داود: ١٩٣٤.

واته: عهبدوللا ﷺ ده لى: نه مبینیوه پیغه مبهري ﷺ دوو نوښر کؤ بکاته وه مه گهر له موزده لیفه، وه له وړوژهدا نوښري به یانی کرد زووتر له کاته که ی خوی.

چوښه تی کوکردنه وه ی نوښر له موزده لیفه

۶۰۹- «عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَرْدَقَهُ مِنْ عَرَفَةَ، فَلَمَّا أَتَى الشَّعْبَ نَزَلَ فَبَالَ، وَلَمْ يَقُلْ أَهْرَاقَ الْمَاءِ قَالَ: فَصَبَبْتُ عَلَيْهِ مِنْ إِدَاوَةٍ، فَتَوَضَّأَ وَضُوءًا خَفِيفًا فَقُلْتُ لَهُ: الصَّلَاةَ. فَقَالَ: الصَّلَاةَ أَمَامَكَ فَلَمَّا أَتَى الْمُزْدَلِفَةَ صَلَّى الْمَغْرِبَ، ثُمَّ نَزَعُوا رِحَالَهُمْ، ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ»^(۱).

واته: نوسامه ی کوری زهید ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهري ﷺ له پستی خوی داینا بوو له عه پره، کاتې هاته شیوه که دابهزی و میزی کرد، نه بوت ناوی پړاند، وتی: له ناو قاپیکدا ناوم کرد به ده ستیدا، ده ستونوښریکی سووکی گرت، پیم وت: کاتی نوښره. فهرمووی: نوښر له پیشته وه یه، کاتې هات بو موزده لیفه نوښری تیواره ی کرد، پاشان که لویه له کانیان داگرت، پاشان نوښری عیشای کرد.

تیبینی: (إِدَاوَةٌ): قاپیکی بچو وکه له پیست دروست کراوه بو ناو تیکردن به کاردی.

فهزل و گه وره یی نوښر له کاتی خویدا

۶۱۰- «عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِي يَقُولُ: حَدَّثَنَا صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ وَأَشَارَ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ: الصَّلَاةُ عَلَى وَفْتِهَا، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ، وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﷻ»^(۲).

واته: نه بو عه مری شه یانی ده لى: خاوه نی نه م ماله بو ی باسکردین، نامازه ی کرد بو مالی عهبدوللا ﷺ وتی: پرسیارم کرد له پیغه مبهري ﷺ خوا ﷺ چ کرده وه یه ک له لای خوی بهر زور خو شه ویسته؟ وتی: نوښر کردن له کاتی خویدا، وه چاکه کردن له گهل دایک و باوک و، جهاد کردن له پیناوی خوادا.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۲۷ و ۲۷۸۲ و ۵۹۷۰ و ۷۵۲۴، ومسلم: ۱۲۸ و ۸۵/۱۴۰، والترمذي: ۱۷۳ و ۱۸۹۸.

٦١١- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ صلى الله عليه وسلم? قَالَ: إِقَامُ الصَّلَاةِ لَوْ قِفْتَهَا، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ، وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم»^(١).

واته: عه بدوللای کوری مه سعوود رضي الله عنه ده لی: پرسیارم کرد له پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم چ کرده وه به ک له لای خوی زالی پایه دار خوشه ویسته؟ وتی: به جیهینانی نویژ له کاتی خویداو، چاکه کردن له گه ل دایک و باوک و، جیهاد کردن له پیناوی خوادا.

٦١٢- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْتَشِرِ أَنَّهُ كَانَ فِي مَسْجِدِ عَمْرِو بْنِ شَرْحِبِيلَ فَأَقِيَمَتِ الصَّلَاةَ فَجَعَلُوا يُنْتَظِرُونَهُ فَقَالَ: إِنِّي كُنْتُ أُوتِرُ. قَالَ: وَسُئِلَ عَبْدُ اللَّهِ رضي الله عنه هَلْ بَعْدَ الْأَذَانِ وَتِرٌ؟ قَالَ: نَعَمْ. وَبَعْدَ الْإِقَامَةِ، وَحَدَّثَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، أَنَّهُ نَامَ عَنِ الصَّلَاةِ حَتَّى طَلَعَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى»^(٢).

واته: موحه ممه دی کوری مونته شیر ده گنیریتته وه: نه وه مزگه وتی عه مری کوری شوره حبیل بوو، قامه تی نویژ کرا، نه وان چاوه پروانی عه مریان ده کرد، عه مری وتی: من ویترم ده که م. وتی: پرسیار کرا له عه بدوللا رضي الله عنه نایا دوا ی بانگ ویتر هه به؟ وتی: به لی. وه له دوا ی قامه تیش، وه له پیغه مبه ره وه صلى الله عليه وسلم باسی کرد که نه وه خوی لیکه وت به خه بهر نه هاته وه بو نویژ، تا خور هه لهات، پاشان نویژی کرد.

ده باره ی نه وه که سه ی نویژی له بیر چوه

٦١٣- «عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا»^(٣).

واته: نه نهس رضي الله عنه ده لی: پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فره مووی: هه ره کهس نویژی یکی له بیر کرد با هه ره کات بیری که وته وه نه نه جامی بدات.

ده باره ی نه وه که سه ی ده خوت و به خه بهر نایه ته وه بو نویژ

٦١٤- «عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنِ الرَّجُلِ يَرْقُدُ عَنِ الصَّلَاةِ أَوْ يَغْفُلُ عَنْهَا قَالَ: كَفَّارَتُهَا أَنْ يُصَلِّيَهَا إِذَا ذَكَرَهَا»^(٤).

(١) صحیح.

(٢) صحیح الإسناد.

(٣) صحیح.

(٤) صحیح. أخرجه البخاري: ٥٩٧، ومسلم: ٦٨٤، وأبو داود: ٤٤٢، والترمذي: ١٧٨، وابن ماجه: ٦٩٥ و ٦٩٦.

واته: نه نه س ﷺ ده لئ: پرسيار کرا له پيغه مبهري خوا ﷺ له باره ي که سيکه وه
خه وي ليده که وي و به خه بهر نايه ته وه بو نوڙ، يان لئي بيتاگا ده بيت؟ فه رموي:
که فاره تي نه وه به نه گهر بيري هاته وه نوڙه که ي بکات.

615- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ذَكَرُوا لِلنَّبِيِّ ﷺ تَوْمَهُمْ عَنِ الصَّلَاةِ، فَقَالَ: إِنَّهُ لَيْسَ فِي النَّوْمِ تَفْرِيطٌ، إِنَّمَا التَّفْرِيطُ فِي الْيَقْظَةِ، فَإِذَا نَسِيَ أَحَدُكُمْ صَلَاةً أَوْ نَامَ عَنْهَا فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا»⁽¹⁾.

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لئ: باسي نه وه يان کرد بو پيغه مبهري ﷺ نه گهر خه وتن و به
خه بهر نه هاته وه بو نوڙ چي بکه ن؟ (پيغه مبهري ﷺ) فه رموي: بيگومان له خه وتن دا
هيچ که متهر خه ميه ک نيه، به لکو که متهر خه مي له به خه بهر بووندايه، بويه نه گهر
يه کيک له تيوه نوڙيکي بير چوو، يان خه وت و به خه بهر نه هاته وه، نه گهر هر کات
بيري هاته وه، با نوڙه که ي بکات.

616- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَيْسَ فِي النَّوْمِ تَفْرِيطٌ، إِنَّمَا التَّفْرِيطُ فِيمَنْ لَمْ يُصَلِّ الصَّلَاةَ حَتَّى يَجِيءَ وَقْتُ الصَّلَاةِ الْآخَرَى حِينَ يَنْتَبِهُ لَهَا»⁽²⁾.

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لئ: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تي: له خه وتن دا هيچ
که متهر خه ميه ک نيه، به لکو که متهر خه مي له وه دايه نوڙ ناکات تا کاتي نوڙه که ي
تر ديت، نه و کاته به ناگا ديتته وه.

قهزا کردنه وه ي نوڙ له هه مان کات له روژي دواتر، بو نه و که سه ي خه وتو وه بو نوڙي به ياني خه بهري نه بوته وه

617- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا نَامُوا عَنِ الصَّلَاةِ حَتَّى طَلَعَتِ الشَّمْسُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَلْيُصَلِّهَا أَحَدُكُمْ مِنَ الْعَدِ لَوْفَتْهَا»⁽³⁾.

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده گير يته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ له گهل (هاوه لاني له
سه فه ريک بوون) کاتي (شهو) خه وتن خه بهريان نه بوويه وه بو نوڙي به ياني تا

(1) صحيح. أخرجه مسلم: 611، وأبو داود: 437 و 438 و 441، والترمذي: 177، وابن ماجه: 698.

(2) صحيح.

(3) صحيح.

خۆر هه لهات، فهرمووی: با هه ر به کینکان (که نوژی به یانی له دهست چوه) له به یانیه که ی تر نه جامی بدات له کاتی خزیدا.

۶۱۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم: إِذَا نَسِيتَ الصَّلَاةَ فَصَلِّ إِذَا ذَكَرْتَهَا، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ طه»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضی اللہ عنہ ده لئ: پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فهرموویته: نه گهر نوژیرت له بیر چوو، کاتی کهوتهوه بیرت نوژیته کهت نه نجام بده، چونکه خوی بهرز فهرموویته: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ طه، واته: (وه نوژیش بکه بو نهوه یادی منت بکه وینتهوه).

۶۱۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ طه»^(۲).

واته: نه بو هورهیره رضی اللہ عنہ ده گهریتهوه: پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فهرمووی: هه ر که سیک نوژیکی له بیر کرد، هه ر کات بیری کهوتهوه، با بیكات، چونکه خوی بهرز فهرموویته: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ طه.

۶۲۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم: مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ طه، قُلْتُ لِلزُّهْرِيِّ: هَكَذَا قَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم؟ قَالَ: نَعَمْ»^(۳).

واته: نه بو هورهیره رضی اللہ عنہ ده لئ: پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فهرمووی: هه ر که سیک نوژیکی له بیر کرد هه ر کات بیری کهوتهوه، با بیكات، چونکه خوی بهرز فهرموویته: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ طه، به زوهریم وت: پیغه مبهر صلی اللہ علیہ وسلم بهم شیوه به خویندوو به تهوه؟ وتی: به لئ.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۸۰، وأبو داود: ۴۲۵، والترمذي: ۳۱۶۳.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

نهو که سهی نویزی له دهست چووو چۆن نویره کهی ههزا دهکاتهوه؟

۶۲۱- «عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ أَبِيهِ عليه السلام قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فِي سَفَرٍ فَأَسْرَيْنَا لَيْلَةً، فَلَمَّا كَانَ فِي وَجْهِ الصُّبْحِ، نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَتَأَمَّ وَتَأَمَّ النَّاسُ، فَلَمْ يَسْتَيْقِظْ إِلَّا بِالشَّمْسِ قَدْ طَلَعَتْ عَلَيْنَا، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الْمُؤَدَّنَ، فَأَدَّنَ، ثُمَّ صَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ فَصَلَّى بِالنَّاسِ، ثُمَّ حَدَّثَنَا بِمَا هُوَ كَائِنٌ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ»^(۱).

واته: بوهره یدهی کوپی نه بو مه ریه م له باوکیه وه صلى الله عليه وسلم ده گهریته وه، وتویه تی: تیمه له گه ل پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم بووین له گه شتیکدا، شهوینک شهو روپیمان کرد، کاتی نزیک به ره به بیان بووینه وه پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم دابهزی خهوی لیکه وت خه لکه کهش خهویان لیکه وت، به خه بهر نه هاتین تا کاتی خور هه له اتبوو، (پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم که به خه بهر هات) فه رمانی به بانگدهر کرد (بانگ بدات) نهویش بانگیدا، پاشان دوو رکات (سوننه ت) ی کرد پیش به ره به بیان، نینجا فه رمانی کرد قامه ت بکری، دوایی نویزی بو خه لک کرد، پاشان فه رمووده ی بو باس کردین ده رباره ی نه وه ی پرووده دات تا پروژه ی قیامه ت هه لده ستی.

۶۲۲- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَحَبِسْنَا عَنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ وَالْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ، فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيَّ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي: نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم بِلَالًا، فَأَقَامَ فَصَلَّى بِنَا الظُّهْرَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى بِنَا الْعَصْرَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى بِنَا الْمَغْرِبَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى بِنَا الْعِشَاءَ، ثُمَّ طَافَ عَلَيْنَا فَقَالَ: مَا عَلَى الْأَرْضِ عِصَابَةٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ عز وجل غَيْرُكُمْ»^(۲).

واته: عه بدوللای کوپی مه سهوود رضي الله عنه ده لی: تیمه له گه ل پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم بووین رینگریمان لیکرا له به جیهینانی نویزی نیوه روو عه سرو نیواره وه عیشا، نه وه سهخت بوو له سهرم، له دهروونی خوودا وتم: تیمه له گه ل پیغه مبهری خوا هاتووین و له پیناوی خوادا جیهاد ده کهین، دواتر پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فه رمانی کرد به بیلال، قامه تی کرد نویزی نیوه رووی پین کردین، پاشان قامه تی کرد نویزی

(۱) صحیح.

(۲) ضعیف. أخرجه الترمذی: ۱۷۹.

عسری پی کردین، پاشان قامه‌تی کرد نویژی ئیواره‌ی پی کردین، پاشان قامه‌تی کرد نویژی عیشای پی کردین، پاشان به سه‌رماندا سووراپه‌وه‌و فهرمووی: له‌سه‌ر زه‌ویدا ده‌سته‌یه‌ک نیه‌ یادی خوا بکه‌ن جگه‌ له‌ ئیوه.

۶۲۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: عَرَسْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم فَلَمْ نَسْتَيْفِظْ حَتَّى طَلَعَتِ الشَّمْسُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم: لِيَأْخُذَ كُلُّ رَجُلٍ بِرَأْسِ رَاحِلَتِهِ؛ فَإِنْ هَذَا مَنَزِلٌ حَضَرْنَا فِيهِ الشَّيْطَانُ قَالَ: فَفَعَلْنَا، فَدَعَا بِالْمَاءِ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ صَلَّى سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ أَقِيَمَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّى الْعِدَاةَ»^(۱).

واته: ئەبو هورەیره رضی اللہ عنہ دە‌ئێ: له‌ گه‌ل پێغه‌مبه‌ری خوا صلی اللہ علیہ وسلم دابه‌زین به‌ خه‌به‌ر نه‌هاتینه‌وه‌ تا خۆر هه‌له‌هات، پێغه‌مبه‌ری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فهرمووی: با هه‌ر که‌س په‌شمه‌ی وشتره‌که‌ی بگرێ، (واته: با له‌م ناوچه‌ ده‌ربجین)، چونکه‌ ئەم جیگایه‌ی ئیمه‌ بۆی دابه‌زین شه‌یتانی تێدایه‌، وتی: ئیمه‌ش ئەوه‌مان کرد، ئینجا داوای کرد ئاوی بۆ به‌ئێری، (ئاوی بۆ هێنراو) ده‌ستنوێژی گرت، پاشان دوو پرکات نویژی کرد، داوایی قامه‌ت کرا بۆ نویژ کردن، نویژی به‌یانی کرد.

۶۲۴- «عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رضی اللہ عنہ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ فِي سَفَرٍ لَهُ: مَنْ يَكْلُونَا اللَّيْلَةَ لَا تَرْقُدْ عَنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ؟ قَالَ بِلَالٌ: أَنَا. فَاسْتَقْبَلَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ، فَضَرَبَ عَلَى آذَانِهِمْ حَتَّى آيَقَظَهُمْ حَرُّ الشَّمْسِ فَقَامُوا فَقَالَ: تَوَضُّؤُوا ثُمَّ أَدْنِ بِلَالٌ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَصَلَّوْا رَكَعَتَيِ الْفَجْرِ، ثُمَّ صَلَّوْا الْفَجْرَ»^(۲).

واته: جوبه‌یری کورپی موطعیم رضی اللہ عنہ ده‌ گێڕێته‌وه‌: پێغه‌مبه‌ری خوا صلی اللہ علیہ وسلم له‌ گه‌شتیکیدا فهرمووی: کێ پاسه‌وانیمان ده‌کات تا نه‌خه‌وین به‌سه‌ر نویژی به‌یانیدا؟ بیلال وتی: من. خۆر هه‌له‌هات په‌رده‌ به‌سه‌ر گوێیاندا درا تا گه‌رمی خۆر به‌ خه‌به‌ری هێنانه‌وه‌و هه‌لسان، (پێغه‌مبه‌ری خوا صلی اللہ علیہ وسلم) فهرمووی: ده‌ستنوێژ بگرن، پاشان بیلال بانگیدا دوو پرکات نویژی (سوننه‌تی) کرد، ئەوانیش دوو پرکاتی به‌ره‌به‌یانان کرد، پاشان نویژی به‌یانان ئەنجامدا.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۸۰/۳۱۰.

(۲) صحیح الإسناد.

۶۲۵- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَدْلَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ عَرَسَ فَلَمْ يَسْتَيْقِظْ حَتَّى طَلَعَتِ الشَّمْسُ أَوْ بَعْضُهَا، فَلَمْ يُصَلِّ حَتَّى ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ فَصَلَّى وَهِيَ صَلَاةُ الْوُسْطَى»^(۱).

واته: ئیبنو عبباس (خوا لئیان رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ (له غه زایه کدا) دواى ریکردنی له سه ره تا شه و گه یشته که ناری نارامی بارگهی دانا به مه بهستی پشوودان، دواتر پاکشاو خهوی لیکهوت به خه بهرد نه هاته وه تا خوره لهات، یان به شیک له خور ه لهات، نویژی نه کرد تا خور بهرز بوویه وه، ئینجا نویژی کرد نه وه نویژی ناوه نده.

(۱) منکر.

پہر تووکی

بانگدان

سهره تاي دهستېکي بانگدان

۶۲۶- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: كَانَ الْمُسْلِمُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَجْتَمِعُونَ فَيَتَحَيَّنُونَ الصَّلَاةَ وَلَيْسَ يُنَادِي بِهَا أَحَدٌ، فَتَكَلَّمُوا يَوْمًا فِي ذَلِكَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ: اتَّخَذُوا نَافُوسًا مِثْلَ نَافُوسِ النَّصَارَى وَقَالَ بَعْضُهُمْ: بَلْ قَرْنَا مِثْلَ قَرْنِ الْيَهُودِ فَقَالَ: عُمَرُ: أَوْلَا تَبْعَتُونَ رَجُلًا يُنَادِي بِالصَّلَاةِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا بِلَالُ قُمْ فَنَادِ بِالصَّلَاةِ»^(۱).

واته: عهبدوللای کوری عومهر (خوا لئیان رازی بئ) ده لئی: کاتی مسولمانان هاتن بۆ مه دینه کۆده بوونه وهو چاوه رپی نوژیان ده کرد، هیچ که سیک نه بوو بانگ بۆ نوژی بدات، پوژیکیان باسی نه وه یان کرد، هه ندیکیان وتیان: با وه کو گاوره کان زهنگیک به کارینین، هه ندیکی دیکه یان وتیان: به لکو که په نایه ک وه کو که پر نای جوله که کان، عومهر (خوا لئی رازی بئ) وتی: نهی بۆ که سیک نانیرن بانگ بدات بۆ نوژی؟ پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمووی: نهی بیلال هه لسه و بانگ بده بۆ نوژی.

بانگدان دوو جار دوو جار

۶۲۷- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِإِلَاءٍ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ، وَأَنْ يُوتَرَ الْإِقَامَةَ»^(۲).

واته: نه نهس ﷺ ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمانی کرد به بیلال به جووت جووت بانگ بدات و، به تاک تاکیش قامهت بکات.

۶۲۸- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ الْأَذَانُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَثْنَى مَثْنَى، وَالْإِقَامَةُ مَرَّةً مَرَّةً إِلَّا أَنَّكَ تَقُولُ: قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ»^(۳).

واته: ئینو عه مهر (خوا لئیان رازی بئ) ده لئی: بانگدان له سه رده می پیغه مبهری خوادا ﷺ دوو جار دوو جار بوو، قامه تیش یه کجار یه کجار، جگه له وه نه بئ له قامه تتدا دوو جار ده گوتری: (قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۰۴، ومسلم: ۳۷۷، والترمذي: ۱۹۰، وابن ماجه: ۷۰۷.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۰۳ و ۶۰۵ و ۶۰۶ و ۶۰۷، ومسلم: ۲ و ۳۷۸/۵، وأبو داود: ۵۰۸ و ۵۰۹، والترمذي:

۱۹۳، وابن ماجه: ۷۲۹ و ۷۳۰.

(۳) حسن. أخرجه: أبو داود: ۵۱۰ و ۵۱۱.

نزم کردنهوهی دهنگ له کاتی (التزجیع) له بانگدا

۶۲۹- «عَنْ أَبِي مَحْدُورَةَ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم أَعَدَّهُ فَأَلْفَى عَلَيْهِ الْأَذَانَ حَرْفًا حَرْفًا. قَالَ إِبْرَاهِيمُ هُوَ مِثْلُ أَذَانِنَا هَذَا فَلْتُ لَهُ: أَعِدْ عَلَيَّ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَرَّتَيْنِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، مَرَّتَيْنِ، ثُمَّ قَالَ بِصَوْتٍ دُونَ ذَلِكَ الصَّوْتِ يُسْمِعُ مَنْ حَوْلَهُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَرَّتَيْنِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ مَرَّتَيْنِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ مَرَّتَيْنِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ مَرَّتَيْنِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(۱).

واته: نه بو مه حزوره رضي الله عنه ده گپریتهوه: پیغه مبهه رضي الله عنه داینیشانان بانگی بۆدا پیت به پیت. ئیبراهیم ده لئی: وه کو نهم بانگدانهی خو مانه، پیم وت: بۆم دوو باره بکه ره وه، فه رمووی: (اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دوو جار، (أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) دوو جار، پاشان به دهنگیکی نزمتر له وه که سانی ده ورو بهری ده بانیست وتی: (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دوو جار، (أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) دوو جار، پاشان به دهنگی بهرز دوو جار وتی: (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ)، پاشان دوو جار وتی: (حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ)، پاشان وتی: (اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ).

تییینی: وشه ی: (التزجیع): بریتیه له دوو جار وتی: (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) به دهنگی نزم له کاتی بانگدا، دواتر وتنهوهی به دهنگی بهرزو ته و او کردنی بانگه که.

بانگدان له چند وشه پیکهاتوه؟

۶۳۰- «عَنْ أَبِي مَحْدُورَةَ رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: الْأَذَانُ تِسْعَ عَشْرَةَ كَلِمَةً، وَالْإِقَامَةُ سَبْعَ عَشْرَةَ كَلِمَةً، ثُمَّ عَدَّهَا أَبُو مَحْدُورَةَ تِسْعَ عَشْرَةَ كَلِمَةً وَسَبْعَ عَشْرَةَ»^(۲).

واته: نه بو مه حزوره رضي الله عنه ده گپریتهوه: پیغه مبهه رضي الله عنه خوا رضي الله عنه فه رموویته تی: بانگ نۆزده وشه یه، قامه تیش چه فده وشه یه، پاشان نه بو مه حزوره ژماردی، بانگ نۆزده وشه بوو، قامه تیش چه فده وشه بوو.

(۱) منکر. أخرجه مسلم: ۳۷۹، وأبو داود: ۵۰۵، والترمذي: ۱۹۱.

(۲) صحیح.

چۆلیه تی بانگدان

٦٣١- «عَنْ أَبِي مَخْذُومَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْأَذَانَ فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ يَعُودُ فَيَقُولُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(١).

واته: نه بو مه حزوره ﷺ ده لئ: بئغه مبه ری خوا ﷺ فئری بانگدانی کردم، فه رمووئ: (اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، پاشان دووباره ی کرده وه وه ده بفه موو: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ).

٦٣٢- «عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَبِي مَخْذُومَةَ أَنَّ عَبْدِ اللَّهِ بْنَ مُحَيْرِيزٍ أَخْبَرَهُ وَكَانَ يَتِيمًا فِي حِجْرِ أَبِي مَخْذُومَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَتَّى جَهَّزَهُ إِلَى الشَّامِ «قَالَ: يَالَ لِأَبِي مَخْذُومَةَ إِنِّي خَارِجٌ إِلَى الشَّامِ وَأَخْشَى أَنْ أَسْأَلَ عَنْ تَأْذِينِكَ، فَأَخْبَرْتَنِي أَنَّ أَبَا مَخْذُومَةَ قَالَ لَهُ: خَرَجْتُ فِي نَفْرٍ فَكُنَّا بِنَعْصِ طَرِيقِ حُنَيْنٍ مَقْفَلٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ حُنَيْنٍ، فَلَقِينَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ، فَأَذَّنَ مُوَدَّنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالصَّلَاةِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَمِعْنَا صَوْتَ الْمُوَدَّنِ وَنَحْنُ عَنْهُ مُتَتَكَبِّرُونَ، فَظَلَّلْنَا نَحْكِيهِ وَنَهَرْنَا بِهِ، فَسَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصَّوْتَ فَأَرْسَلَ إِلَيْنَا حَتَّى وَقَفْنَا بَيْنَ يَدَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَيُّكُمْ الَّذِي سَمِعْتُ صَوْتَهُ قَدْ ارْتَفَعَ؟ فَأَشَارَ الْقَوْمُ إِلَيَّ وَصَدَقُوا، فَأَرْسَلَهُمْ كُلَّهُمْ وَحَبَسَنِي فَقَالَ: قُمْ فَأَذِّنْ بِالصَّلَاةِ فَقُمْتُ فَأَلْقَى عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ التَّأْذِينَ هُوَ بِنَفْسِهِ قَالَ: قُلِ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: ارْجِعْ فَاْمُدِّ صَوْتَكَ، ثُمَّ قَالَ: قُلِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(١).

(١) صحیح.

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. ثُمَّ دَعَانِي حِينَ قَضَيْتُ التَّأْذِينَ فَأَعْطَانِي صُرَّةً فِيهَا شَيْءٌ مِنْ فِضَّةٍ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مُرْنِي بِالتَّأْذِينَ بِمَكَّةَ فَقَالَ: أَمَرْتُكَ بِهِ، فَقَدِمْتُ عَلَى عَتَابِ بْنِ أَسِيدٍ عَامِلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ فَأَذْنْتُ مَعَهُ بِالصَّلَاةِ عَنْ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ^(۱).

واته: عه بدولعه زیزی کوری عه بدولمه لیکی کوری ئه بو مه حزوره ده گپرتته وه، عه بدوللای کوری موچه ریز هه والی پندا، ئه وهه تیبو بوو له لای ئه بو مه حزوره ﷺ، جا ئاماده ی کرد بچیت بو شام وتی: ئه ی ئه بو مه حزوره من ده چم بو شام و ده ترسم له وی پرسیارم لی بکه ن ده رباره ی بانگدان، (عه بدولمه لیک وتی:) پی راکه یاندم ئه بو مه حزوره پی وتوه: له گه ل چه ند که سیک ده رچوین له رینگای حونه ی بووین کوتا شوینی پیغه مبهری خوا ﷺ، بانگدهری پیغه مبهری خوا ﷺ بانگیدا بو نویتز کردن، گویمان له دهنگی بانگدهره که بوو پشتمان له و بوو، تیمه ش دووباره مان ده کرده وه و گالته مان به دهنگی بانگدهره که ده کرد، پیغه مبهری خوا ﷺ گوئی له دهنگه که بوو، نیردراوی نارد به شوینماندا تا له بهره دستیدا وه ستاین، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: کامه تان بوو گویم لی بوو دهنگی بهرز کرده وه؟ خه لکه که ئامازه یان بوو من کرد و راستیشیان کرد، هه موویانی نارد وه منی لای خوی هیسته وه فهرمووی: هه سته بانگ بده بو نویتز، هه ستام پیغه مبهری خوا ﷺ خوی بانگی بوم ده خوینده وه فهرمووی: بلی: (اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ، حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.) پاشان بانگی کردم کاتی له بانگدان بوومه وه بوخچه یه کی پیدام شتیکی تیدا بوو له زیو، وتم: ئه ی پیغه مبهری خوا رینگه م بده له مه ککه بانگ بدهم؟ فهرمووی: فهرمانم پیکردی، هاتم بو لای عه تابی کوری ئوسه ید به رپویه بهری کاره کانی پیغه مبهری خوا ﷺ بوو له مه ککه، بانگدا له گه لی بو نویتز له سه ر فهرمانی پیغه مبهری خوا ﷺ.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۳۷۹، وأبو داود: ۵۰۰ و ۵۰۱ و ۵۰۲ و ۵۰۳ و ۵۰۴ و ۵۰۵، والترمذي: ۱۹۱ و ۱۹۲، وابن

لای خیزانه کانمان، پرسپاری لیکردین دهر باره ی نه وانه ی به جیمان هیشتوون له که سوکارمان، تیمهش هه و آلمان پیدا فرمووی: بگه پینه وه بو ناو کهس و کارتان، له لایان بمیننه وه و فیریان بکهن، وه فرمانیان بچ بکهن ته گهر کاتی نوێز هات با به کیکتان بانگ بدات و با گه وره ترینیشان پیشنوێزیتان بو بکات.

۶۳۶- «عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَلَمَةَ، فَقَالَ لِي أَبُو قِلَابَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ: هُوَ حَيٌّ أَفَلَا تَلْقَاهُ؟ قَالَ أَيُّوبُ فَلَقِيْتُهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ: لَمَّا كَانَ وَقَعَةُ الْفَتْحِ بَادَرَ كُلُّ قَوْمٍ بِإِسْلَامِهِمْ، فَذَهَبَ أَبِي بِإِسْلَامِ أَهْلِ حِوَانِنَا، فَلَمَّا قَدِمَ اسْتَقْبَلْنَاهُ فَقَالَ: جِئْتُكُمْ وَاللَّهِ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَقًّا فَقَالَ: صَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا، وَصَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَدِّئْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ، وَلْيُؤَمِّمَكُمْ أَكْثَرَكُمْ قُرْآنًا»^(۱).

واته: نه یوب ده گه پینه وه: له نه بو قیلابه له عه مپی کوری سه له مه ده لی: نه بو قیلابه پینی وتم: عه مپ زیندوووه بو ناچی بیینی؟ نه یوب ده لی: گه یستم به عه مپ پرسپارم لیکرد، وتی: کاتی فه تخی مه ککه روویدا، هه موو خه لکی ده ستپیشخه ری مسولمانبوونی خوی ده کرد، باو کم رویشت هه و آلی مسولمان بوونی هۆزه که ی خۆمانی پیدا، کاتی گه پراهه وه بو ناومان پیشوازیمان لیکرد، وتی: سویند به خوا له لای پیغه مبه ری خواوه ﷺ هاتووم بو لاتان، فرمووی: فلانه نوێز له فلانه کاتدا بکهن، وه فلانه نوێزیش له فلان کاتدا، ته گهر کاتی نوێز هات با به کیکتان بانگدان بو بدات، وه با که سیکتان پیشنوێزیتان بو بکات که زۆرترین قورتانی له بهر بیت.

دانانی دوو بانگدەر له یهک مرگه وتدا

۶۳۷- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنْ بِلَالًا يُؤَدِّئُ بِلَيْلٍ، فَكَلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُنَادِيَ ابْنَ أُمَّ مَكْتُومًا»^(۲).

واته: ئیبنو عومهر (خوا لییان رازی بچ) ده گه پینه وه: پیغه مبه ری خواوه ﷺ فرموویه تی: بیلال به شه و بانگ ده دا، بخۆن و بخۆنه وه تا ئیبنو ئوم مه کتوم بانگ ده دا. (واته: عه بدوللای کوری ئوم مه کتوم).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۳۰۲، وأبو داود: ۵۸۵ و ۵۸۷.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۱۷ و ۶۲۲ و ۱۹۱۸ و ۲۶۵۶ و ۷۲۴۸، ومسلم: ۳۶ و ۱۰۹۲/۳۸، والترمذي: ۲۰۳.

۶۳۸- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: إِنَّ بِلَالًا يُؤَدِّنُ بِلَيْلٍ، فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى تَسْمَعُوا تَأْدِينَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ»^(۱).

واته: ئىبنو عومەر (خوایىان رازی بى) ده گپریته وه: پیغمبر ﷺ فهرموویه تی: بیگومان بیلال به شهو بانگ ده دا، بخون و بخونه وه تا گویتان له بانگدانى ئىبنو نوم مه کتوم ده بى.

ئایا دوو بانگده ره که پیکه وه بانگ ده دهن یان به جیا؟

۶۳۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا أَدَنَّ بِلَالٌ فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَدِّنَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ قَالَتْ: وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا إِلَّا أَنْ يَنْزِلَ هَذَا وَيَصْعَدَ هَذَا»^(۲).

واته: عائشه (خوایى بى رازی بى) ده لى: پیغمبرى خوا ﷺ فهرموویه تی: نه گهر بیلال بانگیدا، نه وه بخون و بخونه وه تا ئىبنو نوم مه کتوم بانگ ده دات، وتى: نیوانیان ته نها نه وه نده بوو نه میان دابه زى و نه ویان بجیته سه ره وه (بو بانگدان).

۶۴۰- «عَنْ أُتَيْسَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا أَدَنَّ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَكُلُوا وَاشْرَبُوا، وَإِذَا أَدَنَّ بِلَالٌ فَلَا تَأْكُلُوا وَلَا تَشْرَبُوا»^(۳).

واته: ئونه یسه (خوایى بى رازی بى) ده لى: (دوای شوین گورینی بیلال و ئىبنو نوم مه کتوم) پیغمبرى خوا ﷺ فهرموویه تی: نه گهر ئىبنو نوم مه کتوم بانگیدا نه وه بخون و بخونه وه، وه نه گهر بیلال بانگیدا نه بخون و نه بخونه وه.

بانگدان له غهیری کاتی نوژدا

۶۴۱- «عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِنَّ بِلَالًا يُؤَدِّنُ بِلَيْلٍ لِيُوقِظَ نَائِمَكُمْ وَلِيَرْجِعَ قَائِمَكُمْ، وَلَيْسَ أَنْ يَقُولَ هَكَذَا. يَعْنِي: فِي الصُّبْحِ»^(۴).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۲۳ و ۱۹۱۹، ومسلم: ۱۰۹۲/۳۸.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۲۱ و ۵۲۹۸ و ۷۲۴۷، ومسلم: ۳۹ و ۱۰۹۳/۴۰، وأبو داود: ۲۳۴۷، وابن ماجه: ۱۶۹۶.

واته: ئىبنو مه سعوود رضي الله عنه ده گيرېته وه: پيغه مبهري رضي الله عنه فه رمويه تى: بيلال له شهودا بانگ ده دات بو ئه وهى خه وتووه کانتان هه لېسېنى و ئه وه شتان شه ونويز ده کات تويزى بخه ويى تا چالاک بى بو نويز کردن، (يان نه گهر بيه ويى روژوو بگريى پارشيوى بکات) نه ک به ره به يان ده ربکه ويى.

کاتى بانگى به يانى

۶۴۲- «عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه، أَنَّ سَائِلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنِ وَقْتِ الصُّبْحِ، فَأَمَرَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم بِبِلَالٍ فَأَذَّنَ حِينَ طَلَعَ الْفَجْرُ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدِ أَحْرَ الْفَجْرِ حَتَّى أَسْفَرَ، ثُمَّ أَمَرَهُ فَأَقَامَ فَصَلَّى، ثُمَّ قَالَ: هَذَا وَقْتُ الصَّلَاةِ»^(۱).

واته: ئه نه س رضي الله عنه ده گيرېته وه: پياوئک پرسياى کرد له پيغه مبهري خوا رضي الله عنه ده باره ي کاتى نويزى به يانى، پيغه مبهري خوا رضي الله عنه فه رمانى به بيلال کرد بانگيدا کاتى به ره به يان ده رکهوت، جا بو به يانيه کهى تر نويزى به يانى دواخست تا دونيا روشن بوويه وه، پاشان فه رمانى پيکرده قامهت بکات، ئينجا نويزى کرد، پاشان فه رمويى: ئه مه کاتى نويزه.

بانگدهر له کاتى بانگدان چى ده کات؟

۶۴۳- «عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَخَرَجَ بِلَالٌ فَأَذَّنَ فَجَعَلَ يَقُولُ فِي أَدَانِهِ هَكَذَا: يَنْحَرِفُ يَمِينًا وَشِمَالًا»^(۲).

واته: ئه بو جوحه يفه رضي الله عنه ده لى: هاتم بو خزمهت پيغه مبهري رضي الله عنه، بيلال ده رچوو بانگيدا له کاتى بانگداندا: به لاي راست و چه پدا خوى ده سوورانده وه.

(۱) صحيح الإسناد.

(۲) صحيح.

بهر زکردنوهی دهنگ له کاتی بانگدان

٦٤٤- «عَنْ أَبِي صَعْصَعَةَ الْأَنْصَارِيِّ أَخْبَرَ، أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَهُ إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْعَنَمَ وَالْبَادِيَةَ، فَإِذَا كُنْتُ فِي غَنَمِكَ أَوْ بَادِيَتِكَ فَأَذُنْتُ بِالصَّلَاةِ فَارْفَعُ صَوْتَكَ، فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جِنٌّ وَلَا إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ: أَبُو سَعِيدٍ: سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(١).

واته: نه بو سه عهسه عهی نه نصاری هه وایداهه که نه بو سه عیدی خودری (خوا لیمان رازی بن) پتی وتوه: من واده بینم تو چهزت له به ختو کردنی مهرو مالات و دهشت و دهره، ههر کاتیک لای مه ره کانت بوویت، یان له دهشت و دهر بوویت بانگدا دهنگت بهرز بکه ره وه، چونکه نه وهی گویی له دهنگی بانگبیز بن له جنو که و مروف و ههر شتیکی دیکه، چهتمه ن له پوژی قیامه تدا شایه دی بو دهدهن. نه بو سه عید وتی: نه مه مه له پیغه مبه ره وه ﷺ گوی لی بووه.

٦٤٥- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعَهُ مِنْ فَمِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: الْمُؤَذِّنُ يُغْفَرُ لَهُ بِمَدِّ صَوْتِهِ وَيَشْهَدُ لَهُ كُلُّ رَطْبٍ وَيَابِسٍ»^(٢).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپرتته وه: نه بو گویی لی بو له زاری پیغه مبه ره وه ﷺ ده یفه رموو: بانگدهر داوای لیخوشبوونی بو ده کری به دریزایی دهنگی، وه هه موو تهرو وشکیک شایه دی بو دهدهن.

٦٤٦- «عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ، وَالْمُؤَذِّنُ يُغْفَرُ لَهُ بِمَدِّ صَوْتِهِ وَيُصَدِّقُهُ مَنْ سَمِعَهُ مِنْ رَطْبٍ وَيَابِسٍ، وَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ صَلَّى مَعَهُ»^(٣).

واته: به پرائی کوری عازیب ﷺ ده گپرتته وه: پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموو: خواو فریشته کانی سه لاوات دهدهن له سه ر پیزی به کم، بانگدهریش داوای لیخوشبوونی بو ده کری به دریزایی دهنگی، نه وه شی گویستی ده بی له تهرو وشک به راستی ده زانی، وه پاداشتی بو هه یه به نه ندازه ی پاداشتی نه وه که سه ی نوژی له گه ل ده کات.

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٦٠٩ و ٣٢٩٦ و ٧٥٤٨، وابن ماجه: ٧٢٣، وزاد: ولا شجر ولا حجر.

(٢) صحیح. أخرجه أبو داود: ٥١٥، وابن ماجه: ٧٢٤.

(٣) صحیح.

تهنویب گوتن له بانگی به یانیدا

التَّوْبِيبُ: بریتیه له وتنی رستهی: (الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ، الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ) له بانگی به که می به یانیدا.

٦٤٧- «عَنْ أَبِي مَحْذُورَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ أُوذِّنُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكُنْتُ أَقُولُ فِي أَذَانِ الْفَجْرِ الْأَوَّلِ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ، الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(١).

واته: نه بو مه حزوره ﷺ ده لئ: من بانگم ده دا بو پیغه مبه ری خوا ﷺ، له بانگی به که می به یانیدا ده موت: (حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ، الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ).

٦٤٨- «حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بِهَذَا نَحْوَهُ»^(٢).

واته: لهم ریگایه شه وه به هه مان شیوه نهم فه رموده گپردراوه ته وه.

کوتایب بانگدان

٦٤٩- «عَنْ بِلَالٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: آخِرُ الْأَذَانِ: اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(٣).

واته: بیلال ﷺ ده لئ: کوتایب بانگدان (بهم شیوه یه): (اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ).

٦٥٠- «عَنِ الْأَسْوَدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ آخِرَ أَذَانِ بِلَالٍ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(٤).

واته: نه سوهد ﷺ ده لئ: کوتایب بانگی بیلال بریتی بو وه: (اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ).

(١) صحیح.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح الإسناد.

(٤) صحیح الإسناد.

۶۵۱- «عَنِ الْأَسْوَدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مِثْلَ ذَلِكَ»^(۱).

واته: نه سوهد ﷺ ده گيريته وه: ههر وه كو نه وهی پيشه وه.

۶۵۲- «عَنْ أَبِي مَحْدُورَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ آخِرَ الْأَذَانِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^(۲).

واته: نه بو مه حزوره ﷺ ده گيريته وه: ده لئ: به دلنيايي کوتايي بانگدان بر يتيه له: (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ).

بانگدان بو نه هاتني نويزي به كومهل له شومي باراناويدا

۶۵۳- «عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ يَقُولُ: أَنْبَأَنَا رَجُلٌ مِنْ ثَقِيفٍ، أَنَّهُ سَمِعَ مُنَادِيَ النَّبِيِّ ﷺ «يَعْنِي فِي لَيْلَةِ مَطِيرَةٍ فِي السَّفَرِ» يَقُولُ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ»^(۳).

واته: عه مري كوري نه وس ده لئ: پياويك له سه قيف هه والي پيداين، نه و گويبيستي بانگبيري پيغه مبهري ﷺ بو «واته: له شه ويكي باراناوي له گه شتدا» ده بوت: (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ) واته: بين بو نويز. بين بو سه رفازي. نويزه كانتان له لاي كه لوپه له كانتان بكن (واته: له ماله كانتان بكن).

۶۵۴- «عَنْ نَافِعٍ، أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَذَّنَ بِالصَّلَاةِ فِي لَيْلَةِ ذَاتِ بَرْدٍ وَرِيحٍ فَقَالَ: أَلَا صَلُّوا فِي الرَّحَالِ؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَأْمُرُ الْمُؤَدَّنَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةٌ بَارِدَةٌ ذَاتُ مَطَرٍ يَقُولُ: أَلَا صَلُّوا فِي الرَّحَالِ»^(۴).

واته: نافع ده گيريته وه: ئينو عومهر (خوا لتيان رازي بي) بانگيدا بو نويز له شه ويكي سارددا كه باي هه بوو وتي: نويزه كانتان له جيگاكاني خوتان بكن، چونكه پيغه مبهري ﷺ خواهه رمانی بي ده كردين نه گهر شه وه كه ساردو باراناوي بووايه ده يفه رموو: نويزه كانتان له جيگاكاني خوتان بكن.

(۱) صحيح الإسناد.

(۲) صحيح الإسناد.

(۳) صحيح الإسناد.

(۴) صحيح. أخرجه البخاري: ۶۳۲ و ۶۶۶، ومسلم: ۲۲ و ۶۹۷/۲۴، وأبو داود: ۱۰۶۰ و ۱۰۶۱ و ۱۰۶۲ و ۱۰۶۳ و

۱۰۶۴، وابن ماجه: ۹۳۷.

بانگدان بو ئه و کهسهی دوو نویژ پیکهوه کۆده کاتهوه له کاتی یهکهمی ئه و دوو نویژه

۶۵۵- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى آتَى عَرَفَةَ، فَوَجَدَ الْقُبَّةَ قَدْ ضُرِبَتْ لَهُ بِنَمِرَةٍ، فَنَزَلَ بِهَا حَتَّى إِذَا زَاغَتِ الشَّمْسُ أَمَرَ بِالْقَصْوَاءِ فَرُحِلَتْ لَهُ، حَتَّى إِذَا انْتَهَى إِلَى بَطْنِ الْوَادِي خَطَبَ النَّاسَ، ثُمَّ أَدَنَّ بِلَالًا، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى الْعَصْرَ وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا شَيْئًا»^(۱).

واته: جابری کوری عهبدوللا (خوا لیبان رازی بی) ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ
 رویشتا تا گه یشته عه ره فه، ته ماشای کرد ده واری بو هه لدراره له نه میره (شوینیک
 بوو له عه ره فه) له وئ مایه وه تا خور له نیوه پراستی ئاسمان ترازاو لایدا، فه رمانی
 کرد وشتره که ی بو ئاماده بکهن، ئینجا بو ئاماده کرا، رویشتا تا گه یشته ناو
 شیویک (که شوینیک بوو له عه ره فه پی ده و ترا عه رنه، عه ره فه یش نه بوو) له وئ
 وتاری بو خه لکه که دا، پاشان بیلال بانگیدا، پاشان قامه تی کرد، ئینجا نویژی کرد،
 پاشان قامه تی کرد، ئینجا نویژی عه سری کرد، له نیوانیاندا هیچ نویژیکی نه کرد.
 تبیینی: (القُبَّة): یانی: خیمه، ده وار. (ضُرِبَتْ) ئاماده کراوه. (القَصْوَاءِ) وشتریکه
 گویی برایی، به لام وشتره که ی پیغه مبهر ﷺ گویی نه برابوو.

بانگدان بو کهسیک دوو نویژی کۆ کرد بیتهوه له دوا ی نه مان یه کهمی ئه و دوو نویژه

۶۵۶- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى انْتَهَى إِلَى الْمُزْدَلِفَةِ فَصَلَّى بِهَا الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ بِأَذَانٍ وَإِقَامَتَيْنِ، وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا شَيْئًا»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه قطعة من الحديث مسلم: ۱۲۱۸.

(۲) صحیح. أخرجه قطعة من الحديث مسلم: ۱۲۱۸.

واته: جابری کوری عهبدو لّلا (خوا لّیان رازی بئ) ده لّی: پیغه مبهری خوا ﷺ گه رایه وه (له عهرفه) تا گه یشته موزده لیفه نویژی ئیواره و عیشای له وی کرد به بهک بانگ و دوو قامهت، له نیوانیاندا هیچ نویژیکی تری نه کرد.

تیبینی: (دَفَع): یانی: گه رایه وه، یان دابهزی.

٦٥٧- «عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنَّا مَعَهُ بِجَمْعٍ فَأَذَّنَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى بِنَا الْمَغْرِبِ، ثُمَّ قَالَ: الصَّلَاةُ. فَصَلَّى بِنَا الْعِشَاءِ رَكَعَتَيْنِ، فَقُلْتُ: مَا هَذِهِ الصَّلَاةُ؟ قَالَ: هَكَذَا صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي هَذَا الْمَكَانِ»^(١).

واته: سه عیدی کوری جوبهیر ده گپرتته وه: ده لّی: تیمه له گه لّ عهبدو لّلا ی کوری عومه ر (خوا لّیان رازی بئ) بووین له موزده لیفه، پاشان فهرمانی کرد قامهتی بو کرا، نویژی ئیواره ی بو کردین، پاشان وتی: نویژ، دواپی دوو پرکات نویژی عیشای بو کردین، وتم: ئەم نویژه چیه؟ وتی: بهم شیوه به نویژم له گه لّ پیغه مبهری خوا ﷺ کرد له م شوینه دا.

قامهت کردن بو ئەو که سه ی دوو نویژ پیکه وه کۆده کاته وه

٦٥٨- «عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّهُ صَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ بِجَمْعٍ بِإِقَامَةٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ حَدَّثَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ صَنَعَ مِثْلَ ذَلِكَ وَحَدَّثَ ابْنُ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَنَعَ مِثْلَ ذَلِكَ»^(٢).

واته: سه عیدی کوری جوبهیر ده گپرتته وه: ده لّی: ئەو نویژی ئیواره و عیشای کرد له موزده لیفه به بهک قامهت، پاشان له ئیبو عومه ر (خوا لّیان رازی بئ) گپراویه وه ئەویش بهو شیوه ی کردوه، ئیبو عومه ریش له پیغه مبهری ﷺ گپراویه وه ئەویش بهو شیوه ی کردوه.

٦٥٩- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِجَمْعٍ بِإِقَامَةٍ وَاحِدَةٍ»^(٣).

واته: ئیبو عومه ر (خوا لّیان رازی بئ) ده گپرتته وه: له گه لّ پیغه مبهری خوا ﷺ نویژی کۆکرده وه له موزده لیفه به بهک قامهت.

(١) صحیح، دون قوله: «ثُمَّ قَالَ: الصَّلَاةُ» و المحفوظ: «ثُمَّ أَقَامَ».

(٢) شاذ.

(٣) شاذ.

۶۶۰- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَمَعَ بَيْنَهُمَا بِالْمُزْدَلِفَةِ، وَصَلَّى كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بِأَقَامَةٍ، وَلَمْ يَتَطَوَّعْ قَبْلَ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا، وَلَا بَعْدُ»^(۱).

واته: ئىبنو عومەر (خوایلیان رازی بی) ده گپریته وه: پیغمبهری خوا ﷺ ئیواره و عیشای پیکه وه کو کردوته وه له موزده لیفه، وه هر یه ک له و دوو نویژه ی به یه ک قامهت کرد، نویژی سوننه تی نه کرد نه له پیشیان، نه له دوایانه وه.

بانگدان بو ئه و که سه می نویژه کانی له ده ست چوه

۶۶۱- «عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: شَغَلْنَا الْمُشْرِكُونَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ عَنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ حَتَّى غَرَبَتِ الشَّمْسُ، وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يَنْزَلَ فِي الْقِتَالِ مَا نَزَلَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ: ﴿وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ﴾^(۲) الْأَحْزَابِ، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِإِقَامِ صَلَاةِ الظُّهْرِ فَصَلَّاهَا كَمَا كَانَ يُصَلِّيهَا لَوْ قَتِلَتْ، ثُمَّ أَقَامَ لِلْعَصْرِ فَصَلَّاهَا كَمَا كَانَ يُصَلِّيهَا فِي وَقْتِهَا، ثُمَّ أَذَّنَ لِلْمَغْرِبِ فَصَلَّاهَا كَمَا كَانَ يُصَلِّيهَا فِي وَقْتِهَا»^(۳).

واته: عهبدو پرره حمانی کوری ئه بو سه عید له باوکیه وه ﷺ ده گپریته وه: ده لی: هاوبه شدانهران له رۆژی خنده قدا سه رقالیان کردین له نه نجامدانی نویژی نیوه رۆ تا خۆر ئاوا بوو، ئه ویش کاتیک بوو پیش ئه وه ی ئایهت دابه زی ده باره ی جهنگ له دژی بیبروایان وه کو ئه وه ی که دابه زی، خوای زالی پایه دار ئه م ئایه ته ی دابه زاند: ﴿وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ﴾^(۲) الْأَحْزَابِ، (واته: خوا ئیماندارانی له جهنگ پاراست)، پیغمبهری خوا ﷺ فه رمانی کرد به بیلال قامه تی بو نویژی نیوه رۆ کرد، ئینجا نویژی کرد وه کو چون له کاتی خۆیدا ده یکات، پاشان فه رمانی کرد (بیلال) قامه تی نویژی عه سری کرد، نویژی کرد وه کو چون له کاتی خۆیدا ده یکات، پاشان بانگی ئیواره یدا، دواتر نویژی کرد وه کو چون له کاتی خۆیدا ده یکات.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۶۷۳، ومسلم: ۱۲۸۷/۲۸۶، وأبو داود: ۱۹۲۶ و ۱۹۲۷ و ۱۹۲۸، وابن ماجه: ۳۰۲۱.

(۲) صحیح.

یهک بانگ بهسه بۆ ههموو نویران فهوتاهکان،

قامهتیش بۆ هر نویرکیان پیوسته

۶۶۲- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ الْمُشْرِكِينَ شَعَلُوا النَّبِيَّ ﷺ عَنْ أَرْبَعِ صَلَوَاتٍ يَوْمَ الْخَنْدَقِ، فَأَمَرَ بِإِلَّا فَأَذَّنَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى الْعَصْرَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى الْعِشَاءَ»^(۱).

واته: عهبدوللا ﷺ ده‌لن: هاوبه‌شدانه‌ران له رۆژی خه‌ندهق پیغه‌مبه‌ریان ﷺ سه‌رقال کرد له ئه‌نجامدانی چوار نویر، ئه‌ویش فه‌رمانی به بیلال کرد بانگیدا، پاشان قامه‌تی بۆ کردو نویرتی نیوه‌پۆی کرد، پاشان قامه‌تی بۆ کردو نویرتی عه‌سری کرد، پاشان قامه‌تی بۆ کردو نویرتی ئیواره‌ی کرد، پاشان قامه‌تی بۆ کردو نویرتی عیشای کرد.

یهک قامهت بهسه بۆ هر نویریک له نویره‌کان به‌بت بانگدان

۶۶۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: كُنَّا فِي غَزْوَةٍ فَحَبَسَنَا الْمُشْرِكُونَ عَنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ وَالْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ الْمُشْرِكُونَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُنَادِيًا فَأَقَامَ لِصَلَاةِ الظُّهْرِ فَصَلَّيْنَا، وَأَقَامَ لِصَلَاةِ الْعَصْرِ فَصَلَّيْنَا، وَأَقَامَ لِصَلَاةِ الْمَغْرِبِ فَصَلَّيْنَا، وَأَقَامَ لِصَلَاةِ الْعِشَاءِ فَصَلَّيْنَا، ثُمَّ طَافَ عَلَيْنَا فَقَالَ: مَا عَلَى الْأَرْضِ عِصَابَةٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ ﷻ غَيْرَكُمْ»^(۲).

واته: عهبدوللای کوری مه‌سه‌وود ﷺ ده‌لن: ئیمه له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بووین هاوبه‌شدانه‌ران سه‌رقالیان کردین له به‌جیه‌نانی نویرتی نیوه‌پۆو عه‌سرو ئیواره‌و عیشا، کاتێ ئه‌وان رۆیشتن، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمانی کرد به بانگده‌ر، قامه‌تی کرد بۆ نویرتی نیوه‌پۆ، ئینجا نویرمان کردو، قامه‌تی کرد بۆ نویرتی عه‌سر، ئینجا نویرمان کرد، پاشان قامه‌تی کرد بۆ نویرتی ئیواره‌و نویرمان کرد، پاشان قامه‌تی کرد بۆ نویرتی عیشاو نویرمان کرد، پاشان به‌سه‌رماندا سو‌رپایه‌وه‌و فه‌رمووی: له‌سه‌ر زه‌ویدا ده‌سته‌یه‌ک نیه‌ یادی خوا بکه‌ن جگه‌ له‌ ئیوه‌.

(۱) صحیح لغيره.

(۲) ضعیف.

قامهت کردن بؤ که سیک رکاتیک له نویژ له بیر چووبت

۶۶۴- «عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى يَوْمًا فَسَلَّمَ وَقَدْ بَقِيَتْ مِنَ الصَّلَاةِ رَكْعَةٌ، فَأَدْرَكَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: نَسِيتَ مِنَ الصَّلَاةِ رَكْعَةً فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ وَأَمَرَ بِإِلَاءٍ فَأَقَامَ الصَّلَاةَ، فَصَلَّى لِلنَّاسِ رَكْعَةً «فَأَخْبَرْتُ بِذَلِكَ النَّاسَ، فَقَالُوا لِي: أَتَعْرِفُ الرَّجُلَ؟ قُلْتُ: لَا. إِلَّا أَنْ أَرَاهُ، فَمَرَّ بِي، فَقُلْتُ: هَذَا هُوَ. قَالُوا: هَذَا طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ»^(۱).

واته: موعاویه ی کوری خودهیج ﷺ ده گپرتتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ رۆژنیک نویژی کرد ئینجا سه لامی دایهوه، یه ک رکات له نویژه که مابوو، پیاویک پی گه یشت وتی: یه ک رکات له نویژه که بیرچوو، رۆیشته مزگه وتتهوه و فهرمانی کرد به بیلال قامهتی نویژی بؤی کرد، یه ک رکات نویژی بؤ خه لکه که کرد، نه وه وهو الهم به خه لکی گه یاند، پیان وتم: نایا نهو پیاوه ده ناسیت؟ وتم: نه خیر. مه گهر بیبینم، دواتر تیپه پری به لامدا وتم: نهو پیاوه خو به تی، وتیان: نهوه طه لحه ی کوری عوبه یدوللایه.

بانگدانی شوان

۶۶۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَبِيعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى فِي سَفَرٍ، فَسَمِعَ صَوْتَ رَجُلٍ يُؤذُنُ فَقَالَ مِثْلَ قَوْلِهِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ هَذَا لِرَاعِي غَنَمٍ أَوْ عَازِبٍ عَنْ أَهْلِهِ، فَتَنَزَّلُوا فَإِذَا هُوَ رَاعِي غَنَمٍ»^(۲).

واته: عهبدوللای کوری ره بیعه ﷺ ده گپرتتهوه: نهو له گه شتیکدا له گهل پیغه مبهر ﷺ بوو، گوئی له دنگی پیاویک بوو بانگی ده دا، به دوایدا دووباره ی کردهوه، پاشان فهرمووی: به راستی نه مه شوانی مهرو مالاته، یان که سیکه دووره له که سوکاری، که ته ماشایان کرد، ده بینن شوانی مهرو مالاته.

۶۶۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَبِيعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى فِي سَفَرٍ، فَسَمِعَ صَوْتَ رَجُلٍ يُؤذُنُ حَتَّى إِذَا بَلَغَ أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ «قَالَ الْحَكْمُ: لَمْ أَسْمَعْ هَذَا مِنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى» قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِنَّ هَذَا لِرَاعِي غَنَمٍ أَوْ رَجُلٍ عَازِبٍ عَنْ أَهْلِهِ فَهَبَطَ الْوَادِي، فَإِذَا هُوَ بِرَاعِي غَنَمٍ،

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

وَإِذَا هُوَ بِشَاةٍ مَّيْتَةٍ قَالَ: أَتَرُونَ هَذِهِ هَيَّئَةً عَلَيَّ أَهْلِيهَا؟ قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ: الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَيَّ اللَّهُ مِنْ هَذِهِ عَلَيَّ أَهْلِيهَا»^(۱).

واته: عهبدوللای کوری په بیعه ﷺ ده گپړته وه: نه و له گه شتیکدا گونی له ده نگی پیاوینک بوو بانگی ددها تا گه یشته: (أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) (حه که م که یه کیکه له گپړه وه ی نه م فهرمووده) ده لئ: نه م م له ئینو نه بو له یلا نه بیستوه) پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: نه م شوانی مهرو مالاته، یان که سیکه دووره له که سوکاری، دواتر دابهزیه شیوه که، بینی نه و که سه شوانی مهرو مالاته، جا ته ماشای کرد بهر خیک له و گوره پانه مردار بویته وه، (پیغه مبهری خوا ﷺ) فهرمووی: ئایا ده زانن نه و مرداره وه بووه چهنده بی نرخه له لای خاوه نه که ی؟ وتیان: به لئ. فهرمووی: نه م چهنده بی نرخه لای خاوه نه که ی دونیاش لای خوا له وه بی نرختره.

بانگدان بو نه و که سه ی به تنها نویتز ده کات

۶۶۶- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: يَعْجَبُ رَبُّكَ مِنْ رَاعِي غَنَمٍ فِي رَأْسِ شَطِئَةِ الْجَبَلِ يُؤَدِّنُ بِالصَّلَاةِ وَيُصَلِّي، فَيَقُولُ اللَّهُ ﷻ: انظروا إلى عبدي هذا يؤدِّنُ وَيُقِيمُ الصَّلَاةَ يَخَافُ مِنِّي، قَدْ عَقَرْتُ لِعَبْدِي وَأَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ»^(۲).

واته: عوقبه ی کوری عامیر ﷺ ده لئ: گویم لئ بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرموو: په روه ردگارت زوری پیخوشه کاتی شوانی مهرو مالات له ته پو لکه یه کی سهر شاخیک بانگ ده دات بو نویتز کردن و نویتز ده کات، خوی زالی پایه دار ده فهرموو: ته ماشای نه م بهنده یه م بکه ن بانگ ده دات و نویتز به جیده هینئ و له من ده ترسی، بیگومان نه وه منیش له و بهنده یه م خوش بووم و خستمه ناو به هه شته وه.

(۱) هذه النسخة ما أظنها تصح وما أشار إليها المزي في التحفة ولا رأيت أحدا نص على أن الحكم لم يسمع هذا من أبي لیلی وقد أخرجه المؤلف في اليوم والليلة مختصرا وأحمد بتمامه من طريقين آخرين عن شعبة به وليس فيه النفي المذكور.

(۲) صحيح. أخرجه أبو داود: ۱۲۰۳.

قامهت کردن بو ئه و که سهی به تنها نویژ دهکات

667- «عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَيْنَا هُوَ جَالِسٌ فِي صَفِّ الصَّلَاةِ الْحَدِيثِ»^(۱).

واته: ریفاعه‌ی کوری رافع رضی الله عنه ده‌گیرته‌وه: له کاتی‌کدا پیغه‌مبه‌ری خوا رضی الله عنه دانیشتیوو له ریزی نویژداو... فه‌رموو‌ده‌که‌ی باس کرد.

چۆنیه‌تی قامهت کردن

668- «عَنْ أَبِي الْمُثَنَّى، مُؤَدِّنِ مَسْجِدِ الْجَامِعِ قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ الْأَذَانِ فَقَالَ: كَانَ الْأَذَانُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَثْنَى مَثْنَى، وَالْإِقَامَةُ مَرَّةً مَرَّةً إِلَّا أَنْكَ إِذَا قُلْتَ: قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ قَالَهَا مَرَّتَيْنِ، فَإِذَا سَمِعْنَا قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ تَوَضَّأْنَا، ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الصَّلَاةِ»^(۲).

واته: ئه‌بو موئهن‌ا بانگ‌ده‌ری مزگه‌وتی (الجامع) وتی: پرسیارم له ئیبنو عومه‌ر (خوا لییان رازی بی) کرد ده‌باره‌ی بانگدان، وتی: (وشه‌کانی) بانگدان له سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری خوا رضی الله عنه دوو‌جار دوو‌جار بوو، قامه‌تیش یه‌ک‌جار یه‌ک‌جار جگه‌ له‌وه‌ی که‌ ده‌ئتی: (قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ) دوو‌جار ئه‌مه‌ی وتوو، ئه‌گه‌ر گوئیستی (قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ) بووینا‌یه‌ ده‌ست‌نویژمان ده‌گرت، پاشان ده‌رده‌چووین بو نویژ.

قامهت کردنی هه‌ر یه‌که‌ بو‌ خو‌ی

669- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلِصَاحِبٍ لِي: إِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَأَذِّنَا ثُمَّ أَقِيمَا، ثُمَّ لِيُؤْمَمَا أَحَدُكُمَا»^(۳).

واته: مالیکی کوری حوه‌یریث رضی الله عنه ده‌ئتی: پیغه‌مبه‌ری خوا رضی الله عنه به‌ من و هاوه‌له‌ که‌می فه‌رموو: ئه‌گه‌ر کاتی نویژ هات، بانگ‌بدن، پاشان قامهت بکه‌ن، ئینجا با‌یه‌ کی‌کتان پی‌شنویژتان بو‌ بکات.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۵۱۰ و ۵۱۱.

(۳) صحیح.

فهزل و گهوهیسی بانگدان

۶۷۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لَا يَسْمَعَ التَّأْدِينَ، فَإِذَا قُضِيَ النَّدَاءُ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا نُوبَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ. حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّثْوِيبُ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ يَقُولُ: اذْكُرْ كَذَا اذْكُرْ كَذَا لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ حَتَّى يَظَلَّ الْمَرْءُ إِنْ يَدْرِي كَمْ صَلَّى»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپرتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی: نه گهر بانگدرا بو نوئژ شه پتان هه لده کات و ده پروات له دو اووه دهنگی لیوه دی بو نه وهی گو بیستی بانگ نه بی، کاتی بانگ ته و او ده بی، دیته وه، کاتی قامه تی کرا بو نوئژ راده کات، کاتی که قامه ت ته و او بوو دیسان دیته وه بو نه وهی خه یال بو نوئژ خوین دروست بکات، پیته ده لی: بیری فلان شت بکه، بیری فلان شت بکه، شتی وای بیرده خاته وه له خه یالیدا نه بووه، تا سهر له پی او ده شیوننی و نازانی چهنه دکاتی کردوه.

تیرو پشک کردن له سهر بانگدان

۶۷۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَأَسْتَهَمُوا عَلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَأَسْتَبَقُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ عَلِمُوا مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپرتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمویته تی: نه گهر خه لکی بیانزانیاهه چ خیرو پاداشتیک له بانگ و ریزی یه که می نوئژدا هه یه، نینجا ده ستیان نه که وتایه جگه له وهی تیرو پشکی بو بکه ن، تیرو پشکیان بو ده کرد، وه نه گهر خه لکی بیانزانیاهه نوئژی نیوه پو چهنه خیرو پاداشتی تیدایه پیشپرکیان بو ده کرد، نه گهر بیانزانیاهه چهنه خیرو پاداشت له نوئژی عیشاو به یانیاندا هه یه، بو یان ده چوون نه گهر به سکه خشی و گا گوله ش بو وایه.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۰۸ و ۱۲۲۲ و ۱۲۳۱ و ۳۲۸۵، ومسلم: ۱۶ و ۲۸۹/۲۰، وأبو داود: ۵۱۶.

(۲) صحیح.

دانانی بانگدهریک کری له بری بانگهکھی وهرنهگری

۶۷۲- «عَنْ عَثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، اجْعَلْنِي إِمَامًا قَوْمِي. فَقَالَ: أَنْتَ إِمَامُهُمْ، وَاقْتَدِ بِأُضْعَفِهِمْ، وَاتَّخِذْ مُؤَدَّنًا لَا يَأْخُذُ عَلَيَّ أَدَانِهِ أَجْرًا»^(۱).

واته: عوسمانی کوری ته بو لعاص رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: وتم: تهی پیغه مبهری خوا ﷺ، بمکه به نیمامی خه لکه کهم، فرمووی: تو نیمامیانی، به پی لاوازترینیان نوژیان بو بکه، (واته: نویره که سووک و ناسان بکه) بانگدهریک دابنی با له بری بانگدانه کهی کری وهرنهگری.

چاکتر وایه بو مروث) بانگدهر چی ده لئ وهک تهو دووباره بکاتوه

۶۷۳- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا سَمِعْتُمُ النَّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَدَّنُ»^(۲).

واته: تهو سه عیدی خودری ﷺ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فرمووی تهی: ته گهر گویتان له بانگ بوو، بانگدهر چی وت، وه کو تهو دووباره بیلینه وه.

پاداشتی دووباره کردنهوهی بانگ به دواي بانگدهر

۶۷۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَامَ بِلَالٌ يُنَادِي، فَلَمَّا سَكَتَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ قَالَ مِثْلَ هَذَا يَقِينًا دَخَلَ الْجَنَّةَ»^(۳).

واته: تهو هورهیره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: تیمه له گهل پیغه مبهری خوا ﷺ بووین، بیلال هه لسا بانگیدا، کاتی بیده نگ بوو، پیغه مبهری خوا ﷺ فرمووی: ههر کهس وه کو تهو بلئ له ناخی دلپه وه ده چپته به هه شته وه.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۵۳۱، وابن ماجه: ۹۸۷.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۱۱، ومسلم: ۳۸۳، وأبو داود: ۵۲۲، والترمذي: ۲۰۸، وابن ماجه: ۷۲۰.

(۳) حسن.

دووباره کردنهوهی شایه تمان وهکو بانگدهر

675- «عَنْ مُجَمِّعِ بْنِ يَحْيَى الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَبِي أَمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَأَذَّنَ الْمُؤَدَّنُ فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ فَكَبَّرَ اثْنَتَيْنِ، فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَتَشَهَّدَ اثْنَتَيْنِ، فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَتَشَهَّدَ اثْنَتَيْنِ. ثُمَّ قَالَ: حَدَّثَنِي هَكَذَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(۱).

واته: موجه ممیعی کوری یه حیای نه نصاری ده لی: من لای نه بو نومامه ی کوری سه هلی کوری حونه یف ﷺ دانیشتبووم، بانگدهر بانگیدا وتی: (اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ)، نه ویش دوو جار ته کبیری کرد، (بانگدهر) وتی: (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، نه ویش دوو جار شایه تمانی هینا، وتی: (أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ)، نه ویش دوو جار دووباره ی کرده وه. پاشان وتی: معاویه ی کوری سو فیان ﷺ به م شیویه یو ی باس کردم له پیغه مبهری خوا ﷺ.

676- «عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَسَمِعَ الْمُؤَدَّنُ فَقَالَ مِثْلَ مَا قَالَ»^(۲).

واته: معاویه ﷺ ده لی: گویم له پیغه مبهری خوا ﷺ بوو، نه ویش گوئی له بانگدهر بوو بانگیدا، وه کو نه و دووباره ی کرده وه.

نهوهی بهنده ده لی کن کاتن بانگدهر وتی:

(حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ)

677- «عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَاصٍ قَالَ: إِنِّي عِنْدَ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذْ أَدَّنَ مُؤَدَّنُهُ، فَقَالَ مُعَاوِيَةُ كَمَا قَالَ الْمُؤَدَّنُ حَتَّى إِذَا قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ. قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَلَمَّا قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ. قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَقَالَ بَعْدَ ذَلِكَ مَا قَالَ الْمُؤَدَّنُ، ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۹۱۴.

(۳) حسن.

واته: عه لقه مه ی کوری وه قاص ده لئی: من له لای مو عاویه عليه السلام بووم بانگده ره که ی بانگیدا، مو عاویه دووباره ی کرده وه وه کو چۆن بانگده ره که بانگیدا، تا کاتنی وتی: (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ) مو عاویه وتی: (لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ) کاتنی وتی: (حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ). مو عاویه وتی: (لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ) دوا ی نه وه نه وه ی بانگدهر وتی، نه ویش وه کو نه و دووباره ی کرده وه، پاشان وتی: گویم لئ بوو پیغه مبهری خوا عليه السلام بهم شیوه یه ی ده وت.

سه لاوات دان له سه ر پیغه مبه ر عليه السلام له دوا ی بانگ

678- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ وَصَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا، ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ؛ فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ أَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ، فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ، حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ»^(۱).

واته: عه بد لای کوری عه مر ده لئی: گویم لئ بوو پیغه مبهری خوا عليه السلام ده یفه رموو: نه گه ر گویتان له بانگدهر بوو چی ده لئی وه کو نه و بیلینه وه، وه سه لاوات بدن له سه رم، چونکه هه ر که س یه ک سه لاواتم بو بنیری، خوا ده سه لاوات ده دات له سه ری، (واته: ره حمی له گه ل ده کات)، پاشان داوا ی وه سیله م بو بکه ن، چونکه نه وه پله یه که له به هه شتدا ته نها بو به نده یه که له به نده کانی خوا، ئومیده وارم من نه و که سه بم، هه ر که س داوا ی وه سیله م بو بکات، نه وه شه فاعه تی منی بو حه لال ده بی.

پارانوه له کاتنی بانگدان

679- «عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عليه السلام عَنْ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ: وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. رَضِيَ اللَّهُ بِرَبِّهِ، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۴، وأبو داود: ۵۲۳، والترمذي: ۳۶۱۴.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۸۶، وأبو داود: ۵۲۵، والترمذي: ۲۱۰، وابن ماجه: ۷۲۱.

واتہ: سہ عدی کوری ثہبی وہ قاص ﷺ دہ گپرتہ وہ: پیغہ مہبری خوا ﷺ
 فہر موویہ تی: ہہر کہ س کاتی گویٰ لہ بانگ دہ بی بلی: (وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
 اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا،
 وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا) واتہ: منیش شایہ تی دہ دم ہج پہر ستر او نیک نیہ جگہ لہ خوا ی
 تاک و تہ نہا ہج ہاویہ شی نیہ، موہ مہدیش بہ ندہو پیغہ مہبری خوا یہ. رازی
 بووم بہ وہی خوا پہر وہ ردگارم بیت، موہ مہدیش پیغہ مہبرم بیت، نیسلا میس
 ناینم بیت، لہ گوناہہ کانی دہ بوورد ری.

۶۸۰- (عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ
 النِّدَاءَ: اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ الثَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ. آتٍ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ
 الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ الَّذِي وَعَدْتَهُ إِلَّا حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ) (۱).

واتہ: جابری کوری عہ بدوللا (خوا لیان رازی بی) دہ لی: پیغہ مہبری خوا ﷺ
 فہر موویہ تی: ہہر کہ س گویٰ لہ بانگ بی (کہ تہ او بو) بلی: (اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ
 الثَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ. آتٍ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ الَّذِي
 وَعَدْتَهُ) واتہ: ئە ی پہر وہ ردگاری خاوەن ئەم بانگہ وازہ تہ او و ئەم نوئزہ راگیرا وہ
 کہ دہ کریت، وەسیلہ و فەزیلہ بہ خشہ بہ موہ مہد ﷺ بیگہ یہ نہرہ ئەو شوئہ
 سوپاسگوزاریہ کہ پەیمان ت پیداوہ، حەتمەن ئەوہ شەفاعە تی منی بو حەلال دہ بیت.

نوئزہ سوننت لہ نیوان بانگ و قامتہ

۶۸۱- (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعْمَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: بَيْنَ كُلِّ أَدَاتَيْنِ صَلَاةٌ. بَيْنَ كُلِّ
 أَدَاتَيْنِ صَلَاةٌ. بَيْنَ كُلِّ أَدَاتَيْنِ صَلَاةٌ لِمَنْ شَاءَ) (۲).

واتہ: عہ بدوللا کوری موغہ فل ﷺ دہ لی: پیغہ مہبری خوا ﷺ فہر موویہ تی:
 لہ نیوان دوو بانگدا نوئزہ کی (سوننت) ہہ یہ. لہ نیوان دوو بانگدا نوئزہ کی
 (سوننت) ہہ یہ، لہ نیوان دوو بانگدا نوئزہ کی (سوننت) ہہ یہ بو ئەو کہ سہ ی
 بیہ ویت (نوئزہ نجام بدات).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۱۴ و ۴۷۱۹، وأبو داود: ۵۲۹، والترمذي: ۲۱۱، وابن ماجه: ۷۷۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۲۷، ومسلم: ۸۳۸، وأبو داود: ۱۲۸۳، والترمذي: ۱۸۵، وابن ماجه: ۱۱۶۲.

۶۸۲- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ الْمُؤَدَّنُ إِذَا أَدَّنَ قَامَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَتَبَدَّرُونَ السَّوَارِيَ يُصَلُّونَ حَتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمْ كَذَلِكَ، وَيُصَلُّونَ قَبْلَ الْمَغْرِبِ وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ شَيْءٌ»^(۱).

واته: نه نه سی کوری مالیک رضی اللہ عنہ ده لی: کاتی بانگدهر بانگی بدایه خه لکانتیک له هاوه لانی پیغه مبه رضی اللہ عنہ به له یان ده کرد ده چوون له پال کوله که کان نوژیان ده کرد (واته: ده یانکرد به سوتره بو نوژه کانیان) تا پیغه مبه رضی اللہ عنہ ده رده چوو نه وان بهو شیوه به ده بوون، وه نوژی سوننه تی پیش تیواره یان ده کرد، له تیوان بانگ و قامه تتدا کاتیک زور نه بوو.

هه ره شه کردن له ده رچوون له مزگهوت دواي (بیستنی) بانگ

۶۸۳- «عَنْ أَبِي الشَّعَثَاءِ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَمَرَّ رَجُلٌ فِي الْمَسْجِدِ بَعْدَ النَّدَاءِ حَتَّى قَطَعَهُ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: أَمَا هَذَا فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ»^(۲).

واته: نه بو شه عشاء ده لی: نه بو هورهیره رضی اللہ عنہ بینی، پیاوئیکیش دواي بانگدان به ناو مزگهوتدا تیبهری تا ده رچوو له مزگهوت، نه بو هورهیره وتی: نه م پیاوه سه ریچی باوکی قاسمی کردوه رضی اللہ عنہ.

۶۸۴- «عَنْ أَبِي الشَّعَثَاءِ قَالَ: خَرَجَ رَجُلٌ مِنَ الْمَسْجِدِ بَعْدَ مَا نُودِيَ بِالصَّلَاةِ، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَمَا هَذَا فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ»^(۳).

واته: نه بو شه عشاء ده لی: پیاویک ده رچوو له مزگهوت دواي نه وهی بانگدرا، نه بو هورهیره رضی اللہ عنہ وتی: نه م پیاوه سه ریچی باوکی قاسمی کردوه رضی اللہ عنہ.

ده بن بانگدهر پیشنویر ناگادار بکاتهوه بو نویر

۶۸۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِيمَا بَيْنَ أَنْ يَفْرَغَ مِنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ إِلَى الْفَجْرِ إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً يُسَلِّمُ بَيْنَ كُلِّ رَكْعَتَيْنِ وَيُوتِرُ بِوَاحِدَةٍ، وَيَسْجُدُ سَجْدَةً

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۰۳ و ۶۲۵.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۵۸ و ۶۵۵/۲۵۹، وأبو داود: ۵۳۶، والترمذي: ۲۰۴، وابن ماجه: ۷۳۳.

(۳) صحیح.

قَدَرًا مَا يَفْرَأُ أَحَدُكُمْ خَمْسِينَ آيَةً، ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ، فَإِذَا سَكَتَ الْمُؤَدِّنُ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَتَبَيَّنَ لَهُ الْفَجْرُ رَكَعَ رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ، ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُؤَدِّنُ بِالْإِقَامَةِ، فَيَخْرُجُ مَعَهُ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بئ) ده لئی: پیغمبر ﷺ له دواى ته واو بوونى له نوژی عیسا تا کاتی نوژی به یانی سیزده رکات شهونوژی ده کرد له نیوان هر دوو رکاتیکدا سهلامی ده دایه وه، وه بهک رکات نوژی ویتیشی ده کرد، سوژده به کیشی ده برد به نه ندازه ی په نجا ثایهت، پاشان سهری بهرز ده کرده وه، جا کاتی بانگدهر له بانگی به یانی بووايه ته وه، به ره به یانی بو ده رکه وتایه، دوو رکات نوژی سووکی (سونه تی به یانی) ده کرد، پاشان پاده کشا به لای راستیدا تا بانگدهر ده هات بو لای بو قامهت کردن، نینجا له گه لیدا ده رده چوو.

۶۸۶- «عَنْ كُرَيْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قُلْتُ: كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِاللَّيْلِ؟ فَوَصَفَ: أَنَّهُ صَلَّى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً بِالْوُتْرِ، ثُمَّ نَامَ حَتَّى اسْتَثْقَلَ فَرَأَيْتُهُ يَنْفُخُ، وَأَتَاهُ بِلَالٌ فَقَالَ: الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَقَامَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَصَلَّى بِالنَّاسِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ»^(۲).

واته: کورهب وتی: پرسیارم کرد له ئینو عه بیاس (خوا لیان رازی بئ) وتم: نوژی پیغمبری خوا ﷺ چون بووه له شهودا؟ وه سفی کرد وتی: پیغمبر ﷺ یازده رکاتی کرد به ویتیشه وه، پاشان خهوت تا خه وه که ی قورس بوو ته ماشام کرد ده پیرخاند، بیلال هات بو لای وتی: نوژی نه ی پیغمبری خوا ﷺ، نه ویش هه لسا دوو رکات نوژی کرد، نینجا نوژی بو خه لکه که کردو ده ستونوژی نه گرت.

قامهت کردنی بانگدهر له کاتی ده رچوونی پیشنوژی یان نیمام

۶۸۷- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي خَرَجْتُ»^(۳).

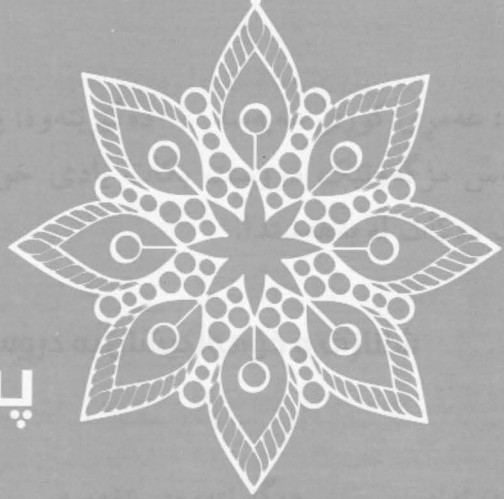
واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لئی: پیغمبری خوا ﷺ فهرمووی: نه گهر قامهت بو نوژی کرا هه لمه ستن تا ده مبینن ده رچووم.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

بازار: بازار و گورمهی در وایت گزانی مرگهون

پهرتووکی

مزگه و ته کان

بابهت: فهزل و گه وره یی دروست کردنی مزگهوت

۶۸۸- «عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ بَنَى مَسْجِدًا يُذَكِّرُ اللَّهُ فِيهِ بَنِي اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ»^(۱).

واته: عه مری کوری عه به سه ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: هه کهس مزگه و تیک دروست بکات یادی خوا ی تیدا بکری، خوا مالکی بو دروست ده کات له به هه شتدا.

شانازی و خو هه لکیشان به دروست کردنی مزگهوت

۶۸۹- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مِنْ أَسْرَاطِ السَّاعَةِ: أَنْ يَتَّبَعِيَ النَّاسُ فِي الْمَسَاجِدِ»^(۲).

واته: نه نهس ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری ﷺ فه رموویه تی: له نیشانه کانی نزیکبونه وهی رۆزی دوا یی نه وه یه: خه لکی شانازی ده کهن به سه ر یه کتری به دروست کردنی مزگه و ته کان.

باسی چ مزگه و تیک یه کهم جار دروست کرا؟

۶۹۰- «عَنْ نُبْرَاهِيمَ قَالَ: كُنْتُ أَقْرَأُ عَلَى أَبِي الْقُرْآنَ فِي السُّكَّةِ، فَإِذَا قَرَأْتُ السَّجْدَةَ سَجَدَ، فَقُلْتُ: يَا أَبَتِ، أَتَسْجُدُ فِي الطَّرِيقِ؟ فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ مَسْجِدٍ وَضِعَ أَوْلًا؟ قَالَ: الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى، قُلْتُ: وَكَمْ بَيْنَهُمَا؟ قَالَ: أَرْبَعُونَ عَامًا، وَالْأَرْضُ لَكَ مَسْجِدٌ فَحَيْثُمَا أَدْرَكْتَ الصَّلَاةَ فَصَلِّ»^(۳).

واته: نبیره ایم ده لی: من قورئانم بو باو کم ده خوینده وه له (السُّكَّة) نه گه ر نایه تی سوژده م بخویندایه سوژده ی ده برد، وتم: نه ی باو که، نایا له ریگا سوژده ده به ی؟ وتی: من گویم له نه بو زه ر ﷺ بوو ده یوت: پرسیارم کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ: چ مزگه و تیک یه کهم جار دروست کرا؟ فه رمووی: مزگه وتی حه رام، وتم:

(۱) صحیح. أخرجه الترمذي: ۱۶۳۵.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۴۴۹، وابن ماجه: ۷۴۹.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۳۶۶ و ۳۴۲۵، ومسلم: ۵۲۰، وابن ماجه: ۷۵۳.

پاشان چی تر: فهرمووی: مرگهوتی نه قصا، وتم: نیتوانیان چهند بوو (له دروست کردندا)؟ فهرمووی: چل سال، زهوی بوټ مرگهوته له ههر شوینیک کاتی نوټز هات نوټزه کت بکه.

فهرل و گهوهی نوټز کردن له مرگهوتنه کان

٦٩١- «عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ؛ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: الصَّلَاةُ فِيهِ أَفْضَلُ مِنَ الْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا مَسْجِدَ الْكُعْبَةِ»^(١).

واته: مهيمونه (خوا لئی رازی بن) خیزانی پیغمبه ر ﷺ ده لئ: ههر کهس نوټز بکات له مرگهوتی پیغمبه ر ﷺ، چونکه من گویم لئ بوو پیغمبه ر ﷺ ده یه فهرموو: نوټز کردن تیایدا (واته: مرگهوتی پیغمبه رخی خوا ﷺ) چاکتره له هه زار نوټز له مرگهوتنه کانی دیکه، جگه له مرگهوتی که عبه.

نوټز کردن له ناو که عبهی پیروژ

٦٩٢- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْبَيْتَ هُوَ وَأَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ فَأَعْلَقُوا عَلَيْهِمْ، فَلَمَّا فَتَحَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُنْتُ أَوَّلَ مَنْ وَلَجَ فَلَقِيْتُ بِلَالًا فَسَأَلْتُهُ: هَلْ صَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ؟ قَالَ: نَعَمْ. صَلَّى بَيْنَ الْعَمُودَيْنِ الْيَمَانِيَيْنِ»^(٢).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لئ: پیغمبه رخی خوا ﷺ چوه ناو که عبه، له گهل نوسامه ی کوری زهیدو بیلال و عوسمانی کوری طه لحه، ده رگا که یان له خو یان داخست، کاتن پیغمبه رخی خوا ﷺ ده رگا که ی کرده وه من یه کهم کهس بووم چوومه ژووره وه، گه یشتم به بیلال پرسیارم لئ کرد: نایا پیغمبه رخی خوا ﷺ نوټزی تیدا کرد؟ وتی: به لئ. له نیتوان دوو کوله که یه مه نیه که دا.

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ١٣٩٦ بقصة عن أبي معبد عن ابن عباس عن ميمونة.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٤٦٨ و ٥٠٤ و ٥٠٥ و ١٥٩٨ و ٢٩٨٨ و ٤٢٨٩ و ٤٤٠٠، ومسلم: ٣٨٨ و ١٣٢٩/٣٩٤، وأبو

داود: ٢٠٢٣ و ٢٠٢٤ و ٢٠٢٥، وابن ماجه: ٣٠٦٣.

فهزل و ریزی مرگهوتی نه قماو نویز کردن تیایدا

۶۹۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: أَنَّ سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ ﷺ لَمَّا بَنَى بَيْتَ الْمَقْدِسِ سَأَلَ اللَّهَ ﷻ خِلَالَ ثَلَاثَةِ: سَأَلَ اللَّهَ ﷻ حُكْمًا يُصَادِفُ حُكْمَهُ فَأُوتِيَهُ، وَسَأَلَ اللَّهَ ﷻ مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ فَأُوتِيَهُ، وَسَأَلَ اللَّهَ ﷻ حِينَ فَرَعَ مِنْ بِنَاءِ الْمَسْجِدِ أَنْ لَا يَأْتِيَهُ أَحَدٌ لَا يَنْهَازُهُ إِلَّا الصَّلَاةَ فِيهِ أَنْ يُخْرِجَهُ مِنْ حَظِيَّتِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ»^(۱).

واته: عه بدوللای کوری عمر (خوا لیبیان رازی بی) ده گپریته وه: له پیغه مبهری خواوه ﷺ فهرموویه تی: سوله یمانی کوری داوود کاتی بناغهی قودسی دانا، داوای سنی شتی له خوای زالی پایه دار کرد: داوای له خوا کرد حوکم و دادگه ریه کی بی بدات هاوشیوهی حوکم و دادگه ری خوا بی، هه ردهم له سهر حق بیت و بیبیکتی، خواش پی به خشی، وه داوای کرد خوا مولکیکی بی بدات دوا ی نهو به هیچ که سیکتی نه دات، خوا پی به خشی، وه کاتی لیبویه وه له دروستکردنی مرگهوتی نه قما داوای کرد له خوا ههر که س دیت بو نه م مرگهوته تنها بو نویز کردن، له گونا هه کانی پاکی بکاته وه وه کو نه و پوژهی له دایک بووه.

فهزل و گهوه یی مرگهوتی پیغه مبهرو ﷺ نویز کردن تیایدا

۶۹۴- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَعْرَبِيِّ مَوْلَى الْجُهَيْنِيِّ وَكَانَا مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَمِعَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَفْضَلُ مِنَ الْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الْمَسَاجِدِ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ آخِرُ الْأَنْبِيَاءِ، وَمَسْجِدُهُ آخِرُ الْمَسَاجِدِ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَأَبُو عَبْدِ اللَّهِ: لَمْ نَشْكُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يَقُولُ عَنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَمَنْعَنَا أَنْ نَسْتَنْبِتَ أَبَا هُرَيْرَةَ فِي ذَلِكَ الْحَدِيثِ، حَتَّى إِذَا تُوْفِيَ أَبُو هُرَيْرَةَ دَكْرْنَا ذَلِكَ وَتَلَاوَمْنَا أَنْ لَا نَكُونَ كَلْمَنَا أَبَا هُرَيْرَةَ فِي ذَلِكَ حَتَّى يُسْنِدَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنْ كَانَ سَمِعَهُ مِنْهُ، فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ جَالِسًا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنُ قَارِظٍ، فَدَكْرْنَا ذَلِكَ الْحَدِيثَ، وَالَّذِي فَرَطْنَا فِيهِ مِنْ نَصِّ أَبِي هُرَيْرَةَ فَقَالَ لَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ: أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَإِنِّي آخِرُ الْأَنْبِيَاءِ، وَإِنَّهُ آخِرُ الْمَسَاجِدِ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۱۴۰۸.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۳۹۴/۵۰۷.

واته: نه بو سه له مه ی کور ی عه بدو پر ه حمان و نه بو عه بدو لّای نه غه ر مه ولای جو هه نیه کان، نه و دو وانه له ها وه له کانی نه بو هورهیره ﷺ بوون، ده گپ نه وه گو ییان له نه بو هورهیره ﷺ بوو ده یوت: نو یژ کردن له مزگه وتی پیغه مبهری خوا ﷺ چاکتره له هه زار نو یژ له مزگه وته کانی تر جگه له مزگه وتی حه رام، چونکه پیغه مبهری خوا ﷺ کو تا پیغه مبه ر ﷺ بووه و مزگه وته که شی کو تا مزگه وته، نه بو سه له مه و نه بو عه بدو لّای وتیان: گو مانمان نه بوو له وه ی نه بو هورهیره ﷺ فه رمووده ی پیغه مبهری ﷺ باس ده کرد، نه وه ریگری لی کردین جه خت بکه ی نه وه له نه بو هورهیره ده رباره ی نه و فه رمووده، تا نه بو هورهیره مرد، نه وه مان باس کردو یه کترمان له سه ری لومه ده کرد که ده بوو قسه مان له گه ل نه بو هورهیره ﷺ بکر دایه تا بیوتایه پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی، نه گه ر له نه وه وه بیستویه تی، تیمه له م قسانه دا بووین، دانیش تین له گه ل عه بدو لّای کور ی ئی پراهیمی کور ی قاریظ، جا نه و فه رمووده مان بو ی باس کرد، نه وه ی له ده ستمان دا وه له ده قی نه بو هورهیره، عه بدو لّای پی و تین: شایه دی ده دم من گو یم لی بوو نه بو هورهیره ده یوت: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: به راستی من کو تایی پیغه مبه رانم، نه ویش کو تا مزگه وته.

۶۹۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ»^(۱).

واته: عه بدو لّای کور ی زهید ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: له تیوان ماله که م و مینه ره که م باخچه یه که له باخچه کانی به هه شت.

۶۹۶- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: إِنَّ قَوَائِمَ مِنْبَرِي هَذَا رَوَاتِبُ فِي الْجَنَّةِ»^(۲).

واته: ئوممو سه له مه (خوا لئی رازی بی) ده گپ رته وه: پیغه مبه ر ﷺ فه رموویه تی: پایه کانی مینه ره که ی من به شی که له به هه شت.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۱۹۵، ومسلم: ۵۰۰ و ۱۳۹۰/۵۰۱.

(۲) صحیح.

باسنی نهو مزگوتنه کی له سهر ته قواو پاریزکاری بناغهی دانراوه

۶۹۷- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: تَمَارَى رَجُلَانِ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ، فَقَالَ رَجُلٌ: هُوَ مَسْجِدُ قُبَاءَ، وَقَالَ الْآخَرُ: هُوَ مَسْجِدُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هُوَ مَسْجِدِي هَذَا»^(۱).

واته: نهبو سه عیدی خودری ﷺ ده لئی: دوو کهس مشت و مریان کرد له سهر نهو مزگوتنه کی له سهر ته قواو پاریزکاری بناغهی دانراوو له یه کهم روزه وه، پیاویکیان وتی: نهوه مزگوتی قوبائه، نهوی دیکه یان وتی: نهوه مزگوتی پیغه مبهری خوایه ﷺ، پیغه مبهر ﷺ فهرمووی: نهوه نه مزگوتنه کی منه.

فهزل و گهروهی مزگوتی قوبائو نوژی کردن تیایدا

۶۹۸- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْتِي قُبَاءَ رَاكِبًا وَمَاشِيًا»^(۲).

واته: نیبنو عومهر (خوا لیمان رازی بی) وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ ده هات بو قوباء به سواری و به پیاده.

۶۹۹- «عَنْ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ خَرَجَ حَتَّى يَأْتِيَ هَذَا الْمَسْجِدَ (مَسْجِدَ قُبَاءَ) فَصَلَّى فِيهِ كَانَ لَهُ عَدَلٌ عُمَرَةَ»^(۳).

واته: سه هلی کوری حونه یف ﷺ ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نهوه ی دهر بیجیت تا ده گاته نه مزگوتنه «مزگوتی قوباء» نوژی تیدا بکات، نهوه وه که نهوه وایه عومره ی کرد بیت.

پیچانهوهی که لوپهل به مه به ستنی گهشت کردن بو مزگوتنه کان

۷۰۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِي هَذَا وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۳۹۸، والترمذي: ۳۲۳ و ۳۰۹۹.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۱۹۱ و ۱۱۹۳ و ۱۱۹۴، ومسلم: ۵۱۵ و ۱۳۹۹/۵۲۱ و ۲۰۴۰.

(۳) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۱۴۱۲.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۱۸۹، ومسلم: ۵۱۱ و ۱۳۹۷/۵۱۲، وأبو داود: ۲۰۳۳، وابن ماجه: ۱۴۰۹.

واته: نه بو هورهیره رضی الله عنه ده گپریتته وه: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه فهرمووی: که لوپهل ناپیچریتته وه (به مه بهستی گه شکردن بو هیچ مرگه و تیک و ده سته و تنی پاداشتی زور) ته نها بو سی مرگه وت نه بی: مرگه وتی حه رام، مرگه وته که ی من، مرگه وتی نه قصا.

کردنی په رستگای جوله که، یان گاور به مرگه وت

۷۰۱- «عَنْ طَلْحِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجْنَا وَقَدَأَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعَنَا، وَصَلَيْنَا مَعَهُ وَأَخْبَرَنَا أَنْ بَارِضًا بَيْعَهُ لَنَا، فَاسْتَوْهَبْنَا مِنْ فَضْلِ طَهْوَرِهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ وَتَمَضَّمْضَ، ثُمَّ صَبَّهُ فِي إِدَاوَةٍ وَأَمَرَنَا فَقَالَ: اخْرُجُوا فَإِذَا أَتَيْتُمْ أَرْضَكُمْ فَاكْسِرُوا بِيَعْتَكُمْ وَأَنْصَحُوا مَكَانَهَا بِهَذَا الْمَاءِ وَاتَّخِذُوهَا مَسْجِدًا قُلْنَا: إِنَّ الْبَلَدَ بَعِيدٌ، وَالْحَرُّ شَدِيدٌ، وَالْمَاءُ يَنْشَفُ فَقَالَ: مُدُّوهُ مِنَ الْمَاءِ؛ فَإِنَّهُ لَا يَزِيدُهُ إِلَّا طِيبًا فَخَرَجْنَا حَتَّى قَدِمْنَا بَلَدَنَا فَكَسَرْنَا بِيَعْتَنَا، ثُمَّ نَصَحْنَا مَكَانَهَا، وَاتَّخِذْنَاهَا مَسْجِدًا، فَتَادَيْنَا فِيهِ بِالْأَذَانِ، قَالَ: وَالرَّاهِبُ رَجُلٌ مِنْ طَيْبٍ، فَلَمَّا سَمِعَ الْأَذَانَ قَالَ: دَعْوَةٌ حَقٌّ، ثُمَّ اسْتَقْبَلَ تَلْعَةً مِنْ تِلَاعِنَا فَلَمْ تَرَهُ بَعْدُ»^(۱).

واته: ته لقی کوری علی رضی الله عنه ده لی: ده رچوین وه کو نویتته ری ناوچه که مان بو لای پیغه مبهری خوا رضی الله عنه به یعه تمان پیداو نویرمان کرد له که لیدا، پیمان راگه یاند له ناوچه که ی تیمه په رستگایه کمان هه یه، داوامان لی کرد پاشماوه ی ده ستویرته که یمان پییدات، نه ویش داوای ناوی کرد ده ستویرتی گرت و ناوی وهرداوه ده می، پاشان کردیه ناو قاپیکه وه وه فرمانی پیکردین، فهرمووی: برؤن نه گهر گه یشتن به ناوچه که ی خوتان په رستگاکه تیک بدن، نه م ناوه بیرژینن به شوینه که یداو بیکه ن به مرگه وت، وتمان: ناوچه که مان دووره و، دونیاش زور گهرمه و، ناوه که ش وشک ده کات، فهرمووی ناوی تری تیکه ل بکه ن هیچی لی زیاد ناکات جگه له پاکی نه بی، ده رچوین تا گه یشتین به ولاته که مان په رستگاکه مان شکاند، پاشان ناوه که مان پرژاند به شوینه که یداو کردمان به مرگه وت، بانگمان تیایدا، وتی: قه شه که یپاویک بوو له هوزی طهی، کاتی گویی له بانگ بوو وتی: بانگه وازیکی حه قه، پاشان به ره و لای شیویک له شیوه کانمان رویش تیر نه مانینیه وه.

(۱) صحیح.

دهره تانی گوره کان و کردنی زهویه که یان به مرگه ون

۷۰۲- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَزَلَ فِي عُرْضِ الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ، فَأَقَامَ فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً، ثُمَّ أُرْسِلَ إِلَى مَلَأٍ مِنْ بَنِي النَّجَارِ فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِي سُيُوفِهِمْ، كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَدِيفُهُ، وَمَلَأٌ مِنْ بَنِي النَّجَارِ حَوْلَهُ حَتَّى أَلْقَى بِفَنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ، وَكَانَ يُصَلِّي حَيْثُ أَدْرَكَتَهُ الصَّلَاةُ فَيُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْعَنَمِ، ثُمَّ أَمَرَ بِالْمَسْجِدِ فَأُرْسِلَ إِلَى مَلَأٍ مِنْ بَنِي النَّجَارِ فَجَاءُوا فَقَالَ: يَا بَنِي النَّجَارِ تَأْمِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا قَالُوا: وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ ﷻ. قَالَ أَنَسٌ: وَكَانَتْ فِيهِ قُبُورُ الْمُشْرِكِينَ، وَكَانَتْ فِيهِ حَرْبٌ، وَكَانَ فِيهِ نَخْلٌ، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ، وَبِالنَّخْلِ فَمُقِطِعَتْ، وَبِالْحَرْبِ فَسُوِّتَتْ فَصَفُّوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ وَجَعَلُوا عِضَادَتَيْهِ الْحِجَارَةَ وَجَعَلُوا يَنْقُلُونَ الصَّخَرَ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ. وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَهُمْ وَهُمْ يَقُولُونَ: اللَّهُمَّ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَةِ، فَانْصُرِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ»^(۱).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ هات بو مه دینه له سه رووی مه دینه له گه ره کیک دابه زی پیمان دهوت نه وه کانی عه مری کوری عه وف، پیغه مبهری خوا ﷺ چوارده شهو له نیویاندا مایه وه، ئینجا ناردی به دوا ی پیاماقولان له نه وه ی نه جار، نه وانیش هاتن و شمشیریان به دهسته وه بوو، ههروه کو چاوم له پیغه مبهری خوا ﷺ بیت به سه ر و شتره که یه وه بوو، نه بوبه کریش له پشتیه وه بوو، خه لکیک له پیاماقول و خه لکی ناسایی له نه وه کانی نه جار به دهوریه وه بوون، تا گه یشته هه وشه ی مالی نه بو نه یوب، پیغه مبهری خوا ﷺ پی خوشبوو له هه ر جینگایه ک بووایه که کاتی نه نجامدانی نو یژ هاتبایه نو یژی بگردایه، له مؤلگه ی رانه مه ریشدا نو یژی ده کرد، ئینجا له مؤلگه ی رانه مه ردا نو یژی کرد، پاشان فه رمانی کرد به دروستکردنی مرگه وتیک، ناردی به دوا ی پیاماقولانی نه وه کانی نه جاردا، نه وانیش هاتن، فه رمووی: نه ی نه وه ی نه جار نرخی ته م زهویه تانم پی بلین با بتانده می؟ وتیان: نه به خوا داوای نرخی که ی ته نها له خوا ده که ی، نه نه س (خوا لئی رازی بی) ده لی: له زهویه که دا گوری هاوبه شدانه ران هه بوو، که لاوه و

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۳۴ و ۴۲۸ و ۴۲۹ و ۱۸۶۸ و ۲۱۰۶ و ۲۷۷۱ و ۲۷۷۴ و ۲۷۷۹ و ۳۹۳۲. ومسلم: ۹ و ۵۲۴/۱، وأبو داود: ۴۵۳ و ۴۵۴، والترمذي: ۳۵۰، وابن ماجه: ۷۴۲.

دارخورماشی تیدا بوو، پیغه مبهری خوا ﷺ فرمانی کرد گۆری هاوبه شدانه ران ده ریئن و تهختی بکن، پاشان که لاهه کانیشیان تهخت کرد، دارخورماکانیشیان بری، داره کانیان له پیشه وهی قبیله ی مزگهوته که ریز کرد، ئەملاولاشی به بهرد دروستکرا، هموو بهردیان ده گواسته وهو هونراوه یان ده خوینده وه، پیغه مبه ریش ﷺ له گه لیاندا بوو، ده یانوت:

خوایه خیر نیه جگه له خیری پۆزی دوا یی ... پشتیوانان و کوچبه ران سه ربخه.

قهدهغه کردن لهوهی گۆرهکان بکرین به مزگهوت

۷۰۳- «عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا: لَمَّا نُزِلَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَطَفِقَ يَطْرُحُ حَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ، فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ قَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ: لَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ»^(۱).

واته: عایشه و ئیبنو عبباس ﷺ ده لئین: کاتی پیغه مبهری خوا ﷺ نه خوش ده کهوت، قوماشیکی خه تدار ی ده دا به سه رو پوخساریدا، هه ر کاتی ناره حهت بووایه ده موچاوی ده رده خست، بهو حاله وه فه رمووی: نه فرینی خوا له جوله که و گاوره کان گۆری پیغه مبه رکانیان کرد به مزگهوت.

۷۰۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ذَكَرَتَا كَيْسَةَ رَأَتْهَا بِالْحَبَشَةِ فِيهَا تَصَاوِيرُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ أَوْلَيْكَ إِذَا كَانَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ بَنَوَا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا، وَصَوَّرُوا تِلْكَ الصُّورَ، أَوْلَيْكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده گپرتته وه: ئوممو حه بیبه و ئوممو سه له مه (خوا لئیان رازی بی) باسی که نیسه یه کیان کرد له حه به شه بینبوویان وینه ی تیدا کیشرا بوو، پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمووی: ئەوانه ته گه ر پیاوچاکیک له نتویاندا به مردایه له سه ر گۆره که ی مزگهوتیان دروست ده کردو، ئەو وینانه یان تیایدا ده کیشا، ئەوانه خراپترینی ناو خه لکن له لای خوا له پۆزی دوا یی دا.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۲۵ و ۳۴۵۳ و ۴۴۴۳ و ۵۸۱۵، ومسلم: ۵۳۱.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۲۷ و ۴۳۴ و ۱۳۴۱ و ۳۸۷۸، ومسلم: ۱۶ و ۱۷ و ۵۲۸/۱۸.

فهرل و گورهی پی رویشتن بو مزگهوت

۷۰۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: حِينَ يَخْرُجُ الرَّجُلُ مِنَ بَيْتِهِ إِلَى مَسْجِدِهِ، فَرَجُلٌ تُكْتَبُ حَسَنَةٌ وَرَجُلٌ تَمْحُو سَيِّئَةٌ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضی الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهه صلی الله علیه و آله فهرمووی: کاتی پیاونیک دهرده چی له مال بو مزگهوت، به هر ههنگاویکی چاکه دنوسری، وه به هر ههنگاویکی تری گوناھی دهسپریته وه.

قهدهغه کرن له ریگری کردن له رویشتنی ئافرهتان بو مزگهوتنه کان

۷۰۶- «عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا اسْتَأْذَنَتِ امْرَأَةٌ أَحَدَكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يَمْنَعُهَا»^(۲).

واته: سالیم له باوکیه وه رضی الله عنه ده گپریته وه: وتوویه تی: پیغه مبهه ری خوا صلی الله علیه و آله فهرموویه تی: نه گهر خیزانی هر یه کیکتان داوای مؤله تی کرد بو مزگهوت، با ریگری نه کات (مؤله تی پیدات).

چ شتیکی ده بیته بهر بهست له بهردهم خاونه که هی له رویشتن بو مزگهوت

۷۰۷- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ «قَالَ أَوْلَ يَوْمٍ: الثُّومُ، ثُمَّ قَالَ: الثُّومُ وَالْبَصَلُ وَالْكَرْبَابُ»، فَلَا يَقْرَبْنَا فِي مَسَاجِدِنَا؛ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَى مِمَّا يَتَأَذَى مِنْهُ الْإِنْسُ»^(۳).

واته: جابر رضی الله عنه ده لی: پیغه مبهه ری خوا صلی الله علیه و آله فهرموویه تی: هر کهس له م داره ی خوارد، «به کهم روژ فهرمووی: سیر، پاشان فهرمووی: سیرو پیازو کهوهر» با نزیکه مزگهوتنه کانمان نه که ویتته وه، چونکه فریشته کان بیزار ده بن بهو شته ی مروف پی بیزار ده بی.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۷۳ و ۸۹۹ و ۵۲۳۸، ومسلم: ۱۳۴ و ۴۴۲/۱۴۰، وأبو داود: ۵۶۶ و ۵۶۷ و ۵۶۸، والترمذي: ۵۷۰، وابن ماجه: ۱۶.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۵۴ و ۸۵۵ و ۵۴۵۲ و ۷۳۵۹، ومسلم: ۷۳ و ۵۶۴/۷۵، وأبو داود: ۲۸۲۲، والترمذي: ۱۸۰۶.

چ شتیگ ده بیته هوی وه دهر نانی مرگه و ته له مرگه و ته

۷۰۸- «عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ تَأْكُلُونَ مِنْ شَجَرَتَيْنِ مَا أَرَاهُمَا إِلَّا حَبِثَتَيْنِ: هَذَا الْبَصَلُ وَالثُّومُ، وَلَقَدْ رَأَيْتُ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ إِذَا وَجَدَ رِيحَهُمَا مِنَ الرَّجُلِ أَمَرَ بِهِ فَأَخْرَجَ إِلَى الْبَقِيعِ، فَمَنْ أَكَلَهُمَا فَلْيُمِثْهُمَا طَبْخًا»^(۱).

واته: عومهری کوری خه طباب ﷺ ده لئی: بیگومان ئیوه نهی خه لکینه له دوو دار ده خوون نه وهی من ده بیینم پیسن (نه وانیش بریتین له: پیازو سیر، به راستی پیغه مبهری خوام ﷺ بینی نه گهر که سیک بونی نهو دووانه ی لئی بهاته یه (له ناو مرگه و ته) ده ریده کرد بو به قیغ، بویه ههر کهس ده بانخوات با به ناگر بونه که یان لابه ری و نه هیلئی.

ده وار هه لدان له ناو مرگه و ته کان

۷۰۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَغْتَسِلَ، صَلَّى الصُّبْحَ ثُمَّ دَخَلَ فِي الْمَكَانِ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ يَغْتَسِلَ فِيهِ، فَأَرَادَ أَنْ يَغْتَسِلَ الْعَشْرَ الْأَوَّلَ مِنْ رَمَضَانَ، فَأَمَرَ فَضْرِبَ لَهُ حَبَاءً، وَأَمَرَتْ حَفْصَةَ فَضْرِبَ لَهَا حَبَاءً فَلَمَّا رَأَتْ زَيْنَبَ حَبَاءً هَا أَمَرَتْ فَضْرِبَ لَهَا حَبَاءً فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَلَيْسَ تُرَدْنَ؟ فَلَمْ يَغْتَسِلْ فِي رَمَضَانَ وَاعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ نه گهر بیویستایه ئیعتیکاف بکات نوژی به یانی ده کرد، پاشان ده چوو بو نهو شوینه ی ده یویست ئیعتیکافی تیدا بکات، ویستی له ده شهوی کوتایی ره مهزان ئیعتیکاف بکات، فرمانی کرد ده وار ئیکی بو هه لدر، حه فسه ش فرمانی کرد ده وار ئیکی بو هه لدر، کاتی زهینه ب ده واره که ی نهوی بینی فرمانی کرد ده وار ئیکی بو هه لدر، کاتی پیغه مبهری خوا ﷺ نه وهی بینی، فرمووی: مه بهستان پی چاکه یه؟ ئیتر ئیعتیکافی نه کرد له ره مهزان، له ده شهوی شه والدا ئیعتیکافی کرد.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۶۷، وابن ماجه: ۱۰۱۴ و ۲۷۲۶ و ۳۳۶۳.

(۲) صحیح. أخرجه البخاری: ۲۰۳۳ و ۲۰۳۴ و ۲۰۴۱ و ۲۰۴۵، ومسلم: ۱۱۷۲/۶، وأبو داود: ۲۴۶۴، والترمذی: ۷۹۱، وابن ماجه: ۱۷۷۱.

۷۱۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أُصِيبَ سَعْدُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ رَمَاهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ رَمِيَةً فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خِيَمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ»^(۱).

واته: عائشه (خوالتی رازی بی) ده لئی: سه عد له جهنگی خه ندهق بریندار کرا، پیاویک له قوره یش (تیریک، یان یمیکی) بو هاویشت شاده ماری خوینبهری پری، پیغه مبهری خوا ﷺ ده وار یکی له ناو مزگهوت بوی هه لدا، له بهر نهوهی زوو زوو سهردانی بکات و ناگاداری حالی بیت.

هینانی مندالان بو مزگهوت

۷۱۱- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ فِي الْمَسْجِدِ، إِذْ حَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَحْمِلُ أُمَامَةَ بِنْتَ أَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ وَأُمَهَا زَيْنَبُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهِيَ صَبِيَّةٌ يَحْمِلُهَا فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهِيَ عَلَى عَاتِقِهِ يَضَعُهَا إِذَا رَكَعَ، وَيُعِيدُهَا إِذَا قَامَ حَتَّى قَضَى صَلَاتَهُ يَفْعَلُ ذَلِكَ بِهَا»^(۲).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لئی: له کاتی کدا تیمه دانیشتبووین له مزگهوتدا، له ناکاو پیغه مبهری خوا ﷺ هاته دهره وه نومامه ی کچی نه بو عاصی کوری په بیعه ی له باوه شدا بوو، دایکیشی زهینه بی کچی پیغه مبهری خوا ﷺ بوو، نومامه کچی کی بچووک بوو، پیغه مبهری خوا ﷺ هه لیده گرت و نوژی ده کرد نهو له سهر شانی بوو، نه گهر بچوایه ته پرکوع دایده نا، نه گهر هه لسا بایه وه ده یخسته وه سهر شانی، تا نویزه که ی ته واو کرد بهو شیوه ی ده کرد.

به ستنه وه ی دیل به کوله که ی مزگهوت

۷۱۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْلًا قَبَلَ نَجْدٍ، فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ: ثُمَامَةُ بْنُ أَثَالٍ، سَيِّدُ أَهْلِ الْيَمَامَةِ، فَرُبِّطَ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۶۳ و ۲۸۱۳ و ۳۹۰۱ و ۴۱۱۷ و ۴۱۲۲، ومسلم: ۱۷۶۹/۶۵، وأبو داود: ۳۱۰۱.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ چهند سوار یکی نارد به ره و لای نه جد، پیاویکیان هینا له به نی حنیفه پیی ده و ترا: نومامه ی کوری نه ئال گه وره یه مامه بوو، به سترایه وه به کۆله که یه ک له کۆله که کانی مزگه و ته وه.

و شتر خستنه ناو مزگه وت

۷۱۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَافَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ عَلَى بَعِيرٍ يَسْتَلِمُ الرُّكْنَ بِمَحَجِّنٍ»^(۱).

واته: عه بدو لالی کوری عه بیاس (خوا لیان رازی بی) ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ له حه جی مالتاوا بیی طه وافی کرد له سهر و شتر یک به گوجانه که ی ناماژه ی بو پرووکن ده کرد.

قه ده غه کردنی کرین و فروشتن له ناو مزگه وت و

دانیشن به شیوه ی بازنه بو قسه کردن پیش نوژی هینی

۷۱۴- «عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ كَثِيرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ التَّحْلُقِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَبْلَ الصَّلَاةِ، وَعَنِ الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ فِي الْمَسْجِدِ»^(۲).

واته: عه مپی کوری شوعه یب له باوکیه وه له باپیره یه وه ﷺ ده گپرتته وه: وتوویه تی: پیغه مبهری ﷺ قه ده غه ی کرده له دانیشن به شیوه ی بازنه بو قسه کردن له پوژی هینی پیش نوژی کردن له ناو مزگه وت، وه (ههروه ها قه ده غه ی کرده) له کرین و فروشتن له ناو مزگه وتدا.

قه ده غه کردن له شیعر وتن له مزگه وتدا

۷۱۵- «عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ كَثِيرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ تَنَاشُدِ الْأَشْعَارِ فِي الْمَسْجِدِ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۶۰۷، ومسلم: ۱۲۷۲، وأبو داود: ۱۸۷۷، وابن ماجه: ۲۹۴۸.

(۲) حسن. أخرجه أبو داود: ۱۰۷۹، والترمذي: ۳۲۲، وابن ماجه: ۷۴۹ و ۷۶۶ و ۱۱۳۳.

(۳) حسن.

واته: عه مری کوری شوعه یب له باوکیه وه له باپیره یه وه ﷺ ده گیریتته وه: و توویه تی: پیغه مبه ر ﷺ نه هی کردوه له وتنی شاعر له ناو مزگه وتدا.

رینگه دان به وتنی شیعرنی چاک له ناو مزگه وتدا

۷۱۶- «عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ قَالَ: مَرَّ عَمْرُ بِحَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَهُوَ يُنْشِدُ فِي الْمَسْجِدِ، فَلَحَظَ إِلَيْهِ فَقَالَ: قَدْ أَنْشَدْتُ وَفِيهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ، ثُمَّ التَفَّتْ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: أَحِبَّ عَنِّي اللَّهُمَّ أَيُّدَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ؟ قَالَ: اللَّهُمَّ نَعَمْ»^(۱).

واته: سه عیدی کوری موسه ییب ده لئی: عومه ری کوری خه طاب تییه ری به لای حه سانی کوری ثابیت (خوا لییان رازی بی)، له ناو مزگه وتدا شیعرنی ده وت، به لاجاوه وه ته ماشای کرد، نه ویش وتی: شیعرم وتوه که سیکتی تیدا بوو له تو چاکتر بوو، پاشان حه سان لایکرده وه له نه بو هورهیره ﷺ وتی: ئایا نه تیبستوه پیغه مبه ر ﷺ ده یفه رموو: خوا به پشتیوانی لی بکه به جیبریل؟ (نه بو هورهیره ﷺ) وتی: به لئی.

قه دهغه کردن له بانگهواز کردن بو شتی ونبوو له مزگه وتدا

۷۱۷- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ يُنْشِدُ صَالَةً فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا وَجَدْتُ»^(۲).

واته: جابر ﷺ ده لئی: پیاویک هات له ناو مزگه وتدا بانگه وازی بو شتیکی ونبوو ده کرد، پیغه مبه ری خوا ﷺ پینی فه رموو: نه یدووزیتته وه (چونکه مزگه وت شوینی عیبادت و خواپه رسته ه).

ده رختنی چهک له مزگه وتدا

۷۱۸- «عَنْ سُفْيَانَ قَالَ: قُلْتُ لِعَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَسَمِعْتَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: مَرَّ رَجُلٌ بِسِهَامٍ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خُذْ بِنِصَالِهَا، قَالَ: نَعَمْ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۵۳ و ۳۲۱۲ و ۶۱۵۲، ومسلم: ۱۵۱ و ۲۴۸۵/۱۵۲، وأبو داود: ۵۰۱۳ و ۵۰۱۴.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۵۱ و ۷۰۷۳ و ۷۰۷۴، ومسلم: ۱۲۰ و ۲۶۱۴/۱۲۱، وابن ماجه: ۳۷۷۷.

واته: سوفیان ده لئی: به عه مرم وت: نایا بیستوته جابیر رضی الله عنه بلئی: پیاویک به کۆمه له تیری که وه تیپهر بوو به ناو مزگه وتدا، پیغه مبهری خوا رضی الله عنه پینی فهرموو: سه ر تیره کان به دهست بگره، (تا که س نازاری به رنه که وی به هویانه وه) وتی: به لئی.

تت نالاندنی په نجه کان به نیویه کدا له مزگهوت

۷۱۹- «عن الأسود قال: دخلت أنا وعلقمة على عبد الله بن مسعود فقال لنا: أحملى هؤلاء؟ قلنا: لا. قال: قوموا فحملوا، فذهبوا لثقوم خلفه، فجعل أحدنا عن يمينه والآخر عن شماله، فحلى بغير إذن ولا إقمة، فجعل إذا ركع شبك بين أصابعه وجعلنا بين زكبيته وقال: هكذا رأيت رسول الله ﷺ يفعل»

واته: نه سوهد ده لئی: من و عهلقمه ره یشتین بو لای عه بدوللای کوری مه سهوود پینی وتین: نایا نه وانه نوژیان کردوه؟ وتمان: نه خیر. وتی: هه لسن نوژی بکن، هه لسان له پشتیه وه نوژی بکهین، یه کیکمان که وتینه لای راستی و نه وی ترمان له لای چه بی، نوژی کرد به بی بانگ و قامهت، جا نه گهر بچو وایه ته رکوع په نجه کانی ده کرد به نیویه کدا و ده یخسته نیوان هه ردوو نه ژنوی، وتیشی: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه بینی به م شیوه ی ده کرد.

۷۲۰- «عن سليمان قال: سمعت إبراهيم، عن علقمة والأسود، عن عبد الله فذكر نحوه»

واته: عهلقمه وه نه سوهد له عه بدوللاوه هه مان فهرمووده یان گپراوه ته وه.

پالکهو تن له ناو مزگهوت

۷۲۱- «عن عباد بن تميم، عن عمه رضی الله عنه أنه، رأى رسول الله ﷺ مستلقيا في المسجد، واضعاً إحدى رجليه على الأخرى»

واته: عوبادی کوری ته میم له مامیه وه رضی الله عنه ده گپریته وه، وتوویه تی: نه و پیغه مبهری خوا رضی الله عنه بینیوه له ناو مزگه وتدا پالکه وتبوو قاچیکی خستبووه سه ر قاچه که ی دیکه ی.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۶ و ۲۷ و ۵۳۴/۲۸، وأبو داود: ۶۱۳ و ۸۶.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۷۵ و ۵۹۶۹ و ۶۲۸۷، ومسلم: ۷۵ و ۲۱۰۰/۷۶، وأبو داود: ۴۸۶۶، والترمذي: ۲۷۶۵.

خوتن له ناو مزگهوت

۷۲۲- «عن ابن عمر رضي الله عنهما، أنه كان ينام وهو شاب عذب لا أهل له على عهد رسول الله ﷺ في مسجد النبي ﷺ»

واته: ئيبنو عومەر (خوا لتيان رازی بې) ده گيږيته وه: نه و گه نجیکی تازه پیڼگه یشتوو بوو له سهرده می پیڼغه مبهری خوا ﷺ خیزانی نه بوو له ناو مزگهوتی پیڼغه مبهر ﷺ ده خهوت.

تف کردن له ناو مزگهوت

۷۲۳- «عن انس بن مالك قال: قال رسول الله ﷺ: البصاق في المسجد خطيئة وكفارتها دفنها»

واته: نه نهس ده لئ: پیڼغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: تف کردن له ناو مزگهوت هه له و گونا هیکه، که فاره ته که ی شاردنه وه یه تی (خاویڼ کردنه وه یه تی).

قهده غه کردن له به لغهم فریدانه ناو مزگهوت

۷۲۴- «عن ابن عمر رضي الله عنهما، أن رسول الله ﷺ رأى بصاقاً في حجر القبلة فحكته، ثم أقبل على الناس فقال: إذا كان أحدكم يُصلي فلا يبصقن قبر وجهه، فإن الله يخطو قبر وجهه إذا صلى»

واته: ئيبنو عومەر (خوا لتيان رازی بې) ده گيږيته وه: پیڼغه مبهری خوا به لغه میکی بینی له دیواری قبیله ی مزگهوت کړاندی، پاشان پرووی کرده خه لکه که و، فه رمووی: نه گه ر به کتیک له تپوه نویژی کرد با تف نه کاته پیڼشی خوی، چونکه خوی زالی پایه دار له کاتی نویزه که یدا پرووه و پروویه تی.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۳۰ و ۱۱۵۶ و ۱۱۵۷ و ۲۱۲۱ و ۲۱۲۲ و ۳۷۲۸ و ۳۷۳۹ و ۳۷۴۰ و ۷۰۲۸ و ۷۰۲۹ و ۷۰۳۰ و ۷۰۳۱، ومسلم: ۲۴۷۸ و ۲۴۷۹، والترمذي: ۳۸۲۵، وإبن ماجه: ۷۵۱ و ۳۹۱۹.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۱۵، ومسلم: ۵۵ و ۵۵۲/۵۶، وأبو داود: ۴۷۴ و ۴۷۵ و ۴۷۶، والترمذي: ۵۷۲.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۰۶ و ۷۵۳ و ۱۲۱۳ و ۶۱۱۱، ومسلم: ۵۰ و ۵۴۷/۵۱، وأبو داود: ۴۷۹، وإبن ماجه: ۷۶۳.

باسی قهدهغه کردن لهوهی که سیک له کاتی نویژدا تف بکاته پیشی، یان لای راستی

۷۲۵- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى نُحَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ فَحَكَّهَا بِحَصَاةٍ، وَنَهَى أَنْ يَبْصُقَ الرَّجُلُ بَيْنَ يَدَيْهِ أَوْ عَنْ يَمِينِهِ وَقَالَ: يَبْصُقُ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى»^(۱).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری ﷺ چاوی کهوت به به لغه میک له قبیله ی مزگهوت به بهرد کپاندی، وه قهدهغه ی کرد پیاویک تف بکاته پیشی خوی، یان لای راستی، فهرمووی: با تف بکاته لای چه پی، یان ژیر پی چه پی.

ریگه دان به نویژکر تف بکاته پشتی، یان لای چه پی

۷۲۶- «عَنْ طَارِقِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُحَارِبِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا كُنْتَ تُصَلِّي فَلَا تَبْرُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْكَ وَلَا عَنْ يَمِينِكَ، وَابْصُقْ خَلْفَكَ أَوْ تِلْقَاءَ شِمَالِكَ إِنْ كَانَ فَارِغًا وَإِلَّا فَهَكَذَا، وَبَرَّقَ تَحْتَ رِجْلِهِ وَدَلَّكَهُ»^(۲).

واته: طاریقی کوری عه بدوللای موحاریبی ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نه گهر تو نویژت کرد تف فریمه دهره پیشی خوت، ههروه ها فری مه دهره لای راست، به لکو تف فریبه دهره پشت، یان لای چه پت نه گهر که سی لی نه بو، نه گهرنا به م شیوه یه بکه، تفی کرده ژیر پی و پی به سهردا هینا.

چ قاجیک ده هینرت به سهر تفه که دا

۷۲۷- «عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ بْنِ الشُّخَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَنَخَّعَ فَدَلَّكَهُ بِرِجْلِهِ الْيُسْرَى»^(۳).

واته: نه بو علانی کوری شیخیر له باوکیه وه ﷺ ده گپریته وه: وتوویه تی: پیغه مبهری خوا ﷺ بینی به لغه می کرده ژیر پی، پی چه پیشی پیداهینا.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۰۸ و ۴۰۹ و ۴۱۰ و ۴۱۱ و ۴۱۴، ومسلم: ۵۴۸، وابن ماجه: ۷۶۱.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۴۷۸، والترمذي: ۵۷۱، وابن ماجه: ۱۰۲۱.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۸ و ۵۵۴/۵۹، وأبو داود: ۴۸۲ و ۴۸۳.

بۆن خۆشکردنی مزگهوت

۷۲۸- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نُحَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ، فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْهَهُ، فَقَامَتِ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَحَكَّتْهَا وَجَعَلَتْ مَكَانَهَا خُلُوقًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا أَهَذَا»^(۱).

واته: ئەنەسی کۆری مالیک رەزیدە لە: پێغەمبەری خوا ﷺ بە لێمەمبەری بێنی لە قیبلە ی مزگهوت، توورە بوو تا روخساری سوور هەلگەرا، ئاfrهتیک لە ئەنصار هەلسا کړاندی و بۆنیکى خۆشى کرد بە شوینه کهیدا، پێغەمبەری خوا ﷺ فرمووی: نای ئەمە چەند کاریکی چاکە.

نژای چوونه ناو مزگهوت و هاتنه دەرەوهی تێیدا

۷۲۹- «عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حُمَيْدٍ وَأَبَا أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولَانِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ»^(۲).

واته: عەبدولمەلیکی کۆری سەعید دەلی: گویم لێ بوو ئەبو حومەیدو ئەبو ئوسەید (خوا لێیان رازی بێ) دەیانوت: پێغەمبەری خوا ﷺ فرمووی: ئەگەر یەکیک لە ئێوه چوو ناو مزگهوتەوه با بلی: خوایه دەرگاکانی میهره بانی خۆتم بۆ بکەرەوهو، ئەگەر دەرچوو با بلی: خوایه من داوای فەزڵ و چاکە ی تو دەکەم.

فەرمان کردن به نوێژ کردن پیش دانیشتن له ناو مزگهوت

۷۳۰- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ، فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۷۱۲.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۷۱۳، وأبو داود: ۴۶۵، وابن ماجه: ۷۷۲.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۴۴ و ۱۱۶۳، ومسلم: ۶۹ و ۷۱۴/۷۰، وأبو داود: ۴۶۷، والترمذي: ۳۱۶، وابن ماجه:

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: نه گه ره کیکی له ئیوه چووه ناو مزگهوتته وه با دوو رکات نویژ بکات، پیش نه وهی دابنیشیت.

ریگه دان به دانیشتن له ناو مزگهوت و دهرچوون لای به بت نویژ کردن

۷۳۱- «عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ حَدِيثَهُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ قَالَ: وَصَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَادِمًا، وَكَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَرَكَعَ فِيهِ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ جَلَسَ لِلنَّاسِ، فَلَمَّا فَعَلَ ذَلِكَ جَاءَهُ الْمُخَلَّفُونَ، فَطَفِقُوا يَعْتَذِرُونَ إِلَيْهِ وَيَخْلِفُونَ لَهُ، وَكَانُوا بِضَعًا وَتَمَانِينَ رَجُلًا، فَقَبِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَانِيَتَهُمْ وَبَايَعَهُمْ وَاسْتَعْفَرَ لَهُمْ وَوَكَّلَ سَرَائِرَهُمْ إِلَى اللَّهِ ﷻ حَتَّى جِئْتُ، فَلَمَّا سَلَّمْتُ تَبَسَّمَ تَبَسُّمَ الْمُغْضَبِ، ثُمَّ قَالَ: تَعَالَ، فَجِئْتُ حَتَّى جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ لِي: مَا خَلَفَكَ؟ أَلَمْ تَكُنْ ابْتَعْتَ ظَهْرَكَ؟ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي وَاللَّهِ لَوْ جَلَسْتُ عِنْدَ غَيْرِكَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا لَرَأَيْتُ أَنِّي سَأَخْرُجُ مِنْ سَخَطِهِ وَلَقَدْ أُعْطِيتُ جَدَلًا، وَلَكِنَّ وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لَنْ حَدَّثْتُكَ الْيَوْمَ حَدِيثَ كَذِبٍ لَتَرَضَى بِهِ عَنِّي لِيُوشِكَ أَنَّ اللَّهَ ﷻ يُسَخِّطُكَ عَلَيَّ، وَلَنْ حَدَّثْتُكَ حَدِيثَ صَدَقٍ تَجِدُ عَلَيَّ فِيهِ إِنِّي لَأَرْجُو فِيهِ عَفْوَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ قَطُّ أَقْوَى وَلَا أَيْسَرَ مِنِّي حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَمَا هَذَا فَقَدْ صَدَقَ، فَقُمْتُ حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ فِيكَ. فَقُمْتُ فَمَضَيْتُ»^(۱).

واته: كه عیبی كوری مالیک ﷺ باسی به سه رهاته كه ی خوی ده كرد كاتنی له پیغه مبهری خوا ﷺ دواكهوت له غهزای ته بووك، ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ سه ره له بیانی گه پرایه وه، كاتنی بگه پرایه ته وه له گه شتیك لای ده دا بو مزگهوت و دوو ركات نویژی تیدا ده كرد، پاشان داده نیشت بو پرایی كردنی كاروباری خه لكی، ئینجا دواكهوتتوه كان كه هه شتاو نه وه نده كه سه ده بوون هاتن بو لای پاساویان ده هینایه وه و سوئندیان بو خوارد، پیغه مبهری ﷺ پاساوه كه یانی به پوآلهت لئ وهرگرتن و به یعتی پیدان و داوای لیخوشبوونی بو كردن، نهینیه كانیانی سپارده خوا، تا من هاتم بو لای كاتنی سلاوم لیكرد بزه ی كرد، بزه یه کی توره نامیز، پاشان فه رمووی: وهره پویشتم له بهره ستیدا دانیشتم، فه رمووی: چی دوای خستیت، نایا تو و لاخت نه كریبوو؟ وتم: به لئ، نه ی پیغه مبهری خوا، سوئند به خوا له لای

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۷۵۷ و ۲۹۴۷ و ۲۹۴۸ و ۲۹۴۹ و ۲۹۵۰.... و مسلم: ۷۱۶ و ۲۷۶۹، وأبو داود: ۲۲۰۲ و ۲۶۰۵ و ۲۷۷۳ و ۲۷۸۱ و ۳۳۱۷ و ۳۳۱۸ و ۳۳۱۹ و ۳۳۲۱ و ۴۶۰۰، والترمذي: ۳۱۰۲، وابن ماجه: ۱۳۹۳.

کەسیکی تر له ئەهلی دنیا دا بنیشتمایه، پیم وابوو به پاساوێک خۆم له توو پەیی رزگار دە کرد، بۆ ئەو کارەش زمانی پاراوم پێدراوه، بەلام ئەو پێغه مبهری خوا ئەو دەزانم ئەگەر ئەمڕۆ به قسه یه کی درۆ تو له خۆم پازی بکەم، نزیکه سبهینی خوای زالی پایه دار له من توو پەت بکات، خۆ ئەگەر قسه ی راستت بۆ بکەم دەبینی گونا هبارم، منیش له باره ی ئەو گونا هه وه ئومیدم به لیخوشبوونی خوا هه یه. سویند به خوا پاساوێکم نه بوو (بۆ ئەم خۆ دوا خسته)، هیچ کات ئەو نه ده به توانا و ده سترویشتوو نه بووم وه کو ئەو کاته ی له تو دوا که وتیم. پێغه مبهری خوا ﷺ فرمووی: ئەمه راستی وت، هه لسه تا خوا فرمانت له باره وه ده دات.

نوێژ کردنی ئەو کەسه ی تێده پەری به ناو مزگهوتدا

۷۳۲- «عَنْ أَبِي سَعِيدِ بْنِ الْمُعَلَّى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نَعْبُدُ إِلَى السُّوقِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَنَمُرُ عَلَى الْمَسْجِدِ فَنُصَلِّي فِيهِ»^(۱).

واته: ئەبو سه عیدی کوپی موعه للا ﷺ ده لێ: تێمه له سه رده می پێغه مبهری خوا ﷺ به یانیان ده رده چووین بۆ بازار، تێده به رین به ناو مزگهوتدا و نوێژمان تێدا ده کرد.

هاندان بۆ دانیشتن و مانه وه له مزگهوت و چاوه روان کردنی نوێژ

۷۳۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ الَّذِي صَلَّى فِيهِ مَا لَمْ يُحَدِّثْ اللَّهُمَّ اغْمِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمَهُ»^(۲).

واته: ئەبو هورهیره ﷺ ده گنیرتته وه: پێغه مبهری خوا ﷺ فرموویه تی: به راستی فریشته کان نزاو پارانه وه بۆ هه ر یه کێکشان ده کەن مادام له شوینی نوێژه کهیدا بیت که نوێژی تێدا کردوه، تا ده ستنوێژی نامینی، (فریشته کان ده لێن): خوا به لێی خۆشبه، خوا به ره حمی بێ بکه.

(۱) ضعیف.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۷۶ و ۴۴۵ و ۶۴۷ و ۶۵۹ و ۲۱۱۹ و ۲۲۲۹، ومسلم: ۲۷۳ و ۶۴۹/۲۷۶، وأبو داود: ۴۶۹ و ۴۷۰ و ۴۷۱، والترمذي: ۳۰.

۷۳۴- «عَنْ سَهْلِ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَنْ كَانَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ فَهُوَ فِي الصَّلَاةِ»^(۱).

واته: سه هلی ساعیدی رضی الله عنه ده لئی: گویم لئی بوو پیغهمبر خوا ﷺ ده یفه رموو: ههر کهس له مزگه و تنه چاوه پروانی نویتز بکات نه وه له نویتز دایه (واته: پاداشتی نه وه ی بو ده نووسری و نویتز نه نجام ده دات هه تا بانگدهر بانگ ده دات و ده ست به نویتز کردن ده کهن).

باسی قهده غه کردنی پیغهمبر ﷺ له نویتز کردن له ناو مؤلگه ی و شتر

۷۳۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الصَّلَاةِ فِي أَعْطَانِ الْإِبِلِ»^(۲).
واته: عه بدوللای کوری موغه ففهل ﷺ ده گپریته وه: پیغهمبری خوا ﷺ پریگری کردوه له نویتز کردن له به چای و شتر.

ریگه دان له نویتز کردن له مؤلگه ی و شتر

۷۳۶- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: جُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا، أَيُّنَمَا أَدْرَكَ رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِي الصَّلَاةَ صَلَّى»^(۳).
واته: جابری کوری عه بدوللا (خوا لییان رازی بی)، ده لئی: پیغهمبری خوا ﷺ فه رموو یه تی: زه ویم بو کراوه به مزگه وت و پاکی، له ههر جینگایه ک پیاویک له نوممه ته کهم کاتی نویتزی به سهر داهات با نویتزه که ی بکات.

نویتز کردن له سهر حه سیر

۷۳۷- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ أُمَّ سَلِيمٍ سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَأْتِيَهَا فَيُصَلِّيَ فِي بَيْتِهَا فَتَتَّخِذَهُ مُصَلًّى، فَأَتَاهَا فَعَمِدَتْ إِلَى حَصِيرٍ فَنَضَحَتْهُ بِمَاءٍ، فَصَلَّى عَلَيْهِ وَصَلُّوا مَعَهُ»^(۴).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۷۶۹.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۳۵ و ۴۳۸ و ۳۱۲۲، ومسلم: ۵۲۱.

(۴) صحیح. أخرجه أبو داود: ۶۵۸.

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده گپرتته وه: نوممو سوله یم داوای کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ بچیت بو مالیان نوپز بکات تیابدا تا نه ویش بیکات به جیگای نوپز کردن، نه ویش هات بو مالیان چوو بو سهر چه سیریک ناوپرژینی کردو نوپزی له سهری کرد، نه وایش له گه لیدا نوپزیان کرد.

نوپز له سهر بهرمال

۷۳۸- «عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ»^(۱).

واته: مهیمونه (خوا لئی رازی بی) ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ نوپزی له سهر بهرمال ده کرد.

تیبینی: (الْخُمْرَةِ): بریتیه له و چه سیره ی چنینه که ی گوره بیت.

نوپز کردن له سهر مینبر

۷۳۹- «حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ بْنُ دِينَارٍ: أَنَّ رَجُلًا أَتَوْا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ ﷺ، وَقَدْ امْتَرَوْا فِي الْمِنْبَرِ مِمَّ عُوْدُهُ؟ فَسَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِفُ مِمَّ هُوَ، وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ أَوَّلَ يَوْمٍ وُضِعَ، وَأَوَّلَ يَوْمٍ جَلَسَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، أَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى فُلَانَةَ امْرَأَةٍ «قَدْ سَمَّاهَا سَهْلًا»: أَنْ مَرِيَ غُلَامِكِ النَّجَّارِ أَنْ يَعْمَلَ لِي أَعْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهِنَّ إِذَا كَلَّمْتُ النَّاسَ، فَأَمَرْتُهُ فَعَمَلَهَا مِنْ طَرْفَاءِ الْعَابَةِ، ثُمَّ جَاءَ بِهَا، فَأَرْسَلْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَ بِهَا فَوَضَعَتْهَا هُنَا، ثُمَّ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَقِيَ فَصَلَّى عَلَيْهَا وَكَبَّرَ وَهُوَ عَلَيْهَا، ثُمَّ رَكَعَ وَهُوَ عَلَيْهَا، ثُمَّ نَزَلَ الْقَهْقَرَى فَسَجَدَ فِي أَصْلِ الْمِنْبَرِ، ثُمَّ عَادَ فَلَمَّا فَرَعَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا صَنَعْتُ هَذَا لِتَأْتُمُوا بِي وَلِتَعْلَمُوا صَلَاتِي»^(۲).

واته: نه بو حازمی کوری دینار ده گپرتته وه: پیاویک هات بو لای سه هلی کوری سه عدی ساعیدی ﷺ قسه یان ده کرد ده رباره ی مینبره ی پیغه مبهری ﷺ، داره که ی له چی بو وه؟ جا پرساریان له و کرد له و باره وه، وتی: سویند به خوا من ده زانم داره که ی له چی بو، به که م پوژ دروستکرا بینیم، وه به که م پوژیش پیغه مبهری خوا ﷺ له سهری دانیش، پیغه مبهری ﷺ ناردی بو لای نه و ئافره ته «ناوی لینا

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۳۳ و ۳۷۹ و ۲۸۱ و ۵۱۷ و ۵۱۸، ومسلم: ۵۱۳، وأبو داود: ۶۵۶، وإبن ماجه: ۹۵۸ و ۱۰۲۸.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۷۷ و ۴۴۸ و ۲۰۹۴ و ۲۵۶۹، ومسلم: ۵۴۴/۴۴، وأبو داود: ۱۰۸۰، وإبن ماجه: ۱۴۱۶.

ناسانکار» که فرمان بکات به کوره که ی که دارتاش بوو، به دار شتیکم بو دروست بکات له سهری دابنیشم کاتن قسه بو خه لکی ده که م، نه ویش فرمانی پیکرد بوی دروستکرد له داری دارستانه که ی نزدیک مه دینه، پاشان هینای بو دایکی، نه ویش ناردی بو پیغه مبهری خوا رضی الله عنه، فرمانی کرد بهو شیوه یه بوی دانرا، پاشان بینیم پیغه مبهری خوا رضی الله عنه چووه سهری نویژی له سهری کرد (الله اکبر) ی کرد له سهری بوو، پاشان رکوعی برد له سهری بوو، پاشان دابهزی و هاته خواره وه (بو پله کانی خوار مینبهره که) سوژده ی برد سهری له بن مینبهره که بوو، پاشان گه پرایه وه (بو سهر مینبهره که)، کاتن لیبوویه وه پرووی کرده خه لکه که و فهرمووی: نه ی خه لکینه! بو نه وه نه مه م کرد په پرهوم بکه ن و فیری نویژی من بن.

نویژ کردن له سهر گویدر یژه وه

۷۴۰- «عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلّي على جمار وهو متوجه إلى خيبر»

واته: ئیبنو عومهر (خوا لییان رازی بن) ده لئ: پیغه مبهری خوام رضی الله عنه بینو له سهر گویدر یژیک بوو نویژی ده کرد، به ره و پرووی خه بیهر ده پرویشت.

۷۴۱- «عن أنس بن مالك رضي الله عنه، رأى رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلّي على جمار وهو راكب إلى خيبر والقبيلة خلفه» قال أبو عبد الرحمن لا نعلم أحداً تابع عمرو بن يحيى على قوله يصلّي على جمار وحديث يحيى بن سعيد عن أنس الصواب موقوف والله سبحانه وتعالى أعلم

واته: نه نه سی کوری مالیک رضی الله عنه ده گپریته وه: نه و پیغه مبهری خوی رضی الله عنه بینو له سهر گویدر یژیک نویژی ده کرد به ره و خه بیهر ده پرویشت، قبیله ش که وتبووه پشتیه وه. نه بو عه بدورپه حمان ده لئ: زانیاریمان نه که سیک شوینی عه مری کوری یه حیا که وتب (که یه کیکه له گپره ره وه ی فهرمووده که) له سهر وته که ی: نویژی له سهر گویدر یژیک ده کرد، وه فهرمووده که ی یه حیای کوری سه عیدیش له نه نه سه وه مه وقوفه، خوی پاک و بیگه رد زاناره.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۹۹۹، ومسلم: ۷۰۰/۳۶، وأبو داود: ۱۲۲۶، والترمذي: ۴۷۲، وابن ماجه: ۱۲۰۰.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۱۰۰، ومسلم: ۷۰۲، وأبو داود: ۱۲۲۵.

پہرتووکى

رِوَوِگَه (قَبِيلَة)

بابهت: روو کردنه رووگه، یان قبیله

۷۴۲- «عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ، فَصَلَّى نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ شَهْرًا، ثُمَّ وَجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ، فَمَرَّ رَجُلٌ قَدْ كَانَ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى قَوْمٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ وَجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ، فَانْحَرَفُوا إِلَى الْكَعْبَةِ»^(۱).

واته: بهرانی کوری عازیب رضی الله عنه ده لی: پیغمبهری خوا ﷺ هات بو مه دینه نوژی کرد رووهو بهیتولمقدیس (قودس) بو ماوهی شش مانگ، پاشان رووی کرده که عبه، پیاونک که له گهل پیغمبهر ﷺ نوژی کردبوو رووهو که عبه، تپهری به لای خه لکتیک له نه نصاره کان (نوژیان ده کرد) وتی: خوا ده کم به شاید پیغمبهر ﷺ رووی بی وهر چه رخنرا بو که عبه (بو نوژی کردن) نه وانیش راسته و خو روویان وهر گیراو روویان کرده که عبه.

بابهت: نهو حالتهی روو کردنه غیری قبیله تیایدا دروسته

۷۴۳- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ فِي السَّفَرِ حَيْثُمَا تَوَجَّهَتْ»^(۲).

واته: ئینو عومهر (خوا لیان رازی بی) ده لی: پیغمبهری خوا ﷺ نوژی به سهر و شتره که یه وه ده کرد رووی له ههر شوئینک بگردایه.

۷۴۴- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى الرَّاحِلَةِ قَبْلَ أَيِّ وَجْهِ تَوَجَّهَ بِهِ، وَيُوتِرُ عَلَيْهَا غَيْرَ أَنَّهُ لَا يُصَلِّي عَلَيْهَا الْمَكْتُوبَةَ»^(۳).

واته: عه بدوللا رضی الله عنه ده لی: پیغمبهری خوا ﷺ نوژی به سهر و شتره که یه وه ده کرد رووی له ههر جیگایه ک بوایه، و تیریشی ده کرد، به لام نوژی فهرزی به سهر و شتره که یه وه نه ده کرد.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۰۹۶، ومسلم: ۳۷ و ۷۰۰/۳۸.

(۳) صحیح.

بابهت: ئاشکرا بوونی هه له له دواى ئیجتیهاد

۷۴۵- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَيْنَمَا النَّاسُ بِقُبَاءَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ جَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَنْزَلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ فُرْآنًا، وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْقَبِيلَةَ فَاسْتَقْبَلُوهَا، وَكَانَتْ وُجُوهُهُمْ إِلَى الشَّامِ فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ»^(۱).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لئیان رازی بن)، ده لئی: له کاتی کدا خه لکی له نوژی به یانیدا بوون له (مزگهوتی) قوباء، که سیک هات بو لایان، وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ نه مشه و قورئانی بو دابه زیوه، فه رمانی پیکرا پرووبکاته که عبه، ئیوهش پرووی تیبکه ن، نه وان پروویان له شام بوو، پاشان پروویان وه رچه رخاندا به ره و که عبه.

دانانی بهر بهست له پیش نوژی

۷۴۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ عَنْ سُتْرَةِ الْمُصَلِّيِّ؟ فَقَالَ: مِثْلُ مُؤَخَّرَةِ الرَّحْلِ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بن)، ده لئی: پرسیار کرا له پیغه مبهری خوا ﷺ له غه زای ته بوو کدا ده رباره ی بهر بهستی نوژی؟ فه رمووی: وه کو نه وه دهسکه وایه له سه ر پستی و شتر داده نری که سواری و شتر کاتی سه رده که ویت دهستی پیوه ده گری. تیبینی: (مُؤَخَّرَةِ الرَّحْلِ): بریتیه له وه دهسکه ی له سه ر پستی و شتر داده نری بو سوار بوون، به نه ندازه ی بستیک زیاتره، سوار نه گهر بیهوی سه ربکه وی دهست به وه دهسکه ده گری بو سوار بوون.

۷۴۷- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَانَ يَرْكُزُ الْحَرْبَةَ، ثُمَّ يُصَلِّي إِلَيْهَا»^(۳).

واته: ئیبنو عومر (خوا لئیان رازی بن) ده گهر پته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ خه نجه ره که ی قایم ده کرد له زه ویدا، پاشان نوژی له لای ده کرد (واته: خه نجه ره که ی کرده بهر بهست و بهرانبهری نوژی کرد).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۴۳ و ۵۰۰/۲۴۴.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۹۴ و ۴۹۸ و ۹۷۲، ومسلم: ۵۰۱، وأبو داود: ۶۸۷، وابن ماجه: ۹۴۱ و ۱۳۰۴.

فهرمان کردن به نزيك بوونهوه له بهر بهست، يان سوتره

۷۴۸- «عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَنَّمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى سُتْرَةٍ فَلْيَدْنُ مِنْهَا لَا يَقْطَعَ الشَّيْطَانُ عَلَيْهِ صَلَاتَهُ»^(۱).

واته: سه هلی کوری نه بو حه نه مه ﷺ ده لن: پینغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: ته گهر که سیک له تیوه نویژی کرد له لای بهر بهستیک با نزيك بیته وه لئی، تا شهیتان نویزه که ی پینه بری. (واته: نه وه ک شهیتان وه سه وه سه و خوتخوته ی بو دروست بکات و نویزه که ی لن تیک بدات).

هندازه ی نزيك بوونهوه له بهر بهست (سوتره)

۷۴۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ الْكَعْبَةَ هُوَ وَأَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ الْحَجَبِيُّ فَأَعْلَقَهَا عَلَيْهِ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو: فَسَأَلْتُ بِلَالَاً حِينَ خَرَجَ مَاذَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ؟ قَالَ: جَعَلَ عَمُوداً عَنْ يَسَارِهِ وَعَمُودَيْنِ عَنْ يَمِينِهِ وَثَلَاثَةَ أَعْمِدَةٍ وَّرَاءَهُ، وَكَانَ الْبَيْتُ يَوْمَئِذٍ عَلَى سِتَّةِ أَعْمِدَةٍ، ثُمَّ صَلَّى وَجَعَلَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِدَارِ نَحْوًا مِنْ ثَلَاثَةِ أَذْرُعٍ»^(۲).

واته: عه بدوللای کوری عومهر (خوا لیان رازی بی)، ده گنپرته وه: پینغه مبهری خوا ﷺ چووه ناو که عبه، له گه لئ نوسامه ی کوری زهیدو بیلال و عوسمانی کوری ته لحه ی حه جه بی، ده رگاکه ی له سهری داخست، عه بدوللای کوری عومهر وتی: پرسیارم له بیلال کرد کاتی ده رچوو، پینغه مبهری خوا ﷺ چی کرد؟ وتی: کۆله که یه کی خسته لای چه بی و دوو کۆله که بیش له لای راستی سئ کۆله که که ی تریش له پشتی، نه وکات که عبه شهش کۆله که ی بوو، پاشان نویژی کرد له نیوان خوی و دیواره که نه ندازه ی سئ بال ده بوو.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۶۹۵.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۰۵، ومسلم: ۱۳۲۹/۳۸۸، وأبو داود: ۲۰۲۳ و ۲۰۲۵، وابن ماجه: ۳۰۶۳.

باسی نهوهی نوپژ دهبرئ و نهوهش نوپژ نابریئ نهگر سوتره له بهر دهستی نوپژ کهردا نه بوو

۷۵۰- «عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ قَائِمًا يُصَلِّي فَإِنَّهُ يَسْتُرُهُ إِذَا كَانَ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلَ آخِرَةِ الرَّحْلِ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلَ آخِرَةِ الرَّحْلِ فَإِنَّهُ يَقْطَعُ صَلَاتَهُ الْمَرْأَةُ وَالْجِمَارُ وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدُ، قُلْتُ: مَا بَالُ الْأَسْوَدِ مِنَ الْأَصْفَرِ مِنَ الْأَحْمَرِ؟ فَقَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِي، فَقَالَ: الْكَلْبُ الْأَسْوَدُ شَيْطَانٌ»^(۱).

واته: نه بو زهر ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نه گهر یه کتیک له ئیوه به پیوه نوپژ ده کرد نهوه بهر بهستی ده کات، یان ده بیته سوتره بوی نه گهر له پیشی خوی شتیکی دانا بی وه کو نهوه دهسکه ی له سهر کوپانی وشتر داده نری، جا نه گهر له پیشیدا بهر بهستی نه بوو وه کو نهوه، نهوه بیگومان ئافرهت و گویدرپژو سه گی رهش نوپژه که ی ده برن، وتم: سه گی زهردو سور جیاوازیان چیه؟ وتی: پرسیارم له پیغه مبهری خوا ﷺ کرد وه ک چون تو پرسیارت لیکردم، فهرمووی: سه گی رهش شهیتانه (واته: جوړیکی زهرمه ندو خراپه).

تیبینی: (آخِرَةِ الرَّحْلِ): بریتیه لهوه دهسکه ی له سهر پستی وشتر داده نری بو سوار بوون، به نه دازه ی بستیک زیاتره، سوار نه گهر بیهوی سهر بکه وی، دهست بهوه دهسکه ده گریت بو سوار بوون.

۷۵۱- «عَنْ قَتَادَةَ قَالَ: قُلْتُ لِجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ: مَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ؟ قَالَ: كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: الْمَرْأَةُ الْخَائِضُ وَالْكَلْبُ»^(۲).

واته: قه تاده ده لئ: به جابری کوری زهیدم وت: چ شتیکی نوپژ ده برئ؟ وتی: تیبینو عه بیاس ده یوت: ئافره تی هه یزدارو سه گ.

۷۵۲- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: جِئْتُ أَنَا وَالْفَضْلُ عَلَى أَتَانٍ لَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِعَرَفَةَ «ثُمَّ ذَكَرَ كَلِمَةً مَعْنَاهَا» فَمَرَرْنَا عَلَى بَعْضِ الصَّفِّ، فَتَرْنَا وَتَرَكْنَاهَا تَرْتَعُ، فَلَمْ يَقُلْ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئًا»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۱۰، وأبو داود: ۷۰۲، والترمذي: ۲۳۸، وابن ماجه: ۹۵۲ و ۳۲۱۰.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۷۰۳، وابن ماجه: ۹۴۹.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۶ و ۴۹۳ و ۸۶۱ و ۱۸۵۷ و ۴۴۱۲، ومسلم: ۲۵۴ و ۵۰۴/۲۵۷، وأبو داود: ۷۱۵.

واته: ئیبنو عهبیاس (خوا لئیان رازی بی) ده لئی: من و فهزل (که برابته تی) به سواری ماکه ریکی خو مان هاتین، پیغه مبهری خوا ﷺ نوژی ده کرد له عه پره فه «پاشان باسی وشه یه کی کرد مانا که ی نه وه یه» تیپه رین به سهر هه ندی له ریزه که دا، دابه زین و وازمان له گویدر یزه که هینا بو خوی بله وه پی، پیغه مبهری خوا ﷺ هیچی بی نه فه رموین.

۷۵۳- «عَنِ الْفَضْلِ بْنِ الْعَبَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَبَّاسًا فِي بَادِيَةِ لَنَا، وَلَنَا كَلْبِيَّةٌ وَحِمَارَةٌ تَرَعَى فَصَلَّى النَّبِيُّ ﷺ الْعَصْرَ وَهُمَا بَيْنَ يَدَيْهِ، فَلَمْ يُزَجِرَا وَلَمْ يُؤَخِّرَا»^(۱).

واته: فهزلی کوری عهبیاس (خوا لئیان رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ سهر دانی عهبیاسی کرد (که مامی بو) له چۆله وانیه ک له لای خو مان، توتکه سه گیکمان له لا بو، ههروه ها گویدر یژیکیش ده له وه پرا، پیغه مبهری خوا ﷺ نوژی عه سری کرد، نه و دووانه ش له پیشیدا بوون، نه سه رزه نشت کران، نه نوژه که ی دوا خست (واته: دوا ی نه کرد هیچ کامیان لا بیرین).

۷۵۴- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّهُ مَرَّ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هُوَ وَعِجْلٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ عَلَى حِمَارٍ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي، فَتَزَلُّوا وَدَخَلُوا مَعَهُ فَصَلُّوا وَلَمْ يَنْصَرِفْ، فَجَاءَتْ جَارِيَتَانِ تَسْعِيَانِ مِنْ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَأَخَذَتَا بِرُكْبَتَيْهِ، فَفَرَعَا بَيْنَهُمَا وَلَمْ يَنْصَرِفْ»^(۲).

واته: ئیبنو عهبیاس (خوا لئیان رازی بی)، ده گپریته وه: نه و له گهل مندالکی به نی هاشم به سهر گویدر یژیکه وه تیپه رین به بهرده م پیغه مبهری خوا ﷺ نه و نوژی ده کرد، دابه زین و له گهلیدا نوژیان کرد نوژه که ی نه پری، دوو ئافره ت له به نی موطلیب هاتن تیپه رین به نه ژنوی به ره به سستی له نیوانیاندا دروست کرد و نوژه که ی نه پری.

۷۵۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي، فَإِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَقُومَ كَرِهْتُ أَنْ أَقُومَ فَأَمَرَ بَيْنَ يَدَيْهِ أَنْسَلْتُ ائْسَلًا»^(۳).

والترمذي: ۳۳۷، وابن ماجه: ۹۴۷.

(۱) منكر. أخرجه أبو داود: ۷۱۸.

(۲) صحيح. أخرجه أبو داود: ۷۱۶ و ۷۱۷.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۵۰۸ و ۵۱۱ و ۵۱۴، ومسلم: ۵۱۲/۲۷۰.

واته: عائیشه (خوالتى رازى بى) ده لى: من له بهردهستى پىغه مبهرى خوادا
بووم نوئزى ده کرد، کاتى بمويستايه هه لىسم، پىم ناخوش بوو هه لىسم و به بهرده میدا
تیبهرم، به نه سپایى و له سه رخویى ده پرۆیشتم.

هه ره شه کردن له تیبهر بوون به بهردهستى نوئز خوین و سوتره کهى

۷۵۶- «عَنْ بَسْرِ بْنِ سَعِيدٍ، أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَرْسَلَهُ إِلَى أَبِي جُهَيْمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَسْأَلُهُ: مَاذَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: فِي الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيْ الْمُصَلِّي، فَقَالَ أَبُو جُهَيْمٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيْ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ»

واته: بوسرى كورى سه عید ده گپرتته وه: زهیدی كورى خالد ناردی بو لای
نه بو جو هیم پر سیاری لیده کرد: چی بیستوو له پىغه مبهرى خوا ده رباره ی
نه و که سه ی به بهردهستى نوئز خویندا تیده په رى، نه بو جو هیم وتى: پىغه مبهرى
خوا فهرمووی: نه گهر نه و که سه ی به بهردهستى نوئز خویندا تیده په رى بیزانیایه
چه نده تاوانى له سه ره، نه وه چل (پوژ یان مانگ یان سال) بوه ستایه چاکتر بوو بو ی
له وه ی به بهردهستى تیبهر بى.

۷۵۷- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَدْعُ أَحَدًا أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَإِنْ أَبَى فَلْيَقَاتِلْهُ» .

واته: نه بو سه عید ده گپرتته وه: پىغه مبهرى خوا فهرمووی: نه گهر به کىک
له ئیوه نوئزى ده کرد با رىگه نه دات هىچ که س تیبهر بیت به بهرده میدا، نه گهر هه ر
سوور بوو (تیبهرى) با (نوئز خوینه که) جه نگی له گهل بکات.

رىگه دان به تیبهر بوون به بهردهستى نوئز خویندا

۷۵۸- «عَنْ كَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا، ثُمَّ صَلَّى رُكْعَتَيْنِ بِحِدَانِهِ فِي حَاشِيَةِ الْمَقَامِ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الطَّوَافِ أَحَدٌ» .

- (۱) صحيح، أخرجه البخاري: ۵۱۰، ومسلم: ۵۰۷، وأبو داود: ۷۰۱، والترمذي: ۲۳۶، وابن ماجه: ۹۴۵.
(۲) صحيح، أخرجه البخاري: ۵۰۹ و ۳۳۷۴، ومسلم: ۲۵۸ و ۵۰۵/۲۵۹، وأبو داود: ۶۹۷ و ۶۹۸ و ۶۹۹ و ۷۰۰، وابن ماجه: ۹۵۴.
(۳) ضعيف، أخرجه أبو داود: ۲۰۱۶، وابن ماجه: ۲۹۵۸.

واته: که تیری کوپی که تیر له باوکیه وه له باپیری ﷺ ده گپرتته وه، وتوویه تی: پیغه مبهری خوام ﷺ بینی جهوت جار طه وافی که عبه ی کرد، پاشان دوو رکات نوژی کرد به پتلاوه کانیه وه له ته نیست مه قام، له نتوان نهوو له نتوان طه وافدا هیچ که سیک نه بوو.

ریگه دان به نوژی کردن له پشتی نهوکه سهی خهوتوو

۷۵۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ وَأَنَا زَائِدَةٌ مُعْتَرِضَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقُبْلَةِ عَلَى فِرَاشِهِ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتِرَ أَقْبَضَنِي فَأَوْتِرْتُ»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ شه نوژی ده کرد، منیش پراکشا بووم له سهر جیگا که ی و بیوومه به ربه ست له نتوان نهوو قبیله دا، هر کاتیک بیویستایه نوژی ویتر بکات هه لیده ساندن منیش ویترم ده کرد.

قهده غه کردن له نهجامدانی نوژی له بهردهم گور

۷۶۰- «عَنْ أَبِي مُرَّةٍ الْعَنَوِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَصَلُّوا إِلَى الْقُبُورِ وَلَا تَجْلِسُوا عَلَيْهَا»^(۲).

واته: نهبو مه رته دی غه نوی ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: له بهردهم گوره کاندان نوژی مه کهن و له سهریان دامه نیشن.

نوژی کردن له بهردهم پوشاکیک وینهی تیدا کیشرابی

۷۶۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ فِي بَيْتِي تَوْبٌ فِيهِ تَصَاوِيرُ فَجَعَلْتُهُ إِلَى سَهْوَةٍ فِي الْبَيْتِ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي إِلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: يَا عَائِشَةُ أَخْرِيهِ عَنِّي، فَزَعْتُهُ فَجَعَلْتُهُ وَسَائِدًا»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۱۲ و ۹۹۷، ومسلم: ۵۱۲/۲۶۸، وأبو داود: ۷۱۰ و ۷۱۱، وابن ماجه: ۹۵۶.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۹۷ و ۹۷۲/۹۸، وأبو داود: ۳۲۲۹، والترمذي: ۱۰۵۰ و ۱۰۵۱.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۴۷۹، ومسلم: ۲۱۰۷/۹۳.

واته: عائشه (خوالی رازی بی) ده لی: له ماله که مدا پارچه قوماشیک هه بوو وینهی تیدا بوو، منیش کردمه پهرده بو تا قی ژووره کم، پیغه مبهری خوا رضی الله عنه نوژی له لای ده کرد، پاشان فهرمووی: نهی عائشه دوور ببخه ره وه لیم، منیش دراندم و کردم به سهرین.

تیبینی: (سهوه) جیگایه که له سهر شیوهی باز نهیی له کوندا له ناو ماله کان دروست ده کرا، له سهر شیوهی تا قی گه وره شتی تیدا داده نرا، هه ندی جار له ناو نهو جیگایه شدا تا قی بچووک هه بوو.

له نیوانی نوژی خوین و ئیما مده بهر به ست ههیه

۷۶۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَصِيرَةٌ يَبْسُطُهَا بِالنَّهَارِ وَيَحْتَجِرُهَا بِاللَّيْلِ فَيُصَلِّي فِيهَا، فَفَطَنَ لَهُ النَّاسُ فَصَلُّوا بِصَلَاتِهِ وَبَيْنَهُ وَبَيْنَهُمُ الْحَصِيرَةُ فَقَالَ: اَكْلُفُوا مِنْ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا، وَإِنْ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ ﷻ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ، ثُمَّ تَرَكَ مُصَلَّاهُ ذَلِكَ فَمَا عَادَ لَهُ حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ ﷻ، وَكَانَ إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَتَبْتَهُ»^(۱).

واته: عائشه (خوالی رازی بی) ده لی: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه حه سیریکی هه بوو به رۆژ دایده خست و به شهویش ده یکرد به ژوورو نوژی تیدا ده کرد، خه لکی پیمان زانی، نوژیان کرد هه ره وه کو نهو له نیوانی پیغه مبهری رضی الله عنه نهواندا ته نهه نهو حه سیره بوو، فهرمووی: چی له توانا تاندا ههیه له کرده وه نه جامی بدن، چونکه به راستی خوی رضی الله عنه بیزار نابی تا ئیوه بیزار نه بن، به راستی چاکترین کرده وه له لای خوی رضی الله عنه بهرده وام بوونه له سهری نه گهر چی که میش بیت، پاشان وازی له شوینی نوژی که هیئا نه گه پرایه وه بو تا خوی زالی پایه دار روو حی لی وه رگرت وه، پیغه مبهری خوا رضی الله عنه) نه گهر کرده وه به کی بگردایه بهرده وام ده بوو له سهری.

نوژی کردن به یهک جل و پو شاک

۷۶۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ سَائِلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الثُّوبِ الْوَاحِدِ فَقَالَ: أَوْلَيْكُمْ ثُوبَانِ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۳۰ و ۵۸۶۱، ومسلم: ۲۱۵ و ۷۸۲/۲۱۶، وأبو داود: ۱۱۲۶ و ۱۳۶۸ و ۱۳۷۴، وإبن ماجه: ۹۴۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۵۸ و ۳۶۵، ومسلم: ۵۱۵/۲۷۶، وأبو داود: ۶۲۵، وإبن ماجه: ۱۰۴۷.

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپرتتهوه: پرسیار که رنیک پرسیاری کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ ده باره ی نوئز کردن به یه ک پۆشاکه وه (نایا دروسته)؟ فهرمووی: نایا هر یه کیکتان دوو پۆشاک یه هه یه؟! (واته: به لئی دروسته).

تیبینی: له سهرده می کوندا خه لک دوو پارچه قوماشیان به کارده هینا، به شینکی له سهروهه تا که مهربی پیدا ده پۆشرا، پنی دهوترا: (قَمِیصِ)، به شه که ی تری له که مر به خواره وه ی پنی داده پۆشرا، پنی دهوترا: (الإِزَارِ).

۷۶۴- «عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ وَاضْعًا طَرَفِيهِ عَلَى عَاتِقِيهِ»^(۱).

واته: عومه ری کوری نه بو سه له مه ﷺ ده گپرتتهوه: نهو پیغه مبهری خوا ﷺ بینی به یه ک پۆشاکه وه نوئزی ده کرد له مالی ئوممو سه له مه چه مکی پۆشاکه کانی ده دا به سه ر شانیدا.

نوئز کردن به یه ک پۆشاک یه شنی سهروهه

۷۶۵- «عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي لَأَكُونُ فِي الصَّيْدِ وَلَيْسَ عَلَيَّ إِلَّا الْقَمِيصُ أَفَأَصَلِّي فِيهِ؟ قَالَ: وَرَزُهُ عَلَيْكَ وَلَوْ بِشَوْكَةٍ»^(۲).

واته: سه له مه ی کوری نه کوه ع ﷺ ده لئی: وتم: نه ی پیغه مبهری خوا ﷺ من له راودام، هیچم نه جگه له کراسیک، نایا نوئزی پتوه بکه م؟ فهرمووی: شه قی کراسه که ت به سه ته نه گهر چی به در کیکیش بیت. (بو نه وه ی عه وره تی ده رنه که ویت له کاتی سوژده و پرکوع).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۵۴ و ۳۵۵ و ۳۵۶، ومسلم: ۲۷۸ و ۵۱۷/۲۸۰، وأبو داود: ۶۲۸، والترمذي: ۳۳۹، وابن ماجه: ۱۰۴۹.

(۲) حسن. أخرجه أبو داود: ۶۳۲.

نويز کردن به (الإزار) (واته: پوشاکي به شى خواره وهى پياوان)

۷۶۶- «عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَجُلًا يُصَلُّونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَاقِدِينَ أَرْهَمَ كَهَيْئَةِ الصَّبِيَّانِ، فَقِيلَ لِلنِّسَاءِ: لَا تَرْفَعْنَ رُءُوسَكُنَّ حَتَّى يَسْتَوِيَ الرَّجَالُ جُلُوسًا»^(۱).

واته: سه هلى كورى سه عد ﷺ ده لى: پياوانيك له گهل پيغه مبهرى خوا ﷺ نويزيان ده كرد، ته نيشتى پوشاكه كانى به شى خواره وهيان له لاي ملين به سستبو وه كو مندل، (له بهر نه بوونى پوشاك)، به نافر هتان وترا: سهرتان بهرزه كه نه وه تا پياوان له سوزده كانيان راست ده بنه وه و داده نيشن.

۷۶۷- «عَنْ عَمْرِو بْنِ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا رَجَعَ قَوْمِي مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالُوا إِنَّهُ قَالَ: لِيُؤْمَمَكُمْ أَكْثَرُكُمْ قِرَاءَةً لِلْقُرْآنِ، قَالَ: فَدَعَوْنِي فَعَلَّمُونِي الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ، فَكُنْتُ أَصْلِي بِهِمْ وَكَانَتْ عَلَيَّ بُرْدَةٌ مَفْتُوقَةٌ فَكَانُوا يَقُولُونَ لِأَبِي: أَلَا تُعْطِي عَنَّا اسْتِ ابْنِكَ»^(۲).

واته: عه مرى كورى سه له مه ﷺ ده لى: كاتى هوزه كه م له لاي پيغه مبهر ﷺ گه پرانه وه، وتيان: پيغه مبهر ﷺ فهرموويه تى: با نهو كه سه تان پيشنويزى بكات زورترين قورثانى له بهره. وتى: بانگيان كردم فيرى ركوع و سوزده يان كردم، مينش پيشنويزيم بويان ده كرد، عه بايه كى دراوم له بهر دا بوو، به باوكميان دهوت: تايا بوچى دواوهى كوره كهت ناپوشى. (واته: له جياتى نهو عابا دراوه جليكى نه ستورى بو دابين بكهى).

نويز کردنى پياويك به يهك پوشاكه وه

هه نديكى به سهر خيزا كه يه وه بت

۷۶۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ وَأَنَا إِلَى جَنْبِهِ وَأَنَا حَائِضٌ، وَعَلَيَّ مِرْطٌ بَعْضُهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(۳).

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۳۶۲ و ۸۱۴ و ۱۲۱۵، ومسلم: ۴۴۱، وأبو داود: ۶۳۰.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۴۳۰۲، وأبو داود: ۵۸۵ و ۵۸۶ و ۵۸۷.

(۳) صحيح. أخرجه مسلم: ۵۱۴، وأبو داود: ۲۷۰ و ۶۳۱، وابن ماجه: ۶۵۲.

واته: عائیشه (خوا لئی رازی بن) ده‌لئی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ شه‌ونوژی ده‌کرد من له‌ته‌نیشتی بووم، هه‌روه‌ها له‌حه‌یزدا بووم، پۆشاکیک به‌سه‌رمه‌وه بوو هه‌ندیکی له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بوو.

تیبینی: (مرط): پۆشاکه.

پیاو به پۆشاکیک نوژی بکات هیچ شتیک له پۆشاکه‌که به‌سه‌ر شانیه‌وه نه‌بێ

۷۶۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يَصْلِيَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى عَاتِقِهِ مِنْهُ شَيْءٌ»^(۱).

واته: نه‌بو هوره‌یره ﷺ ده‌لئی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: با هیچ یه‌کیک له‌ئیه به‌یه‌ک پۆشاکه‌وه نوژی نه‌کات و هیچ (شتیکیش له‌پۆشاکه‌که) به‌سه‌ر شانیه‌وه نه‌بێ.

نوژی کردن به پۆشاکه‌که حه‌ریر

۷۷۰- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَهْدَيْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرُوجَ حَرِيرٍ فَلَبَسَهُ، ثُمَّ صَلَّى فِيهِ، ثُمَّ انْصَرَفَ فَتَزَعَهُ نَزْعًا شَدِيدًا كَالْكَارِهِ لَهُ، ثُمَّ قَالَ: لَا يَنْبَغِي هَذَا لِلْمُتَّقِينَ»^(۲).

واته: عوقبه‌ی کوری عامیر ﷺ ده‌لئی: کراسیکی حه‌ریری بچووک پیشکه‌ش کرا به‌پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ له‌به‌ری کرد، پاشان نوژی پتوه کرد، پاشان که نوژی ته‌واو کرد به‌توندی له‌به‌ری خۆی دایکه‌ند وه‌کو که‌سیک حه‌زی لئی نه‌کات، پاشان فه‌رمووی: نه‌مه‌شیاو نیه‌بۆ پارێزکاران.

تیبینی: (فروج): کراسیکی بچووکه.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۵۸ و ۳۵۹ و ۳۶۰، ومسلم: ۵۱۶، وأبو داود: ۶۲۶ و ۶۲۷.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۷۵ و ۵۸۰۱، ومسلم: ۲۰۷۵.

رېگهدان به نويز کردن به پۆشاکيک که نيشان و نهخش و نيگارى پتوه بى

۷۷۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى فِي خَمِيصَةٍ لَهَا أَعْلَامٌ، ثُمَّ قَالَ: شَغَلْتَنِي أَعْلَامُ هَذِهِ. اذْهَبُوا بِهَا إِلَى أَبِي جَهْمٍ، وَأَتُونِي بِأَنْبِجَانِيهِ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لى رازى بى) ده لى: پيغه مبهرى خوا ﷺ به پۆشاکيکى به نهخش و نيگار نويزى کرد، پاشان فرموى: نهخش و نيگارى ئەم پۆشاکه سهرقالى کردم. بيهن بۆ ئەبو جههم، (چونکه ئەبو جههم به ديارى بۆى ناردبوو)، وه پۆشاکه ئەستورو ساده کهى ئەوم بۆ بينن.

نويز کردن به جلى سوره وه.

۷۷۲- «عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَرَجَ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ، فَكَرَزَ عَنَزَةً فَصَلَّى إِلَيْهَا يَمُرُّ مِنْ وَرَائِهَا الْكَلْبُ وَالْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ»^(۲).

واته: ئەبو جوحه يفه ﷺ ده گيرتته وه: پيغه مبهرى خوا ﷺ هاته ده ره وه به پۆشاکيکى سوورى سهرتاپا بۆ خوار، (يان به تاخمه جليکى سوور)، ئينجا خه نجه ريکى چه قاند به زهويداو نويزى له لاي کرد، سهگ و ژن و گويدرئز به پشتى خه نجه ره که تيده پهرين.

نويز کردن به (الشعار) واته: به يک پۆشاکه وه

له گهل ئافره تىک له چه يزدا بى

۷۷۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ: كُنْتُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبُو الْقَاسِمِ فِي الشَّعَارِ الْوَاحِدِ وَأَنَا حَائِضٌ طَامِتٌ، فَإِنْ أَصَابَهُ مِنِّي شَيْءٌ غَسَلَ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَعُدَّهُ إِلَى غَيْرِهِ وَصَلَّى فِيهِ، ثُمَّ يَعُودُ مَعِيَ، فَإِنْ أَصَابَهُ مِنِّي شَيْءٌ فَعَلَّ مِثْلَ ذَلِكَ لَمْ يَعُدَّهُ إِلَى غَيْرِهِ»^(۳).

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۳۷۳ و ۷۵۲ و ۵۸۱۷، ومسلم: ۶۱ و ۶۲ و ۵۵۶/۶۳، وأبو داود: ۹۱۴ و ۹۱۵ و ۴۰۵۲ و ۴۰۵۳، وابن ماجه: ۳۵۰.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح. أخرجه أبو داود: ۲۶۹ و ۲۱۶۶.

واته: عائیشه (خوالینی پازی بی) ده‌لی: من له گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌خه‌وتم به یه‌ک پۆشاکه‌وه، هه‌روه‌ها له‌حه‌یزیشدا بووم، نه‌گه‌ر خوین به‌ر شوینیکی بکه‌وتایه شوینته‌که‌ی پاک ده‌کرده‌وه له‌شوینته‌که‌ زیاتری نه‌ده‌شوورد، پاشان نوژی پییه‌وه ده‌کرد، پاشان ده‌گه‌رایه‌وه بو لام، نه‌گه‌ر دووباره‌ شتیکی له‌منه‌وه به‌ر بکه‌وتایه به‌همان شیوه‌ پاک‌ی ده‌کرده‌وه له‌وه‌ زیاتری نه‌ده‌شوورد.

نوژی کردن به‌خوفه‌کان

۷۷۴- «عَنْ هَمَامٍ قَالَ: رَأَيْتُ جَرِيْرًا رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بِالْ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ، وَمَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى، فَسُئِلَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ صَنَعَ مِثْلَ هَذَا»^(۱).

واته: هه‌مام ده‌لی: جه‌ریم ﷺ بینی میزی کرد، پاشان داوای کرد ناوی بو بینن، ئینجا ده‌ست‌نوژی گرت و مه‌سحی له‌سه‌ر هه‌ردوو خوفه‌که‌ی کرد، پاشان هه‌لساو نوژی کرد، جا پرسیاری لیکرا ده‌باره‌ی نه‌وه، نه‌ویش وتی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بینیه‌و ناوی کردوه.

نوژی کردن به‌هه‌ردوو نه‌عل، یان هه‌ردوو پیتلاو

۷۷۵- «عَنْ أَبِي مَسْلَمَةَ وَأَسْمَةَ سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ بَصْرِيُّ ثِقَّةٌ قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَكَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يُصَلِّي فِي النَّعْلَيْنِ؟ قَالَ: نَعَمْ»^(۲).

واته: نه‌بو سه‌له‌مه‌ که‌ ناوی سه‌عیدی کوری زه‌یده‌ خه‌لکی به‌صه‌یه‌وه که‌سینکی متمانه‌ پیکراوه، ده‌لی: پرسیارم له‌نه‌سه‌ی کوری مالیک ﷺ کرد: تایا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نوژی به‌هه‌ردوو نه‌عله‌که‌یه‌وه کردوه؟ وتی: به‌لی.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۸۷، ومسلم: ۲۷۲، والترمذي: ۹۳، وابن ماجه: ۵۴۳.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۸۶ و ۵۸۵۰، ومسلم: ۵۵۵، والترمذي: ۴۰۰.

بیشنویر نهعله کانی له کویت داده نیت ئه گهر نویری بو خه لکی کرد؟

٧٧٦- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ الْفَتْحِ فَوَضَعَ نَعْلَيْهِ عَنْ يَسَارِهِ»^(١).

واته: عهبدووللای کوپی سائیب ده گهریته وه: بیغه مبهری خوا له پوژی فته تحی مه ککه نویری کرد نهعله کانی له لای چه پی دانا.

(١) صحیح. أخرجه أبو داود: ٦٤٨، وابن ماجه: ١٤٣١.

په رتووکي

پيشويزي و

نويزي به كو مهل

باسی پښتويزې کردنی کهسی چاکه کارو خاوهن زانست

۷۷۷- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتِ الْأَنْصَارُ: مَنَا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ. فَأَتَاهُمْ عُمَرُ فَقَالَ: أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَمَرَ أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، فَأَيُّكُمْ تَطِيبُ نَفْسَهُ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَبَا بَكْرٍ؟ قَالُوا نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ نَتَقَدَّمَ أَبَا بَكْرٍ»^(۱).

واته: عهبدو للاً رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: کاتې پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کوچی دوايي کرد نه نصاره کان وتیان: نه میریک له تیمه و نه میریک له تیوه (با بیته خه لیفه) عومهر (خوا لئی رازی بی) هات بو لایان وتی: تایا نه تانزانویه پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه رمانی به نه بو به کر کرد نويز بو خه لکی بکات، کئی له تیوه دلئ تاسووده ده بی پیش نه بو به کر بکه وی؟ وتیان: په نا ده گرین به خوا پیشی نه بو به کر بکه وین.

نويز کردن له گهل پیشه وایانی ستمکار

۷۷۸- «عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ الْبَرَاءِ قَالَ: أَخَّرَ زِيَادُ الصَّلَاةِ فَأَتَانِي ابْنُ صَامِتٍ فَأَلْقَيْتُ لَهُ كُرْسِيًّا فَجَلَسَ عَلَيْهِ، فَذَكَرْتُ لَهُ صُنْعَ زِيَادٍ فَعَضَّ عَلَى شَفْتَيْهِ وَضَرَبَ عَلَيَّ فَخِذِي وَقَالَ: إِنِّي سَأَلْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا سَأَلْتَنِي فَضَرَبَ فَخِذِي كَمَا ضَرَبْتُ فَخِذَكَ وَقَالَ: إِنِّي سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا سَأَلْتَنِي فَضَرَبَ فَخِذِي كَمَا ضَرَبْتُ فَخِذَكَ فَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ: صَلَّى الصَّلَاةَ لَوْفَتِهَا، فَإِنْ أَدْرَكَتْ مَعَهُمْ فَصَلِّ وَلَا تَقُلْ: إِنِّي صَلَّيْتُ فَلَا أَصَلِّي»^(۲).

واته: نه بو عالیه ی به پراء ده لئ: زیاد نويزی دواخت ئینو صامیت هات بو لام کورسیه کم بوی هینا له سهری دانیشست، نه وهی زیاد کردی بویم باس کرد، لیوی خوی گهست و دای به سه ر پانمداو وتی: من پرسیارم کرد له نه بو زهر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وهک چون تو پرسیارت لیکردم، دایبه سه ر پانمدا، وهک چون دامبه سه ر پانمدا، وتی: پرسیارم کرد له پیغه مبه ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وهک چون پرسیارت لیکردم، دایبه سه ر پانمدا، وهک چون دامبه سه ر پانمدا، پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه رموی: نه گهر گه یشتی به که ساتیک نويزیان دواخت، تو له کاتی خویدا نويزه کانت نه انجام بده، نه گهر (دواي نويز

(۱) حسن الإسناد.

(۲) صحیح، أخرجه مسلم: ۲۳۸ و ۶۴۸/۲۴۴، وأبو داود: ۴۲۱، والترمذي: ۱۷۶، وابن ماجه: ۱۲۵۶.

کردنه کهت) گه یشتی پیااندا (نهوان تازه نويزی به کومه لیان ده کرد) نويز بکه، مه لی: نويزم کرد نويز ناکه مه وه.

۷۷۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَعَلَّكُمْ سَتَدْرِكُونَ أَقْوَامًا يُصَلُّونَ الصَّلَاةَ لِيَغَيِّرَ وَقْتَهَا، فَإِنْ أَدْرَكْتُمُوهُمْ فَصَلُّوا الصَّلَاةَ لِيَوْقَتِهَا، وَصَلُّوا مَعَهُمْ وَاجْعَلُوهَا سُبْحَةً»^(۱).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فدرموویه تی: له وانه یه بگن به خه لکاتیک نويزه کانیاان له کاتی خوی نه نجام نه دن، نه گهر گه یشتن پیاان نويزه کانتان له کاتی خویدا نه نجام بدهن، (دووباره ش) نويزیان له گه ل بگن و (نهو نويزه تان) بگن به زیاده.

کت له پيشترینه بو پيشنويژ کردن

۷۸۰- «عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرُوهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ فِي الْهِجْرَةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَعْلَمُهُمْ بِالسَّنَةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي السَّنَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ سِنًا، وَلَا تَوَّمَّ الرَّجُلُ فِي سُلْطَانِهِ وَلَا تَفْعُدْ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا أَنْ يَأْذَنَ لَكَ»^(۲).

واته: نه بو مه سعود ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فدرموویه تی: ده بی شاره زاترینی خه لکی به په رتووکى خوا پيشنويژیان بو بکات، (واته: نهو که سه ی شاره زاترینه به خویندنی قورثان)، نه گهر له خویندنی قورثاندا یه کسان بوون، نهو هیان پیش ده خریت که له پیشتر کوچی کردوه (له مه ککه بو مه دینه)، نه گهر له کوچکردنیشدا وه ک په کتر بوون، شاره زاترینیاان به سوننه ت پیش ده خریت، نه گهر له سوننه تیشدا یه کسان بوون به ته مه ترینیاان پیش ده خریت، وه پيشنويژى بو که سپک مه که له مال و شوینی خوی، وه دامه نیشه له سه ر جیگا که ی تا مؤله ت بین نه دات.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۴۳۲، وابن ماجه: ۱۲۵۵.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۹۰ و ۶۷۳/۲۹۱، وأبو داود: ۵۸۲ و ۵۸۳ و ۵۸۴، والترمذي: ۲۳۵ و ۲۷۷۲، وابن ماجه: ۹۸۰.

پيشخستني که سي به تهمون

۷۸۱- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَابْنُ عَمِّ لِي (وَقَالَ: مَرَّةً أَنَا وَصَاحِبٌ لِي) فَقَالَ: إِذَا سَافَرْتُمَا فَادْنَا وَأَقِيمَا، وَلْيُؤَمِّكُمَا أَكْبَرُكُمَا»^(۱).

واته: ماليکي کوري حوهریث رضی اللہ عنہ ده لئ: هاتم بو لای پیغمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم من و ناموزایه کم «جاریکی تر وتی: من و هاورپییه کهم» فرمووی: نه گهر گهشتان کرد (کاتی نويز کردن داهات) بانگ بدن و قامه تیش بکن، وه با گهوره تریتان پيشنويژیتان بو بکات.

کوبونه وهی خه لکانیک له شوینیکدا هموویان تیايدا وهکو به کدی بن

۷۸۲- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً فَلْيُؤَمِّهِمْ أَحَدُهُمْ وَأَحَقُّهُمْ بِالْإِمَامَةِ أَقْرَبُهُمْ»^(۲).

واته: نه بو سعید رضی اللہ عنہ ده گیریته وه: له پیغمبهره وه صلی اللہ علیہ وسلم فرموویته تی: نه گهر سئ کهس بوون با به کیکیان پيشنويژیان بو بکات، شیاوترینیان به پيشنويژي خوینده وارترینیانه (به قورثان).

کوبونه وهی خه لکانیک ده سه لاتاریان له گهل بت

۷۸۳- «عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يُؤْمُ الرَّجُلُ فِي سُلْطَانِهِ وَلَا يُجْلَسُ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ»^(۳).

واته: نه بو مه سعود رضی اللہ عنہ ده لئ: پیغمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فرمووی: با پیاویک پيشنويژي نه کات بو پیاویک له شوینی ده سه لاته که ی، ههروه ها له سه ر جیگا که ی دانه نیشی به بی پرس پیکردنی.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۲۸ و ۶۳۰ و ۶۳۱ و ۶۵۸ و ۶۸۵ و ۸۱۹ و ۶۰۰۸ و ۷۲۴۶، ومسلم: ۲۹۲ و ۶۷۴/۲۹۳.

و أبو داود: ۵۸۹، والترمذي: ۲۰۵، وابن ماجه: ۹۷۹.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۷۲.

(۳) صحیح.

تہ گہر کہ سیکئی ناسایی له خہ لکی پیشکھوت

پاشان پیشموا هات، نایا دیتہ دواوہ؟

۷۸۴- «عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَلَغَهُ أَنَّ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ كَانُوا بَيْنَهُمْ شَيْءًا، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيُصْلِحَ بَيْنَهُمْ فِي أَنْاسٍ مَعَهُ، فَحَبَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَحَانَتْ الْأُولَى فَجَاءَ بِلَالٌ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ حَبَسَ وَقَدْ حَانَتْ الصَّلَاةُ، فَهَلْ لَكَ أَنْ تُؤَمَّ النَّاسَ؟ قَالَ: نَعَمْ إِنْ شِئْتَ. فَأَقَامَ بِلَالٌ وَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَكَبَّرَ بِالنَّاسِ، وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْشِي فِي الصُّفُوفِ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ، وَأَخَذَ النَّاسُ فِي التَّصْفِيقِ، وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ، فَلَمَّا أَكْثَرَ النَّاسُ التَّفَتَ، فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَشَارَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِأَمْرِهِ أَنْ يُصَلِّيَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ يَدَيْهِ فَحَمَدَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ وَرَجَعَ الْقَهْقَرَى وَرَأَاهُ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ، فَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى بِالنَّاسِ، فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ، مَا لَكُمْ حِينَ نَابَكُمْ شَيْءٌ فِي الصَّلَاةِ أَحَدْتُمْ فِي التَّصْفِيقِ، إِنَّمَا التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ، مَنْ نَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيُثِقِلْ: سُبْحَانَ اللَّهِ؛ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ حِينَ يَقُولُ: سُبْحَانَ اللَّهِ إِلَّا التَّفَتَ إِلَيْهِ، يَا أَبَا بَكْرٍ: مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ لِلنَّاسِ حِينَ أُشْرْتُ إِلَيْكَ؟» قَالَ أَبُو بَكْرٍ: مَا كَانَ يُنْبَغِي لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ» (۱).

واته: سه هلی کوری سه عد ﷺ ده گپرتتوه: پیغمبهری خوا ﷺ ناگادار کرایه وه نه وه کانی عه مری کوری عه وف کیشیه ک که وتوته نیوانیان، نه ویش له گهل کومه لیک له هاوه لانی هاته دهره وه، بو نه وهی نیوانیان چاک بکات، پیغمبهری خوا ﷺ مایه وه له لایان، کاتی نوئیزی نیوه رو هات، بیلال هات بو لای نه بو به کر، وتی: نهی نه بو به کر، پیغمبهری خوا ﷺ له ناو نه واندا مایه وه کاتی نوئیش هاتووه، نایا تو ده توانی پیشوئیزی بو خه لکه که بکهی؟ وتی: به لی ته گهر بته وی. بیلال قامه تی کردو، نه بو به کریش پیشکھوت نوئیزی بو خه لکه که دابه ست، پیغمبه ریش هات له نیوان ریزه کاندا رتی ده کرد تا هاته ریزه کهی نه بو به کر، خه لکه که دایان له چه پله، نه بو به کر له نوئزه کانیدا ناوری نه ده دایه وه، به لام کاتی بینی زوربهی خه لکه که دایان له چه پله، ناوری دایه وه، بینی پیغمبه ر ﷺ تامازهی بو ده کات و فه رمانی پی ده کات نوئزه کهی بکات نه بو به کریش ده سته کانی به رز کرده وه و

(۱) صحیح.

ستایشی خوی زالی پایه داری کردو گه پرایه وه دواوه تا هاته ریزه که، پیغمبهری خوا ﷺ پیشکوت و نويزی بو خه لکه که کرد، کاتی له نويز بوویه وه پرووی کرده خه لکه که وه فهرمووی: نهی خه لکینه! نه وه چیتانه کاتی شتیک له نويزه که تاندا پرووده ات دهست ده کن به چه پله لیدان، بیگومان چه پله لیدان بو نافرته تانه، ههر که س شتیکي بو دروست بوو له نويزه که یدا، با بلئی: (سُبْحَانَ اللَّهِ) پاک و بیگهردی بو خوا، چونکه هیچ که س نابیستی کاتی بوتری: (سُبْحَانَ اللَّهِ) نیلا ناوری لی ده داته وه، نهی نه بو به کرچ شتیک ریگری لیکردی نويز بو خه لکه که نه که بیت کاتی نامازم بوت کرد؟ نه بو به کر ﷺ وتی: بو ئینو نه بو قوحافه نیه پیشنويزی بکات له کاتیکدا پیغمبهری خوا ﷺ ناماده به.

نويز کردنی پیشوا له دواي یه کیک له نويزخوینه کانی

۷۸۵- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: آخِرُ صَلَاةٍ صَلَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَ الْقَوْمِ صَلَّى فِي تَوْبٍ وَاحِدٍ مُتَوَشِّحًا خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ»^(۱).

واته: نه نه س ﷺ ده لی: کوتا نويز پیغمبهری خوا ﷺ کردی له گه ل خه لکه که به یه ک پارچه پو شاکه وه نويزی کرد لیچکه کانی له سه ر سینگی به ستابوو له پشتی نه بو به کره وه.

(رورنکردنه وه (التَّوَشُّحُ) واته: چه مکی نه و پو شاکه ی بگری که داویه تی به سه ر شانی راستیدا له ژیر بالی چه پیه وه ده ری به ینئی، وه چه مکی نه و پو شاکه شی بگری که داویه تی به سه ر شانی چه پیدا له ژیر بالی راستیه وه ده ری به ینئی، پاشان بیانبه ستی به یه کتره وه).

۷۸۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ صَلَّى لِلنَّاسِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّفِّ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لی رازی بی) ده گپریته وه: نه بو به کر نويزی بو خه لکی کرد، پیغمبهری خواش ﷺ له ریزه که دا بوو.

(۱) صحیح. أخرجه الترمذي: ۳۶۳.

(۲) صحیح. أخرجه الترمذي: ۳۶۲.

پیشوئز کردنی نو کهسه سردانی دهکات

۷۸۷- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِذَا زَارَ أَحَدُكُمْ قَوْمًا فَلَا يُصَلِّيَنَّ بِهِمْ»^(۱).

واته: مالیکی کوپی حویریت رضی اللہ عنہ ده لن: گویم لن بوو پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم ده یفه رموو: نه گه ره کتیک له ئیوه سردانی خه لکتیکی کرد با پیشوئز یان بو نه کات.

پیشوئز کردنی کهسه کویر، یان نابینا

۷۸۸- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الرَّبِيعِ: أَنَّ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَوْمَ قَوْمِهِ وَهُوَ أَعْمَى، وَأَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: إِنَّهَا تَكُونُ الظُّلْمَةُ وَالْمَطَرُ وَالسَّيْلُ، وَأَنَا رَجُلٌ ضَرِيرٌ الْبَصَرِ فَصَلِّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي بَيْتِي مَكَانًا أَتَّخِذُهُ مُصَلًّى، فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ لَكَ؟ فَأَشَارَ إِلَى مَكَانٍ مِنَ الْبَيْتِ فَصَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ»^(۲).

واته: مه حمودی کوپی ره بیع ده گبرته وه: عیتبانی کوپی مالیک رضی اللہ عنہ پیشوئز بو خه لکه که ی ده کرد؟ به پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم وت: هه ندی جار تاریکی و باران و لافاو دروست ده بی، وه منیش پیاوئیکی نابینام، (له و کاتانه ناتوانم بچم بو مزگه وت) نه ی پیغه مبهری خوا له شوئینکی ماله که مدا نوئز بکه، با بیکه م به شوئینی نوئز تیدا کردن، پیغه مبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم هات و فه رموو: کویت بین خوشه نوئز تیدا بکه م؟ نامازه ی کرد بو شوئینیک له ماله که یدا، پیغه مبهریش صلی اللہ علیہ وسلم نوئز تیدا کرد.

پیشوئز مندال پیش بالغوونی

۷۸۹- «عَنْ عَمْرُو بْنِ سَلَمَةَ الْجَرَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ يَمُرُّ عَلَيْنَا الرُّكْبَانُ فَتَنَعَلَمُ مِنْهُمْ الْقُرْآنَ، فَأَتَى أَبِي النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: لِيَوْمَكُمْ أَكْثَرُكُمْ قُرْآنًا، فَجَاءَ أَبِي فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لِيَوْمَكُمْ أَكْثَرُكُمْ قُرْآنًا فَتَنْظَرُوا فَكُنْتُ أَكْثَرَهُمْ قُرْآنًا، فَكُنْتُ أَوْمَهُمْ وَأَنَا ابْنُ ثَمَانَ سِنِينَ»^(۳).

(۱) صحیح لغیره. أخرجه أبو داود: ۵۹۶، والترمذي: ۳۵۶.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۲۴ و ۴۲۵ و ۶۶۷ و ۶۸۶ و ۸۲۸ و ۸۴۰ و ۱۱۸۶ و ۴۰۰۹ و ۵۴۰۱ و ۶۴۲۳ و ۶۹۲۸.

ومسلم: ۵۴ و ۳۳/۵۵، وابن ماجه: ۷۵۴.

(۳) صحیح.

واتە: عەمپرى كورى سە لەمەى جەرمى ﷺ دەلى: سوارە كان تىدە پەرىن بەلاماندا، تىمەش قورئان فىر دەبووین لىيانەو، (دىيارە ئەوان مالىان لە جىگايەك بوو، ناوى تىدا بوو، هاوولانى بەسەرفەر دەهاتن و دەپۆشتن لە وى نوئىزان دەکرد، دەلى:)

باوكم هات بۆ لای پىغەمبەرى خوا ﷺ، (پىغەمبەر ﷺ) پى فەرموو: با ئەو كەسەتان پىشنوئىتان بۆ بكات كە زۆرتىن قورئانى لەبەرە، باوكىشم هات وتى: پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرموویەتى: با كەسىكتان پىشنوئىتان بۆ بكات كە زۆرتىن قورئانى لەبەر بى، تەماشایان كەرد من زۆرتىن قورئانم لەبەر بوو، بۆیە من پىشنوئىم بۆ دەكەردن تەمەنم هەشت سأل بوو.

هەلسانى خەلك (بۆ نوئىز) كاتى ئىمامیان بینى

۷۹۰- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي»^(۱).

واتە: ئەبو قەتادە ﷺ دەلى: پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرموویەتى: ئەگەر بانگدرا بۆ نوئىز هەلمەستن تا من دەبینن.

ئىمام شىتىكى بۆ دروست دەبى دواى قامەت

۷۹۱- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَجِي لِرَجُلٍ فَمَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ حَتَّى نَامَ الْقَوْمُ»^(۲).

واتە: ئەنەس ﷺ دەلى: قامەت بۆ نوئىز كرا، پىغەمبەرىش ﷺ لەگەل كەسىكدە قەسەى دەكەرد نەهات بۆ نوئىز تا خەلكە كە خەویان لىكەوت.

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۶۳۷ و ۶۳۸ و ۹۰۹، ومسلم: ۶۰۴، وأبو داود: ۵۳۹ و ۵۴۰، والترمذي: ۵۹۲.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۶۴۲ و ۶۴۳ و ۶۲۹۲، ومسلم: ۱۲۳ و ۳۷۶/۱۲۶، وأبو داود: ۲۰۱ و ۵۴۲ و ۵۴۴، والترمذي: ۵۱۸.

ئیمام دواى ئهوهى دهچته شوئینی نوئیزه کهى به خه لکه که ده لئ پاک نیم (واته: له شم گرانه)

۷۹۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَصَفَّ النَّاسُ صُفُوفَهُمْ وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم حَتَّى إِذَا قَامَ فِي مُصَلَّاهُ ذَكَرَ أَنَّهُ لَمْ يَغْتَسِلْ فَقَالَ لِلنَّاسِ: مَكَانَكُمْ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى بَيْتِهِ فَخَرَجَ عَلَيْنَا يَنْطِفُ رَأْسَهُ فَاعْتَسَلَ وَنَحْنُ صُفُوفٌ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده لئ: قامهت بو نوئیز کرا خه لکه که ریزه کانی خوئیانیان ریکخست، پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم هاته دهره وه تا گه یشته شوئینی نوئیزه کهى، باسی کرد که بهراستی نهو خوئی نه شووردوه، به خه لکه کهى وت: له جینگای خوئان بمیننه وه، پاشان گه رایه وه بو ماله کهى، تینجا هاته دهره وه بو ناومان قزی ئاوی لئ ده تکا، خوئی شوورد ئیمهش له ریزدا بووین.

شوئینگره وهى ئیمام نه گهر ئاماده نه بوو

۷۹۳- «عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رضي الله عنه: كَانَ قِتَالٌ بَيْنَ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَصَلَّى الظُّهْرَ، ثُمَّ أَتَاهُمْ لِيُصَلِّحَ بَيْنَهُمْ، ثُمَّ قَالَ لِبِلَالٍ: يَا بِلَالُ إِذَا حَضَرَ الْعَصْرُ وَلَمْ آتِ قَمْرٌ أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ، فَلَمَّا حَضَرَتْ أَدْنَى بِلَالٍ ثُمَّ أَقَامَ، فَقَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: تَقَدَّمْ، فَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَدَخَلَ فِي الصَّلَاةِ، ثُمَّ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَجَعَلَ يَشُقُّ النَّاسَ حَتَّى قَامَ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ وَصَفَّحَ الْقَوْمَ، وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ لَمْ يَلْتَفِتْ، فَلَمَّا رَأَى أَبُو بَكْرٍ التَّصْفِيحَ لَا يُمَسِّكُ عَنْهُ التَّفَتَّ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم بِيَدِهِ، فَحَمِدَ اللَّهُ عز وجل عَلَى قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لَهُ: امْضِ، ثُمَّ مَشَى أَبُو بَكْرٍ الْقَهْقَرَى عَلَى عَقْبَيْهِ فَتَأَخَّرَ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم تَقَدَّمَ فَصَلَّى بِالنَّاسِ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ إِذْ أَوْمَأْتُ إِلَيْكَ أَنْ لَا تَكُونَ مَضِيَّتْ؟ فَقَالَ: لَمْ يَكُنْ لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُؤَمِّمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، وَقَالَ لِلنَّاسِ: إِذَا نَابَكُمْ شَيْءٌ فَلْيُسَبِّحِ الرَّجَالَ، وَلْيُصَفِّحِ النِّسَاءَ»^(۲).

واته: سه هلی کوری سه عد رضي الله عنه ده لئ: له ئیوان نه وه کان عه مر شهرو ناژاوهیه ک روویدا، هه وال گه یشته به پیغه مبهر صلى الله عليه وسلم نه ویش نوئیزی نیوه پۆی کرد، پاشان هات

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۲۷۵ و ۶۳۹ و ۶۴۰، ومسلم: ۱۵۷ و ۶۰۵/۱۵۹، وأبو داود: ۲۳۵.

(۲) صحیح.

بؤ لایان بؤ تہوہی نیوانیان چاک بکات، پاشان فہرمووی: تہی بیلال تہ گہر نوئیزی عہس ہاتہ پیش و نہ ہاتمہ وہ فہرمان بکہ تہ بو بہ کر نوئیز بؤ خہ لکی بکات، کاتی کہ نوئیزی عہس ہاتہ پیش، بیلال بانگیدا دواتر قامہ تی کرد، بہ تہ بو بہ کری وت: پیش بکہ وہ، تہ بو بہ کر پیشکہوت و نوئیزی دابہست، پاشان پیغہمبہری خوا ﷺ بہ نیوان خہ لکہ کہ داہات لہ پشتی تہ بو بہ کر نوئیزی دابہست، خہ لکہ کہش (وہ کو تاگادار کردنہ وہی تہ بو بہ کر بہ ہاتنی پیغہمبہر ﷺ) چہ پلہ یان لیدا، جا تہ بو بہ کر تہ گہر بچوایہ تہ ناو نوئیزہ وہ لای نہدہ کردہ وہ و تاوری نہدہ دایہ وہ، بہ لام کاتی بینی خہ لکہ کہ ہر چہ پلہ لیدہ دن لای کردہ وہ، پیغہمبہری خوا ﷺ بہ دستنی نامازہی بؤی کرد، تہویش ستایشی خوای کرد لہ سہر وتہی پیغہمبہری خوا ﷺ بؤی، وتی: بہردہ وامبہ، پاشان تہ بو بہ کر ہاتہ دواوہ، کاتیک پیغہمبہری خوا ﷺ تہوہی بینی پیشکہوت و نوئیزی بؤ خہ لکی کرد، کاتی لہ نوئیزہ کہی بوویہ وہ، (پیغہمبہر ﷺ) فہرمووی: تہی تہ بو بہ کر چی وای لیکردی کاتی نامازہم بؤت کرد نوئیزہ کہت تہ واو نہ کرد؟ فہرمووی: بؤ کوری تہ بو قوحافہ نیہ پیشنوئیزی پیغہمبہری خوا ﷺ بکات، (دوایی پیغہمبہر ﷺ) بہ خہ لکہ کہی فہرمووی: تہ گہر شتیکتان بؤ دروست بوو لہ کاتی نوئیز کردندا با پیواوان (سُبْحَانَ اللَّهِ) بلین و، ٹافرہ تانیش چہ پلہ لیدہن (بہ پشتی دستنی راسنی بدات لہ پشتی دستنی چہ پی).

پہرہو کردن و شوینکہوتنی نیمام

۷۹۴- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَقَطَ مِنْ فَرَسٍ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ يَعُودُونَهُ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ»^(۱).

واتہ: تہ نہس ﷺ دہ گپرتہ وہ: پیغہمبہری خوا ﷺ لہ سہر تہ سپنیک کہوتہ خوارہ وہ بہ لای راستیدا، رویشتن بؤ لای سہردانیان کرد، ٹینجا کاتی نوئیز کردن ہات، (نوئیزیان کرد، پیغہمبہر ﷺ) کاتی لہ نوئیز بوویہ وہ فہرمووی: نیمام بؤ تہ وہ دانراوہ پہرہوی لی بکری، تہ گہر رکوعی برد، ٹیوہش رکوع بہن، تہ گہر سہری بہرز

(۱) صحیح.

کرده وه ټپوهش سهرتان بهرز بکه نه وه، نه گهر سوزدهی برد سوزده بیهن، وه نه گهر وتی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) ټپوهش بلین: (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ).

په پرهو کردن و شوینکه وتنی نهو که سسه شویننی ټپمام ده که ون

۷۹۵- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم رَأَى فِي أَحْصَابِهِ تَأْخُرًا فَقَالَ: تَقَدَّمُوا فَأَتَمُّوا بِي وَلِيَأْتَمَّ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ، وَلَا يَزَالُ قَوْمٌ يَتَأَخَّرُونَ حَتَّى يُؤَخَّرَهُمُ اللَّهُ عز وجل»^(۱).

واته: نه بو سه عیدی خودری رضي الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم بینی هاوه له کانی له ریزه کانی دواوه وه ستا بوون، فهرمووی: پیشکه ون بو ریزی یه که م و شوینم بکه ون، وه با دواي ټپوهش شویننی ټپوه بکه ون، (ریز به ریز له دواي یه کتر) خه لکانیک همن بهرده وام خویمان دواوه خه ن بو ریزه کانی دواوه، تا خوا دوايان ده خات.

۷۹۶- «عَنْ سُوَيْدِ بْنِ نَصْرٍ قَالَ: أَنْبَأَنَا عَبْدُ اللَّهِ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي نَصْرَةَ نَحْوَهُ»^(۲).

واته: سویدی کوری نه صر ده لئ: عه بدوللا بوی باسکر دین، له نه لجوزه یری له نه بو نه ضر به وینه ی نهو فهرمووده یه.

۷۹۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَمَرَ أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ. قَالَتْ: وَكَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بَيْنَ يَدَيْ أَبِي بَكْرٍ، فَصَلَّى قَاعِدًا وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ وَالنَّاسُ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ»^(۳).

واته: عائشه (خوا لئی رازی یی) ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فهرمانی کرد به نه بو به کر نويز بو خه لکه که بکات، ده لئ: پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم له به رانبه ر نه بو به کر بوو (له دواوه)، به دانیشتنه وه نويزی کرد، نه بو به کریش نويزی بو خه لکه که ده کردو، خه لکه کهش له پشتی نه بو به کر نويزیان ده کرد.

۷۹۸- «عَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ وَأَبُو بَكْرٍ خَلْفَهُ، فَإِذَا كَبَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَبَّرَ أَبُو بَكْرٍ يُسْمِعُنَا»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۲۸، وأبو داود: ۶۸۰، وابن ماجه: ۹۷۸.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح.

واته: جابر رضي الله عنه ده لى: پيغه مبهري خوا عليه السلام نويزي نيوه پروي بو كردين و نه بو به كريس له پشسته وه بوو، كاتى پيغه مبهري خوا عليه السلام (الله اكبر) ي بكر دايه، نه بو به كريس ته كييره كاني ده گه باند به تيمه و گوييستي ده كردين.

جنگه و شوينى ئيمام نه گهر ست كهس بوون و راجيائى له و باره وه

۷۹۹- «عَنِ الْأَسْوَدِ وَعَلْقَمَةَ قَالَا: دَخَلْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه نَصَفَ النَّهَارِ فَقَالَ: إِنَّهُ سَيَكُونُ أَمْرًا يُسْتَعْلَوْنَ عَنْ وَقْتِ الصَّلَاةِ فَصَلُّوا لَوْ قَتَيْتَهَا، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَقَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام فَعَلَّ»^(۱).

واته: نه سوهدو عه لقمه ده لى: هاتين بو لاي عه بدوللا عليه السلام له نيوه پروي، وتى: بيگومان له داهاتوودا كار به ده ستانتيك ده بن سه رقال ده بن له نه نجامداني نويز له كاتى خوئى، جا تيوه نويزه كاتان بكن له كاتى خويدا، پاشان هه لسا له تيوان من و نه ودا نويزى كرد، ئينجا وتى: پيغه مبهري خوام عليه السلام بينى ناواى ده كرد.

۸۰۰- «عَنْ بُرَيْدَةَ بْنِ سُوَيْبَانَ بْنِ فَرْوَةَ الْأَسْلَمِيِّ، عَنْ غُلَامٍ لِحَدِيثِهِ يُقَالُ لَهُ مَسْعُودٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ: مَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام وَأَبُو بَكْرٍ، فَقَالَ لِي أَبُو بَكْرٍ: يَا مَسْعُودُ، أَنْتَ أَبَا تَمِيمٍ (يَعْنِي مَوْلَاهُ)، فَقُلْتُ لَهُ: يَحْمِلُنَا عَلَى بَعِيرٍ وَيَبْعَثُ إِلَيْنَا بَرَادٍ وَدَلِيلٌ يَدُلُّنَا، فَجِئْتُ إِلَى مَوْلَايَ فَأَخْبَرْتُهُ، فَبَعَثَ مَعِيَ بِبَعِيرٍ وَوَطْبٍ مِنْ لَبَنٍ، فَجَعَلْتُ أَخْذُ بِهِمْ فِي إِخْفَاءِ الطَّرِيقِ، وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام يُصَلِّي، وَقَامَ أَبُو بَكْرٍ عَنْ يَمِينِهِ وَقَدْ عَرَفْتُ الْإِسْلَامَ وَأَنَا مَعَهُمَا، فَجِئْتُ فَقُمْتُ خَلْفَهُمَا، فَدَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام فِي صَدْرِ أَبِي بَكْرٍ فَقُمْنَا خَلْفَهُ، قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: بُرَيْدَةُ هَذَا لَيْسَ بِالْقَوِيِّ فِي الْحَدِيثِ»^(۲).

واته: بوپه يدهى كورى سوفياني كورى فهروهى نه سه له مى ده گيرتته وه: له منداليكى خزمه تكارى باپيرهى پتي ده وترا: مه سه وود، جا وتى: پيغه مبهري خوا عليه السلام و نه بو به كر تپه رين به لامدا، نه بو به كر پتي وتم: نهى مه سه وود، بو بو لاي نه بو ته ميم «واته: گه وره كهى»، پتي بلئى: وشتر يكمان بو بنيرئى له گه ل توئشو و كه سىكى شاره زا به پريگاو بان، منيش هاتم بو لاي گه وره كه م و هه واهم پيدا، نه وئيش

(۱) صحيح.

(۲) ضعيف الإسناد.

وشریکې له گهلم نارد له گهلم هندی شیر له ناو هیزه په کدا^(۱)، که له پیستی مهر دروستکراوو، منیش بویانم برد به ریگایه کی نهینی، کاتی نویز هات پیغه مبهری خوا ﷺ هه لسا نویزی کرد، نه بو به کریش هه لساوه لای راستی، منیش نیسلامم ناسیوو له گه لیاندا بووم، هاتم له پشتیانوه نویزم دابه ست، (جا که بووین به دوو کهس) پیغه مبهری خوا ﷺ دای به سنگی نه بو به کردا، له پشتیه وه وه ستاین، نه بو عه بدو پرره حمان ده لی: بوره یده له (گیرانه وهی) فهرمووده دا به هیز نیه.

نه گهر سن کهس بوون له گهلم نا فره تیکدا

۸۰۱- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ جَدَّتَهُ مُلَيْكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيَطْعَمَ قَدْ صَنَعَتْهُ لَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ، ثُمَّ قَالَ: قَوْمُوا فَلَأُصَلِّيَ لَكُمْ، قَالَ أَنَسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: فَقُمْتُ إِلَى حَصِيرٍ لَنَا قَدْ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ مَا لَيْسَ فَتَضَخْتُ بِمَاءٍ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَصَفَّقْتُ أَنَا وَالْيَتِيمَ وَرَأَاهُ وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا، فَصَلَّى لَنَا رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ انْصَرَفَ»^(۲).

واته: نه نه سی کورې مالیک ﷺ ده گیر تته وه: داپیره ی موله یکه پیغه مبهری خوا ی ﷺ بانگ هیشت کرد بو خوار د نیک بوی دروست کرد بوو نه ویش لئی خوارد، پاشان فهرمووی: هه لسن نویزتان بو بکه م، نه نه س ﷺ ده لی: منیش هه لسام چووم بو لای هه سیریکې خومان به هو ی زور دانیشن له سه ری رهش هه لگه رابوو، ئینجا ناو پر ژینم کرد، پیغه مبهری ﷺ هه لسا من و هه تیوه کهش له پشتیه وه ریزمان به ست، پیره ژنه کهش له پشتمانه وه بوو، دوو رکات نویزی بو کردین، پاشان رویش.

نه گهر دوو پیاوو دوو ژن بوون

۸۰۲- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَا هُوَ إِلَّا أَنَا وَأُمِّي وَالْيَتِيمُ وَأُمُّ حَرَامٍ خَالَتِي، فَقَالَ: قَوْمُوا فَلَأُصَلِّيَ بِكُمْ، قَالَ: فِي غَيْرِ وَفِّ صَلَاةٍ، قَالَ: فَصَلَّى بِنَا»^(۳).

واته: نه نه س ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ هات بو لامان کهس له مالدا نه بوو جگه له من و دایکم و هه تیوه کهو نوممو حهرامی پورم، فهرمووی: هه لسن با

(۱) پیستی خوشرکراوی به ساغی دهرهاتووی هیندی گیانداره که روژ و دوشاوی تن ده کری. (فهرهنگی خال).

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۸۰ و ۷۲۷ و ۸۶۰، ومسلم: ۶۵۸، وأبو داود: ۶۱۲، والترمذي: ۲۳۴.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۶۰.

نوئیزتان بو بکه‌م، ده‌لی: کاتی هیچ نوئیزیکی فه‌رزه‌بوو، وتی: نوئیزی بو کردین.

۸۰۳- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ هُوَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأُمُّهُ وَخَالَتُهُ، فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَجَعَلَ أَنَسًا عَنْ يَمِينِهِ وَأُمُّهُ وَخَالَتُهُ خَلْفَهُمَا»^(۱).

واته: نه‌نه‌س ﷺ ده‌گپرتته‌وه: نه‌و له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ و دایکی و پوری بوو، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نوئیزی کرد (بو‌یان)، نه‌نه‌سی خسته‌لای راستی و دایکی و پوریشی خسته‌دواوه.

شوئینی وه‌ستانی ئیمام نه‌گهر مندالیک و زنیکی له‌گه‌لدا بوو

۸۰۴- «عَنْ عِكْرِمَةَ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ النَّبِيِّ ﷺ وَعَائِشَةَ خَلْفَنَا تُصَلِّي مَعَنَا، وَأَنَا إِلَى جَنْبِ النَّبِيِّ ﷺ أُصَلِّي مَعَهُ»^(۲).

واته: عیکریمه‌ی مه‌ولای ئینو‌عه‌بیاس ده‌لی: ئینو‌عه‌بیاس (خوا لئیان رازی بی)، وتی: له‌ته‌نیشت پیغه‌مبه‌ر ﷺ نوئیزم کرد عائیشه‌یش له‌پشتمان‌ه‌وه‌بوو نوئیزی له‌گه‌لمان ده‌کرد، منیش له‌ته‌نیشت پیغه‌مبه‌ر ﷺ بووم نوئیزم له‌گه‌ل ده‌کرد.

۸۰۵- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى بِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَبِامْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِي، فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ وَالْمَرْأَةَ خَلْفَنَا»^(۳).

واته: نه‌نه‌س ﷺ ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نوئیزی (به‌کومه‌لی) به‌من و ئافره‌تیک له‌خانه‌واده‌که‌م کرد، منی خسته‌لای راستی و ئافره‌ته‌که‌ش له‌پشتمان‌ه‌وه‌بوو.

شوئینی پیشوئیزو نوئیز خوئین و مندال له‌کاتی نوئیزی به‌کومهل

۸۰۶- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَثُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فَقُمْتُ عَنْ شِمَالِهِ، فَقَالَ بِي: هَكَذَا فَأَخَذَ بِرَأْسِي فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۶۰/۲۹۸، وأبو داود: ۶۰۹، وإبن ماجه: ۹۷۵.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۱۷ و ۶۹۷ و ۶۹۹ و ۵۹۱۹، وأبو داود: ۶۱۱ و ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸.

واته: نينو عبياس (خوا ليان پازي بن) ده لئ: له لاي پورم مهيمونه مامه وه، پيغه مبهري خوا ﷺ شهو هه لسا نويزي كرد منيش پويشتمه لاي چه بي، سهري گرتم و هينامي بو لاي راستي.

نهوهي له نيمام نزيك ده بيته وه، نهو كه سهش كه له دواي دئ

۸۰۷- «عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمَسُّحُ مَنَاكِبَنَا فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ: لَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، لِئَلَيْتَنِي مِنْكُمْ أَوْلُو الْأَخْلَامِ وَالنَّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ»^(۱).

واته: نه بو مه سهوود ﷺ ده لئ: پيغه مبهري خوا ﷺ شانماني ده سپري (واته: شانه كانماني به يه كه وه ده نووساند له ريزه كاندا) له نويزدا وه ده بوت: جياوازي مه كهن به هاتنه پيش و چوونه دواوه له ريزه كان، دواي دله كاتان ده گوړي و راجيائي تيده كه وي (به رانه ريه كتر)، با نه واننه تان كه خاوه ني عه قل و تيگه يشتنی زياترن (واته: قورثاني زياتريان له به ره و تيگه يشتووترن له ريزي نويزدا) له منه وه نزيكترين، دواي نه واننه دواي وان، دواي نه واننه دواي وان (له پووي قورثان و فيقهو تيگه يشتنه وه).

تبييني: دياره ليره دا مه به ست نه وه يه نه گهر پيشه واو نيمام هه له يه كي كرد، كه م و كورپه كي هه بوو، شتيكي له بيرچوو، نه وه ي كه شاره زابي و له ته نيشتيه وه بي، نه وه ئاسانتر ده تواني بو ي راست بكاته وه و هاو كاري نيمام بكات.

۸۰۸- «عَنْ قَيْسِ بْنِ عَبَّادٍ قَالَ: بَيْنَا أَنَا فِي الْمَسْجِدِ فِي الصَّفِّ الْمَقْدَمِ فَجَبَدَنِي رَجُلٌ مِنْ خَلْفِي جَبْدَةً فَتَحَانِي، وَقَامَ مَقَامِي فَوَاللَّهِ مَا عَقَلْتُ صَلَاتِي، فَلَمَّا انْصَرَفَ إِذَا هُوَ أَبِي بَنُ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: يَا فَتَى، لَا يَسُوكَ اللَّهُ، إِنَّ هَذَا عَهْدٌ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَيْنَا أَنْ نَلِيَهُ، ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ فَقَالَ: هَلَكَ أَهْلُ الْعَقْدِ وَرَبُّ الْكُعْبَةِ «ثَلَاثًا» ثُمَّ قَالَ: وَاللَّهِ مَا عَلَيْنَهُمْ آسَى، وَلَكِنْ آسَى عَلَى مَنْ أَضَلُّوا، قُلْتُ: يَا أَبَا يَعْقُوبَ مَا يَغْنِي بِأَهْلِ الْعَقْدِ؟ قَالَ: الْأَمْرَاءُ»^(۲).

واته: قهيسي كوري عوباده ده لئ: له كاتيكدان من له مزگه وتدا بووم له ريزي پيشه وه، پياويك له پشتمه وه رايكيشام به توندي دووري خستمه وه، پاشان چووه

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۱۲۲ و ۴۳۲/۱۲۳، وأبو داود: ۶۷۴، وابن ماجه: ۹۷۶.

(۲) صحيح.

جیگا کهم، سویند به خوا له نویزه کهم تینه گیشتم، کاتی لیبویه وه دهر کهوت نهو پیاوه ثوبه ی کوری که عب ﷺ بوو، وتی: نهی گهنج، خوا بتپاریزی له خراپه، نه مه په یمانیکه له پیغه مبهروه ﷺ نیمه له نزیکی نه وه وه نویز بکهین، پاشان پرووی کرده قیبله و سئ جار، وتی: سویند به پهروه ردگاری که عبه کاربه دهستان (أَهْلُ الْعُقَد) له ناوچوون، پاشان وتی: سویند به خوا خهم بو نه وانه ناخوم، به لکو خهم بو نه وانه دهخوم که گومرا بوون، وتم: نهی باوکی په عقوب مه بهستت چی بوو له (أَهْلُ الْعُقَد)؟ وتی: کاربه دهستانه.

ریکخستنی ریزهکان پیش هاتنی نیمام

۸۰۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَقُمْنَا، فَعَدَلَتِ الصُّفُوفُ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَأَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا قَامَ فِي مِصْلَاةٍ قَبْلَ أَنْ يُكَبِّرَ فَأَنْصَرَفَ فَقَالَ لَنَا: مَكَانَكُمْ، فَلَمْ نَزَلْ قِيَامًا نَنْتَظِرُهُ حَتَّى خَرَجَ إِلَيْنَا قَدْ اغْتَسَلَ يَنْطُفُ رَأْسُهُ مَاءً، فَكَبَّرَ وَصَلَّى»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ وتووبه تی: قامه ت کرا بو نویز کردن، نیمه ش هه لسان، ریزهکان ریکخران، پیش نه وهی پیغه مبهری خوا ﷺ بته دهر بو لامان، پیغه مبهری خوا ﷺ هات بو لامان تا گه یشته شوینی نویزه کهی، پیش نه وهی نویز دابهستی، رویشت و پیی وتین: له جیگای خوتان بمیننه وه، نیمه ش له جیگای خومان ماینه وه دواتر هاته دهر وه بو لامان خوی شور دبوو قزی ناوی لی ده تکا، (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردو نویزه کهی دابهست.

نیمام چۆن ریزهکان ریک دهخات

۸۱۰- «عَنِ النَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُومُ الصُّفُوفَ كَمَا تُقَوْمُ الْقِدَاحُ، فَأَبْصَرَ رَجُلًا خَارِجًا صَدْرُهُ مِنَ الصَّفِّ، فَلَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: لَتَقِيمَنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيَخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ»^(۲).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۱۷، ومسلم: ۱۲۷ و ۴۳۶/۱۲۸، وأبو داود: ۶۶۲ و ۶۶۳ و ۶۶۵، والترمذي: ۲۲۷، وابن

ماجه: ۹۹۴.

واته: نوعمانی کورې به شیر ﷺ ده لې: پیغه مبهري خوا ﷺ ریزه کانی ریکده خست وه کو چون سهر تیره کان ریکده خرین، ته ماشای پیاوړکی کرد سنگی ده رهینابوو له ریزه که، پیغه مبهرم ﷺ بینی ده یفه موو: ریزه کانتان ریکده خه یان خوا جیاوازی بخاته نیوان پوخسارتان).

۸۱۱- «عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَخَلَّلُ الصُّفُوفَ مِنْ نَاحِيَةِ إِلَى نَاحِيَةٍ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا وَصُدُورَنَا وَيَقُولُ: لَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، وَكَانَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصُّفُوفِ الْمُتَقَدِّمَةِ»^(۱).

واته: به پرائی کورې عازیب ﷺ ده لې: پیغه مبهري خوا ﷺ به نیوان ریزه کانداهات و ده چوو له لایه که وه بو لایه کی دیکه و، شان و سنگمانی ده نوساند به یه که وه و ده یفه موو: جیاوازی مه که ن (به هاتنه پیش و چوونه دواوه له ریزه کان) دواپی دلّه کانتان ده گورې (راجیایی ده که ویتنه نیوان تانه وه)، وه ده یفه موو: خواو فریشته کانی سه لاوات ده دن له سهر ریزه کانی یه که م.

نهو و ته ی نیمام ده یلّت کانت پیتش ده که ویت بو ریکد خستنی ریزه کان

۸۱۲- «عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْسَحُ عَوَاتِقَنَا وَيَقُولُ: اسْتَوُوا وَلَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، وَلِيْلَيْتِي مِنْكُمْ أَوْلُو الْأَخْلَامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ»^(۲).

واته: نه بو مه سعود ﷺ ده لې: پیغه مبهري خوا ﷺ دهستی ده هینا به شان کانمانداو ده بنوساندین به یه کتره وه و ده یفه موو: ریکب جیاوازی مه که ن (به هاتنه پیش و چوونه دواوه له ریزه کان) دواپی دلّه کانتان ده گورې، با نه وانه تان که خاوه نی عه قل و تیگه یشتنی زیاترن (واته: قورثانی زیاتریان له به ره و تیگه یشتو ترن له ریزی نویژدا) له منه وه نزیکترین، دواپی نه وانه ی دواپی وان، دواپی نه وانه ی دواپی وان (له رووی قورثان و فیه هو تیگه یشتنه وه).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۵۴۳ و ۶۶۴، وابن ماجه: ۹۹۷.

(۲) صحیح.

ٲيامم) چهد جار ده لئى: ريک و راست بوهستن؟

۸۱۳- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ: اسْتَوْوا. اسْتَوْوا. اسْتَوْوا. اسْتَوْوا، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ خَلْفِي كَمَا أَرَاكُمْ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ»^(۱).

واته: نه نه س ﷺ ده گيرپته وه: پيغه مبهري ﷺ ده يفهرموو: ريکبن. ريکبن. ريکبن، سويند بهو زاتهى نه فسى منى به دهسته من له پشته وه م ده تانبينم، وه کو چؤن له پيش خؤم ده تانبينم.

هاندانى پيشنویز له سر شاندان به يه که وه نويزک بوونه وه له يه کتر

۸۱۴- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِوَجْهِهِ حِينَ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَبْلَ أَنْ يُكَبِّرَ فَقَالَ: أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ وَتَرَاصُّوا؛ فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي»^(۲).

واته: نه نه س ﷺ ده لئى: پيغه مبهري خوا ﷺ کاتى هه لسا بو نويز رووى تيکردين پيش نه وهى (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکات، فهرمووى: ريزه کانتان ريک بخهن و پال بدن به يه که وه، چونکه به راستى من له پشته وه ده تانبينم.

۸۱۵- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: رَاصُّوا صُفُوفَكُمْ وَقَارِبُوا بَيْنَهَا، وَحَادُّوا بِالْأَعْنَاقِ، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرَى الشَّيَاطِينَ تَدْخُلُ مِنْ خَلَلِ الصَّفِّ كَأَنَّهَا الْحَدَفُ»^(۳).

واته: نه نه س ﷺ ده گيرپته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ فهرمووى: ريزه کانتان راست بکه ن و له يه کتر نزيک بينه وه (به جورى بو شايى نه که ويته نيوان ريزه کانتان تا شه يتان نه توانى به نيوانتندا تپهر پي)، ملتانيش له يه کتر نزيک بکه نه وه، سويند بهو زاتهى گيانى منى به دهسته، من شه يتان ده بينم ده چيته ناو بو شايى و نارپيکى ريزه وه، وه کو مهري بچووک وابه.

(۱) صحيح.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۷۱۹.

(۳) صحيح. أخرجه أبو داود: ۶۶۷.

۸۱۶- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: حَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: أَلَا تَصْفُونَ كَمَا تَصِفُ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ؟ قَالُوا: وَكَيْفَ تَصِفُ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ؟ قَالَ: يَتِمُّونَ الصَّفَّ الْأَوَّلَ، ثُمَّ يَتَرَاوُونَ فِي الصَّفِّ»^(۱).

واته: جابری کوری سه مورہ ﷺ ده لنی: پیغه مبهری خوا ﷺ هاته ده ره وه بو ناومان فہرموی: نایا ریز نابن وه کو چون فریشته کان ریز دہ بن (لای پہروہ ردگاربان)؟ وتیان: فریشته کان چون ریز دہ بن له خزمہت پہروہ ردگاربان؟ فہرموی: ریزی یہ کہم ته واو ده کهن، پاشان ریزه کانیان راست ده کهن.

فہزل و گہورہی ریزی یہ کہم و دووہم

۸۱۷- «عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: كَانَ يُصَلِّي عَلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ ثَلَاثًا وَعَلَى الثَّانِي وَاحِدَةً»^(۲).

واته: عیرباضی کوری ساریہ ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ: سی جار نزی بو ریزی یہ کہم ده کردو بو ریزی دووہمیش یہ کجار نزی ده کرد.

دہ بارہی ریزی دواوہ

۸۱۸- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَتَمُّوا الصَّفَّ الْأَوَّلَ ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ، وَإِنْ كَانَ نَقْضُ فَلْيَكُنْ فِي الصَّفِّ الْمُؤَخَّرِ»^(۳).

واته: نہ نہس ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فہرموی: ریزی یہ کہم پربکہ نہ وه، پاشان نہ وهی بہ دواوی نہ ودا دیت، نہ گہر ناته واویہ ک هہ بو بو با له ریزی دواوہ بیت.

پاداشتی) نہو کہسه ریزیک ته واو بکات و بگہینت بہ یہ کتر

۸۱۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ اللَّهُ، وَمَنْ قَطَعَ صَفًّا قَطَعَهُ اللَّهُ عَنَّا»^(۴).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۳۰، وأبو داود: ۶۶۱، وابن ماجه: ۹۹۲.

(۲) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۹۹۶.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۶۷۱.

(۴) صحیح. أخرجه أبو داود: ۶۶۶.

واته: عهبدللاي کورې عومر (خوا ليسان رازي بي) ده گيرېته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ فرموويه تي: هر کهس ريزيک بگه يه نيت خوا ده بگه يه ني، نه وه شي بيچرني خوا ده پيچرني، (واته: هر کهس ريزيک پر بکاته وه، خوا به چاکه ي خوي ره حمي پنده کات، هر که سيش بوشاي بخاته ناو ريزيکه وه، (به غه بيه ت بي، يان به ربه ست) خوي زالي پايه دار (په حمه ت و ميره باني) خوي لي ده پچرني.

باسکردني چاکترين ريزي نافرته تان و خراپترين ريزي پياوان

۸۲۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوْلَاهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أَوْلَاهَا»^(۱).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده لي: پيغه مبهري خوا ﷺ فرموويه تي: چاکتريني ريزي پياوان يه که مينيتي، خراپترين شيان کو تايه که يتي، وه چاکترين ريزي نافرته تان کو تايه که يتي، خراپترين شيان يه که مينيه تي.

ريز بوون له نيوان کو له که کاند

۸۲۱- «عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ مَحْمُودٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَصَلَّيْنَا مَعَ أَمِيرٍ مِنَ الْأَمْرَاءِ، فَدَفَعُونَا حَتَّى قُمْنَا وَصَلَّيْنَا بَيْنَ السَّارِيَتَيْنِ، فَجَعَلَ أَنَسٌ يَتَأَخَّرُ وَقَالَ: قَدْ كُنَّا نَتَّقِي هَذَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(۲).

واته: عهبدولحه ميدې کورې مه حمود ده لي: تيمه له گهل نه نه س ﷺ بووين له گهل نه ميرنک له نه ميره کان نويزمان کرد، پاليان پيوه ناين تا که وتينه نيوان دوو کو له که، نه نه س هاته دواوه و تي: تيمه خو مان له و کو له کانه ده پاراست له سه رده مي پيغه مبهري خوا ﷺ.

نهو جياگايه ي که سوننه ته له ريزه کاند

۸۲۲- «عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّتُ أَنْ أَكُونَ عَنْ يَمِينِهِ»^(۳).

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۴۴۰، وأبو داود: ۶۷۸، والترمذي: ۲۲۴، وابن ماجه: ۱۰۰۰.

(۲) صحيح. أخرجه أبو داود: ۶۷۳، والترمذي: ۲۲۹.

(۳) صحيح. أخرجه مسلم: ۷۰۹، وأبو داود: ۶۱۵، وابن ماجه: ۱۰۰۶.

واته: بهراء ﷺ ده لئى: ئيمه نه گهر له دواى پيغه مبهري خوا ﷺ نويزمان بگردايه،
من حهزم ده کرد له لاي راستيه وه بم.

نوهى له سهر ئيمام پيوسته له ئاسانكارى

۸۲۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ؛ فَإِنَّ فِيهِمُ السَّقِيمَ وَالضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ، فَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ»^(۱).

واته: نه بو هوريره ﷺ ده گيرته وه: پيغه مبهري ﷺ فهرمويه تى: نه گهر يه كيك له
تيوه نويزى کرد بو خه لكى با ئاسان و سوکى بکات، چونکه نه خوش و لاوازو پيرو به
سالچويان تيدايه، نه گهر يه کيکتان نويزى کرد بو خوئى با چون ده يه وئى دريزى بکاته وه.

۸۲۴- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَحْفَ النَّاسِ صَلَاةً فِي تَمَامٍ»^(۲).

واته: نه نهس ﷺ ده گيرته وه: پيغه مبهري ﷺ نويزى ئاسانترين و سوکترين بوو
له گه ل جيبه جينکردنى رکوع و سوزده وه هموو پايه کاني نويز به ته واوى.

۸۲۵- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنِّي لَأَقُومُ فِي الصَّلَاةِ فَاسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ، فَأُوجِزُ فِي صَلَاتِي كَرَاهِيَةً أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ»^(۳).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده گيرته وه: پيغه مبهري ﷺ فهرمويه تى: من نويز داده به ستم
کاتئ گويم له گريانى مندا ل ده بيت، بويه نويزه کهم کورت ده که مه وه، پيم ناخوشه
بارگراني له سهر دايکه کهى دروست بکه م.

ريگهدان به ئيمام له دريز کردنه وهى نويز

۸۲۶- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ بِالتَّخْفِيفِ وَيَوْمُنَا
بِالصَّافَاتِ»^(۴).

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۷۰۳، ومسلم: ۱۸۳ و ۱۸۵/۴۶۷، وأبو داود: ۷۹۴ و ۷۹۵، والترمذي: ۲۳۶.

(۲) صحيح. أخرجه مسلم: ۱۸۹ و ۱۹۰/۴۶۹، والترمذي: ۲۳۷.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۷۰۷، وأبو داود: ۷۸۹، وابن ماجه: ۹۹۱.

(۴) صحيح.

واته: عهبدوڼلای کورې عومهر (خوا لتيان رازی بی) ده لئی: پیغمبهري خوا ﷺ
 فهرماني ده کرد به سوک کردن و ناسان کردنی نوټيز، وه پيشنويژي بو ده کردین به
 سوورپه تي (الصافات)، (چونکه هاوه لان چه زیان ده کرد گويان له دهنگي بيت و
 بييان خوش بوو نوټيزه که ی دريژ بکاته وه).

ټو جوله ي دروسته ټيمام له ناو نوټيزدا ټه نجامي بدات

۸۲۷- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ النَّاسِ وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةَ بِنْتَ أَبِي
 الْعَاصِ عَلَى عَاتِقِهِ، فَإِذَا رَكَعَ وَضَعَهَا، وَإِذَا رَفَعَ مِنْ سُجُودِهِ أَعَادَهَا»^(۱).

واته: ټه بو قه تاده ﷺ ده لئی: پیغمبهري خوا ﷺ بيني پيشنويژي بو خه لک
 ده کرد، نومامه ی کچي ټه بولعاصي خستبوه سهر شاني، کاتي بجواپه ته رکوع
 دايدنه نا، کاتيکيش سهری له سوژده بهرز بکر دايه ته وه هه لیده گرته وه.

پيشکوه تن به سهر ټيمام له کاتي نوټيز

(به سوژده بردن يان رکوع يان هه لسانه وه).

۸۲۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ مُحَمَّدٌ ﷺ: أَلَا يَخْشَى الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ
 يُحَوَّلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ»^(۲).

واته: ټه بو هوره يره ﷺ ده لئی: موحه ممه د ﷺ فهرمووی: ټايا ټه و که سه ی سهر بهرز
 ده کاته وه پيش ټيمام ناترسن خوا سهری بگورن بو سهری که ر.

۸۲۹- «عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا صَلُّوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَامُوا
 قِيَامًا حَتَّى يَرَوْهُ سَاجِدًا، ثُمَّ سَجَدُوا»^(۳).

واته: به پراء ﷺ ده لئی: ټه وان کاتي له گه ل پیغمبهري خوا ﷺ نوټيزيان بکر دايه،
 کاتي سهری بهرز بکر دايه ته وه له رکوع، به پټوه ده وه ستان تا ده يان بيني سوژده ی
 ده برد، پاشان ټه وانيش سوژده يان ده برد.

(۱) صحيح.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ٦٩١، ومسلم: ١١٤ و ٤٢٧/١١٦، وأبو داود: ٦٢٣، والترمذي: ٥٨٢، وابن ماجه: ٩٦١.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ٦٩٠ و ٧٤٧ و ٨١١، ومسلم: ١٩٧ و ١٩٨ و ٤٧٤/١٩٩، وأبو داود: ٦٢٠، والترمذي: ٢٨١.

۸۳۰- «عَنْ حِطَّانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: صَلَّى بِنَا أَبُو مُوسَى عليه السلام، فَلَمَّا كَانَ فِي الْقَعْدَةِ دَخَلَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ: أُقِرَّتِ الصَّلَاةُ بِالْبِرِّ وَالزَّكَاةِ، فَلَمَّا سَلَّمَ أَبُو مُوسَى أَقْبَلَ عَلَى الْقَوْمِ فَقَالَ: أَيُّكُمْ الْقَائِلُ هَذِهِ الْكَلِمَةَ؟ فَأَرَمَ الْقَوْمُ. قَالَ: يَا حِطَّانُ، لَعَلَّكَ قُلْتَهَا. قَالَ: لَا وَقَدْ حَشِيتُ أَنْ تَبْكَعَنِي بِهَا فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَانَ يُعَلِّمُنَا صَلَاتَنَا وَسُنَّتَنَا فَقَالَ: إِنَّمَا الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَالَ: ﴿عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ الفاتحة، فَقُولُوا: آمِينَ. يُجِيبُكُمْ اللَّهُ، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَقَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ. فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ يَسْمَعُ اللَّهُ لَكُمْ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا؛ فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ. قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله «فَتِلْكَ بِتِلْكَ»^(۱).

واته: حیطانی کوری عه بدوللا ده لی: نه بو موسا عليه السلام نوئیزی بو کردین، کاتی له دانیشتنی کوتایی نوئزه که ی بوو، پیاوئیک له خه لکه که هاته زووره وه و تی: نوئیز جیگیر کراو په یوه سترکرا به چاکه کاری و زه کات دان، کاتی نه بو موسا سه لامی دایه وه، پووی کرده خه لکه که و تی: کامتان نه و قسه یه تان کرد؟ خه لکه که بیده نگ بوون. و تی: نه ی حیطان له وانه یه تو نه و قسه ت کردین، (منیش) وتم: نه خیر. له وه ترسام به هویه وه سه رزه نشتم بکات. جا و تی: به راستی پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وآله نوئیزو سونه ته کانی فیر ده کردین و ده یفه رموو: پیشنوئیز بو نه وه دانراوه په پره وی لی بکری، نه گهر (اللَّهُ أَكْبَرُ) ی کرد تیوه ش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه ن، وه نه گهر و تی: ﴿عَبْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ بلین: ثامین. خوا وه لامتان ده داته وه، وه نه گهر رکوعی برد تیوه ش رکوع بیه ن، نه گهر سه ری بهرز کرده وه و تی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) بلین: (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) خوا وه لامتان ده داته وه، وه نه گهر سوژده ی برد تیوه ش سوژده بیه ن، نه گهر سه ری بهرز کرده وه له سوژده تیوه ش سه رتان بهرز بکه نه وه له سوژده، چونکه پیشنوئیز پیش تیوه سوژده ده بات و پیش تیوه ش سه ربهرز ده کاته وه، پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وآله فهرمووی: نه وه به نه وه.

تیبینی: مه بهست نه وه یه: نه و ساته ی تیمام پیش تیوه ده که ویت بو رکوع بردن، پیویسته نه ندازه یه ک له تیمام دوا بکه ون له رکوع بردن، به هه مان شیوه هه لسانه وه ش له دوا ی رکوع، نه و کات نه ندازه ی رکوعه که ی تیوه وه کو رکوعه که ی پیشنوئیزی لی دیت، به هه مان شیوه ش بو سوژده بردن.

(۱) صحیح.

دهرچوونی که سیک له نوژی کوهمل و نهجامدانی به تنها له سوچیکی مزگهوته که

۸۳۱- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ وَقَدْ أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى خَلْفَ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَطَوَّلَ بِهِمْ، فَأَنْصَرَفَ الرَّجُلُ فَصَلَّى فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ ثُمَّ انْطَلَقَ، فَلَمَّا قَضَى مُعَاذٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الصَّلَاةَ قِيلَ لَهُ: إِنَّ فَلَانًا فَعَلَ كَذَا وَكَذَا، فَقَالَ مُعَاذٌ: لَيْنُ أَصْبَحْتُ لِأَذْكَرَنَّ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَتَى مُعَاذٌ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ، فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَيْهِ فَقَالَ: مَا حَمَلَكَ عَلَى الَّذِي صَنَعْتَ؟ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَمِلْتُ عَلَى نَاضِحِي مِنَ النَّهَارِ، فَجِئْتُ وَقَدْ أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَدَخَلْتُ الْمَسْجِدَ، فَدَخَلْتُ مَعَهُ فِي الصَّلَاةِ، فَقَرَأَ سُورَةَ كَذَا وَكَذَا فَطَوَّلَ، فَأَنْصَرَفْتُ فَصَلَّيْتُ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفَتَانَ يَا مُعَاذُ؟ أَفَتَانَ يَا مُعَاذُ؟ أَفَتَانَ يَا مُعَاذُ؟»^(۱).

واته: جابر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: پیاویک له نه نصاره کان هات بو مزگهوت نوژی دابه سترابوو له پشتی موعازه وه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نوژی کرد، نوژی که دی دریز کرده وه بویان، پیاوه که نوژی به کومه له که ی جیهیشت و له سوچیکی مزگهوت که وه نوژی که ی کرد پاشان رۆیشت، موعاز رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ که نوژی که ی ته و او کرد پی و ترا: فلان که س فلان هه لسو که وتی کرد، موعاز رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وتی: نه گهر رۆژم لی بیته وه نه وه بو پیغه مبهری خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ باس ده که م، موعاز هات بو لای پیغه مبهر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه وه ی بو باس کرد، پیغه مبهری خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ که سیک ی نارد به دوای کابرا دا، فهرمووی: چی وای لیکردی نه وه کاره بکهیت؟ وتی: نه ی پیغه مبهری خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ من له رۆژدا ئیشی قورس و گران ده که م، هاتم بو مزگهوت نوژی دابه سترابوو، چوومه مزگهوت وه له گه لیدا نوژی م دابه ست، فلانه سوورته و فلانه سوورته ی خویند، نوژی که ی دریز کرده وه، منیش به جیهیشت و چوومه ته نیشتیکی مزگهوت که وه نوژی که ی خووم کرد، پیغه مبهری خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فهرمووی: نه ی موعاز ده ته وئ خه لکی تووشی فیتنه و ناره حه تی بکهیت، نه ی موعاز ده ته وئ خه لکی تووشی فیتنه و ناره حه تی بکهیت، نه ی موعاز ده ته وئ خه لکی تووشی فیتنه و ناره حه تی بکهیت.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۰۵، ومسلم: ۴۶۵/۱۸۱، وأبو داود: ۵۹۹ و ۷۹۳.

بهره‌وی کردن له نیمام کاتن به دانیشته‌وه نوژی کرد

۸۳۲- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَكِبَ قَرَسًا، فَصَرَعَ عَنْهُ فَجَحَشَ شِقَهُ الْأَيْمَنِ، فَصَلَّى صَلَاةً مِنَ الصَّلَوَاتِ وَهُوَ قَاعِدٌ، فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ فُعُودًا، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ»^(۱).

واته: نه‌ه‌سی کوری مالیک رضی الله عنه ده‌گیریت‌ه‌وه: پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله سواری ته‌سپیک بوو، که‌وته خواره‌وه لای راستی بریندار بوو، نوژی‌نیک له نوژه‌کانی کرد به دانیشته‌وه، نیمه‌ش له پشتیه‌وه به دانیشته‌وه نوژی‌مان کرد، کاتن لیوویه‌وه فه‌رمووی: نیمام بو‌ته‌وه دانه‌وه په‌په‌وی لی بکری، نه‌گه‌ر به پیوه نوژی کرد، تیوه‌ش به پیوه نوژی بکه‌ن، نه‌گه‌ر رکوعی برد تیوه‌ش رکوع به‌ن، وه نه‌گه‌ر وتی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) (واته: خوا‌گویی له‌وه‌که‌سه‌یه‌که سوپاسی ده‌کات) تیوه‌ش بلین: (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) (واته: نه‌ی په‌روه‌گار سوپاس هه‌ر بو‌تویه)، وه نه‌گه‌ر به دانیشته‌وه نوژی کرد، تیوه‌ش به دانیشته‌وه نوژی بکه‌ن.

۸۳۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَاءَ بِلَالٌ يُؤَذِّنُهُ بِالصَّلَاةِ فَقَالَ: مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ، قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ وَإِنَّهُ مَتَى يَقُومُ فِي مَقَامِكَ لَا يُسْمِعُ النَّاسَ فَلَوْ أَمَرْتُ عُمَرَ. فَقَالَ: مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ، فَقُلْتُ لِحَفْصَةَ: قُولِي لَهُ، فَقَالَتْ لَهُ فَقَالَ: إِنَّكَ لَأَنْتَنَ صَوَاحِبَاتُ يُوسُفَ، مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ، قَالَتْ: فَأَمَرُوا أَبَا بَكْرٍ، فَلَمَّا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ وَجَدَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مِنْ نَفْسِهِ خَفَةً قَالَتْ: فَقَامَ يَهَادِي بَيْنَ رَجُلَيْنِ، وَرَجُلَاهُ تَخْطَانِ فِي الْأَرْضِ، فَلَمَّا دَخَلَ الْمَسْجِدَ سَمِعَ أَبُو بَكْرٍ حِسَهُ فَذَهَبَ لِيَتَأَخَّرَ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ قُمْ كَمَا أَنْتَ. قَالَتْ: فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى قَامَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ جَالِسًا، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِالنَّاسِ جَالِسًا، وَأَبُو بَكْرٍ قَائِمًا يَمْتَدِي أَبُو بَكْرٍ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَالنَّاسُ يَقْتَدُونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ»^(۲).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۶۴ و ۷۱۲ و ۷۱۳، ومسلم: ۹۵ و ۴۱۸/۹۶، وابن ماجه: ۱۲۳۲.

واته: عائشه (خوالئی رازی بن) ده لئی: کاتی نه خوشی زوری هینا بو پیغه مبهری خوا ﷺ بیلال هات بو لای ناگاداری کرده وه بو نوئیز، جا فهرمووی: فهرمان به نه بو به کر بکهن با نوئیز بو خه لکی بکات، وتم: نهی پیغه مبهری خوا نه بو به کر پیاویکی دل ناسکه، خه لکی گویان له دهنگی قورئان خویندنی نابیت به هوی گریانه وه، نه گهر فهرمانت بگردایه به عومهر چاکتر بوو. فهرمووی: فهرمان به نه بو به کر بکهن با نوئیز بو خه لکی بکات، به حه فصهم وت: پی بلی، نه بو به کر پیاویکی دل ناسکه، نه ویش پی وت، فهرمووی: ئیوه وه کو ئافره تانی دهورو بهری یوسفن، فهرمان به نه بو به کر بکهن با نوئیز بو خه لکی بکات، وتی: فهرمانیان کرد به نه بو به کر، پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی چوو له ناو نوئیزه وه، ههستی کرد هیزی بو هاتوته وه و جهسته ی باشر بووه، وتی: هه لسا دهستی خسته سهر شانی دوو کهس، قاچه کانی به زه ویدا ده خشا، کاتی چوو له ناو مزگه و ته وه، نه بو به کر ههستی به جولیه ک کرد، ویستی بکشیته وه، پیغه مبهری خوا ﷺ ئامازه ی بو کرد که وه کو خوی بمینیته وه، وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ هات له لای چه پی نه بو به کر دانیشت، پیغه مبهری خوا ﷺ نوئیزی بو خه لکه که کرد به دانیشتنه وه، نه بو به کریش به پیوه بوو په پره وی ده کرد، خه لکه کهش په پره وی نوئیزی نه بو به کریان ده کرد خوا لئی رازی بی.

۸۳۴- «عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقُلْتُ: أَلَا تَحَدِّثِينِي عَنْ مَرَضِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؟ قَالَتْ: لَمَّا ثَقَلَتْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: أَصَلَّى النَّاسُ؟ فَقُلْنَا: لَا. وَهُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ: ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ فَفَعَلْنَا، فَأَغْتَسَلَ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنْوَأَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ: أَصَلَّى النَّاسُ؟ قُلْنَا: لَا. هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ: ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ، فَفَعَلْنَا فَأَغْتَسَلَ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنْوَأَ، ثُمَّ أُغْمِيَ عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ مِثْلَ قَوْلِهِ قَالَتْ: وَالنَّاسُ عَكُوفٌ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِصَلَاةِ الْعِشَاءِ، فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ صَلِّ بِالنَّاسِ، فَجَاءَهُ الرَّسُولُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُكَ أَنْ تُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا رَقِيقًا فَقَالَ: يَا عَمْرُؤُ صَلِّ بِالنَّاسِ. فَقَالَ: أَنْتَ أَحَقُّ بِذَلِكَ فَصَلَّى بِهِمْ أَبُو بَكْرٍ تِلْكَ الْأَيَّامَ، ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَجَدَ مِنْ نَفْسِهِ خَفَةً، فَجَاءَ يُهَادِي بَيْنَ رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا الْعَبَّاسُ لِصَلَاةِ الظُّهْرِ، فَلَمَّا رَأَاهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ لِيَتَأَخَّرَ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ لَا يَتَأَخَّرَ وَأَمَرَهُمَا فَاجْلَسَاهُ إِلَى جَنْبِهِ، فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي قَائِمًا وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي قَاعِدًا» (فَدَخَلْتُ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ: أَلَا أَعْرِضُ عَلَيْكَ مَا حَدَّثْتَنِي عَائِشَةُ عَنْ

مَرَضَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: نَعَمْ. فَحَدَّثْتُهُ، فَمَا أَنْكَرَ مِنْهُ شَيْئًا غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ: أَسَمْتُ لَكَ الرَّجُلَ الَّذِي كَانَ مَعَ الْعَبَّاسِ؟ قُلْتُ: لَا. قَالَ: هُوَ عَلِيٌّ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ»^(۱).

واتە: عوبەيدوللاى كورى عەبدوللا دەلى: چومە ژوورەوہ بۆ لای (دايكي ئيمانداران) عائيشە (خوالى پازى بى) وتم: ئايا باسى نەخۆشى پىغەمبەرى خوام ﷺ بۆ ناكەى؟ وتى: كاتى نەخۆشە كەى زۆرى بۆ هينا فەرموى: ئايا خەلكى نوئىزان كرده؟ وتمان: نەخىر. ئەوان چاوەروانى تۆ دەكەن ئەى پىغەمبەرى خوا ﷺ. فەرموى: ئاوم بۆ بخەنە تەشتىكەوہ ئىمەش ومان كرد، خۆى شۆرد، پاشان ويستى هەلسى بېھۆش كەوت، پاشان بە هۆش خۆى هاتەوہ، فەرموى: ئايا خەلكى نوئىزان كرده؟ وتمان: نەخىر. ئەوان چاوەروانى تۆ دەكەن ئەى پىغەمبەرى خوا ﷺ، فەرموى: ئاوم بۆ بخەنە تەشتىكەوہ ئىمەش ومان كرد، خۆى شۆرد، پاشان ويستى هەلسى، جارىكى تر بېھۆش كەوت، پاشا بۆ سىيەم جارىش هەر وای فەرموو: خەلكە كەش لە مزگەوت لە چاوەروانى پىغەمبەردا بوون بۆ نوئىزى عىشا، پىغەمبەرى خوا ﷺ تىردراوى نارد بۆ لای ئەبو بەكر نوئىز بۆ خەلكە كە بكات، تىرداروہ كە هات بۆ لای و وتى: پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرمانى پىن كەردى نوئىز بۆ خەلكى بكەيت. جا ئەبو بەكر پياوئىكى دل نەرم بوو، وتى: ئەى عومەر نوئىز بۆ خەلكى بكە. ئەویش وتى: تۆ لە پىشتى بەو كارە، ئەبو بەكر نوئىزى بۆ كردن لەو پۆژانەى كە پىغەمبەر ﷺ نەخۆش بوو، پاشان پىغەمبەرى خوا ﷺ هەستى بە هيزو لەشساغى كرد، هات بۆ نوئىزى نيوەرۆ، دەستى خستبووہ سەر شانى دوو كەس يەكيكيان عەبباس بوو، كاتى ئەبو بەكر پىغەمبەرى بىنى ويستى بىتە دواوہ، پىغەمبەرى خوا ﷺ ئاماژەى بۆ كرد كە نەيەتە دواوہ، فەرمانى بەو دوو پياوہ كرد دايانىشانە لە تەنىشت ئەبو بەكر، جا ئەبو بەكر بە پىوہ نوئىزى دەكرد خەلكە كەش بە نوئىزى ئەبو بەكر نوئىزان دەكرد، پىغەمبەرىش ﷺ بە دانىشتەوہ، رۆيشتەم بۆ لای ئىبنو عەبباس وتم: ئايا بۆت باس بكەم ئەوہى عائيشە بۆى باسكردووم دەر بارەى نەخۆشى پىغەمبەرى خوا ﷺ وتى: بەلى. بۆم باس كرد، نكولى هيجى نەكرد جگە لەوہ نەبى وتى: ئايا باسى ئەو پياوہى بۆت كرد كە لە گەل عەبباسدا بوو؟ وتم: نەخىر. وتى: ئەوہ عەلى كورى ئەبو طالبيە.

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۹۸ و ۶۶۵ و ۶۸۷ و ۲۵۸۸ و ۴۴۴۲ و ۵۷۱۴. ومسلم: ۹۰ و ۴۱۸/۹۳. وابن ماجه:

جىاوازى نېمەتى ئىمام و نوپۇز خۇيىن

۸۳۵- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: كَانَ مُعَاذٌ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى قَوْمِهِ يَوْمُهُمْ، فَأَخَّرَ ذَاتَ لَيْلَةٍ الصَّلَاةَ، وَصَلَّى مَعَ النَّبِيِّ ﷺ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى قَوْمِهِ يَوْمَهُمْ فَقَرَأَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ، فَلَمَّا سَمِعَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ تَأَخَّرَ فَصَلَّى، ثُمَّ خَرَجَ فَقَالُوا: نَافَقْتَ يَا فَلَانُ. فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا نَافَقْتُ وَلَا تَيْبَنَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبِرُهُ، فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ مُعَاذًا يُصَلِّي مَعَكَ ثُمَّ يَأْتِينَا فَيَوْمُنَا، وَإِنَّكَ أَخَّرْتَ الصَّلَاةَ الْبَارِحَةَ فَصَلَّى مَعَكَ ثُمَّ رَجَعَ فَأَمَّنَا فَاسْتَفْتَحَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ فَلَمَّا سَمِعْتُ ذَلِكَ تَأَخَّرْتُ فَصَلَّيْتُ، وَإِنَّمَا نَحْنُ أَصْحَابُ نَوَاضِحٍ نَعْمَلُ بِأَيْدِينَا، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: يَا مُعَاذُ أَفْتَانٌ أَنْتَ، اِقْرَأْ بِسُورَةِ كَذَا وَسُورَةَ كَذَا»^(۱).

واتە: جابرى كوپرى عەبدوللا (خواليايان رازى بىن) دەلىنى: موغاز لە گەل پىنغەمبەر ﷺ نوپۇزى دە كرد، پاشان دە گەراپەو بە ناو قەومە كەى پېشەنۆزى بۇ دە كردن، شەوېك پىنغەمبەر ﷺ نوپۇزە كەى دواخست، ئەوېش لە گەل پىنغەمبەردا ﷺ نوپۇزى كرد، پاشان گەراپەو بە ناو قەومە كەى پېشەنۆزى بۇ كردن سوورەتى بە قەپەرى خويىند، كاتى پياوېك لە خەلكە كە گوپىستى بوو، هاتە دواوه بە تەنيا نوپۇزى خۇى كرد، پاشان دە رچوو، دواتر وتيان: دووړوو بوويت ئەى فلان. وتى: سوپىند بە خوا دووړوو نەبووم، دەبى بچم بۇ لای پىنغەمبەر ﷺ هەوالى بىن بەدم، هات بۇ لای پىنغەمبەر ﷺ وتى: ئەى پىنغەمبەرى خوا، موغاز نوپۇزت لە گەل دە كات، پاشان دىت بۇ لای ئىمە پېشەنۆزىمان بۇ دە كات، وە تۆ دوپىن نوپۇزە كەت دواخست، ئەوېش لە گەلتدا نوپۇزى كرد، دواتر گەراپەو پېشەنۆزى بۇ كردىن، دەستى كرد بە خويىندى سوورەتى بە قەپەرى، كاتى گوپم لى بوو، دواكەوتم نوپۇزى خۇوم كرد، ئىمە خەلكى خاوهن كارىن بە دەستە كانى خۇمان كار دە كەين، پىنغەمبەر ﷺ بە موغازى فەرموو: ئەى موغاز ئايا تۆ دە تەوئى بېتە ماپەى فېتنە، فلانە سوورەت بخويىنەو فلانە سوورەت بخويىنە.

۸۳۶- «عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: أَنَّهُ صَلَّى صَلَاةَ الْخَوْفِ، فَصَلَّى بِالَّذِينَ خَلْفَهُ رَكَعَتَيْنِ وَبِالَّذِينَ جَاءُوا رَكَعَتَيْنِ، فَكَانَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَرْبَعًا وَلِهَؤُلَاءِ رَكَعَتَيْنِ رَكَعَتَيْنِ»^(۲).

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۷۰۰ و ۷۰۱ و ۷۱۱ و ۶۱۰۶، ومسلم: ۴۶۵، وأبو داود: ۶۰۰، والترمذي: ۵۸۲.

(۲) صحيح.

واته: نه بو به کره ﷺ ده گيرېته وه: که پيغه مبهري ﷺ نويزي ترسي کرد، دوو پرکات نويزي کرد به وانهي له پشتيه وهن، دوو پرکاتيش به وانهي له دواي نه وان هاتن، پيغه مبهري ﷺ چوار پرکاتي کرد نه وانيش دوو پرکات دوو پرکاتيان کرد.

فهرزل و گهوره يي نويزي به کومهل

۸۳۷- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ عَلَى صَلَاةِ الْفَدَى بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً»^(۱).

واته: نينو عومر (خوا لتيان رازي بي) ده گيرېته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ فرمويه تي: نويزي به کومهل بيست و حوت پله چاکتره له نويزي به ته نها.

۸۳۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ أَحَدِكُمْ وَحَدَهُ خَمْسًا وَعِشْرِينَ جُزْءًا»^(۲).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده گيرېته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ فرمويه تي: نويزي به کومهل بيست و پينج پله چاکتره له نويزي به کيکتان به ته نها.

۸۳۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَزِيدُ عَلَى صَلَاةِ الْفَدَى خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً»^(۳).

واته: عائشه (خوا لتي رازي بي) ده گيرېته وه: پيغه مبهري ﷺ فرمويه تي: نويزي به کومهل پاداشتي زياتره له نويزي به ته نها به بيست و پينج پله.

نويزي به کومهل نه گهر سن کس بوون

۸۴۰- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً فَلْيَوْمُهُمْ أَحَدُهُمْ وَأَحَقُّهُمْ بِالْإِمَامَةِ أَقْرَبُهُمْ»^(۴).

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۶۴۵ و ۶۴۹، ومسلم: ۲۴۹ و ۶۵۰/۶۵۰، والترمذي: ۲۱۵، وابن ماجه: ۷۸۹.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۶۴۸، ومسلم: ۲۴۵ و ۶۴۹/۲۴۶، والترمذي: ۲۱۶، وابن ماجه: ۷۸۷.

(۳) صحيح الإسناد.

(۴) صحيح.

واته: نه بو سه عيد ﷺ ده لى: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تى: نه گهر سى كه س بوون با به كيكيان پيشنويزيان بو بكات، شياو ترينيان به پيشنويزى خوينده وار ترينيانه (به قورئان).

نويزى به کومهل نه گهر ست كه س بوون: بياويك و منداليك و ثافره تيك

۸۴۱- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ النَّبِيِّ ﷺ وَعَائِشَةُ خَلَفْنَا تُصَلِّي مَعَنَا، وَأَنَا إِلَى جَنْبِ النَّبِيِّ ﷺ أَصَلِّي مَعَهُ»^(۱).

واته: نيبو عه بياس (خوا لبيان رازى بى)، ده لى: له ته نيشتى پيغه مبهري ﷺ نويزم ده كرد، عايشه ش له پشتمانه وه بوو، نويزى ده كرد، مينش له ته نيشت پيغه مبهري ﷺ بووم، نويزم ده كرد له گه ليدا.

نويزى به کومهل نه گهر دوو كه س بوون

۸۴۲- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَنِي بِيَدِهِ الْيُسْرَى فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ»^(۲).

واته: نيبو عه بياس (خوا لبيان رازى بى)، ده لى: له گه ل پيغه مبهري خوا ﷺ نويزم كرد له لاي چه پيه وه وه ستام به ده ستى چه پي هينامى بو لاي راستى.

۸۴۳- «عَنْ أَبِي بَنٍ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا صَلَاةَ الصُّبْحِ فَقَالَ: أَشْهَدُ فُلَانٌ الصَّلَاةَ؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: فُلَانٌ؟ قَالُوا: لَا. قَالَ: إِنَّ هَاتَيْنِ الصَّلَاتَيْنِ مِنَ أَنْقَلِ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُتَأَفِّقِينَ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا، وَالصَّفُّ الْأَوَّلُ عَلَى مِثْلِ صَفِّ الْمَلَائِكَةِ وَلَوْ تَعْلَمُونَ فَضِيلَتَهُ لَأَبْتَدَرْتُمُوهُ، وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مَعَ الرَّجُلِ أَرْكَى مِنْ صَلَاتِهِ وَحَدَهُ، وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مَعَ الرَّجُلَيْنِ أَرْكَى مِنْ صَلَاتِهِ مَعَ الرَّجُلِ، وَمَا كَانُوا أَكْثَرَ فَهُوَ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ ﷻ»^(۳).

(۱) صحيح.

(۲) صحيح. أخرجه مسلم: ۷۱۳/۱۹۳، وأبو داود: ۶۱۰.

(۳) حسن. أخرجه أبو داود: ۵۵۴.

واته: ثوبه ی کوری که عب رضی الله عنه ده لئ: رژییک پیغه مبهری خوا رضی الله عنه نوئیزی به یانی کرد؟ فهرمووی: نایا فلان کهس ناماده ی نهم نوئیزه بووه؟ وتیان: نه خیر. فهرمووی: نه ی فلان کهس؟ وتیان: نه خیر. فهرمووی: نهم دوو نوئیزه له گرانترینی نوئیزه کانن له سهر دوو پرووه کان، نه گهر بزنانن چه نده پاداشتیان تیدایه به سنگه خشه ش بووایه ناماده یان ده بوون، ریزی یه کهم وه کو ریزی فریشته کانه، نه گهر بتانزانیایه به فزل و گوره بیه که ی نه وه ده ستپیشخه ریتان ده کرد، وه نوئیزی که سیک له گهل که سیک یی تردا چاکتره له نوئیزی که سیک به ته نها، وه نوئیزی که سیک له گهل دوو که سدا چاکتره له نوئیزی له گهل یه ک که سدا، تا ژماره یان زورتر بی نه وه خوشه ویستره له لای خوی زالی پایه دار.

نوئیزی سوننت به کومهل

۸۴۴- «عَنْ عِثْبَانَ بْنِ مَالِكٍ رضی الله عنه أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ السُّيُوفَ لَتَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَ مَسْجِدِ قَوْمِي فَأُحِبُّ أَنْ تَأْتِيَنِي فَتُصَلِّيَ فِي مَكَانٍ مِنْ بَيْتِي أَتَّخِذُهُ مَسْجِدًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: سَنَفْعَلُ، فَلَمَّا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَيْنَ تُرِيدُ؟ فَأَشْرَفْتُ إِلَى نَاحِيَةِ مِنَ الْبَيْتِ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَفَفْنَا خَلْفَهُ فَصَلَّى بِنَا رَكَعَتَيْنِ»^(۱).

واته: عیثبانی کوری مالیک رضی الله عنه ده لئ: نه ی پیغه مبهری خوا لافاو ده بیته هو ی جیا کردنه وه ی من و مزگه وتی قهومه کهم، حهزم کرد له شوئینیکی ماله کهمدا نوئیز بکهیت تا بیکه م به مزگه وت، پیغه مبهری خوا رضی الله عنه فهرمووی: باشه وا ده کهین، کاتی پیغه مبهری خوا رضی الله عنه هاته ژووره وه فهرمووی: کویت ده ویت نوئیزی تیدا بکه م؟ منیش نامازه م کرد بو لایه کی ماله که، پیغه مبهری خوا رضی الله عنه هلسا تیمه ش له پشتیه وه ریزمان به ست، دوو رکات نوئیزی بو کردین.

نوئیزی به کومهل بو نهو کهسه ی نوئیزی له ده ست چوه

۸۴۵- «عَنْ أَنَسٍ رضی الله عنه قَالَ: أَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِوَجْهِهِ حِينَ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَبْلَ أَنْ يُكَبَّرَ فَقَالَ: أَقِيمُوا صُوفَكُمْ وَتَرَاؤُوا؛ فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي»^(۲).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

واته: نه نهس ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتئ هه لسا بو نویز، پرووی تیکردین، پیش نه وهی (الله اکبر) بکات فهرمووی: ریزه کاتان ریک بخن پال بدهن به یه که وه، چونکه به راستی من له پشتمه وه ده تانبینم.

۸۴۶- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ قَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: لَوْ عَرَسَتْ بِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: إِنِّي أَخَافُ أَنْ تَتَّامُوا عَنِ الصَّلَاةِ، قَالَ بِلَالٌ: أَنَا أَحْفَظُكُمْ، فَأَضْطَجَعُوا فَنَامُوا وَأَسَدَّ بِلَالٌ ظَهْرَهُ إِلَى رَاحِلَتِهِ، فَاسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَقَالَ: يَا بِلَالُ، أَيَنْ مَا قُلْتَ؟ قَالَ: مَا أَلْقَيْتُ عَلَيَّ نَوْمَةً مِثْلَهَا قَطُّ. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَبَضَ أَرْوَاحَكُمْ حِينَ شَاءَ فَرَدَّهَا حِينَ شَاءَ، فُمْ يَا بِلَالُ فَادِّنِ النَّاسَ بِالصَّلَاةِ، فَقَامَ بِلَالٌ فَأَدَّنَ فَتَوَضَّعُوا يَعْني حِينَ ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى بِهِمْ»^(۱).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لئ: ئیمه له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ بووین هه ندی له خه لکه که وتیان: نه ی پیغه مبهری خوا خوزگه بارگه ت دابنایه و پشومان بدایه، فهرمووی: من ده ترسم خه وتان لیکه وئ و به خه بهر نهینه وه بو نویز، بیلال وتی: من ناخه و پاسه وانیتان ده که م، راکشان و خه ویان لیکه وت، بیلالیش پالی دابوو به سه ر که لوبه له که یه وه، کاتئ پیغه مبهری خوا ﷺ به خه بهر هاته وه نه بروی خور ده رکه وتبوو، فهرمووی: نه ی بیلال کوا نه وهی وتت؟ (بیلالیش) وتی: هه رگیز به و شیوه یه خه و م لینه که وتوو. پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: خوی زالی پایه دار پروحتان ده کیشی هه ر کات بیه وئ، ده یگه رینیتته وه ش هه ر کات بیه وئ، هه لسه نه ی بیلال بانگ بده بو نویز و خه لکی ناگادار بکه ره وه، بیلال هه لسا بانگیدا، نه وانیش ده ستونیزیان گرت کاتئ خور بهرز بوویه وه، پاشان هه لسا و نویزی بویان کرد.

هه ره شه کردن له وازه ئیان له نویزی جهامعت

۸۴۷- «عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ النُّعْمَرِيِّ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَيَنْ مَسْكُنُكَ؟ قُلْتُ: فِي قَرْيَةٍ دُوَيْنَ حِمَصٍ، فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تَقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا قَدْ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ، فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ؛ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذُّبُّ الْقَاصِيَةَ، قَالَ السَّائِبُ: يَعْني بِالْجَمَاعَةِ الْجَمَاعَةَ فِي الصَّلَاةِ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۹۵ و ۷۷۱، وأبو داود: ۴۳۹ و ۴۴۰.

(۲) حسن. أخرجه أبو داود: ۵۴۷.

واته: مه عدانی کوری ئەبو طه لحه یه عموری ده لئی: ئەبو دهرداء وتی: شوینی نیشته جی بوونت له کوئییه؟ وتم: له دئییه که نزیک حیمص، ئەبو دهرداء وتی: گویم لئی بوو پیغه مبهەر ﷺ ده یفه رموو: ههر سنی کهس له دئییه کدا یان دهشتاییه کدا قامه تی نوژیان بۆ نه کری حه تمهن شه یتان زال ده بی به سه ریاند او فریویان ده دات، پیویسته له گه ل کومهل بن، چونکه به راستی گورگ مه پریک ده خوات له ران جیا بوو بیته وه، سائیب وتی: مه بهستی له کومهل، نوژی به کومهل.

هه ره شه کردن له ئاماده نه بوونی نوژی به کومهل

۸۴۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَّ بِحَطَبٍ فَيُحَطَبَ، ثُمَّ أَمُرَّ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَدَّنَ لَهَا، ثُمَّ أَمُرَّ رَجُلًا فَيَوْمَّ النَّاسِ، ثُمَّ أُخَالِفُ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقُ عَلَيْهِمْ بِيُوتَهُمْ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَظْمًا سَمِينًا أَوْ مِرْمَاتَيْنِ لَشَهِدَ الْعِشَاءَ»^(۱).

واته: ئەبو هورهیره ﷺ ده گیریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموو به تی: سویند بهو زاته ی نه فسی منی به دهسته، هات به خه یالمدا فه رمان بکه م دارم بۆ بینن، ئینجا فه رمان بکه م بانگ بدری بۆ نوژی، پاشان فه رمان بکه م به پیاویک پیشنوژی بۆ خه لک بکات، پاشان پرۆم بۆ لای که ساتیک ماله که یان به سه ردا بسوتینم (به هوی ئەوه ی ئاماده ی نوژی به کومهل نابن و خه لکی دیکه ش وه ک خویان لئی ده که ن)، سویند به وه ی گیانی منی به دهسته ههر یه ک له وانه ئەگه ر بیزانیایه ئیسقانیکی قه له و، یان گوشتی شانی دهستیکی دهست ده که وئ، ده هات بۆ نوژی خه وتنان.

پاریزگاری له نوژهکان به کومهل کات بانگیان بۆ دهرد

۸۴۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: مَنْ سَرَهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ ﷻ عَدَا مُسْلِمًا فَلْيُحَافِظْ عَلَى هَوْلَاءِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ حَيْثُ يُتَادَى بِهِنَّ، فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ شَرَعَ لِنَبِيِّهِ ﷺ سُنَنَ الْهُدَى وَإِنَّهُنَّ مِنْ سُنَنِ الْهُدَى، وَإِنِّي لَا أَحْسَبُ مِنْكُمْ أَحَدًا إِلَّا لَهُ مَسْجِدٌ يُصَلِّي فِيهِ فِي بَيْتِهِ، فَلَوْ صَلَّيْتُمْ فِي

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۴۴ و ۶۵۷ و ۲۴۲۰ و ۷۲۲۴، ومسلم: ۲۵۱ و ۶۵۱/۲۵۴، وأبو داود: ۵۴۸ و ۵۴۹، والترمذي: ۲۱۷، وابن ماجه: ۷۹۱ و ۷۹۷.

بُيُوتِكُمْ وَتَرَكْتُمْ مَسَاجِدَكُمْ لَتَرَكَتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ وَلَوْ تَرَكَتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ لَضَلَلْتُمْ، وَمَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَتَوَضَّأُ فِي الْوُضُوءِ، ثُمَّ يَمْشِي إِلَى صَلَاةٍ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا حَسَنَةً أَوْ يَرْفَعُ لَهُ بِهَا دَرَجَةً أَوْ يَكْفُرَ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةً، وَلَقَدْ رَأَيْتَنَا نُقَارِبُ بَيْنَ الْخُطَا وَلَقَدْ رَأَيْتَنَا وَمَا يَتَخَلَّفُ عَنْهَا إِلَّا مُتَافِقٌ مَعْلُومٌ نِفَاقُهُ، وَلَقَدْ رَأَيْتُ الرَّجُلَ يَهَادِي بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ حَتَّى يُقَامَ فِي الصَّفِّ»^(۱).

واته: عه بدوللا ﷺ ده بوت: هه ركه س حه ز بكات سبه يني بگات به خواي به رزو مه زن به مسولمانی با ئه و پينج نويزه بپاريزی کاتي بانگ ده دري بو به جيهيتانيان، چونکه خواي گوره رينگا کاني هيدايه تي داناوه بو پيغه مبه ر ﷺ ئه و نويزانه ش له رينگا کاني هيدايه تن، من نابينم يه کيک له ئيوه ئيلا مزگه و تيکي بو هه يه نويزي تيدا ده کات له ماله که يدا، ئه گه ر نويز بکه ن له ماله کانتاندا و واز له مزگه وته کانتان به يتن، ئه وه وازتان له سوننه تي پيغه مبه ره که تان هيناوه، ئه گه ر وازتان له سوننه ته که ي پيغه مبه ره که شتان هينا ئه وه گومرا دهن، وه هه ر به نده يه کی مسولمان ده ستنويز بگري به ده ستنويزيکي چاک، پاشان پروات بو نويز ئيلا خواي گوره چاکه يه کی بو ده نوسى بو هه ر هه نگاويکي که ده يني، يان پله يه ک به رزي ده کاته وه، يان ده يکاته که فاره ت بو گونا هيکي، بينگومان تيمه هه نگاوه کانمان له يه کتر نزيک ده کرده وه، هيچ که سيکيش دوانا که وي له نويزي به کومه ل مه گه ر که سيکي دوورو، دوورو يه کی ناشکرا بي، بينگومان پياوي وام بينيوه دوو که س هاتوونه ته ژير شاني تا هينرا وه ته ريزي نويزي به کومه ل.

۸۵۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ أَعْمَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: إِنَّهُ لَيْسَ لِي قَائِدٌ يَمُودُنِي إِلَى الصَّلَاةِ، فَسَأَلَهُ أَنْ يُرَخِّصَ لَهُ أَنْ يُصَلِّيَ فِي بَيْتِهِ، فَأَذِنَ لَهُ، فَلَمَّا وُلَّى دَعَاهُ قَالَ لَهُ: أَسْمِعُ النِّدَاءَ بِالصَّلَاةِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَأَجِبْ»^(۲).

واته: ئه بو هوره يره ﷺ ده لي: پياويکي کوزر هات بو لاي پيغه مبه ري خوا ﷺ وتي: که سيک نيه من بيني بو نويز، پرسيا ري کرد مؤله تي بين بدات له ماله وه نويزه که ي بکات، رينگه ي پيدا، کاتي پشتي هه لکرد بانگي کرد و پي فهرموو: تا يا گويت له بانگ ده بيت؟ وتي: به لي. فهرمووي: پيوسته بيت بو نويز.

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۲۵۶ و ۶۵۴/۲۵۷، وأبو داود: ۵۵۰، وإبن ماجه: ۷۷.

(۲) صحيح. أخرجه مسلم: ۶۵۳.

۸۵۱- «عَنْ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ رضی اللہ عنہ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ الْمَدِينَةَ كَثِيرَةٌ الْهُوَامُ وَالسَّبَّاحُ، قَالَ: هَلْ تَسْمَعُ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَحَيَّ هَلَا، وَلَمْ يُرْخَضْ لَهُ»^(۱).

واته: نینو نوم مه کتوم رضی اللہ عنہ ده لی: نهی پیغهمبهری خوا، به راستی مه دینه گیانداری زهراوی و درندهی زوره، فهرمووی: نایا گویت له (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ) ده بی؟ وتی: به لی. فهرمووی: ده بی به دهمیه وه بجیت، مؤله تی پینه دا.

بوونی بیانوو له وازهینان له نوژی به کومل

۸۵۲- «عَنْ عُرْوَةَ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَرْقَمٍ رضی اللہ عنہ كَانَ يَوْمَ أَصْحَابِهِ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةَ يَوْمًا فَذَهَبَ لِحَاجَتِهِ، ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم يَقُولُ: إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ الْغَائِطَ فَلْيَبْدَأْ بِهِ قَبْلَ الصَّلَاةِ»^(۲).

واته: عوروه ده گپریته وه: عه بدوللای کوری نه رقه م رضی اللہ عنہ پیشنویزی بو هاوه له کانی ده کرد، پوژیک کاتی نوژی هات رویشت بو سهرناو کردن، پاشان گه رایه وه و وتی: گویم له پیغهمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم بوو ده یفه رموو: نه گه ر یه کیک له تیوه سهرناوی بو هات با له پیش نوژی هه کیدا سهرناو بکات.

۸۵۳- «عَنْ أَنَسِ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم: إِذَا حَضَرَ الْعِشَاءَ وَأَقِيَمَتِ الصَّلَاةَ فَاْبْدُءُوا بِالْعِشَاءِ»^(۳).

واته: نه نه س رضی اللہ عنہ ده لی: پیغهمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فهرمووی ته: نه گه ر چیشت و خواردن ناماده بوو نوژی ش دابه ستره، له پیشدا خواردنه که تان بخون.

۸۵۴- «عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ، عَنْ أَبِيهِ رضی اللہ عنہ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم بِحَنْزِينٍ فَأَصَابَنَا مَطَرٌ، فَتَادَى مُتَادِي رَسُولِ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم أَنْ صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ»^(۴).

واته: نه بو مه لیح له باوکیه وه رضی اللہ عنہ ده گپریته وه، وتووی ته تی: تیمه له گه ل پیغهمبهری خواد صلی اللہ علیہ وسلم بووین له حونهین باران دایگرتین، بانگبیزی پیغهمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم بانگیدا: نوژی له بارگه و جیگا کانی خوتاندا بکه ن.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۵۵۲ و ۵۵۳، وابن ماجه: ۷۹۲.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۸۸، والترمذي: ۱۴۲، وابن ماجه: ۶۱۶.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۷۲ و ۵۴۶۳، ومسلم: ۵۵۷، والترمذي: ۳۵۲، وابن ماجه: ۹۳۳.

(۴) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۰۵۷ و ۱۰۵۹، وابن ماجه: ۹۳۶.

سنوورى گەيشتن به نۆزى به کۆمهل

۸۵۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ خَرَجَ عَامِدًا إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدَ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِثْلَ أَجْرِ مَنْ حَضَرَهَا وَلَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْئًا»^(۱).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده گيرپته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تي: هه ر كه س ده ستنۆز بگريت به چاكرين شيوه، پاشان ده ربجيت به مه به ستي چوونه مزگه ت، بييني خه لكي نويزيان ته واو كردوه، خوا پاشتي نه وانهي بو ده نووسي كه تاماده بوون (له نويزه كه)، بئ نه وه ي هيچيش له پاداشتي نه وان كه م بيته وه.

۸۵۶- «عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَنْ تَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ فَأَسْبَغَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ مَشَى إِلَى الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ فَصَلَّاهَا مَعَ النَّاسِ أَوْ مَعَ الْجَمَاعَةِ أَوْ فِي الْمَسْجِدِ عَفَّرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ»^(۲).

واته: عوسمانى كورى عه عفان ﷺ ده لى: گويم لى بوو پيغه مبهري ﷺ ده يفه رموو: هه ر كه س ده ستنۆز بگريت بو نويز به چاكرين شيوه، پاشان بچيت بو نويزى فه رز له گه ل خه لكيدا نويز بكات، يان له گه ل كۆمه ل يان له مزگه وت خوا له گونا هه كانى خوش ده بيت.

دووباره كردنه وه ي نويز له گه ل كۆمهل

بو نه و كه سه ي پيشتر به ته نيا نويزى كردوه

۸۵۷- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ كَانَ فِي مَجْلِسٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَذَّنَ بِالصَّلَاةِ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ رَجَعَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي مَجْلِسِهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ؟ أَلَسْتَ بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ؟ قَالَ: بَلَى. وَلَكِنِّي كُنْتُ قَدْ صَلَّيْتُ فِي أَهْلِي. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا جِئْتَ فَصَلِّ مَعَ النَّاسِ وَإِنْ كُنْتَ قَدْ صَلَّيْتَ»^(۳).

(۱) صحيح. أخرجه أبو داود: ۵۶۴.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح.

به له کردن بو نوئیز بهبته تهکاندان و خو ماندوو کردن

۸۶۲- «عَنْ أَبِي رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى الْعَصْرَ ذَهَبَ إِلَى بَنِي عَبْدِ الْأَشْهَلِ فَيَتَحَدَّثُ عَنْدهُمْ حَتَّى يَنْحَدِرَ لِلْمَغْرِبِ، قَالَ أَبُو رَافِعٍ: فَبَيْنَمَا النَّبِيُّ ﷺ يُسْرِعُ إِلَى الْمَغْرِبِ مَرْرًا بِالْبَقِيعِ فَقَالَ: أَفُ لَكَ. أَفُ لَكَ، قَالَ: فَكَبَّرَ ذَلِكَ فِي دَرْعِي، فَاسْتَأْخَرْتُ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ يُرِيدُنِي فَقَالَ: مَا لَكَ امْشِ، فَقُلْتُ: أَحَدَّثْتُ حَدَثًا؟ قَالَ: مَا ذَاكَ؟ قُلْتُ: أَقَفْتُ بِي؟ قَالَ: لَا، وَلَكِنْ هَذَا فَلَانَ بَعَثْتُهُ سَاعِيًا عَلَى بَنِي فُلَانَ فَعَلَّ نِمْرَةً فَدَرَعَ الْآنَ مِثْلَهَا مِنْ نَارٍ»^(۱).

واته: نه بو رافیع رضی اللہ عنہ ده لئی: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ کاتنی نوئیزی عه سری کرد چوو بو لای نه وه کانی (عبد الأشهل) له لایان مایه وه وه قسه ی بو کردن تا نزیک ئیواره، نه بو رافیع وتی: له کاتیکدا پیغه مبهر رضی اللہ عنہ له گه پانه وه پیدا په له ی ده کرد بو نوئیزی ئیواره تیبه پین به لای (گورستانی) به قیعداو، فهرمووی: توف له تو. توف له تو، نه وه به لامه وه گران بوو وامزانی له گه ل منیه تی، بویه خو م دو اخست و وامزانی منی ده وی، فهرمووی: نه وه چیه؟ پرنکه، پرؤ، وتم: قسه یه کت فهرموو؟ فهرمووی: چی؟ وتم: توفت کرد لیم؟ فهرمووی: نه خیر. به لکو توفم له فلان کهس کرد ناردم بو وه رگرتنی زه کات له لای نه وه کانی فلان زریه کی په نگا وره نگی دزی، تیستا به وینه ی نه وه زریه کی ناگرینی له بهردایه.

۸۶۳- «عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ أَبِي رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَحْوَهُ»^(۲).

واته: فزلی کوری عوبه یدوللای کوری نه بو رافیع له باوکیه وه رضی اللہ عنہ هه وه کو نه وه فهرمووده گپراویه تیه وه.

زوو رویشتن بو نوئیز

۸۶۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّمَا مَثَلُ الْمُهَجَّرِ إِلَى الصَّلَاةِ كَمَثَلِ الَّذِي يُهْدِي الْبَدَنَةَ، ثُمَّ الَّذِي عَلَى إِثْرِهِ كَالَّذِي يُهْدِي الْبَقْرَةَ، ثُمَّ الَّذِي عَلَى إِثْرِهِ كَالَّذِي يُهْدِي الْكَبْشَ، ثُمَّ الَّذِي عَلَى إِثْرِهِ كَالَّذِي يُهْدِي الدَّجَاجَةَ، ثُمَّ الَّذِي عَلَى إِثْرِهِ كَالَّذِي يُهْدِي الْبَيْضَةَ»^(۳).

(۱) حسن الإسناد.

(۲) حسن الإسناد.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۹۲۹ و ۳۲۱۱.

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپرېته وه: پښغه مبهري خوا ﷺ فهرمووی: بڼگومان نمونه ی نهو که سه ی زووتر ده چیت بو نويز و ه کو نهو که سه وایه و شتریکي کردې به قورباني، پاشان نهوه ی له دواي نهو دیت وه کو نهوه وایه مانگایه کی کردې به قورباني، پاشان نهوه ی له دواي نهو دیت وه کو نهوه وایه بهرانیکی کردې به قورباني، پاشان نهوه ی له دواي نهو دیت وه کو نهوه وایه مریشکیکی کردې به خیر، پاشان نهوه ی له دواي نهو دیت وه کو نهوه وایه هیلکه به کی کردې به خیر.

نويز کردن که راهه تی هه به له کاتی قامه تدا

۸۶۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةُ» (۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: پښغه مبهري خوا ﷺ فهرمووی: نه گهر قامه ت کرا بو نويز هېچ نويزیک نيه، جگه لهو نويزه ی که نووسراوه (واته: نويزی فهرز).

۸۶۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةُ» (۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: پښغه مبهري خوا ﷺ فهرمووی: نه گهر قامه ت کرا بو نويز هېچ نويزیک نيه، جگه لهو نويزه ی که فهرزه.

۸۶۷- «عَنْ ابْنِ بَحِينَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أُقِيمَتِ صَلَاةُ الصُّبْحِ، فَرَأَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا يَصَلِّي وَالْمُؤَدَّنُ يُقِيمُ فَقَالَ: أَتَصَلِّي الصُّبْحَ أَرْبَعًا؟» (۳).

واته: ښينو بوچه ينه ﷺ ده لی: قامه ت کرا بو نويزی به يانی، پښغه مبهري خوا ﷺ بياوړکی بينی نويزی ده کردو بانگده ريش قامه تی ده کرد، فهرمووی: نایا چوار رکات نويزی به يانی ده که يت؟

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۷۱۰، وأبو داود: ۱۲۶۶، والترمذي: ۴۲۱، وابن ماجه: ۱۱۵۱.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۶۶۳، ومسلم: ۷۱۱، وابن ماجه: ۱۱۵۳.

واته: نينو عومهر (خوا لتيان رازی بیج) ده گپرېتهوه: پیغمبهري خوا ﷺ پیش نويزی نیوه پړو دوو پرکاتی ده کردو دواي نیوه پړوش دوو پرکات، ههروهه له دواي تيوارهيش دوو پرکات نويزی ده کرد له مالهوه، دواي عيشاش دوو پرکات نويزی ده کرد، له دواي جومعهش نويزی نه ده کرد تا ده پړوشت، نینجا دوو پرکاتی ده کرد.

نويزی پیش عسرو باسی راجیایي نهوانه له نهبو نيسحاق گواستویانه توهه دربارهی نهوه

۸۷۴- «عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ ضَمْرَةَ قَالَ: سَأَلْنَا عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَيُّكُمْ يُطِيقُ ذَلِكَ؟ قُلْنَا: إِنْ لَمْ نُطْفِئْهُ سَمِعْنَا. قَالَ: كَانَ إِذَا كَانَتِ الشَّمْسُ مِنْ هَا هُنَا كَهَيِّئِهَا مِنْ هَا هُنَا عِنْدَ الْعَصْرِ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ، فَإِذَا كَانَتْ مِنْ هَا هُنَا كَهَيِّئِهَا مِنْ هَا هُنَا عِنْدَ الظُّهْرِ صَلَّى أَرْبَعًا، وَيُصَلِّي قَبْلَ الظُّهْرِ أَرْبَعًا وَبَعْدَهَا ثِنْتَيْنِ، وَيُصَلِّي قَبْلَ الْعَصْرِ أَرْبَعًا يَفْصَلُ بَيْنَ كُلِّ رَكَعَتَيْنِ بِتَسْلِيمٍ عَلَى الْمَلَائِكَةِ الْمُقْرَبِينَ وَالنَّبِيِّنَ وَمَنْ تَبِعَهُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ»^(۱).

واته: شوعبه ده گپرېتهوه له نهبو نيسحاق له عاصمی کوری ضمره ده لی: پرسیارمان کرد له علی ﷺ دربارهی نويزی پیغمبهري خوا ﷺ وتی: کی له تيوه نهوه له توانیدا ههیه؟ وتمان: نه گهر له تواناشمان نه بی خو ده بیستین. وتی: کاتی خوړ لیره وه بهرز بووايه توهه ناماژه ی بو نیوانی خوړه لات و کاتی نیوه پړو کرد، وه کو چون لیره وه بهرز بوتهوه ناماژه ی (بو خوړتاوا کرد) له کاتی عسردا، (واته: خوړ چهندي لای داوه له نیوه پراستی ناسمان له کاتی عسردا، نهو نه اندازه بهی بمینی بو نیوه پړو له و کاته) دوو پرکات نويزی ده کرد (چيشته نگاو)، وه کاتی خوړ لیره وه بووايه (ناماژه ی بو ناسمان کرد)، وه کو چون له نیوه پړو تاواي لی دیت، چوار پرکات نويزی ده کرد (له کاتی ترازانی خوړ له نیوه پراستی ناسمان)، پیش نیوه پړوش چوار پرکاتی ده کردو دواي نیوه پړوش دوو پرکات، پیش عسریش چوار، ههرو دوو پرکاتیکی لهوی تر جای ده کردهوه به سه لام کردن له سهر فریشته نریکه کان و پیغمبهران و نهوانه شی شونیان که وتوون له پرواداران و مسولمانان.

و ۵۲۲، و ابن ماجه: ۱۱۳۰.

(۱) حسن.

۸۷۰- «عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ ضَمْرَةَ قَالَ: سَأَلْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رضي الله عنه عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فِي النَّهَارِ قَبْلَ الْمَكْتُوبَةِ قَالَ: مَنْ يُطِيقُ ذَلِكَ؟ ثُمَّ أَخْبَرَنَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي حِينَ تَزِيغُ الشَّمْسُ رَكَعَتَيْنِ، وَقَبْلَ نِصْفِ النَّهَارِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَجْعَلُ التَّسْلِيمَ فِي آخِرِهِ»^(۱).

واته: حوصه‌يني کوري عه‌بدوورپه‌حمان ده‌گيرپته‌وه: له‌ عاصمي کوري ضه‌مره ده‌لئ: پرسيارمان کرد له‌ عه‌لي رضي الله عنه ده‌رباره‌ي نويزي پيغه‌مبه‌ري خوا صلى الله عليه وسلم له‌ پروژدا پيش نويزي فه‌رز، وتي: کي ده‌تواني وه‌کو ته‌و بکات؟ پاشان هه‌والي پيداين و وتي: پيغه‌مبه‌ري خوا صلى الله عليه وسلم دوو رکات نويزي ده‌کرد کاتي خور له‌ نيوه‌پراستي ناسمان بترازايه، وه‌ پيش نيوه‌پرو چوار رکاتي ده‌کرد سه‌لامدانه‌وه‌ي ده‌خسته کوتاييه‌وه (واته: چوار رکاته‌که‌ي به‌يه‌که‌وه‌ کرد).

(۱) حسن. أخرجه الترمذي: ۴۲۴ و ۴۲۹ و ۵۹۸ و ۵۹۹، وإيم ماجه: ۱۱۶۱.

بابهت: ئهوهی له کاتی دهستیگردنی نوژدا دهکرت

۸۷۶- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا افْتَتَحَ التَّكْبِيرَ فِي الصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ يُكَبِّرُ حَتَّى يَجْعَلَهُمَا حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ فَعَلَّ مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ إِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَعَلَّ مِثْلَ ذَلِكَ وَقَالَ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَلَا يَفْعَلُ ذَلِكَ حِينَ يَسْجُدُ وَلَا حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ»^(۱).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لییان رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوام ﷺ بینی کاتی دهستی کرد به (الله اکبر)ی نوژدا بهستن له کاتی (الله اکبر) کردندا، ههردوو دهستی بهرز کردهوه تا ئاستی سهه شانه کانی، کاتیکیش (الله اکبر)ی رکوعی برد به هه مان شیوهی کرد، پاشان کاتیکیش فهرمووی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) به هه مان شیوهی کردو فهرمووی: (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)، به لام له کاتی چوونی بو سوژده دهستی بهرز نه کردهوه، ههروهه له کاتی سهه بهرز کردنه وهه شیدا له سوژده (دهستی بهرز نه کردهوه).

بابهت: دهستی بهرز کردنهوه پیش وتنی: (الله اکبر)

۸۷۷- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى تَكُونَ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ قَالَ: وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ حِينَ يُكَبِّرُ لِلرُّكُوعِ وَيَفْعَلُ ذَلِكَ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ وَيَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَلَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ»^(۲).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لییان رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوام ﷺ بینی کاتی هه لسا بهوه بو نوژدا دهسته کانی بهرز ده کردهوه هه تا ئاستی شانه کانی، پاشان (الله اکبر)ی ده کرد، ههروهه دهستی بهرز ده کردهوه کاتی ده چووه رکوع و کاتیکیش سههری بهرز ده کردهوه له رکوع، وه ده یه فهرمووی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) له چوون بو سوژده ئه وهی نه ده کرد.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

ماوه به کیش بیده نگ ده بوو، وه کاتی سوژده ی بیدایه و کاتی بچوا به ته رکوع (الله اکبر) ی ده کرد.

وتنی: (الله اکبر) ی به کم هم فهرزه (له کاتی ده ست بیکردنی نوژ)

۸۸۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم دَخَلَ الْمَسْجِدَ، فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَرَدَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ؛ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، فَارْجِعْ فَصَلِّ كَمَا صَلَّيْتُ، ثُمَّ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ، ارْجِعْ فَصَلِّ؛ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، فَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ الرَّجُلُ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَحْسِنُ غَيْرَ هَذَا فَعَلَّمَنِي قَالَ: إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ مَا تيسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم هاته مزگه وته وه، بیاونکیش هاته مزگه وته وه و نوژی کرد، پاشان هات سلاوی کرد له پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم پیغه مبهریش وه لاهی دایه وه و فهرمووی: بگه پیره وه نوژ بکه، چونکه به راستی تو نوژت نه کردوه، گه پرایه وه ههروه کو پیشتر نوژی کرد، پاشان هات بو لای پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم سلاوی لیکرد، پیغه مبهری پی فهرموو: (وعلیک السلام)، بگه پیره وه نوژ بکه، چونکه به راستی تو نوژت نه کردوه، سی جار نه وهی پی دوباره کرده وه، پیاوه که وتی: سویند به و خوا بهی توی به حهق ناردوه له مه چاکتر نازانم، فیرم بکه، فهرمووی: نه گه ره لاسایت بو نوژ (الله اکبر) بکه، پاشان چه نده نه زانی له قورثان بیخوینه (له دوا ی خویندنی سووره تی فاتیحه)، پاشان رکوع بیه تا دلنیا ده بیت رکوعت بردوه، پاشان هه لسه وه هه تا به ته وای ریک ده بیته وه، پاشان سوژده بیه هه تا دلنیا ده بیت سوژده ت بردوه، پاشان سهرت بهرز بکه ره وه هه تا دلنیا ده بیت دانیشتووی، پاشان له هه موو نوژه که تدا به و شیوه به بکه.

(۱) صحیح. أخرجه البخاری: ۷۵۷ و ۷۹۳ و ۶۲۵۱ و ۶۲۵۲ و ۶۶۶۷، ومسلم: ۴۵ و ۱۱۳/۴۶، وأبو داود: ۸۵۶، والترمذی: ۲۰۳ و ۲۶۹۲، وابن ماجه: ۱۰۶۰ و ۳۶۹۵.

لهو وتهی که نوپژنی پت دهست پیده کرت

۸۸۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَامَ رَجُلٌ خَلَفَ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا. فَقَالَ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ: مَنْ صَاحِبُ الْكَلِمَةِ؟ فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ. فَقَالَ: لَقَدْ ابْتَدَرَهَا اثْنَا عَشَرَ مَلَكًا»^(۱).

واته: عهبدوللای کوری عومهر (خوا لییان رازی بی)، دهلی: پیاونک له پستی پیغه مبهروه ﷺ هلسا وتی: (اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا)، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: کنی خاوهنی تهو وته بوو؟ پیاونک وتی: من تهی پیغه مبهری خوا، فهرمووی: بهراستی دوازده فریشته دهستی پشخه ریان بو کرد (هر کامیکیان دهیوست زووتر بینووسن).

۸۸۶- «عَنْ ابْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مِنَ الْقَائِلِ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا؟ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: عَجِبْتُ لَهَا «وَذَكَرَ كَلِمَةً مَعْنَاهَا» فُتِحَتْ لَهَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ. قَالَ ابْنُ عَمْرٍو: مَا تَرَكْتُهُ مُنْذُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُهُ»^(۲).

واته: نیینو عومهر (خوا لییان رازی بی)، دهلی: له کاتیکدا تیمه نوپژمان ده کرد له گهل پیغه مبهری خوا ﷺ پیاونک له ناو خه لکه که وتی: (اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا) فهرمووی: نهوه کنی بوو تاواو تاواوی وت؟ پیاونک له ناو خه لکه که وتی: من بووم تهی پیغه مبهری خوا ﷺ. فهرمووی: سهرم لهو وتهیه سوورما «باسی وشهیه کی کرد مانا که ی بهم شیوه بوو» ده رگاکانی ناسمانی بو کرایه وه، نیینو عومهر (خوا لییان رازی بی) دهلی: لهو کاتهی پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی تهی وازم لئی نه هیناوه.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۰۱، والترمذی: ۳۵۹۲.

(۲) صحیح.

ګه یاندنې هردوو قاچ به په کترې له نوټزدا

۸۹۲- «عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا يُصَلِّي قَدْ صَفَّ بَيْنَ قَدَمَيْهِ، فَقَالَ: خَالَفَ السُّنَّةَ وَلَوْ رَاوَحَ بَيْنَهُمَا كَانَ أَفْضَلَ»^(۱).

واته: نه بو عوبه یده ده ګیرېته وه: عه بدوللا ﷺ پیاوونکی بینی نوټزی ده کرد هردوو قاچی ګه یاندبوو به په کتر، وتی: نه وه پېچه وانهی سوننهت جولاهه ته وه، نه ګر جارېک هیزی خوی له سهر نه میان دانایه و جارېکی تر له سهر نه وی تر نه وه چاکتر بوو.

۸۹۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا يُصَلِّي قَدْ صَفَّ بَيْنَ قَدَمَيْهِ فَقَالَ: أَخْطَأَ السُّنَّةَ وَلَوْ رَاوَحَ بَيْنَهُمَا كَانَ أَعْجَبَ إِلَيَّ»^(۲).

واته: عه بدوللا ﷺ پیاوونکی بینی نوټزی ده کرد هردوو قاچی ګه یاندبوو به په کتر، وتی: نه وه پېچه وانهی سوننهت جولاهه ته وه، نه ګر جارېک هیزی خوی له سهر نه میان دانایه و جارېکی تر له سهر نه وی تر نه وه سهرسور هینهر بوو له لام.

بیده نګ بوونی ئیمام دواي ده ست پیکردنې نوټز

۸۹۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَتْ لَهُ سَكْتَةٌ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ»^(۳).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده ګیرېته وه: پېغه مبهری خوا ﷺ کاتې ده ستې بکر دایه به نوټز نه اندازه په کی که م بیده نګ ده بوو.

بابهت: پارانه وه له نیوان (الله اکبر) دابه ستنی نوټز و قورئان خویندندا

۸۹۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ سَكَتَ هُنَيْهَةً فَقُلْتُ: يَا أَبِی أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَقُولُ فِي سُكُوتِكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ؟ قَالَ: أَقُولُ: اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي

(۱) ضعیف الإسناد.

(۲) ضعیف الإسناد.

(۳) صحیح.

وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنْقَى التُّوبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالْتَّلْجِ وَالْبَرَدِ»^(۱).

واته: نه بو هورهيره ﷺ ده لئ: پټغه مبهري ﷺ کاتي ده سټي بکر دايه به نويز که ميک ده وه سټا وتم: باوک و دايکم به قوربانټ بيت نه ي پټغه مبهري خوا ﷺ له کاتي بيدهنگ بوونت له نيوان (الله اکبر) ي دابه سټني نويز و قورټان خوټندندا چي ده فهرمووي؟ فهرمووي: نه ليم: خوايه نيواني من و گوناوه کانم دوور بخهروه وه کو چون نيواني خوړه لات و خوړناوات دوور خستوته وه، خوايه پاکم بکهروه له گوناوه کانم وه کو چون جلي سپي پاک ده بيته وه له پيس و پوخلي، خوايه بمشوره له گوناوه کانم به ناوو به فرو ته رزه.

جورنيکي تر له پارانه وه له نيوان (الله اکبر) ي دابه سټني نويزو قورټان خوټندندا

۸۹۶- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ كَبَّرَ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. اللَّهُمَّ اهْدِنِي لَأَحْسَنِ الْأَعْمَالِ وَأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَقِنِي سَيِّئَ الْأَعْمَالِ وَسَيِّئَ الْأَخْلَاقِ لَا يَقِي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ»^(۲).

واته: جابري کوري عه بدوللا (خوا لتيان رازي بي) ده لئ: پټغه مبهري ﷺ کاتي ده سټي بکر دايه به نويز (الله اکبر) ي ده کرد، پاشان ده يفهرموو: به راستي نويز و سه رپين و زيان و مردنم ته نها بو په روه ردگاري جيهانيانه، هيچ هاو به شيکي نيه، به وه فهرمانم پيکراوه من له مسولمانانم. خوايه رينمايم بکه ي بو چاکتريني کرده وه کان و چاکتريني په وشته کان، که س رينمايي ناکات بو چاکترين په وشته جگه له تو، وه خراپترين و قيزه ونترين کرده وه کان و په وشته کانم لي دوور بخهروه وه، که س کرداري خراپم لي دوور ناخاته وه جگه له تو.

(۱) صحيح.

(۲) صحيح.

واته: نه بو سه عید ﷺ ده گټر پټه وه: پټغه مبهري خوا ﷺ کاتي ده سټېټې کرد به نويز فرموى: (سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ) واته: خوايه پاكي و بټگه ردي و ستايش هر بو تويه، وه ناوي تو گوره و پيروزه و فېرو بهره كېتى زور فراوانه و گوره بيت به رزو بلنده و هيچ به رستراونك نيه به حقه جگه له تو.

جوړيكي دى له زيکرو پارانه وه له دواى (الله اَكْبَر) دابه سټېټې نويز

٩٠١- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِنَا إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ وَقَدْ حَفَرَهُ النَّفْسُ فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاتَهُ قَالَ: أَيُّكُمْ الَّذِي تَكَلَّمَ بِكَلِمَاتٍ؟ فَأَرَمَ الْقَوْمُ. قَالَ: إِنَّهُ لَمْ يَقُلْ بَأْسًا، قَالَ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ وَقَدْ حَفَرَنِي النَّفْسُ فَقُلْتُهَا، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: لَقَدْ رَأَيْتُ اثْنَيْ عَشَرَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَهَا أَيُّهُمْ يَرْفَعُهَا»^(١).

واته: نه نه س ﷺ ده لى: پټغه مبهري خوا ﷺ نويزى بو ده كردين له پر پياونك هاته ناو مزگه و ته وه به هوى په له كردي هه ناسه ي توند بوو، وتى: (الله اَكْبَر). (الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ) واته: ستايش بو خواي گوره ستايشيكي زورى پاكي پيروز. کاتي پټغه مبهري خوا ﷺ له نويزه كې بوويه وه فرموى: كامه تان نه و وشانه ي دركاند؟ خه لكه كه بټده نگ بوون. فرموى: نه و سټيكي خرابي نه وت، كبرا وتى: من نه ي پټغه مبهري خوا ﷺ هاتم به هوى په له كرده وه هه ناسه م توند بوو نه وه م وت، پټغه مبهري خوا ﷺ فرموى: بټگومان دوازه فرشته م بيني ده سټېټېشخه ريان ده كرد كامه يان به رزي بکاته وه.

بابه ت: ده سټېټېكردن به خوټندنې سووره تې فاتيحه

پيش هر سووره تيكي ديکه

٩٠٢- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَسْتَفْتِحُونَ الْقِرَاءَةَ بِ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (الفاتحة)»^(٢).

(١) صحيح. أخرجه مسلم: ٦٠٠، وأبو داود: ٧٦٣.

(٢) صحيح. أخرجه البخاري: ٧٤٣، ومسلم: ٥٠ و ٥١ و ٣٩٩/٥٢، وأبو داود: ٧٨٢، والترمذي: ٢٤٦، وابن ماجه: ٨١٢.

واته: نه نهس ﷺ ده لئی: پیغهمبهر ﷺ و نه بو به کرو عومهر (خوا لیان رازی
 بی) ده ستیان به نویز ده کرد به خویندنی: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (۲)
 (واته: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» یان به دهنگی بهرز نه ده خویند).

۹۰۳- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَمَعَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَافْتَتَحُوا
 بِ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (۲) ﴿الْفَاتِحَةَ﴾» (۱).

واته: نه نهس ﷺ ده لئی: له گه ل پیغهمبهر ﷺ نویزم کرد، وه له گه ل نه بو به کرو
 عومهر (خوا لیان رازی بی) ده ستیان به نویز ده کرد به خویندنی: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (۲).

خویندنی: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ (۱) له کاتی نویزدا

۹۰۴- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا ذَاتَ يَوْمٍ بَيْنَ أَظْهُرِنَا يُرِيدُ النَّبِيُّ ﷺ إِذْ أَعْفَى
 إِعْفَاءً، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ مَتَبَسُّمًا فَقُلْنَا لَهُ: مَا أَضْحَكَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: نَزَلَتْ عَلَيَّ آيَاتُ سُورَةِ:
 ﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ (۱) ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ﴾ (۲) ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾
 (۳) ﴿الْكَوْثَرُ، ثُمَّ قَالَ: هَلْ تَدْرُونَ مَا الْكَوْثَرُ؟ قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: فَإِنَّ نَهْرَ وَعَدْنِيهِ
 رَبِّي فِي الْجَنَّةِ، آيَتُهُ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ الْكَوَاكِبِ، تَرِدُهُ عَلَيَّ أُمَّتِي فَيُخْتَلَجُ الْعَبْدُ مِنْهُمْ، فَأَقُولُ: يَا
 رَبِّ إِنَّهُ مِنْ أُمَّتِي، فَيَقُولُ لِي: إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحَدَتْ بَعْدَكَ» (۴).

واته: نه نهسی کوپی مالیک ﷺ ده لئی: پوژنیک پیغهمبهر ﷺ له ناوماندا
 بوو که میک خهوی لیکهوت، پاشان سهری بهرز کرده وه بزهی پیکه نینی کرد،
 پیمان وت: چی بیت ده که نینی نهی پیغهمبهری خوا ﷺ؟ فرمووی: بهم نزیکانه
 سووره تیکم بو دابهزی: ﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ (۱) ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ﴾ (۲)
 ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ (۳)، پاشان فرمووی: نایا ده زانن که وثره چیه؟
 وتمان: خواو پیغهمبهره که ی ده زانن. فرمووی: پروباریکه خوا به لینی پیدام له
 به هشتدا قاپه کانی زورتره له ژماره ی هسهاره کان، ده یدهم به نوممه ته کهم، به لام

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۰۰ و ۲۳۰۴، وأبو داود: ۷۸۴ و ۷۷۷.

واته: هيشامی کورې زوهره ده لئې: گوڼم له نه بو هورهیره ﷺ بوو ده بوت: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: هر کهس نويز ټیک بکات سووره تی فاتحہ ی تیدا نه خوینئې، نه وه نويزه که ی ناته واوه، ناته واوه، ناته واوه. وتم: نه ی نه بو هورهیره من هندی جار له پشتی نیمام، (نایا نه وکاتیش پتویست به خویندن ده کات) قولی گوښم و وتی: نه ی فارسی له نه فسی خوتدا بیخوینه، چونکه من گوڼم لئې بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرموو: خوا ﷺ ده فهرموو: نويزم کردوه به دوو بهش له نیوان خوم و بهنده که مدا، نیوه ی بو منه و نیوه شی بو بهنده که مه، بهنده که کم چی ده وی با داوا بکات، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: بخوینن، بهنده ده لئې: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (١)، خوا ﷺ ده فهرموو: بهنده که کم ستایشی کردم، بهنده ده لئې: ﴿الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ (٢)، خوا ﷺ ده فهرموو: بهنده که کم ستایش و وسفی کردم. بهنده ده لئې: ﴿مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ (٣) خوا ﷺ ده فهرموو: بهنده که کم به مهزنی گرتم، بهنده ده لئې: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ (٤)، تم نایه ته له نیوان من و بهنده که دایه، بهنده که کم چی داوا ده کات با بیکات. بهنده ده لئې: ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ (٥) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ (٦)، «خوا ﷺ» ده فهرموو: نه وانه بو بهنده که من، بهنده که کم داوای چی ده کات با بیکات (پتی ده به خشم).

واجب بوونی خویندنی سووره تی فاتحہ له نويزدا

٩١٠- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ» (١).

واته: عوباده ی کورې صامیت ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموو به تی: نويز نه بو نه و که سه ی سووره تی فاتحہ نه خوینئې.

٩١١- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَصَاعِدًا» (٢).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٧٥٦، ومسلم: ٣٤ و ٣٩٤/٣٨، وأبو داود: ٨٢٢، والترمذي: ٢٤٧، وابن ماجه: ٨٣٧.

(٢) صحیح.

واته: واته: عوبادهى كورى صاميت ﷺ ده لى: پيغه مبهرى خوا ﷺ فهرموويه تى: نويز نيه بو نهو كه سهى سووره تى فاتيحه نه خوئيت، ههروه ها زياتر يش. (واته: جگه له فاتيحه يش سووره تى تر بخوئيرى، پرواله تى فهرمووده كه نهوه ده گه يه نى كه خوئندنى سووره تى تر يش دواى فاتيحه واجبه، به لام زورينه زانايان پييان و ايه جگه له سووره تى فاتيحه خوئندنى سووره تى تر واجب نيه، په ننگه حه مليان كرد بيته سهر نهوه: خوئندنى زياتر له سووره تى فاتيحه چاكره).

فهزل و گوره يى سووره تى فاتيحه

۹۱۲- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْ سَمِعَ نَقِيضًا قَوْقُهُ، فَرَفَعَ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَصْرَهُ إِلَى السَّمَاءِ، فَقَالَ: هَذَا بَابٌ قَدْ فُتِحَ مِنَ السَّمَاءِ مَا فَتِحَ قَطُّ، قَالَ: فَنَزَلَ مِنْهُ مَلَكٌ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: أَبَشِرْ بُنُورِينَ أَوْتِيَتْهُمَا لَمْ يُؤْتَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ: فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَخَوَاتِيمِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ لَمْ تَقْرَأْ حَرْفًا مِنْهُمَا إِلَّا أُعْطِيَتْهُ»^(۱).

واته: ئينو عه بباس (خوا لتيان رازى بى) ده لى: له كاتيكا پيغه مبهرى خوا ﷺ جبيرلى له گه لدا بوو، له ناکاو گوئى له جيره يه ک بوو له سهرووى خو به وه، جبيرل چاوى بهرز کرده وه بو ئاسمان فهرمووى: نه مه ده رگايه كه له ئاسمان كرايه وه هه رگيز (پيش ئيستا) نه كراوه ته وه، وتى: فريشته يه كى لى دابه زى هات بو لاي پيغه مبهر ﷺ (فريشته كه به پيغه مبهرى ﷺ) وت: مزدهت لى بى به دوو پرووناكى كه بيت به خشراون، پيش تو به هيچ پيغه مبهريك نه به خشراون (نه وانيش): سووره تى فاتيحه وه كوتايى سووره تى به قه ره، بو هه ر مه به ستيك هه ر به شيكى لى بخوئنى، حه تمه ن بيت ده به خشرى.

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۸۰۶.

واته: عيمرانی کوری حوصهين ﷺ ده لى: پيغه مبهري ﷺ نويزی نيوه روى کرد، پياويک له پشتيه وه (سووره تي) (سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) ی خویند، کاتي نويزی ته واو کرد، فهرمووی کى (سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) ی خویند؟ پياويک وتى: من. فهرمووی: بهراستی زانيم هه نديکتان بهر بهره کاتيم له گه ل ده کهن. (مه بهستی نه وه بوو له دواى فاتيحه هيچ نه خوینري، يان به دهنگى بهرز قورئان نه خوینري، پيده چى له پشتيه وه به دهنگى بهرز قورئانى خویندين).

٩١٨- «عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى صَلَاةَ الظُّهْرِ أَوْ الْعَصْرِ، وَرَجُلٌ يَقْرَأُ خَلْفَهُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: أَيُّكُمْ قَرَأَ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى؟ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا وَلَمْ أُرِدْ بِهَا إِلَّا الْخَيْرَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ عَرَفْتُ أَنَّ بَعْضَكُمْ قَدْ خَالَجَنِيهَا»^(١).

واته: عيمرانی کوری حوصهين ﷺ ده گيريته وه: پيغه مبهري ﷺ نويزی نيوه روى يان عهسرى کرد، پياويکيش له پشتيه وه قورئانى ده خویند، کاتي ليوويه وه فهرمووی کى (سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) ی خویند؟ پياويک له ناو خه لکه که وتى: من مه بهستم هيچ نه بوو جگه له خيرو چاکه، پيغه مبهري ﷺ فهرمووی: بهراستی زانيم هه نديکتان بهر بهره کاتيم له گه ل ده کهن.

واز هينان له قورئان خویندن له دواى ئيمام لهو نويزانهى به دهنگى بهرز ده خوینرين^(٢).

٩١٩- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصَرَفَ مِنْ صَلَاةٍ جَهَرَ فِيهَا بِالْقِرَاءَةِ فَقَالَ: هَلْ قَرَأَ مَعِيَ أَحَدٌ مِنْكُمْ أَنْفَاءً؟ قَالَ رَجُلٌ: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: إِنِّي أَقُولُ مَا لِي أَنْ أَرَعُ الْقُرْآنَ، قَالَ: فَأَنْتَهَى النَّاسُ عَنِ الْقِرَاءَةِ فِيمَا جَهَرَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقِرَاءَةِ مِنَ الصَّلَاةِ حِينَ سَمِعُوا ذَلِكَ»^(٣).

واته: نه بو هورهيره ﷺ ده گيريته وه: پيغه مبهري ﷺ خوا ﷺ ليوويه وه له نويزيک به دهنگى بهرز قورئانى تيدا خویند، فهرمووی: ئايا که سيک له ئيوه که ميک پيش ئيستا

(١) صحيح.

(٢) جگه له سووره تي فاتيحه.

(٣) صحيح. أخرجه أبو داود: ٥٢١، وابن ماجه: ٨٤٨ و ٨٤٩، والترمذي: ٣١٢.

قورثانی له گه‌ل مندا خویند؟ پیاویک وتی: به‌لی ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا. فه‌رمووی: من ده‌لیم: ئه‌وه چیه به‌ر به‌ره‌کانتی قورثان خویندنم له‌گه‌لدا ده‌کری. (پیده‌چی له پشتیه‌وه به‌ده‌نگی به‌رز قورثانی خویند بچ) ده‌لی: دوا‌ی ئه‌وه‌ی خه‌لک ئه‌وه‌یان بیست وازیان هینا له‌ خویندنی قورثان له‌و نویزه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام به‌ده‌نگی به‌رز قورثانی تیدا ده‌خویند.

خویندنی فاتحه له‌ پشتی ئیمام

له‌و نویزه‌ی ئیمام به‌ده‌نگی به‌رز قورثانی تیدا ده‌خوینن

۹۲۰- «عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رضی‌الله‌عنه قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم بَعْضَ الصَّلَوَاتِ الَّتِي يُجَهَّرُ فِيهَا بِالْقِرَاءَةِ فَقَالَ: لَا يَقْرَأَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ إِذَا جَهَّرْتُ بِالْقِرَاءَةِ إِلَّا بِأَمِّ الْقُرْآنِ»^(۱).

واته: عوباده‌ی کوری صامیت رضی‌الله‌عنه ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام هه‌ندی نویزی بومان کرد که به‌ده‌نگی به‌رز قورثانی تیدا ده‌خوینن، فه‌رمووی: با هیچ که‌س له‌ ئیوه قورثان نه‌خوینن، ئه‌گه‌ر من به‌ده‌نگی به‌رز قورثانم خویند جگه‌ له‌ سوپه‌تی فاتحه.

ته‌فسیری فه‌رمایشتی خوا‌ی به‌رز و مه‌زن:

﴿ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ، وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾^(۲)

۹۲۱- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی‌الله‌عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم: إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَرَأَ فَأَنْصِتُوا، وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ»^(۳).

واته: ئه‌بو هوره‌یره رضی‌الله‌عنه ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا علیه‌السلام فه‌رموویه‌تی: بیگومان ئیمام ته‌نها بۆ ئه‌وه دانراوه په‌یره‌وی لی بکری، ئه‌گه‌ر (اللَّهُ أَكْبَرُ) ی کرد ئیوه‌ش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه‌ن به‌دوایدا، وه ئه‌گه‌ر قورثانی خویند بیده‌نگ بن، وه ئه‌گه‌ر وتی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) بلین: (اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ).

(۱) ضعیف. أخرجه أبو داود: ۵۲۳ و ۸۲۴، والترمذي: ۳۱۱.

(۲) سورة الأعراف، واته: ئه‌گه‌ر قورثان خوینرا کوئی بۆ بگرن و بیده‌نگ بن، به‌لکو خوا‌یه‌حمتان پښ بکات.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۷۳۴، ومسلم: ۴۱۴، وأبو داود: ۶۰۳ و ۶۰۴، وابن ماجه: ۸۴۶ و ۹۶۰ و ۱۲۳۹.

۹۲۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَرَأَ فَأَنْصِتُوا»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئی: پیغهمبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: بیگومان نیمام تنها بو نه وه دانراوه پهیره وی لئی بکری، نه گهر (اللَّهُ أَكْبَرُ) ی کرد تیوهش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکهن به دوایدا، وه نه گهر قورنانی خویند بیدهنگ بن.

قورنآن خویندنی نیمام بهسه بو نویژ خوین

۹۲۳- «عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَّا فِي كُلِّ صَلَاةٍ قِرَاءَةٌ؟ قَالَ: نَعَمْ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: وَجَبَتْ هَذِهِ. فَالْتَقَتْ إِلَيَّ وَكُنْتُ أَقْرَبَ الْقَوْمِ مِنْهُ فَقَالَ: مَا أَرَى الْإِمَامَ إِذَا أَمَّ الْقَوْمَ إِلَّا قَدْ كَفَاهُمْ. قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: هَذَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَطَأً، إِنَّمَا هُوَ قَوْلُ أَبِي الدَّرْدَاءِ، وَلَمْ يُقْرَأْ هَذَا مَعَ الْكِتَابِ»^(۲).

واته: نه بو دهرداء ﷺ ده لئی: پرسیار کرا له پیغهمبهری خوا ﷺ تایا له هه موو نویژیکدا قورنآن خویندن هه یه؟ فهرمووی: به لئی. پیاویک له نه نصاره کان وتی: نه مه واجب بوو. لای لیم کرده وه من نزیکتترین کهس بووم لیه وه فهرمووی: پیم وایه نیمام کاتی پیسنویژی بو خه لکیک ده کات حه تمهن بهسیانه. نه بو عه بدریره حمان ده لئی: نه م فهرمووده له پیغهمبهری خواوه ﷺ هه له یه، (واته: مه رفوع نیه)، به لکو وتی نه بو دهردائه، نه مه له گهل کتییدا نه خوینراوه.

نه وهی له بری قورنآن ده خوینرنی له نویژدا

بو نه وه کهسهی نه توانی قورنآن له بهر بکات

۹۲۴- «عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي لَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ فَعَلِمَنِي شَيْئًا يُجْزئُنِي مِنَ الْقُرْآنِ. فَقَالَ: قُلْ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح الإسناد. والموقوف منه: «فَالْتَقَتْ إِلَيَّ...». وانظر: ابن ماجه: ۸۴۲.

(۳) حسن. أخرجه أبو داود: ۸۳۲.

واته: ئینو ته بی نه وفا ﷺ ده لئی: پیاویک هات بو خزمهت پیغه مبه ﷺ وتی: من ناتوانم هیچ له قورئان له بهر بکه م، شتیکم فیر بکه بهس بیت بوم له بری قورئان. فهرمووی: بلی: (سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ) واته: پاک و بیگهردی بو خواو سوپاس و ستایش بو خوا، هیچ په رستراویک به حق نیه جگه له خوا، خوا گه وره یه، وه هیچ هیزو توانایه ک نیه جگه له هیزو توانای خوا.

دهنگ بهرز کردنه وهی ئیمام به وتنی: ئامین

۹۲۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا أَمَّنَ الْقَارِئُ فَأَمَّنُوا؛ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُؤْمِنُ، فَمَنْ وَاَفَّقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضی الله عنه ده لئی: پیغه مبه ری خوا ﷺ فهرمووی ته تی: نه گهر قورئان خوین (واته: ئیمام) ئامینی کرد، ئیوهش ئامین بکه م، چونکه بهراستی فریشته کان ئامین ده کهن، ههر کهس ئامینی ریک بیته وه له گه ل ئامینی فریشته کان، خوا له گوناهاه کانی پیشووی خوش ده بیت.

۹۲۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِذَا أَمَّنَ الْقَارِئُ فَأَمَّنُوا؛ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُؤْمِنُ، فَمَنْ وَاَفَّقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره رضی الله عنه ده گهریته وه: پیغه مبه ﷺ فهرمووی ته تی: نه گهر قورئان خوین (ئیمام) ئامینی کرد، ئیوهش ئامین بکه م، چونکه بهراستی فریشته کان ئامین ده کهن، ههر کهس ئامینی ریک بیته وه له گه ل ئامینی فریشته کان، له گوناهاه کانی پیشووی ده بوردری.

۹۲۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ الْفَاتِحَةَ، فَقُولُوا: آمِينَ؛ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَقُولُ: آمِينَ، وَإِنَّ الْإِمَامَ يَقُولُ: آمِينَ، فَمَنْ وَاَفَّقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: نه بو هورهیره علیه السلام ده لئی: پیغه مبهری خوا علیه السلام فہرموویہ تی: نه گہر نیمام وتی: ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ ﴿٧﴾، تیوہش بلین: نامین، چونکہ فریشتہ کانیش ده لئین: نامین، بیگومان نیمامیش ده لئی: نامین، ہہر کہس نامینی رینک بیتہوہ له گہل نامینی فریشتہ کان، له گوناہہ کانی پیشووی دہ بوردری.

۹۲۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: إِذَا أَمَّنَ الْإِمَامُ فَأَمَّنُوا؛ فَإِنَّهُ مَنْ وَاَفَّقَ تَأْمِينَهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره علیه السلام ده گپرتہوہ: پیغه مبهری خوا علیه السلام فہرموویہ تی: نه گہر نیمام نامینی کرد، تیوہش نامین بکہن، چونکہ بہراستی ہہر کہس نامینی رینک بیتہوہ له گہل نامینی فریشتہ کان، له گوناہہ کانی پیشووی دہ بوردری.

بابہت: فہرمان کردن بہ وتنی نامین له دواي نیمام

۹۲۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ ﴿٧﴾ الْفَاتِحَةَ، فَقُولُوا: آمِينَ؛ فَإِنَّهُ مَنْ وَاَفَّقَ قَوْلَهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره علیه السلام ده گپرتہوہ: پیغه مبهری خوا علیه السلام فہرموویہ تی: نه گہر پیشووی وتی: ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ ﴿٧﴾، تیوہش بلین: نامین، چونکہ ہہر کہس نامین کردنہ کہی رینک بیتہوہ له گہل فریشتہ کان خوا له ہہموو گوناہہ کانی پیشووی خوش دہ بیت.

فہزل و گہورہی وتنی نامین

۹۳۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم قَالَ: إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ: آمِينَ وَقَالَتِ الْمَلَائِكَةُ فِي السَّمَاءِ: آمِينَ فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۸۰ و ۶۴۰۲، ومسلم: ۷۲ و ۴۱۰/۷۳، وأبو داود: ۹۳۶، والترمذي: ۲۵۰، وابن ماجه: ۸۵۱ و ۸۵۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۸۲ و ۴۴۷۵، ومسلم: ۴۱۰/۷۶، وأبو داود: ۹۳۵.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۸۱، ومسلم: ۴۱۰/۷۵.

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپرتتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نه گهر
یه کتیک له تیوه وتی: نامین، وه فریشته کانیش له ناسمان وتیان: نامین، یه کتیکیان
رینک بوو له گه ل نهوهی تر خوا له و گوناها نهی خوش ده بی که پیشتر کردوویه تی.

نهو وتیه نویژ خوین ده یلت کاتن له پشتی پینویرهوه پزمی

۹۳۱- «عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ حَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ فَعَطَسْتُ فَقُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ
حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ مُبَارَكًا عَلَيْهِ، كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا وَيَرْضَى، فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
انْصَرَفَ فَقَالَ: مَنْ الْمُتَكَلِّمُ فِي الصَّلَاةِ؟ فَلَمْ يَكَلِّمُهُ أَحَدٌ، ثُمَّ قَالَهَا الثَّانِيَةَ: مَنْ الْمُتَكَلِّمُ فِي
الصَّلَاةِ؟ فَقَالَ رِفَاعَةُ بْنُ رَافِعٍ ابْنِ عَفْرَاءَ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ. قَالَ: كَيْفَ قُلْتَ؟ قَالَ: قُلْتُ
الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ مُبَارَكًا عَلَيْهِ كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا وَيَرْضَى، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ:
وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ ابْتَدَرَهَا بِضَعَّةٍ وَتَلَاثُونَ مَلَكًا أَنَّهُمْ يَصْعَدُونَ بِهَا»^(۱).

واته: ریفاعه ی کوری رافیع ﷺ ده لئ: له پشتی پیغه مبهری خوا ﷺ نویژم کرد پزمیم
وتم: (الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ، مُبَارَكًا عَلَيْهِ، كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا وَيَرْضَى)
(واته: ستایش بو خوا، ستایشیکی زوری پاکی پیروز بوی له سهری بهو جوهری
خوا پنی خوشه و پنی رازیه) کاتن پیغه مبهری خوا ﷺ له نویژه که ی بوویه وه
فهرمووی: نهوه کن بوو له نویژه که دا قسه ی کرد؟ کهس وه لامی نه دایه وه، پاشان
دووباره فهرمووی: نهوه کن بوو له نویژه که دا قسه ی کرد؟ ریفاعه ی کوری رافیع
کوری عفره وتی: من بووم نه ی پیغه مبهری خوا ﷺ. فهرمووی: چیت وت؟ وتی:
وتم: (الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ مُبَارَكًا عَلَيْهِ، كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا وَيَرْضَى).
پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: سویند بهو زاته ی نه نفسی منی به دهسته سی و نه وهنده
فریشته ده ستیشخه ریان ده کرد، کامه یان بهرزی بکاته وه.

۹۳۲- «عَنْ وَاثِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ حَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَلَمَّا كَبَّرَ رَفَعَ يَدَيْهِ أَسْفَلَ
مِنْ أَدْنِيهِ، فَلَمَّا قَرَأَ: ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾
﴿الفاتحة﴾، قَالَ: آمِينَ، فَسَمِعْتُهُ وَأَنَا حَلْفُهُ قَالَ: فَسَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا يَقُولُ: الْحَمْدُ
لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ، فَلَمَّا سَلَّمَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ صَلَاتِهِ قَالَ: مَنْ صَاحِبُ الْكَلِمَةِ فِي

(۱) حسن. أخرجه أبو داود: ۷۷۳، والترمذي: ۴۰۴.

الصَّلَاةَ؟ فَقَالَ الرَّجُلُ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا أَرَدْتُ بِهَا بَأْسًا. قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: لَقَدْ ابْتَدَرَهَا إِنَّا عَشَرَ مَلَكَ، فَمَا نَهَتْهَا شَيْءٌ دُونَ الْعَرْشِ»^(۱).

واته: وائیلی کوری حوجر ﷺ ده لئ: له پستی پیغه مبهری خوا ﷺ نوێرم کرد کاتی (اللَّهُ أَكْبَرُ) ی کرد ههردوو دهستی بهرز کرده وه تا خوار گوئی، کاتی خویندی: ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾^(۲)، فهرمووی: نامین، گویم لئی بوو له پستی وه بووم، وتی: پیغه مبهر ﷺ گوئی له پیاوێک بوو وتی: (الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ) واته: ستایش بو خوا، ستایشیکی زوری پاکی پیروژ. کاتی پیغه مبهر ﷺ له نوێزه که ی سلاوی دابه وه، فهرمووی: کئی خاوهن ئه و قسه یه بوو له نوێزه که دا؟ پیاوێک وتی: من ئه ی پیغه مبهری خوا ﷺ، مه به ستم هیچ نه بوو. پیغه مبهر ﷺ فهرمووی: به راستی دوازه فریشته ده ستیشخه ریان بو کرد، هیچ شتیک ریگری لینه کرد بگات به عه رش.

به شتیک گشتگیر له وهی هاتوو ده باره ی قورئان

۹۳۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلَ الْحَارِثُ بْنُ هِشَامٍ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ؟ قَالَ: فِي مِثْلِ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ، فَيَقْصِمُ عَنِّي، وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ وَهُوَ أَشَدُّ عَلَيَّ، وَأَحْيَانًا يَأْتِينِي فِي مِثْلِ صُورَةِ الْفَتَى فَيَنْبِذُهُ إِلَيَّ»^(۳).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی) ده لئ: حارسی کوری هیشام پرساری کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ چون وه حیت بو دئت؟ فهرمووی: له وینه ی دهنگی زهنگیک بوم دئت که زور قورس و گرانه له سهرم، پاشان قورسیه که لاده چی و، هه رچیم بی و تراوه هه مووی تیگه یشتووم، جار جاریش وه حیم بو دئت له سهر شیوه ی گه نجیک بئم ده گه به نئ له سهر شیوه ی دهنگی مروقیک.

۹۳۴- «عَنْ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ ﷺ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَحْيَانًا يَأْتِينِي فِي مِثْلِ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّ عَلَيَّ فَيَقْصِمُ عَنِّي، وَقَدْ وَعَيْتُ مَا قَالَ،

(۱) صحیح لغیره. دون قوله: «فَمَا نَهَتْهَا». أخرجه ابن ماجه: ۸۵۵ و ۳۸۰۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۲ و ۳۲۱۵، ومسلم: ۸۶ و ۲۳۳۳/۸۷، والترمذي: ۳۶۳۴.

وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِي الْمَلَكُ رَجُلًا فَيَكَلِّمُنِي فَأَعْيِي مَا يَقُولُ، قَالَتْ عَائِشَةُ: وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يُنَزَّلُ عَلَيْهِ فِي
الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبُرْدِ فَيَقْصِمُ عَنْهُ وَإِنَّ جَبِينَهُ لَيَتَقَصَّدُ عَرَقًا»^(۱).

واته: حارسی کوپی هیشام رضی الله عنه پرساری کرد له پیغمبهری خوا صلی الله علیه و آله چون
وهحیت بو دیت؟ پیغمبهری خوا صلی الله علیه و آله فهرمووی: جار جار له وینهی دهنگی زهنگیک
بوم دیت که زور قورس و گرانه لهسهرم، پاشان قورسیه که لادهچیت، ههرچیم بین
وتراوه ههموویم له بهر کردوهو تییگهیشتووم، جار جاریش فریشته لهسهر شیوهی
پیاویک دیت بو لام قسم له گهل دهکات و، منیش لئی تیدهگم له وهی که دهیلئی،
عائیشه (خوا لئی رازی بین) دهلئی: من بینومه له پوژنکی زور سارددا وه حی بو
دابهزیوه، ناوچاوانی تارهقی لئی هاتوته خوار.

۹۳۵- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ صَلَّى: ﴿لَا تُحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾^(۱۶)
إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ. ﴿۱۷﴾ الْقِيَامَةَ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى يُعَالِجُ مِنَ التَّنْزِيلِ شِدَّةً وَكَانَ يُحْرِكُ
شَفْتَيْهِ، قَالَ اللَّهُ صَلَّى: ﴿لَا تُحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾^(۱۷) الْقِيَامَةَ، قَالَ: جَمَعَهُ فِي صَدْرِكَ،
ثُمَّ تَقْرَأُهُ: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَانْبِغْ قُرْآنَهُ﴾^(۱۸) الْقِيَامَةَ، قَالَ: فَاسْتَمِعَ لَهُ وَأَنْصَتُ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى إِذَا آتَاهُ جِبْرِيلُ اسْتَمَعَ فَإِذَا انْطَلَقَ قَرَأَهُ كَمَا أَقْرَأَهُ»^(۲).

واته: ئینو عهیباس (خوا لیان رازی بین) دهربارهی فهرمایشتی خوی زالی
پایه دار: ﴿لَا تُحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾^(۱۶) إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ. ﴿۱۷﴾ دهلئی:
پیغمبهر صلی الله علیه و آله له کاتی دابهزینی قورئاندا زور نارهحمت ده بوو، ههر دوو لئوی
ده جولاند، (به په له ده یخویند تا له بیرى نه چیتته وه) خوی زالی پایه دار فهرمووی:
﴿لَا تُحْرِكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾^(۱۶)، وتی: کوی کردوته وه له ناو سنگندا، پاشان
ده یخوینئی: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَانْبِغْ قُرْآنَهُ﴾^(۱۸)، وتی: گویی بو بگره و بیده نگ به، ئیتر
پیغمبهری خوا صلی الله علیه و آله کاتی جیبریل بهاتایه بو لای گویی بو ده گرت، کاتی پرؤشتایه
قورئانه که ی ده خویند وه کو چون جیبریل خویند بووی.

۹۳۶- «عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضی الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمِ بْنِ حِرَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقْرَأُ
سُورَةَ الْفُرْقَانِ، فَقَرَأَ فِيهَا حُرُوفًا لَمْ يَكُنْ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى أَقْرَأَ بِهَا، قُلْتُ: مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ؟

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵ و ۴۹۲۷ و ۴۹۲۸ و ۴۹۲۹ و ۵۰۴۴ و ۷۰۲۴، ومسلم: ۴۴۸، والترمذي: ۳۳۲۹.

قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. قُلْتُ: كَذَبْتَ. مَا هَكَذَا أَفْرَأَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ أَقُوْدُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّكَ أَفْرَأْتَنِي سُورَةَ الْفُرْقَانِ، وَإِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ فِيهَا حُرُوفًا لَمْ تَكُنْ أَفْرَأْتِنِيهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: افْرَأْ يَا هِشَامُ، فَقَرَأَ كَمَا كَانَ يَقْرَأُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَكَذَا أَنْزِلْتُ، ثُمَّ قَالَ افْرَأْ يَا عُمَرُ، فَقَرَأْتُ فَقَالَ: هَكَذَا أَنْزِلْتُ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ الْقُرْآنَ أَنْزَلَ عَلَيَّ سَبْعَةَ أَحْرَفٍ»^(۱).

واته: عومهری کوری خه طاب ﷺ ده لی: گویم له هیشامی کوری چه کیمی کوری حیزام بوو سووره تی فورقانی ده خویند، چهند پیتیکی خوینده وه، که پیغه مبهری خوا ﷺ بهو شیویه بومانی نه خویند بوویه وه، وتم: کی تم سووره تهی بۆت خوینده وه؟ وتی: پیغه مبهری خوا، وتم: درؤ ده که ی. پیغه مبهری خوا ﷺ بهم شیویه بۆتی نه خویند و ته وه، ده ستیم گرت و بردم بۆ لای پیغه مبهری خوا ﷺ، وتم: نهی پیغه مبهری خوا تو سووره تی فورقانت بۆم خوینده وه، من گویم له م پیاوه بوو، چهند پیتیکی ده خوینده وه تو بۆ ئیمه ناوا نه خویند و ته وه، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: بخوینه نهی هیشام! خویندی وه کو چون پیشتتر خویندی، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: بهم شیویه دابه زی، پاشان فهرمووی: نهی عومهر بخوینه، منیش خویندم، فهرمووی: بهم شیویه دابه زی، پاشان پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: قورئان له سهر هوت پیت دابه زیوه.

۹۳۷- «عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ﷺ يَقُولُ: سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ ﷺ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى غَيْرِ مَا أقرُّوْهَا عَلَيْهِ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفْرَأْنِيهَا فَكِدْتُ أَنْ أُعْجَلَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَمَهَلْتُهُ حَتَّى أَنْصَرَفَ، ثُمَّ لَبَّبْتُهُ بِرِدَائِهِ، فَجِئْتُ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى غَيْرِ مَا أَفْرَأْتِنِيهَا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: افْرَأْ، فَقَرَأَ الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُهُ يَقْرَأُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَكَذَا أَنْزِلْتُ، ثُمَّ قَالَ لِي: افْرَأْ، فَقَرَأْتُ فَقَالَ: هَكَذَا أَنْزِلْتُ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ أَنْزَلَ عَلَيَّ سَبْعَةَ أَحْرَفٍ، فَأَقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنْهُ»^(۲).

واته: عومهری کوری خه طاب ﷺ ده لی: گویم له هیشامی کوری چه کیم بوو سووره تی فورقانی ده خویند جگه لهو شیویه من بۆم خویند بوو، که پیغه مبهری

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

خو! ﷺ بومي خویندبوويهوه، خهريک بوو په لهی لني بکه م (نويزه کهی پي بيړم و بيه م بو لای پينغه مبه ر)، پاشان وازم ليتهينا تا نويزه کهی ته واو کرد، نينجا عه باکه م کرده ملی و، بردم بو لای پينغه مبه ری خو! ﷺ وتم: نهی پينغه مبه ری خو، من گويم لني بوو نه م پياوه سووره تي فورقانی ده خویند به غه يری نه و شيوهی تو بو مانت خویندوه، پينغه مبه ری خو! ﷺ فهرمووی: بخوینه، به و شيويه خویندی که من گويم لني بوو خویندی، پينغه مبه ری خو! ﷺ فهرمووی: به م شيويه دابه زی، پاشان پي وتم: بخوینه، منيش خویندم، فهرمووی: به م شيويه دابه زی، (دوايي فهرمووی:) به پراستی نه م قورئانه له سهر حهوت پيت دابه زیوه، کامه ی ناسانه بو تان به و شيوه بيخوینن.

۹۳۸- «عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَاسْتَمَعْتُ لِقِرَاءَتِهِ، فَإِذَا هُوَ يَقْرُؤُهَا عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُفْرَنْبِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَكِدْتُ أَسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَتَصَبَّرْتُ حَتَّى سَلَّمَ، فَلَمَّا سَلَّمَ لَبِئْتُهُ بِرِدَائِهِ فَقُلْتُ: مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرُؤُهَا؟ فَقَالَ: أَقْرَأْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. فَقُلْتُ: كَذَبْتَ، فَوَاللَّهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ أَقْرَأَنِي هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرُؤُهَا، فَاَنْطَلَقْتُ بِهِ أَقُوْدُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُفْرَنْبِهَا، وَأَنْتَ أَقْرَأْتَنِي سُورَةَ الْفُرْقَانِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَرْسَلَهُ يَا عُمَرُ، اقْرَأْ يَا هِشَامُ، فَقَرَأَ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتَهُ يَقْرُؤُهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَكَذَا أَنْزَلْتُ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اقْرَأْ يَا عُمَرُ، فَقَرَأْتُ الْقِرَاءَةَ الَّتِي أَقْرَأَنِي، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: هَكَذَا أَنْزَلْتُ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ أَنْزَلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ، فَأَقْرَأُوا مَا تَبَسَّرَ مِنْهُ»^(۱).

واته: عومهری کورپی خه طاب ﷺ ده لني: گويم لني بوو هيشامی کورپی حه کيم ﷺ سووره تي فورقانی ده خویند له سهرده می پينغه مبه ر ﷺ، گويم گرت بو خویندنه کهی، له سهر چه ند پيتيکی زور ده بيخویند پينغه مبه ری خو! ﷺ بوی نه خویندبووم، خهريک بوو په لاماری بده م له نويزدا، به لام نارامم گرت تا سه لامی دايه وه، کاتي سه لامی دايه وه عه باکه م کرده ملی و، وتم: کني نه م سووره ته ی بو ت خویند که گويم لني بوو ده تخویند، وتي: پينغه مبه ری خو! ﷺ بوی خویندووم. وتم: دروت کرد، سویند

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۲۴۱۹ و ۴۹۹۲ و ۵۰۴۱ و ۶۹۳۶ و ۷۵۰۰، ومسلم: ۲۷۰ و ۸۱۸/۲۷۱، وأبو داود: ۱۴۷۵، والترمذي: ۲۹۴۳.

به خوا نهو سووره تهى تو خویندت پیغمبهرى خوا ﷺ بو منى خویندوه، له گه له خوم بردم بو لای پیغمبهرى خوا ﷺ وتم: نهى پیغمبهرى خوا، من گویم لى بوو نهى پياوه سووره تهى فورقان به جوریک ده خوینى تو بومانته خویندوه، تو سووره تهى فورقانت بو من خویند. پیغمبهرى خوا ﷺ فهرمووى: وازى لى بينه نهى عومه، نهى هیشام بخوینه، نهویش خویندیه وه بوى بهو جورى که من گویم لى بوو ده خویند، پیغمبهرى خوا ﷺ فهرمووى: بهم شیوه به دابهزى، پاشان پیغمبهرى خوا ﷺ فهرمووى: نهى عومه توش بخوینه، بهو شیوه به خویندم که بومی خویندبوو، پیغمبهرى خوا ﷺ فهرمووى: بهم شیوه به دابهزى، پاشان پیغمبهرى خوا ﷺ فهرمووى: بهراستى نهى قورثانه له سهر جهوت پیت دابهزیه، کامه ی ناسانه بوتان بهو شیوه بيخوینن.

۹۳۹- «عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عِنْدَ أَصَاهِ بَنِي غِفَارٍ، فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ يَأْمُرُكَ أَنْ تُقْرَأَ أُمَّتَكَ الْقُرْآنَ عَلَى حَرْفٍ. قَالَ: أَسْأَلُ اللَّهَ مُعَافَاتَهُ وَمَغْفِرَتَهُ، وَإِنَّ أُمَّتِي لَا تُطِيقُ ذَلِكَ، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ يَأْمُرُكَ أَنْ تُقْرَأَ أُمَّتَكَ الْقُرْآنَ عَلَى حَرْفَيْنِ. قَالَ: أَسْأَلُ اللَّهَ مُعَافَاتَهُ وَمَغْفِرَتَهُ، وَإِنَّ أُمَّتِي لَا تُطِيقُ ذَلِكَ، ثُمَّ جَاءَهُ الثَّلَاثَةَ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ يَأْمُرُكَ أَنْ تُقْرَأَ أُمَّتَكَ الْقُرْآنَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ، فَأَيُّمَا حَرْفٍ قَرَأُوا عَلَيْهِ فَقَدْ أَصَابُوا»^(۱).

واته: توبه ی کورى که عب ﷺ ده گپرتیه وه: پیغمبهرى خوا ﷺ له لای نه ضاهى کورى غيفار بوو، جيبريل هات بو لای، وتى: خواى زالى پايه دار فهرمانت پیده کات قورثان بخوینى به سهر نوممه ته که تدا له سهر بهک پیت (له سهر بهک شیواز)، فهرمووى: داواى سه لامه تی و لیخوشبوون له خوا ده کهم، بهراستى نوممه ته کهم نه وه له توانیدا نیه، پاشان بو جارى دووهم هاته وه بو لای وتى: خواى زالى پايه دار فهرمانت پیده کات قورثان بخوینى به سهر نوممه ته که تدا له سهر دوو پیت (له سهر بهک شیواز)، فهرمووى: داواى سه لامه تی و لیخوشبوون له خوا ده کهم، بهراستى نوممه ته کهم نه وه له توانیدا نیه، پاشان بو جارى سییه م هاته وه بو لای، وتى: خواى

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۸۲۰، وأبو داود: ۱۴۷۸.

زالى پايه دار فرمانت پيډه کات قورثان بخوینى به سهر نوممه ته که تدا له سهر سې پیت،
 فرمووی: داوای سه لاهه تی و لیخو شبوون له خوا ده کهم، بهراستی نوممه ته کهم نه وه
 له توانیدا نیه، پاشان بو جاری چوارهم هاته وه بو لای، وتی: خوای زالى پايه دار
 فرمانت پيډه کات قورثان بخوینى به سهر نوممه ته که تدا له سهر حهوت پیت. له سهر
 هر پیتیک (شيوازنک له و شيوازانه) بيخوینن نه وه دروسته و پیکاوایانه.

۹۴۰- «عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَقْرَأَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سُورَةَ قَبِيْنَا أَنَا فِي الْمَسْجِدِ جَالِسٌ إِذْ
 سَمِعْتُ رَجُلًا يَقْرُوهَا يُخَالِفُ قِرَاءَتِي فَقُلْتُ لَهُ: مَنْ عَلَّمَكَ هَذِهِ السُّورَةَ؟ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ.
 فَقُلْتُ: لَا تُفَارِقْنِي حَتَّى نَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا خَالَفَ قِرَاءَتِي
 فِي السُّورَةِ الَّتِي عَلَّمْتَنِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اقْرَأْ يَا أُبَيُّ، فَقَرَأْتُهَا، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
 أَحْسَنْتَ، ثُمَّ قَالَ لِلرَّجُلِ: اقْرَأْ، فَقَرَأَ فَخَالَفَ قِرَاءَتِي فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَحْسَنْتَ، ثُمَّ قَالَ
 رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا أُبَيُّ إِنَّهُ أَنْزَلَ الْقُرْآنَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ كُلُّهُمْ شَافٍ كَافٍ» (۱).

واته: ثوبه ی کوری که عب ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ سووره تیکی بو
 خویند، جاریک من له مزگه وته که دا دانیستم گویم له پیاویک بوو نه و سووره ته ی
 ده یخویند پیچه وانه ی خویندنه که ی من بوو، پیم وت: کی نه م سووره ته ی فیر کردی؟
 وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ. وتم: لیم جیا نابیته وه تا نه چین بو خزمه تی پیغه مبهری
 خوا ﷺ، هاتم بو لای، وتم: نه ی پیغه مبهری خوا، نه م پیاوه پیچه وانه ی قورثان
 خویندنه که ی من قورثانی خویندوه که تو فیرت کردم، فرمووی: بخویننه نه ی
 ثوبه ی، خویندم، پیغه مبهری خوا ﷺ پی فرمووم: زور چاکه، پاشان به پیاوه که ی
 فرموو: بخویننه نه ویش خویندی، پیچه وانه ی خویندنه که ی من بوو، پیغه مبهری
 خوا ﷺ پی فرموو: زور چاکه، پاشان پیغه مبهری خوا ﷺ فرمووی: نه ی ثوبه ی
 قورثان له سهر حهوت پیت دابه زیوه، هه موویان چاک و ته واون.

۹۴۱- «عَنْ أَبِي رَجَاءٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا حَاكَ فِي صَدْرِي مُنْذُ أَسَلَمْتُ إِلَّا أَنِّي قَرَأْتُ آيَةَ وَقَرَأَهَا آخَرُ غَيْرِ
 قِرَاءَتِي، فَقُلْتُ: أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَقَالَ الْآخَرُ: أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ
 فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَقْرَأْتَنِي آيَةَ كَذَا وَكَذَا. قَالَ: نَعَمْ، وَقَالَ الْآخَرُ: أَلَمْ تُقْرِنِي آيَةَ كَذَا وَكَذَا؟ قَالَ:
 نَعَمْ إِنَّ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَتَيَانِي، فَقَعَدَ جِبْرِيلُ عَن يَمِينِي وَمِيكَائِيلُ عَن يَسَارِي،

(۱) حسن صحیح.

فَقَالَ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اقْرَأِ الْقُرْآنَ عَلَى حَرْفٍ. قَالَ مِيكَائِيلُ: اسْتَرِدَّهُ اسْتَرِدَّهُ حَتَّى بَلَغَ سَبْعَةَ أَحْرَفٍ فَكُلُّ حَرْفٍ شَافٍ كَافٍ»^(۱).

واته: ثوبه ی ﷺ ده لئ: لهو کاته ی مسولمان بووم که مترین گومان له دلما دروست نه بووه ته نها نه وه نه بی من ثایه تیکم خوینده وه که سیکی تر به شیوه کی تر خوینده وه جیاواز له خوینده وه کی من، وتم: پیغه مبهری خوا ﷺ بومی خویندوته وه، نه ویش وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ بومی خویندوته وه، هاتم بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ وتم: نه ی پیغه مبهری خوا فلانه ثایه تت بوم خوینده وه. فهرمووی: به لئ. پیاوه کی دیکه ش وتی: ثایا فلانه ثایه تت بوم نه خوینده وه؟ فهرمووی: به لئ به راستی جبریل و میکائیل هاتن بو لام، جبریل لای راستم دانیش و میکائیلش له لای چه م، جبریل وتی: قورثان بخوینه لمسهر پیتیک. میکائیل وتی: بوی زیاد بکه، بوی زیاد بکه، تا گه یشته حوت پیت، هر پیتکی چاک و ته واه.

۹۴۲- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ الْإِبِلِ الْمُعْقَلَةِ، إِذَا عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا، وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ»^(۲).

واته: ئینو عومر (خوا لیان رازی بی) ده گیرته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی ته: نمونه ی خاوه نی قورثان (نهو که سه ی په بوهسته به قورثانه وه و زور ده یخوینته وه) وه کو وشتری به ستراره وایه (به گوریس قاچی به سترابینه وه)، نه گهر به رده وام له گه لیدا بی نه وه به ستویه تیه وه، نه گهریش نازادی بکات دهروات.

۹۴۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: بِسْمَا لِأَحَدِهِمْ أَنْ يَقُولَ: نَسِيتُ آيَةَ كَيْتٍ وَكَيْتٍ، بَلْ هُوَ نُسْيَ اسْتَذَكُرُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ أَسْرَعُ تَقْصِيًّا مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنَ النَّعَمِ مِنْ عَقْلِهِ»^(۳).

واته: عه بدوللا ﷺ ده گیرته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی ته: به دبه خت بیت نهو که سه ی که ده لئ: فلانه ثایه ت و فلانه ثایه تم بیر چوو، به لکو له بیر بر او ته وه، ده وری قورثان بکه نه وه، چونکه له دلئ پیاواندا زووتر دهرده چی وه ک چون وشتر له شوینی به ستنه وه کی دهرده چی.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۰۳۱، ومسلم: ۲۲۶ و ۷۸۹/۲۲۷ و ۳۷۸۳.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۰۳۲ و ۵۰۳۹، ومسلم: ۲۲۸ و ۷۹۰/۲۲۹، والترمذي: ۲۹۴۲.

خويندنى قورتان له دوو رکات سوننه ته کهى به يانيدا

۹۴۴- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَخْبَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي رَكَعَتَيْ الْفَجْرِ فِي الْأُولَى مِنْهُمَا الْآيَةَ الَّتِي فِي الْبَقْرَةِ: ﴿قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ (البقرة، إِلَى آخِرِ الْآيَةِ وَفِي الْأُخْرَى: ﴿ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ (آل عمران)»^(۱).

واته: تينبو عه بباس (خوا لتيان پازى بين) هه واليداوه: پيغه مبهرى خوا ﷺ له دوو رکات (سوننه ته کهى) نويزى به يانى قورتانى ده خويند، له رکاتى به که مدا نهو نايه تهى که له (سووره تى) به قه رهدا هاتووه: ﴿قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ (البقرة، تا کو تاي نايه ته که، وه له رکاته کهى دیکه دا (نهم نايه تهى خويند): ﴿ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾.

بابهت: خويندنى (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)

له دوو رکات (سوننه تى) نويزى به يانى

۹۴۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَرَأَ فِي رَكَعَتَيْ الْفَجْرِ: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (۱) وَ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱)»^(۲).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده گيرته وه: پيغه مبهرى خوا ﷺ له دوو رکات (سوننه تى) به کهى به يانيدا: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (۱) وَ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱) خويند.

سوک کردن و ناسان کردنه وهى دوو رکات (سوننه ته کهى) نويزى به يانى

۹۴۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنْ كُنْتُ لَأَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي رَكَعَتَيْ الْفَجْرِ، فَيَخَفُّهُمَا، حَتَّى أَقُولَ أَقْرَأَ فِيهِمَا بِأَمِّ الْكِتَابِ؟!»^(۳).

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۷۲۷، وأبو داود: ۱۲۵۹.

(۲) صحيح. أخرجه مسلم: ۷۲۶، وأبو داود: ۱۲۵۶، وابن ماجه: ۱۱۴۸.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۱۷۱، ومسلم: ۹۲ و ۷۲۴/۹۳، وأبو داود: ۱۲۵۵.

واته: عاتیشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: من پیغمبهری خوام ﷺ ده بینی دوو رکات (سوننت) له که ی نویژی به یانی ده کرد، ته وهنده سوک و ناسانی ده کرده وه تا ده موت: نایا فاتیحه ی تیا اندا خویند؟!

خویندنی سووره تی (الروم) له نویژی به یانیدا

۹۴۷- «عَنْ شَيْبِ أَبِي رَوْحٍ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ صَلَّى صَلَاةَ الصُّبْحِ، فَقَرَأَ الرَّؤْمَ فَالْتَبَسَ عَلَيْهِ، فَلَمَّا صَلَّى قَالَ: مَا بَالُ أَقْوَامٍ يُصَلُّونَ مَعَنَا لَا يُحْسِنُونَ الطُّهُورَ، فَإِنَّمَا يَلْبَسُ عَلَيْنَا الْقُرْآنَ أَوْلَتِكَ»^(۱).

واته: شه بیبی ته بو ره وح ده گیرته وه: له پیاویک له ها وه لانی پیغمبهر ﷺ له پیغمبهروه وه ﷺ، ته وه نویژی به یانی کرد، سووره تی رومی خویند لئی تیکه ل بوو، کاتی نویژی کرد، فهرمووی: ته وه چیا نه خه لکانیک نویژمان له گه ل ده کهن ده ستویژ چاک ناگرن، ته وانه قورنانه که مان لئی تیکه ل ده کهن.

خویندنی قورنان له نویژی به یانیدا له شه ست نایه ته وه بو سه د نایه ت

۹۴۸- «عَنْ أَبِي بَرزَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْعَدَاةِ بِالسُّتَيْنِ إِلَى الْمِائَةِ»^(۲).

واته: ته بو به رزه ﷺ ده گیرته وه: پیغمبهری خوا ﷺ له نویژی به یانیدا شه ست بو سه د نایه تی ده خویند.

خویندنی سووره تی (ق) له نویژی به یانیدا

۹۴۹- «عَنْ أُمِّ هِشَامٍ بِنْتِ حَارِثَةَ بِنِ التُّعْمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا أَخَذْتُ قِ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ إِلَّا مِنْ وَرَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، كَانَ يُصَلِّي بِهَا فِي الصُّبْحِ»^(۳).

واته: نومو هیشامی کچی حاریشه ی کوری نوعمان ﷺ ده لئی: سووره تی: ﴿ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾^(۱)، له پشتی پیغمبهری خوا ﷺ له نویژی به یانیدا وه رگرتوه.

(۱) حسن.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۴۱ و ۵۶۸ و ۵۹۹ و ۷۷۱، ومسلم: ۴۶۱ و ۲۳۵ و ۲۳۶ و ۶۴۷/۲۳۷، والترمذي: ۱۶۸،

وإبن ماجه: ۶۷۴ و ۷۰۱ و ۸۱۸.

(۳) شاذ. أخرجه مسلم: ۵۰ و ۵۱ و ۸۷۲/۵۲، وأبو داود: ۱۱۰۰ و ۱۱۰۲ و ۱۱۰۳.

۹۵۰- «عَنْ شُعْبَةَ عَنْ زِيَادِ بْنِ عَلَاقَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَمِّي عليه السلام يَقُولُ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الصُّبْحَ فَقَرَأَ فِي إِحْدَى الرَّكْعَتَيْنِ وَالنَّخْلَ بِاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعُ نَضِيدٍ قَالَ شُعْبَةُ: فَلَقِيْتُهُ فِي السُّوقِ فِي الرَّحَامِ فَقَالَ: ق»^(۱).

واته: شوعبه ده گبریتته وه: زیادى كورى عيلاقه وتى: گویم لى بوو مامم عليه السلام ده بوت: له گه ل پیغه مبهرى خوا عليه السلام نویژی به یانیم کرد، له به کتیک له دوو پرکاته که دا: ﴿وَالنَّخْلَ بِاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعُ نَضِيدٍ﴾^(۱) ى خویند. شوعبه ده لى: له بازار گه یستم به زیاد له قهره بالغیدا، ده لى: سووره تى (ق) ى خویند.

خویندنی (إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ) له نویژی به یانیدا

۹۵۱- «عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِي الْفَجْرِ: ﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾^(۲)

واته: عهمرى كورى حوره یث عليه السلام ده لى: گویم لى بوو پیغه مبهرى عليه السلام له نویژی به یانیدا: ﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾^(۱) ى خویند.

خویندنی (المُعَوَّذَتَيْنِ) له نویژی به یانیدا

۹۵۲- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضي الله عنه أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم عَنِ الْمُعَوَّذَتَيْنِ. قَالَ عُقْبَةُ: فَأَمَّا بِنَاهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ»^(۳).

واته: عوقبه ى كورى عامیر عليه السلام پرسیارى کرد له پیغه مبهرى عليه السلام ده باره ى: (المُعَوَّذَتَيْنِ)؟ عوقبه عليه السلام ده لى: پیغه مبهرى خوا عليه السلام له نویژی به یانیدا پيشنوویژی بو کردین، نه و دوو سووره ته ى خویند.

تیبینی: مه به ست له: (المُعَوَّذَتَيْنِ) هر دوو سووره تى: (الفلق) و (الناس) ه.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۶۵ و ۴۵۷/۱۶۷، والترمذی: ۳۹۶، وابن ماجه: ۸۱۶.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۵۶، وأبو داود: ۸۱۷.

(۳) صحیح.

بابهت: فهزل و گهوره یی خویندنی (المعوذتین)

۹۵۳- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: اتَّبَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم وَهُوَ رَاكِبٌ فَوَضَعْتُ يَدِي عَلَى قَدَمِهِ فَقُلْتُ: أَفَرِّئِي يَا رَسُولَ اللَّهِ سُورَةَ هُودٍ، وَسُورَةَ يُوسُفَ، فَقَالَ: لَنْ تَقْرَأَ شَيْئًا أَبْلَغَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (۱) ﴿الفلق﴾، و ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (۱) ﴿الناس﴾^(۱).

واته: عوقبه ی کوری عامیر رضی اللہ عنہ ده لئی: شوینی پیغهمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم که وتم، نهو سوار بوو، دهستم خسته سهر قاچه کانی، وتم: نهی پیغهمبهری خوا سووره تی هوودو سووره تی یوسفم بو بخوینه. فهرمووی: هیچ شتیک ناخوینی گه وره تر بی له لای خوا له: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (۱) ﴿الفلق﴾، و ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (۱) ﴿الناس﴾.

۹۵۴- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم: آيَاتُ أَنْزَلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ لَمْ يَرِ مِثْلَهُنَّ قَطُّ: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (۱) ﴿الفلق﴾، و ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (۱) ﴿الناس﴾^(۲).

واته: عوقبه ی کوری عامیر رضی اللہ عنہ ده لئی: پیغهمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فهرموویه تی: کومه له نایه تیکم نه م شهو بو دابه زیون هرگیز وینه یان نه بینراوه: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (۱) ﴿الفلق﴾، و ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (۱) ﴿الناس﴾.

خویندنی قورئان له نویژی به یانی روژی ههینی

۹۵۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ: أَلَمْ تَنْزِيلُ، وَهَلْ أَتَى»^(۳).

واته: نه بو هورهیره رضی اللہ عنہ ده گپرتته وه: پیغهمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم له نویژی به یانی روژی ههینی: (الم تنزیل، وهل آتی) ده خویند.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۶۴ و ۸۱۴/۲۶۵، والترمذي: ۲۹۰۲ و ۳۳۶۷.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۹۱ و ۱۰۶۸، ومسلم: ۶۵ و ۸۸۰/۶۶، وابن ماجه: ۸۲۳.

۹۵۶- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تَنْزِيلَ السَّجْدَةِ، وَهَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ»^(۱).

واته: ئينبو عه بياس (خوا لتيان رازى بى) ده گيرتته وه: پينغه مبهري ﷺ له نوژى به يانى روى هه نيدا: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَىكَ الْكِتَابَ لِارْتَبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (۲) ﴿السَّجْدَةِ، هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينَ مِنْ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا﴾ (۱) ﴿الْإِنْسَانِ﴾ ده خوئند.

بابهت: سوژدهى قورئان و سوژده بردن له خوئندنى سوورهتى (ص)

۹۵۷- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَجَدَ فِي ص وَقَالَ: سَجَدَهَا دَاوُدُ تَوْبَةً، وَتَسَجَّدَهَا شُكْرًا»^(۲).

واته: ئينبو عه بياس (خوا لتيان رازى بى) ده گيرتته وه: پينغه مبهري ﷺ سوژدهى بردن له سوورهتى (ص) و، فهرمووى: داوود سوژدهى بردوه له بهر تهوبه كردن، تيمهش سوژده ده بهين وه كو سوپاسگوزارى.

سوژده بردن له خوئندنى سوورهتى (النجم)

۹۵۸- «عَنْ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ سُورَةَ النَّجْمِ، فَسَجَدَ وَسَجَدَ مَنْ عِنْدَهُ، فَرَفَعَتْ رَأْسِي وَأَبَيْتُ أَنْ أَسْجُدَ. وَلَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ أَسْلَمَ الْمُطَّلِبُ»^(۳).

واته: موله لبيى كورى نه بو وه داعه ﷺ ده لى: پينغه مبهري خوا ﷺ له مه ككه سوورهتى (النجم) خوئند، سوژدهى بردن ته وانه ي كه له لاي بوون سوژدهيان برد، سهرم بهرز كرده وه سوژدهم نه برد. نهو كاته موله لبيب مسولمان نه بوو.

۹۵۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَرَأَ النَّجْمَ فَسَجَدَ فِيهَا»^(۴).

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۸۷۹، وأبو داود: ۱۰۷۴ و ۱۰۷۵، والترمذي: ۵۲۰، وابن ماجه: ۸۲۱.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۰۶۹ و ۳۴۲۲، وأبو داود: ۱۴۰۹، والترمذي: ۵۷۷.

(۳) حسن الإسناد.

(۴) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۰۶۷ و ۱۰۷۰ و ۳۸۵۳ و ۳۹۷۲ و ۴۸۶۳، ومسلم: ۵۷۶، وأبو داود: ۱۴۰۶.

واته: عه بدوللا ﷺ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ سووره تی (النجم) ی خویندو سوژده ی تیدا برد.

وازهتیا ن له سوژده بردن له خویندن سووره تی (النجم)

۹۶۰- «عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، أَنَّهُ سَأَلَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْقِرَاءَةِ مَعَ الْإِمَامِ. فَقَالَ: لَا قِرَاءَةَ مَعَ الْإِمَامِ فِي شَيْءٍ، وَزَعَمَ أَنَّهُ قَرَأَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: ﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ (النجم، فَلَمْ يَسْجُدْ)»^(۱).

واته: عه طائی کوری یه سار پر سیاری کرد له زهیدی کوری ثابت ﷺ ده رباره ی قورنان خویندن له گه ل ئیامدا، وتی: قورنان خویندن له گه ل ئیامدا نیه له هیچ شتی کدا، وه وتی: نهو ﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ (النجم) ی له لای پیغه مبهری خوا ﷺ خویندو سوژده ی نه برد.

بابهت: سوژده بردن له سووره تی (إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ)

۹۶۱- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَرَأَ بِهِمْ: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ (النجم)، فَسَجَدَ فِيهَا، فَلَمَّا انصَرَفَ أَخْبَرَهُمْ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَجَدَ فِيهَا»^(۲).

واته: نه بو سه له مه ی کوری عه بدورپه حمان ده گپرتته وه: نه بو هورهیره ﷺ (إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ) ی، بو خویندن سوژده ی تیدا برد، کاتی لیبویه وه هه والی پیدان: پیغه مبهری خوا ﷺ سوژده ی تیدا بردوه.

۹۶۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ (النجم)»^(۳).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ سوژده ی برد له سووره تی: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ (النجم)، (کاتی گه یشته به نایه تی سوجده).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۰۷۲ و ۱۰۷۳، ومسلم: ۵۷۷، وأبو داود: ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵، والترمذي: ۵۷۶.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۰۷۴، ومسلم: ۵۷۸.

(۳) صحیح.

۹۶۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَجَدْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي: ﴿إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ﴾ (۱) و: ﴿أَقْرَأَ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ (۱) العلق» (۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: سوژده مان برد له گهل پیغهمبهر ﷺ له سووره تی: ﴿إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ﴾ (۱) و له سووره تی: ﴿أَقْرَأَ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ (۱) العلق، کاتی گه یشت به نایه تی سوژده.

۹۶۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مِثْلَهُ» (۲).

واته: بهه مان شیوه له نه بو هورهیره وه ﷺ هر وه کو نه و فهرمووده به گپردراوه ته وه.

۹۶۵- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَجَدَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ وَمَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُمَا» (۳).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: نه بو به کرو عومهر (خوا لیان رازی بی) له (سووره تی): ﴿إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ﴾ (۱)، سوژده یان برد، ههروه ها نه و که سه ش که له وان چاکتر بو سوژده ی برد. (مه بهستی پیغهمبهر ﷺ بو).

سوژده بردن له خویندنی سووره تی (اقْرَأْ بِأَسْمِ رَبِّكَ)

۹۶۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَجَدَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، وَمَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُمَا فِي: ﴿إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ﴾ (۱) و: ﴿أَقْرَأَ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ (۱) العلق» (۴).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: نه بو به کرو عومهر (خوا لیان رازی بی) له (سووره تی): ﴿إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ﴾ (۱) و ﴿أَقْرَأَ بِأَسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ (۱) العلق، سوژده یان برد، ههروه ها نه و که سه ش که له وان چاکتر بو سوژده ی برد، (مه بهستی پیغهمبهر ﷺ بو).

(۱) صحیح. أخرجه الترمذي: ۵۷۴، وابن ماجه: ۱۰۵۹.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

(۴) صحیح.

۹۶۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَجَدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ، وَأَقْرَأُ بِاسْمِ رَبِّكَ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده‌لی: له گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ سوژده‌م برد له خویندنی سووره‌تی: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ و، سووره‌تی: ﴿أَقْرَأُ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ العلق.

بابه‌ت: سوژده بردن له نویژه فهرزه‌کاندا

۹۶۸- «عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ: صَلَّيْتُ خَلْفَ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَلَاةَ الْعِشَاءِ يَعْزِي الْعَتَمَةَ فَقَرَأَ سُورَةَ: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾، فَسَجَدَ فِيهَا، فَلَمَّا فَرَغَ قُلْتُ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذِهِ- يَعْزِي سَجْدَةً- مَا كُنَّا نَسْجُدُهَا. قَالَ: سَجَدَ بِهَا أَبُو الْقَاسِمِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَأَنَا خَلَفَهُ فَلَا أَرَأَلُ أَسْجُدُ بِهَا حَتَّى أَلْقَى أَبَا الْقَاسِمِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ»^(۲).

واته: نه بو رافع ده‌لی: له پشتی نه بو هورهیره ﷺ نویژی عیشام کرد، واته: عه‌تمه، سووره‌تی: ﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ ی خویند، سوژده‌ی تیدا برد، کاتی لیبویه‌وه وتم: نه‌ی نه بو هورهیره نه‌م «واته: سوژده‌یه» تیمه سوژده‌مان نه‌ده‌برد. وتی: نه بو قاسم ﷺ سوژده‌ی برد من له پشتیه‌وه بووم، به‌رده‌وام سوژده‌ی پی ده‌بم تا ده‌گه‌م به نه بو قاسم ﷺ.

بابه‌ت: خویندنی قورئان له نویژه‌کانی روژدا

۹۶۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُلُّ صَلَاةٍ يُقْرَأُ فِيهَا، فَمَا أَسْمَعَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسْمَعْنَاكُمْ، وَمَا أَخْفَاهَا أَخْفَيْنَا مِنْكُمْ»^(۳).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده‌لی: هه‌موو نویژیک قورئانی تیدا ده‌خوینری، نه‌و نویژه‌ی که بیستومانه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به ده‌نگی به‌رز (قورئانی تیدا خویندوه)، تیمه‌ش به ده‌نگی به‌رز بو‌تان ده‌خوینین، نه‌وه‌شی به ده‌نگی نزم خویندووویه‌تی، به ده‌نگی نزم بو‌تان ده‌خوینین.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۷۸، وأبو داود: ۱۴۰۷، والترمذي: ۵۷۳، وابن ماجه: ۱۰۵۸.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۶۶ و ۷۶۸ و ۱۰۷۸، ومسلم: ۵۷۸/۱۱۰، وأبو داود: ۱۴۰۸.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۷۲، ومسلم: ۴۲ و ۴۳ و ۳۹۶/۴۴، وأبو داود: ۷۹۷.

٩٧٠- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: فِي كُلِّ صَلَاةٍ قِرَاءَةٌ، فَمَا أَسْمَعَنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَسْمَعْنَاكُمْ، وَمَا أَحْفَاهَا أَحْفَيْنَا مِنْكُمْ»^(١).

واته: ئەبو هورەیره رضي الله عنه وتی: هه موو نوێژنیک قورئانی تیدا ده خوینری، ئەو نوێژە ی که بیستومانە پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم به دەنگی بهرز (قورئانی تیدا خویندوه)، تیمەش به دەنگی بهرز بۆتان ده خوینین، ئەو هەشی به دەنگی نزم خویندوو یه تی به دەنگی نزم بۆتان ده خوینین.

قورئان خویندن له نوێژی نیوه رۆدا

٩٧١- «عَنْ الْبَرَاءِ رضي الله عنه قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي خَلْفَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ، فَتَسْمَعُ مِنْهُ الْآيَةَ بَعْدَ الْآيَاتِ مِنْ سُورَةِ لُقْمَانَ، وَالذَّارِيَاتِ»^(٢).

واته: بهراء رضي الله عنه دهلی: تیمە له پشتی پیغه مبهر صلى الله عليه وسلم نوێژی نیوه رۆمان کرد، گویمان له خویندن هەندیک ئایهت بوو لێیوه وه له ئایهته کانی سووره تی (لُقْمَانَ) و (الذَّارِيَاتِ).

٩٧٢- «عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ النَّضْرِ قَالَ: كُنَّا بِالطَّفِّ عِنْدَ أَنَسِ رضي الله عنه فَصَلَّى بِهِمُ الظُّهْرَ، فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ: إِنِّي صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ فَقَرَأَ لَنَا بِهَاتَيْنِ السُّورَتَيْنِ فِي الرُّكْعَتَيْنِ بِنِ: ﴿سَبِّحْ أَسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ (١) ﴿الْأَعْلَى﴾، وَ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ﴾ (٢)»^(٣).

واته: ئەبو بەکری کوری نەضر دە گێڕیتەوه: تیمە له (الطف) بووین لای ئەنەس رضي الله عنه، نوێژی نیوه رۆی بوو کردن، کاتی لێیوه وه وتی: من له گەل پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم نوێژی نیوه رۆم کرد، ئەم دوو سووره ته ی بوو خویندین له دوو رکاتدا ﴿سَبِّحْ أَسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ (١) و ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ﴾ (٢).

(١) صحیح.

(٢) ضعیف. أخرجه ابن ماجه: ٨٣٠.

(٣) ضعیف الإسناد.

دریژ کردنهومی وهستان له رکاتی بهکم له نویژی نیوهرودا

۹۷۳- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَقَدْ كَانَتْ صَلَاةُ الظُّهْرِ تُقَامُ، فَيَذْهَبُ الذَّاهِبُ إِلَى الْبَقِيعِ فَيَقْضِي حَاجَتَهُ، ثُمَّ يَتَوَضَّأُ، ثُمَّ يَجِيءُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى يُطَوِّلُهَا»^(۱).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لی: نویژی نیوهرو دا ده به سترا که سیک ده چوو بو به قیغ سه رثاوی ده کرد، پاشان ده ستونیژی ده گرت، پاشان ده هاته وه هیشتا پیغهمبه ری خوا ﷺ له رکاتی به که مدا بوو، دریژی ده کرده وه.

۹۷۴- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَانَ يُصَلِّي بِنَا الظُّهْرَ فَيَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ يُسْمِعُنَا الْآيَةَ، كَذَلِكَ وَكَانَ يُطِيلُ الرَّكْعَةَ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالرَّكْعَةَ الْأُولَى «يَعْنِي» فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ»^(۲).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لی: پیغهمبه ر ﷺ نویژی نیوهرووی بو ده کردین له دوو رکاتی به که مدا گویمان له خویندنی نایهت ده بوو له زاریه وه، به هه مان شیوه رکاتی به که می نویژی نیوهرووی دریژ ده کرده وه، وه رکاتی به که می نویژی به یانیش.

بابهت: نیمام له نویژی نیوهرودا نایهت گوئیستی نویژ خوینان دهکات

۹۷۵- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ بِأَمِّ الْقُرْآنِ وَسُورَتَيْنِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ، وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أحياناً، وَكَانَ يُطِيلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى»^(۳).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لی: پیغهمبه ری خوا ﷺ له دوو رکاتی به که می نویژی نیوهرووی نویژی عه سردا فاتیحه ی ده خویند له گهل دوو سوپه تدا، جار جار نایه ته کانی ده دا به گویمانداو ده مانیبست، له رکاتی به که م نویژه که ی دریژ ده کرده وه.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۶۱ و ۱۶۲/۴۵۴، وابن ماجه: ۸۲۵.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۵۹ و ۷۶۲ و ۷۷۶ و ۷۷۸ و ۷۷۹، ومسلم: ۱۵۴ و ۴۵۱/۱۵۵، وأبو داود: ۷۹۸ و ۷۹۹.

و ۸۰۰، وابن ماجه: ۸۲۹.

(۳) صحیح.

کورت کردنهوهی وه‌ستان له رکاتی دووهم له نوێژی نیوه‌رۆ

۹۷۶- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ بِنَا فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ، وَيُسْمِعُنَا آيَةَ أَحْيَانًا، وَيَطْوُلُ فِي الْأُولَى وَيَقْصُرُ فِي الثَّانِيَةِ، وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ يَطْوُلُ فِي الْأُولَى وَيَقْصُرُ فِي الثَّانِيَةِ، وَكَانَ يَقْرَأُ بِنَا فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ، يَطْوُلُ الْأُولَى وَيَقْصُرُ الثَّانِيَةَ»^(۱).

واته: ئەبو قەتادە رضي الله عنه دەڵێ: پێغه‌مبەری خوا صلى الله عليه وسلم له دوو رکاتی یەکەمی نوێژی نیوه‌رۆ قورئانی بۆمان دەخویند، جار جار ئایەتەکانی دەدا بە گوێماندا و دەمانبێست، له رکاتی یەکەم نوێژەکەمی درێژ دەکرده‌وه و له رکاتی دووهم کورتی دەکرده‌وه، هه‌روه‌ها له نوێژی به‌یانیشدا به‌و شیوه‌ی ده‌کرد، یه‌که‌م رکاتی درێژ ده‌کرده‌وه و دووهم رکاتیشی کورت ده‌کرده‌وه، وه قورئانی بۆمان ده‌خویند له دوو رکاتی یەکەمی نوێژی عەسر، یه‌که‌م رکاتی درێژ ده‌کرده‌وه و دووهم رکاتیشی کورت ده‌کرده‌وه.

قورئان خویندن له دوو رکاتی یەکەمی نوێژی نیوه‌رۆ

۹۷۷- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ بِأَمِّ الْقُرْآنِ وَسُورَتَيْنِ، وَفِي الْأُخْرَيَيْنِ بِأَمِّ الْقُرْآنِ، وَكَانَ يُسْمِعُنَا آيَةَ أَحْيَانًا وَكَانَ يُطِيلُ أَوَّلَ رَكْعَةٍ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ»^(۲).

واته: ئەبو قەتادە رضي الله عنه دەڵێ: پێغه‌مبەری خوا صلى الله عليه وسلم له دوو رکاتی یەکەمی نوێژی نیوه‌رۆ نوێژی عەسردا، فاتیحە‌ی ده‌خویند له‌گە‌ڵ دوو سوورە‌تدا، وه له دوو رکاتە‌کە‌می دیکه‌دا فاتیحە‌ی ده‌خویند جار جار ئایەتەکانی دەدا بە گوێماندا و دەمانبێست، وه رکاتی یەکەمی نوێژی نیوه‌رۆی درێژ ده‌کرده‌وه.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

قورئان خویندن له دوو رکاتی به کهمی نوژی عهسر

۹۷۸- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ، وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أَحْيَانًا، وَكَانَ يُطِيلُ الرَّكْعَةَ الْأُولَى فِي الظُّهْرِ، وَيُقْصِرُ فِي الثَّانِيَةِ وَكَذَلِكَ فِي الصُّبْحِ»^(۱).

واته: ئەبو قەتادە رضی اللہ عنہ دەلێ: پێغه مبهری خوا ﷺ له دوو رکاتی به کهمی نوژی نیوه پۆو نوژی عهسر دا، فاتیحە ی دەخویند له گەل دوو سوورە تدا، جار جار ئایە ته کانی دەدا به گویمانداو ده مانیبست، وه رکاتی به کهمی نوژی نیوه پۆی درێژ ده کرده وه، دووهم رکاتی کورت ده کرده وه، به هه مان شیوه له نوژی به یانیشدا (وای ده کرد).

۹۷۹- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ: ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾، ﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ﴾، وَنَحْوَهُمَا»^(۲).

واته: جابری کوری سه موره رضی اللہ عنہ ده گپرتته وه: پێغه مبهر ﷺ له نوژی نیوه پۆو عهسر دا (سوورە تی) ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ و ﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ﴾، وئینه ی ئەوانه ی ده خویند.

۹۸۰- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ: ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى﴾، وَفِي الْعَصْرِ نَحْوَ ذَلِكَ وَفِي الصُّبْحِ بِأَطْوَلَ مِنْ ذَلِكَ»^(۳).

واته: جابری کوری سه موره رضی اللہ عنہ دەلێ: پێغه مبهر ﷺ له نوژی نیوه پۆ (سوورە تی) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى﴾ ی ده خویند، ههروه ها له عهسریشدا هاوشیوه ی ئەوه ی ده خویند، وه له نوژی به یانی له وه درێژتری ده خویند.

(۱) صحیح.

(۲) حسن. أخرجه أبو داود: ۸۰۵، والترمذي: ۳۰۷.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۵۹ و ۴۶۰، وأبو داود: ۸۰۶.

کورت کردنهومی وهستان و قورئان خویندن له نویژدا

۹۸۱- «عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ قَالَ: دَخَلْنَا عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: صَلَّيْتُمْ؟ قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: يَا جَارِيَّةَ هَلْمِي لِي وَضُوءًا، مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ إِمَامٍ أَشْبَهَ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ إِمَامِكُمْ هَذَا قَالَ زَيْدٌ: وَكَانَ عَمْرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ، وَيُخَفِّفُ الْقِيَامَ وَالْقُعُودَ»^(۱).

واته: زهیدی کوپی نه سلهم ده لئی: هاتین بو لای نه نه سی کوپی مالیک ﷺ وتی: نویژتان کردوه؟ وتمان: به لئی. وتی: نهی که نیزه ک تاوم بو بینه، له پستی پیشنوژیژیکه وه نویژم نه کردوه له نویژی پیغه مبهری خوا ﷺ بجیت وه کو نه م پیشنوژیژه تان، زهید وتی: عومهری کوپی عه بدولعه زیز رکوع و سوژدهی به ته واوی ده برد، هه لسان و دانیشتیسی کورت ده کرده وه.

۹۸۲- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَحَدٍ أَشْبَهَ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ فُلَانٍ «قَالَ سُلَيْمَانٌ» كَانَ يُطِيلُ الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَيُخَفِّفُ الْأُخْرَيَيْنِ، وَيُخَفِّفُ الْعَصْرَ، وَيَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِقِصَارِ الْمُفْضَلِ، وَيَقْرَأُ فِي الْعِشَاءِ بِوَسَطِ الْمُفْضَلِ، وَيَقْرَأُ فِي الصُّبْحِ بِطَوْلِ الْمُفْضَلِ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئی: له پستی هیچ که سیکه وه نویژم نه کردوه له نویژی پیغه مبهری خوا ﷺ بجیت وه کو فلانه کهس «سوله یمان وتی» دوو پرکاتی به که می دریز ده کرده وه له نویژی نیوه پرودا، دوو پرکاته که می کو تاییشی کورت ده کرده وه، نویژی عه سریشی کورت ده کرده وه، له نویژی تیواره شدا سووره ته کورته کانی ده خویند، له عیشاشدا سووره ته ناوهنده کان، له نویژی به یانیشدا سووره ته دریزه کان.

بابهت: خویندنی سووره ته کورته کان له نویژی تیواره دا

۹۸۳- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَحَدٍ أَشْبَهَ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ فُلَانٍ، فَصَلَّيْنَا وَرَاءَ ذَلِكَ الْإِنْسَانِ»، وَكَانَ يُطِيلُ الْأُولَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَيُخَفِّفُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ، وَيُخَفِّفُ فِي

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۸۲۷.

الْعَصْرِ، وَيَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِقِصَارِ الْمُفْصَلِ، وَيَقْرَأُ فِي الْعِشَاءِ بِ: ﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ (۱) وَأَشْبَاهِهَا، وَيَقْرَأُ فِي الصُّبْحِ بِسُورَتَيْنِ طَوِيلَتَيْنِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئ: له پستی هیچ که سیکه وه نوټرم نه کردوه له نوټری پیغه مبهری خوا ﷺ بحیت وه کو فلانه که س «له پستی نهو پیاوه وه نوټرمان کرد» دوو رکاتی یه که می درټر ده کرده وه له نوټری نیوه پوډا، دوو رکاته که ی کوتا ییشی کورت ده کرده وه، له عه سریشدا کورتی ده کرده وه، له ئیوارهدا سووره ته کورته کانی ده خویند، له عیشاشدا (سووره تی) ﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ (۱) و وینه ی نه وانه ی ده خویند، له نوټری به یانیشدا سووره ته درټره کانی ده خویند.

خویندنی (سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) له نوټری ئیوارهدا

۹۸۴- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بِتَاضِحِينَ عَلَى مُعَاذٍ وَهُوَ يُصَلِّي الْمَغْرِبَ، فَافْتَتَحَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ فَصَلَّى الرَّجُلُ، ثُمَّ ذَهَبَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ، فَقَالَ: أَفَتَانَ يَا مُعَاذُ؟ أَفَتَانَ يَا مُعَاذُ؟ أَلَا قَرَأْتَ بِ: ﴿سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ (۱)، ﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ (۱) وَنَحْوَهُمَا»^(۲).

واته: جابر ﷺ ده لئ: پیاوکی نه نصار دوو وشتری ئاودیری کشتو کالی پیبوو تیپه پری به لای موغازدا، نوټری ئیوارهی ده کرد، دهستی کرد به خویندنی سووره تی به قه پره، کابرا نوټری خوی کرد، پاشان پویشته هه والیدا به پیغه مبهر ﷺ، نه ویش فهرمووی: نه ی موغاز ئایا تو ده ته وی بییت به فیتنه؟ نه ی موغاز ئایا تو ده ته وی بییت به فیتنه؟ نه ی بو (سووره تی) ﴿سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ (۱) و (سووره تی) ﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ (۱) و وینه ی نه و سووره تانه ت نه خویند.

خویندنی سووره تی (الْمُرْسَلَاتِ) له نوټری ئیوارهدا

۹۸۵- «عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِهِ الْمَغْرِبَ فَقَرَأَ الْمُرْسَلَاتِ، مَا صَلَّى بَعْدَهَا صَلَاةً حَتَّى قُبِضَ ﷺ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: نومو فه زلی کچی حارث (خوالتی رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له مالی خوین نوژی تیوارهی بو کردین، سووره تی (المُرْسَلَات) ی خویند، دوا ی نه وه نوژی نه کرد تا گیانی کیشراو کوچی دوا یی کرد.

۹۸۶- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ أُمِّهِ أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالْمُرْسَلَاتِ»^(۱).

واته: ئینو عه بیاس (خوالتیان رازی بی) ده گپرتته وه: له دابکیه وه نه و گویی لئی بوو پیغه مبهر ﷺ له نوژی تیواره دا سووره تی (المُرْسَلَات) ی خویند.

خویندنی سووره تی (الطُّور) له نوژی تیواره دا

۹۸۷- «عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ»^(۲).

واته: جوبهیری کوری موطعیم ﷺ ده لئی: گویم لئی بوو پیغه مبهر ﷺ له نوژی تیواره دا سووره تی (الطُّور) ی ده خویند.

خویندنی (حم) سووره تی (الدُّخَان) له نوژی تیواره دا

۹۸۸- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَرَأَ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ بِحَمِ الدُّخَانِ»^(۳).

واته: عه بدوللای کوری عوتبه ی کوری مه سعود ﷺ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ له نوژی تیواره دا (حم، الدُّخَان) ی خویند.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۱۳ و ۳۳۲۹، ومسلم: ۴۶۲، وأبو داود: ۸۱۰، والترمذي: ۳۰۸، وابن ماجه: ۸۳۱.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۶۵ و ۴۰۲۳ و ۴۸۵۴، ومسلم: ۴۶۳، وأبو داود: ۸۱۱، وابن ماجه: ۸۳۲.

(۳) ضعيف الإسناد.

خویندنی (سووره‌تی) (المص) له نویژی ئیوارهدا

۹۸۹- «عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رضي الله عنه أَنَّهُ قَالَ لِمَرْوَانَ: يَا أَبَا عَبْدِ الْمَلِكِ أَتَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِ ﴿﴾ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿﴾ وَ ﴿﴾ إِنَّا أَعْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ ﴿﴾؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَمَخْلُوفَةٌ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِيهَا بِأَطْوَلِ الطُّوَلَيْنِ (المص)»^(۱).

واته: زهیدی کوری ثابت رضي الله عنه ده‌گیریتته‌وه: پرسیاری کرد له مه‌روان وتی: نه‌ی باوکی عه‌بدولمه‌لیک ئایا له ئیوارهدا ﴿﴾ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿﴾ و ﴿﴾ إِنَّا أَعْطَيْنَكَ الْكَوْثَرَ ﴿﴾ ده‌خوینیت؟ وتی: به‌ئنی. (زهید) وتی: سویند به‌و خواجه که‌ته‌نها نه‌و شیای سویند پین‌خواردنه، پیغه‌مبه‌ری خوام ﷺ بینوه له ئیوارهدا دریزترینی دوو سووره‌ته‌که‌ی خویندوه (المص).

۹۹۰- «عَنْ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ أَخْبَرَ، أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رضي الله عنه قَالَ: مَا لِي أَرَاكَ تَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِقِصَارِ السُّورِ؟ وَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِيهَا بِأَطْوَلِ الطُّوَلَيْنِ، قُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا أَطْوَلُ الطُّوَلَيْنِ؟ قَالَ: (الأعراف)»^(۲).

واته: مه‌روانی کوری حه‌که‌م هه‌والیداوه زهیدی کوری ثابت رضي الله عنه وتوویه‌تی: چیه‌ده‌بینم له نویژی ئیوارهدا سووره‌ته‌کورته‌کان ده‌خوینی؟ به‌راستی پیغه‌مبه‌ری خوام ﷺ بینوه له ئیوارهدا دریزترینی دوو سووره‌ته‌که‌ی خویندوه، وتم: نه‌ی باوکی عه‌بدوللا دریزترینی نه‌و دوو سووره‌ته‌چیه؟ وتی: سووره‌تی (الأعراف)ه.

۹۹۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَرَأَ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ بِسُورَةِ الْأَعْرَافِ فَرَقَهَا فِي رَكْعَتَيْنِ»^(۳).

واته: عایشه (خوا لئی‌پازی بئ) ده‌گیریتته‌وه: پیغه‌مبه‌ری خوام ﷺ له نویژی ئیوارهدا سووره‌تی (الأعراف) ی‌خویند، به‌شیکی له‌پکاتی یه‌که‌م، به‌شه‌که‌ی تری له‌پکات دووه‌م.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۱۴، وأبو داود: ۸۱۲.

(۳) صحیح.

خویندنی قورئان له دوو رکاته سوننه ته کهى دواى نوێژى ئیواره

۹۹۲- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَمَقْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَشْرِينَ مَرَّةً، يَقْرَأُ فِي الرُّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرَبِ وَفِي الرُّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (۱) وَ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱)» (۱).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لیبان رازی بێ) ده لێ: بیست جار سه رنجی پیغه مبهری خوا م ﷺ دا، له دوو رکاته کهى دواى نوێژى ئیواره و دوو رکاته کهى پیش نوێژى به یانی (سووره تی) ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (۱) و (سووره تی) ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱) ی ده خویند.

ههزل و گهوره یی خویندنی (وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)

۹۹۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ رَجُلًا عَلَى سَرِيَّةٍ، فَكَانَ يَقْرَأُ لِأَصْحَابِهِ فِي صَلَاتِهِمْ فَيَخْتِمُ بِ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱)، فَلَمَّا رَجَعُوا ذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: سَلُوهُ، لِأَيِّ شَيْءٍ فَعَلَ ذَلِكَ؟ فَسَأَلُوهُ فَقَالَ: لِأَنَّهَا صِفَةُ الرَّحْمَنِ ﷻ، فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ بِهَا. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَخْبِرُوهُ أَنَّ اللَّهَ ﷻ يُحِبُّهُ» (۲).

واته: عایشه (خوا لیبی رازی بێ) ده لێ: پیغه مبهری خوا م ﷺ بیاوینکی کرد به نه میری له شکرێک، نه ویش قورئانی ده خویند بو هاوه له کانی (هه موو جار به سووره تی): ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱) کوتایی بێ ده هینا، کاتیک گه پرانه وه، بو پیغه مبهری خوا م ﷺ باسی نه وه یان کرد، فهرمووی: پرساری لێ بکه ن بزانه بوچی نه وه ی کردوه؟ پرساریان لیکرد، نه ویش وتی: چونکه نه وه سیفه تی خوی میهره بانه ﷻ، من هه ز ده که م ببخوینمه وه. پیغه مبهری خوا م ﷺ فهرمووی: هه والی ببده ن که به راستی خوی م ﷻ خوشی ده وی.

۹۹۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: أَقْبَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱) اللَّهُ الْوَاحِدُ (۲) لَمْ يَكِلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (۲) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا

(۱) حسن. أخرجه الترمذي: ۴۱۷، وابن ماجه: ۱۱۴۹.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۷۳۷۵، ومسلم: ۸۱۳.

أَحَدٌ ﴿٤﴾ الْإِخْلَاصِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَجَبْتُ، فَسَأَلْتُهُ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْجَنَّةُ»^(١).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئی: له گهل پیغه مبهری خوادا بووم ﷺ گوئی له پیاوئیک بوو: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّكُدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَكِدْ وَلَمْ يُؤَلَّدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾﴾ ده خوئینی، فہرمووی: پیویست بوو، وتم: چ پیویست بوو نهی پیغه مبهری خوا؟ فہرمووی: بههشت.

۹۹۵- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ﷺ أَنَّ رَجُلًا سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يُرَدُّهَا، فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثُ الْقُرْآنِ»^(٢).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده گپریته وه: پیاوئیک گوئی لی بوو پیاوئیکی تر (سووره تی) ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾﴾ ہی ده خوئیندو دووباره ی ده کرده وه، کاتی رۆژ بوویه وه هات بو لای پیغه مبهر ﷺ نه وهی بو باسکرد، پیغه مبهری خوا ﷺ فہرمووی: سوئند بهو زاتہی نهفسی منی به دهسته، نهو سووره ته به رانبه ره به سییہ کی قورثان.

۹۹۶- «عَنْ أَبِي أَيُّوبَ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾﴾ ثُلُثُ الْقُرْآنِ»^(٣).
واته: نه بو نه یوب ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهر ﷺ فہرموویته تی: (سووره تی) ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾﴾، سییہ کی قورثانہ.

خوئیندنی سووره تی (سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) له نویژی عیسا

۹۹۷- «عَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَامَ مُعَاذُ فَصَلَّى الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ فَطَوَّلَ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أَفْتَانُ يَا مُعَاذُ؟ أَفْتَانُ يَا مُعَاذُ؟ أَيْنَ كُنْتَ عَنِّي؟ ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾﴾ وَ ﴿وَالصُّحْحَىٰ ﴿١﴾﴾ وَ ﴿إِذَا السَّمَاءُ أَنْفَطَرَتْ ﴿١﴾﴾»^(٤).

(۱) صحیح. أخرجه الترمذي: ۲۸۹۷.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۰۱۳ و ۶۶۲۳ و ۷۳۷۴، أبو داود: ۱۴۶۱..

(۳) صحیح. أخرجه الترمذي: ۲۸۹۶.

(۴) صحیح.

واته: جابر رضی الله عنه ده لئی: موعاز هه لسا نویژی عیشای کردو دریزی کرده وه، پیغه مبهه رضی الله عنه فهرمووی: ئەهی موعاز ده ته وی خه لکی تووشی فیتنه و ناره حه تی بکه یت؟ ئەهی موعاز ده ته وی خه لکی تووشی فیتنه و ناره حه تی بکه یت؟ ئەهی بۆچی (سووره ته کانی): ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَىٰ ﴿١﴾﴾ و ﴿وَالصُّحَىٰ ﴿١﴾﴾ و ﴿إِذَا السَّمَاءُ أَنْفَطَرَتْ ﴿١﴾﴾ نه خویند؟

خویندنی سووره تی (الشَّمْسِ وَضُحَاهَا) له نویژی عیشا

۹۹۸- «عَنْ جَابِرٍ رضی الله عنه قَالَ: صَلَّى مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ لِأَصْحَابِهِ الْعِشَاءَ، فَطَوَّلَ عَلَيْهِمْ فَأَنْصَرَفَ رَجُلٌ مِّنَّا فَأَخْبَرَ مُعَاذَ عَنْهُ، فَقَالَ: إِنَّهُ مُنَافِقٌ، فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ الرَّجُلُ دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ بِمَا قَالَ مُعَاذُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: أَتُرِيدُ أَنْ تَكُونَ فِتْنَانًا يَا مُعَاذُ؟ إِذَا أَمَمْتَ النَّاسَ فَأَقْرَأْ بِ: ﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿١﴾﴾ و ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَىٰ ﴿١﴾﴾ و ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ﴿١﴾﴾ و ﴿أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ ﴿١﴾﴾»^(۱).

واته: جابر رضی الله عنه ده لئی: موعازی کوپی جه به له نویژی بۆ هاوه لانی کرد دریزی کرده وه، پیاویک له ئیمه وازی له نویژه که ی هیناو رویشت، هه و آل درا به موعاز ده رباره ی، وتی: ئەوه دوو پرووه، کاتی ئەو قسه گه یشت به پیاوه که، رویشت بۆ لای پیغه مبهه رضی الله عنه هه و آلی پیندا به وه ی موعاز پنی وتوه، پیغه مبهه رضی الله عنه (به موعازی) فهرموو: ئەهی موعاز ئایا ده ته وی بییت به مایه ی فیتنه و ناره حه تی، ئەگه ر پیشنو ئیژیت بۆ خه لکت کرد سووره ته کانی: ﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿١﴾﴾ و ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَىٰ ﴿١﴾﴾ و ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ﴿١﴾﴾ و ﴿أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ ﴿١﴾﴾ بخوینه.

۹۹۹- «عَنْ بُرَيْدَةَ رضی الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ بِالشَّمْسِ وَضُحَاهَا، وَأَشْبَاهِهَا مِنَ السُّورِ»^(۲).

واته: بو ریده رضی الله عنه ده گپ یته وه: پیغه مبهه ری خوا رضی الله عنه له نویژی عیشا (سووره تی) ﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿١﴾﴾ و هاوشیوه ی ئەوانه ی ده خویند له سووره ته کان.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۱۰۶، ومسلم: ۴۶۵، ابن ماجه: ۹۸۶.

(۲) صحیح. أخرجه الترمذي: ۳۰۹.

خویندنی سووره‌تی (الذین والذین) له نوپژی عیشادا

۱۰۰۰- «عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْعَتَمَةَ، فَقَرَأَ فِيهَا بِ: ﴿وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ﴾»^(۱).

واته: به‌پرائی کورپی عازب رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده‌لئ: له گه‌ل پینغه‌مبه‌ری خوادا ﷺ نوپژی عیشام کرد (سووره‌تی) ﴿وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ﴾ ی تیدا خویند.

قورئان خویندن له رکاتی به‌که‌می نوپژی عیشا

۱۰۰۱- «عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ فَقَرَأَ فِي الْعِشَاءِ فِي الرُّكْعَةِ الْأُولَى بِ: ﴿وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ﴾»^(۲).

واته: به‌پرائی کورپی عازب رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده‌لئ: پینغه‌مبه‌ری خوادا ﷺ له گه‌شتیکدا له نوپژی عیشا له رکاتی به‌که‌م (سووره‌تی) ﴿وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ﴾ ی خویند.

وه‌ستان و مانه‌وه له هه‌ردوو رکاتی

به‌که‌مینى نوپژ زیاتر له دوو رکاتی کوتایى

۱۰۰۲- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ عَمْرُؤُ لِسَعْدٍ قَدْ شَكَكَ النَّاسُ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ سَعْدٌ: أَتُنَدُّ فِي الْأُولَيْنِ، وَأَحْذِفُ فِي الْأُخْرَيْنِ، وَمَا أَلَوْ مَا افْتَدَيْتُ بِهِ مِنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: ذَاكَ الظَّنُّ بِكَ»^(۳).

واته: جابری کورپی سه‌موپه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده‌لئ: عومهر به سه‌عدی وت: خه‌لکی سکالایان لیت هه‌یه له هه‌موو شتیکدا ته‌نانه‌ت له نوپژیشدا، نه‌ویش وتی: له دوو رکاتی به‌که‌مدا له سه‌رخۆ نوپژیان بو ده‌که‌م و په‌له ناکه‌م، دوو رکاتی کوتایش

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۱۷ و ۷۱۹ و ۷۶۹ و ۷۷۰ و ۷۵۶، ومسلم: ۱۷۵ و ۱۷۷/۶۶، وأبو داود: ۱۲۲۱، والترمذي:

۳۱۰، وابن ماجه: ۸۳۴ و ۸۳۵.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۵۵ و ۷۵۸ و ۷۷۰، ومسلم: ۱۵۸ و ۴۵۳/۱۶۰، وأبو داود: ۸۰۳.

کورت ده که مه وه، له و کاته ی په پره وی پیغه مبهری خوا ﷺ کرده که مه ترخه ميم نه کرده، وتی: هه ر نه و گومانه ت پي ده بری.

۱۰۰۳- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رضي الله عنه قَالَ: وَقَعَ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ فِي سَعْدٍ عِنْدَ عُمَرَ فَقَالُوا: وَاللَّهِ مَا يُحْسِنُ الصَّلَاةَ. فَقَالَ: أَمَا أَنَا فَأَصَلِّي بِهِمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، لَا أَخْرِمُ عَنْهَا أَرْكَدُ فِي الْأُولَيَيْنِ، وَأُحْذِفُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ، قَالَ: ذَلِكَ الظَّنُّ بِكَ»^(۱).

واته: جابری کوری سه موره ﷺ ده لی: خه لکی کوفه سکا لایان کرد له سه عد لای عومر (خوا لیان رازی بی) وتیان: نویزمان به چاکی بو ناکات. وتی: من نویزی پیغه مبهری خوا یان ﷺ بو ده که م، که مه ترخه می تیدا ناکه م له دوو رکاتی به که م دریزی ده که مه وه، دوو رکاتی کو تایش کورت ده که مه وه، وتی: هه ر نه و گومانه ت پي ده بری.

خویندنی دوو سوورته له رکاتی کدا

۱۰۰۴- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: إِنِّي لِأَعْرِفُ النَّظَائِرَ الَّتِي كَانَ يَقْرَأُ بِهِنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: عَشْرِينَ سُورَةً فِي عَشْرِ رَكَعَاتٍ، ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِ عُلْقَمَةَ فَدَخَلَ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْنَا عُلْقَمَةَ فَسَأَلَنَا فَأَخْبَرْنَا بِهِنَّ»^(۲).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لی: من نه و سوورته تانه ده زانه م له به کتره وه نزیکن که پیغه مبهری خوا ﷺ خویندوو به تیه وه: ده سوورته له ده رکاتدا، پاشان دهستی عه لقه مه ی گرت چوه ژوره وه، پاشان عه لقه مه هاته ده ره وه بو لامان پرسیارمان لیکرد هه والی نه و سوورته تانه ی پیداین.

۱۰۰۵- «عَنْ أَبِي وَائِلٍ يَقُولُ: قَالَ رَجُلٌ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه: قَرَأْتُ الْمُفْصَلَ فِي رَكْعَةٍ. قَالَ: هَذَا كَهَذَا الشُّعْرِ، لَقَدْ عَرَفْتُ النَّظَائِرَ الَّتِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ بِهِنَّ، فَذَكَرَ عَشْرِينَ سُورَةً مِنَ الْمُفْصَلِ سُورَتَيْنِ سُورَتَيْنِ فِي رَكْعَةٍ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۷۵ و ۴۹۹۶ و ۵۰۴۳، ومسلم: ۲۷۵ و ۸۲۲/۲۷۹، وأبو داود: ۱۳۹۶، والترمذي: ۶۰۲.

(۳) صحیح.

ویبیسبساته: ئەبو وائیل دەلی: پیاویک له لای عەبدوللا ﷺ بوو وتی: هەموو (المُفَصَّل) م خویند له یەک ڕکاتدا، (واته: له سوورەتی (ق) بۆ کۆتایی قورئان) ئەویش وتی: ئەوه وه کو شیعر خویندن وایه (لهوهی زۆر پهلهی تیا دا ده کات)، بێگومان من دهزانم ئەو سوورەتانه هاوشیوهی یه کترن، پیغمبەر ﷺ پیکه وه ده بخویندن (له دوا ی سوورەتی فاتیحه)، باسی بیست سوورەتی (المُفَصَّل) ی کرد، دوو سوورەت دوو سوورەت له یەک ڕکاتدا. (وه کو سوورەته کانی: (الرَّحْمَن، وَالنَّجْم، الطُّور، وَالذَّارِيَات، الْمُدَّثِّر، وَالْمُرْتَل).

تییینی: (المُفَصَّل): بۆیه ئەو ناوهی لێنراوه، چونکه سوورەته کانی به زۆری به (بِسْمِ اللّٰهِ) له یه کتر جیاکراوه ته وه، سێ به شه: (طَوَالَ الْمُفَصَّلِ) وه (أَوَاسِطِ الْمُفَصَّلِ) وه (قِصَارِ الْمُفَصَّلِ).

(طَوَالَ الْمُفَصَّلِ): سوننه ته له نوژی به یانیدا بخوینرین، له سوورەتی (ق) وه دهست پێده کات بۆ سوورەتی: (عَمَّ).

(أَوَاسِطِ الْمُفَصَّلِ): سوننه ته له نوژی عه سرو عیشادا بخوینرئ، له (عَمَّ) وه دهست پێده کات بۆ (الضَّحَى).

(قِصَارِ الْمُفَصَّلِ) سوننه ته له نوژی ئیواره دا بخوینرئ، له سوورەتی (الضَّحَى) دهست پێده کات تا کۆتایی قورئان.

۱۰۰۶- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ وَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنِّي قَرَأْتُ اللَّيْلَةَ الْمُفَصَّلَ فِي رَكْعَةٍ. فَقَالَ: هَذَا كَهَذَا الشَّعْرِ، لَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ النَّظَائِرَ عِشْرِينَ سُورَةً مِنَ الْمُفَصَّلِ مِنْ آلِ حَمٍّ»^(۱).

واته: عەبدوللا ﷺ ده گێریته وه: پیاویک هاتوو ه بۆ لای وتی: من ئەم شهو سوورەته موفه صه له کانم له یەک ڕکاتدا خویند. ئەویش وتی: ئەمه وه کو شیعر خویندن وایه، که چی پیغمبهری خوا ﷺ ئەو سوورەتانهی ده خویند که له یه کتره وه نزیکن بیست سوورەتی موفه صه له (حم) واته: له (حم) ه کانه وه دهستی پیکرد.

(۱) صحیح.

خویندنی به شیکي سووره تیک له نوټزدا

١٠٠٧- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ رضي الله عنه قَالَ: حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَوْمَ الْفَتْحِ فَصَلَّى فِي قُبُلِ الْكُعْبَةِ، فَخَلَعَ نَعْلَيْهِ فَوَضَعَهُمَا عَنْ يَسَارِهِ، فَأَفْتَحَ بِسُورَةِ الْمُؤْمِنِينَ، فَلَمَّا جَاءَ ذِكْرَ مُوسَى أَوْ عِيسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَخَذَتْهُ سَعْلَةٌ فَرَكَعُ»^(١).

واته: عه بدوللای کوری سائب رضي الله عنه ده لئ: له گهل پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم ناماده بووم روژی فه تحی مه ککه له پیشی که عبه وه دوو رکات نوټزی کرد، نه عله کانی داکه ندو لای چه پی داینا، به سووره تی (المؤمنون) ده سټی پیکرد، کاتی گه یشته باسی موسا، یان عیسا ده سټی کرد به کوکه و رکوعی برد.

قورئان خوین کاتی ده گات به نایه تی سزا په نا ده گرت به خوا

١٠٠٨- «عَنْ حُدَيْفَةَ رضي الله عنه أَنَّهُ صَلَّى إِلَى جَنْبِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم لَيْلَهُ فَقَرَأَ، فَكَانَ إِذَا مَرَّ بِآيَةِ عَذَابٍ وَقَفَّ وَتَعَوَّدَ، وَإِذَا مَرَّ بِآيَةِ رَحْمَةٍ وَقَفَّ فَدَعَا، وَكَانَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، وَفِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى»^(٢).

واته: حوزه یفه رضي الله عنه ده گپرتته وه: نه و شه ویک له ته نیشت پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم نوټزی کرد، (پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم) قورئانی خویند، کاتی به سهر نایه تی سزادا تیپه ربووايه ده وه سټاو په نای ده گرت، وه کاتی به سهر نایه تی ره حمه تدا تیپه ربووايه ده وه سټا نزاى میهره بانى ده کردو، له رکوع بردنیدا ده یفه رموو: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) پاکى و بیگه ردی بو په روه ردگاری مه زلم، له سوژده یشدا ده یفه رموو: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى) واته: پاکى و بیگه ردی بو په روه ردگاری به رز.

نزا کردنی قورئان خوین کاتی نایه تی به زه یی ده خوینتیته وه

١٠٠٩- «عَنْ حُدَيْفَةَ رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَرَأَ الْبَقْرَةَ، وَآلَ عِمْرَانَ، وَالنِّسَاءَ فِي رُكْعَةٍ لَا يَمُرُّ بِآيَةِ رَحْمَةٍ إِلَّا سَأَلَ، وَلَا بِآيَةِ عَذَابٍ إِلَّا اسْتَجَانَ»^(٣).

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ٤٥٥، وأبو داود: ٦٤٩.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح.

واته: حوزه يفه ﷺ ده گيرټه وه: پيغه مبه ر ﷺ به قه روه و نالي عيمران و نيسائي له يه ك پ كاتدا ده خوښند، تينه ده پيري به سهر نايه تي ره حمه ت و به زه بيذا ئيلا نزاى ده كرد، وه به سهر نايه تي سزادا تيهر نه ده بوو ئيلا داواى خو پاراستني ده كرد (له سزاي خوا).

دو باره كړنه وهى نايه ت له نوټر ټكدا

١٠١٠- «عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَامَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى إِذَا أَصْبَحَ بِآيَةٍ، وَالآيَةُ: ﴿إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (المائدة)»^(١).

واته: نه بو زهر ﷺ ده لى: پيغه مبه ر ﷺ هه لده ستا بو شه و نوټر تا به ره به ياني ده كړه وه يه ك نايه تيكي دو باره ده كړه وه، نايه ته كه ش نه مه يه: ﴿إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (١١٨)، (واته: نه گهر سزايان بده يت نه وه بيگومان به بندهى خوټن، وه نه گهر ليشيان خوش بيت، نه وه بيگومان ته نها خوټ به ده سلات و كار به جني).

فهرمايشتي خوا ﷺ:

﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ (١١٠)^(١).

١٠١١- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ ﷺ: ﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ (الإسراء)، قَالَ: نَزَلَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُخْتَفٍ بِمَكَّةَ، فَكَانَ إِذَا صَلَّى بِأَصْحَابِهِ رَفَعَ صَوْتَهُ، وَقَالَ ابْنُ مَنِيعٍ: يَجْهَرُ بِالْقُرْآنِ، وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ إِذَا سَمِعُوا صَوْتَهُ سَبُّوا الْقُرْآنَ وَمَنْ أَنْزَلَهُ وَمَنْ جَاءَ بِهِ، فَقَالَ اللَّهُ ﷻ لِنَبِيِّهِ ﷺ: ﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ﴾ أَي: بِقِرَاءَتِكَ فَيَسْمَعُ الْمُشْرِكُونَ فَيَسُبُّوا الْقُرْآنَ، ﴿وَلَا تُخَافُتْ بِهَا﴾ عَنْ أَصْحَابِكَ فَلَا يَسْمَعُوا: ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾»^(٢).

(١) حسن. أخرجه ابن ماجه: ١٣٥٠.

(٢) سورة الإسراء: واته: له نوټره كاتندا دهنگ به رز مه كه ره وه، به نه نيش مه يكه له و نيوانه دا ريكابه كه هه لټيزه.

(٣) صحيح. أخرجه البخاري: ٤٧٢٢ و ٤٧٩٠ و ٧٠٢٥ و ٧٥٤٧، ومسلم: ٤٤٦، والترمذي: ٣١٤٥ و ٣١٤٦.

واته: ئینو عهباس (خوا لیان رازی بی) دهر باره‌ی فرمایشتی خوا ﷺ: ﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُهَا وَأَبْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ (۱۱۰)، ده‌لی: ئەم نایه‌ته دابه‌زی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بانگه‌وازی به نه‌ینی ده‌کرد له مه‌که‌که، کاتی نو‌یزی بو‌هاوه‌لانی بکر دایه‌ ده‌نگی به‌رز ده‌کرده‌وه، ئینو مه‌نیع ده‌لی: قورثانی به‌ده‌نگی به‌رز ده‌خویند، هاوبه‌شدانه‌ران کاتی گو‌ییان له‌ده‌نگی ده‌بوو جیتیویان به‌قورثان و پیغه‌مبه‌ر ﷺ د‌ده‌ا، وه‌به‌وه‌ که‌سه‌ش دایه‌زاندوه، خوا به‌پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی ﷺ فرموو: ﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ﴾ واته: به‌قورثان خویندنت، چونکه‌هاوبه‌شدانه‌ران دیبستن و جیتیو به‌قورثان ده‌دن: ﴿وَلَا تُخَافُهَا﴾ له‌هاوه‌له‌کانت تا نه‌یبستن: ﴿وَأَبْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾.

۱۰۱۲- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ، وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ إِذَا سَمِعُوا صَوْتَهُ سَبُّوا الْقُرْآنَ وَمَنْ جَاءَ بِهِ، فَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْفِضُ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ مَا كَانَ يَسْمَعُهُ أَصْحَابُهُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ: ﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُهَا وَأَبْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ (۱۱۰)» (۱).

واته: ئینو عهباس (خوا لیان رازی بی)، ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌نگی به‌رز ده‌کرده‌وه له‌قورثان خویندندا، هاوبه‌شدانه‌رانیش کاتی گو‌ییان له‌ده‌نگی بو‌وايه جیتیویان به‌قورثان و به‌وه‌که‌سه‌ش ده‌گوت که‌هیناویه‌تی، ئینجا پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌نگی نزم ده‌کرده‌وه به‌قورثان خویندن هاوه‌لانی ده‌نگیان نه‌ده‌یبستن، خوا ﷺ ئەم نایه‌ته‌ی دابه‌زاند: ﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُهَا وَأَبْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ (۱۱۰).

بابەت: به‌رز کردنه‌وه‌ی ده‌نگ به‌قورثان خویندن

۱۰۱۳- «عَنْ أُمِّ هَانِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَسْمَعُ قِرَاءَةَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَنَا عَلَى عَرِيشِي» (۲).

واته: دایکی هانی (خوا لئی رازی بی) ده‌لی: من گو‌یبستی قورثان خویندنی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌بووم له‌کاتی‌کدا من له‌سه‌ر که‌پره‌که‌م بووم.

(۱) صحیح.

(۲) حسن. أخرجه ابن ماجه: ۱۳۴۹.

بابه ت: دريژ کړدنه وه ي دهنگ له قورثان خويندندا

۱۰۱۴- «عَنْ قَتَادَةَ، قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسًا رضي الله عنه: كَيْفَ كَانَتْ قِرَاءَةُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم? قَالَ: كَانَ يَمُدُّ صَوْتَهُ مَدًّا»^(۱).

واته: قه تاده ده لئ: پرسيارم کرد له نه نه س رضي الله عنه ثايا پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم چوڼ قورثاني ده خويندن؟ وتي: دهنگي دريژ ده کړدنه وه به دريژ کړدنه وه.

پرازندنه وه ي قورثان خويندن به دهنگي خوش

۱۰۱۵- «عَنِ الْبَرَاءِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: زَيَّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ»^(۲).

واته: به پراء ده لئ: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم فهرموويه تي: قورثان پرازيننه وه به دهنگتان.

۱۰۱۶- «عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: زَيَّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ، قَالَ ابْنُ عَوَّسَجَةَ: كُنْتُ نَسِيتُ هَذِهِ: زَيَّنُوا الْقُرْآنَ حَتَّى ذَكَرَنِيهِ الضَّحَّاكُ بْنُ مُزَاحِمٍ»^(۳).

واته: به پرائي کور ي عازيب رضي الله عنه ده لئ: پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم فهرمووي: قورثان پرازيننه وه به دهنگه کانتان، ئينو عه وسه جه ده لئ: من نه وه م بير چوو بوو: قورثان پرازيننه وه به دهنگه کانتان، تا ضه حاکي کور ي موزاحيم بيري خستمه وه.

۱۰۱۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّهُ، سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: مَا أَذِنَ اللَّهُ لِشَيْءٍ مَا أَذِنَ لِنَبِيِّ صلى الله عليه وسلم الصَّوْتِ يَتَعَنَّى بِالْقُرْآنِ يَجْهَرُ بِهِ»^(۴).

واته: نه بو هوره يره رضي الله عنه ده گير ټه وه: نه و گويي له پيغه مبهري خوا صلى الله عليه وسلم بوو ده يفه رموو: خوا گويي بو هيچ شتيک نه گرتووه (به گرنگيه وه) نه وه نده ي گوي گرتني بو پيغه مبهري صلى الله عليه وسلم، که قورثاني به دهنگي خوش ده خويندن به دهنگي به رزو ئاشکرا.

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۵۰۴۵ و ۵۰۴۶، وأبو داود: ۱۴۶۵، وابن ماجه: ۱۳۵۳.

(۲) صحيح. أخرجه أبو داود: ۱۴۶۸، وابن ماجه: ۱۳۴۲.

(۳) صحيح.

(۴) صحيح. أخرجه البخاري: ۵۰۲۳ و ۵۰۲۴ و ۷۴۸۲ و ۷۵۴۴، ومسلم: ۲۳۲ و ۷۹۲/۲۳۴، وأبو داود: ۱۴۷۳.

۱۰۱۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: مَا أَدْرَنَ اللَّهُ عَيْنَكَ لِشَيْءٍ يَغْنِي أَدْنَاهُ لِنَبِيِّ ﷺ يَتَعَنَّى بِالْقُرْآنِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده گپړېته وه: پيغه مبهري ﷺ فهرمووی ته: خوا ﷺ گوئی بو هیچ شتیک نه گرتووه، (به گرنگیه وه). واته: (نه وهنده ی) گوئی بو قورثان خویندنی پيغه مبهري ﷺ گرتووه.

۱۰۱۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَمِعَ قِرَاءَةَ أَبِي مُوسَى، فَقَالَ: لَقَدْ أُوتِيَ مِزْمَارًا مِنْ مِزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده گپړېته وه: پيغه مبهري ﷺ خوا ﷺ گوئی له دهنگی قورثان خویندنی نه بو موسا بوو فهرمووی: به راستی له دهنگ خوشیدا، وهک دهنگی نه وهکانی داوود (عليه السلام) ی پتی به خشراوه.

۱۰۲۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ قِرَاءَةَ أَبِي مُوسَى، فَقَالَ: لَقَدْ أُوتِيَ هَذَا مِنْ مِزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ»^(۳).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئی: پيغه مبهري ﷺ گوئی له قورثان خویندنی نه بو موسا بوو، فهرمووی: به راستی هم پیاوه له دهنگ خوشیدا وهکو دهنگی نه وهکانی داوود (عليه السلام) ی پتی به خشراوه.

۱۰۲۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قِرَاءَةَ أَبِي مُوسَى فَقَالَ: لَقَدْ أُوتِيَ هَذَا مِزْمَارًا مِنْ مِزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ»^(۴).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئی: پيغه مبهري ﷺ خوا ﷺ گوئی له دهنگی قورثان خویندنی نه بو موسا بوو، فهرمووی: به راستی هم پیاوه له دهنگ خوشیدا، وهکو دهنگی نه وهکانی داوود (عليه السلام) ی پتی به خشراوه.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۱۳۴۱.

(۳) صحیح الإسناد.

(۴) صحیح الإسناد.

۱۰۲۲- ((عَنْ يَعْلَى بْنِ مَمْلِكٍ، أَنَّهُ سَأَلَ أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَصَلَاتِهِ، قَالَتْ: مَا لَكُمْ وَصَلَاتِهِ، ثُمَّ نَعَتَتْ قِرَاءَتَهُ فَإِذَا هِيَ تَنَعَتْ قِرَاءَةً مُفَسَّرَةً حَرْفًا حَرْفًا))^(۱).

واته: به‌علای کوری مه‌مله‌ک پرسیاری له ئوممو سه‌له‌مه کرد (خوا لئی پازی بی)، ده‌باره‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ و نوێژ کردنی، وتی: چیتانه به نوێژی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئیوه له کوی و ئه‌و له کوی، پاشان وه‌سفی قورئان خویندنه‌که‌ی بو کرد خویندیه‌وه به شیوه‌یه‌کی ته‌فسیر کراو پیت به پیت.

بابه‌ت: (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردن له رکوع بردن

۱۰۲۳- ((عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ اسْتَخْلَفَهُ مَرْوَانُ عَلَى الْمَدِينَةِ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ كَبَّرَ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ، فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكْعَةِ قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الثُّنْتَيْنِ، بَعْدَ التَّشْهَدِ يَفْعَلُ مِثْلَ ذَلِكَ حَتَّى يَقْضِيَ صَلَاتَهُ، فَإِذَا قَضَى صَلَاتَهُ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ عَلَى أَهْلِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لِأَشْبَهُكُمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ))^(۲).

واته: ئه‌بو سه‌له‌مه‌ی کوری عه‌بدوپر‌ه‌حمان ده‌گپ‌رته‌وه: کاتی مه‌روان ئه‌بو هوره‌یره‌ی ﷺ دانا له‌سه‌ر مه‌دینه، که هه‌لسابایه بو ئه‌نجامدانی نوێژی فه‌رز الله اکبری ده‌کرد، پاشان ته‌کبیری ده‌کرد کاتی بچوایه‌ته‌رکوع، کاتی سه‌ری به‌رز بکردایه‌ته‌وه له‌رکوع ده‌یفه‌رموو: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)، پاشان ته‌کبیری ده‌کرد کاتی بچوایه‌ته‌سوژده، پاشان ته‌کبیری ده‌کرد کاتی هه‌له‌ده‌ستا له‌دوای ته‌حیاتی رکاتی دووهم، پاشان هه‌موو نوێژه‌که‌ی به‌و شیوه‌یه‌ ته‌واو ده‌کرد، کاتی نوێژه‌که‌ی ته‌واو ده‌کردو سه‌لامی ده‌دایه‌وه‌و پرووی ده‌کرده‌خه‌لکی مزگه‌وت ده‌بوت: سویند به‌و زاته‌ی نه‌فسی منی به‌ده‌سته‌نوێژه‌که‌ی من له‌هه‌مووتان زیاتر له‌نوێژی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌چن.

(۱) ضعیف. أخرجه أبو داود: ۱۴۶۶، والترمذي: ۲۹۲۳.

(۲) صحیح.

بهرزگردنهوهی هردوو دهست له رکوعدا تا ئاستی بهرزایی هردوو گوٲ

١٠٢٤- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا كَبَّرَ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ حَتَّى بَلَغَتَا فُرُوعَ أُذُنَيْهِ»^(١).

واته: مالیکی کوری حوهیریٲ دهٲی: پیغهمبهری خواٲ بینی کاتی چوو ه ناو نوٲزهوه هردوو دهستی بهرز کردهوه، تا ئاستی بهرزایی هردوو گوٲی، وه کاتی رکوعی برد، هروهها کاتیکیش که سهری بهرز کردهوه له رکوع.

بابهٲ: بهرزگردنهوهی هردوو دهست

تا ئاستی بهرزایی هردوو گوٲ له کاتی رکوعدا

١٠٢٥- «عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَادِيَ مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ»^(٢).

واته: سالم له باوکیهوه دهگیرٲتهوه، وتوویهتی: پیغهمبهری خواٲ بینی کاتی نوٲر دابهستابوایه دهستهکانی بهرز ده کردهوه تا ئاستی سهرشانی، وه کاتی رکوعی ببردایه، هروهها کاتی سهری بهرز بگردایهتهوه له رکوع.

وازهٲنان له بهرزگردنهوهی هردوو دهست

تا ئاستی بهرزایی هردوو گوٲ له کاتی رکوعدا

١٠٢٦- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: فَقَامَ فَرَفَعَ يَدَيْهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ، ثُمَّ لَمْ يُعِدْ»^(٣).

واته: عهبدوللا دهٲی: نایا ناگادارتان بکهمهوه به نوٲری پیغهمبهری خواٲ وتی: ههٲسا یه کجار هردوو دهستی بهرز کردهوه، پاشان دووباره ی نه کردهوه.

(١) صحیح.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح.

ریکگردنوهی بریرهی پشت له رکوعدا

۱۰۲۷- «عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تُجْزِي صَلَاةً لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ فِيهَا صَلَاتَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ»^(۱).

واته: نه بو مهسعوود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: هیچ نویژیک دروست نیه، نه گهر نویژ خوین پشتی تیدا راست نه کاته وه له رکوع و له سوژده دا.

راستبوونه وه له رکوعدا

۱۰۲۸- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: اعْتَدِلُوا فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ، وَلَا يَنْسُطُ أَحَدُكُمْ ذِرَاعَيْهِ كَالْكَلْبِ»^(۲).

واته: نه نه س رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: راستبینه وه له رکوع بردن (واته: نه زور داچه من بو خوارو، نه زور بهرز بینه وه به لکو ناوه ند بن)، هه وه ها له سوژده شدا (نه به ته واوه تی دابنیشن نه له پی دهستان بخه نه زهوی و ثانیسکه کانتان زور بهرز بکه نه وه، نه زور ورگتان دوور بخه نه وه له پانتان)، وه با به کیکتان وه کو سه گ ناو له پ و ثانیسکه کانی نه خاته سه زهوی

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

دەست بە ھەنگوھ نووساندن و
دانانی ئەنیوان ئەژنۆکان لە ڕکوعدا

پەرتووکی

دەست بە ھەنگوھ نووساندن و دانانی

لە نیوان ئەژنۆکان لە ڕکوعدا

بابهت: دهست بهیکم و نوسان و دانانی له نیوان نهژنوکان له رکوعدا

١٠٢٩- «عَنْ عَلْقَمَةَ، وَالْأَسْوَدِ، أَنَّهُمَا كَانَا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِهِ فَقَالَ: أَصَلَّى هَؤُلَاءِ؟ قُلْنَا: نَعَمْ، فَأَمَّهُمَا وَقَامَ بَيْنَهُمَا بَعْضُ آدَانٍ وَلَا إِقَامَةَ، قَالَ: إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَاصْنَعُوا هَكَذَا، وَإِذَا كُنْتُمْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَلْيُؤَمِّمُكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيُفْرِشْ كَفِّهِ عَلَى فَحْدَيْهِ، فَكَأَنَّمَا أَنْظَرُ إِلَى اخْتِلَافِ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(١).

واته: عهلقمه و نهسوه ده گپرنهوه: ههردووکیان له مالی عهبدوللا ﷺ بوون (عهبدوللا) وتی: ئایا نهوانه نوژیان کردوه؟ وتمان: بهلئ، بهبئ بانگ و بهبئ قامهت نوژی بو کردن، وتی: نه گهر ئیوه سئ کهس بوون بهم شیوه نوژی بکهن، وه نه گهر (ژمارهتان) زیاتر بوو لهوه، با یه کیکتان پیشنوژیتان بو بکات و، با له پی دهستی بخاته سهر رانی، له پیش چاومه، ته ماشای بلاوی په نجه کانی پیغه مبهری خوا ﷺ بکهم.

١٠٣٠- «عَنْ الْأَسْوَدِ، وَعَلْقَمَةَ، قَالَا: صَلَّيْنَا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ فِي بَيْتِهِ فَقَامَ بَيْنَنَا، فَوَضَعْنَا أَيْدِيَنَا عَلَى رُكْبِنَا فَنَزَعَهَا فَخَالَفَ بَيْنَ أَصَابِعِنَا، وَقَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَفْعَلُهُ»^(٢).

واته: عهلقمه و نهسوه ده لئین: نوژیان کرد له گهل عهبدوللای کوری مهسعود ﷺ له مالی خوی، ههلسا له نیوانمان، دهسته کانمان خسته سهر نهژنومان لایردو نیوانی په نجه کانمانی بلاو کردهوه وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ بینی بهم شیوه یه ی کرد.

١٠٣١- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: عَلَّمَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصَّلَاةَ فَقَامَ فَكَبَّرَ، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ طَبَّقَ يَدَيْهِ بَيْنَ رُكْبَتَيْهِ وَرَكَعَ، فَبَلَغَ ذَلِكَ سَعْدًا، فَقَالَ: صَدَقَ أَخِي قَدْ كُنَّا نَفْعَلُ هَذَا ثُمَّ أَمَرْنَا بِهَذَا يَعْنِي: الْإِمْسَاكَ بِالرُّكْبِ»^(٣).

واته: عهبدوللا ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ فیری نوژی کردین ههلساو ته کیری کرد، کاتی وستی رکوع بیات دهسته کانی نوساندو خسته نیوانی

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ٢٦ و ٢٧ و ٥٣٤/٢٨، والترمذي: ٦١٣ و ٨٦٨.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح. أخرجه أبو داود: ٧٤٧.

نه ژونکانی، نه وه واله گه شت به سه عد، وتی: براکم راستی کرده، نیمه نه وه مان ده کرد، پاشان (حوکمه که ی نه سخ کرایه وه) و، فرمانمان پیکرا به وه واته: گرتنی نه ژنو (به په نجه کانی دهست).

١٠٣٢- «عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ أَبِي وَجَعَلْتُ يَدَيَّ بَيْنَ رُكْبَتَيْ، فَقَالَ لِي: اضْرِبْ بِكَفَيْكَ عَلَى رُكْبَتَيْكَ، قَالَ: ثُمَّ فَعَلْتُ ذَلِكَ مَرَّةً أُخْرَى، فَضَرَبَ يَدَيَّ، وَقَالَ: إِنَّا قَدْ نَهَيْتَنَا عَنْ هَذَا وَأَمَرْنَا أَنْ نَضْرِبَ بِالْأَكْفِ عَلَى الرُّكْبِ»^(١).

واته: موضعه بی کوری سه عید ﷺ ده لی: له تهنیشت باوکه وه نوژم کرد، ههردوو دهستم خسته نیوانی نه ژونکانم، پی وتی: له پی دهستت بخه ره سهر نه ژنو ت، وتی: پاشان جاریکی تر، نه وه دووباره کرده وه، کیشای به ههردوو دهستم و، وتی: نیمه نه وه مان لی قه دهغه کراوه، وه فرمانمان پیکراوه له پی دهستان بخه یه سهر نه ژنومان.

١٠٣٣- «عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَكَعْتُ فَطَبَّخْتُ، فَقَالَ أَبِي: إِنَّ هَذَا شَيْءٌ كُنَّا نَفْعَلُهُ ثُمَّ ارْتَفَعْنَا إِلَى الرُّكْبِ»^(٢).

واته: موضعه بی کوری سه عید ﷺ ده لی: رکوعم برد دهستم به یه که وه نوساندو خسته نیوانی نه ژونکانم، باوکه وتی: به راستی نه وه شتیکه نیمه ده مانکرد، پاشان بهر زمان کرده وه بو سهر نه ژونکان، (واته: نه و شیوازه نه سخ کرایه وه).

نه ژنو گرتن له کاتی رکوع بردن

١٠٣٤- «عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سُنَّتْ لَكُمْ الرُّكْبِ، فَأَمْسِكُوا بِالرُّكْبِ»^(٣).

واته: عومر ﷺ وتوویه تی: دهست گرتن به نه ژنوکانتان بو دانراوه، دهست به نه ژنوکانتانه وه بگرن.

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٧٩٠، ومسلم: ٢٩ و ٣٠ و ٥٣٥/٣١، وأبو داود: ٨٦٧، والترمذي: ٢٥٩، وابن ماجه: ٨٧٣.

(٢) صحیح.

(٣) حسن.

١٠٣٥- «عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ قَالَ: قَالَ عُمَرُ رضي الله عنه: إِنَّمَا السُّنَّةُ الْأَخْذُ بِالرُّكْبِ»^(١).

واته: نه بو عه بدورپره حماني سولله می ده لئى: عومهر رضي الله عنه وتى: به راستى سوننه ت له وه دايه دست به نه ژنوه بگيرت.

بابهت: جیگای دانانی ناو له پ له سر نه ژنوکان

١٠٣٦- «عَنْ سَالِمٍ قَالَ: أَتَيْنَا أَبَا مَسْعُودٍ رضي الله عنه فَقُلْنَا لَهُ: حَدِّثْنَا عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَقَامَ بَيْنَ أَيْدِينَا وَكَبَّرَ، فَلَمَّا رَكَعَ وَضَعَ رَأْسَهُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، وَجَعَلَ أَصَابِعَهُ أَسْفَلَ مِنْ ذَلِكَ، وَجَافَى بِمِرْفَقَيْهِ حَتَّى اسْتَوَى كُلُّ شَيْءٍ مِنْهُ، ثُمَّ قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقَامَ حَتَّى اسْتَوَى كُلُّ شَيْءٍ مِنْهُ»^(٢).

واته: سالم ده لئى: هاتين بو لای ئينو مه سعوود رضي الله عنه پیمان وت: باسى نوژی پیغه مبهری خوامان صلى الله عليه وسلم بو بکه، هه لسا له نیوانماندا ته کبیری کرد، کاتى رکوعى برد له پى هردوو دهستی خسته سر نه ژنوکانى، په نجه کانی له خواره وهى نه ژنوکانى دانا، وه نه نیشکه کانی دوورخسته وه له هردوو که له کهى تا هه موو نه ندانه کانی له جوله که وتن، پاشان فهرمووی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) ئینجا وهستا تا هه موو نه ندانه کانی له جوله که وتن.

بابهت: جیگای دانانی په نجه کانی هردوو دست له رکوعدا

١٠٣٧- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرٍو رضي الله عنه قَالَ: أَلَا أَصَلِّي لَكُمْ كَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي؟ فَقُلْنَا: بَلَى، فَقَامَ فَلَمَّا رَكَعَ وَضَعَ رَأْسَهُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، وَجَعَلَ أَصَابِعَهُ مِنْ وَرَاءِ رُكْبَتَيْهِ، وَجَافَى إِبْطَيْهِ حَتَّى اسْتَقَرَّ كُلُّ شَيْءٍ مِنْهُ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَامَ حَتَّى اسْتَوَى كُلُّ شَيْءٍ مِنْهُ، ثُمَّ سَجَدَ فَجَافَى إِبْطَيْهِ حَتَّى اسْتَقَرَّ كُلُّ شَيْءٍ مِنْهُ، ثُمَّ قَعَدَ حَتَّى اسْتَقَرَّ كُلُّ شَيْءٍ مِنْهُ، ثُمَّ سَجَدَ حَتَّى اسْتَقَرَّ كُلُّ شَيْءٍ مِنْهُ، ثُمَّ صَنَعَ كَذَلِكَ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي وَهَكَذَا كَانَ يُصَلِّي بِنَا»^(٣).

(١) حسن.

(٢) صحيح دون جملة الأصابع. أخرجه أبو داود: ٨٦٣.

(٣) صحيح دون جملة الأصابع.

واته: عوقبه ی کور ی عه مر ﷺ ده لئ: ئایا نوێژنکتان بۆ بکه م وه کو چۆن بینیم پیغه مبه ری خوا ﷺ نوێژی کرد؟ وتمان: به لئ. هه لسا کاتی رکوعی برد هه ردوه له بی له سه ر نه ژوتوکانی دانا، په نجه کانی شی خسته پشتی نه ژوتوکانی، بنبالیشی دوورخسته وه تا هه موو نه ندامه کانی له جو له که وتن، پاشان سه ری به رز کرده وه تا هه موو نه ندامه کانی له جو له که وتن، پاشان سوژده ی بردو باسکه کانی له بنبالی دوورخسته وه تا هه موو نه ندامه کانی له جو له که وتن، پاشان له هه موو رکاته کاندایه و شیوه یه ی کرد، پاشان وتی: به م شیوه یه پیغه مبه ری خوا ﷺ بین ی نوێژی ده کردو، به م شیوه یه نوێژی بۆ ده کردین.

بابه ت: دوورخسته وه ی (بنبال له ته نیشته کان) له رکوعدا

١٠٣٨- «عَنْ سَالِمِ الْبَرَادِ، قَالَ: قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ ﷺ: أَلَا أُرِيكُمْ كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي؟ قُلْنَا: بَلَى فَقَامَ فَكَبَّرَ، فَلَمَّا رَكَعَ جَافَى بَيْنَ إِبْطَيْهِ، حَتَّى لَمَّا اسْتَقَرَّ كُلُّ شَيْءٍ مِنْهُ رَفَعَ رَأْسَهُ فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ هَكَذَا، وَقَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي»^(١).

واته: سالمی به راد، ده لئ: نه بو مه سه وود ﷺ وتی: ئایا نیشانتان بده م چۆن پیغه مبه ری خوا ﷺ نوێژی ده کرد؟ وتمان: به لئ. هه لسا و ته کبیری کرد، کاتی چووه رکوع بنبالی له ته نیشته کانی جیا ده کرده وه تا هه موو نه ندامه کانی له جو له که وتن، ئینجا سه ری به رز ده کرده وه به م شیوه یه چوار رکاتی ده کرد، وتی: پیغه مبه ری خوا ﷺ بین ی به م شیوه یه نوێژی ده کرد.

بابه ت: راستبوونه وه له رکوعدا

١٠٣٩- «عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ ﷺ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا رَكَعَ اعْتَدَلَ، فَلَمْ يَنْصِبْ رَأْسَهُ، وَلَمْ يُقْنِعْهُ، وَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ»^(٢).

(١) صحیح لغیره. أخرجه أبو داود: ٨٦٣.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٨٢٨، وأبو داود: ٧٣٠ و ٧٣١ و ٧٣٢ و ٩٦٣ و ٩٦٤ و ٩٦٥، والترمذي: ٣٠٤ و ٣٠٥، وإبن

ماجه: ٨٠٢ و ٨١٢ و ١٠٦١.

واته: نه بو حومهیدی ساعیدی ﷺ ده لێ: پیغه مبهەر ﷺ کاتێ بجوایه ته رکوع پشتی راست ده کرده وه (واته: نه زۆر داده چه می بو خوارو، نه زۆر بهرز ده بوویه وه، به لکو ناوه ند ده بو)، سه ریشی نه ده خسته خوارو به رزیشی نه ده کرده وه، هه ردوو دهستی له سه ر نه ژنۆکانی داده نا.

قه ده غه کردنی قورئان خویندن له رکوعدا

١٠٤٠- «عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَهَانِي النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْقَسِيِّ وَالْحَرِيرِ، وَخَاتِمِ الذَّهَبِ، وَأَنْ أَقْرَأَ وَأَنَا رَاكِعٌ، وَقَالَ مَرَّةً أُخْرَى: وَأَنْ أَقْرَأَ رَاكِعًا»^(١).

واته: عه لی ﷺ ده لێ: پیغه مبهەر ﷺ ریگری لیکردم له پۆشینێ پۆشاکێ (القسی) (پۆشاکیکه ده دریته پال شوینێ به ناو قه سیه، خه ت خه تی حه ریری تیایه) وه حه ریریش، هه روه ها له ده ست کردنی ئالتون، وه له رکوعدا قورئان بخوینم، جارێکی تر فه رمووی: قورئان بخوینم له رکوعدا.

١٠٤١- «عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَهَانِي النَّبِيُّ ﷺ عَنِ خَاتِمِ الذَّهَبِ، وَعَنِ الْقِرَاءَةِ رَاكِعًا، وَعَنِ الْقَسِيِّ وَالْمَعْصَفَرِ»^(٢).

واته: عه لی ﷺ ده لێ: پیغه مبهەر ﷺ ریگری لیکردم له له ده ست کردنی ئالتون، وه له قورئان خویندن به رکوعه وه، هه روه ها پۆشینێ پۆشاکێ (القسی) و موعه صفه ر. تبیینی: (القسی): بریتیه له و پۆشاکه ی که پارچه ی حه ریری تیدایه له میسه ره له ناوچه ی قه س دروست ده کرا.

(المعصفر) یش نه و پۆشاکه یه که ره نگ ده کریت به گوڵی گیا گه زنه که ره نگیکێ سووری توخ ده به خشی.

١٠٤٢- «عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَلَا أَقُولُ نَهَاكُمْ عَنْ تَخْتِمِ الذَّهَبِ، وَعَنْ بُسِ الْقَسِيِّ، وَعَنْ بُسِ الْمُفْدَمِ، وَالْمَعْصَفَرِ وَعَنِ الْقِرَاءَةِ فِي الرَّكُوعِ»^(٣).

(١) صحیح.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح.

واته: **عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ** ده لې: پیغه مبهري خوا **خَوَالِدٌ** قه ده غه ی لی کرم، نالیم قه ده غه ی له تیوه کرد له له ده دست کردنی نالتون و پوشینی پوشاکی قه سی و پوشینی (المُفَدَم) (که بریتیه له پوشاکیک به سووری توخ رهنګ کراو) و موعه صفه ر (که بریتیه له و پوشاکی به گیا گه زنه رهنګ کراوه و رهنګیکی سووری توخ ده به خشی)، وه له خویندنی قورنان له رکوعدا.

۱۰۴۳- «عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ خَاتِمِ الذَّهَبِ، وَعَنْ لُبْسِ الْقَسِيِّ، وَالْمَعْصَفِرِ، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَأَنَا رَاكِعٌ»^(۱).

واته: **عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ** ده لې: پیغه مبهري خوا **خَوَالِدٌ** قه ده غه ی لی کرم، له له ده دست کردنی نالتون و پوشینی پوشاکی قه سی و پوشینی موعه صفه رو، له خویندنی قورنان کاتی له رکوعدا بم.

۱۰۴۴- «عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ لُبْسِ الْقَسِيِّ وَالْمَعْصَفِرِ، وَعَنْ تَخْتُمِ الذَّهَبِ، وَعَنْ الْقِرَاءَةِ فِي الرُّكُوعِ»^(۲).

واته: **عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ** ده لې: پیغه مبهري خوا **خَوَالِدٌ** قه ده غه ی لی کرم، له پوشینی پوشاکی قه سی و موعه صفه رو، له له ده دست کردنی نالتون و خویندنی قورنان له کاتی رکوعدا.

به گوره دانانې په روه ردگار له رکوعدا

۱۰۴۵- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَشَفَ النَّبِيُّ ﷺ السَّتَارَةَ وَالنَّاسَ صُفُوفَ خَلْفِ أَبِي بَكْرٍ، فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ مَبَشَرَاتِ النَّبُوَّةِ إِلَّا الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تَرَى لَهُ ثُمَّ قَالَ: أَلَا إِنِّي نَهَيْتُ أَنْ أَقْرَأَ رَاكِعًا أَوْ سَاجِدًا، فَأَمَّا الرُّكُوعُ فَعَطَّمُوا فِيهِ الرَّبَّ، وَأَمَّا السُّجُودُ فَاجْتَهَدُوا فِي الدُّعَاءِ فَمِنْ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ»^(۳).

واته: ئیبنو عبیاس (خوا لیان رازی بې) ده لې: پیغه مبهري خوا **خَوَالِدٌ** په رده ی لادا خه لکه که ش ریزیان به ستبوو له پستی نه بو به کر، فهرمووی: نه ی خه لکینه!

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۹۰۸ و ۴۰۴۴ و ۴۰۴۵ و ۴۰۴۶، و الترمذي: ۲۶۴ و ۲۸۲ و ۱۷۳۷، و ابن ماجه: ۸۹۳ و ۳۶۰۲ و ۳۶۳۲.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۰۷ و ۴۷۹/۲۰۸، و أبو داود: ۸۷۶، و ابن ماجه: ۳۸۹۹.

به راستی مژده دانی پیغه مبهرایه تی نه ما، جگه له خهوی چاک که سیکې مسولمان بینرې و یان خهوی پتوه بینن، پاشان فهرمووی: ناگادار بن! من لیم قه دهغه کراوه له رکوع، یان له سوژده دا قورثان بخوینم، هرچی رکوعه په روه ردگاری تیادا به گه وره بگرن، له سوژده شدا بیارپینه وه شیاوه لیتان وه ربگری.

بابه ت: زیکرې رکوع بردن

۱۰۴۶- «عَنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي رُكُوعِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، وَفِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى»^(۱).

واته: حوزه یفه ﷺ ده لئ: له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ نوژم کرد رکوعی برد، له رکوعه کهیدا فهرمووی: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) واته: پاکي و بیگه ردی بو په روه ردگاری مه زرم، وه له سوژده بردنیشیدا فهرمووی: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى) واته: پاکي و بیگه ردی بو په روه ردگاری به زرم.

جوړیکې تر له زیکرې رکوع بردن

۱۰۴۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْتُمُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ له رکوع و سوژده دا زور ده یفه رموو: پاکي و بیگه ردی و ستایش بو تو نه ی په روه ردگارمان، نه ی خوا به لیم خو شبه.

جوړیکې تر له زیکرې رکوع بردن

۱۰۴۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ: سُبُوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۷۷۲، وأبو داود: ۸۷۱، والترمذي: ۲۶۲ و ۲۶۳، وإبن ماجه: ۸۹۷ و ۱۳۵۱.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۹۴ و ۸۱۷ و ۴۲۹۳ و ۴۹۶۷ و ۹۶۸، ومسلم: ۲۱۷ و ۴۸۴/۲۱۸، وأبو داود: ۸۷۷، وإبن ماجه: ۸۸۹.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۲۳ و ۴۸۷/۲۲۴، وأبو داود: ۸۷۲.

واته: عائیشه (خوالئی رازی بی)، ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له رکوعدا ده یفه رموو: (سُبُوحٌ قُدُوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ) واته: ئه ی پهروه ردگاری پاک و بیگهرد، گه وره یی و پیروزی شیایوی تویه، ئه ی پهروه ردگاری فریشته کان و پرووح (که جیبرله، یان دهسته یه کی تایبه تی فریشتهن، یان گه وره ترین دروست کراوه، خواش زاناتره).

جۆریکی تر له زیکره رکوع بردن

١٠٤٩- «عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قُمْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةً، فَلَمَّا رَكَعَ مَكَتَ قَدَرَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ: سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ وَالْمَلَكُوتِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ»^(١).

واته: عهوفی کوری مالیک ﷺ ده لئی: شه و نک له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ هه لسام، کاتی رکوعی برد به نه ندازه ی خویندنی سووره تی به قه په مایه وه، له رکوعه که یدا ده یوت: پاکی و بیگهردی بو تویه ئه ی خاوه نی زالبون و جیبه جی کردن و که مال و مه زنی.

جۆریکی تر له زیکره رکوع بردن

١٠٥٠- «عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا رَكَعَ قَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، خَشَعْتُ لَكَ سَمْعِي وَبَصَرِي وَعِظَامِي وَمُخِّي وَعَصْبِي»^(٢).

واته: عهلی کوری ئه بو طالب ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی رکوعی برد بایه ده یفه رموو: خوا به رکوعم بو تو بردو، ملکه چی تو بووم و، پروام به تو هینا، بیستن و بینین و تیسک و مؤخ و ده مارم ملکه چی تو بوون.

جۆریکی تر له زیکره رکوع بردن

١٠٥١- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ كَانَ إِذَا رَكَعَ قَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، أَنْتَ رَبِّي، خَشَعْتُ سَمْعِي وَبَصَرِي، وَدَمِي وَلَحْمِي، وَعَظْمِي وَعَصْبِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»^(٣).

(١) صحیح. أخرجه أبو داود: ٨٧٣.

(٢) صحیح. أخرجه مسلم: ٢٠١ و ٧٧١/٢٠٢، وأبو داود: ٧٤٤ و ٧٦٠ و ٧٦١ و ١٥٠٩، والترمذي: ٣٦٦ و ٣٤٢١ و ٣٤٢٢ و

٣٤٢٣، وابن ماجه: ٨٦٤ و ١٠٥٤.

(٣) صحیح.

واته: جابری کوری عه بدوللا (خوا لیان رازی بی) ده گیریتته وه: پیغه مبهه ﷺ نه گهر پرکوعی بردبایه ده یفه رموو: خویه پرکوعم بو تو بردو، پروام به تو هیناو، ملکه چی تو بووم و، پشتم به تو بهست، تو پهروه ردگاری منی، بیستن و، بینین و، خوین و، گوشت و، تیسک و، ده مارم ملکه چ بوو بو پهروه ردگاری جیهانیان.

١٠٥٢- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ ﷺ، أَنَّ رَسُولَ ﷺ كَانَ إِذَا قَامَ يُصَلِّي تَطَوُّعًا يَقُولُ إِذَا رَكَعَ: اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ أَنْتَ رَبِّي، حَسَّعَ سَمْعِي وَبَصْرِي، وَلَحَمِي وَدَمِي، وَمُخِّي وَعَصْبِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»^(١).

واته: موحه ممه دی کوری مه سله مه ﷺ، ده لی: پیغه مبهه ﷺ نه گهر هه لسا بایه بو نوژی سوننه ت، کاتی پرکوعی ده برد ده یفه رموو: خویه پرکوعم بو تو برد و، پروام به تو هیناو، ملکه چی تو بووم و، پشتم به تو بهست، تو پهروه ردگاری منی، بیستن و، بینین و، گوشت و، خوین و، مؤخ و، ده مارم ملکه چ بوو بو پهروه ردگاری جیهانیان.

بابه ت: ریگه دان به نه خویندنی زیکر له رکوعدا

١٠٥٣- «عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ ﷺ وَكَانَ بَدْرِيًّا، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْمُقُهُ وَلَا يَشْعُرُ، ثُمَّ انْصَرَفَ، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ، ثُمَّ قَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تَصَلِّ، قَالَ: لَا أَدْرِي فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّلَاثَةِ قَالَ: وَالَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَقَدْ جَهَدْتُ فَعَلَّمَنِي وَأَرْنِي، قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ الصَّلَاةَ فَتَوَضَّأْ فَأَحْسِنِ الْوُضُوءَ، ثُمَّ قُمْ فَاسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ، ثُمَّ كَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْزُقْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْزُقْ رَأْسَكَ حَتَّى تَطْمَئِنَّ قَاعِدًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، فَإِذَا صَنَعْتَ ذَلِكَ فَقَدْ قَضَيْتَ صَلَاتَكَ وَمَا انْتَقَصَتْ مِنْ ذَلِكَ فَإِنَّمَا تَنْقُصُهُ مِنْ صَلَاتِكَ»^(٢).

واته: ریفاعه ی کوری رافیع ﷺ ده گیریتته وه: که به کیکه له وانهی له (جهنگی) به در ناماده بوو، ده لی: پیاویک هاته مزگوت نوژی کرد، پیغه مبهه ﷺ خوا ﷺ ته ماشای ده کرد، به لام نه وه هستی ی نه ده کرد، کاتی له نوژی بوویه وه، هات بولای پیغه مبهه ﷺ

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه أبو داود: ٨٥٨ و ٨٦٠ و ٨٦١، وابن ماجه: ٤٦٠.

خوایێ، سه‌لامی لیکرد ته‌ویش وه‌لامی دایه‌وه، پاشان فه‌رمووی: بگه‌رێره‌وه نوێژ بکه، چونکه به‌پراستی تو نوێژت نه‌کردوه، دوو جار، یان سه‌ جار ته‌وه‌ی پێ دووباره کرده‌وه کابرا وتی: سویند به‌و خوایه‌ی په‌رتوکی به‌سه‌رتدا دابه‌زاندوه ماندوو بووم، جا فێرم بکه‌و نیشانم بده، فه‌رمووی: نه‌گه‌ر هه‌لسایت بو نوێژ ده‌ستنوێژ بگه‌ر به‌ ده‌ستنوێژیکی چاک، پاشان روو بکه‌ قبیله، پاشان (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه، پاشان چه‌نده ده‌زانی له قورئان بخوینه، پاشان رکوع بیه تا دلنیا ده‌بیت رکوعت بردوه، پاشان هه‌لسه‌وه تا به‌ ته‌واوی رێک ده‌بیته‌وه، پاشان سوژده بیه تا دلنیا ده‌بیت سوژده‌ت بردوه، پاشان سه‌رت به‌رز بکه‌ره‌وه تا دلنیا ده‌بیت دانیشتووی، پاشان سوژده بیه تا دلنیا ده‌بیت سوژده‌ت بردوه، نه‌گه‌ر به‌م شیوه‌یه‌ت کرد ته‌وه نوێژه‌که‌ت نه‌جامداوه، وه‌ نه‌گه‌ر که‌م و کورتیت تیدا کرد، ته‌وه له‌ نوێژه‌که‌تدا که‌م و کورتیت کردوه.

بابه‌ت: فه‌رمان کردن به‌ رکوع بردن به‌ ته‌واوی

١٠٥٤- «عَنْ قَتَادَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: اتِمُّوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ إِذَا رَكَعْتُمْ وَسَجَدْتُمْ»^{١١}.

واته: قه‌تاده ده‌لی: گویم له‌ نه‌سه‌س ﷺ بوو ده‌یگه‌رپایه‌وه، پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رموویه‌تی: رکوع و سوژده به‌ ته‌واوی بیه‌ن، کاتیک رکوع و سوژده‌تان برد.

بابه‌ت: به‌رزکردنه‌وه‌ی هه‌ردوو ده‌ست له‌ کاتی هه‌لسانه‌وه له‌ رکوع

١٠٥٥- «عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وائِلٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: صَلَّيْتُ حَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُهُ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، هَكَذَا، وَأَشَارَ قَيْسٌ إِلَيَّ نَحْوَ الْأَذُنَيْنِ»^{١٢}.

واته: عه‌لقه‌مه‌ی کوری وائیل ده‌لی، باوکه‌م ﷺ بوی گه‌رپامه‌وه وتی: له‌ پشتی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نوێژم کرد، بینیم ده‌سته‌کانی به‌رز ده‌کرده‌وه کاتی ده‌ستی به‌ نوێژ ده‌کردو کاتی رکوعی ده‌برد، کاتیکیش ده‌یفه‌رموو: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ)،

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٧٤٢، ومسلم: ١١٠ و ٤٢٥/١١١.

(٢) صحیح. أخرجه مسلم: ٤٠١، وأبو داود: ٧٢٣ و ٧٣٦ و ٨٣٩.

یه‌کیک له گێره‌وه‌هه‌کانی فه‌رموو‌ده‌که‌ ناوی قه‌یسه‌ به‌ دهستی ئاماژه‌ی کرد بو‌ لای هه‌ردوو گۆیی (واته: تا نه‌ندازه‌ی گۆیچکه‌کانی دهستی به‌رز ده‌کرده‌وه).

بابه‌ت: به‌رزکردنه‌وه‌ی هه‌ردوو ده‌ست تا ئاستی به‌رزایی گۆی له‌ کاتی هه‌لسانه‌وه‌ له‌ رکوع

١٠٥٦- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا رَكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ حَتَّى يُحَادِثِي بِهِمَا فُرُوعَ أُذُنَيْهِ»^(١).

واته: مالیکێ کورێ حوه‌برێث رضی‌الله‌عنہ ده‌گێرێته‌وه: نه‌و پێغه‌مبه‌ری خوای صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم بینی ده‌سته‌کانی به‌رز ده‌کرده‌وه، کاتی رکوعی به‌ردایه‌و کاتی سه‌ری به‌رز به‌کر دایه‌ته‌وه له‌ رکوع و تا ئاستی به‌رزایی هه‌ردوو گۆیی.

بابه‌ت: به‌رزکردنه‌وه‌ی هه‌ردوو ده‌ست تا ئاستی سه‌ر هه‌ردوو شان له‌ کاتی هه‌لسانه‌وه‌ له‌ رکوع

١٠٥٧- «عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ حَدَّوْ مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، فَعَلَّ مِثْلَ ذَلِكَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، قَالَ: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، وَكَانَ لَا يَرْفَعُ يَدَيْهِ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ»^(٢).

واته: سالم رضی‌الله‌عنہ له‌ باوکیه‌وه‌ ده‌گێرێته‌وه: پێغه‌مبه‌ری خوا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ده‌سته‌کانی به‌رز ده‌کرده‌وه کاتی به‌جوایه‌ته‌ ناو نوێژه‌وه‌ تا ئاستی سه‌رشانه‌کانی، وه‌ کاتی سه‌ری به‌رز به‌کر دایه‌ته‌وه له‌ رکوع بردن به‌ هه‌مان شیوه‌ی ده‌کردو، کاتی ده‌یفه‌رموو: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) ده‌یفه‌رموو: (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) له‌ کاتی سوژده‌ بردندا ده‌سته‌کانی به‌رز نه‌ده‌کرده‌وه.

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ٢٥ و ٣٩١/٢٦، وأبو داود: ٧٤٥، وإبن ماجه: ٨٥٩.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٧٣٥ و ٧٣٦ و ٧٣٨ و ٧٣٩، ومسلم: ٣٩٠/٢٢، وأبو داود: ٧٢١ و ٧٢٢، والترمذي: ٢٥٥ و

٢٥٦، وإبن ماجه: ٨٥٨.

رنگه دان به وازه نیان

له دست به رزکړنه وه له کاتې هه لسانه وه له رکوع

۱۰۵۸- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: أَلَا أُضِلِّي بِكُمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؟ فَصَلَّى فَلَمْ يَرْفَعْ يَدَيْهِ إِلَّا مَرَّةً وَاحِدَةً»^(۱).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لئ: تايا نوژني پينغه مبهري خواتان ﷺ بو بکه م؟ نوژني کرد، دهسته کاني به رز نه کرده وه، جگه له په ک جار نه بيت.

بابه ت: نه وه نيمام ده يلت کاتې سه ري به رز ده کاتوه له رکوع

۱۰۵۹- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكَبَيْهِ، وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ رَفَعَهُمَا كَذَلِكَ أَيْضًا، وَقَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَكَانَ لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ»^(۲).

واته: ئينو عومر (خوا لنيان پازي بي) ده گيرتته وه: پينغه مبهري خوا ﷺ کاتې نوژني داده به ست دهسته کاني به رز ده کرده وه تا ناستي سه رشانه کاني، هه روه ها کاتې (اللَّهُ أَكْبَرُ) ده کرد بو رکوع، به هه مان شيوه کاتې سه ري به رز ده کرده وه له رکوع، وه ده يفه رموو: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ) له سوژده دا ده ستې به رز نه کرده وه.

۱۰۶۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، قَالَ: اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ»^(۳).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده لئ: پينغه مبهري خوا ﷺ کاتې سه ري به رز ده کرده وه له رکوع ده يفه رموو: (اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ).

(۱) صحيح. أخرجه أبو داود: ۷۴۸ و ۷۵۱، والترمذي: ۲۵۷.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح.

بابهت: نهوهی مهئوموم^(١) ده یلایت

١٠٦١- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَقَطَ مِنْ فَرَسٍ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ، فَدَخَلُوا عَلَيْهِ يَعُودُونَ، فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ»^(٢).

واته: نه نهس ﷺ ده گپرتته وه: پیغه مبهه ﷺ له سهه ته سپیک که وته خواره وه به لای راستیدا، رویشان بو لای سهردانیان کرد، ئینجا کاتی نوژ هات، کاتی له نوژ بوویه وه فهرمووی: ئیمام بو نه وه دانراوه په پیره وی لئ بکری، نه گهر رکوعی برد ئیوهش رکوع بیهن، نه گهر سهری بهرز کرده وه ئیوهش سهرتان بهرز بکه نه وه، وه نه گهر وتی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ)، ئیوهش بلین: (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ).

١٠٦٢- «عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا يَوْمًا نُصَلِّي وَرَاءَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، قَالَ رَجُلٌ وَرَاءَهُ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ الْمُتَكَلِّمُ آنَفًا؟ فَقَالَ الرَّجُلُ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَقَدْ رَأَيْتُ بِضْعَةَ وَثَلَاثِينَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَهَا أَنَّهُمْ يَكْتُبُهَا أَوْلًا»^(٣).

واته: ریفاعه ی کوری رافع ﷺ ده لئ: ئیمه روژیک له پشتی پیغه مبهه ی خوا ﷺ نوژمان ده کرد، کاتی سهری بهرز کرده وه له رکوع فهرمووی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) پیاویک له پشتیه وه وتی: (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ) واته: پهروه دگامان ستایش بو تو، ستایشی زور پاک و بیگهر دو پیروز. جا کاتی پیغه مبهه ی خوا ﷺ له نوژ بوویه وه، فهرمووی: نهو که سه کئ بوو که مینک پیش ئیستا نهو قسه ی کرد؟ پیاوه که وتی: من بووم نه ی پیغه مبهه ی خوا، پیغه مبهه ی خوا ﷺ فهرمووی: بیگومان سی فرشته زیاترم بینی ده ستیشخه ریان ده کرد کامه یان زووتر پاداشته که ی بنوسیئت.

(١) نهوانه ی له دوا ی ئیمام نوژ ده کن.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٦٨٩ و ٧٣٢ و ٧٣٣ و ٨٠٥، ومسلم: ٧٧ و ٤١١/٨١، وأبو داود: ٦٠١، وابن ماجه: ٩٧٦.

(٣) صحیح. أخرجه البخاري: ٧٩٩، وأبو داود: ٧٧٠.

بابهت: وتنی وشهه: (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)

١٠٦٣- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، فَإِنَّ مَنْ وَافَقَ قَوْلَهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»^(١).

واته: نه بو هورهیره رضي الله عنه ده گبیرهتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: نه گهر نیمام وتی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) ئیوهش بلین: (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)، چونکه هه کس وته که ی رینک بیتهوه له گهل وتهی فریشتهکان، له گوناهاه کانی پینشووی ده بوردری.

١٠٦٤- «عَنْ حِطَّانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو مُوسَى رضي الله عنه: إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ حَاطَبَنَا وَبَيَّنَ لَنَا سُنَّتَنَا وَعَلَّمَنَا صَلَاتَنَا، فَقَالَ: إِذَا صَلَّيْتُمْ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثُمَّ لِيُؤَمِّمَكُمْ أَحَدَكُمْ، فَإِذَا كَبَّرَ الْإِمَامُ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَرَأَ: ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ ٧ فَالْفَاتِحَةَ، فَقُولُوا: آمِينَ، يُجِبْكُمْ اللَّهُ، وَإِذَا كَبَّرَ وَرَكَعَ، فَكَبِّرُوا وَارْكَعُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ، قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: قَتَلَك بَيْتُكَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ يَسْمَعِ اللَّهُ لَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ قَالَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَإِذَا كَبَّرَ وَسَجَدَ، فَكَبِّرُوا وَاسْجُدُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ، قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: قَتَلَك بَيْتُكَ، فَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيَكُنْ مِنْ أَوَّلِ قَوْلِ أَحَدِكُمْ التَّحِيَّاتِ الطَّيِّبَاتِ الصَّلَوَاتِ لِلَّهِ، سَلَامٌ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، سَلَامٌ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، سَبْعُ كَلِمَاتٍ وَهِيَ تَحِيَّةُ الصَّلَاةِ»^(٢).

واته: حیطانی کوری عهبدوللا ده لی: نه بو موسا رضي الله عنه ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ وتاری بو داین رینگای بو روون کردینه وهه و فیری نوژی کردین و فهرمووی: کاتی نوژی تان کرد ریزه کانتان رینک بخه، پاشان با یه کیکتان پینشوژی تان بو بکات، جا نه گهر پینشوژی (اللَّهُ أَكْبَرُ) ی کرد ئیوهش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه، وه نه گهر وتی: ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ ٧ بلین: ئامین. خوا وه لامتان ده داته وه، وه نه گهر (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردو، رکوعی برد ئیوهش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه و رکوع بیه، چونکه نیمام

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٧٩٦ و ٣٢٢٨، ومسلم: ٤٠٩، وأبو داود: ٨٤٨، والترمذي: ٢٦٧.

(٢) صحیح. أخرجه مسلم: ٦٢ و ٦٣ و ٤٠٤/٦٤، وأبو داود: ٩٧٢ و ٩٧٣، وابن ماجه: ٨٤٧ و ٩٠١.

پيش ټيوه رکوع ده بات و پيش ټيوه ش سهری به رز ده کاته وه، پيغه مبهري خوا ﷺ
 فرموويه تي: (ټوه به ټوه). (واته: ټيمام نه ندازه يه ک پيش ټيوه ده که ویت له رکوع
 بردندا، ټيوه ش به و نه ندازه يه دواي ټو هه لده ستنه وه، که واته: نه ندازه ي رکوع
 بردني ټيمام و ټيوه وه که يه کی لي دیته وه)، وه کاتي وتي: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ)
 بَلِّينَ: (اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) خوا ﷺ وه لامتان ده داته وه به پاداشت، چونکه خوا
 له سر زماني پيغه مبهري که ي ﷺ فرموويه تي: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ)، وه کاتي
 سوژده ي برد ټيوه ش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه ن و سوژده بيه ن، چونکه پيشنويز پيش ټيوه
 سوژده ده بات و پيش ټيوه ش سهری به رز ده کاته وه، پيغه مبهري خوا ﷺ فرمووي:
 ټوه به ټوه (واته: ټيمام نه ندازه يه ک پيش ټيوه ده که ویت له رکوع بردندا ټيوه ش
 به و نه ندازه يه دواي ټو هه لده ستنه وه، که واته: نه ندازه ي رکوع بردني ټيمام و ټيوه
 وه که يه کی لي دیته وه) جا کاتي له دانishtندا بوو، با يه که م و ته ي يه کيکتان ټمه
 بيت: (التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ، سَلَامٌ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ،
 سَلَامٌ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
 وَرَسُولُهُ، سَبْعَ كَلِمَاتٍ وَهِيَ تَحِيَّةُ الصَّلَاةِ) واته: هه رچي گه وره يي و پاک و بينگه ردي
 و پارانه وه و نويزو په رستش هه يه، ته نها بو خواي تاک و ته نها يه، سه لامو په حمه تو
 به ره که تي خوات لي بيت ټه ي موحه ممد، وه سه لام له سر ټيمه ش (له پيشنويزو
 نويزو خوين و فريشته کان) و، له سر هه موو به نده چاکه کاني خوا، شايه دي ده دم
 هيچ په رستراويکي به حه ق نيه جگه له خوا، وه شايه دي ده دم موحه ممد به نده و
 پيغه مبهري خوا يه. حه وت وشه يه، ټه ویش ته حياتي نويزه.

نه ندازه ي وه ستان له نيوان هه لسانه وه له رکوع و چونه سوژده

۱۰۶۵- «عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ رُكُوعُهُ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ
 وَسُجُودُهُ وَمَا بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ»^(۱).

واته: به راني کوري عازيب ﷺ ده گيرتته وه: نه ندازه ي سهر به رز کرده وه ي
 پيغه مبهري خوا ﷺ له رکوع و سوژده بردن و نيوان هه ر دوو سوژده که ي نزيک
 بووه له يه کتره وه.

(۱) صحيح البخاري: ۷۹۲ و ۸۰۱ و ۸۲۰، ومسلم: ۱۹۳ و ۴۷۱/۱۹۴، وأبو داود: ۸۵۲ و ۸۵۴، والترمذي: ۲۷۹ و ۲۸۰.

بابهت: نهوهی (نوێژخوێن) دهیلێ له دواى ههلسانهوهی له رکوع

١٠٦٦- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، قَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ مِلءَ السَّمَوَاتِ، وَمِلءَ الْأَرْضِ، وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ»^(١).

واته: ئیبنو عه عباس (خوا لیان رازی بی) ده گپریتهوه: پیغه مبهه ر ﷺ کاتی بیغه رموايه: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) ده یغه رموو: (اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ مِلءَ السَّمَوَاتِ، وَمِلءَ الْأَرْضِ، وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ) واته: خوايه ستایش بو تو به پراوپری ئاسمانه کان و پراوپری زهوی، وه پراوپری نهو شتهی ده تهوی دواى نهوانه.

١٠٦٧- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا أَرَادَ السُّجُودَ بَعْدَ الرَّكْعَةِ يَقُولُ: اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ مِلءَ السَّمَوَاتِ وَمِلءَ الْأَرْضِ وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ»^(٢).

واته: ئیبنو عه عباس (خوا لیان رازی بی) ده گپریتهوه: پیغه مبهه ر ﷺ نه گهه بیویستایه سوژده ببات له دواى رکوع ده یغه رموو: (اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ مِلءَ السَّمَوَاتِ، وَمِلءَ الْأَرْضِ، وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ) واته: خواى پهروه ردگارمان ستایش بو تو به پراوپری ئاسمانه کان و پراوپری زهوی، وه پراوپری نهو شتهی ده تهوی دواى نهوانه.

١٠٦٨- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ حِينَ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ : رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلءَ السَّمَوَاتِ وَمِلءَ الْأَرْضِ وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ خَيْرٌ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ، لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ»^(٣).

واته: نهبو سه عید ﷺ ده گپریتهوه: پیغه مبهه ری خوا ﷺ کاتی که ده یغه رموو: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) ده یغه رموو: (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ مِلءَ السَّمَوَاتِ، وَمِلءَ الْأَرْضِ، وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ خَيْرٌ، مَا قَالَ الْعَبْدُ وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ، لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ) واته: پهروه ردگارمان ستایش بو تو به پراوپری ئاسمانه کان و پراوپری زهوی، وه پراوپری نهو شتهی ده تهوی

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ١٩٠٦.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح. أخرجه مسلم: ٤٧٧، وأبو داود: ٨٤٧.

دوای ته وانه، خاوه نی وه سف و پیا ه ل دانی جوان و گه وره یی و چاکه، په واترین و ته یه که بهنده ده یلی، هه مووشمان بهنده ی توین، هیچ بهر به ستیک نیه له بهرده م به خشینت، وه هیچ ده و له مه ندی و بینازی و خاوه ن پله و پایه یه ک، پله و پایه که ی سوودی پینا گه یه نی و پرزگاری ناکات له (سزای) تو.

۱۰۶۹- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَسَمِعَهُ حِينَ كَبَّرَ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ ذَا الْجَبَرُوتِ وَالْمَلَكُوتِ وَالْكَبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ، وَكَانَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: لِرَبِّي الْحَمْدُ، لِرَبِّي الْحَمْدُ، وَفِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى، وَبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ: رَبِّي اغْفِرْ لِي، رَبِّي اغْفِرْ لِي، وَكَانَ قِيَامُهُ وَرُكُوعُهُ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ وَسُجُودُهُ وَمَا بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ»^(۱).

واته: حوزه یفه ﷺ ده گپ رته وه: شه ویک له گه ل پیغه مبه ر ﷺ نویزی کرد، گوئی لئ بوو کاتی ته کبیری کرد ده یفه رموو: (اللَّهُ أَكْبَرُ) خوا گه وره تره خاوه ن مولک و گه وره یی و مه زنییه، له رکوعیشدا ده یفه رموو: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) واته: پاک ی و بینگه ردی بو په روه ردگاری مه زنم، کاتی سه ری بهرز بگردایه ته وه له رکوع ده یفه رموو: (لِرَبِّي الْحَمْدُ، لِرَبِّي الْحَمْدُ) واته: ستایش بو په روه ردگارم، ستایش بو په روه ردگارم. له سوژده شدا ده یفه رموو: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى)، هه روه ها له نیوانی هه ردوو سوژده شدا ده یفه رموو: (رَبِّي اغْفِرْ لِي، رَبِّي اغْفِرْ لِي) واته: خوا یه لیم خو شبه، خوا یه لیم خو شبه، جا وه ستانی و رکوع بردنی و بهرز کردنه وه ی سه ری له رکوع و سوژده و نیوانی هه ردوو سوژده ی نزیک بوون له یه کدییه وه.

بابه ت: نزای قونوت دوای رکوع بردن (و هه لسانه وه له رکوع)

۱۰۷۰- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَتَتِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى رِغْلٍ وَذَكْوَانَ وَعَصِيَّةَ عَصَتِ اللَّهِ وَرَسُولُهُ»^(۲).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لئ: پیغه مبه ری خوا ﷺ مانگیک قونوتی خویند له رکوع و نزای کرد له (تیره و هوزه کانی): (رِغْل) و (ذَكْوَانَ) و (عَصِيَّةَ)، چونکه (نهم سنی تیره یه) سه ری پیچی خوا و پیغه مبه ریان ﷺ کرد.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۸۷۴.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۱۰۰۳، ومسلم: ۶۷۷/۲۹۹.

بابهت: نزاهى قونوت له نويزى به يانيدا

١٠٧١- «عَنْ ابْنِ سِيرِينَ، أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سُئِلَ: هَلْ قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَقِيلَ لَهُ: قَبْلَ الرُّكُوعِ أَوْ بَعْدَهُ؟ قَالَ: بَعْدَ الرُّكُوعِ»^(١).

واته: ئينو سيرين ده گيرتته وه: نه نه سى كورى ماليك ﷺ پرسيارى ليكرا: نايا پيغه مبهري خوا ﷺ له نويزى به يانيدا قونوتى خوننده وه؟ وتى: به لى. پى وترا: پيش ركوع، يان دواى ركوع؟ وتى: دواى ركوع (واته: دواى هه لسانه وه له ركوع).

١٠٧٢- «عَنْ ابْنِ سِيرِينَ، قَالَ: حَدَّثَنِي بَعْضُ مَنْ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الصُّبْحِ فَلَمَّا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ قَامَ هُنَيْهَةً»^(٢).

واته: ئينو سيرين ده لى: هه ندى له وانى له پشتى پيغه مبهري خوا ﷺ نويزى به يانيان كرد، بوى باس كردووم، كاتى ده يفه رموو: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) له ركاتى دووه مدا، نه ندازه يه كى كه ده وه ستا.

١٠٧٣- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا رَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأْسَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ، قَالَ: اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَعِيَّاشَ بْنَ أَبِي رَيْعَةَ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ بِمَكَّةَ، اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطَأْتِكَ عَلَى مُضَرَ وَاجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسَنِي يَوْسَفَ»^(٣).

واته: ئه بو هورهيره ﷺ ده لى: كاتى پيغه مبهري خوا ﷺ سه رى به رز كرده وه له ركوعى دووه له نويزى به يانى، فه رموى: خوايه: وه ليدى كورى وه ليدو سه له مهى كورى هيشام و عه يياشى كورى ئه بو ره بيعه وه لاوازو بين دالده كانى مه ككه رزگار بكه، خوايه هوزى (مُضَرَ) بگره وه سزايان بده وه ساله كانيان وه كو ساله كانى (قات و قري و وشكه سالى) يوسف لى بكه.

١٠٧٤- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ حِينَ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ قَبْلَ أَنْ يَسْجُدَ: اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ،

(١) صحيح. أخرجه البخاري: ١٠٠١، ومسلم: ٦٧٧، وأبو داود: ١٤٤٤، وابن ماجه: ١١٨٤.

(٢) صحيح. أخرجه أبو داود: ١٤٤٦.

(٣) صحيح.

وَسَلَّمَ بَنَ هِشَامٍ، وَعِيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ، وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطَأَتَكَ عَلَى مُضَرَ وَاجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ كَسِنِي يُوسُفَ، ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، فَيَسْجُدُ، وَصَاحِبِيَهُ مُضَرَ يَوْمِيذٍ مُخَالِفُونَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(١).

واته: ئەبو هورەیره رضی اللہ عنہ دە گێڕێتەو: پێغه مبهری خوا ﷺ له نوێژدا نزای ده کرد کاتی ده یفه رموو: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)، پاشان به پێوه پێش نه وهی سوژده بیات ده یفه رموو: خوایه: وه لیدی کوری وه لیدو سه له مهی کوری هیشام و عه بیاشی کوری ئەبو ره بیعه و لاوازو بێ دالده کانی مه که که له پرواداران رزگار بکهی، خوایه هۆزی (مُضَرَ) بگهرو سزایان بدهو ساله کانیاں وه کو ساله کانی (قات و قری و وشکه سالی) یوسف لی بکه، پاشان ده یفه رموو: (اللَّهُ أَكْبَرُ)، سوژدهی ده برد، ده ورو بهری مه دینه نه و کات پێچه وانهی پێغه مبهری خوا ﷺ بوون.

بابهت: نزای قونوت له نوێژی نیوه رۆدا

١٠٧٥- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: لِأَقْرَبِينَ لَكُمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: فَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ، يَقْتُلُ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ، وَصَلَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ، وَصَلَاةِ الصُّبْحِ، بَعْدَ مَا يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَيَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَلْعَنُ الْكُفْرَةَ»^(٢).

واته: ئەبو سه له مه ده گێڕێتەو: له ئەبو هورەیره وه رضی اللہ عنہ وتوویه تی: نوێژی پێغه مبهری خواتان ﷺ بۆ نزیك ده که مه وه ده لی: ئەبو هورەیره، نزای قونوتی ده خویند له کۆتا رکاتی نوێژی نیوه رۆو نوێژی عیسا و نوێژی به یانی، دواي نه وهی ده بوت: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) نزای بۆ پرواداران ده کردو نه فرینی له بیپروایان ده کرد.

بابهت: نزای قونوت له نوێژی ئیواره

١٠٧٦- «عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رضی اللہ عنہ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقْتُلُ فِي الصُّبْحِ وَالْمَغْرِبِ، وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ»^(٣).

(١) صحيح. أخرجه البخاري: ٨٠٤ و ١٠٠٦ و ٤٥٦٠ و ٦٣٠٠ و ٦٩٤٠، ومسلم: ٢٩٤ و ٦٧٥/٢٩٥، وأبو داود: ١٤٤٢، وابن ماجه: ١٢٤٤.

(٢) صحيح. أخرجه البخاري: ٧٩٧، ومسلم: ٦٧٦، وأبو داود: ١٤٤٠.

(٣) صحيح. أخرجه مسلم: ٣٠٥ و ٦٧٨/٣٠٦، وأبو داود: ١٤٤١، والترمذي: ٤٠١.

واته: به‌پرائی کوری عازیب ﷺ ده‌گیریته‌وه: پیغه‌مبه‌ر ﷺ قونوتی ده‌خویند له نوژی به‌یانی و ئیواره، وه عوبه‌یدوللا له گیرانه‌وه‌که‌یدا (له جیاتی: اَنَّ النَّبِيَّ) وتویه‌تی: اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ (تا کۆتایی فه‌رمووده‌که).

بابه‌ت: نه‌فرین کردن له نزای قونوت

١٠٧٧- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَنَتَ شَهْرًا «قَالَ شُعْبَةُ: لَعَنَ رِجَالًا، وَقَالَ هِشَامٌ: يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ، ثُمَّ تَرَكَهُ بَعْدَ الرُّكُوعِ، هَذَا قَوْلُ هِشَامٍ»، وَقَالَ شُعْبَةُ: عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَنَتَ شَهْرًا يَلْعَنُ رِعْلًا، وَذَكْوَانَ، وَلِحْيَانَ»^(١).

واته: نه‌سه ﷺ ده‌لێ: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ مانگیک قونوتی خویند «شوعبه وتویه‌تی: نه‌فرینی له کومه‌له‌ پیاویک کرد، هیشامیش وتویه‌تی: نزای له چه‌ند هۆزیک له هۆزه‌کانی عه‌ره‌ب کرد، پاشان دوا‌ی رکوع وازی لێ هینا، نه‌مه‌ وته‌ی هیشامه» شوعبه‌ ده‌لێ: قه‌تاده له نه‌سه‌وه‌ ده‌گیریته‌وه: پیغه‌مبه‌ر ﷺ مانگیک نزای قونوتی خویند نه‌فرینی کرد له هۆزی (رعل، و‌ذکوان، و‌لحیان).

بابه‌ت: نه‌فرین کردن له دوو رووه‌کان له نزای قونوت

١٠٧٨- «عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ حِينَ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ مِنَ الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ قَالَ: اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا، يَدْعُو عَلَى أَنَسٍ مِنَ الْمُنَافِقِينَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ: ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ آل عمران»^(٢).

واته: سالم له باو‌کیه‌وه ﷺ ده‌گیریته‌وه: که گوئی له پیغه‌مبه‌ر ﷺ بوو کاتی سه‌ری به‌رز کرده‌وه له رکاتی کۆتایی نوژی به‌یانی، ده‌یفه‌رموو: خوا‌یه نه‌فرین بکه‌ی له فلانه‌که‌س و فلانه‌که‌س، نزای له خه‌لکانیک ده‌کرد له دوو‌رووه‌کان، خوا‌ی ﷻ نه‌مه‌ی دابه‌زاند: ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ (١٢٨) واته: به‌راستی به‌ده‌ست تو‌نیه (ئه‌ی موحه‌مه‌د) هیچ شتیکی له‌و‌کاره‌دا‌ج خوا‌ته‌ویه‌یان لێ وه‌برگرتی، یان سزایان بدات، چونکه به‌راستی نه‌وانه‌سته‌مکارن).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٤٠٨٩، ومسلم: ٣٠٣ و ٦٧٧/٣٠٤، وابن ماجه: ١٢٤٣.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٤٠٦٩ و ٤٥٥٩ و ٧٣٤٦.

واز هیتان له نزای قونوت

١٠٧٩- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَنَتَ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ ثُمَّ تَرَكَهُ»^(١).

واته: نه نهس ﷺ ده گپرته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ مانگیک قونوتی خویندو نزای کرد له هوزیک له هوزه کانی عه ره ب، پاشان وازی لئی هینا.

١٠٨٠- «عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: صَلَّى خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَقْنُتْ، وَصَلَّيْتُ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ فَلَمْ يَقْنُتْ، وَصَلَّيْتُ خَلْفَ عُمَرَ فَلَمْ يَقْنُتْ، وَصَلَّيْتُ خَلْفَ عُثْمَانَ فَلَمْ يَقْنُتْ، وَصَلَّيْتُ خَلْفَ عَلِيٍّ فَلَمْ يَقْنُتْ، ثُمَّ قَالَ: يَا بَنِي إِذْنَهَا بِدَعَا»^(٢).

واته: نه بو مالیکی نه شجه عی، له باوکیه وه ﷺ ده گپرته وه، وتوو به تی: له پشتی پیغه مبهری خوا ﷺ نوێژم کرد قونوتی نه خویند، ههروه ها له پشتی نه بو به کر نوێژم کرد قونوتی نه خویند، له پشتی عومه ریش نوێژم کرد قونوتی نه خویند، ههروه ها له پشتی عوسمانیش نوێژم کرد قونوتی نه خویند، ههروه ها له پشتی عه لیش نوێژم کرد قونوتی نه خویند، پاشان وتی: نه ی کوره که م نه وه بیدعه به.

بابهت: ساردکردنه وهی بهرد بو نه وهی سوژدهی له سهر ببردیت

١٠٨١- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الظُّهْرَ فَآخَذُ قَبْضَةً مِنْ حَصَى فِي كَفِّي أَبْرَدُهُ، ثُمَّ أَحْوَلُهُ فِي كَفِّي الْأَخْرَى، فَإِذَا سَجَدْتُ وَصَعْتُهُ لِجَبْهَتِي»^(٣).

واته: جابری کوری عه بدوللا (خوا لییان رازی بین)، ده لئ: ئیمه له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ نوێژمان ده کرد، پر مشتیک بهردم له زهویه که هه لده گرت بو نه وهی ساردی بکه مه وه، پاشان ده مخسته له پی دهسته که ی ترم، کاتی بجوما به ته سوژده له پیش ناوچه وانم دامده نا (نه ویش به هوی سه ختی گهرمای خور).

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه الترمذي: ٤٠٢ و ٤٠٣، وابن ماجه: ١٢٤١.

(٣) حسن. أخرجه أبو داود: ٣٩٩.

بابهت: ته‌کبیر (الله اکبر) کردن له کاتی سوژده

١٠٨٢- «عَنْ مُطَرِّفٍ، قَالَ: صَلَّيْتُ أَنَا وَعِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ خَلْفَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام، فَكَانَ إِذَا سَجَدَ كَبَّرَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ كَبَّرَ، وَإِذَا نَهَضَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ كَبَّرَ، فَلَمَّا قَضَى أَحَدَ عِمْرَانَ بِيَدِي، فَقَالَ: لَقَدْ ذَكَّرَنِي هَذَا - قَالَ كَلِمَةً يَعْنِي - صَلَاةَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم»^(١).

واته: موطه‌پریرف ده‌لئ: من و عیمرانی کو‌ری حوصه‌ین له پشتی عه‌لی کو‌ری نه‌بو طالب عليه السلام نو‌یژمان کرد، جا کاتی سوژده‌ی برد ته‌کبیری کرد، کاتیکیش سه‌ری له سوژده به‌رز کرده‌وه ته‌کبیری کرد، کاتیکیش هه‌لسایه‌وه له دوو پرکاته‌که ته‌کبیری کرد، کاتیکیش نو‌یژی ته‌واو کرد، عیمران ده‌ستمی گرت و وتی: به‌راستی نه‌وه نو‌یژی موحه‌مه‌دی صلى الله عليه وسلم بیر خسته‌وه.

١٠٨٣- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُكَبِّرُ فِي كُلِّ خَفْضٍ وَرَفْعٍ، وَيُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ، وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ وَعَمْرُؤُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُفَعِّلَانِهِ»^(٢).

واته: عه‌بدو‌للای کو‌ری مه‌سه‌وود رضي الله عنه ده‌لئ: پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم ته‌کبیری ده‌کرد له هه‌موو دابه‌زین و به‌رزبو‌ونه‌وه‌یه‌ک، سلایوی ده‌دایه‌وه به‌لای راست و لای چه‌پیدا، نه‌بو به‌کرو عومه‌ریش (خوا لییان رازی بی) وایان ده‌کرد.

بابهت: چۆن داده‌به‌زیت بو سوژده

١٠٨٤- «عَنْ حَكِيمٍ رضي الله عنه قَالَ: بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَنْ لَا أُخِرَّ إِلَّا قَائِمًا»^(٣).

واته: حه‌کیم رضي الله عنه ده‌لئ: به‌یعه‌تمدا به‌ پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم دانه‌به‌زم بو سوژده به‌ پیوه‌نه‌بی، (واته: له پرکوع هه‌لسمه‌وه، ئینجا دابه‌زم بو سوژده، نه‌ک راسته‌وخۆ له پرکوعه‌وه به‌جم بو سوژده).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٧٨٤ و ٧٨٦ و ٨٢٦، ومسلم: ٣٦٣، وأبو داود: ٢٣٥.

(٢) صحیح. أخرجه الترمذي: ٥٢٣.

(٣) صحیح الإسناد.

بابهت: دست بهرز کردنهوه له کاتی سوژده بردن

١٠٨٥- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رضي الله عنه، أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم رَفَعَ يَدَيْهِ فِي صَلَاتِهِ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، وَإِذَا سَجَدَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ حَتَّى يُخَازِي بِهِمَا فُرُوعَ أُذُنَيْهِ»^(١).

واته: مالیک کوری حویریت رضي الله عنه ده گپریتهوه: نه و بینی پیغه مبه صلى الله عليه وسلم هه ردوو دهستی بهرز کردهوه له نویره کهیدا، ههروهه کاتی دهچووه رکوع و، کاتیکیش سهری بهرز ده کردهوه له رکوع و، کاتیکیش سوژدهی دهبرد تا دهسته کانی دهگه یشته ناستی بهرزایی ههردوو گونی.

١٠٨٦- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رضي الله عنه، أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم رَفَعَ يَدَيْهِ، فَذَكَرَ مِثْلَهُ»^(٢).

واته: مالیک کوری حویریت رضي الله عنه ده گپریتهوه: نه و بینی پیغه مبه صلى الله عليه وسلم دهسته کانی بهرز کردهوه، ههروهه کو فهرمووده کهی پیشوو باس کردهوه.

١٠٨٧- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رضي الله عنه، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ، فَذَكَرَ نَحْوَهُ وَزَادَ فِيهِ: وَإِذَا رَكَعَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ»^(٣).

واته: مالیک کوری حویریت رضي الله عنه ده گپریتهوه: پیغه مبه صلى الله عليه وسلم خوا صلى الله عليه وسلم نه گهر بچوایه ناو نویره وه، وه کو فهرمووده کهی پیشووی باسکرد، نه وه شی زیاد کرد: کاتی رکوعی بیردایه هه بهو شیوهی ده کرد، (واته: دهستی بهرز ده کردهوه) کاتی سهری بهرز بگردایه تهوه له رکوع هه بهو شیوهی ده کرد، کاتی سهری بهرز بگردایه تهوه له سوژده، هه بهو شیوهی ده کرد.

(١) صحیح.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح.

وازهینان له بهرز کردنهوهی دهست له کاتی سوژدهدا

١٠٨٨- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ، وَكَانَ لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ»^(١).

واته: ئیبنو عومەر (خوا لییان پازی بی) دهلی: پیغمبهری خوا ﷺ کاتی نوژی دابهستایه ههردوو دهستی بهرز ده کردهوه، ههروهها کاتی دهچووه رکوع، ههروهها کاتی سهری بهرز بکردایهتهوه له رکوع، بهلام بو دابهزین بو سوژده دهستی بهرز نه ده کردهوه.

بابهت: گهیشتنی یهکهم نهنامی مروث بو زهوی له کاتی سوژده بردن

١٠٨٩- «عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَجَدَ وَصَعَّ رُكْبَتَيْهِ قَبْلَ يَدَيْهِ، وَإِذَا نَهَضَ رَفَعَ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ»^(٢).

واته: وائیلی کوری حوگر ﷺ دهلی: پیغمبهری خوا ﷺ بینی کاتی سوژدهی بپردایه ههردوو نهژتوی دادهنا پیش دهستهکانی، وه کاتی بهرز ببووایهتهوه دهستهکانی بهرز ده کردهوه پیش ههردوو نهژتوی.

١٠٩٠- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَعْمِدُ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَيَبْرُكُ كَمَا يَبْرُكُ الْجَمَلُ»^(٣).

واته: نهبو هورهیره ﷺ دهلی: پیغمبهری خوا ﷺ فهرموویهتی: کهسیک له ئیوه له نوژه کهیدا وهکو وشر دادهبهزیتته خوارهوه بو سوژده.

١٠٩١- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا سَجَدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَضَعْ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ وَلَا يَبْرُكُ بُرُوكَ الْبَعِيرِ»^(٤).

(١) صحیح.

(٢) ضعیف. أخرجه أبو داود: ٨٣٨، والترمذي: ٢٦٨، وابن ماجه: ٨٢٢.

(٣) صحیح. أخرجه أبو داود: ٨٤٠ و ٨٤١، والترمذي: ٢٦٩.

(٤) صحیح. أخرجه أبو داود: ٨٤٠ و ٨٤١، والترمذي: ٢٦٩..

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لې: پیغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تی: نه گهر که سیک له تيوه سوژده ی برد، با دهسته کانی دابنی پیش ههردوو نه ژنوی، با دانه بهزی بو سوژده وه کو دابه زینی و شتر.

بابهت: دانانې ههردوو دهست له گهل روخساردا بو سوژده بردن

۱۰۹۲- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَفَعَهُ، قَالَ: إِنَّ الْيَدَيْنِ تَسْجُدَانِ كَمَا يَسْجُدُ الْوَجْهُ، فَإِذَا وَضَعَ أَحَدُكُمْ وَجْهَهُ فَلْيَضَعْ يَدَيْهِ، وَإِذَا رَفَعَهُ فَلْيَرْفَعْهُمَا»^(۱).

واته: تينو عومهر (خوا لتيان رازی بی) ده لې: پیغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تی: ههردوو دهسته کان سوژده ده بن وه ک چون روخسار سوژده ده بات، نه گهر به کیک له تيوه روخساری دانا بو سوژده بردن، با ههردوو دهستی دابنیت، وه نه گهر روخساری بهرز کرده وه، با ههردوو دهستی بهرز بکاته وه.

بابهت: مروث له سر چند نه دام سوژده ده بات؟

۱۰۹۳- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْضَاءٍ، وَلَا يَكْفُفَ شَعْرَهُ وَلَا ثِيَابَهُ»^(۲).

واته: تينو عه عباس (خوا لتيان رازی بی) ده لې: فرمان کرا به پیغه مبهري ﷺ له سر جهوت نه دام سوژده بیات، وه با دهست وهر نه دات له قزو له پوشاکه که ی (له کاتی نوژن کردن).

راشه کردنی نهوهی مروث له سر چند نه دام سوژده ده بات

۱۰۹۴- «عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ﷺ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِذَا سَجَدَ الْعَبْدُ سَجَدَ مِنْهُ سَبْعَةٌ أَرَابٍ: وَجْهُهُ، وَكَفَاهُ، وَرُكْبَتَاهُ، وَقَدَمَاهُ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۸۹۲.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۰۹ و ۸۱۰ و ۸۱۲ و ۸۱۵ و ۸۱۶، ومسلم: ۲۲۷ و ۴۹۰/۲۳۱، وأبو داود: ۸۸۹ و ۸۹۰، والترمذي: ۲۷۳، وابن ماجه: ۸۸۳ و ۸۸۴ و ۱۰۴۰.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۹۱، وأبو داود: ۸۹۱، والترمذي: ۲۷۲، وابن ماجه: ۸۸۵.

واته: عه بیاسی کورې عه بدو لمو طه لیب ﷺ ده گیر یته وه: نه و گوئی لې بوو، پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: کاتې به نده سوژده ده بات حهوت نه ندایم جهسته ی له گه لیدا سوژده ده بن، رو خسارو، هه ردوو له پی و، هه ردوو نه ژنوی و، هه ردوو پییه کانی.

سوژده بردن له سر ناوچاوان

۱۰۹۵- ((عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَصُرْتُ عَيْنَيَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى جَبِينِهِ وَأَنْفِهِ أَتْرُ الْمَاءِ وَالطَّيْنِ مِنْ صُحْبِ لَيْلَةٍ إِحْدَى وَعِشْرِينَ))^(۱).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لې: به چاوی خوّم شوینه واری ناوو قورم بینی له ناوچاوانی پیغه مبهری خوا ﷺ له به یانی شهوی بیست و یه کی (مانگی په مه زان) دا.

سوژده بردن له سر لووت

۱۰۹۶- ((عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَمَرْتُ أَنْ أُسْجِدَ عَلَى سَبْعَةِ لَا أَكُفُّ الشَّعْرَ وَلَا الثِّيَابَ: الْجَبْهَةَ، وَالْأَنْفَ، وَالْيَدَيْنِ، وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَالْقَدَمَيْنِ))^(۲).

واته: ئیبنو عه بیاس (خوا ئیان رازی بی) ده گیر یته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموو یه تی: فه رمانم پی کراوه سوژده بیهم له سر حهوت نه ندایم، ده ستکاری قزو یو شاکیشم نه که م (حهوت نه ندایم کانیس بریتین له): ناوچاوان و لووت، هه ردوو دهست، هه ردوو نه ژنو، هه ردوو پی.

سوژده بردن له سر هه ردوو دهست

۱۰۹۷- ((عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: أَمَرْتُ أَنْ أُسْجِدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ: عَلَى الْجَبْهَةِ، وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى الْأَنْفِ، وَالْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ))^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ٦٦٩ و ٨١٣ و ٨٣٦ و ٢٠١٦ و ٢٠١٨ و ٢٠٢٧ و ٢٠٢٦ و ٢٠٤٠، ومسلم: ٢١٣ و ١١٦٧/٢١٦، وأبو داود: ١٣٨٢، وابن ماجه: ١١٧٥.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ٨٠٨، ومسلم: ٤٩٠، وأبو داود: ٨٨٩ و ٨٩٠، والترمذي: ٢٧٣، وابن ماجه: ٨٨٣ و ٨٨٤.

واتہ: ئینو عہبباس (خوا لییان رازی بی) ده گیریتته وه: پیغهمبهر ﷺ فہرموویہ تی: فہرمانم پیکراوه سوژده بیهم له سہر حہوت ئیسک، له سہر ناوچاوان و بہ دستی نامازہی بو لووتی کرد، ہہردوو دست، ہہردوو نہ ژنؤو، سہر بہنجہی ہہردوو پی.

بابت: سوژده بردن لسہر نہ ژنؤکان

۱۰۹۸- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَسْجُدَ عَلَى سَبْعِ، وَنَهَى أَنْ يَكْفِتَ الشَّعْرَ وَالْثِّيَابَ عَلَى يَدَيْهِ وَرُكْبَتَيْهِ وَأَطْرَافِ أَصَابِعِهِ، قَالَ سُفْيَانُ: قَالَ لَنَا ابْنُ طَاوُسٍ: وَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى جَنْبَيْهِ وَأَمَرَهَا عَلَى أَنْفِهِ قَالَ هَذَا وَاحِدٌ»^(۱).

واتہ: ئینو عہبباس (خوا لییان رازی بی) ده گیریتته وه: فہرمان کرا بہ پیغهمبهر ﷺ له سہر حہوت نہ ندام سوژده بیات، پیگریشی لیکراوه دستکاری قزو پوشاکی بکات، له سہر ہہردوو دستی و، ہہردوو نہ ژنؤی و، قہراغی پہنجہ کانی. سوفیان دہ لی: ئینو طاوس نامازہی بو کردین: ہہردوو دستی خستہ ناوچاوانی و، ہینای بہ سہر لووتی دا، وتی: ئەو دوانہ یہ کن (واتہ: لوت لہ گہل ناوچاوان دہ بی لہ سوژده دابنری).

بابت: سوژده بردن لسہر ہہدوو پیہہکان

۱۰۹۹- «عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِذَا سَجَدَ الْعَبْدُ سَجَدَ مَعَهُ سَبْعَةُ آرَابٍ: وَجْهَهُ، وَكَفَّاهُ، وَرُكْبَتَاهُ، وَقَدَمَاهُ»^(۲).

واتہ: عہبباسی کوری عہدولموطہ لیب ﷺ ده گیریتته وه: گوئی لی بوو پیغهمبہری خوا ﷺ دہیفہرموو: کاتن بہ نده سوژده دہبات ہہموو نہ ندامہ کان لہ گہ لیدا سوژده دہ بن: روخساری و ہہردوو لہ بی دستہ کانی و، ہہردوو نہ ژنؤکانی و، ہہردوو پیہہ کانی.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

بابهت: چه قاندنی ههردوو پت له سوژهدا

۱۱۰۰- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَأَتَيْتُهُ إِيَّهِ، وَهُوَ سَاجِدٌ وَقَدَمَاهُ مَنْصُوبَتَانِ وَهُوَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَبِكَ مِنْكَ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَتَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئی: شهوێک پیغه مبهرم ﷺ لئی ونبوو (له بی دهستم به ملاولادا ده کوتا) پیتی گه یستم، نهو له سوژهدا بوو ههردوو قاچی چه قاندبوو ده یفه رموو: خواجه په نا ده گرم به په زامه ندیت له وهی لیم توره بیت، وه به لیبوردنت له وهی سزام بدهیت، په نا ده گرم به زاتی تو (له شوینه واری سیفته کانی) تو، ناتوانم ستایش کردنت بزمیرم، وه کو نه وهی ته نها تو ده توانیت ستایشی خۆت بکهیت، به وهی شیاهه به مهزیت).

بابهت: کردنهوهی په نجه کانی ههردوو پت له سوژهدا

۱۱۰۱- «عَنْ أَبِي حَمِيدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَهْوَى إِلَى الْأَرْضِ سَاجِدًا جَافَى عَضُدَيْهِ عَنْ إِبْطَيْهِ، وَفَتَحَ أَصَابِعَ رِجْلَيْهِ»^(۲).

واته: نهبو حومهید ساعیدی ﷺ ده لئی: پیغه مبهرم ﷺ کاتی ده چوووه زهوی بو سوژده بردن، باله کانی دوور ده خسته وه له بنباله کانی و، په نجه کانی قاچیشی ده کرده وه.

بابهت: جیگای ههردوو دست له سوژهدا

۱۱۰۲- «عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَقُلْتُ: لَأَنْظُرَنَّ إِلَى صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَكَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ إِبْهَامَيْهِ قَرِيبًا مِنْ أُذُنَيْهِ، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ، فَكَانَتْ يَدَايَ مِنْ أُذُنَيْهِ عَلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي اسْتَقْبَلَ بِهِمَا الصَّلَاةَ»^(۳).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۷۲۶ و ۷۲۷ و ۹۵۷، والترمذي: ۲۹۲، وابن ماجه: ۸۱۰ و ۸۶۷ و ۹۱۲.

واته: وائیلی کوپی حوجر ﷺ ده لئ: پڕویشتم بۆ مه دینه، جا وتم: ده بی ته ماشای نوژی پیغه مبهری خوا ﷺ بکه م، ته کبیری کردو دهسته کانی بهرز کرده وه، هه تا بینیم ههردوو په نجه گه وره که ی هینایه ئاستی ههردوو گوئی، کاتی وستی بجیته رکوع ته کبیری کردو دهسته کانی بهرز کرده وه، پاشان سهری بهرز کرده وه و فرمووی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ)، پاشان ته کبیری کردو سوژده ی برد، دهسته کانی له ئاستی نه و جیگایه دانا بوو که نوژی بی دابه ست.

بابهت: قه ده غه کردن له راخستنی باله کان له سوژده دا

١١٠٣- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَا يَفْتَرِشُ أَحَدُكُمْ ذِرَاعَيْهِ فِي السُّجُودِ افْتِرَاشَ الْكَلْبِ»^(١).

واته: نه نه س ﷺ ده گپیته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فرموویته ی: با یه کیکتان باله کانی درێژ نه کاته وه و له سه ر زهوی رایان نه خات له سوژده دا، وه ک چۆن سه گ بال درێژ ده کاته وه و له سه ر زهوی رایان ده خات.

بابهت: چۆنیته ی سوژده بردن

١١٠٤- «عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ: وَصَفَ لَنَا الْبَرَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ السُّجُودَ فَوَضَعَ يَدَيْهِ بِالْأَرْضِ، وَرَفَعَ عَجِيزَتَهُ، وَقَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَفْعَلُ»^(٢).

واته: نه بو ئیسه ق، ده لئ: به پراء ﷺ وه سفی سوژده بردنی بۆ کردین، ههردوو دهستی خسته زهوی، سمتی بهرز کرده وه، وتی: بینیم پیغه مبهری خوا ﷺ به م شیوه ی ده کرد. (عَجِيزَةٌ): بریتیه له دواوه ی هه موو شتیک.

١١٠٥- «عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا صَلَّى جَنَى»^(٣).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٥٣٢ و ٨٢٢، ومسلم: ٤٩٢، وأبو داود: ٨٩٧، والترمذي: ٢٧٦، وابن ماجه: ٨٩٣.

(٢) ضعيف. أخرجه أبو داود: ٨٩٦.

(٣) صحیح.

واته: براء ﷺ ده گیریتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی نوژی بگردایه، بازووه کانی ده کرده وه له هردوو لاتهنیشته کانی دووری ده خستنه وه و سکیشی له زهوی بهرز ده کرده وه.

۱۱۰۶- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكِ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا صَلَّى فَرَجَّ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ»^(۱).

واته: عهبدووللای کوری مالیکی کوری بوحنینه ﷺ ده گیریتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی نوژی بگردایه دهسته کانی (باسکه کانی) له به کتر دوور ده خستنه وه، تا سپیایی بنیالی ده رده که وت.

۱۱۰۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَوْ كُنْتُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَأَبْصَرْتُ إِبْطَيْهِ، قَالَ أَبُو مَجَلَزٍ: كَأَنَّهُ قَالَ ذَلِكَ لِأَنَّهُ فِي صَلَاةٍ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: نه گهر له به ردهستی پیغه مبهری خوا ﷺ بوومایه و (راسته و خوله دواوهی بوومایه له کاتی نوژ کردن)، نه وه بنالییم ده بینی (به هوی نه وهی ده یکردنه وه) نه بو میجلهز ده لی: بویه نه وهی و تووه چونکه له نوژدا بووه.

۱۱۰۸- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَقْرَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكُنْتُ أَرَى عُفْرَةَ إِبْطَيْهِ إِذَا سَجَدَ»^(۳).

واته: عهبدووللای کوری نه قره م ﷺ ده لی: له گهل پیغه مبهری خوا ﷺ نوژم کرد سپیایی بن بالیم ده بینی کاتی سوژدهی بیردایه.

تیبینی: (عُفْرَةَ) سپیایی ته واو نیه، به لکو وه کو رهنگی روخساری زهوی وایه، مه بهستی شوینی ده رچوونی تووکه کانه له بنال، به تیکهل بوونی سپیایی پیست له گهل رهشایی تووک.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۹۰ و ۸۰۷ و ۲۵۶۴، ومسلم: ۴۹۵.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۷۴۶.

(۳) صحیح. أخرجه الترمذي: ۲۷۴، وابن ماجه: ۸۱.

بابهت: دوورخستنه وهى باسکه کان له لاتهنیشته کان له کاتى سوژده بردن

۱۱۰۹- «عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا سَجَدَ جَافَى يَدَيْهِ، حَتَّى لَوْ أَنَّ بِهِمَةً أَرَادَتْ أَنْ تَمُرَّ تَحْتَ يَدَيْهِ مَرَّتٌ»^(۱).

واته: مهيمونه (خوا لتي رازى بې) ده گيرپته وه: پيغه مبهري ﷺ کاتى سوژده ي بيردايه دهسته کاني له تهنیشته کاني دوور دهخستنه وه، تهنانت نه گهر بهرخنيک بيويستايه تپهر بيووايه به ژير بالي نه وه تپهر ده بوو.

بابهت: ريکبوونه وه له سوژده بردندا

۱۱۱۰- «عَنْ فَتَادَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: اغْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ، وَلَا يَبْسُطُ أَحَدُكُمْ ذِرَاعِيَهُ انْبِسَاطَ الْكَلْبِ، اللَّفْظُ لِإِسْحَاقَ»^(۲).

واته: فهتاده ده لتي: گويم له نه نهس بوو ﷺ گيرايه وه، پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: ريک ببنه وه له سوژده بردندا، وه بايه کيک له تيوه باله کاني دريژ نه کات وه کو چون سهگ بالي دريژ ده کات.

بابهت: ريک و راستکردنه وهى پشت له کاتى سوژده بردن

۱۱۱۱- «عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تُجْزِي صَلَاةً لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ فِيهَا ضَلْبَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ»^(۳).

واته: نه بو مهسعوود ﷺ ده لتي: پيغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: نويزيک دروست نيه پياو پشتي تيدا راست نه کاته وه له کاتى رکوع و سوژده بردن.

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۴۹۶، وأبو داود: ۸۹۸، وابن ماجه: ۸۸۰.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح. أخرجه أبو داود: ۸۵۵، والترمذي: ۲۶۵، وابن ماجه: ۸۷۰.

بابهت: قهدهغه کردن له دهنووكدانى قهله رهش (واته: سوژده بردنى خيرا)

١١١٢- «عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شَيْبِلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَلَاثٍ: عَنْ نَقْرَةِ الْغُرَابِ، وَافْتِرَاشِ السَّبْعِ، وَأَنْ يُوطَّنَ الرَّجُلُ الْمَقَامَ لِلصَّلَاةِ كَمَا يُوطَّنُ الْبَعِيرُ»^(١).

واته: عه بدورپه حمانى كورى شيبيل ﷺ ده گيرپته وه: پيغه مبهرى خوا ﷺ سى شتى قهدهغه كرده: دهنووكدانى قهله رهش (مه بهستى كورتى سوژه بردنه)، دريژ كردنى بال له سوژده داو بهرز نه كردنه وهى له زهوى، وه پياوئيك شوئيتيك ديارى بكات بو نوئژ كردن، وه كو چوئن و شتر له شوئنه كو نه كهى خوى نه بئ نه ژنو دانادات.

بابهت: قهدهغه كردنى ده ستكارى كردن و گرتنى قز له سوژده بردندا

١١١٣- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةٍ، وَلَا أَكْفُ شَعْرًا، وَلَا تَوْبًا»^(٢).

واته: ئيبنو عه بباس (خوا لتيان رازى بئ) ده گيرپته وه: پيغه مبهرى خوا ﷺ فهرموويه تى: فهرمانم پيكر او له سهر حهوت نه ندام سوژده بهم، وه قزو پو شاكم كو نه كه مه وه (بو نه وهى له خوئ بيبا ريزم).

بابهت: وپنهى نهو كه سهى نوئژ ده كات و

قزى هونيوه ته وهو كردوو په تى به په لكه

١١١٤- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّهُ رَأَى عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَارِثِ يُصَلِّي وَرَأْسُهُ مَعْفُوضٌ مِنْ وَرَائِهِ، فَقَامَ فَجَعَلَ يَحُلُّهُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ: مَا لَكَ وَرَأْسِي؟ قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِنَّمَا مَثَلُ هَذَا مَثَلُ الَّذِي يُصَلِّي وَهُوَ مَكْتُوفٌ»^(٣).

واته: عه بدوللاى كورى عه بباس (خوا لتيان رازى بئ) ده گيرپته وه، عه بدوللاى كورى حارثى بينى نوئژى ده كرد قزى له دواوه لوول دابوو (كردبووى به توپ)،

(١) حسن. أخرجه أبو داود: ٨٦٢، وابن ماجه: ١٤٢٩.

(٢) صحيح.

(٣) صحيح. أخرجه مسلم: ٤٩٢، وأبو داود: ٦٤٧.

ههستا قزی کرده وه، کاتی له نوژ بوویه وه روی کرده ئینو عه بیاس وتی: تو چ کارت به سهر منه وهیه؟ نهویش وتی: من گویم لی بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: به راستی نمونه ی ئەمه (واته: قز لولدان) وه کو که سیک وایه نوژ بکات و ههردوو دهستی به سترابیتته وه.

قهده غه کردن له دهستکاری کردنی پۆشاک له کاتی سوژده بردن

١١١٥- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ، وَنَهَى أَنْ يَكُفَّ الشَّعْرَ وَالثِّيَابَ»^(١).

واته: ئینو عه بیاس (خوا لیان رازی بی) ده لی: فرمان کرا به پیغه مبهری ﷺ له سهر چهوت ئیسک سوژده بیات، قهده غهشی لیکراوه دهستکاری قزو پۆشاک بکات.

بابهت: سوژده بردن له سهر جلو بهرگ

١١١٦- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالظَّهَائِرِ سَجَدْنَا عَلَى تِيَابِنَا اتِّقَاءَ الْحَرِّ»^(٢).

واته: نه نهس ﷺ ده لی: ئیمه کاتی له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ نوژی نیوه پومان ده کرد، سوژده مان له سهر جلو بهرگه کانمان ده برد بو خوپاراستن له (تینی) گه رما.

بابهت: فرمان کردن به تهواو کردن سوژده بردن

١١١٧- «عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَتَمُّوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ، فَإِنَّهُ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ خَلْفِ ظَهْرِي فِي رُكُوعِكُمْ وَسُجُودِكُمْ»^(٣).

واته: نه نهس ﷺ ده گپ یتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموو یه تی: رکوع و سوژده کانتان تهواو بکن، سویند به خوا من دواوهی خوم له رکوع و سوژده کانتاندا ده تانبینم.

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٢٨٥ و ٥٤٢ و ١٢٠٨، ومسلم: ٦٢٠، وأبو داود: ٦٦٠، والترمذي: ٥٨٤، وابن ماجه: ١٠٣٣.

(٣) صحیح.

بابهت: قهدهغه کردن له قورئان خویندن له سوژدهدا

۱۱۱۸- «عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: نَهَانِي جَبِّي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَلَاثٍ: لَا أَقُولُ نَهَى النَّاسَ نَهَانِي عَنْ تَخْتِمِ الذَّهَبِ، وَعَنْ لُبْسِ الْقَسِيِّ، وَعَنْ الْمُعْصَفْرِ الْمُقَدَّمَةِ، وَلَا أَقْرَأُ سَاجِدًا وَلَا رَاكِعًا»^(۱).

واته: عهلی کوری نه بو طالیب رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: خو شه ویستم سنی شتی لئ قهدهغه کردم: نالیم قهدهغه له خه لکی کردوه، قهدهغه لی کردم له له ده ست کردنی زپرو له پو شینی جلو به رگی قه سی و (المُعْصَفَرُ الْمُقَدَّمَةُ) (که بریتیه له جلو به رگیک په نگ کراوه و په نگیکی سووری توخ ده به خشی)، وه له سوژده و رکوعدا قورئان نه خوینم.

۱۱۱۹- «عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَقْرَأُ رَاكِعًا أَوْ سَاجِدًا»^(۲).

واته: ئیبنو شیهاب ده لئ: ئیبراهیمی کوری عه بدوللا هه والی پیدام، باوکی بو ی باسکرده، که نه و گونی لئ بوو عه لی (خوا لیان رازی بی) وتی: پیغه مبه ری خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قهدهغه لی کردم قورئان بخوینم له کاتی رکوع، یان سوژده بردن.

بابهت: فه رمان کردن به زور پارانه وه له کاتی سوژده بردندا

۱۱۲۰- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَشَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السِّتْرَ وَرَأَسَهُ مَعْصُوبٌ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ قَدْ بَلَغْتُ «ثَلَاثَ مَرَاتٍ» إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ مُبَشِّرَاتِ النَّبُوءَةِ إِلَّا الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الْعَبْدُ أَوْ تَرَى لَهُ، أَلَا وَإِنِّي قَدْ نُهِيتُ عَنِ الْقِرَاءَةِ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ، فَإِذَا رَكَعْتُمْ فَعَظُمُوا رَبُّكُمْ، وَإِذَا سَجَدْتُمْ فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ فَإِنَّهُ قِمْنٌ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ»^(۳).

واته: عه بدوللا ی کوری عه بیاس (خوا لیان رازی بی) ده لئ: پیغه مبه ر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ له وه خو شیهی که تییدا مرد، په رده ی ژووره که ی لبرد سه ری به ستر ابو، فه رموی: خوا به بیگومان په یامم که یاند «سنی جار» هیچ له مزده دانی پیغه مبه رایتی نه ما

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

مه گهر خهوی چاک، بهنده خوی ببینی، یان پیوهی ببیری، ئاگادار بن من ڕینگرم لیکراوه له قورئان خویندن له کاتی رکوع و سوژدهدا، جا کاتی رکوعتان برد پهروهرداری تیدا به مهزن ڕابگرن، وه کاتی سوژدهتان برد زۆر بپارینهوه شیاهه لیتان وهربگیری.

بابهت: پارانهوه له سوژدهدا

۱۱۲۱- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَثَّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ نَبْتِ الْحَارِثِ وَبَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَهَا، فَرَأَيْتُهُ قَامَ لِحَاجَتِهِ فَأَتَى الْقِرْبَةَ فَحَلَّ شِنَاقَهَا، ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءاً بَيْنَ الْوُضُوءَيْنِ، ثُمَّ أَتَى فِرَاشَهُ فَنَامَ، ثُمَّ قَامَ قَوْمَةً أُخْرَى فَأَتَى الْقِرْبَةَ فَحَلَّ شِنَاقَهَا، ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءاً هُوَ الْوُضُوءُ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي وَكَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي سَمْعِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي بَصَرِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ تَحْتِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ فَوْقِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي نُورًا، وَعَنْ يَسَارِي نُورًا، وَاجْعَلْ أَمَامِي نُورًا، وَاجْعَلْ خَلْفِي نُورًا، وَأَعْظَمْ لِي نُورًا، ثُمَّ نَامَ حَتَّى نَفَخَ، فَأَتَاهُ بِلَالٌ فَأَيَّقَظُهُ لِلصَّلَاةِ»^(۱).

واته: ئینو عه بیاس (خوا لیتان ڕازی بێ) ده لێ: له لای پورم مهیمونهی کچی حاریته خهوتم، (که خیزانی پیغه مبه ڕ (بوو) پیغه مبه ریش ﷺ له لای خهوت، بینیم هه لسا بۆ سه رئاو کردن، هات بۆ لای جهوه نه که ده مه که ی کرده وه، پاشان ده ستوێزی گرت به ده ستوێز گرتنیکی مام ناوه ند، پاشان هات بۆ سه ر جینگاکه ی و خهوت، پاشا جارێکی تر هه لسا و چوو بۆ لای جهوه نه که وه په ته که ی کرده وه، پاشان ده ستوێزیکی گرت به تیرو ته سه لی، پاشان هه لسا نوێزی کردو له سوژدهیدا ده یفه رموو: خواجه پووناکی بخه یته ناو دلمه وه، وه پووناکی بخه یته بیستنه وه، وه پووناکی بخه یته بینمه وه، وه پووناکی بخه یته خوارومه وه، وه پووناکی بخه یته سه روومه وه، وه پووناکی بخه یته لای راست و لای چه پم، پووناکی له پیشه وه م دابنیت، پووناکی له پشتمیشه وه دابنیت، وه پووناکیم بۆ مه زن بکه ی، پاشان خهوت هه تا پر خه ی کرد، بیلال هات بۆ لای له خه وه لیساند بۆ نوێز.

جۆریکی تر له پارانهوه له سوژدهدا

۱۱۲۲- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئی: پیغمبر ﷺ له رکوع و سوژدهدا ده یفرموو: (سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي) واته: پاک و بیگهردی و ستایش بو تو ته ی پهروهردگارمان، خواجه لیم خو شبه.

جۆریکی تر له پارانهوه له سوژدهدا

۱۱۲۳- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»^(۲).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئی: پیغمبر ﷺ له رکوع و سوژدهدا ده یفرموو: پاک و بیگهردی و ستایش بو تو ته ی پهروهردگارمان، خواجه لیم خو شبه.

جۆریکی تر له پارانهوه له سوژدهدا

۱۱۲۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مِنْ مَضَجِهِ فَجَعَلْتُ أَلْتَمِسُهُ، وَظَنَنْتُ أَنَّهُ أَتَى بَعْضَ جَوَارِيهِ، فَوَقَعْتُ يَدِي عَلَيْهِ وَهُوَ سَاجِدٌ وَهُوَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ»^(۳).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئی: پیغمبر ﷺ لئی ونبو له شوینی خه و تنه که ی دهستم به ملاولادا ده برد بیدوزمه وه، گومانی ته وهم برد پو شتبییت بو لای یه کیکی له که نیزه که کانی، دهستم بهری کهوت له سوژدهدا بوو ده یفرموو: خواجه لیم خو شبه له وهی شار دومه ته وهو له وهشی ناشکرام کردوه.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

١١٢٥- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ أَتَى بَعْضَ جَوَارِيهِ، فَطَلَبْتُهُ فَإِذَا هُوَ سَاجِدٌ يَقُولُ: رَبِّ اغْفِرْ لِي مَا أَسْرَزْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ»^(١).

واته: عائشه (خوا لتي رازی بی)، ده لی: پیغه مبهری خوام ﷺ لی ونبوو گومانی نهوهم برد پوشتبیت بو لای یه کتیک له که نیزه که کانی، (بو جووت بوون) به ده ستم گه پام به دوایدا، بینیم له سوژدهدا بوو ده یفه رموو: خوایه لیم خو شبه نهوهی شاردومه تهوهو نهوهشی ناشکرام کردوه.

جۆریکی تر له پارانوه له سوژدهدا

١١٢٦- «عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا سَجَدَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ فَأَحْسَنَ صُورَتَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ»^(٢).

واته: علی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپریتهوه: پیغه مبهری ﷺ کاتی سوژدهی بیردایه ده یفه رموو: خوایه تهنها سوژدهم بو تو بردو ته سلیمی تو بووم و پروام به تو هینا، پوخسارم سوژدهی برد بو نهو خوایهی دروستی کردوهو وینهی کیشاوه به چاکترین شیوه، وه بیستن و بینینی بو کو کردو تهوه، پاکی و بیگهردی بو چاکترینی به دیهینه رانه.

جۆریکی تر له پارانوه له سوژدهدا

١١٢٧- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، وَأَنْتَ رَبِّي، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ الْخَالِقِينَ»^(٣).

واته: جابری کوری عهبدو لّلا (خوا لیان رازی بی) ده گپریتهوه: پیغه مبهری ﷺ له سوژدهیدا ده یفه رموو: خوایه تهنها سوژدهم بو تو بردو پروام به تو هیناوهو ته سلیمی تو بووم، تو پهروه ردگاری منی، پوخسارم سوژدهی برد بو نهو خوایهی دروستی

(١) صحیح.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح.

کردووه، وینهى کيشاوه به چاکترین شیوه، وه بیستن و بینینی بو کۆکردۆتهوه، پاکی و بیگهردی بو چاکترینی به ديهينه رانه.

جۆریكى تر له پارانهوه له سوژهدا

١١٢٨- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يُصَلِّي تَطَوُّعًا قَالَ إِذَا سَجَدَ: اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسَلْتُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ الْخَالِقِينَ»^(١).

واته: موحه ممه دى كورى سه له مه ﷺ ده گيریتته وه: پيغه مبه ر ﷺ كاتى هه لسا بابه بو شه و نويز، نويزى سوننه تى ده كرد، كاتى بچو وايه ته سوژده ده يفه رموو: خوايه ته نها سوژده م بو تو بردو پروام به تو هيناوه و ته سلیمی تو بووم، خوايه تو پهروه ردگارى منى، روخسارم سوژده ی برد بو نه و خوايه ی دروستی کردوه، وینهى کيشاوه به چاکترین شیوه، وه بیستن و بینینی بو کۆکردۆتهوه، پاکی و بیگهردی بو چاکترینی به ديهينه رانه.

جۆریكى تر له پارانهوه له سوژهدا

١١٢٩- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِ الْقُرْآنِ بِاللَّيْلِ: سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ»^(٢).

واته: عائشه (خوا لى رازى بى) ده گيریتته وه: پيغه مبه ر ﷺ له سوژده بردنى قورئان له شهودا ده يفه رموو: روخسارم سوژده ی برد بو نه و خوايه ی دروستی کردوه و بیستن و بینینی بو کۆکردۆتهوه به هیزو توانای خوی.

جۆریكى تر له پارانهوه له سوژهدا

١١٣٠- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَوَجَدْتُهُ وَهُوَ سَاجِدٌ وَصُدُورُ قَدَمَيْهِ نَحْوَ الْقِبْلَةِ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَأَعُوذُ بِمُعَافَاتِكَ مِنْ عِقَابِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ»^(٣).

(١) صحيح الإسناد.

(٢) صحيح. أخرجه أبو داود: ١٤١٤، والترمذي: ٥٨٠ و ٣٤٢٥.

(٣) صحيح. أخرجه الترمذي: ٣٤٩٣.

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی) ده لئی: شهو یک پیغه مبهری خوام ﷺ لئی ونبوو، (به ده ست ده گه رام به دوایدا) بینمه ووه له سوژده دا بوو، پرووی پییه کانی به ره و قبیله بوو، گویم لئی بوو ده یفه رموو: خوا به په نا ده گرم به ره زامه ندیت له وهی لیم توره بیت، وه به لیبور دنت له وهی سزام بدهیت، په نا ده گرم به زاتی تو له (شوینه واری سیفه ته کانی) تو، ناتوانم ستایش کردنت بژمیرم وه کو نه وهی ته نها تو ده توانیت ستایشی خوت بکهیت به وهی شیاوه به مهز نیت.

جوړیکي تر له پارانه ووه له سوژده دا

۱۱۳۱- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ ذَهَبَ إِلَى بَعْضِ نِسَائِهِ، فَتَحَسَّسْتُهُ فَإِذَا هُوَ رَاكِعٌ أَوْ سَاجِدٌ، يَقُولُ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، فَقَالَتْ: يَا بِي أَنْتَ وَأُمِّي إِنِّي لَفِي شَأْنٍ، وَإِنَّكَ لَفِي آخِرٍ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بی)، ده لئی: شهو یک پیغه مبهری خوام ﷺ لئی ونبوو، گومانم برد پوشتیبت بو لای هندی له خیزانه کانی، جا ههستم پیکرد (له ویه و نه پوشتووه) جا له رکوع بوو، یان له سوژده بوو، ده یفه رموو: خوا به پاک و بیگه ردی و ستایش بو تو هیچ په رستراو یک نیه به حهق جگه له تو، (عائشه ش) وتی: دایک و باوکم به قوربانت بیت من له شتی کد ام (گومانم برد بو شتیکی تر که بریتی بوو له چوونه لای خیزانه کانت) توش له شتیکی دیکه دابووی، (واته: که چی توش خه ریکی په رستشی خوی مهز نی).

جوړیکي تر له پارانه ووه له سوژده دا

۱۱۳۲- «عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: فَمُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَبَدَأَ فَاسْتَأْذَنَ وَتَوَضَّأَ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى فَبَدَأَ فَاسْتَفْتَحَ مِنَ الْبَقَرَةِ، لَا يَمُرُّ بِآيَةِ رَحْمَةٍ إِلَّا وَقَفَ وَسَأَلَ، وَلَا يَمُرُّ بِآيَةِ عَذَابٍ إِلَّا وَقَفَ يَتَعَوَّذُ، ثُمَّ رَكَعَ فَمَكَتَ رَاكِعًا بِقَدْرِ قِيَامِهِ، يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ: سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ وَالْمَلَكُوتِ وَالْكَبْرِيَاءِ وَالْعِظَمَةِ، ثُمَّ سَجَدَ بِقَدْرِ رُكُوعِهِ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ وَالْمَلَكُوتِ وَالْكَبْرِيَاءِ وَالْعِظَمَةِ، ثُمَّ قَرَأَ آلَ عِمْرَانَ، ثُمَّ سُورَةَ، ثُمَّ سُورَةَ، فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۸۵.

(۲) صحیح.

واته: عه‌وفی کوری مالیک ﷺ ده‌لی: له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ری ﷺ هه‌لسام سه‌ره‌تا سیواکی کردو ده‌ست‌نوژی گرت، پاشان هه‌لساو نوژی کرد، سه‌ره‌تا ده‌ستی به‌خویندنی (سووره‌تی) به‌قه‌ره کرد، تینه‌ده‌په‌ری به‌لای هیچ ئایه‌تیکی په‌حمه‌تدا ئیلا ده‌وه‌ستاو ده‌پارایه‌وه، وه تینه‌ده‌په‌ری به‌لای هیچ ئایه‌تیکی سزادا ئیلا ده‌وه‌ستاو په‌نای ده‌گرت (به‌خوا له‌و سزایه)، پاشان رکوعی بردو مایه‌وه به‌ئه‌ندازه‌ی وه‌ستانی، له‌رکوعدا ده‌یفه‌رموو: پاکی و بیگه‌ردی بو تویه ئه‌ی خاوه‌ن گه‌وره‌یی و ده‌سه‌لات و مه‌زنی، پاشان سوژده‌ی ده‌برد به‌ئه‌ندازه‌ی رکوع بردنه‌که، له‌سوژده‌که‌یدا ده‌یفه‌رموو: پاکی و بیگه‌ردی بو تویه ئه‌ی خاوه‌ن گه‌وره‌یی و ده‌سه‌لات و مه‌زنی، پاشان (سووره‌تی) ئالی عیمرانی خویند، پاشان سووره‌تیک، پاشان سووره‌تیک، هه‌ر وه‌کو ئه‌وه‌ی کرد.

جۆریکی تر له‌پارانوه‌ له‌ سوژده‌دا

۱۱۳۳- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَاسْتَفْتَحَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ، فَقَرَأَ بِمِائَةِ آيَةٍ لَمْ يَرْكَعْ، فَمَضَى قُلْتُ: يَخْتُمُهَا فِي الرَّكْعَتَيْنِ، فَمَضَى قُلْتُ: يَخْتُمُهَا ثُمَّ يَرْكَعْ، فَمَضَى حَتَّى قَرَأَ سُورَةَ النَّسَاءِ، ثُمَّ قَرَأَ سُورَةَ آلِ عِمْرَانَ، ثُمَّ رَكَعَ نَحْوًا مِنْ قِيَامِهِ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ وَأَطَالَ الْقِيَامَ، ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى لَا يَمُرُّ بآيَةٍ تَخْوِيفٍ أَوْ تَعْظِيمٍ لِلَّهِ ﷻ إِلَّا ذَكَرَهُ»^(۱).

واته: حوزه‌یفه‌ ﷺ ده‌لی: شه‌ونک له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ری ﷺ خوا ﷺ نوژی کرد، به‌سووره‌تی به‌قه‌ره ده‌ستی پیکرد، سه‌د ئایه‌تی خویند رکوعی نه‌برد هه‌ر به‌رده‌وام بوو، وتم: له‌دوو پرکاتدا ته‌واوی ده‌کات، هه‌ر به‌رده‌وام بوو وتم: ته‌واوی ده‌کات ئینجا ده‌چیته‌ رکوع، هه‌ر به‌رده‌وام بوو تا سووره‌تی نیسائیشی خویند، پاشان ئالی عیمران، پاشان رکوعی برد به‌ئه‌ندازه‌ی وه‌ستانه‌که‌ی، له‌رکوعدا ده‌یفه‌رموو: پاکی و بیگه‌ردی بو په‌روه‌ردگاری مه‌زمن، پاکی و بیگه‌ردی بو په‌روه‌ردگاری

(۱) صحیح.

مه زلم، پاکي و بېگه ردی بۇ په روه ردگاري مه زلم، پاشان سه ری بهرز کرده وه و فرموی: خوا ستایشی نه و که سه ده بیستی و وهرده گرت، خواهه ستایش ته نها بۇ تویه، ماویه کی زور له وه ستاندا ده مایه وه، پاشان سوژده ی دهرده سوژده ی دریز ده کرده وه، له سوژده دا ده یفه رموو: پاک و بېگه ردی بۇ په روه ردگاري بهرز، پاک و بېگه ردی بۇ په روه ردگاري بهرز، پاک و بېگه ردی بۇ په روه ردگاري بهرز، تینه ده په ری به لای نایه تی ترس یان به گوره دانانی خوا، نیلا زیکرو یادی (خوای) ده کرد.

جوریکي تر له پارانه وه له سوژده دا

۱۱۳۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحٌ قُدُوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ»^(۱).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بې) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ له رکوع و سوژده دا ده یفه رموو: نه ی خواهه پاکي بېگه ردی و گوره یی و پیروزی بۇ تویه په روه ردگاري فریشته کان و پرووح.

ژماره ی ته سبیح کردن له سوژده دا

۱۱۳۵- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشْبَهَ صَلَاةَ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ هَذَا الْقَمِيِّ يَغْنِي عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَحَزَرْنَا فِي رُكُوعِهِ عَشْرَ تَسْبِيحَاتٍ، وَفِي سُجُودِهِ عَشْرَ تَسْبِيحَاتٍ»^(۲).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لئی هیچ که سم نه بی نیوه نویزی له نویزی پیغه مبهری خوا ﷺ بچیت وه کو نویزی نه م پیاوه، واته: عومه ری کوری عه بدولعه زیز، نه ندازه ی نویزه که یمان کرد له رکوعدا ده جار ته سبیحاتی کرد، له سوژده شدا ده جار ته سبیحاتی کرد.

(۱) صحیح.

(۲) ضعیف. أخرجه أبو داود: ۸۸.

بابهت: رینگهدان به نهکردنى زىکر له سوژدهدا

۱۱۳۶ - «عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ وَنَحْنُ حَوْلَهُ إِذْ دَخَلَ رَجُلٌ فَأَتَى الْقِبْلَةَ فَصَلَّى، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعَلَى الْقَوْمِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَعَلَيْكَ، أَذْهَبَ فَصَلَّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، فَذَهَبَ فَصَلَّى فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْمُقُ صَلَاتَهُ، وَلَا يَدْرِي مَا يَعِيبُ مِنْهَا، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعَلَى الْقَوْمِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَعَلَيْكَ، أَذْهَبَ فَصَلَّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، فَأَعَادَهَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، فَقَالَ الرَّجُلُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا عِيبٌ مِنْ صَلَاتِي؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّهَا لَمْ تَتِمَّ صَلَاةٌ أَحَدِكُمْ حَتَّى يُسْبِغَ الْوُضُوءَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ ﷻ، فَيَغْسِلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ، وَيَمْسَحَ بِرَأْسِهِ وَرِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ اللَّهُ ﷻ وَيَحْمَدُهُ وَيُجَدِّدُهُ - قَالَ هَمَّامٌ: وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: وَيَحْمَدُ اللَّهَ، وَيُجَدِّدُهُ، وَيُكَبِّرُهُ قَالَ: فَكِلَاهُمَا قَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ - قَالَ: وَيَقْرَأُ مَا تَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ وَأَذِنَ لَهُ فِيهِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ وَيَرْكَعُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ وَتَسْتَرُخِي، ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، ثُمَّ يَسْتَوِي قَائِمًا حَتَّى يُقِيمَ صُلْبَهُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ وَيَسْجُدُ حَتَّى يُمَكِّنَ وَجْهَهُ، وَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: جَنِّهْتُهُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ، وَتَسْتَرُخِي، وَيُكَبِّرُ فَيَرْفَعُ حَتَّى يَسْتَوِي قَاعِدًا عَلَى مَفْعَدَتِهِ وَيُقِيمَ صُلْبَهُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ فَيَسْجُدُ حَتَّى يُمَكِّنَ وَجْهَهُ وَيَسْتَرُخِي، فَإِذَا لَمْ يَفْعَلْ هَكَذَا لَمْ تَتِمَّ صَلَاتُهُ»^(۱).

واته: ريفاعه‌ى كورى رافيع رضى الله عنه ده‌لى: له كاتيكدا پيغه‌مبه‌رى خوا رضى الله عنه دانىشتبوو، تيمه‌ش له ده‌وروبه‌رى بووين له ناكاو پياونىك هاته مزگه‌ته‌وه، پرووى كرده قىبله‌و نوئزى كرد، كاتى نوئزه‌كه‌ى ته‌واو كرد هات سلاوى كرد له پيغه‌مبه‌رى خوا رضى الله عنه و له خه‌لكى، پيغه‌مبه‌رىش وه‌لامى دايه‌وه‌وه فهرمووى: (وعلىك) بگه‌پريه‌وه نوئزه‌كه‌ى كه‌ى بگه چونكه به‌راستى تو نوئزت نه‌كردوه، گه‌رايه‌وه نوئزى كرد، پيغه‌مبه‌رى خوا رضى الله عنه ته‌ماشاي نوئزه‌كه‌ى ده‌كرد، نه‌يده‌زانى ناته‌واوى نوئزه‌كه‌ى له كوئدايه، كاتى نوئزه‌كه‌ى ته‌واو كرد، هات بو لاي پيغه‌مبه‌رى خوا رضى الله عنه سلاوى لى كرد، هه‌روه‌ها له خه‌لكه‌كه‌يش، پيغه‌مبه‌رى خوا رضى الله عنه پي فهرموو: (وعلىك) بگه‌پريه‌وه نوئزه‌كه‌ى، چونكه به‌راستى تو نوئزت نه‌كردوه، دوو بو سى جار ته‌وه‌ى پى دووباره كرده‌وه، پياوه‌كه‌وتى: نه‌ى پيغه‌مبه‌رى خوا، چ كه‌موكوپه‌كت له نوئزه‌كه‌مدا به‌دى كرد؟ پيغه‌مبه‌رى خوا رضى الله عنه فهرمووى: نوئزى به‌كيكتان ته‌واو نابيت تا به چاكى ده‌ستنوئزه‌ نه‌گرئ وه‌كو

(۱) صحيح.

چۆن خوا فهرمانی کردوه، دهسته کانی و پوخساری دهشۆری تا تانیشکه کانی، پاشان سهری مهسح ده کات له گه ل ههردوو قاچه کانی تا قوله پینی، پاشان (اللَّهُ أَكْبَرُ) ده کات و ستایشی خوا ده کات و به گه وره ی راده گری، هومام وتی: گویم لئ بوو دهیوت: وه ستایشی خوا ده کات و به گه وره ی راده گری و (اللَّهُ أَكْبَرُ) ده کات، وتی: ههردوو کیانم لیه وه بیستوه دهیوت: پیغه مبهری خوا ﷺ فرموویه تی: چهند نه زانی له قورئان بخوینی (له دوا ی خویندنی سووره تی فاتحه) له وه ی خوا ﷺ فیری کردوه و مؤله تی پتی داوه، پاشان ته کبیر ده کات و رکوع ده بات تا جومگه کانی ئارام ده بنه وه، پاشان ده لی: خوا ستایشی ئه و که سه ده بیستی و ورده گری، پاشان به پیوه ده وهستی تا برپه ی پشتی راست ده بیته وه، پاشان ته کبیر ده کات و سوژده ده بات تا پوخساری له سه ر زه وی داده نی، گویم لئ بوو ده یفه رموو: ناوچاوانی تا جومگه کانی ئارام ده بنه وه، وه ته کبیر ده کات و بهرز ده بیته وه تا به ته واوی داده نیشیت و پشتی راست ده بیته وه، پاشان ته کبیر ده کات و سوژده ده بات تا پوخساری داده نی، ئه گه ر به م شیه یه ی نه کرد نوێزه که ی ته واو نه کردوه.

نزیکترین کاتی بنده له خوا ی بالاده ست

۱۱۳۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ عِنْدَكَ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثَرُوا الدُّعَاءَ»^(۱).

واته: ئه بو هورهیره ﷺ ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فرموویه تی: نزیکترین کاتی بنده له پهروه ردگاری ئه و کاته یه که له سوژده دایه بویه زۆر نزا بکه ن.

فهزل و گه وره یی سوژده بردن

۱۱۳۸- «عَنْ رَبِيعَةَ بِنِ كَعْبِ الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ آتِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِوَضُوئِهِ وَيَحَاجَّتِهِ، فَقَالَ: سَلْنِي؟ قُلْتُ: مُرَافَقَتِكَ فِي الْجَنَّةِ، قَالَ: أَوْ غَيْرَ ذَلِكَ، قُلْتُ: هُوَ ذَاكَ، قَالَ: فَأَعْنِي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۸۲، وأبو داود: ۸۷۵.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۸۹، وأبو داود: ۱۳۲۰.

واته: ره بیعه ی کوری که عبی ئه سله می ﷺ ده لئی: من ده هاتم بۆ لای پیغه مبهری خوا ﷺ ناوی ده ستوژی سهر تاوم بۆی ئاماده ده کرد، فه رمووی: داوام لئی بکه؟ وتم: هاوړییه تیت له به هه شتدا، فه رمووی: ئه ی جگه له وه (داوا کاریترت نیه)؟ وتم: ته نها ئه وه، فه رمووی: دانبگره به خو داو یار مه یتم بده به زۆر سوژده بردن.

بابه ت: پاداشتی ئه و که سه ی ته نها یه ک سوژده بۆ خوا ﷺ ده بات

١١٣٩- «حَدَّثَنِي مَعْدَانُ بْنُ طَلْحَةَ الْيَعْمُرِيُّ، قَالَ: لَقِيتُ تُوْبَانَ بْنَ مَوْلى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: دُلِّي عَلَى عَمَلٍ يَنْفَعُنِي، أَوْ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ، فَسَكَتَ عَنِّي مَلِيًّا، ثُمَّ التَفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ: عَلَيْكَ بِالسُّجُودِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ ﷻ بِهَا دَرَجَةً، وَحَطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ قَالَ مَعْدَانُ: ثُمَّ لَقِيتُ أَبَا الدُّدَاءِ، فَسَأَلْتُهُ عَمَّا سَأَلْتُ عَنْهُ تُوْبَانَ، فَقَالَ لِي: عَلَيْكَ بِالسُّجُودِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ ﷻ بِهَا دَرَجَةً، وَحَطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ»^(١).

واته: مه عدانی کوری طه لحه ی یه عموری ده لئی: گه یشتم به ئه و بان ﷺ مه ولای پیغه مبهری خوا ﷺ وتم: کرده وه یه کم پئی نیشان بده سوو دم پیبگه یه نئی، یان بمخاته به هه شته وه، ما وه یه کی زۆر لیم بیده نگ بوو، پاشان لای لیم کرده وه فه رمووی: ده ست بگره به سوژده بردنی زۆر، من گویم لئی بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: هیچ به نده یه ک نیه سوژده یه ک بۆ خوا بیات ئیلا به هۆیه وه خوا ﷺ پله یه ک به رزی ده کاته وه، هه له یه کیشی بۆ لاده بات، مه عدان ده لئی: پاشان گه یشتم به ئه بو ده پداء پرسیارم لیکرد له وه ی پرسیارم کردبوو له ئه و بان، پئی وتم: ده ست بگره به سوژده بردنی زۆر، چونکه من گویم لئی بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: هیچ به نده یه ک نیه سوژده یه ک بۆ خوا بیات ئیلا به هۆیه وه خوا ﷺ پله یه ک به رزی ده کاته وه، هه له یه کیشی لئی لاده بات.

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ٤٨٨، والترمذی: ٢٨٨، وابن ماجه: ١٤٢٢.

بابهت: جینگای سوژده بردن

۱۱۴۰- «عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ، قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ، وَأَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَحَدَّثَ أَحَدُهُمَا حَدِيثَ الشَّفَاعَةِ وَالْآخَرَ مُنِصَّتٍ، قَالَ: فَتَأْتِي الْمَلَائِكَةُ فَتَشْفَعُ وَتَشْفَعُ الرَّسُولُ وَذَكَرَ الصَّرَاطَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُجِيزُ، فَإِذَا فَرَعَ اللَّهُ ﷻ مِنَ الْقَضَاءِ بَيْنَ خَلْفِهِ وَأَخْرَجَ مِنَ النَّارِ مَنْ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَ أَمَرَ اللَّهُ الْمَلَائِكَةَ وَالرَّسُولَ أَنْ تَشْفَعَ، فَيُعْرِفُونَ بِعَلَامَاتِهِمْ إِنَّ النَّارَ تَأْكُلُ كُلَّ شَيْءٍ مِنْ ابْنِ آدَمَ إِلَّا مَوْضِعَ السُّجُودِ، فَيُصَبُّ عَلَيْهِمْ مِنْ مَاءِ الْجَنَّةِ فَيَبْتُؤُونَ كَمَا تَبْتُ الْجِبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ»^(۱).

واته: عهطائی کوری به زید ده لئی: له لای نه بو هوره یرو نه بو سه عید (خوا لیمان رازی بی) دانیشتیوم، به کیکیان باسی فهرمووده ی شه فاعه تی کردو، نه وی تریان بیده نگ بوو، وتی: فریشته کان دین و تکاو شه فاعه ت ده که ن پیغه مبه رانیش شه فاعه ت ده که ن، وه باسی (الصَّرَاطَ) واته: پردی سپراتی کرد، وتی: پیغه مبه ری خوا ﷺ فهرموویه تی: من به که م که س ده بم مؤله تم پی ده دریت به سه ری دا تیهر ده بم، جا کاتی خوی زالی پایه دار له دادگری کردن ده بیته وه له نیوان دروستکراوه کانی، وه له ناگر ده ری دینی نه وه ی ده یه وی ده ری بینی، خوا فهران به فریشته کان و پیغه مبه ران ده کات شه فاعه ت بکه ن، به نیشانه کانیان ده ناسرینه وه که به راستی ناگر هه موو شتیک ده خوات (ده سوتینی) له نه وه ی نادم، جگه له شوینی سوژده کانی، ناوی به هه شت ده کریت به سه ریاندا چه که ره ده که ن، (گوشتیان ده رویتنه وه) وه کو چون توو له ده وروربه ری لیتهی لافاو چه که ره ده کات.

بابهت: نایا دروسته سوژده یه که له سوژده که ی تر دریز تر بی؟

۱۱۴۱- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي إِحْدَى صَلَاتِي الْعِشَاءِ وَهُوَ حَامِلُ الْحَسَنِ أَوْ حُسَيْنًا، فَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَوَضَعَهُ، ثُمَّ كَبَّرَ لِلصَّلَاةِ فَصَلَّى فَسَجَدَ بَيْنَ ظَهْرَانِي صَلَاتِهِ سَجْدَةً أَطَالَهَا، قَالَ أَبِي: فَرَفَعْتُ رَأْسِي وَإِذَا الصَّبِيُّ عَلَى ظَهْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَهُوَ سَاجِدٌ فَرَجَعْتُ إِلَى سُجُودِي، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصَّلَاةَ قَالَ النَّاسُ:

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۶۵۷۳ و ۷۴۲۷، ومسلم: ۱۸۲، وابن ماجه: ۴۳۲۶.

يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّكَ سَجَدْتَ بَيْنَ ظَهْرَانِي صَلَاتِكَ سَجْدَةً أَطْلَقْتُهَا حَتَّى ظَنَنْتَا أَنَّهُ قَدْ حَدَثَ أَمْرٌ أَوْ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْكَ، قَالَ: كُلُّ ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ وَلَكِنَّ ابْنِي ارْتَحَلَنِي فَكَرِهْتُ أَنْ أُعْجَلَهُ حَتَّى يَقْضِيَ حَاجَتَهُ»^(۱).

واته: عه بدوللای کوری شه داد ده گڼرېته وه باوکی ﷺ و تویه تی: پیغه مبهری خوا ﷺ هات بو لامان له یه کتیک له نویزه کانی عیاشا، حه سهن یان حوسه ینی له گهل خوی هه لگرتبوو، پیغه مبهری خوا ﷺ پیشکه وت (منداله که ی) داینا، پاشان (الله اکبر) ی کرد بو نویژ، نویژی دابهستن، له ناو نویزه که یدا سوژده یه کی دریزی برد، (نیبو شه داد ده لی) باو کم وتی: سهرم بهرز کرده وه منداله که له سهر پستی پیغه مبهری خوا ﷺ بوو، نه ویش له سوژده دا بوو گهرامه وه بو سوژده بردن، کاتی نویزه که ی ته واو کرد، خه لکی وتیان: نه ی پیغه مبهری خوا، تو سوژده یه کت برد له نویزه که تدا نه وه نده دریزت کرده وه تا گومانمان برد شتی پرووی داوه، یان وه حیت بو هاتووه، فهرمووی: هیچ له وانه نه بووه، به لام کوره که م له سهر پستم بوو، حه زم نه کرد په له ی لی بکه م، تا کاره که ی (باریه که ی) ته واو ده کات.

بابهټ: ته کبیر (الله اکبر) کردن له هه لسانه وه له سوژده بردن

۱۱۴۲- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُكْبِرُ فِي كُلِّ حَفْصٍ وَرَفْعٍ وَقِيَامٍ وَقُعُودٍ، وَيُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ حَتَّى يُرَى بَيَاضَ خَدِّهِ، قَالَ: وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ يَفْعَلَانِ ذَلِكَ»^(۲).

واته: عه بدوللای کوری نه سوه د ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ بینی، ته کبیری ده کرد له هه موو دابه زین و بهرز بوونه وه وه هه لسانه وه وه دانیشتنیکدا، وه به لای راستدا سه لامی ده دایه وه وه به لای چه پیشدا: (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) تا سپیای سهر گونای ده بینرا، ده لی: نه بو به کرو عومه ریشم بینی به هه مان شیوه یان ده کرد.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

بابهت: بهرز کردنهوهی ههردوو دهست له کاتی بهرز بوونهوه له سوژدهی پهکم

١١٤٣- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ، وَإِذَا رَكَعَ فَعَلَّ مِثْلَ ذَلِكَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ فَعَلَّ مِثْلَ ذَلِكَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ فَعَلَّ مِثْلَ ذَلِكَ كُلَّهُ يَعْنِي: رَفَعَ يَدَيْهِ»^(١).

واته: مالیکی کوری حوهیریث رضی اللہ عنہ ده گپریتهوه: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ کاتی بچوایه ته ناو نوژهوه ههردوو دهستی بهرز ده کردهوه، کاتیکیش رکوعی بیردایه به ههمان شیوهی ده کرد، کاتیکیش سهری بهرز بکر دایه تهوه له رکوع به ههمان شیوهی ده کرد، کاتیکیش سهری بهرز بکر دایه تهوه له سوژده به ههمان شیوهی ده کرد، واته: له ههمویدا دهستی بهرز ده کردهوه.

وازهینان له بهرز کردنهوهی ههردوو دهست له کاتی بهرز بوونهوه له نیوان ههردوو سوژدهکهدا

١١٤٤- «عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ، وَإِذَا رَكَعَ، وَبَعْدَ الرُّكُوعِ، وَلَا يَرْفَعُ بَيْنَ السُّجُودَيْنِ»^(٢).

واته: سالم له باوکی (واته: عه بدوللای کوری عومهر رضی اللہ عنہ) ده گپریتهوه، وتوویه تی: پیغه مبهر رضی اللہ عنہ کاتی نوژی دابستایه ته کبیری ده کردو دهسته کانی بهرز ده کردهوه، وه کاتی رکوعیشی بیردایه و له دواي رکوعیش (دهستی بهرز ده کردهوه)، به لام له نیوانی ههر دوو سوژده کهدا دهستی بهرز نه ده کردهوه.

بابهت: پارانهوه له نیوانی ههردوو سوژدهکهدا

١١٤٥- «عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ انْتَهَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَامَ إِلَى جَنْبِهِ، فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ ذُو الْمَلَائِكَةِ وَالْجِبْرُوتِ وَالْكَرْبِيَاءِ وَالْعِظَمَةِ، ثُمَّ قَرَأَ بِالْبَقْرَةِ، ثُمَّ رَكَعَ فَكَانَ رُكُوعُهُ نَحْوًا مِنْ قِيَامِهِ،

(١) صحیح.

(٢) صحیح.

فَقَالَ فِي رُكُوعِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، وَقَالَ حِينَ رَفَعَ رَأْسَهُ: لِرَبِّي الْحَمْدُ، لِرَبِّي الْحَمْدُ، وَكَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى، وَكَانَ يَقُولُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ: رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي»^(١).

واته: حوزه یفه ﷺ ده گنریتته وه: نهو چووه ته نیشتی پیغه مبه ر ﷺ فه رمووی: (اللَّهُ أَكْبَرُ) خوا گه وره تره خاوه ن مولک و گه وره یی و مه زنییه، پاشان سووره تی به قه ره ی خویند، پاشان رکوعی برد، رکوع بردنه که ی وه کو وه ستانه که ی بوو، له رکوعه که یدا فه رمووی: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) واته: پاک ی و بینگه رد ی بو پهروه ردگاری به رزم، پاک ی و بینگه رد ی بو پهروه ردگاری به رزم، کاتی سه ری به رز کرده وه له رکوع فه رمووی: (لِرَبِّي الْحَمْدُ، لِرَبِّي الْحَمْدُ) واته: ستایش بو پهروه ردگاری ستایش بو پهروه دگاری. له سوژده شدا ده یفه رموو: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى) واته: پاک ی و بینگه رد ی بو پهروه ردگاری به رزم. ههروه ها له نیوانی ههردوو سوژده که شدا ده یفه رموو: (رَبِّي اغْفِرْ لِي، رَبِّي اغْفِرْ لِي) واته: خوا یه لیم خوشبه خوا یه لیم خوشبه.

بابهت: بهرز کردنه وه ی ههردوو دست

له نیوان دوو سوژده که دا تا ناستی روخسار

١١٤٦- «عَنِ النَّضْرِ بْنِ كَثِيرٍ، قَالَ: صَلَّى إِلَى جَنَيْبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ بِمِنَى فِي مَسْجِدِ الْخَيْفِ، فَكَانَ إِذَا سَجَدَ السَّجْدَةَ الْأُولَى فَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنْهَا، رَفَعَ يَدَيْهِ تِلْقَاءَ وَجْهِهِ فَأَنْكَرْتُ أَنَا ذَلِكَ، فَقُلْتُ لَوْهَيْبِ بْنِ خَالِدٍ: إِنَّ هَذَا يَصْنَعُ شَيْئًا لَمْ أَرْ أَحَدًا يَصْنَعُهُ، فَقَالَ لَهُ وَهَيْبٌ: تَصْنَعُ شَيْئًا لَمْ نَرْ أَحَدًا يَصْنَعُهُ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ طَاوُسٍ: رَأَيْتُ أَبِي يَصْنَعُهُ، وَقَالَ أَبِي: رَأَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَصْنَعُهُ، وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُهُ»^(٢).

واته: نه ضری کوپری که تیر ده لی: له ته نیشته عه بدو لالی کوپری طاوس نوژم کرد له مینا له مزگه وتی (الخیف)، کاتی بجوا یه ته سوژده ی یه که م سه ری به رز ده کرده وه و دهسته کانی به رز ده کرده وه تا ناستی روخساری، من ئینکاری نه وه م کرد (گوتم: نابین

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه أبو داود: ٧٤٠.

ناوا بکړئ)، به وهیښی کورې خالیدم وت: نه مه شتیک ده کات نه مبینیوه هیچ کهس بیکات، وهیښ پنی وت: تو شتیک ده که ی نه مانبینیوه کهس بیکات، عه بدوللای کورې طاوس وتی: باو کم بینی ده یکرد، باو کم وتی: عه بدوللای کورې عه بیاسم بینی ده یکرد، عه بدوللای کورې عه بیاسیش وتی: پیغه مبهری خوا م ﷺ بینی ده یکرد.

بابهت: چونیته دانیشتن له نیوان دوو سوژده کهدا

۱۱۴۷- «عَنْ مِمْوَنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَجَدَ خَوَى بِيَدَيْهِ حَتَّى يُرَى وَصَحَ إِبْطَيْهِ مِنْ وَرَائِهِ، وَإِذَا قَعَدَ اطمَأَنَّ عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى»^(۱).

واته: مه ميمونه (خوالتي رازی بی) ده لني: پیغه مبهری خوا م ﷺ کاتن سوژده ی ببر دایه سکی بهرز ده کرده وه له زهوی و باله کانیشی دوورده خسته وه له ته نیشته کانی تا له پشتیه وه سپیای بنالی ده بنیرا، کاتیکیش دابنیشتایه له سهر رانی چه پی داده نیشت و ده مایه وه.

ته دازه ی دانیشتن له نیوان هر دوو سوژده کهدا

۱۱۴۸- «عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رُكُوعُهُ وَسُجُودُهُ وَقِيَامُهُ بَعْدَ مَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ وَبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ»^(۲).

واته: به پراء ﷺ ده لني: نویزی پیغه مبهری خوا م ﷺ رکوع و سوژده و وه ستانی دوا ی سهر بهرز کردنه وه ی له رکوع و له نیوان هر دوو سوژده کهدا هه مووی نزیک بوو له په کتره وه.

بابهت: ته کبیر (الله اکبر) کردن بو سوژده بردن

۱۱۴۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ رَفْعٍ، وَوَضَعَ قِيَامٍ وَقُعُودٍ، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعَمْرٌ، وَعُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۹۷.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

واته: عه بدو لّلا ﷺ ده لّی: پیغه مبهری خوا ﷺ ته کبیری ده کرد له هه موو بهرز بوونه وه و نزمبوونه وه و هه لسانه وه و دانیشتنیکدا، ههروه ها نه بو به کرو عومه رو عوسمانیش (خوا له هه موویان رازی بی).

١١٥٠- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرُكَعُ، ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ حِينَ يَرْفَعُ صُلْبَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ، ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ، ثُمَّ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي الصَّلَاةِ كُلِّهَا حَتَّى يَقْضِيَهَا، وَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الثَّنَيْنِ بَعْدَ الْجُلُوسِ»^(١).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لّی: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی هه لسابایه بو نه جامدانی نوێز ته کبیر الله اکبری ده کرد، پاشان ته کبیری ده کرد کاتی بچوایه ته رکوع، ده یفه رموو: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) کاتی بربره ی پشتی راست ده کرده وه له هه لسانه وه، پاشان به وه ستانه وه ده یفه رموو: (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ)، پاشان ته کبیری ده کرد کاتی بچوایه ته سوژده، پاشان ته کبیری ده کرد کاتی سهری بهرز ده کرده وه، پاشان ته کبیری ده کرد کاتی بچوایه ته سوژده، پاشان ته کبیری ده کرد کاتی سهری بهرز ده کرده وه، پاشان له هه موو نوێزه که دا بهو شیوه ی ده کرد، هه تا ته واوی ده کرد، وه ته کبیری ده کرد کاتی له دانیشتنی دوو رکاته که هه لده ستایه وه.

بابهت: ریک بوونه وه له دانیشتندا

له کاتی بهرز بوونه وه له هه ردوو سوژده که

١١٥١- «عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، قَالَ: جَاءَنَا أَبُو سُلَيْمَانَ مَالِكُ بْنُ الْحَوِيثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى مَسْجِدِنَا فَقَالَ: أُرِيدُ أَنْ أُرِيَكُمْ كَيْفَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي قَالَ: فَقَعَدَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى حِينَ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ الْآخِرَةِ»^(٢).

واته: نه بو قیلابه ده لّی: نه بو سوله یمان که مالیکی کوری حوه بیرشه ﷺ هات بو مزگه وته که مان وتی: ده مه ویت پیتان نیشان بدهم که بینومه چون پیغه مبهری خوا

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٦٧٧ و ٨٠٢ و ٨١٨ و ٨٢٤، وأبو داود: ٤٨٣ و ٤٨٤.

نوښتی کړدوه، وتی: له پرکاتی په کهمدا دانیشته کاتی سهری بهرز کړدوه له سوژدهی کوتایی (ئینجا هه لسانیه وه بو پرکاتی دووهم).

۱۱۵۲- «عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصَلِّي فَإِذَا كَانَ فِي وَثْرٍ مِنْ صَلَاتِهِ لَمْ يَنْهَضْ حَتَّى يَسْتَوِيَ جَالِسًا»^(۱).

واته: مالیکي کوری حویریت رضی الله عنه دهلی: پیغمبهری خوام صلی الله علیه وسلم بینی نوښتی ده کړد، جا کاتی له نوښتی ویتردا بووایه (واته: پرکاتی په کهم و سبیه، نهک دووهم چوارهم، چونکه دانیشتیان تیدایه) هه لنده ستایه وه تا به پرکاتی داده نیشت. (نه و دانیشته پتی ده وتری دانیشتی (الإستراحة) واته: پشودان).

بابهت: پشت بهستن به زوی له کاتی هه لسانیه ودا

۱۱۵۳- «عَنْ أَبِي قَلَابَةَ، قَالَ: كَانَ مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَأْتِينَا فَيَقُولُ: أَلَا أُحَدِّثُكُمْ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَيَصَلِّي فِي غَيْرِ وَقْتِ الصَّلَاةِ فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ الثَّانِيَةِ فِي أَوَّلِ الرَّكْعَةِ اسْتَوَى قَاعِدًا، ثُمَّ قَامَ فَاعْتَمَدَ عَلَى الْأَرْضِ»^(۲).

واته: نه بو قیلابه دهلی: مالیکي کوری حویریت رضی الله عنه دههات بو لامان ده بوت: نایا چونیته تی نوښتی پیغمبهری خواتان صلی الله علیه وسلم پینیشان نه دم؟ (نه وانیش گوتویانه: با، دهلی: نوښتی ده کړد له غیری کاتی نوښت کړد، کاتی سهری بهرز بکر دایه ته وه له سوژدهی دووهم له پرکاتی په کهم داده نیشت، پاشان بو هه لسانیه وه پستی به زوی ده به ست (دهستی له سهر زوی داده ناو هه لنده ستایه وه به هیزی دهسته کانی).

بابهت: بهرز کړدنه ووی دهسته کان له زوی پیش نهژنوکان

۱۱۵۴- «عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَجَدَ وَضَعَ رُكْبَتَيْهِ قَبْلَ يَدَيْهِ، وَإِذَا نَهَضَ رَفَعَ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ، قَالَ: أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: لَمْ يَقُلْ هَذَا عَنْ شَرِيكَ غَيْرِ يَزِيدَ بْنِ هَارُونَ وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۲۳، وأبو داود: ۸۴۴، والترمذي: ۲۸۷.

(۲) صحیح.

(۳) ضعيف.

واته: وائیلی کورپی حوجر ﷺ ده‌لئ: پیغه‌مبه‌ری خوام ﷺ بینی کاتئ سوژده‌ی بیردایه نهژنوکانی پیش ده‌سته‌کانی داده‌نا، وه کاتئ به‌رز بی‌وایه‌ته‌وه ده‌سته‌کانی پیش نهژنوکانی به‌رز ده‌کرده‌وه. نه‌بو عه‌بدو‌رپه‌حمان ده‌لئ: نه‌م فه‌رمووده‌یه که‌س باسی نه‌کرده‌وه له شه‌ریکه‌وه، جگه‌ له یه‌زیدی کورپی هاروون، خوای به‌رز زاناره.

بابه‌ت: ته‌کبیر کردن له کاتئ هه‌لسانه‌وه

١١٥٥- «عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، كَانَ يُصَلِّي بِهِمْ فَيُكَبِّرُ كُلَّمَا حَفِضَ وَرَفَعَ، فَإِذَا انْصَرَفَ قَالَ: وَاللَّهِ إِنِّي لَأَشْبَهُكُمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»^(١).

واته: نه‌بو سه‌له‌مه ده‌گپه‌ته‌وه، نه‌بو هوره‌یره ﷺ، نوئزی بو ده‌کردن ته‌کبیری ده‌کرد هه‌ر کاتئ دایه‌زیایه‌وه به‌رز بی‌وایه‌ته‌وه، کاتئ که لئ ده‌بوویه‌وه ده‌یوت: سوئند به‌خوا ﷺ نوئزه‌که‌ی من له (نوئزی) هه‌مووتان زیاتر له نوئزی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌چی.

١١٥٦- «عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّهُمَا صَلَّيَا خَلْفَ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ: سَمِعَ اللَّهَ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، ثُمَّ سَجَدَ وَكَبَّرَ وَرَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ، ثُمَّ كَبَّرَ حِينَ قَامَ مِنَ الرَّكْعَةِ، ثُمَّ قَالَ: وَالَّذِي تَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَقْرُبُكُمْ شَبْهًا بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا زَالَتْ هَذِهِ صَلَاتُهُ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا»^(٢).

واته: نه‌بو به‌کری کورپی عه‌بدو‌رپه‌حمان و نه‌بو سه‌له‌مه‌ی کورپی عه‌بدو‌رپه‌حمان ده‌گپه‌نه‌وه: نه‌وان هه‌ردووکیان له پستی نه‌بو هوره‌یره‌وه ﷺ نوئزیان کرد، کاتئ رکوعی برد ته‌کبیری کرد، کاتئ سه‌ری به‌رز کرده‌وه وتی: (سَمِعَ اللَّهَ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)، پاشان سوژده‌ی بردو ته‌کبیری کردو سه‌ریشی به‌رز کرده‌وه ته‌کبیری کرد، پاشان ته‌کبیری کرد کاتئ هه‌لسایه‌وه له‌و پرکاته‌دا، پاشان وتی: سوئند به‌و خوایه‌ی نه‌فسی منی به‌ده‌سته، نوئزه‌کتان بو ده‌که‌م هاو شیوه‌ی نوئزی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ، جا به‌رده‌وام نه‌مه نوئزی بوو تا دونیای به‌جیه‌ه‌شت.

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٧٨٥ و ٧٨٩ و ٨٠٣، ومسلم: ٢٧ و ٣٩٢/٣٠، وأبو داود: ٧٣٨ و ٨٣٦، والترمذي: ٢٥٤.

بابهت: چۆنیهتی دانیشتن له ته حیانیه به کهمدا

۱۱۵۷- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّ مِنْ سُنَّةِ الصَّلَاةِ أَنْ تُضَجَّ رِجْلَكَ الْيُسْرَى وَتَنْصِبَ الْيُمْنَى»^(۱).

واته: عهبدو لای کوری عومهر (خوا لیمان رازی بئ) ده لئی: به راستی له سوننهت و شیوازی نوێژ نه وه به قاچی چه پت درێژ بکهیت له ژیرتداو، قاچی راستیش بچه قینیت.

بابهت: (نوێژخوین) به په نجهکانی پئی روو ده کاته قیبله

له کاتی دانیشتنی بو ته حیات

۱۱۵۸- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مِنْ سُنَّةِ الصَّلَاةِ أَنْ تَنْصِبَ الْقَدَمَ الْيُمْنَى، وَاسْتِقْبَالَهُ بِأَصَابِعِهَا الْقِبْلَةَ وَالْجُلُوسَ عَلَى الْيُسْرَى»^(۲).

واته: عهبدو لای کوری عومهر (خوا لیمان رازی بئ) ده لئی: له سوننهت و شیوازی نوێژ نه وه به قاچی راستت جیگیر بکهیت (یان بچه قینیت) و په نجهکانیش روو بکهیته قیبله، وه له سهر قاچی چه پیش دابنیشی.

بابهت: جیگای ههردوو دهست له کاتی دانیشتنی ته حیاتیه به کهم

۱۱۵۹- «عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَرَأَيْتُهُ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ حَتَّى يُحَازِيَ مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ، وَإِذَا جَلَسَ فِي الرُّكْعَتَيْنِ أَضْجَعَ الْيُسْرَى وَنَصَبَ الْيُمْنَى، وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَنَصَبَ أُصْبَعَهُ لِلدُّعَاءِ، وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، قَالَ: ثُمَّ أَتَيْتُهُمْ مِنْ قَابِلٍ فَرَأَيْتُهُمْ يَرْفَعُونَ أَيْدِيَهُمْ فِي الْبَرَانِسِ»^(۳).

واته: وائیلی کوری حوجر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئی: هاتم بو لای پیغه مبهری خوا ﷺ بینیم کاتی نوێژی دابه ستایه دهسته کانی بهرز ده کرده وه تا ناستی ههردوو سهرشانی، وه

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۲۷، وأبو داود: ۹۵۸ و ۹۵۹ و ۹۶۰ و ۹۶۱.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

کاتی بیویستایه رکوع بیات، کاتیکیش دابنیشتایه له دوو رکاته که دا قاچی چه پی تهخت ده کردو قاچی راستیشی ده چه قاند، دهستی راستی ده خسته سهر رانی راستی، په نجه که شی بهرز ده کرده وه بو پارانه وه، دهستی چه پی له سهر رانی چه پی داده نا، ده لی: پاشان دواي ماوه یه کی کورت هاتم بو لایان، بینیم دهسته کانیا ن له ناو رۆبه کانیا ن بهرز کرد بو یه وه.

بابهت: شوینی ته ماشا کردن له کاتی ته حیات (الشهد)

۱۱۶۰- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا يُحْرِكُ الْحَصَى بِيَدِهِ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ، قَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ: لَا تُحْرِكِ الْحَصَى وَأَنْتَ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَلَكِنْ اصْنَعْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُ، قَالَ: وَكَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ؟ قَالَ: فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَأَشَارَ بِأَصْبُعِهِ الَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ فِي الْقِبْلَةِ، وَرَمَى بِبَصَرِهِ إِلَيْهَا أَوْ نَحْوَهَا، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُ»^(۱).

واته: عه بدوللای کوری عومهر (خوا لیان رازی بی) ده گپ یته وه: پیاویکی بینی له کاتی نوژدا بهردی ده جولانده وه به دهستی، کاتی نوژی ته واو کرد، عه بدوللا پی وت: کاتی له نوژدای بهرد مه جولینه وه، چونکه نه وه له شه ی تانه وه یه، به لام نه وه بکه که پیغه مبهری خوا ﷺ کرد ووه تی، وتی: نه و چی ده کرد؟ ده لی: دهستی راستی خسته سهر رانی راستی به په نجه ی شایه تمانی ناماژه ی ده کرد پوووه و قیله، به چاویشی ته ماشای ده کرد، یان وه کو نه وه، پاشان وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ بینی بهم شیوه ی ده کرد.

بابهت: ناماژه کردن به په نجه له ته حیات یه که مدا

۱۱۶۱- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا جَلَسَ فِي الثَّنَيْنِ أَوْ فِي الْأَرْبَعِ يَضَعُ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، ثُمَّ أَشَارَ بِأَصْبُعِهِ»^(۲).

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۸۰/۱۱۶، وأبو داود: ۹۸۷، والترمذي: ۲۹۴، وابن ماجه: ۹۱۲.

(۲) صحیح.

واته: عه بدوللای کوری زوبه یر (خوا لئیان رازی بی) ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتې دابنیشتا به له دووهم رکات، یان چوارهم رکات، ده سته کانی ده خسته سهر نه زتون کانی، پاشان به په نجه یی نامازه یی ده کرد.

چو نیه تی ته حیاتی به کم

۱۱۶۲- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: عَلَّمَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ نَقُولَ إِذَا جَلَسْنَا فِي الرُّكْعَتَيْنِ: السَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(۱).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لئی: پیغه مبهری خوا ﷺ فیری کردین کاتې دابنیشتن له دوو رکاته که دا بلین: هر چی گه وره یی و مه زنی هه به ته نها بو خوا به، وه هه موو نو یزو وته ی جوان و کرده وه پاکه کان هه به ته نها بو خوا به، سلاوو په حمه ت و به ره که ت (زیاده ی هه موو چا که به ک) له سهر تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ، وه له سهر نیمه ش و له سهر هه موو به نده چا که کان، شایه دی ده دم هېچ په رستر او یک (به حه ق) نیه جگه له خوا، وه شایه تی ده دم موحه ممه د به نده و پیغه مبهری خوا به.

۱۱۶۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: كُنَّا لَا نَدْرِي مَا نَقُولُ فِي كُلِّ رُكْعَتَيْنِ غَيْرَ أَنْ نُسَبِّحَ وَنُكَبِّرَ وَنُحَمِّدَ رَبَّنَا، وَإِنَّ مُحَمَّدًا ﷺ عَلَّمَ قَوَاتِحَ الْخَيْرِ وَخَوَاتِمَهُ، فَقَالَ: إِذَا قَعَدْتُمْ فِي كُلِّ رُكْعَتَيْنِ، فَقُولُوا: السَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَلِيَتَخَيَّرَ أَحَدُكُمْ مِنَ الدُّعَاءِ أَعْجَبَهُ إِلَيْهِ فَلْيَدْعُ اللَّهَ ﷻ»^(۲).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لئی: نیمه نه مانده زانی له دوو رکاته که یی (دانیشتنی ته حیاتی) چی بلین جگه له وه نه بی ته سبب و ته کبیرو ستایشی په روه ردگار مان ده کردو، موحه ممه دیش ﷺ زانست و زانیاری سهره تاو کو تایی هه موو خیر و چا که به کی له لا بوو، فه رموی: نه گه ر دانیشتن له هر دوو رکاتیکدا، بلین: هر چی گه وره یی و مه زنی هه به ته نها بو خوا به، وه هه موو نو یزو وته و کرده وه پاکه کان هه به ته نها بو خوا به،

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۹۶۹، والترمذي: ۱۱۰۵، وابن ماجه: ۸۹۹ و ۸۹۲.

سلاو و په حممت و بهر هکته (زیاده ی هموو چاکه یه ک) له سر تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ،
 وه له سر نیمه ش و له سر هموو بنده چاکه کان، شایه دی دده م هیچ پر ستر او نیک
 (به حق) نیه جگه له خوا، وه شایه دی دده م موحه ممه د بنده و پیغه مبه ری خوا یه، وه
 با هر کس به ناره زوی خوی چ نزایه کی یی خوشه داوا له خوا بکات.

۱۱۶۴- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: عَلَّمَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ التَّشَهُدَ فِي الصَّلَاةِ وَالتَّشَهُدَ فِي الْحَاجَةِ،
 فَأَمَّا التَّشَهُدُ فِي الصَّلَاةِ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ
 وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
 وَرَسُولُهُ» (إِلَى آخِرِ التَّشَهُدِ) (۱).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لئ: پیغه مبه ری خوا ﷺ فیری ته حیاتی کر دین له نو یژیدا،
 وه شایه تمانی پیوستیش، به لام ته حیاتی نو یژ به م شیوه یه: هر چی گوره یی و
 مه زنی هه یه تنها بو خوا یه، وه هموو نو یژو و ته ی جوان کرده وه پاکه کان هه یه
 تنها بو خوا یه، سلاو و په حممت و بهر هکته (زیاده ی هموو چاکه یه ک) له سر
 تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ، وه له سر نیمه ش و له سر هموو بنده چاکه کان شایه دی
 دده م هیچ پر ستر او نیک (به حق) نیه جگه له خوا، وه شایه تی دده م موحه ممه د
 بنده و پیغه مبه ری خوا یه. تا کوتای شایه تمانه که.

۱۱۶۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ» (۲).

واته: عه بدوللا ﷺ ده گپ رته وه، له پیغه مبه ر ﷺ وه کو فهرمووده که ی پیشوو.

۱۱۶۶- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا نَعْلَمُ شَيْئًا، فَقَالَ لَنَا
 رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قُولُوا فِي كُلِّ جَلْسَةٍ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ
 وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ
 مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ» (۳).

واته: عه بدوللا ی کوری مه سعود ﷺ ده لئ: نیمه له گه ل پیغه مبه ری خوا ﷺ
 بو وین هیچمان نه ده زانی، پیغه مبه ری خوا ﷺ پیمانی فهرموو: له هموو دانیشتنیکدا

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۷۰، والترمذي: ۲۸۹.

بلین: هرچی گوره یی و مه زنی هیه تنها بو خواجه، هه موو نویزو و ته ی جوان کرده و پاګه کان هیه تنها بو خواجه، سلاوو په حمهت و بهر کهت (زیاده ی هه موو چاګه یه ک) له سهر تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ، وه له سهر تیمه ش و له سهر هه موو بهنده چاګه کان شایه دی دده م هیچ په ستر او نیک (به حق) نیه جګه له خوا، وه شایه دی دده م موحه ممد بهنده و پیغه مبه ری خواجه.

۱۱۶۷- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: كُنَّا لَا نَدْرِي مَا نَقُولُ إِذَا صَلَّيْنَا فَعَلَّمَنَا نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ جَوَامِعَ الْكَلِمِ فَقَالَ لَنَا: قُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ» (۱).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لئ: تیمه نه مانده زانی چی بلین کاتی نویژمان بکر دایه، پیغه مبه ری خوا ﷺ فی ری (جوامع الكلم) وشه کۆکه ره وه کانی کردین، پی و تین: بلین: هرچی گوره یی و مه زنی هیه تنها بو خواجه، وه هه موو نویزو و ته ی جوان کرده و پاګه کان هیه تنها بو خواجه، سلاوو په حمهت و بهر کهت (زیاده ی هه موو چاګه یه ک) له سهر تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ، وه له سهر تیمه ش و له سهر هه موو بهنده چاګه کان شایه دی دده م هیچ په ستر او نیک (به حق) نیه جګه له خوا، وه شایه تی دده م موحه ممد بهنده و پیغه مبه ری خواجه.

۱۱۶۸- «عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَقُولُ: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ، السَّلَامُ عَلَى ميكَائيلَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَقُولُوا: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، وَلَكِنْ قُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ» (۲).

واته: نینو مه سهوود ﷺ ده لئ: تیمه کاتی نویژمان له گه ل پیغه مبه ری خوا ﷺ بکر دایه ده مانووت: سه لام له سهر خوا له سهر جیبریل، سه لام له سهر میکائیل، پیغه مبه ری خوا ﷺ فه مووی: مه لئین سه لام له سهر خوا، چونکه خوا خوی سه لامه،

(۱) حسن صحیح.

(۲) شاذ بزیاده وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ.

به لكو بليين: هه رچى گه وره يى و مه زنى هه يه ته نها بو خوايه، وه هه موو نويزو وتهى جوان كرده وه پاكه كان هه يه ته نها بو خوايه، سلاوو ره حمهت و به ره كهت (زيادهى هه موو چا كه يه ك) له سه ر تو ئه ي پيغه مبه ر ﷺ، وه له سه ر تيمه ش و له سه ر هه موو به نده چا كه كان شا به دى ده ده م هه يچ په رسته راو ئك (به حه ق) نه جگه له خواى تاك و ته نهاى بى هاوبه ش، وه شا به دى ده ده م موحه ممه د به نده و پيغه مبه رى خوايه.

١١٦٩- «عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَا: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ، السَّلَامُ عَلَى ميكَائيلَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَقُولُوا: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ، فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، وَلَكِنْ قُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(١).

واته: ئينو مه سهوود ﷺ ده ئى: ئيمه له گه ل پيغه مبه رى خوا ﷺ نويزمان ده كرد ده مانووت: سه لام له سه ر خوا، سه لام له سه ر جيبريل، سه لام له سه ر ميكا ئيل، پيغه مبه رى خوا ﷺ فه رمووى: مه لىن سه لام له سه ر خوا، چونكه خوا خوى سه لامه، به لكو بليين: هه رچى گه وره يى و مه زنى هه يه ته نها بو خوايه، وه موو نويزو وتهى جوان و كرده وه پاكه كان هه يه ته نها بو خوايه، سلاوو ره حمهت و به ره كهت (زيادهى هه موو چا كه يه ك) له سه ر تو ئه ي پيغه مبه ر ﷺ، وه له سه ر تيمه ش و له سه ر هه موو به نده چا كه كان شا به تى ده ده م هه يچ په رسته راو ئك (به حه ق) نه جگه له خوا، وه شا به تى ده ده م موحه ممه د به نده و پيغه مبه رى خوايه).

١١٧٠- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فِي التَّشْهُدِ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(٢).

واته: عه بدوللا ﷺ ده گيرى ته وه: پيغه مبه ر ﷺ له ته حياتدا فه رمووى: هه رچى گه وره يى و مه زنى هه يه ته نها بو خوايه، وه موو نويزو وتهى جوان و كرده وه پاكه كان هه يه ته نها بو خوايه، سلاوو ره حمهت و به ره كهت (زيادهى هه موو

(١) صحيح. أخرجه البخاري: ٨٣١ و ٨٣٥ و ١٢٠٢ و ٦٢٢٠ و ٧٢٨١، ومسلم: ٥٥ و ٤٠٢/٥٨، وأبو داود: ٩٦٨ و ٩٦٩، وابن ماجه: ٨٩٩.
(٢) صحيح.

چاکه یه ک) له سه ر تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ، وه له سه ر ئیمه ش و له سه ر هه موو به نده چاکه کان شایه دی ده ده م هیه چ په ر سه ر او ی ک (به حه ق) نه جگه له خوا، وه شایه دی ده ده م موحه ممه د به نده و پیغه مبه ری خوا یه.

۱۱۷۱- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: عَلَّمَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ التَّشَهُدَ كَمَا يُعَلَّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ وَكَمُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(۱).

واته: عه بدو للاً ﷺ ده لی: پیغه مبه ری خوا ﷺ فیری ته حیاتی کردین وه کو چو ن فیری سووره تیکی قورثانی ده کردین و دهستی له پیشی دانا بوو (هه رچی گه وره یی و مه زنی هه یه ته نها بو خوا یه و، هه موو نو یزو و ته ی جوان و کرده وه پا که کان هه یه ته نها بو خوا یه، سلاوو په حمه ت و به ره که ت (زیاده ی هه موو چاکه یه ک) له سه ر تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ، وه له سه ر ئیمه ش و له سه ر هه موو به نده چاکه کان شایه دی ده ده م هیه چ په ر سه ر او ی ک (به حه ق) نه جگه له خوا، وه شایه دی ده ده م موحه ممه د به نده و پیغه مبه ری خوا یه.

جوړنکی تر له ته حیات

۱۱۷۲- «عَنْ حِطَّانِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ الْأَشْعَرِيَّ ﷺ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَطَبَنَا فَعَلَّمَنَا سُنَّتَنَا وَبَيَّنَّ لَنَا صَلَاتَنَا فَقَالَ: أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثُمَّ لِيَوْمِكُمْ أَحَدُكُمْ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَالَ: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ الْفَاتِحَةَ، فَقُولُوا: آمِينَ، يُجِبْكُمْ اللَّهُ، وَإِذَا كَبَّرَ الْإِمَامُ وَرَكَعَ فَكَبِّرُوا وَارْكَعُوا فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ، قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: فَمَنْ بَتَلَكَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، يَسْمَعُ اللَّهُ لَكُمْ فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ قَالَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، ثُمَّ إِذَا كَبَّرَ الْإِمَامُ وَسَجَدَ، فَكَبِّرُوا وَاسْجُدُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ، قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: فَمَنْ بَتَلَكَ، فَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيُكِّنْ مِنْ أَوَّلِ قَوْلِ أَحَدِكُمْ أَنْ يَقُولَ: التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(۲).

(۱) صحیح، أخرجه البخاري: ۶۲۶۵، ومسلم: ۴۰۲.

(۲) صحیح.

واته: حیطانی کورې عه بدوللا ده لئ: نه بو موسای نه شعهری ﷺ وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ وتاری بو داین پنگای بو پروون کردینه وه و فیری نویژی کردین و، فهرمووی: پریزه کانتان پریک بخهن، پاشان با په کیکتان پیشنوژی تان بو بکات، جا نه گهر (اللَّهُ أَكْبَرُ) ی کرد تیوهش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکهن، وه نه گهر وتی: ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾، بلین: نامین، خوا وه لامتان ده داته وه، وه نه گهر پیشنوژی (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردو رکوعی برد تیوهش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکهن و رکوع بهن، چونکه پیشنوژی پیش تیوه رکوع ده بات و پیش تیوهش سهری بهرز ده کاته وه، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی تې: نه وه به نه وه، (واته: نه و ساته ی پیشنوژی پیش تیوه ده که وی بو رکوع پیویست ده کات له سهرتان نه اندازه به ک له و دوا بکهون له رکوع، نه و کات نه اندازه ی رکوعه که ی تیوه وه کو رکوعه که ی پیشنوژی لئ دئ)، وه کاتی وتی: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) بلین: (اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) خوا ده بیسی، چونکه خوا ﷺ له سهر زمانی پیغه مبهره که ی فهرمووی تې: (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) پاشان کاتی سوژده ی برد تیوهش (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکهن و سوژده بهن، چونکه پیشنوژی پیش تیوه سوژده ده بات و پیش تیوهش سهری بهرز ده کاته وه، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: نه وه به نه وه، (واته: نه و ساته ی پیشنوژی پیش تیوه ده که وی بو سوژده بردن پیویست ده کات له سهرتان نه اندازه به ک له و دوا بکهون له سوژده بردن) جا کاتی له دانیشندا بوو با په کهم و ته ی په کیکتان نه مه بیت: ههرچی گوره یی و پاک و بنگه ردی و پارانه وه و نویژو په رستش هه یه تنها بو خوی تاک و تنهایه، سه لام و په حمه ت و بهر که تی خوات لئ بیت نه ی موحه ممه د، وه سه لام له سهر تیمهش (له پیشنوژی نوژی خوین و فریشته کان) و له سهر هه موو بهنده چاکه کانی خوا، شایه تی ده دم هېچ په رستر او یکی (به حق) نیه جگه له خوا، وه شایه تی ده دم موحه ممه د ﷺ بهنده و پیغه مبهری خوا یه.

جۆریکی تر له ته حیات

۱۱۷۳- «عَنْ حِطَّانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّهُمْ صَلُّوا مَعَ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيَكُنْ مِنْ أَوَّلِ قَوْلِ أَحَدِكُمْ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(۱).

(۱) صحیح.

واته: حیطانی کوری عه بدوللا ده گپرتتوه: نه وان له گه ل نه بو موسا ﷺ نوژیان کرد، وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: کاتی دانیشن بو ته حیات با به که م وتی هه ر یه کیکتان نه وه بیت: هه رچی گه وره یی و مه زنی هه یه ته نها بو خواهی، وه هه موو وتی جوان و کرده وه پاکه کان و نوژ هه یه ته نها بو خواهی، سلاوو ره حمه ت و به ره که ت (زیاده ی هه موو چاکه یه ک) له سه ر تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ، وه له سه ر ئیمه ش و له سه ر هه موو به نده چاکه کان شایه دی ده دم هه یچ په رسته راو نیک (به حق) نیه جگه له خوا، وه شایه دی ده دم موحه ممه د به نده و پیغه مبه ری خواهی.

جۆریکی تر له ته حیات

١١٧٤- «عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا التَّشَهُدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا الْقُرْآنَ وَكَانَ يَقُولُ: التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، سَلَامٌ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، سَلَامٌ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(١).

واته: ئیبنو عه بیاس (خوا لیان رازی بن) ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فیری ته حیاتی ده کردین وه کو چون سووره تیکی قورثانی فی ر ده کردین، ده یفه رموو: هه رچی گه وره یی و مه زنی و پیروزی و نوژی و ته ی جوان کرده وه پاکه کان هه یه ته نها بو خواهی، سلاوو ره حمه ت و به ره که ت (زیاده ی هه موو چاکه یه ک) له سه ر تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ، سلاو له سه ر ئیمه ش و له سه ر هه موو به نده چاکه کان، شایه دی ده دم هه یچ په رسته راو نیک (به حق) نیه جگه له خوا، وه شایه دی ده دم موحه ممه د به نده و پیغه مبه ری خواهی.

جۆریکی تر له ته حیات

١١٧٥- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا التَّشَهُدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ»^(٢).

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ٤٠٣/٦٠، وأبو داود: ٩٧٤، والترمذي: ٢٩٠، وابن ماجه: ٩٠٠.

(٢) ضعيف. أخرجه ابن ماجه: ٩٠٢.

واته: جابر رضی اللہ عنہ ده لئ: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ فیری ته حیاتی ده کردین وه کو چۆن سووره تیکی قورئانی فیر ده کردین، (به م شیوهیه) به ناوی خواو سویند به خوا ههرچی گورهیی و مهزنی ههیه تهنها بو خوایه، وه هه موو نوژو وتهی جوان و کردهوه پاکه کان ههیه تهنها بو خوایه، سلاوو په حمهت و بهر هه کهت (زیادهیی هه موو چاکه یه ک) له سه ر تو ئه ی پیغه مبهر رضی اللہ عنہ، وه له سه ر ئیمه ش و له سه ر هه موو بهنده چاکه کان شایه دی ده دم هه یج په رستراوینک (به حه ق) نیه جگه له خوا، وه شایه دی ده دم موحه ممه د بهنده و پیغه مبهری خوایه، داوای به هه شت له خوا ده که م و په نای پیده گرم له ناگر.

بابهت: سوک کردنه وهی ته حیاتی یه که م

١١٧٦- «عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنْ أَبِيهِ رضی اللہ عنہ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم فِي الرَّكْعَتَيْنِ كَأَنَّهُ عَلَى الرَّضْفِ، قُلْتُ: حَتَّى يَقُومَ؟ قَالَ: ذَلِكَ يُرِيدُ»^(١).

واته: ئه بو عوبه یده ی کوری مه سهوود ده گپریته وه، باوکی رضی اللہ عنہ و توویه تی: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ له ته حیاتی پرکاتی دووهم ئه وه نده سووک ده کرد، وه کو ئه وه وابوو له سه ر به ردی داخ کراو دانیشیت، وتم: تا هه لبستی وتی: مه بهستی ئه وه بوو (زوو هه لبستی).

تیبینی: (الرَّضْفِ) واته: به ردیکی گرم له سه ر ناگر.

بابهت: وازهینان له ته حیاتی یه که م (به هۆی له بیرچوون)

١١٧٧- «عَنْ ابْنِ بُحَيْنَةَ رضی اللہ عنہ أَنَّ النَّبِيَّ صلی اللہ علیہ وسلم صَلَّى فَقَامَ فِي الشَّفْعِ الَّذِي كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَجْلِسَ فِيهِ، فَمَضَى فِي صَلَاتِهِ حَتَّى إِذَا كَانَ فِي آخِرِ صَلَاتِهِ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلَّمَ ثُمَّ سَلَّمَ»^(٢).

(١) ضعيف. أخرجه أبو داود: ٩٩٥، والترمذي: ٣٦٦.

(٢) صحيح.

واته: ئینو بوچهینه ﷺ ده گپړېته وه: پیغه مېهر ﷺ نوژی کرد له دووهم رکات هه لسایه وه که ده یویست دابنیشیت بو ته حیات، بهرده وام بوو له نوژنه کهی تا گه شته کوتایی نوژنه کهی دوو سوژدهی برد پیش نه وهی سه لام بداته وه، پاشان سه لامی دایه وه.

۱۱۷۸- «عَنْ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَامَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ فَسَبَّحُوا فَمَضَى فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ» (۱).

واته: ئینو بوچهینه ﷺ ده گپړېته وه: پیغه مېهر ﷺ له رکاتی دووهم هه لسایه وه و ته حیاتی نه خویند خه لکه کهش (سُبْحَانَ اللَّهِ) یان کرد، جا بهرده وام بوو تا نوژنه کهی ته و او کرد، ئینجا دوو سوژدهی برد، پاشان سه لامی دایه وه.

(۱) صحیح البخاری: ۱۲۳۰ و ۶۴۵۱ و ۶۶۷۰، و مسلم: ۸۵ و ۸۶ و ۵۷۰/۸۷، و أبو داود: ۱۰۳۴ و ۱۰۳۵، و الترمذی: ۳۹۱، و ابن ماجه: ۱۲۰۶ و ۱۲۰۷.

تەكبير (الله اَكْبَر) كۆي كاتى ھەلسىلەمە ۈە پكاتى دوو ەم

پەرتووكى

سەھوكردن لە نوپژدا

راغە: موطنى كۆي ەھوللا دەلە: ەلى كۆي ئەبو طالب ... نوپژى
تەكبير (الله اَكْبَر) دەكرد لە ەمرو دابەزىن و پەرزىوونە ەك (الله اَكْبَر)
ەراو كۆرە چوانى: ەمپانى كۆي موھەبىن وئى: پەراستى ئەو نوپژى
ئەبەرى خواى: پەرم خستەو.

پاھە: پەرز كۆرەمە ەمردوو دەست
لە ەلسانەمە بو دوو پكاتى كۆتاپى

تهكبير (الله اكبر) كردن كاتى ههلسايهوه له ركاتى دوهم

۱۱۷۹- «عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصَمِّ قَالَ: سُئِلَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رضي الله عنه عَنِ التَّكْبِيرِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ: يُكَبَّرُ إِذَا رَكَعَ، وَإِذَا سَجَدَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ، وَإِذَا قَامَ مِنَ الرُّكْعَتَيْنِ، فَقَالَ حُطَيْمٌ: عَمَّنْ تَحْفَظُ هَذَا؟ فَقَالَ: عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، وَأَبِي بَكْرٍ، وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، ثُمَّ سَكَتَ، فَقَالَ لَهُ حُطَيْمٌ: وَعُثْمَانُ؟ قَالَ: وَعُثْمَانُ»^(۱).

واته: عهبدوپزه حمانى كورى تهصم ده لى: پرسيار كرا له نه نهسى كورى ماليك رضي الله عنه ده بارهه (الله اكبر) له نوێزدا [نايا نوێزخوين له كوئ (الله اكبر) ده كات] فهرمووى: (نوێزخوين) تهكبير ده كاتى بهرز بوويهوه و كاتى سوژدهه بر دوو كاتى سهرى بهرز كردهوه له سوژدهه و كاتى ههلسايهوه له ته حيات. حوطهيم وتى: نه مهت له چ كه سيكهوه له بهر كردهوه؟ وتى: له پيغه مبهه صلى الله عليه وسلم و نه بو به كرو عومهه (خوا لىيان رازى بى)، پاشان بيدهنگ بوو، حوطهيم پيى وت: عوسمانيش؟ وتى: عوسمانيش.

۱۱۸۰- «عَنْ مُطَرَفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: صَلَّى عَلَيَّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رضي الله عنه، فَكَانَ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ حَفْظٍ، وَرَفَعَ يَتَمُّ التَّكْبِيرَ، فَقَالَ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ: لَقَدْ ذَكَرْتَنِي هَذَا صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم»^(۲).

واته: موته پريهه كورى عهبدو للا ده لى: عهلى كورى نه بو طاليب رضي الله عنه نوێزى كرد، تهكبير (الله اكبر) ده كرد له هه موو دابه زين و بهرز بوونه وه به ك (الله اكبر) ده كاتى ته واو كرد به جوانى. عيمراني كورى حوصهين وتى: بهراستى نه وه نوێزى پيغه مبهه صلى الله عليه وسلم بىرم خسته وه.

بابهت: بهرز كردهوه ههردوو دهست

له ههلسانهوه بو دوو ركاتى كو تايى

۱۱۸۱- «عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا قَامَ مِنَ السُّجْدَتَيْنِ كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ كَمَا صَنَعَ حِينَ افْتَتَحَ الصَّلَاةَ»^(۳).

(۱) صحيح الإسناد.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح.

واته: نهبو حومهیدی ساعیدی ﷺ ده لێ: پێغه مبهەر ﷺ کاتی هه لسا بایه وه له دوا ی ههردوو سوژده که، (له رکاتی دووهم) ته کبیری ده کردو دهسته کانی بهرز ده کرده وه تا ناستی سهر شانه کانی، ههروه کو چون کاتی نوێژی دابهست کردبووی.

بابهت: بهرزکردنهوه ی ههردوو دهست له هه لسانه وه بۆ دوو رکاتی کو تایی تا سهر شانه کان

١١٨٢- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، أَنَّهُ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، وَإِذَا قَامَ مِنَ الرُّكْعَتَيْنِ يَرْفَعُ يَدَيْهِ كَذَلِكَ حَذْوَ الْمُنْكَبَيْنِ»^(١).

واته: ئیبنو عومهر (خوا لئیان رازی بێ) ده گێرته وه: پێغه مبهەر ﷺ دهسته کانی بهرز ده کرده وه کاتی بجوا به ته ناو نوێزه وه کاتی بیوستایه رکوع بیات و کاتی سهری بهرز بکر دایه ته وه له رکوع، کاتیکیش هه لسا بایه وه له رکاتی دووهم (واته: له ته حیاتی به کهم) دهسته کانی بهرز ده کرده وه تا ناستی سهر شانه کانی.

بابهت: بهرزکردنهوه ی دهست و سوپاس و ستایشکردنی خوا له نوێژدا

١١٨٣- «عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّحُ بَيْنَ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ، فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَجَاءَ الْمُؤَدِّنُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَأَمَرَهُ أَنْ يَجْمَعَ النَّاسَ وَيَوْمُئِهِمْ، فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَحَرَّقَ الصُّفُوفَ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ الْمَقْدَمِ، وَصَفَّحَ النَّاسَ بِأَبِي بَكْرٍ لِيُؤَدِّنُوهُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَلْتَفِتُ فِي الصَّلَاةِ، فَلَمَّا أَكْثَرُوا عِلْمَ أَنَّهُ قَدْ نَابَهُمْ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِمْ، فَالْتَفَتَ فَإِذَا هُوَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَيُّ كَمَا أَنْتَ، فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ يَدَيْهِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى، وَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: مَا مَنَعَكَ إِذْ أَوْمَأْتُ إِلَيْكَ أَنْ تُصَلِّيَ؟ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: مَا كَانَ يَنْبَغِي لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يَوْمَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ قَالَ لِلنَّاسِ: مَا بِالْكُمْ صَفَحْتُمْ؟ إِنَّمَا التَّصْفِيحُ لِلنِّسَاءِ، ثُمَّ قَالَ: إِذَا نَابَكُمْ شَيْءٌ فِي صَلَاتِكُمْ فَسَبِّحُوا»^(٢).

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه البخاري: ٦٨٤ و ١٢٠١ و ١٢١٨ و ١٢٣٤ و ٢٦٩٠ و ٢٦٩٣ و ٧١٩٠، ومسلم: ١٠٢ و ١٠٣ و ٤٢١/١٠٤، وأبو داود: ٩٤٠ و ٩٤١، وابن ماجه: ١٠٣٥.

واته: سه هلی کوری سهعد رضی اللہ عنہ ده لێ: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ ده رچوو بو نهوهی ناشته وایی بخاته ناو نهوه کانی عه مری کوری عه وف، کاتی نوێژ داها، بانگدهر هات بو لای نه بو به کر فه رمانی پیکرد خه لکی کو بکاته وه و پيشنوێژيان بکات، دواتر پیغه مبهر هات ریزه کانی بری تا گه یشته ریزه که ی پيشه وه، خه لکه که چه پله یان لیدا بو نه بو به کر بو نه وهی ناگاداری بکه نه وه به هاتنی پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ بو پيشه وه، نه بو به کریش له نوێژدا لای نه ده کرده وه، به لام کاتی زوربه ی خه لکه که دایان له چه پله، زانی شتیک روویدا وه له نوێژه که یاندا، ئینجا لای کرده وه، بینی پیغه مبهر رضی اللہ عنہ نامازه ی بو ده کات و فه رمانی پێ ده کات نوێژه که ی ته واو بکات، نه بو به کریش ده سته کانی به رز کرده وه و ستایشی خوی کرد له بهر وته که ی پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ پاشان پشتا و پشت گه راوه دوا وه، پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ پيشکوت و نوێژی بو خه لکه که کرد، کاتی له نوێژ بوویه وه به نه بو به کر ی فه رموو: چی رێگری لیکردی کاتی نامازه م بو ت کرد نوێژه که ته واو بکه ی، به لام ته واوت نه تکرد؟ نه بو به کر وتی: بو کوره که ی نه بو قوحافه نیه پيشنوێژی پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ بکات، پاشان به خه لکه که ی فه رموو: نه ی خه لکینه! ئیوه بو چه پله تان لیده دا؟ چونکه چه پله لیدان بو ئافره تانه، پاشان فه رموو: نه گه ر شتیکتان بو دروست بوو له نوێژه که تاندا نه وه: (سُبْحَانَ اللَّهِ) بکه ن.

بابهت: سلاو کردن به دهست له نوێژدا

١١٨٤- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رضی اللہ عنہ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم وَنَحْنُ رَافِعُونَ أَيْدِينَا فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ: مَا بِالْهَمِّ رَافِعِينَ أَيْدِيَهُمْ فِي الصَّلَاةِ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ الْخَيْلِ الشَّمْسِ، اسْكُنُوا فِي الصَّلَاةِ»^(١).

واته: جابری کوری سه موره رضی اللہ عنہ ده لێ: پیغه مبهری خوا رضی اللہ عنہ ده رچوو بو ناومان ئیمه ده ستمان به رز کرد بوویه وه له نوێژدا فه رموو: نه وه چیتانه ده سته کانتان به رز کردو ته وه له نوێژدا ئیژی کلکی ره وه نه سپن له ترسی درنده هه له اتون، هیم بن له نوێژدا.

(١) صحیح. أخرجه مسلم: ٤٣٠، وأبو داود: ٩١٢ و ١٠٠٠.

۱۱۸۵- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي حَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ فَنَسَلَمُ بِأَيْدِينَا فَقَالَ: مَا بَالُ هَؤُلَاءِ يُسَلِّمُونَ بِأَيْدِيهِمْ كَأَنَّهَا أَدْنَابُ خَيْلٍ شُمُسٍ؟ أَمَا يَكْفِي أَحَدُهُمْ أَنْ يَضَعَ يَدَهُ عَلَى فَخِذِهِ ثُمَّ يَقُولَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ»^(۱).

واته: جابری کوری سه مورې ﷺ ده لئ: ټیمه له پستی پښه مبهري ﷺ نوښرمان ده کرد به ده ست سلاومان له په کتر ده کرد، فهرمووی: نه وه چپانه نه وانه به ده سته کانیاں سلاو ده کهن ته لئې کلکی ره وه نه سپن له ترسی درنده هه له اتوون، ثایا نه وه نده بهس نیه په کیک له ټیوه ده سته بخاته سهر رانی، پاشان بلئ: سلاوی خواتان له سهر بی، سلاوی خواتان له سهر بی.

بابهت: وه لامدانوهی سه لام به نامازه له نوښر دا

۱۱۸۶- «عَنْ صُهَيْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَرَرْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَرَدَّ عَلَيَّ إِشَارَةً، وَلَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ بِأُصْبَعِهِ»^(۲).

واته: صوهیب ﷺ هاوه لئ پښه مبهري خوا ﷺ ده لئ: ټیپه ریم به لای پښه مبهري خوادا ﷺ نوښری ده کرد، سلاوم لیکرود، وه لامی سلاوه که می دایه وه به نامازه، ته نها نه وه ده زانم به په نجهی نامازه ی کرد.

۱۱۸۷- «عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ مَسْجِدَ قُبَاءَ لِيُصَلِّي فِيهِ، فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجَالٌ يُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ، فَسَأَلْتُ صُهَيْبًا وَكَانَ مَعَهُ: كَيْفَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَصْنَعُ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْهِ؟ قَالَ: كَانَ يُشِيرُ بِيَدِهِ»^(۳).

واته: ټینو عومر (خوا لئیان رازی بی) ده لئ: پښه مبهري ﷺ چوه ناو مزگه وتی قوباء بو نه وهی نوښری ټیدا بکات، کومه له پیاویک چونه ژووره وه بو لای سلاویان لیکرود، پرسیارم له صوهیب کرد له گه لیدا بوو: پښه مبهري ﷺ چی کرد کاتی سلاوی لیکرا؟ وتی: به ده سته نامازه ی ده کرد.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۲۰ و ۴۳۱/۱۲۱، وأبو داود: ۹۹۸ و ۹۹۹.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۹۲۵، والترمذي: ۳۶۷.

(۳) صحیح. أخرجه ابن ماجه: ۱۰۱۷.

١١٨٨- «عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّهُ سَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي فَرَدَّ عَلَيْهِ»^(١).

واته: عه‌ما‌ری کو‌ری یاسر (خوا‌ لیان‌ پازی‌ بی‌)، س‌لا‌وی‌ کرد‌ له‌ پ‌ی‌غه‌مبه‌ری‌ خوا‌ ﷺ له‌و‌ کاته‌ له‌ نو‌ی‌ژدا‌ بو‌و، وه‌لام‌ی‌ دایه‌وه‌.

١١٨٩- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِحَاجَةٍ، ثُمَّ أَدْرَكْتُهُ وَهُوَ يُصَلِّي، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَأَشَارَ إِلَيَّ، فَلَمَّا فَرَغَ دَعَانِي فَقَالَ: إِنَّكَ سَلَّمْتَ عَلَيَّ أَنْفَاءً وَأَنَا أُصَلِّي، وَإِنَّمَا هُوَ مُوجَّهٌ يَوْمئِذٍ إِلَى الْمَشْرِقِ»^(٢).

واته: جابر ر‌ض‌ی‌ه‌ الله‌ ع‌ن‌ه‌ ده‌ل‌ئ‌: پ‌ی‌غه‌مبه‌ری‌ خوا‌ ﷺ ناردم‌ی‌ بو‌ پ‌ی‌وی‌سته‌ی‌ک‌، پاشان‌ هاتمه‌وه‌ بو‌ لای‌ له‌ نو‌ی‌ژدا‌ بو‌و، س‌لا‌وم‌ ل‌ی‌کرد‌ به‌ ئاماژه‌ وه‌لام‌ی‌ دایه‌وه‌، کات‌ئ‌ ل‌ی‌بو‌ویه‌وه‌ بانگی‌ کردم‌ و فه‌رمووی‌: تو‌ س‌لا‌وت‌ ل‌ی‌م‌ کرد‌ تو‌زی‌ پ‌یش‌ ت‌ی‌ستا‌و‌ من‌یش‌ له‌ نو‌ی‌ژدا‌ بو‌وم‌، که‌ له‌و‌ کاته‌ رووی‌ کرد‌بو‌وه‌ خۆر‌ه‌ه‌لات‌.

١١٩٠- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَعَثَنِي النَّبِيُّ ﷺ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ يَسِيرُ مُشْرِقًا أَوْ مُعْرَبًا، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَأَشَارَ بِيَدِهِ، ثُمَّ سَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَأَشَارَ بِيَدِهِ، فَأَنْصَرَفْتُ، فَتَادَانِي: يَا جَابِرُ، فَتَادَانِي النَّاسُ: يَا جَابِرُ، فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي سَلَّمْتُ عَلَيْكَ فَلَمْ تَرُدَّ عَلَيَّ، قَالَ: إِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي»^(٣).

واته: جابر ر‌ض‌ی‌ه‌ الله‌ ع‌ن‌ه‌ ده‌ل‌ئ‌: پ‌ی‌غه‌مبه‌ر‌ ﷺ ناردم‌ی‌ به‌ شو‌ینمدا‌ من‌یش‌ هاتم‌ بو‌ لای‌، ئە‌وه‌ به‌ره‌و‌ خۆر‌ه‌ه‌لات‌ یان‌ خۆر‌ئا‌وا‌ ده‌ر‌و‌ی‌شت‌، س‌لا‌وم‌ ل‌ی‌کرد‌، به‌ ده‌ستی‌ ئاماژه‌ی‌ کرد‌، پاشان‌ جار‌یک‌ی‌ تر‌ س‌لا‌وی‌ ل‌ی‌کرد‌، به‌ ده‌ستی‌ ئاماژه‌ی‌ کرد‌، من‌یش‌ پ‌و‌ی‌شتم‌، بانگی‌ کردم‌: ئە‌ی‌ جابر‌، خه‌ل‌که‌که‌ش‌ بانگیان‌ کردم‌: ئە‌ی‌ جابر‌، هاتم‌ بو‌ لای‌ وتم‌: ئە‌ی‌ پ‌ی‌غه‌مبه‌ری‌ خوا‌، من‌ س‌لا‌وم‌ ل‌ی‌ت‌ کرد‌ وه‌لام‌ت‌ نه‌دایه‌وه‌، فه‌رمووی‌: من‌ ئە‌و‌ کات‌ نو‌ی‌ژم‌ ده‌کرد‌.

(١) صحيح الإسناد.

(٢) صحيح. أخرجه البخاري: ١٢١٧، ومسلم: ٣٦ و ٥٤٠/٣٧٠، وأبو داود: ٩٢٦ و ١٢٢٧، والترمذي: ٣٥١، وابن ماجه: ١٠١٨.

(٣) صحيح لغيره.

قهدهغه کردنی سرین و ریکخستنی بهرد له نويزدا

۱۱۹۱- «عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلَا يَمْسَحُ الْخِصْيَ، فَإِنَّ الرَّحْمَةَ تَوَاجِهُهُ»^(۱).

واته: نهبو زهړ ﷺ دهلئ: پينغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: کاتي به کيک له تپوه ههستا و چووه نويزه وه با ورده بهرد نه سپري (تا دلئ سهرقال نه بيت بهشتي لاوکی)، چونکه ره حمهت و ميه ره باني به ره و پرووی دين.

بابهت: ريگهدان به سرین و ریکخستنی بهرد يهک جار

۱۱۹۲- «عَنْ مُعَيْقِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَمَرَّةً»^(۲).

واته: موعه يقيب ﷺ ده گيرتته وه: پينغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: ته گهر تو (له نويزدا) ههر ده بووايه بهرد بسپري و پړيکی بخه ي با يهک جار بيت.

قهدهغه کردن له چاو بهرز کردنه وه بو ئاسمان له نويزدا

۱۱۹۳- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَرْفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فِي صَلَاتِهِمْ، فَاسْتَدَّ قَوْلُهُ فِي ذَلِكَ حَتَّى قَالَ: لَيَنْتَهَنَّ عَنْ ذَلِكَ أَوْ لَتُخَطَفَنَّ أَبْصَارُهُمْ»^(۳).

واته: نه نه سي کورې ماليک ﷺ ده گيرتته وه: پينغه مبهري خوا ﷺ فهرموويه تي: نه وه چيه خه لکاتيک له نويزدا چاوه کانيان بهرز ده که نه وه بو ئاسمان، وته که ي توند کرده وه له و باره وه تا فهرمووي: واز له و کاره دين، يان چاوه کانيان ده فريندرين. (يه کيک له م دووانه ههر ده بي بيت، يان واز دين له و کاره، يان چاويان ده فريندرين).

(۱) ضعيف. أخرجه أبو داود: ۹۴۵، والترمذي: ۳۷۹، وابن ماجه: ۱۰۲۷.

(۲) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۲۰۷، ومسلم: ۴۷ و ۴۸ و ۵۴۶/۴۹، وأبو داود: ۹۴۶، والترمذي: ۳۸۰، وابن ماجه: ۱۰۲۶.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۷۵۰، وأبو داود: ۹۱۳، وابن ماجه: ۱۰۴۴.

۱۱۹۴- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلَا يَرْفَعُ بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ أَنْ يُلْتَمَعَ بَصَرُهُ»^(۱).

واته: عوبه یدوللای کوری عه بدوللا (خوا لئیان رازی بن) ده ګیریتته وه: پیاوړیک له هاوه لانی پیغه مبهه ر ﷺ بوی باس کرد، نه و ګویی لئ بوو پیغه مبهه ری خوا ﷺ ده یفه رموو: کاتی په کیکنان له نویږدا بوو، با سه ری بهرز نه کاته وه بو ناسمان له بهر نه وه ی چاوی نه فریندریت.

بابه ت: هه ره شه ی توند له ناوردانه وه له نویږدا

۱۱۹۵- «عَنْ أَبِي دَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يَزَالُ اللَّهُ ﷻ مُقْبِلًا عَلَى الْعَبْدِ فِي صَلَاتِهِ مَا لَمْ يَلْتَفِتْ، فَإِذَا صَرَفَ وَجْهَهُ انْصَرَفَ عَنْهُ»^(۲).

واته: نه بو زهر ﷺ ده لئ: پیغه مبهه ری خوا ﷺ فه رموو یه تی: به رده وام خوی زالی پایه دار روو ده کاته به نده که ی (به نیحسان و لیخوشبون) له نویږدا، که ناوړ نه داته وه، جا نه ګر ناوړی دایه وه پرووی لئ وه رده ګیریت.

۱۱۹۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْإِلْتِفَاتِ فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الصَّلَاةِ»^(۳).

واته: عائشه (خوا لئی رازی بن)، ده لئ: پرسیارم کرد له پیغه مبهه ری خوا ﷺ ده رباره ی ناوردانه وه له نویږدا، فه رموو: دزینیکه شه یتان له نویږه که ده یدزیت.

۱۱۹۷- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، بِمِثْلِهِ»^(۴).

واته: له عائشه وه (خوا لئی رازی بن)، له پیغه مبهه ره وه ﷺ به هه مان شیوه ی فه رموده که ی پیشوو (ګیردر اوته وه).

(۱) صحیح.

(۲) ضعیف. أخرجه أبو داود: ۹۰۹.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۷۵۱ و ۳۲۹۱، وأبو داود: ۹۱۰، والترمذي: ۵۹۰.

(۴) صحیح.

۱۱۹۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، بِمِثْلِهِ»^(۱).

واته: له عائیشه‌وه (خوا لئی رازی بی)، له پیغه‌مبه‌روه ﷺ به هه‌مان شیوه‌ی فه‌رموده‌که‌ی پێشوو (گیردراره‌ته‌وه).

۱۱۹۹- «عَنْ أَبِي عَطِيَّةَ قَالَ: قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: إِنَّ الْإِلْتِفَاتَ فِي الصَّلَاةِ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الصَّلَاةِ»^(۲).

واته: نه‌بو عه‌طیه له عائیشه‌وه (خوا لئی رازی بی) ده‌گیریته‌وه، وتوو به‌تی: ئاور دانه‌وه له نوێژدا، دزینیکه شه‌یتان له نوێژه‌که ده‌یدزیت.

بابه‌ت: رینگه‌دان به ئاوردانه‌وه به‌لای راست و چه‌پ له نوێژدا

۱۲۰۰- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: اشْتَكَيْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ وَهُوَ قَاعِدٌ، وَأَبُو بَكْرٍ يُكَبِّرُ يُسْمِعُ النَّاسَ تَكْبِيرَهُ، فَالْتَفَتَ إِلَيْنَا فَرَأَانَا قِيَامًا، فَأَشَارَ إِلَيْنَا فَقَعَدْنَا، فَصَلَّيْنَا بِصَلَاتِهِ فَعُودًا، فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ: إِنْ كُنْتُمْ أَنْفَاءً تَفْعَلُونَ فِعَلِ فَارِسَ وَالرُّومَ يَقُومُونَ عَلَى مُلُوكِهِمْ وَهُمْ فُعُودٌ فَلَا تَفْعَلُوا، انْتُمُوا بِأَيْمَتِكُمْ إِنْ صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِنْ صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا فُعُودًا»^(۳).

واته: جابر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نه‌خۆش بوو له به‌شتیه‌وه نوێژمان کرد نه‌و دانیشته‌بوو، نه‌بو به‌کریش ته‌کبیری ده‌کردو ته‌کبیری پیغه‌مبه‌ری خوی ﷺ ده‌گه‌یاند به‌خه‌لکه‌که، ئاورپی لێداینه‌وه ته‌ماشای کردین وه‌ستاوین، نامازه‌ی بو کردین دابنیشین، ئیمه‌ش به‌دانیشته‌وه نوێژمان کرد، کاتێ سه‌لامی دایه‌وه فه‌رموو: ئیوه‌که‌میک پێش ئیستا وه‌کو فارس و پومه‌کانتان کرد که له به‌رده‌م پادشاکانیان هه‌لده‌ستان، نه‌وانیش دانیشته‌بوون، وا مه‌که‌ن، شوینی پێشنوێژه‌که‌تان بکه‌ون، نه‌گه‌ر به‌ وه‌ستانه‌وه نوێژی کرد به‌ وه‌ستانه‌وه نوێژ بکه‌ن، وه‌ نه‌گه‌ر به‌ دانیشته‌وه نوێژی کرد، به‌ دانیشته‌وه نوێژ بکه‌ن.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح موقوف.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۱۳، وأبو داود: ۶۰۶، وابن ماجه: ۱۲۴۰.

۱۲۰۱- ((عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَلْتَقِفُ فِي صَلَاتِهِ يَمِينًا وَشِمَالًا، وَلَا يَلْوِي عُنُقَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ))^(۱).

واته: ئيښو عه بياس (خوا لتيان رازي بي) ده لئ: پيغه مبهري خوا ﷺ له نوږه كه يدا ناوړې ده دا يه وه به لاي راست و چهپ، ملي نه ده سوړانده وه بو دا وه وه ي.

تبييني: و تراوه: ناوړدانه وه كه ي پيغه مبهري خوا ﷺ له نوږي سونه تدا بو وه، ده گونجيت له فه رزيشدا بو وييت، به پوختي ناوړدانه وه ي پيغه مبهري ﷺ له بهر به رزه وه نديه كي گستي مسولمانان بو وه له هه مان كاتدا گه ياندي شه ريعت و راستكر دنه وه ي هه له ي مسولمانان بو وه، له كاتي هه له كرنه كه، هاوكات پيغه مبهري خوا ﷺ له گه ل نه وه ي ناوړي دا وه ته وه به لام بيگومان دلشي هه ر له لاي خوا ي په روه ردگار بو وه.

بابه ت: كوشتني مارو دوو پشك له نوږدا

۱۲۰۲- ((عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقَتْلِ الْأَسْوَدَيْنِ فِي الصَّلَاةِ))^(۲).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده لئ: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمان ي كروه به كوشتني مارو دوو پشك له ناو نوږدا.

۱۲۰۳- ((عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِقَتْلِ الْأَسْوَدَيْنِ فِي الصَّلَاةِ))^(۳).

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده لئ: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمان ي كروه به كوشتني مارو دوو پشك له ناو نوږدا.

هه لگرتن و دانانې مندال له نوږدا

۱۲۰۴- ((عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةً، فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا، وَإِذَا قَامَ رَفَعَهَا))^(۴).

(۱) صحيح. أخرجه الترمذي: ۵۸۷ و ۵۸۸.

(۲) صحيح. أخرجه أبو داود: ۹۲۱، والترمذي: ۴۹۰، وابن ماجه: ۱۲۴۵.

(۳) صحيح.

(۴) صحيح. أخرجه البخاري: ۵۱۶ و ۵۹۶، ومسلم: ۴۱ و ۴۲ و ۵۴۲/۴۳، وأبو داود: ۹۱۷ و ۹۱۸ و ۹۱۹ و ۹۲۰.

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده گيرېته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ نوێژي ده كرد نومامه ي هه لگرتبوو، كاتن بچوايه ته سوژده دايدنه نا، وه كاتن هه لسا بابه وه هه لئیده گرت (و له باوه شي ده كرد).

۱۲۰۵- «عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَوْمَ النَّاسِ وَهُوَ حَامِلٌ أَمَامَةَ بِنْتِ أَبِي الْعَاصِ عَلَى عَاتِقِهِ، فَإِذَا رَكَعَ وَضَعَهَا، فَإِذَا فَرَغَ مِنْ سُجُودِهِ أَعَادَهَا»^(۱).

واته: نه بو قه تاده ﷺ ده لئ: پيغه مبهرم ﷺ بيني پيشنوێژي بو خه لک ده كردو، نومامه ي كچي نه بو لعاصي هه لگرتبوو له سه ر شاني، كاتن بچوايه ته ركوع دايدنه نا، كاتن سوژده ي ته واو بكر دايه دووباره هه لئیده گرته وه.

بابهت: رۆيشتن به ره و رووی قبيله، چه ند ههنگاوێکی كه م له نوێژدا

۱۲۰۶- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: اسْتَفْتَحْتُ الْبَابَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي تَطَوُّعًا، وَالْبَابُ عَلَى الْقِبْلَةِ فَمَشَى عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ يَسَارِهِ، فَفَتَحَ الْبَابَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى مُصَلَّاهُ»^(۲).

واته: عائيشه (خوا لتي رازي بي)، ده لئ: له ده ر گامدا پيغه مبهري خوا ﷺ (له و كاته دا) نوێژي سونه تي ده كرد، ده ر گاكه ش له رووی قبيله وه بوو، به لاي راستي، يان چه ي رۆيشت ده ر گاكه ي كرده وه و، پاشان گه رايه وه بو جیگای نوێژه كه ي.

بابهت: چه پله ليدان له نوێژدا

۱۲۰۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيْقُ لِلنِّسَاءِ، زَادَ ابْنُ الْمُثَنَّى: فِي الصَّلَاةِ»^(۳).

واته: نه بو هورهيره ﷺ ده گيرېته وه: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تي: ته سبيح (سُبْحَانَ اللَّهِ) وتن بو پياوانه، چه پله ليدانيش بو ئافره تانه. ئينو موته نا (كه يه كيكه له گيره رواني ته م فه رمووده) نه وه شي زياد كرده: له نوێژدا. (ئافره ت به ناو له يي ده ستي راستي ده دات له سه ر ده ستي چه يي).

(۱) صحيح.

(۲) حسن. أخرجه أبو داود: ۹۲۲، والترمذي: ۶۰۱.

(۳) صحيح. أخرجه البخاري: ۱۲۰۳، ومسلم: ۱۰۶ و ۴۲۲/۱۰۷، وأبو داود: ۹۳۹، والترمذي: ۳۶۹، وابن ماجه: ۱۰۳۴.

١٢٠٨- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيْقُ لِلنِّسَاءِ»^(١).
 واته: نه بو هورهيره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئى: پيغه مبهري خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فه رموويه تى: ته سبيح (سُبْحَانَ اللَّهِ) وتن بو پياوانه، چه پله ليدانيش بو ئافره تانه (كاتى بيهوى پرووداويكى گرنگ بگه يه نى به نويز خوينا ن).

بابهت: ته سبيح (سُبْحَانَ اللَّهِ) وتن له نويزدا

١٢٠٩- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيْقُ لِلنِّسَاءِ»^(٢).
 واته: نه بو هورهيره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئى: پيغه مبهري خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فه رموويه تى: ته سبيح (سُبْحَانَ اللَّهِ) وتن بو پياوانه، چه پله ليدانيش بو ئافره تانه.

١٢١٠- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيْقُ لِلنِّسَاءِ»^(٣).
 واته: نه بو هورهيره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپريته وه: پيغه مبهري خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فه رموويه تى: ته سبيح (سُبْحَانَ اللَّهِ) وتن بو پياوانه، چه پله ليدانيش بو ئافره تانه.

ئح کردن له نويزدا

١٢١١- «عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ لِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَاعَةٌ آتِيَهُ فِيهَا، فَإِذَا أَتَيْتُهُ اسْتَأْذَنْتُ إِِنْ وَجَدْتُهُ يُصَلِّي فَنَتَخَنَحَ دَخَلْتُ، وَإِنْ وَجَدْتُهُ فَارِعًا أَذِنَ لِي»^(٤).

واته: عهلى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئى: من ساتيكم هه بوو ده چووم بو لاي پيغه مبهري خوا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كاتى بچووبام بو لاي داواى مؤله تى چوونه ژووره وهم لى ده كرد، كاتى بمزانيايه نويز ده كات، ئحى ده كردو، منيش ده چوومه ژووره وه، كاتيكيش بمزانيايه ده ستي به تاله مؤله تى پيده دام.

١٢١٢- «عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ لِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَدْخَلَانِ: مَدْخَلٌ بِاللَّيْلِ، وَمَدْخَلٌ بِالنَّهَارِ، فَكُنْتُ إِذَا دَخَلْتُ بِاللَّيْلِ تَتَخَنَحَ لِي»^(٥).

(١) صحيح.

(٢) صحيح.

(٣) صحيح.

(٤) ضعيف. أخرجه ابن ماجه: ٣٧٠٨.

(٥) ضعيف.

واته: عه‌لی عليه السلام ده‌لێ: من دوو کاتی چوونه زووره‌وه‌م هه‌بوو بۆ لای پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم کاتیک به‌ شه‌و، کاتیک به‌ پۆژ، نه‌گه‌ر شه‌و برۆشتمایه‌ ئه‌حی بۆ ده‌کردم.

۱۲۱۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُجَيْيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ لِي عَلِيُّ عليه السلام: كَانَتْ لِي مَنَزِلَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لَمْ تَكُنْ لِأَحَدٍ مِنَ الْخَلَائِقِ، فَكُنْتُ آتِيهِ كُلَّ سَحَرٍ، فَأَقُولُ: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ، فَإِنْ تَنَحَّجَ انْصَرَفْتُ إِلَى أَهْلِي، وَإِلَّا دَخَلْتُ عَلَيْهِ»^(۱).

واته: عه‌بدو‌ل‌لای کوری نوجه‌ی ده‌گه‌ر پته‌وه‌ باوکی و توویه‌تی: عه‌لی عليه السلام پنی و تم: من پله‌یه‌ کم هه‌بوو له‌ لای پیغه‌مبه‌ری خوا صلى الله عليه وسلم بۆ هه‌یج یه‌ کیک له‌ دروستکراوه‌کان نه‌بوو، من هه‌موو کاتیک پاریشێو ده‌هاتم بۆ لای، ده‌موت: سلاوی خوات له‌سه‌ر ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا، نه‌گه‌ر ئه‌حی بکه‌ردایه‌ ده‌گه‌رامه‌وه‌ بۆ لای مأل و خیزانم، نه‌گه‌ر نا ده‌چوومه‌ زووره‌وه‌ بۆ لای.

بابه‌ت: گه‌ریان له‌ نوێژ

۱۲۱۴- «عَنْ مُطَرَفٍ، عَنْ أَبِيهِ عليه السلام قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، وَهُوَ يُصَلِّي وَلَجَوْفِهِ أَزِيزٌ كَأَزِيزِ الْمَرْجَلِ»^(۲).

واته: موته‌ررێف ده‌گه‌ر پته‌وه‌ له‌ باوکیه‌وه‌ عليه السلام و توویه‌تی: هاتم بۆ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر صلى الله عليه وسلم نوێژی ده‌کرد له‌ ناخیه‌وه‌ گه‌ریانیکه‌ به‌ کول ده‌رده‌چوو، وه‌ کو چۆن قاپیک ناوی تیدا ده‌کولیت.

بابه‌ت: نه‌فرین کردن له‌ ئیبلیس و په‌نا گرتن به‌ خوا لێی له‌ نوێژدا

۱۲۱۵- «عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه قَالَ: قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُصَلِّي فَسَمِعْنَاهُ يَقُولُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ، ثُمَّ قَالَ: أَلْعَنَكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ ثَلَاثًا، وَبَسَطَ يَدَهُ كَأَنَّهُ يَتَنَاوَلُ شَيْئًا، فَلَمَّا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ سَمِعْنَاكَ تَقُولُ فِي الصَّلَاةِ شَيْئًا لَمْ نَسْمَعْكَ تَقُولُهُ قَبْلَ ذَلِكَ، وَرَأَيْنَاكَ بَسَطْتَ يَدَكَ، قَالَ: إِنَّ عَدُوَّ اللَّهِ إِبْلِيسَ جَاءَ بِشَهَابٍ مِنْ نَارٍ لِيَجْعَلَهُ فِي وَجْهِي، فَقُلْتُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قُلْتُ: أَلْعَنَكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ، فَلَمْ يَسْتَأْخِرْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ أَرَدْتُ أَنْ آخُذَهُ، وَاللَّهِ لَوْلَا دَعْوَةُ أَخِينَا سَلِيمَانَ لَأَصْبَحَ مُوتَفًا بِهَا يَلْعَبُ بِهِ وَوَلَدَانُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ»^(۳).

(۱) ضعیف.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۹۰۴.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۴۲.

واته: نه بو دهرداء ﷺ ده لى: پيغه مبهري خوا ﷺ هه لسا نوږي کرد گويمان لى بوو ده يفه رموو: په نا ده گرم به خوا له تو. پاشان فه رموو: نه فرينت ليده کم به نه فريني خوا سى جار. ده ستي دريژ کرد وه کو نه وهى ده ست بو شتيک بيات، کاتي له نوږت بوويه وه، وتمان: نهى پيغه مبهري خوا، گويمان لى بوو شتيکت ده وت له نوږتدا نه مان بيستوه پيشتر وتبيت، وه بينيمان ده ست دريژ کرد، فه رموو: ثيبليس دوزمنى خوا هات به شيايک له ناگر بو نه وهى بيدات له پوخسارم، سى جار وتم: په نا ده گرم به خوا له تو، پاشان وتم: نه فرينت لى ده کم به نه فريني خوا، نهو سى جاره نه هاته دواوه، پاشان ويستم بيگرم، سويند به خوا له بهر داواکي براکه مان سوله يمان نه بووايه نه وه ده به سترايه وه (به کوله که يه ک له کوله که کاني مزگه وت)، مندالانى مه دينه گالته يان پي ده کرد.

قسه کردن له ناو نوږت

۱۲۱۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الصَّلَاةِ وَقُمْنَا مَعَهُ، فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ: اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا تَرْحَمْ مَعَنَا أَحَدًا، فَلَمَّا سَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِلْأَعْرَابِيِّ: لَقَدْ تَحَجَّرَتْ وَاسِعًا، يُرِيدُ رَحْمَةَ اللَّهِ ﷻ»^(۱).

واته: نه بو هورهيره ﷺ ده لى: پيغه مبهري خوا ﷺ هه لسا بو نوږتو تيمه ش له گه لى هه لساين، ده شته کيه ک له نوږتدا وتى: خوايه په حم به من و موحه ممهد بکي، په حم به که سي تر نه که ي له گه لمان، کاتي پيغه مبهري خوا ﷺ سه لامى دايه وه به ده شته کيه که ي فه رموو: به راستي په حمه تي فراواني خوات به رته سک کرده وه.

۱۲۱۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا تَرْحَمْ مَعَنَا أَحَدًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَقَدْ تَحَجَّرَتْ وَاسِعًا»^(۲).

واته: نه بو هورهيره ﷺ ده لى: ده شته کيه ک هاته مزگه وته وه دوو پرکات نوږي کرد، پاشان وتى: خوايه په حم به من و موحه ممهد بکي، په حم به که سي تر نه که ي

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۶۰۱۰، وأبو داود: ۸۸۲.

(۲) صحيح. أخرجه أبو داود: ۲۸۰، والترمذي: ۱۴۷.

له گه لمان، پيغه مبهري خوا ﷺ فهرمووى: بهراستى په رحمتى فراوانى خوات بهر ته سگ کرده وه.

۱۲۱۸- «عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ السَّلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا حَدِيثٌ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ فَجَاءَ اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ، وَإِنَّ رِجَالًا مِنَّا يَتَطَيَّرُونَ، قَالَ: ذَلِكَ شَيْءٌ يَجِدُونَهُ فِي صُدُورِهِمْ، فَلَا يَصُدُّهُمْ وَرِجَالٌ مِنَّا يَأْتُونَ الْكُهَانَ، قَالَ: فَلَا تَأْتُوهُمْ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَرِجَالٌ مِنَّا يَخْطُونَ، قَالَ: كَانَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ يَخْطُ، فَمَنْ وَافَقَ خَطَّهُ، فَذَلِكَ قَالَ: وَبَيْنَمَا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ، فَقُلْتُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَحَدَّثَنِي الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ، فَقُلْتُ: وَاتَّكَلَأَ أُمِّيَاءُ، مَا لَكُمْ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ؟ قَالَ: فَضَرَبَ الْقَوْمُ بِأَيْدِيهِمْ عَلَى أَفْخَادِهِمْ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ يُسَكِّنُونِي لِكُنِّي سَكَّتُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعَانِي بِأَبِي وَأُمِّي، هُوَ مَا ضَرَبَنِي، وَلَا كَهْرَتِي، وَلَا سَبَّنِي، مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ أَوْ تَعْلِيمًا مِنْهُ، قَالَ: إِنَّ صَلَاتَنَا هَذِهِ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هُوَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ، وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ قَالَ: ثُمَّ أَطْلَعْتُ إِلَى غَنِيمَةٍ لِي تَرَعَاهَا جَارِيَةٌ لِي فِي قَبْلِ أَحَدٍ وَالْجَوَانِيَةِ، وَإِنِّي أَطْلَعْتُ فَوَجَدْتُ الدُّبَّ قَدْ ذَهَبَ مِنْهَا بِشَاةٍ، وَأَنَا رَجُلٌ مِنْ بَنِي آدَمَ آسَفٌ كَمَا يَأْسَفُونَ، فَصَكَّكْتُهَا صَكَّةً، ثُمَّ انْصَرَفْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَأَخْبَرْتُهُ، فَعَظَّمَ ذَلِكَ عَلَيَّ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا أَعْتِقُهَا؟ قَالَ: ادْعُهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَيْنَ اللَّهُ ﷻ؟ قَالَتْ: فِي السَّمَاءِ، قَالَ: فَمَنْ أَنَا؟ قَالَتْ: أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّهَا مُؤَمِّنَةٌ فَاعْتِقِهَا»^(۱).

واته: موعاويهى كورپى حه كه م سه له مى ﷺ ده لى: وتم: نهى پيغه مبهري خوا، تيمه له سه ره تاي سه رده مى نه فامى بووين، خوا نيسلامى بو هينانين، پياوا نتيكمان تيدايه شومى و په شبنى ده كهن (بو وينه: نه گهر شتيك به لاي راستياندا تيبه رى گه شبن ده بن، به لام به لاي چه پياندا تيبه رى په شبن ده بن) فهرمووى: نه وه شتيكه له ناخياندا ده بيبينه وه ريگرين لى ناكات (له وهى مه به ستiane و بوى ده چن چونكه نه ده توانى زيانيان پيگه به نى و نه قازانج)، وه پياوا نتيكمان تيدايه فال ده گرنه وه، فهرمووى: مه چن بو لايان. وتى: نهى پيغه مبهري خوا، پياوا نتيكمان تيدايه خهت ده كيشن، فهرمووى: پيغه مبهريك له پيغه مبهران خهتى ده كيشا، هه ركه س خه ته كهى له گه ل خهتى نه ودا ريك ببيتته وه نه وه چاكه. وتى: له كاتيكدان من له گه ل پيغه مبهردا بووم له نويزدا له ناكوا پياويك له خه لكه كه بژمه به كهى كرد، وتم: خوا په رحمت پى بكات،

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۵۲۷، وأبو داود: ۹۳۰ و ۳۲۸۲ و ۳۹۰۹.

خه لکه که ته ماشایان کردم به ته ماشا کردنیکی سه رزه نشتانه، وتم: له ناوچووم دایک و نی کردم، چیه وا ته ماشام ده کهن؟ وتی: خه لکه که به دهسته کانیاں ده یاندا له پانیاں، کاتیک نه وانم بینی بیده نگم ده کهن، منیش بیده نگ بووم، کاتی پیغه مبهری خوا ﷺ له نوێژ بوویه وه بانگی کردم دایک و باوکم به قوریانی بیت، نه لئی دام و، نه توره بوو نه سه رزه نشتی کردم، ماموستایه کم نه بییوه نه پیش نه وو نه دواى نه ویش وه ک نه وه فیرم بکات، فهرمووی: نه نوێزه ی تیمه دروست نیه خه لکی قسه ی تیدا بکات، به لکو نه وه ته سبب و ته کبیرو خویندنی قورثانه. وتی: پاشان ته ماشای مهرو مالاته کهم کرد که که نیزه کیک شوانی ده کرد له نزیک کئیوی نو خود، بینیم گورگ به رخیکی لئی بردوه، منیش به کیکم له نه وه کانی نادهم خه م ده خووم وه کو چون نه وه کانی نادهم خه م ده خون، زلله یه کم لیدا، پاشان رویشتم بۆ لای پیغه مبهری خوا ﷺ هه و آلم پیدا، نه وه ی له سه رم قورس کرد (فهرمووی تا واتیکی گه ورهت به رانهری نه نجامداوه) وتم: نه ی پیغه مبهری خوا نازادی بکه م؟ فهرمووی: بانگی بکه، پیغه مبهری خوا ﷺ پیی فهرموو: خوا ﷺ له کوئییه؟ وتی: له ناسمانه، فهرمووی: من کیم. وتی: تو پیغه مبهری خوا ی، فهرمووی: نه وه پرواداره نازادی بکه، منیش نازادم کرد.

١٢١٩- «عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ يُكَلِّمُ صَاحِبَهُ فِي الصَّلَاةِ بِالْحَاجَةِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى تَزَلَّتْ هَذِهِ الْآيَةُ: ﴿حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ (٢٣٨) البقرة، فَأَمَرْنَا بِالسُّكُوتِ»^(١).

واته: زهیدی کوری نه پر قه م ﷺ ده لئ: له سه رده می پیغه مبهری خوا دا ﷺ هه ر کهس بیویستایه له ناو نوێژدا قسه ی له گه ل هاوه له که ی ده کرد به پیی پیویست، تا نه م نایه ته دابه زیه خواره وه: ﴿حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ (٢٣٨)، نینجا فه رمانمان پینکرا به بیده نگ بوون.

١٢٢٠- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ آتِيَ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي فَأَسَلَمْتُ عَلَيْهِ فَيَرُدُّ عَلَيَّ، فَأَتَيْتُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَهُوَ يُصَلِّي فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ، فَلَمَّا سَلَّمَ أَشَارَ إِلَى الْقَوْمِ، فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ (يَعْنِي) أَحَدَتْ فِي الصَّلَاةِ أَنْ لَا تَكَلَّمُوا إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ، وَمَا يَنْبَغِي لَكُمْ، وَأَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ»^(٢).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ١٢٠٠ و ٤٥٣٤، ومسلم: ٥٣٩، وأبو داود: ٩٤٩، والترمذي: ٤٠٥ و ٢٩٨٧.

(٢) صحیح.

واته: عهبدووللای کوری مهسعوود ﷺ دهلی: من هاتم بو لای پیغه مبهەر ﷺ نوێژی ده کرد، سلاوم لی ده کرد ئه ویش وهلامی ده دایه وه، جارێکی تر هاتمه وه سلاوم لی کرد، ئه وه له نوێژدا بوو، وهلامی نه دامه وه، کاتێ سهلامی دایه وه ئاماژه ی بو خه لکه که کرد فهرمووی: خوا ﷺ «واته:» له نوێژدا فهرمانی پیش هینا وه، هیچ قسه یه ک نه کهن جگه له زیکرو یادی خوا نه بیت، دورست نیه بو تان، وه له نوێژدا بوهستن بو خوا به گهردنکه چی و بی قسه کردن.

۱۲۲۱- «عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَيَرُدُّ عَلَيْنَا السَّلَامَ حَتَّى قَدِمْنَا مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ، فَأَخَذَنِي مَا قُرْبَ وَمَا بَعْدَ، فَجَلَسْتُ حَتَّى إِذَا قَضَى الصَّلَاةَ، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ يُحَدِّثُ مِنْ أَمْرِهِ مَا يَشَاءُ، وَإِنَّهُ قَدْ أَحَدَتْ مِنْ أَمْرِهِ أَنْ لَا يُتَكَلَّمُ فِي الصَّلَاةِ»^(۱).

واته: ئیبنو مهسعوود ﷺ دهلی: ئیمه سلاومان ده کرد له پیغه مبهەر ﷺ (له کاتی کدا له نوێژ کردندا بوو) وهلامی سلاوه کهمانی ده دایه وه، تا هاتین بو خاکی حه به شه، سلاوم لی کرد، وهلامی نه دامه وه، بیرم ده کرده وه چ شتیکی نزیک یان دوور بوته هوکار بو وه لامنه دانه وه ی، دانیشتم تا کاتێ نوێژی ته واو کرد، فهرمووی: خوا ﷺ چ فهرمانیکی بوی پیشی دینی به ویستی خو ی، بیگومان فهرمانی پیش هینا که (له مه ودوا) له نوێژدا قسه نه کری.

ئهو که سه ی له دووهم رکات هه لده ستێ بیرێ ده چت ته حیات بخوینێ چ ی بکات؟

۱۲۲۲- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ قَامَ فَلَمْ يَجْلِسْ، فَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ وَنَظَرْنَا تَسْلِيمَهُ، كَبَّرَ فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ التَّسْلِيمِ ثُمَّ سَلَّمَ»^(۲).

واته: عهبدووللای کوری بو حه ینه ﷺ دهلی: پیغه مبهیری خوا ﷺ دوو رکات نوێژی بو کردین، پاشان هه لسا یه وه دانه نیشت، خه لکه کهش له گه لی هه لسانه وه، کاتێ نوێژه که ی ته واو کردو چاوه پروانی سهلام دانه وه یمان کرد، ته کبیری کردو دوو سوژده ی برد پیش سهلام دانه وه پاشان سهلامی دایه وه.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۹۲۴.

(۲) صحیح.

۱۲۲۳- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْنَةَ رضي الله عنه عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، أَنَّهُ قَامَ فِي الصَّلَاةِ، وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ التَّسْلِيمِ»^(۱).

واته: عه بدوللای کوری بو حهینه رضي الله عنه دهلی: پیغمبهری خوا صلى الله عليه وسلم له نوښر ټیک هه لساپه وه، ده بوو دانیشته یه (بو ته حیات)، به دانیشته وه دوو سوژده ی برد پیش سه لام دانه وه.

نو که سه ی له دووهم رکات^(۲) سه لام ده داتوه وه بیری ده چن ته حیات بخوینن و قسه ده کات چی بکات؟

۱۲۲۴- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، قَالَ: قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: صَلَّى بِنَا النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم إِحْدَى صَلَاتِي الْعَشِيِّ، قَالَ: قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: وَلَكِنِّي نَسِيتُ، قَالَ: فَصَلَّى بِنَا رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، فَأَنْطَلَقَ إِلَى خَشْبَةِ مَعْرُوضَةٍ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ بِيَدِهِ عَلَيْهَا كَأَنَّهُ عَضْبَانٌ، وَخَرَجَتِ السَّرْعَانُ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ، فَقَالُوا: فَصِرَتِ الصَّلَاةُ وَفِي الْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ وَعَمْرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فَهَابَاهُ أَنْ يُكَلِّمَاهُ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ فِي يَدَيْهِ طَوْطٌ، قَالَ: كَانَ يُسَمِّي ذَا الْيَدَيْنِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَتَسِيتُ أَمْ فَصِرَتِ الصَّلَاةُ؟ قَالَ: لَمْ أَنْسَ، وَلَمْ تُقْصِرِ الصَّلَاةُ، قَالَ: وَقَالَ: أَكَمَا قَالَ ذُو الْيَدَيْنِ؟، قَالُوا: نَعَمْ، فَجَاءَ فَصَلَّى الَّذِي كَانَ تَرَكَهُ ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ، ثُمَّ سَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، ثُمَّ كَبَّرَ»^(۳).

واته: موحه ممه دی کوری سیرین، دهلی: نه بو هورهیره رضي الله عنه وتی: پیغمبهری صلى الله عليه وسلم نوښر ټیک له نوښره کانی تیواره ی بو کردین (که ده کاته نوښری نیوه رو یان عه سر)، وتی: نه بو هورهیره رضي الله عنه وتی: به لام بیرم چوو (کامیان بوو)، دهلی: دوو رکات نوښری بو کردین، پاشان سه لامی دایه وه، روښت بو لای کوله که یه کی دار له ناو مزگهوت، دهستی پییه وه گرت وه کو نه وه و ابوو توره بوویت له وانه ی په له په ل ده کهن (نه وانه ی بهرده وام خو یان بو ناگیرئ و په له له هه موو شتی کدا ده کهن)، دواتر به په له له ده رگا کانی مزگهوت ته که چوونه دهره وه، وتیان: نوښر کورت کرایه وه، له ناو خه لکه که نه بو به کرو عومهریشیان تیدا بوو (خوا لییان رازی بی)، شهرمیان

(۱) صحیح.

(۲) له نوښری زیاتر له دوو رکات.

(۳) صحیح.

کرد له‌و باره‌وه قسه‌ی له‌گه‌ڵ بکه‌ن، له‌ ناو خه‌لکه‌که‌دا پیاویک هه‌بوو ده‌سته‌کانی درێژ بوو، وتی: پێی ده‌وترا (ذُو الْيَدَيْنِ)، واته: خاوه‌ن دوو ده‌سته‌که، وتی: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ، ئایا له‌ بیرت چوو یان نوێژ کورت کرایه‌وه؟ فه‌رمووی: نه‌بیرم چوو نه‌ نوێژ کورت کراوه‌ته‌وه، فه‌رمووی: ئه‌وه‌ی خاوه‌ن دوو ده‌سته‌که ده‌لێ ته‌واوه؟ وتیان: به‌لێ، دواتر هات ئه‌و نوێژه‌ی نه‌یکردبوو کردی، پاشان سه‌لامی دایه‌وه، پاشان ته‌کبیری کردو سوژده‌ی برد وه‌کو سوژده‌ی پێشوو، یان درێژتر، پاشان سه‌ری به‌رز کرده‌وه ته‌کبیری کرد، پاشان ته‌کبیری کرد پاشان سوژده‌ی برد وه‌کو سوژده‌ی پێشوو یان درێژتر، پاشان سه‌ری به‌رز کرده‌وه ته‌کبیری کرد.

١٢٢٥- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ انْصَرَفَ مِنَ اثْنَتَيْنِ، فَقَالَ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ: أَقْصِرَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ؟ فَقَالَ النَّاسُ: نَعَمْ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى اثْنَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ سَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ»^(١).

واته: ئه‌بو هوره‌یره ﷺ ده‌گه‌ڕێته‌وه: پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ (له‌ نوێژێکی چوار پکاتی) له‌ دووهم پکاتدا نوێژه‌که‌ی ته‌واو کرد، (ذُو الْيَدَيْنِ) پێی وت: ئایا نوێژ کورت کراوه‌ته‌وه، یان بیرت چوو ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا؟ پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: ئایا (ذُو الْيَدَيْنِ) راست ده‌کات؟ خه‌لکه‌که‌ وتیان: به‌لێ، پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ هه‌لسا دوو پکاتی تری کرد، پاشان سه‌لامی دایه‌وه، پاشان ته‌کبیری کردو سوژده‌ی برد وه‌کو سوژده‌ی پێشوو یان درێژتر، پاشان سه‌ری به‌رز کرده‌وه سوژده‌ی برد وه‌کو سوژده‌ی پێشوو یان درێژتر، پاشان سه‌ری به‌رز کرده‌وه.

١٢٢٦- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، يَقُولُ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْعَصْرِ، فَسَلَّمَ فِي رَكْعَتَيْنِ، فَقَامَ ذُو الْيَدَيْنِ، فَقَالَ: أَقْصِرَتِ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْ نَسِيتَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كُلُّ ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ، فَقَالَ: قَدْ كَانَ بَعْضُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ؟ فَقَالُوا: نَعَمْ، فَأَتَمَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا بَقِيَ مِنَ الصَّلَاةِ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ بَعْدَ التَّسْلِيمِ»^(٢).

(١) صحیح. أخرجه البخاري: ٤٨٢ و ٧١٤ و ٧١٥ و ١٢٢٨ و ١٢٢٩ و ٦٠٥١، ومسلم: ٩٧ ٥٧٣/٩٨، وأبو داود: ١٠٠٨ و ١٠٠٩ و ١٠١٠ و ١٠١١، والترمذي: ٣٩٤ و ٣٩٩، وابن ماجه: ١٢١٤.

(٢) صحیح. أخرجه مسلم: ٥٧٣/٩٩.

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئې: پښه مبهري خوا ﷺ نوږي عه سري بو كردين له دوو ركاتي په كه م سهلامی دايه وه، (ذُو الْيَدَيْنِ) وتي: تايا نوږ كورت كراوه ته وه نه ي پښه مبهري خوا يا خود بيري چوو؟ پښه مبهري خوا ﷺ فهرمووي: هيچ له وانه نه بو وه، وتي: نه ي پښه مبهري خوا په كيك له و دو وانه بو وه، پروي كرده خه لكه كه فهرمووي: تايا (ذُو الْيَدَيْنِ) راستي كرد؟ وتيان: به لئې، نه وه ي مابوويه وه له نوږ پښه مبهري خوا ﷺ ته واوي كرد، پاشان دوو سوژده ي به دانيشتنه وه برد له دواي سهلام دانه وه.

۱۲۲۷- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى صَلَاةَ الظُّهْرِ رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، فَقَالُوا: قُصِرَتِ الصَّلَاةُ، فَقَامَ وَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گيرېته وه: پښه مبهري خوا ﷺ دوو ركات نوږي نيوه پړوي كرد، پاشان سهلامی دايه وه، وتيان: نوږ كورت كراوه ته وه، هه لسا دوو ركات نوږي كردو، پاشان سهلامی دايه وه، پاشان دوو سوژده ي برد.

۱۲۲۸- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمًا، فَسَلَّمَ فِي رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ انْصَرَفَ، فَأَذْرَكَهُ ذُو الشَّمَالَيْنِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنْقَصَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ؟ فَقَالَ: لَمْ تُنْقِصِ الصَّلَاةَ وَلَمْ أَنْسَ، قَالَ: بَلَى وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ؟ قَالُوا: نَعَمْ فَصَلَّى بِالنَّاسِ رَكَعَتَيْنِ»^(۲).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گيرېته وه: پښه مبهري خوا ﷺ پوژنيك نوږي كرد، له دوو ركاتدا سهلامی دايه وه، پاشان پوښت (ذُو الشَّمَالَيْنِ) پني گه يشت، وتي: نه ي پښه مبهري خوا، تايا نوږ كورت كراوه ته وه، يان بيري چوو؟ فهرمووي: نوږ نه كورت كراوه ته وه نه بيري چوو، وتي: به لئې، سوږند به و خوايه ي توي (به حه ق) په وانه كروه، پښه مبهري خوا ﷺ فهرمووي: تايا (ذُو الْيَدَيْنِ) راست ده كات؟ وتيان: به لئې، نينجا دوو ركاتي تري بو خه لكه كه كرد.

(۱) صحيح. أخرجه البخاري: ۷۱۵ و ۱۲۲۷، ومسلم: ۹۹ و ۵۷۳/۱۰۰، وأبو داود: ۱۰۱۴.

(۲) صحيح.

۱۲۲۹- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: نَسِيَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَسَلَّمَ فِي سَجْدَتَيْنِ، فَقَالَ لَهُ ذُو الشَّمَالَيْنِ: أَقْصِرَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسَيْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ؟ قَالُوا: نَعَمْ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَأَتَمَّ الصَّلَاةَ»^(۱).

واته: ئەبو هورەیره رضي الله عنه دەلێ: پێغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم بیری چوو سهلامی دایه وه له دوو پرکاتی یه که مدا، (ذُو الشَّمَالَيْنِ) پێی وت: ئایا نوێژ کورتکراوته وه یان بیرت چوو ئەو پێغه مبهری خوا؟ پێغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فەرمووی: ئایا (ذُو الْيَدَيْنِ) راست ده کات؟ وتیان: بەلێ، پێغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم هه لسا نوێزه که ی ته واو کرد.

۱۲۳۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الظُّهْرَ أَوْ الْعَصْرَ، فَسَلَّمَ فِي رَكْعَتَيْنِ وَأَنْصَرَفَ، فَقَالَ لَهُ ذُو الشَّمَالَيْنِ ابْنُ عَمْرٍو: أَنْقَصَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسَيْتَ؟ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: مَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ؟ فَقَالُوا: صَدَقَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ، فَأَتَمَّ بِهِمُ الرُّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ نَقَصَ»^(۲).

واته: ئەبو هورەیره رضي الله عنه دەلێ: پێغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم نوێژی نیوه پرۆ یان عه سری کرد، له دوو پرکاتی یه که م سهلامی دایه وه، پاشان روشت، (ذُو الشَّمَالَيْنِ) ی کوری عه مپ وتی: ئایا نوێژ کورت کراوته وه یان بیرت چوو؟ پێغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم فەرمووی: ئەوه (ذُو الْيَدَيْنِ) چی دەلێ؟ وتیان: راست ده کات ئەو پێغه مبهری خوا، ئینجا ئەو دوو پرکاته ی مابوو یه وه بۆی ته واو کردن.

۱۲۳۱- «عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ بَنَ سُلَيْمَانَ بْنَ أَبِي حَتْمَةَ رضي الله عنه أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَلَغَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، فَقَالَ لَهُ ذُو الشَّمَالَيْنِ نَحْوَهُ»^(۳).

واته: ئیبنو شیهاب ده گێریته وه: ئەبو بە کری کوری سوله یمانی کوری ئەبو حه ثمه رضي الله عنه هه والی پێدا ئەو پێی گه یشتووه پێغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم دوو پرکات نوێژی کرد، (ذُو الشَّمَالَيْنِ) هه ر وه کو فەرمووده که ی پێشه وه ی پێی وت.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) مرسل بسند صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۰۱۳.

باسي جياوازي له سر له بو هورهيره (ﷺ)

له هردوو سوژده كهدا

۱۲۳۲- «عَنْ سَعِيدِ وَأَبِي سَلَمَةَ وَأَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَبْنِ أَبِي حَثْمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: لَمْ يَسْجُدْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ قَبْلَ السَّلَامِ وَلَا بَعْدَهُ»^(۱).

واته: سه عیدو ته بو سه له مهو ته بو به کری کوری عه بدورپه حمان و ثینو ته بی حه ثمه ده گیرنه وه له ته بو هورهیره وه ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ ته و کاته سوژده ی نه برد، پیش سه لام و دوا ی سه لامیش.

۱۲۳۳- «عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَجَدَ يَوْمَ ذِي الْيَدَيْنِ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ السَّلَامِ»^(۲).

واته: عیراکی کوری مالیک ده گیرته وه، له ته بو هورهیره وه ﷺ، و توویه تی: بیگومان پیغه مبهری خوا ﷺ له روژی (ذو الیدین) (بیری هینایه وه که دوو رکاتی نه کرده) دوو سوژده ی برد، له دوا ی سه لام دانه وه.

۱۲۳۴- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، بِمِثْلِهِ»^(۳).

واته: موحه ممه دی کوری سیرین ده گیرته وه، له ته بو هورهیره له پیغه مبهیره وه ﷺ به هه مان شیوه ی فهرمووده که ی پیشوو.

۱۲۳۵- «عَنْ بِنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَجَدَ فِي وَهْمِهِ بَعْدَ التَّسْلِيمِ»^(۴).

واته: ثینو سیرین ده گیرته وه، له ته بو هورهیره ﷺ، پیغه مبهر ﷺ له سه هو کردنی دوا ی سه لامدانه وه سوژده ی برد.

۱۲۳۶- «عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِهِمْ فَسَهَا، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ»^(۵).

(۱) شاذ.

(۲) صحيح الإسناد.

(۳) صحيح الإسناد.

(۴) صحيح الإسناد.

(۵) صحيح.

واته: عیمرانی کوری حوصهین رضی اللہ عنہ ده گپرتتهوه، پیغه مبهه رضی اللہ عنہ نوێژی بو کردن سههوی کرد، دوو سوژدهی برد پاشان سهلامی دایهوه.

۱۲۳۷- «عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رضی اللہ عنہ قَالَ: سَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي ثَلَاثِ رَكَعَاتٍ مِنَ الْعَصْرِ، فَدَخَلَ مَنْزِلَهُ، فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ الْخِرْبَاقُ، فَقَالَ: يَعْزِي نَقَصَتِ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَخَرَجَ مُغْضَبًا يَجْرُ رِدَاءَهُ، فَقَالَ: أَصَدَقَ؟ قَالُوا: نَعَمْ، فَقَامَ فَصَلَّى تِلْكَ الرَّكَعَةَ ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْهَا، ثُمَّ سَلَّمَ»^(۱).

واته: عیمرانی کوری حوصهین رضی اللہ عنہ ده لێ: پیغه مبهه رضی اللہ عنہ خوا رضی اللہ عنہ له سیهم پرکاتی نوێژی عهسردا سهلامی دایهوه، چوو هه مالهوه، پیاویک پرۆیشت بو لای پنی دهوترا (الْخِرْبَاقُ)، وتی: نوێژ کورت کرایهوه نهی پیغه مبهه رضی اللہ عنہ خوا؟ نهویش به تورده بیهوه ده رچوو پۆشاکه کهی پراده کیشا، فهرمووی: ئایا راست ده کات؟ وتیان: به لێ، هه لسا نهو پرکاتهی تهواو کرد، پاشان سهلامی دایهوه، پاشان دوو سوژدهی برد، پاشان سهلامی دایهوه.

بابهت: نوێژخوین کاتی کهوته گومانهوه له ناو نوێژه کهی ئهوه تهواو دهکات که له بیریهتی

۱۲۳۸- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رضی اللہ عنہ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِذَا شَكَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيُلْغِ الشَّكَّ وَلْيَبْنِ عَلَى الْيَقِينِ، فَإِذَا اسْتَيْقَنَ بِالتَّمَامِ، فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ قَاعِدٌ، فَإِنْ كَانَ صَلَّى حَمْسًا شَفَعَتَا لَهُ صَلَاتَهُ، وَإِنْ صَلَّى أَرْبَعًا كَانَتْ تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ»^(۲).

واته: نهبو سه عید رضی اللہ عنہ ده گپرتتهوه: پیغه مبهه رضی اللہ عنہ فهرموویهتی: نه گهر به کتیک له ئیوه کهوته گومانهوه له ناو نوێژه کهی با گومان وه لا بنیت و بونیاد له سههه دنیایی بنیت، نه گهر دنیایی هه لپزارد با به دانیشهتهوه دوو سوژده بیات، جا نه گهر پینج پرکاتی کردبوو نهو دوو سوژدهیه (جیگای پرکاتیکی بو ده گرنهوه) و نوێژه کهی ده کهن به جووت، (ده بنهوه به چوار پرکات) وه نه گهر چوار پرکاتی کردبوو نهوه نهو دوو سوژدهیه ده بیته مایه ی گهرانهوهی شهیتان به زه لیلی.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۰۱ و ۵۷۴/۱۰۲، وأبو داود: ۱۰۱۸ و ۱۰۳۹، والترمذي: ۳۹۵ و ۱۲۱۵.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۷۱، وأبو داود: ۱۰۲۴، وإبن ماجه: ۱۲۱۰.

۱۲۳۹- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا لَمْ يَدْرِ أَحَدُكُمْ صَلَّى ثَلَاثًا أَمْ أَرْبَعًا، فَلْيَصِلْ رُكْعَةً، ثُمَّ يَسْجُدْ بَعْدَ ذَلِكَ سَجْدَتَيْنِ، وَهُوَ جَالِسٌ، فَإِنْ كَانَ صَلَّى حَمْسًا شَفَعْنَا لَهُ صَلَاتَهُ، وَإِنْ صَلَّى أَرْبَعًا كَانَتْ تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ»^(۱).

واته: نه بو سه عیدی خودری رضی الله عنه ده گپریته وه، پیغه مبهه صلی الله علیه و سلم فهرموویه تی: نه گهر یه کیک له تیوه نه یزانی سی پرکاتی کردوه یان چوار، (با که مه که ی حساب بکات) با یه ک پرکاتی تر بکات، پاشان دوا ی نه وه دوو سوژده بیات به دانیشته وه، جا نه گهر پینج پرکاتی کردبوو نه وه دوو سوژده یه جینگای پرکاتیکی بو ده گره وه نویره که ی ده که ن به جووت (ده بنه وه به چوار پرکات)، وه نه گهر چوار پرکاتی کردبوو نه وه نه وه دوو سوژده یه ده بیته مایه ی گهرانه وه ی شه ی تان به زه لیلی.

بابه ت: گهران و پشکنین و (بیرکردنه وه بو دنلیا بوون کاتت گومان له به شیکي نويز دروست ده بت)

۱۲۴۰- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا شَكَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّ الَّذِي يَرَى أَنَّهُ الصَّوَابُ فَيَتِمَّهُ، ثُمَّ - يَعْنِي - يَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ، وَلَمْ أَفْهَمْ بَعْضَ حُرُوفِهِ كَمَا أَرَدْتُ»^(۲).

واته: عه بدوللا رضی الله عنه ده لی: پیغه مبهه صلی الله علیه و سلم فهرموویه تی: نه گهر یه کیک له تیوه به گومان بوو له نویره که ی با پشکنین بو نه وه بکات که ته وا وه، دواتر نویره که ی ته واو بکات، پاشان دوو سوژده بیات. له هه ندی له پیته کانی تینه گه ی شتم وه ک چون بمه وی.

۱۲۴۱- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا شَكَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّ، وَيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ مَا يَفْرُغُ»^(۳).

واته: عه بدوللا رضی الله عنه ده لی: پیغه مبهه صلی الله علیه و سلم فهرمووی: نه گهر یه کیک له تیوه به گومان بوو له نویره که ی با پشکنین بکات، (به لادانی گومانه که وه ه لبراردنی پرکاته که مه که) دوو سوژده ش بیات دوا ی نه وه ی لیبوویه وه.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح.

۱۲۴۲- (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَادَ أَوْ نَقَصَ، فَلَمَّا سَلَّمَ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ حَدَّثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ قَالَ: لَوْ حَدَّثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ أَنْبَأْتُكُمْوَهُ، وَلَكِنِّي إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَأَيُّكُمْ مَا شَكَّ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَنْظُرْ أُخْرَى ذَلِكَ إِلَى الصَّوَابِ، فَلْيَتِمَّ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيُسَلِّمْ وَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ) (۱).

واته: عهبدوللا ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ نوێژی کرد، زیاتری کرد، یان که متر، (له ژماره‌ی پرکاتی نوێزه که) کاتی سه لامی دایه وه وتمان: نه‌ی پیغه مبهری خوا، نایا شتیکی پروویداوه له نوێژدا؟ (واته: نوێژ کورتکراوه ته وه؟) فهرمووی: نه‌گهر شتیکی پرووی بدایه ناگادارم ده‌کردنه وه، به‌لام منیش مروثم بیرم ده‌چیت وه کو چون ئیوه بیرتان ده‌چیت، جا ههر یه کینک له ئیوه گومانی هه‌بوو له نوێزه که‌یدا، با بگه‌ریت به‌ دوای راستیدا، (به‌ هه‌لێژاردنی پرکاته که مه‌که) له‌سه‌ر ئه‌وه نوێزه که‌ی ته‌واو بکات، پاشان سه‌لام بداته‌وه دوو سوژده بیات.

۱۲۴۳- (عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةً فَرَادَ فِيهَا أَوْ نَقَصَ، فَلَمَّا سَلَّمَ قُلْنَا: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، هَلْ حَدَّثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ فَذَكَّرْنَا لَهُ الَّذِي فَعَلَ فَنَتَى رِجْلَهُ، فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ، فَسَجَدَ سَجْدَتِي السَّهْوِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ، فَقَالَ: لَوْ حَدَّثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ لَأَنْبَأْتُكُمْ بِهِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَأَيُّكُمْ شَكَّ فِي صَلَاتِهِ شَيْئًا فَلْيَتَحَرَّ الَّذِي يَرَى أَنَّهُ صَوَابٌ، ثُمَّ لِيُسَلِّمْ، ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتِي السَّهْوِ) (۲).

واته: عهبدوللا ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ نوێژی کرد، زیاتری کرد، یان که متر، (له ژماره‌ی پرکاتی نوێزه که) کاتی سه لامی دایه وه وتمان: نه‌ی پیغه مبهری خوا، نایا شتیکی پروویداوه له نوێژدا؟ فهرمووی: هوی ئه‌م پرسیاره چیه؟ نه‌وه‌مان بۆی باسکرد نه‌نجامی داوه، جا قاجی جووت کردو پرووی کرده قیبله، دوو سوژده‌ی سه‌هوی برد، پاشان به‌ پوخساری پرووی تیکردین، فهرمووی: نه‌گهر شتیکی له نوێژدا پرووی بدایه ناگادارم ده‌کردنه وه، پاشان فهرمووی: بیگومان منیش مروثم بیرم ده‌چیت وه کو چون ئیوه بیرتان ده‌چیت، جا ههر یه کینک له ئیوه

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۴۰۱ و ۴۰۴ و ۱۲۲۶ و ۶۶۷۱ و ۷۳۴۹، ومسلم: ۸۹ و ۵۷۲/۹۶، وأبو داود: ۱۰۱۹ و ۱۰۲۰ و

۱۰۲۱، والترمذي: ۳۹۲، وابن ماجه: ۱۲۰۳ و ۱۲۰۵ و ۱۲۱۱ و ۱۲۱۲.

(۲) صحیح.

ګومانی هه بوو له نوږته که یدا با بګه پږت به دواى پاستیدا (که بریتیه له هه لېژاردنی پرکاتی که متر)، پاشان سه لام بداته وه، پاشان دوو سوژده ی سه هو بیات.

۱۲۴۴- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى صَلَاةَ الظُّهْرِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ، فَقَالُوا: أَحَدَتْ فِي الصَّلَاةِ حَدَّثٌ؟ قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ فَأَخْبَرُوهُ بِصَنِيعِهِ، فَتَنَّى رِجْلَهُ، وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ، فَقَالَ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أُنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي وَقَالَ: لَوْ كَانَ حَدَّثٌ فِي الصَّلَاةِ حَدَّثٌ أَنْبَأْتُكُمْ بِهِ، وَقَالَ: إِذَا أُوْهَمَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّ أَقْرَبَ ذَلِكَ مِنَ الصَّوَابِ ثُمَّ لِيَتَمَّ عَلَيْهِ، ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ»^(۱).

واته: عه بدوللا ﷺ ده ګېریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ نوږتی نیوه پړوی کرد، پاشان پرووی تیکردن به روخساری، وتیان: نایا شتیګ پروویداوه له نوږتدا؟ فهرمووی: هوی نه م پرسیاره چیه؟ ناګاداریان کرده وه به وهی کردوویه تی (وتیان: دوو پرکات کرده نه ک چوار) نه ویش قاچی جووت کردو پرووی کرده قبیله (نوږته که ی ته واو کرد)، ئینجا دوو سوژده ی برد، پاشان سه لامی دایه وه، پاشان به روخساری پرووی تیکردین، فهرمووی: بیګومان منیش مروقم بیرم ده چی وه کو چون ئیوه بیرتان ده چی، جا هر کاتیک بیرم چوو بیرم بخه نه وه، وه فهرمووی: نه ګر شتیګ له نوږتدا پرووی بدایه (واته: کور تکرابایه وه) ناګادارم ده کردنه وه، وه فهرمووی: نه ګر یه کتیک له ئیوه له نوږته که یدا هه له ی کرد، با بګه پږت به دواى نه وهی کامه نزیکه له راستیه وه (که بریتیه له هه لېژاردنی پرکاته که مه که) پاشان ته واوی بکات، پاشان دوو سوژده ی سه هو بیات.

۱۲۴۵- «عَنْ أَبِي وَائِلٍ يَقُولُ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أُوْهَمَ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابِ، ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ مَا يَفْرُغُ وَهُوَ جَالِسٌ»^(۲).

واته: نه بو وائیل ده لی: عه بدوللا ﷺ وتی: هر که س خه یالی کرد له نوږته که یدا نه وه با به دواى پاستیدا بګه پږی (که بریتیه له هه لېژاردنی پرکاته که مه که)، پاشان دواى نه وهی نوږتی ته واو کرد، دوو سوژده بیات به دانیشته وه.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح موقوف.

۱۲۴۶- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: مَنْ شَكَ، أَوْ أَوْهَمَ فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابَ، ثُمَّ لِيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ»^(۱).

واته: عهبدووللا ﷺ ده‌لێ: هەر کهس گومانی بۆ دروست بوو، یان خه‌یالی کرد له نوێزه‌که‌یدا نه‌وه با به دواى راستیدا بگه‌ڕێ، (که بریتیه له هه‌لبژاردنی پرکاته کهمه‌که)، پاشان دوو سوژده بیات.

۱۲۴۷- «عَنْ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: كَانُوا يَقُولُونَ: إِذَا أَوْهَمَ يَتَحَرَّى الصَّوَابَ، ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ»^(۲).

واته: ئیبراهیم ده‌لێ: نه‌وان ده‌یانوت: نه‌گه‌ر (نوێزخوین) خه‌یالی کرد له نوێزه‌که‌یدا (و هه‌له‌ی کرد) به دواى راستیدا ده‌گه‌ڕێ، (که بریتیه له هه‌لبژاردنی پرکاته کهمه‌که)، پاشان دوو سوژده ده‌بات.

۱۲۴۸- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ شَكَ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ مَا يُسَلِّمُ»^(۳).

واته: عهبدووللاى کورێ جه‌عفر (خوا لێیان رازی بێ) ده‌لێ: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووێه‌تی: هەر کهس گومانی هه‌بوو له نوێزه‌که‌یدا، با دوو سوژده بیات، دواى نه‌وه‌ی سه‌لام ده‌داته‌وه.

۱۲۴۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ شَكَ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ التَّسْلِيمِ»^(۴).

واته: عهبدووللاى کورێ جه‌عفر (خوا لێیان رازی بێ) ده‌لێ: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووێه‌تی: هەر کهس گومانی هه‌بوو له نوێزه‌که‌یدا با دوو سوژده بیات، دواى نه‌وه‌ی سه‌لام ده‌داته‌وه.

۱۲۵۰- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: مَنْ شَكَ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ مَا يُسَلِّمُ»^(۵).

(۱) صحیح موقوف.

(۲) صحیح الإسناد موقوف.

(۳) ضعیف. أخرجه أبو داود: ۱۰۳۳.

(۴) ضعیف.

(۵) ضعیف.

واته: عهبدوللای کوری جه عفر (خوا لیان رازی بی) ده گیریتتهوه: پیغه مبهری
 ﷺ فهرموویهتی: هه کس گومانی هه بوو له نوێزه کهیدا، با دوو سوژده بیات،
 دواى نهوهی سهلام ده داتهوه.

١٢٥١- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ شَكَ فِي صَلَاتِهِ
 فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ، قَالَ حَجَّاجٌ: بَعْدَ مَا يُسَلِّمُ، وَقَالَ رَوْحٌ: وَهُوَ جَالِسٌ»^(١).

واته: عهبدوللای کوری جه عفر (خوا لیان رازی بی) ده گیریتتهوه: پیغه مبهری
 خوا ﷺ فهرموویهتی: هه کس گومانی هه بوو له نوێزه کهیدا (دواى نه هیشتنی
 گومانه کهی) با دوو سوژده بیات، حه جاج (که به کیکه له گیره ره وه کانی نه م
 فهرمووده) وتی: دواى نهوهی سهلام ده داتهوه، په وحیش (که به کیکه له
 گیره ره وه کانی نه م فهرمووده) وتی: به دانیشهتهوه.

١٢٥٢- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنْ أَحَدُكُمْ إِذَا قَامَ يُصَلِّيَ جَاءَهُ الشَّيْطَانُ،
 فَلَبَسَ عَلَيْهِ صَلَاتَهُ حَتَّى لَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى، فَإِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ ذَلِكَ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ»^(٢).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گیریتتهوه: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویهتی: هه
 به کیک له ئیوه کاتی هه لسا بو نوێز شهیتان دیت بو لای، نوێزه کهی لی تیک ده دات
 تا نازانیت چه ند رکات نوێزی کردوه، نه گه ره کیک له ئیوه نهوهی بینی، با دوو
 سوژده بیات به دانیشهتهوه.

١٢٥٣- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ لَهُ
 صُرَاطٌ، فَإِذَا قُضِيَ التَّوْبُوبُ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ حَتَّى لَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى، فَإِذَا رَأَى
 أَحَدُكُمْ ذَلِكَ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ»^(٣).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویهتی: کاتی بانگدرا
 بو نوێز شهیتان پشت هه لده کات و دهنگ بهرده داتهوه، کاتی قامهت تهواو ده بیت،
 پرووی تیده کات تا خه ته ره ده خاته نتوان بهنده و دلی، تا وای لی دیت نازانیت

(١) ضعيف.

(٢) صحيح. أخرجه البخاري: ١٢٣٢، ومسلم: ٢٨٩/٨٢، وأبو داود: ١٠٣٠ و ١٠٣١ و ١٠٣٢، والترمذي: ٣٩٧، وابن ماجه:
 ١٢١٧ و ١٢١٨.

(٣) صحيح.

چهند پرکات نويزی کرده، نه گهر به کيک له تيوه نه وهی بينی (دوای نه هيشتنی گومانه کهی) با دوو سوژده بیات.

بابهت: نهو که سهی پینج رکاتی کرد چی دهکات؟

۱۲۵۴- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ حَمْسًا، فَقِيلَ لَهُ: أَزِيدَ فِي الصَّلَاةِ؟ قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالُوا: صَلَّيْتَ حَمْسًا فَتَنَى رِجْلَهُ وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ»^(۱).

واته: عه بدوللا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لی: پیغه مبهه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پینج رکات نويزی نیوه پروی کرد، پنی و ترا: تیا نويز زیاد کراوه؟ فهرمووی: هو ی نه م پرسیاره چیه؟ وتیان: پینج رکات کرد، جا قچی جووت کردو دوو سوژده ی برد.

۱۲۵۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ صَلَّى بِهِمُ الظُّهْرَ حَمْسًا، فَقَالُوا: إِنَّكَ صَلَّيْتَ حَمْسًا، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ مَا سَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ»^(۲).

واته: عه بدوللا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپ رته وه: پیغه مبهه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پینج رکات نويزی نیوه پروی بو کردن، وتیان: تو پینج رکات نويزت کرد، دوای نه وهی سه لامی دایه وه به دانیشننه وه دوو سوژده ی برد.

۱۲۵۶- «عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُوَيْدٍ، قَالَ: صَلَّى عَلَقَمَةُ حَمْسًا، فَقِيلَ لَهُ، فَقَالَ: مَا فَعَلْتُ، قُلْتُ بِرَأْسِي: بَلَى، قَالَ: وَأَنْتَ يَا أَعْوَرُ، فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ حَدَّثَنَا، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُ صَلَّى حَمْسًا فَوَشَّشَ الْقَوْمَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ، فَقَالُوا لَهُ: أَزِيدَ فِي الصَّلَاةِ؟ قَالَ: لَا، فَأَخْبِرُوهُ، فَتَنَى رِجْلَهُ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أُنْسَى كَمَا تَنْسُونَ»^(۳).

واته: ئیبراهیمی کوری سوهید ده لی: عه لقه مه پینج رکات نويزی کرد، پنی و ترا (پینج رکات نويزت کرد) وتی: نه خیر نه مکروه، منیش به سهرم نامازم بوی کرد به لکو کردووته، وتی: تو نهی نابینا شایه دی نه وه دده دیت، وتم: به لی، ئینجا دوو سوژده ی برد، پاشان بوی باسکر دین له عه بدوللا وه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، پیغه مبهه ری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پینج رکات نويزی کرد، خه لکه که به شوکان هه ندیکیان (ده چوون) بو لای

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۷۲/۹۲، وأبو داود: ۱۰۲۲.

هه نديکي دیکه یان، پټیان وت: ټایا نوږز زیاد کراوه؟ فهرمووی: نه خیر، هه وایان پيدا قاچه کانی جووت کردو دوو سوژدهی برد، پاشان فهرمووی: به لکو من مروقم بیرم ده چیت، وه ک چوڼ ټیوهش بیرتان ده چیت.

۱۲۵۷- ((عَنِ الشَّعْبِيِّ، يَقُولُ: سَهَا عَلَقْمَةُ بِنُ قَيْسٍ فِي صَلَاتِهِ، فَذَكَرُوا لَهُ بَعْدَ مَا تَكَلَّمَ، فَقَالَ: أَكْذَلِكِ يَا أَعُوْرُ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَحَلَّ حُبُوْتَهُ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتِي السَّهْوِ، وَقَالَ: هَكَذَا فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: وَسَمِعْتُ الْحَكَمَ، يَقُولُ: كَانَ عَلَقْمَةُ صَلَّى خَمْسًا))^(۱).

واته: شه عبي ده لئ: عه لقه مهی کوری قه یس سه هوی کرد له نوږزه که یدا، بو یان باس کرد دواي نه وهی قسه ی کرد، وتی: ټایا بهو شیوه یه نه ی کویر؟ وتم: به لئ، که وته سهر نه ژنو، پاشان دوو سوژدهی سه هوی بردو، وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ بهم شیوه ی کردهو، وتی: بیستم حه که م ده یوت: عه لقه مه پینج رکات نوږزی کرد.

۱۲۵۸- ((عَنْ إِبْرَاهِيمَ، أَنَّ عَلَقْمَةَ، صَلَّى خَمْسًا فَلَمَّا سَلَّمَ، قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُوَيْدٍ: يَا أَبَا شَيْبَةَ صَلَّيْتَ خَمْسًا، فَقَالَ: أَكْذَلِكِ يَا أَعُوْرُ؟ فَسَجَدَ سَجْدَتِي السَّهْوِ، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ))^(۲).

واته: ټیبراهیم ده گپړته وه: عه لقه مه پینج رکات نوږزی کرد کاتی سه لامی دایه وه، ټیبراهیمی کوری سوید وتی: نه ی باوکی (شبل) پینج رکات نوږت کرد، وتی: ټایا بهو شیوه یه نه ی کویر؟ ټینجا دوو سوژدهی سه هوی برد، پاشان وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ بهم شیوه ی کردهو.

۱۲۵۹- ((عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، صَلَّى إِحْدَى صَلَاتِي الْعَشِيِّ خَمْسًا، فَقِيلَ لَهُ: أَرِيدُ فِي الصَّلَاةِ؟ قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالُوا: صَلَّيْتَ خَمْسًا، قَالَ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، أُنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، وَأَذْكَرُ كَمَا تَذْكُرُونَ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ انْقَلَبَ))^(۳).

واته: عه بدوللا ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ له یه کینک له نوږزه کانی ټیواره (واته: نیوهړو، یان عه سر) پینج رکات نوږزی کرد، پنی وتر: ټایا نوږز زیاد کراوه؟ فهرمووی: هو ی نه م پرسیاره چیه؟ وتیان: پینج رکات نوږت کرد،

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۷۲/۹۳.

فهرمووی: به لکو منیش مروقم بیرم ده چیت وه کو چوڼ ئیوه بیرتان ده چیت، وه بیرم دیته وه وه کو چوڼ ئیوه بیرتان دیته وه، دواتر دوو سوژده ی برد پاشان رویشت.

بابهت: که سیک شتیک له نويزه که ی بیر بجیت چی ده کات

۱۲۶۰- «عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ، مَوْلَى عُثْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ يُوسُفَ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَلَّى أَمَامَهُمْ، فَقَامَ فِي الصَّلَاةِ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَسَبَّحَ النَّاسُ، فَتَمَّ عَلَى قِيَامِهِ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ بَعْدَ أَنْ أَتَمَّ الصَّلَاةَ، ثُمَّ قَعَدَ عَلَى الْمُنْبَرِ، فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَنْ نَسِيَ شَيْئًا مِنْ صَلَاتِهِ فَلْيَسْجُدْ مِثْلَ هَاتَيْنِ السَّجْدَتَيْنِ»^(۱).

واته: موحه ممدی کوری یوسف مهولای عوسمان ده گپرتته وه: له باوکیه وه که یوسفه، موعاویه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ پیش نويزی بو کردن هلسا له نويزه که یدا (له ته حیاتی یه که م) که پیویست بوو له سهری دابنیشی، دواتر خه لکه که (سُبْحَانَ اللَّهِ) یان کرد، نهویش به رده وام بوو له سهر وه ستانه که ی، پاشان دوا ی نه وه ی نويزی ته واو کرد دوو سوژده ی برد به دانیشتنه وه، پاشان له سهر مینه ره که دانیشت وتی: من گویم لی بوو پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: هه ر که س شتیکی بیر چوو له نويزه که ی با سوژده بیات وه کو نه م دوو سوژده ی من.

بابهت: ته کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردن له دوو سوژده ی سهو دا

۱۲۶۱- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ فِي الثُّنْتَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ فَلَمْ يَجْلِسْ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ كَبْرًا فِي كُلِّ سَجْدَةٍ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ أَنْ يُسَلَّمَ، وَسَجَدَهُمَا النَّاسُ مَعَهُ مَكَانَ مَا نَسِيَ مِنَ الْجُلُوسِ»^(۲).

واته: عه بدوللای کوری بوچه ینه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ له دوو پرکاته که ی نیوه رو هلسایه وه ته حیاتی نه خویند، کاتی نويزه که ی ته واو کرد، دوو سوژده ی برد، له هه ر سوژده یه کدا ته کبیری ده کرد به دانیشتنه وه، پیش نه وه ی سه لام بداته وه، خه لکه که ش له گه لی سوژده یان برد له جیگای نه وه دانیشتنه ی که بیری چوو.

(۱) ضعیف.

(۲) صحیح.

بابه: چو نیت دانیشتن لهو پرکاته ی که نویتز تیایدا کوتایبی دیت

۱۲۶۲- «عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا كَانَ فِي الرَّكَعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَنْقُضِي فِيهِمَا الصَّلَاةَ أَحْرَجَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى، وَقَعَدَ عَلَى شِقِّهِ مُتَوَرِّكًا، ثُمَّ سَلَّمَ»^(۱).

واته: نه بو حومهیدی ساعیدی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: پیغه مبهرم ﷺ کاتی لهو دوو پرکاته دا بووایه که نویتز تیایاندا کوتایبی یه ده هینا (واته: ته حیاتی کوتایبی له نویتزی دوو پرکاتیدا) قاچی چه پی دواده خست و له ژیر خوی دهریده هینا و له سهر نهو لایه ی داده نیشته، (که لای چه پیتی) پاشان سه لامی ده دایه وه.

تیبینی: (التَّوَرُّكُ): دانیشتنی کوتایبی: قاچی راستی له سهر په نجه کانی داده نیت و قاچی چه پیشی به لای راستدا ده باته دره وه و نهرمه ی پانه که ی چه پی نه لکینی به زهوی. وه (الإفتراس): له سهر گوزینگی قاچی چه پی دانه نیشته قاچی راستیشی له سهر په نجه کانی داده نیت له نیوان هه موو سوژده و ته حیاته کاندایه جگه له ته حیاتی کوتایبی.

۱۲۶۳- «عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، وَإِذَا جَلَسَ أَضْجَعَ الْيُسْرَى، وَنَصَبَ الْيُمْنَى، وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَيَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَعَقَدَ ثَنَتَيْنِ الْوُسْطَى وَالْإِبْهَامَ وَأَشَارَ»^(۲).

واته: وائیلی کوری حوگر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئ: پیغه مبهرم ﷺ بینی کاتی نویتزی دابه ستایه ده سته کانی بهرز ده کرده وه، کاتیکیش پرکوع ببردایه، کاتیکیش سهری بهرز بگردایه ته وه له پرکوع، کاتیک دابنیشته قاچی چه پی ته خت ده کردو قاچی راستیشی داده نا، دهستی چه پی له سهر پانی چه پی داده نا و دهستی راستی ده خسته سهر پانی راستی، دووهم په نجه ی نیه راستی ده به سته وه به په نجه گوره که (وه کو بازنه) و نامازه ی ده کرد (په نجه ی شایه تمان).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

بابهټ: جیگای هردوو بال له ته حیاتدا

۱۲۶۴- «عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رضي الله عنه أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ، فَافْتَرَشَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى، وَوَضَعَ ذِرَاعَيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ، وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ يَدْعُو بِهَا»^(۱).

واته: وائیلی کوری حوجر رضي الله عنه ده گپړته وه: نه و پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم بینوه له نويزه که یدا دانیشت، قاچی چه پی راخست و هردوو بالی له سهر رانه کانی دانا، نامازه ی به په نجه ی شایه تمانی ده کردو پی ده پارایه وه.

جیگای هردوو نایشکهکان له ته حیاتدا

۱۲۶۵- «عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ لِأَنْظُرَنَّ إِلَى صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، كَيْفَ يُصَلِّي؟ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ، فَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى حَادَّتَا أُذُنَيْهِ، ثُمَّ أَخَذَ شِمَالَهُ بِيَمِينِهِ، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ رَفَعَهُمَا مِثْلَ ذَلِكَ، وَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ رَفَعَهُمَا مِثْلَ ذَلِكَ، فَلَمَّا سَجَدَ وَضَعَ رَأْسَهُ بِذَلِكَ الْمَنْزِلِ مِنْ يَدَيْهِ، ثُمَّ جَلَسَ فَافْتَرَشَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى، وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخْذِهِ الْيُسْرَى، وَحَدَّ مِرْفَقَهُ الْأَيْمَنَ عَلَى فَخْذِهِ الْيُمْنَى، وَقَبَضَ ثَنْتَيْنِ وَحَلَّقَ، وَرَأَيْتُهُ يَقُولُ هَكَذَا، وَأَشَارَ بِبُشْرِ السَّبَابَةِ مِنَ الْيُمْنَى وَحَلَّقَ الْإِبْهَامَ وَالْوُسْطَى»^(۲).

واته: وائیلی کوری حوجر رضي الله عنه ده لی: وتم: ده بی ته ماشای نويزی پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم بکه م، چون نويز ده کات؟ پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم هلسا پرووی کرده قبیله، دهسته کانی بهرز کرده وه هه تا ناستی هردوو گوئی، پاشان به دهستی راستی دهستی چه پی گرت، کاتی ویستی رکوع بیات به هه مان شیوه دهسته کانی بهرز کرده وه، دهسته کانی خسته سهر نه ژنوکانی، کاتی سهری بهرز کرده وه له رکوع به هه مان شیوه دهسته کانی بهرز کرده وه، کاتی سوژده ی برد سهری له و جیگایه دانا له تیوان دهسته کانی، پاشان دانیشت و قاچی چه پی راخست، دهستی چه پی له سهر رانی چه پی دانا، نایشکی راستی له سهر رانی راستی دانا بو، پاشان دوو په نجه ی گرت له په نجه کانی (په نجه گه وره که ی و په نجه ی نیوه راستی) و نه لقه یه کی دروست کرد،

(۱) صحیح الإسناد.

(۲) صحیح.

وه بینیم دهیوت بهم شیوهیه، بيشر ئاماژهی کرد به په نهجی هه پره شهی (شایه تمانی) له دهستی راست، وه په نهجه گه وره که ی و په نهجی نیه پراستی به شیوهی باز نه دانا.

بابهت: جیگای ههردوو له پهی دهست له ته حیاتدا

۱۲۶۶- «عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، يَقُولُ: صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فَقَلَّبْتُ الْحَصَى، فَقَالَ لِي ابْنُ عُمَرَ: لَا تُقَلِّبِ الْحَصَى، فَإِنَّ تَقْلِيْبَ الْحَصَى مِنَ الشَّيْطَانِ، وَأَفْعَلُ كَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَفْعَلُ، قُلْتُ: وَكَيْفَ رَأَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَفْعَلُ؟ قَالَ: هَكَذَا وَتَصَبَّ الْيُمْنَى، وَأَضْجَعَ الْيُسْرَى، وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَيَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ»^(۱).

واته: عهلی کوری عه بدورپه حمان ده لئ: له ته نیشتی ئینو عومهر (خوا لیان رازی بی) نوێژم ده کرد بهرده کانم هه لاوگێر ده کرد، ئینو عومهر (خوا لیان رازی بی) پئی وتم: بهرد هه لاوگێر مه که، چونکه هه لاوگێر کردنی بهرد له شهیتانه وهیه، نه وه بکه وهک چۆن بینیم پیغه مبهری خوا ﷺ ده یکرد، وتم: چیت بینی پیغه مبهری خوا ﷺ ده یکرد؟ وتی: بهم شیوهیه قاچی راستی داناو قاچی چه بی تهخت کرد، دهستی راستی له سهر رانی راستی داناو دهستی چه پیشی له سهر رانی چه بی، به په نهجی شایه تمانی ئاماژهی ده کرد.

بابهت: نوقاندنی په نهجهکانی دهستی راست

جگه له په نهجی هه پره شه (شایه تمان) له ته حیاتدا

۱۲۶۷- «عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، وَأَنَا أَعْبَثُ بِالْحَصَى فِي الصَّلَاةِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ نَهَانِي وَقَالَ: اصْنَعْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُ، قُلْتُ: وَكَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ؟ قَالَ: كَانَ إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ وَضَعَ كَفَّهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ، وَقَبَضَ «يُعْنِي: أَصَابِعَهُ كُلَّهَا»، وَأَشَارَ بِأَصْبَعِهِ الَّتِي تَلِي الْإِهْطَامَ، وَوَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى»^(۲).

واته: عهلی کوری عه بدورپه حمان ده لئ: ئینو عومهر (خوا لیان رازی بی) بینیمی دهستکاری بهردم ده کرد له نوێژدا، کاتئ نوێژی ته و او کرد ریگری لیکردم

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

و وتی: بهو شتوه بکه که پیغه مبهري خوا ﷺ کردوويه تی، وتم: نهو چونی ده کرد؟ وتی: کاتی دابنیشتایه له نوږدا له بی دهستی راستی داده نا له سره رانی، هه موو په نجه کانی ده نو قاند، بهو په نجه نامازه ی ده کرد که له ته نیشته په نجه گه وره که به، وه له بی دهستی چه بی له سره رانی داده نا.

بابه ت: نو قاندنی دوو په نجه له په نجه کانی

دهستی راست و به ستموه ی په نجه ی ناوهند به په نجه گه وره

۱۲۶۸- «عَنْ وَائِلِ بْنِ حَجْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: لَأَنْظُرَنَّ إِلَى صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ يُصَلِّي؟ فَظَرَرْتُ إِلَيْهِ فَوَصَفَ، قَالَ: ثُمَّ قَعَدَ وَافْتَرَشَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى، وَوَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ وَرُكْبَتَيْهِ الْيُسْرَى، وَجَعَلَ حَدَّ مِرْفَقِهِ الْأَيْمَنِ عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، ثُمَّ قَبَضَ اثْنَتَيْنِ مِنْ أَصَابِعِهِ، وَحَلَّقَ حَلْقَةً، ثُمَّ رَفَعَ أُصْبُعَهُ فَرَأَيْتُهُ يُحَرِّكُهَا يَدْعُو بِهَا»^(۱).

واته: وائیلی کوړی حوگر ﷺ ده لئ: وتم: ده بی ته ماشای نوږی پیغه مبهري خوا ﷺ بکه م، چوون نوږت ده کات؟ ته ماشام کرد، دواتر وه سفی کرد (تا گه بشته وه سف کردنی دانیشتنی) وتی: پاشان دانیشته و قاچی چه بی راخست، له بی دهستی چه بی له سره ران و نه ژنوی دانا، ثانیسکی راستی له سره رانی راستی دانا، پاشان دوو له په نجه کانی نو قاند، (په نجه گه وره که ی و په نجه ی ناوهندی) وه نه لقه یه کی دروست کرد، (به په نجه گه وره که ی و په نجه ی ناوهندی)، پاشان په نجه ی بهر زکرده وه بینیم ده بجولاندو ده پراپه وه.

بابه ت: راخستنې دهستی چه پ له سره نه ژنؤ

۱۲۶۹- «عَنْ ابْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، وَرَفَعَ أُصْبُعَهُ الَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ قَدْعًا بِهَا، وَيَدُهُ الْيُسْرَى عَلَى رُكْبَتَيْهِ بِأَسْطِهَا عَلَيْهَا»^(۲).

واته: ئینو عومهر (خوا لیان رازی بی) ده گپړتته وه، پیغه مبهري خوا ﷺ کاتی دابنیشتایه له نوږدا ده سته کانی ده خسته سره نه ژتوکانی، نهو په نجه یه شی که له

(۱) صحیح.

(۲) صحیح أخرجه مسلم: ۱۱۴ و ۵۸۰/۱۱۵، والترمذی: ۲۹۴، وابن ماجه: ۹۱۲.

ته‌نیشت په‌نجه گه‌وره‌که‌یه‌تی به‌رزى ده‌کرده‌وه‌و ده‌پاراپه‌وه، ده‌ستی چه‌پیشى به‌سه‌ر نه‌ژنویدا درێژ ده‌کرد.

١٢٧٠- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُشِيرُ بِأَصْبَعِهِ إِذَا دَعَا، وَلَا يُحَرِّكُهَا، قَالَ: ابْنُ جُرَيْجٍ: وَزَادَ عَمْرُو، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ يَدْعُو كَذَلِكَ، وَيَتَحَامَلُ بِيَدِهِ الْيُسْرَى عَلَى رِجْلِهِ الْيُسْرَى»^(١).

واته: عه‌بدوللای کورى زوبه‌یر (خوا لییان رازی بی) ده‌گیریتته‌وه: پیغه‌مبه‌ر ﷺ کاتی بیاراپه‌ته‌وه به‌ په‌نجه‌ی ئاماژه‌ی ده‌کردو نه‌یده‌جولانده‌وه. عه‌م‌ر نه‌وه‌ی زیاد کردوه ده‌لئ: عامری کورى عه‌بدوللای کورى زوبه‌یر له‌ باوکیه‌وه ده‌گیریتته‌وه، پیغه‌مبه‌ری ﷺ بینوه به‌و شیوه‌یه‌ ده‌پاراپه‌وه، وه‌ ده‌ستی چه‌پی له‌سه‌ر پانی داده‌نا.

بابه‌ت: ئاماژه‌کردن به‌ په‌نجه له‌ ته‌حیاتدا

١٢٧١- «عَنْ مَالِكٍ وَهُوَ ابْنُ نُمَيْرٍ الْخَزَاعِيُّ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَاصِعًا يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخْذِهِ الْيُمْنَى فِي الصَّلَاةِ، وَيُشِيرُ بِأَصْبَعِهِ»^(٢).

واته: مالیکی کورى نومه‌یری خوزاعی له‌ باوکیه‌وه ﷺ ده‌گیریتته‌وه، وتوو‌یه‌تی: پیغه‌مبه‌ری خوام ﷺ بینی ده‌ستی راستی له‌سه‌ر پانی راستی دانا‌بوو له‌ نوێژدا، به‌ په‌نجه‌شی ئاماژه‌ی ده‌کرد.

بابه‌ت: قه‌ده‌غه‌کردن (ن نوێژخوین) له‌ ئاماژه‌کردن

به‌ دوو په‌نجه‌و، به‌ چه‌ په‌نجه‌یه‌ک ئاماژه‌ ده‌کات

١٢٧٢- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَجُلًا كَانَ يَدْعُو بِأَصْبَعَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَحَدًا، أَحَدًا»^(٣).

واته: نه‌بو هوره‌یره ﷺ ده‌گیریتته‌وه: پیاویک به‌ دوو په‌نجه‌ی ئاماژه‌ی ده‌کرد، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: به‌ یه‌ک دانه، به‌ یه‌ک دانه.

(١) الشطر الأول: شاذ. بزيادة: «وَلَا يُحَرِّكُهَا». واشطر الثاني: صحيح. أخرجه مسلم: ١١٢ و ٥٧٩/١١٣، وأبو داود: ٩٨٨ و ٩٨٩ و ٩٩٠.

(٢) صحيح. أخرجه أبو داود: ٩٩١، وابن ماجه: ٩١١.

(٣) صحيح. أخرجه الترمذي: ٩٤٣٩.

۱۲۷۳- ((عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَرَّ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَأَنَا أَدْعُو بِأَصَابِعِي، فَقَالَ: أَحَدٌ، أَحَدٌ، وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ))^(۱).

واته: سه عد رضي الله عنه ده لى: پيغه مبهري خوا رضي الله عنه تپهري به لامداو منيش به په نجه كانم نزام ده كرد، فهرمووى: به يه ك دانه، به يه ك دانه، ناماژه ي بؤ په نجه ي هره شه (شايه تمان) كرد، (واته: ته نها بهم په نجه يه ناماژه و نزا بكه).

بابه ت: چه مانوه ي په نجه ي هره شه، يان شايه تمان بؤ ناماژه كردن له ته حيات

۱۲۷۴- ((عَنْ مَالِكِ بْنِ نُمَيْرِ الْخُرَاعِيِّ «مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ» أَنَّ أَبَاهُ رضي الله عنه حَدَّثَهُ، أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَاعِدًا فِي الصَّلَاةِ، وَأَضَعَا ذِرَاعَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، زَافِعًا أَضْبَعَهُ السَّبَابَةَ، قَدْ أَحْتَاهَا شَيْئًا وَهُوَ يَدْعُو))^(۲).

واته: مالكي كوري نومه يري خوزاعي «كه به كيكه له خهلكي به صره» باوكي رضي الله عنه بؤي باس كروه: پيغه مبهري خواي رضي الله عنه بيني دانيشتبوو له نوښر دا، بالي راستي خستبوه سهر راني راستي، په نجه ي هره شه ي به رز ك ر دبوويه وه، كه ميگ لاري ك ر دبوويه وه ههر ده پارايه وه.

شويني تهماشا كردن له كاتي ناماژه كردن و جولانهوه ي په نجه ي هره شه (شايه تمان)

۱۲۷۵- ((عَبْدُ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَعَدَ فِي الشَّهْدِ وَصَّعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ لَا يُجَاوِزُ بَصْرَهُ إِشَارَتَهُ))^(۳).

واته: عه بدوللاي كوري زوبه ير (خوا لتيان رازي بي) ده گپريته وه: پيغه مبهري خوا رضي الله عنه كاتي دابنيشتايه بؤ ته حيات له بي ده ستي چه بي له سهر راني چه بي داده نا، به په نجه ي شايه تمان ناماژه ي ده كرد چاوي ناماژه كه ي تينه ده په راند.

(۱) صحيح. أخرجه أبو داود: ۱۴۹۹.

(۲) منكر بزيادة الإحناء.

(۳) صحيح.

بابهت: قهدهغه کردن له بهرز کردنهوهی چاو بو ناسمان له کاتی پارانهوهی نویژدا

۱۲۷۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ رَفْعِ أَبْصَارِهِمْ عِنْدَ الدُّعَاءِ فِي الصَّلَاةِ إِلَى السَّمَاءِ أَوْ لَتُحْطَفَنَّ أَبْصَارُهُمْ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده گپرتته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: خه لکاتیک واز دینن له بهرز کردنهوهی چاوه کانیاں بو ناسمان له کاتی پارانه وه دا، یان چاوه کانیاں بفریندری. (واته: نابینا ده بی).

بابهت: واجب بوونی ته حیات

۱۲۷۷- «عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا نَقُولُ فِي الصَّلَاةِ قَبْلَ أَنْ يُقْرَضَ التَّشَهُدُ: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ وَمِيكَائيلَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَقُولُوا هَكَذَا، فَإِنَّ اللَّهَ وَجَلَّ هُوَ السَّلَامُ، وَلَكِنْ قُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(۲).

واته: ئینو مه سهوود ﷺ ده لی: ئیمه له نویژدا پیش نه وهی ته حیات واجب بیت ده مانوت: سه لام له سه ر خوا، سه لام له سه ر جیبریل و میکانیل، پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمووی: بهم شیوه مه لئین، چونکه خوی زالی پایه دار هر خوی سه لامه، به لکو بلین: هر چی گه ورهیی و مه زنی ههیه ته نها بو خواجه، وه هه موو نویژو وتهی جوان و کرده وه پا که کان ههیه ته نها بو خواجه، سلاوو ره حمهت و به ره کهت (زیادهی هه موو چا که یه ک) له سه ر تو نهی پیغه مبهر ﷺ، وه له سه ر ئیمه ش و له سه ر هه موو به نده چا که کان شایه دی ده دم هه یچ په رستراو یک (به حق) نیه جگه له خوا، وه شایه دی ده دم موحه ممه د به نده و پیغه مبهری خواجه.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۲۹.

(۲) صحیح.

فیر کردنی ته حیات وهکو فیر کردنی سووره تیکي قورنان

۱۲۷۸- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا التَّشَهُدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ»^(۱).

واته: نيينو عه عباس (خوا لتيان رازی بي) ده لئ: پيغه مبهري خوا ﷺ فیری ته حياتي ده کردين، وهکو چوون فیری سووره تیکي قورناني ده کردين.

بابه ت: چو نيه تي ته حيات

۱۲۷۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ ﷻ هُوَ السَّلَامُ، فَإِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ لِيَتَخَيَّرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنَ الْكَلَامِ مَا شَاءَ»^(۲).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لئ: پيغه مبهري خوا ﷺ فیر موويه تي: به راستی خواي زالی پایه دار هر خوی سه لاهمه، کاتي په کيک له تيوه دانيشت (بو ته حيات) با بليت: هرچی گوره بي و مه زنی هه يه ته نها بو خوايه، وه هه موو نوږو وته ي جوان و کرده وه پاکه کان هه يه ته نها بو خوايه، سلاوو په حمه ت و بهر هکته (زياده ي هه موو چاکه يه ک) له سه ر تو نه ي پيغه مبهري ﷺ، وه له سه ر تيمه ش و له سه ر هه موو بهنده چاکه کان شايه دي دده م هيج په رستراونک (به حق) نيه جگه له خوا، وه شايه دي دده م موحه ممه د بهنده و پيغه مبهري خوايه، پاشان له دواي نه وه هه زي له چ نزاو پارانه وه يه که با بيکات.

جوړيکي تر له ته حيات

۱۲۸۰- «عَنْ حِطَّانِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ الْأَشْعَرِيَّ ﷺ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَاطَبَنَا فَعَلَّمَنَا سُنَّتَنَا وَبَيَّنَّ لَنَا صَلَاتَنَا، فَقَالَ: إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثُمَّ لِيَوْمِكُمْ أَحَدَكُمْ، فَإِذَا كَبَّرَ

(۱) صحيح.

(۲) صحيح.

فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَالَ: ﴿وَلَا أَلْسَالِينَ﴾ الْفَاتِحَةَ، فَقُولُوا آمِينَ يُجِبْكُمْ اللهُ، ثُمَّ إِذَا كَبَّرَ وَرَكَعَ فَكَبِّرُوا وَارْكَعُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ، قَالَ نَبِيُّ اللهُ ﷺ قَتْلِكَ بَيْتِكَ، وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ قَالَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ثُمَّ إِذَا كَبَّرَ وَسَجَدَ فَكَبِّرُوا وَاسْجُدُوا فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ قَالَ نَبِيُّ اللهُ ﷻ قَتْلِكَ بَيْتِكَ وَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيُكُنْ مِنْ قَوْلِ أَحَدِكُمْ أَنْ يَقُولَ النَّحِيَّاتِ الطَّيِّبَاتِ الصَّلَوَاتِ لِلَّهِ السَّلَامَ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامَ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»^(۱).

واته: حیطانی کوری عہدوللا دلنی: ئەبو موسای ئەشعەری ﷺ وتی: پیغەمبەری خوا ﷺ وتاری بۆ داین پینگای بۆ روون کردینەووە و فیری نوپڑی کردین و فەرمووی: کاتی هەلسان بۆ نوپڑ ریزە کانتان ریک بخەن، پاشان با یەکیکتان پیشنوپڑتان بۆ بکات، جا کاتی (الله اکبر) ی کرد تێوەش (الله اکبر) بکەن، وە کاتی وتی: ﴿وَلَا أَلْسَالِينَ﴾، بلین: نامین. خوا وەلامتان دەداتەو، کاتیکیش پیشنوپڑ (الله اکبر) کردو رکوعی برد تێوەش (الله اکبر) بکەن و رکوع بیەن، چونکە پیشنوپڑ پیش تێوە رکوع دەبات و پیش تێوەش سەری بەرز دەکاتەو، پیغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: (ئەو بە ئەو)، (واته: ئەو ساتە ی پیشنوپڑ پیش تێوە دەکەوئ بۆ رکوع پیوست دەکات لەسەرتان ئەندازە یە ک لەو دوا بکەون لە رکوع، ئەو کات ئەندازە ی رکوعە کە ی تێوە وە کو رکوعە کە ی پیشنوپڑی لئ دیت)، وە کاتی وتی: (سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) بلین: (اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ)، چونکە خوا ﷻ لەسەر زمانی پیغەمبەرە کە ی ﷺ فەرموویەتی: (سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ)، پاشان کاتی سوژدە ی برد تێوەش (الله اکبر) بکەن و سوژدە بیەن، چونکە پیشنوپڑ پیش تێوە سوژدە دەبات و پیش تێوەش سەری بەرز دەکاتەو، پیغەمبەر ﷺ فەرمووی: (ئەو بە ئەو)، (واته: ئەو ساتە ی پیشنوپڑ پیش تێوە دەکەوئ بۆ سوژدە بردن پیوست دەکات لەسەرتان ئەندازە یە ک لەو دوا بکەون لە سوژدە بردن، ئەو کات ئەندازە ی سوژدە بردنی تێوە وە ک ئەندازە ی سوژدە بردنی تێوە ی لئ دیت)، جا کاتی لە دانیشندا بوو با یە کەم وتە ی یەکیکتان ئەمە بیئت: هەرچی گەورە یی و پاک و بیگەردی و پارانەووە نوپڑو پەرستش هە یە تەنھا بۆ خوای تاک و تەنھایە،

(۱) صحیح.

سه لام و پرهمهت و بهره که تی خوات لئ بیت ئه ی موحه ممه د، وه سه لام له سه ر ئیمه ش (له پيشنوژو نوژو خونین و فریشته کان) و له سه ر هه موو بهنده چاکه کانی خوا، شایه دی ده ده م هه یچ په رسته راویکی (به حه ق) نیه جگه له خوا، وه شایه دی ده ده م موحه ممه د ﷺ بهنده و پیغه مبه ری خوایه.

جۆرێکی تر له ته حیات

۱۲۸۱- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا الشَّهْدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ، بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ، وَأَعُوذُ بِهِ مِنَ النَّارِ، قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: لَا نَعْلَمُ أَحَدًا تَابَعَ أَيْمَانَ بَنٍ نَابِلٍ عَلَى هَذِهِ الرِّوَايَةِ، وَأَيَّمَنَ عِنْدَنَا لَا بَأْسَ بِهِ، وَالْحَدِيثُ خَطَأً وَبِاللَّهِ التَّوْفِيقُ»^(۱).

واته: جابری کوری عه بدوللا (خوا لییان رازی بی) ده لئ: پیغه مبه ری خوا ﷺ فیری ته حیاتی ده کردین (بهم شیوه یه): وه کو چۆن سووره تیکی قورنانی فیر ده کردین، به ناوی خواو سویند به خوا، هه رچی گه وره یی و مه زنی هه یه ته نها بو خوایه، وه هه موو نوژو وته ی جوان و کرده وه پاکه کان هه یه ته نها بو خوایه، سلوو پرهمهت و به ره که ت (زیاده ی هه موو چاکه یه ک) له سه ر تو ئه ی پیغه مبه ر ﷺ، وه له سه ر ئیمه ش و له سه ر هه موو بهنده چاکه کان شایه دی ده ده م هه یچ په رسته راویک (به حه ق) نیه جگه له خوا، وه شایه دی ده ده م موحه ممه د بهنده و پیغه مبه ری خوایه، داوای به هه شت له خوا ده که م و په نای پنده گرم له ناگر.

ئه بو عه بدورپرهمان ده لئ: نه مانبینیوه که سیک شوینی ئه یمه نی کوری نابل که وتبی له سه ر ئه م ریوایه ته، ئه یمه ن له لای ئیمه هه یچ کیشه یه کی نیه، فه رمووده که ش هه له یه خوا یارمه تیده ر بی.

(۱) ضعیف. أخرجه ابن ماجه: ۹۰۲.

بابەت: سهلام کردن له سهەر پێغه مبهەر ﷺ

١٢٨٢- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي السَّلَامَ»^(١).

واته: عهبدووللا ﷺ ده لێ: پێغه مبهری خوا ﷺ به دلنیاى خوا کۆمه له فریشتهیه کى (تایبه تی) هه ن ده گه پێن به سهەر زه ویدا، سهلامى ئومه ته که مم پێ ده گه به ن.

فهزل و گهوره یی سهلام کردن له سهەر پێغه مبهەر ﷺ

١٢٨٣- «عَنْ أَبِي طَلْحَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَاءَ ذَاتَ يَوْمٍ وَالْبُشْرَى فِي وَجْهِهِ، فَقُلْنَا: إِنَّا لَنَرَى الْبُشْرَى فِي وَجْهِكَ، فَقَالَ: إِنَّهُ أَتَانِي الْمَلَكُ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، إِنَّ رَبَّكَ يَقُولُ: أَمَا يُرْضِيكَ أَنَّهُ لَا يُصَلِّي عَلَيْكَ أَحَدٌ إِلَّا صَلَّيْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا، وَلَا يُسَلِّمُ عَلَيْكَ أَحَدٌ، إِلَّا سَلَّمْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا»^(٢).

واته: نه بو طه لحه ﷺ ده گه پێته وه: رۆژیک پێغه مبهری خوا هات مژده به روخساره وه دیار بوو، وتمان: تيمه مژده له روخسارت ده بینین، فهرمووی: بێگومان فریشته یه ک هات بو لام، وتی: نه ی موحه ممه د ﷺ، پهروه ردگارت ده فهرمووی: نایا رازی ناییت به وه ی هه رکه س یه ک سه لاوات له سهر بدات ئیلا من ده سه لاواتی له سهر ده ده م (واته: په حمه تی به سه ردا ده پێژم)، هه رکه سیش سه لامت له سهر بدات، ئیلا من ده سه لامى له سهر ده ده م.

بابەت: به گهوره دانان و سه لاوات دان له سهەر پێغه مبهەر ﷺ له نوێژدا

١٢٨٤- «عَنْ فَصَّالَةَ بِنِ عُبَيْدٍ ﷺ يَقُولُ: سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا يَدْعُو فِي صَلَاتِهِ لَمْ يَمَجِدِ اللَّهَ، وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: عَجِلْتَ أَيُّهَا الْمُصَلِّي، ثُمَّ عَلَّمَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَسَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا يُصَلِّي، فَمَجَّدَ اللَّهَ وَحَمِدَهُ، وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ادْعُ تَجَبُّ، وَسَلِّ تَعْطُّ»^(٣).

(١) صحیح.

(٢) حسن.

(٣) صحیح. أخرجه أبو داود: ١٤٨١، والترمذي: ٣٤٧٦ و ٣٤٧٧.

واته: فهضاله ی کورې عوبهید ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ گوئی لئ بوو پیاوټک له نوږزه که پیدا نزا ده کات خوی تیدا به مهزن رانه گرتوه و صه لاواتی نه داوه له سهر پیغه مبهر ﷺ، پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: په له ت کرد نه ی نوږز خوین، پاشان پیغه مبهری خوا ﷺ فیری کردن، وه پیغه مبهری خوا ﷺ گوئی لئ بوو پیاوټک له نوږزه که پیدا خوا به مهزن راده گری و ستایشی ده کات و صه لاوات دهدات له سهر پیغه مبهری خوا ﷺ، فهرمووی: نزا بکه لیت وهرده گری و داواش بکه پیت ده به خشری.

بابه ت: فهرمان کردن به صه لاوات دان له سهر پیغه مبهر ﷺ

۱۲۸۵- «عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَجْلِسِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ، فَقَالَ لَهُ بَشِيرُ بْنُ سَعْدٍ: أَمَرْنَا اللَّهَ ﷻ أَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ نُصَلِّ عَلَيْكَ؟ فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى تَمَثَّنَا أَنَّهُ لَمْ يَسْأَلْهُ ثُمَّ قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَالسَّلَامُ كَمَا عَلِمْتُمْ»^(۱).

واته: نه بو مه سعوودی نه نصاری ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ هات بو لامان له کورې مه جلیسی سه عدی کورې عوباده دانیشتبوین، به شیر ی کورې سه عد وتی: خوا فهرمانی پیکردوین صه لاوات بدهین له سهرت نه ی پیغه مبهری خوا، چوڼ صه لاوات بدهین له سهرت؟ پیغه مبهری خوا ﷺ بیده نگ بوو تا ناواتمان خواست پرساری لئ نه کردایه، پاشان فهرمووی: بلین: خوی به صه لاوات بریژه به سهر موحه ممه د، وه له سهر خانه واده و که سوکاری موحه ممه د، ههروه ک صه لاوات پزاند به سهر خانه واده ی ئیبراهیم، خوی به ره که ت بریژه به سهر موحه ممه د، وه به سهر خانه واده و که سوکاری موحه ممه د، ههروه ک فهرمووی پیروزیت پزاند به سهر خانه واده و که سوکاری ئیبراهیم له ناو جیهانیاندا به راستی تو ستایشکراوو خاوه نی شکوو به رزیت. وه سه لامیش وه کو نه وه ی زانیتان.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۰۵، وأبو داود: ۹۸۰ و ۹۸۱، والترمذی: ۳۲۲۰.

بابهت: چۆنیهتی سهلاوات دان له سهر پیغه مبهر ﷺ

۱۲۸۶- «عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: أَمْرًا أَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ وَنُسَلِّمَ، أَمَا السَّلَامُ فَقَدْ عَرَفْتَاهُ، فَكَيْفَ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ؟ قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ»^(۱).

واته: نهبو مهسعوودی نه نصاری ﷺ ده لئ: به پیغه مبهر ﷺ وترا: فه فرمانمان پیکرا سهلاوات و سهلام بدهین له سهرت، هه رچی سهلامه نه وه زانیمان، نهی چۆن سهلاوات بدهین له سهرت؟ فهرمووی: بلئین: خواجه سهلاوات بریزه به سهر موحه ممه، ههروهک سهلاوات پزاند به سهر خانه وادهی ئیبراهیم، خواجه بهر کهت بریزه به سهر موحه ممه، ههروهک فهرو پیروزیت پزاند به سهر خانه وادهو که سوکاری ئیبراهیم.

جۆریکی تر له چۆنیهتی سهلاوات دان له سهر پیغه مبهر ﷺ

۱۲۸۷- «عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ قَدْ عَرَفْنَاهُ، فَكَيْفَ الصَّلَاةُ؟ قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»^(۲).

واته: کهعبی کوری عوجره ﷺ ده لئ: وتمان: نهی پیغه مبهری خوا، زانیمان چۆن سهلامت له سهر بدهین، نهی سهلاوات چۆنه؟ فهرمووی: بلئین: خواجه سهلاوات بریزه به سهر موحه ممه، وه له سهر خانه وادهو که سوکاری موحه ممه، ههروهک سهلاوات پزاند به سهر خانه وادهی ئیبراهیم، بهراستی تو ستایشکراوو خاوهنی شکوو بهرزیت، خواجه بهر کهت بریزه به سهر موحه ممه، وه به سهر خانه وادهو که سوکاری موحه ممه، ههروهک فهرو پیروزیت پزاند به سهر خانه وادهو که سوکاری ئیبراهیم، بهراستی تو ستایشکراوو خاوهنی شکوو بهرزیت.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۲۷۰ و ۴۷۹۷ و ۶۲۵۷، ومسلم: ۶۶ و ۴۰۶/۶۸، وأبو داود: ۹۷۶ و ۹۷۷ و ۹۷۸، والترمذي: ۴۸۳، وابن ماجه: ۹۰۴.

۱۲۸۸- «عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ قَدْ عَرَفْنَا، فَكَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكَ؟ قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: وَنَحْنُ نَقُولُ وَعَلَيْنَا مَعَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: وَهَذَا أَوْلَى بِالصَّوَابِ مِنَ الَّذِي قَبْلَهُ، وَلَا تَعْلَمُ أَحَدًا قَالَ فِيهِ عَمْرُو بْنُ مُرَّةٍ غَيْرَ هَذَا وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ»^(۱).

واته: که عبی کوری عوجره رضی الله عنه ده لئ: وتمان: نهی پیغه مبهری خوا، زانیمان چون سهلامت له سهر بدهین، نهی سه لاواتدان له سهرت چونه؟ فہرموی: بلین: خویہ سه لاوات پریره به سهر موحه ممد، وه له سهر خانه وادهو که سوکاری موحه ممد، ههروه که سه لاوات پرژاند به سهر نیبراهیم و خانه وادهی نیبراهیم، بهراستی تو ستایشکراوو خاوه نی شکوو بهرزیت، خویہ بهر کهت پریره به سهر موحه ممد، وه به سهر خانه وادهو که سوکاری موحه ممد، ههروه که فہرو پیروزیت پرژاند به سهر نیبراهیم و خانه وادهو که سوکاری نیبراهیم، بهراستی تو ستایشکراوو خاوه نی شکوو بهرزیت.

نه بو عه بدورپره حمان ده لئ: تیمه ش ده لئین: (وَعَلَيْنَا مَعَهُمْ) واته: تیمه ش له گه لیان، نه بو عه بدورپره حمان ده لئ: نه م فہرمووده له پیشتره به وهرگرتن له فہرمووده که ی پیشه وهو، نه شمانزانیوه که سیک و تبتی: (له سه نه دی نه م فہرمووده یه) عه مری کوری مورہی تیدایه، جگه له مه نه بیت، خوی بهرزیش زانتره.

۱۲۸۹- «عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، قَالَ: قَالَ لِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَلَا أَهْدِي لَكَ هَدِيَّةً؟ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ عَرَفْنَا كَيْفَ السَّلَامِ عَلَيْكَ، فَكَيْفَ نُصَلِّيُ عَلَيْكَ؟ قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»^(۲).

واته: نیبو نه بو له یلا ده لئ: که عبی کوری عوجره رضی الله عنه پنی وتم: نایا دیاریه کهت پیشکه ش نه کهم؟ (دیاریه که نه وه یه) وتمان: نهی پیغه مبهری خوا، بیگومان زانیمان چونیتهی سهلام کردن له سهرت، چون سه لاوات بدهین له سهرت؟ فہرموی:

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

بلین: خویہ صلاوات بریزہ به سہر موحه مہد، وه له سہر خانہ وادہو کہ سوکاری موحه مہد، ہہر وہک صلاوات پڑاند به سہر خانہ وادہی ئیبراہیم، به راستی تو ستایشکراو و خاوه نی شکوو بهرزیت، خویہ بهرہ کہت بریزہ به سہر موحه مہد، وه به سہر خانہ وادہو کہ سوکاری موحه مہد، ہہر وہک فہرو پیروزیت پڑاند به سہر خانہ وادہو کہ سوکاری ئیبراہیم، به راستی تو ستایشکراو و خاوه نی شکوو بهرزیت.

جۆریکی تر له چۆنیہتی صلاوات دان له سہر پیغمبەر ﷺ

۱۲۹۰- «عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكَ؟ قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»^(۱).

واته: موسای کوری طه لحه، له باوکیه وه ﷺ ده گپریته وه، وتوو به تی: وتمان: ئه ی پیغمبهری خوا ﷺ چۆن صلاوات ده دریت له سهرت؟ فهر مووی: بلین: خویہ صلاوات بریزه به سهر موحه مهد، وه له سهر خانه وادهو که سوکاری موحه مهد، ههروهک صلاوات پڑاند به سهر ئیبراہیم و خانه وادهی ئیبراہیم، به راستی تو ستایشکراو و خاوه نی شکوو بهرزیت، خویہ بهرہ کہت بریزه به سهر موحه مهد، وه به سهر خانه وادهو کہ سوکاری موحه مهد، ههروهک فہرو پیروزیت پڑاند به سهر ئیبراہیم و خانه وادهو کہ سوکاری ئیبراہیم، به راستی تو ستایشکراو و خاوه نی شکوو بهرزیت.

۱۲۹۱- «عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ، أَنَّ رَجُلًا أَتَى نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ؟ قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»^(۲).

واته: موسای کوری طه لحه، له باوکیه وه ﷺ ده گپریته وه، وتوو به تی: پیاویک هات بو لای پیغمبهری خوا ﷺ وتی: چۆن صلاوات له سهر بدهین ئه ی پیغمبهری خوا؟ فهر مووی: بلین: خویہ صلاوات بریزه به سهر موحه مهد، وه

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

لهسه ر خانهدادهو كهسوكارى موحهمهده، ههروهك سهلاوات پزاند بهسه ر ئيبراهيم، بهراستى تو ستايشكراوو خاوهنى شكوو بهرزيت، خوايه بهرهكهت بپزئه بهسه ر موحهمهده، وه بهسه ر خانهدادهو كهسوكارى موحهمهده، ههروهك فهرو پيروزيت پزاند بهسه ر ئيبراهيم، بهراستى تو ستايشكراوو خاوهنى شكوو بهرزيت. ١٢٩٢- «عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ، قَالَ: سَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ حَارِجَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَنَا سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: صَلُّوا عَلَيَّ وَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ، وَقُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ»^(١).

واته: موسای کوری طه لحه، ده لئى: پرسیارم له زهیدى کورى خاريجه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ کرد وتى: من پرسیارم له پیغه مبهرى خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کرد فهرموى: سهلاواتم لهسه ر بدهن و کوشش بکهن له نزا کردنداو بلین: خوايه سهلاوات بپزئه بهسه ر موحهمهدهو خانهدادهو كهسوكارى موحهمهده.

جۆریكى تر له چۆنیهتى سهلاوات دان لهسه ر پیغه مبهرى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

١٢٩٣- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ قَدْ عَرَفْنَا، فَكَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكَ؟ قَالَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ»^(٢).

واته: نهبو سه عیدی خودرى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لئى: وتمان: نهى پیغه مبهرى خوا، زانیمان چۆن سهلامت لهسه ر بدهین، نهى سهلاواتدان لهسه رت چۆنه؟ فهرموى: بلین: خوايه سهلاوات بپزئه بهسه ر موحهمهده بندهو پیغه مبهرت، ههروهك سهلاوات پزاند بهسه ر ئيبراهيم، خوايه بهرهكهت بپزئه بهسه ر موحهمهدهو خانهدادهو كهسوكارى موحهمهده، ههروهك فهرو پيروزيت پزاند بهسه ر ئيبراهيم).

جۆریكى تر له چۆنیهتى سهلاوات دان لهسه ر پیغه مبهرى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

١٢٩٤- «عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرْقِيِّ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُمْ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ،

(١) صحيح.

(٢) صحيح. أخرجه البخاري: ٣٣٧٠ و ٤٧٩٨ و ٦٣٥٨، وابن ماجه: ٩٠٣.

«فِي حَدِيثِ الْحَارِثِ»: كَمَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارَكْتَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ، وَأَزْوَاجِهِ، وَذُرِّيَّتِهِ، قَالَا جَمِيعًا: كَمَا بَارَكْتَ عَلَيَّ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: أَنْبَأَنَا قُتَيْبَةُ بِهَذَا الْحَدِيثِ مَرَّتَيْنِ وَلَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ قَدْ سَقَطَ عَلَيْهِ مِنْهُ شَطْرٌ»^(۱).

واته: عه مری کوری سوله یمی زوره قی ده لئ: نه بو حومه یدی ساعیدی ﷺ هه والی پیدام، نه وان وتیان: نه ی پیغه مبهری خوا، چوڼ سه لاوات له سه ر بده یڼ؟ پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: بلین: خواجه سه لاوات پرئزی به سه ر موحه ممه دو خیزانه کانی و وه چه کانی، «له فهرمووده ی حارث»: ههروه ک سه لاوات پرژاند به سه ر خانه واده ی ئیپراهیم، وه به ره که ت و فهر پرژینه به سه ر موحه ممه دو خیزانه کانی و وه چه کانی، به راستی تو ستایشکراوو خاوه نی شکوو به رزیت، نه بو عه بدورپه حمان ده لئ: قوته یبه دوو جار نهم فهرمووده ی بو باس کردین، پیده چیت پارچه یه کی لئ برا بیت.

بابه ت: فهزل و گه وره یی سه لاوات دان له سه ر پیغه مبه ر ﷺ

۱۲۹۵- «عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَاءَ ذَاتَ يَوْمٍ وَالْبِشْرُ يُرَى فِي وَجْهِهِ، فَقَالَ: إِنَّهُ جَاءَنِي جِبْرِيلُ ﷺ فَقَالَ: أَمَا يُرْضِيكَ يَا مُحَمَّدُ أَنْ لَا يُصَلِّيَ عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِكَ إِلَّا صَلَّيْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا، وَلَا يُسَلِّمَ عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِكَ إِلَّا سَلَّمْتُ عَلَيْهِ عَشْرًا»^(۲).

واته: نه بو طه لحه ﷺ ده گپریته وه: پرؤژیک پیغه مبهری خوا ﷺ هات پر خوشی به پر وخساریه وه دیار بوو، فهرمووی: جیبریل هات بو لام، وتی: ئایا رازی نابیت نه ی موحه ممه د به وه ی هه ر که س یه ک سه لاوات له سه ر بدات له ئومه ته که ت، ئیلا داوای به سه ر دپرشتنی ده په حمه تی بو بکه م، هه ر که سیش سه لامت له سه ر بدات، ئیلا من ده سه لامی له سه ر ده ده م.

۱۲۹۶- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ عَشْرًا»^(۳).

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۳۶۹ و ۶۳۶۰، ومسلم: ۴۰۷، وأبو داود: ۹۷۹، وابن ماجه: ۹۰۵.

(۲) حسن.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۴۰۸، وأبو داود: ۱۵۳۰، والترمذي: ۴۸۵.

واته: نه بو هوره يره ﷺ ده گير پته وه: پيغه مبهري ﷺ فه رمويه تي: هه ره كس يه ك صه لا واتم له سه ر لى بدات خوا ده په حمه تي به سه ردا ده پريژيت.

۱۲۹۷- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ، وَحُطَّتْ عَنْهُ عَشْرُ خَطِيئَاتٍ، وَرَفِعَتْ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ»^(۱).

واته: نه نه سي كورى ماليك ﷺ ده لى: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تي: هه ره كه س يه ك صه لا واتم له سه ر لى بدات خوا ده په حمه تي به سه ردا ده پريژيت، ده هه له شى لى هه لده وه رينى، ده پله ش به رزى ده كاته وه.

بابه ت: هه لباردنى نزاو پارانه وه دواى صه لا واتدان له سه ر پيغه مبهري ﷺ

۱۲۹۸- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا إِذَا جَلَسْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ، قُلْنَا: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ، السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَقُولُوا السَّلَامَ عَلَى اللَّهِ، فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، وَلَكِنْ إِذَا جَلَسَ أَحَدُكُمْ قَلَيْقُلْ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، فَإِنَّكُمْ إِذَا قُلْتُمْ ذَلِكَ أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ لِيَتَخَيَّرَ مِنَ الدُّعَاءِ بَعْدَ أُعْجَبَهُ إِلَيْهِ يَدْعُو بِهِ»^(۲).

واته: عه بدوللا ﷺ ده لى: تيمه كاتى له گه ل پيغه مبهري خوا ﷺ دا بيشتابين له نويزدا، ده مانوت: سه لام له سه ر خوا له لايه ن به نده كانيه وه، سه لام له سه ر فلان و فلان، پيغه مبهري خوا ﷺ فه رموى: مه لىن سه لام له سه ر خوا، چونكه خوا هه ر خوى سه لامه، به لكو كاتى يه كىك له تيوه دانيشت له ته حياتدا با بليت: هه رچى گه وره بى و مه زنى هه يه ته نها بو خوايه، وه هه موو نويزو وته ي جوان و كرده وه پاكه كان هه يه ته نها بو خوايه، سلاوو په حمه ت و به ره كه ت (زياده ي هه موو چا كه يه ك) له سه ر تو ته ي پيغه مبهري ﷺ، وه له سه ر تيمه ش و له سه ر هه موو به نده چا كه كان، چونكه تيوه نه گه ر نه وه تان وت هه موو به نده يه كى چاك ده گر پته وه له ناسمان و زهوى، شا به دى ده ده م هيج په رسترا وىك (به حه ق) نيه جگه له خوا، وه

(۱) صحيح.

(۲) صحيح.

شایه دی ده دم موحه ممد به ندهو پیغه مبهری خوايه، پاشان چ نزايه کی پښ خوشه با هه لیبر یریت.

زیکرو یاد کردنهوه دواي ته حیات

۱۲۹۹- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلَّمْنِي كَلِمَاتٍ أَدْعُو بِهِنَّ فِي صَلَاتِي؟ قَالَ: سَبَّحِي اللَّهَ عَشْرًا، وَاحْمَدِيهِ عَشْرًا، وَكَبِّرِيهِ عَشْرًا، ثُمَّ سَلِيهِ حَاجَتَكَ يَقُلْ: نَعَمْ، نَعَمْ»^(۱).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لئ: دایکی سوله یم هات بو لای پیغه مبهری ﷺ وتی: نه ی پیغه مبهری خوا، کومه له وشه یه کم فیر بکه له نوښه کانمدا نزا ی پښ بکه م؟ فهرمووی: ده جار (سُبْحَانَ اللَّهِ) بکه، ده جار (الْحَمْدُ لِلَّهِ) بکه، ده جار (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه، پاشان داوای پیوستی خوئی لی بکه، پیت ده وترئ: به لئ به لئ داواکاریه کهت جیبه جئ ده کری.

بابهت: پارانهوه دواي زیکر کردن له ته حیاتدا

۱۳۰۰- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا «بِعْنِي» وَرَجُلٌ قَائِمٌ يُصَلِّي، فَلَمَّا رَكَعَ وَسَجَدَ وَتَشَهَّدَ دَعَا، فَقَالَ فِي دُعَائِهِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَنَّانُ، بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، إِنِّي أَسْأَلُكَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ: تَدْرُونَ بِمَا دَعَا؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَقَدْ دَعَا اللَّهَ بِاسْمِهِ الْعَظِيمِ، الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ، وَإِذَا سُئِلَ بِهِ أُعْطِيَ»^(۲).

واته: نه نه سی کوری مالیک ﷺ ده لئ: من له گه ل پیغه مبهری خوا ﷺ دانیشتبووم، پیاو ښکیش به پیوه نوښری ده کرد، کاتی رکوعی بردو سوژده ی بردو شایه تمنانی هینا پاراپه وه، له پارانه وه کهیدا وتی: خوايه من داوات لی ده کهم به وهی سوپاس و ستایش هی تویه، هیچ په رستراو ښک (به حهق) نیه جگه له تو، خاوهن به خششی زوری، نه ی به دپه ښه ری ناسمانه کان و زهوی، نه ی خاوهن گهوره یی و مه زنی و

(۱) حسن. أخرجه الترمذي: ۴۸۱.

(۲) صحيح. أخرجه أبو داود: ۱۴۹۵، والترمذي: ۳۵۴۴، وابن ماجه: ۳۸۵۸.

پێزو شکۆ، ئەهی زیندوو ئەهی پراگری (ناسمانه کان و زهوی و ئەوهی له نیوانیانه) من داوات لی ده کهم، پێغه مبهه ﷺ به هاوه له کانی فهرموو: ده زانن به چی پاراپه وه؟ وتیان: خواو پێغه مبهه کهی زانترن، فهرمووی: سویند به و زاتهی نهفسی منی به دهسته به ناوی گهروهو مهزنی خوا پاراپه وه، که نه گهر پنی بانگ بکریت وه لام ده داته وه، وه نه گهر داوای پنی بکری ده به خشی.

۱۳۰۱- «عَنْ مِخْجَنَ بْنِ الْأَدْرِعِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ الْمَسْجِدَ، إِذَا رَجُلٌ قَدْ قَضَى صَلَاتَهُ وَهُوَ يَتَشَهَّدُ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ، الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: قَدْ غُفِرَ لَهُ، ثَلَاثًا»^(۱).

واته: مېحجه نی کوری نه دروع ﷺ ده گپریته وه: پێغه مبهه ری خوا ﷺ هاته ناو مزگه و ته وه، پیاویک نوێزه کهی ته واو کردبوو له ته حیاتدا بوو، وتی: خوایه من داوات لی ده کهم به وهی تاک و ته نهاو بپنیازیت، ئەو خوایهی نه له کهس بوویت و کهس له هاوویننه و هاوتای تو نیه، داوات لیده کهم له گونا هه کانم خوش بیت، به راستی تو به به زهیی و مېهه بانی، پێغه مبهه ری خوا ﷺ فهرمووی: بېگومان خوا لینی خوش بوو، سێ جار ئەمه ی دووباره ی کرده وه.

جۆریکی تر له پارانه وه له ته حیاتدا

۱۳۰۲- «عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: عَلَّمَنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ: قُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ»^(۲).

واته: ئەبو به کری صدیق ﷺ ده گپریته وه: ئەو به پێغه مبهه ری خوا ﷺ وت: نزایه کم فیر بکه له نوێزه کانمدا پنی پپاریمه وه، فهرمووی: خوایه من سته مم له نهفسی خۆم کردوه سته مکی زۆر، کهس له گوناخ خوش نابێ مه گهر تو، لیم خوشبه به لیخۆش بوونیک له لایه ن خۆته وه و ره حمم پنی بکه، به راستی تو لیخۆشبوو مېهه بانی.

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۹۸۵.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۳۴ و ۶۳۲۶ و ۷۲۸۷، ومسلم: ۲۷۰۵، والترمذي: ۲۰۲۱، وابن ماجه: ۲۸۲۵.

جۆریکی تر له پارانهوه له تەحیاتدا

۱۳۰۳- «عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَخَذَ بِيَدِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي لَأَجِبُكَ يَا مُعَاذُ، فَقُلْتُ: وَأَنَا أَجِبُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَلَا تَدْعُ أَنْ تَقُولَ فِي كُلِّ صَلَاةٍ: رَبِّ أَعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَعِبَادَتِكَ»^(۱).

واته: موعازی کوپی جه بهل ﷺ ده لێ: پیغه مبهری خوا ﷺ ده ستمی گرت و فەر مووی: من خو شمه ده و ئی نهی موعاز، وتم: منیش خو شم ده و ئی نهی پیغه مبهری خوا ﷺ، فەر مووی: له داوی هەر نوێژیک ده سته برداری ته م پارانهوه مه به: په ره وردگارم یارمه تیم بده له سه ره یاد کردن و سوپاس کردن و په رستش کردن.

جۆریکی تر له پارانهوه له تەحیاتدا

۱۳۰۴- «عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي صَلَاتِهِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الْأَمْرِ، وَالْعَزِيمَةَ عَلَى الرَّشْدِ، وَأَسْأَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ، وَعِبَادَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ قَلْبًا سَلِيمًا، وَلِسَانًا صَادِقًا، وَأَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعَلَّمَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعَلَّمَ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَعَلَّمَ»^(۲).

واته: شه دادی کوپی نهوس ﷺ ده گیر ته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ له نوێژه کهیدا ده یفه ره موو: خوا به من داوی جیگیر بوونت لێ ده کهم له کار و باردا، وه سوور بوون و عه زیمهت له سه ره راسته شه قام، وه داوی سوپاسگوزرای کردنی نیعمهت و په رستش کردن لێ ده کهم، داوی دلێکی ساغ و زمانێکی راستگو یانهت لێ ده کهم، داوی خیری نه وهت لێ ده کهم ده یزانی، په نات بێ ده گرم له شه ری نه وهی ده یزانی، داوی لێ خو ش بوونت لێ ده کهم له وهی ده یزانی.

جۆریکی تر

۱۳۰۵- «عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: صَلَّى بِنَا عَمَارُ بْنُ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا صَلَاةً، فَأَوْجَزَ فِيهَا، فَقَالَ لَهُ بَعْضُ الْقَوْمِ: لَقَدْ حَفَفْتَ أَوْ أَوْجَزْتَ الصَّلَاةَ، فَقَالَ: أَمَا عَلَى ذَلِكَ، فَقَدْ

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۰۲۲.

(۲) ضعيف. أخرجه الترمذي: ۳۴۰۷.

دَعَوْتُ فِيهَا بِدَعَوَاتٍ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَلَمَّا قَامَ تَبِعَهُ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ هُوَ أَبِي عَيْرٍ أَنَّهُ كَتَى عَنْ نَفْسِهِ، فَسَأَلَهُ عَنِ الدُّعَاءِ، ثُمَّ جَاءَ فَأَخْبَرَ بِهِ الْقَوْمَ: اللَّهُمَّ بَعْلِمِكَ الْعَيْبَ، وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ، أَحْيِنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّيْنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي، اللَّهُمَّ وَأَسْأَلُكَ خَشْيَتِكَ فِي الْعَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْقُذُ، وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقَطِعُ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَاءَ بَعْدَ الْقَضَاءِ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ، وَالشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ فِي غَيْرِ صِرَاءٍ مُضِرَّةٍ، وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، اللَّهُمَّ زَيْنًا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ، وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ»^(۱).

واته: عه طائی کوری سائیب، ده گپړته وه: باوکی وتوویه تی: عه ماړی کوری یاسر (خوا لیبان رازی بی) نوښر ټکی بو کردین، کورتی کرده وه، هه نندی له خه لکه کهه وتیان: به پراستی نوښره کهه سووک کرده وه، یان کورت کرده وه، وتی: هه رچی ده باره ی کورت کرده وه ی نوښره کهه یه، بیگومان تیایدا پارامه وه به پارانه وه به که له پیغه مبه ره وه ﷺ بیستبوم، کاتی هه لسا پیاوینک له خه لکه کهه داوی کهوت نه ویش باو کم بوو، به لام (سائیب) له جیاتی ناوی خوی بهیننی وتی پیاوینک، پرسیاری پارانه وه کهه ی لیگرد، پاشان هات و هه والی دا به خه لکه کهه: خوایه به زانینت به غیب و په نهان و ده سه لات به سهر دروستکراوه کاند، بمزیننه تا نه وکاته ی ده زانینت زیان چاکه بوم و بممرینه کهه ده زانینت مردن چاکه بوم، خوایه من داوای ترسانت لی ده کهم له تو، له وه ی لیم نادیاره و له وه شی لیم دیاره، داوای وتی حه قت لی ده کهم له کاتی رازی بوون و توره پیدا، داوای مامناوه نندیت لیده کهم له ده و له مه نندی و هه زاریمدا، وه داوای نیعمه تیکت لی ده کهم کهه نه پرېته وه، خو شی و شادیه که و گه یشتن به ناواتیک کهه نفس رازی بکات و نه پچری و له به رچاو ون نه بی، داوای رازی بوونت لی ده کهم داوای قه زاو پریارت به سه رمدا، داوای زیان تیکی خوش و فینکت لی ده کهم له داوای مردن، داوای له زه تی بیننی پرووی موباره کت ده کهم، وه تامه زرویی گه یشتن پنی به بی ناره حه تی و زیان گه یاندن و تاقیکر دنه وه به کی گومراکه ر، خوایه به جوانی ئیمان بمانرازیته وه و بمانکه به رینمایکارانی رینماییکراوان.

(۱) صحیح.

۱۳۰۶- «عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ، قَالَ: صَلَّى عَمَارُ بْنُ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِالْقَوْمِ صَلَاةً أَحْفَهَا، فَكَانَتْهُمْ أَنْكُرُوهَا، فَقَالَ: لَمْ أَتَمَّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ؟ قَالُوا: بَلَى، قَالَ: أَمَا إِنِّي دَعَوْتُ فِيهَا بِدُعَاءٍ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْعُو بِهِ: اللَّهُمَّ بَعِّلِمِكَ الْعَيْبَ، وَقَدَّرْتَكَ عَلَى الْخَلْقِ، أَحْيَيْنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي، وَأَسْأَلُكَ حَشِيَّتَكَ فِي الْعَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، وَكَلِمَةَ الْإِخْلَاصِ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ، وَقُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقَطِعُ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَاءَ بِالْقَضَاءِ، وَبَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَلَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ، وَالشُّوقَ إِلَى لِقَائِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ صَرَاءٍ مُضِرَّةٍ، وَفِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، اللَّهُمَّ زَيْنًا بَرِيئَةَ الْإِيمَانِ، وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ»^(۱).

واته: قه یسی کوری عوباد ده لئ: عه ماړی کوری یاسر (خو الیمان پازی بی) نوږزی کرد بو خه لکه که کورتي کرده وه، وه کو بلئی ښکاریان کردو پټیان ناخوش بوو، (نه ویش) وتی: نایاړ کوع و سوژدهم ته واو نه کرد؟ وتیان: به لئ، وتی: به لام پارانه وه به کم تیدا خویند که پیغه مبر ﷺ پی پارابوویه وه: خوايه به زانیت به غیب و په نهان و ده سلات به سهر دروستکراوه کاندا، بمژینه تا نه و کاته ی ده زانیت ژیان چاکه بوم و بممرینه تا نه و کاته ی ده زانیت مردن چاکه بوم، خوايه من داوای ترسانت لیده کم له تو، له وهی لئیم نادیاره و له وهشی لئیم دیاره، داوای وتی حهقت لیده کم له کاتی پازی بوون و توره بییدا، داوای مامناوه ندیت لیده کم له ده وله مند ی وهه ژاریمدا، وه داوای نیعمه تیکت لیده کم که نه بریته وه، خوشی و شادیه ک و گه یشتن به ناواتیک که نفس پازی بکات و نه پچرئ و له بهرچا و ون نه بی، داوای پازی بوونت لیده کم له دوا ی قه زاو بریارت به سهرمدا، داوای ژیانکی خوش و فینکت لیده کم له دوا ی مردن، داوای له زه تی بینینی رووی پیروزت ده کم، وه تامه زرویی گه یشتن پی به بی ناره حه تی و زیان گه یاندن و تاقیکردنه وه به کی گومراکه ر، خوايه به جوانی یمان بمانرازینه وه و بمانکه به رینماییکاران ی رینماییکراوان.

بابهت: په نا گرتن به خوا له (کاتی پارانه وه) له نوږد

۱۳۰۷- «عَنْ فَرَوَةَ بْنِ تَوْقَلٍ، قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: حَدِّثِي بَشِيءٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِهِ، فَقَالَتْ: نَعَمْ، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَمِلْتُ، وَمِنْ شَرِّ مَا لَمْ أَعْمَلْ»^(۲).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۵ و ۲۱۱۶/۶۶، وأبو داود: ۱۵۵۰، وابن ماجه: ۲۸۳۹.

واته: فهروهی کوپی نهوفهل ده لئی: به عائیشهم (خوا لئی رازی بئی) وت: باسی شتیکم بو بکه پیغه مبهری خوا ﷺ له نویزه کانیدا بئی پارابیتته وه، وتی: به لئی، پیغه مبهری خوا ﷺ ده یفه رموو: خواجه من په نات بئی ده گرم له شهرو خراپه ی نهوهی نه نجامم داوه (له خراپه) و له شهرو خراپه ی نهوهی نه نجامم نه داوه.

جوړتکی تر له په نا گرتن به خوا له (کاتی پارانه وه) له نویژدا

۱۳۰۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، فَقَالَ: نَعَمْ، عَذَابُ الْقَبْرِ حَقٌّ، قَالَتْ عَائِشَةُ: فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي صَلَاةً بَعْدَ إِلا تَعُوذَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ»^(۱).

واته: عائیشه (خوا لئی رازی بئی)، ده لئی: پرسیارم کرد له پیغه مبهری خوا ﷺ ده باره ی سزای ناو گوړ، فهرمووی: به لئی، سزای ناو گوړ حه قه، عائیشه (خوا لئی رازی بئی) ده لئی: دوا ی نهوه پیغه مبهری خوا ﷺ هر نویژتکی بگردایه نیللا په نای (به خوا) ده گرت له سزای ناو گوړ.

۱۳۰۹- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَخْيَا وَالْمَمَاتِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْتَمِ وَالْمَعْرَمِ، فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ: مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيدُ مِنَ الْمَعْرَمِ، فَقَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَّبَ، وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ»^(۲).

واته: عائیشه (خوا لئی رازی بئی)، ده گپریته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ له نویژدا ده پاراپه وه: خواجه من په نات بئی ده گرم له سزای ناو گوړ، په نات بئی ده گرم له فیتنه و ناشویی مه سیحی ده جال، په نات بئی ده گرم له ناشویی زیان و مردن، خواجه په نات بئی ده گرم له گوناوه قهرزاری، جا که سینک وتی: بوچی نه وه ننده په نا ده گری له قهرزاری (چ تاوانتکی تیدایه) نه ویش فهرمووی: پیاو که قهرزار بوو، کاتی قسه ده کات درو ده کات، وه به لئین ده داو نایبته سهر.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح، أخرجه البخاري: ۸۳۲ و ۲۳۹۷ و ۷۱۲۹، ومسلم: ۵۸۷ و ۵۸۹، وأبو داود: ۸۸۰.

۱۳۱۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا تَشَهَّدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ أَرْبَعٍ: مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ، وَفِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، ثُمَّ يَدْعُو لِنَفْسِهِ بِمَا بَدَأَ لَهُ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: نه گهر به کتیک له تیوه ته حیاتی خویند با په نا بگریت به خوا له چوار شت: له سزای دوزخ، له سزای ناو گور، له فیتنه و ناشویی ژبان و مردن، وه له شهړی مه سیحی ده جال، پاشان بو خوی بپارپته وه به وهی بوی گونجا.

جوړنکی تر له زیږو یاد کردنه وه دواي ته حیات

۱۳۱۱- «عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي صَلَاتِهِ بَعْدَ التَّشَهُّدِ: أَحْسَنُ الْكَلَامِ كَلَامُ اللَّهِ، وَأَحْسَنُ الْهُدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ»^(۲).

واته: جابر ﷺ ده گپړپته وه: پیغه مبهری خوا ﷺ له نوښیدا له دواي ته حیات ده یفه رمو: چاکترین وته فه رمايشتی خوايه، وه چاکترین رینمایي رینمایي موحه ممه ده.

بابه ت: رکوع و سوژده بردن به ناته واوي

۱۳۱۲- «عَنْ حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا يُصَلِّي فَطَفَّفَ، فَقَالَ لَهُ حُدَيْفَةُ: مُنْذُ كَمْ تُصَلِّي هَذِهِ الصَّلَاةَ؟ قَالَ: مُنْذُ أَرْبَعِينَ عَامًا، قَالَ: مَا صَلَّيْتَ مُنْذُ أَرْبَعِينَ سَنَةً، وَلَوْ مِثَّ وَأَنْتَ تُصَلِّي هَذِهِ الصَّلَاةَ لَمِثَّ عَلَى غَيْرِ فِطْرَةِ مُحَمَّدٍ ﷺ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيُخَفَّفُ وَيَتَمُّ وَيُحْسِنُ»^(۳).

واته: حوزه یفه ﷺ ده گپړپته وه: پیاوړکی بینی نوښی کرد ناته واوي له سوژده و رکوعیدا هه بوو، پتی وت: ماوهی چه ندیکه نه م نوښه ده که ی؟ وتی: چل ساله، وتی: چل ساله نوښت نه کردوه، نه گهر بمری بهم شیوه نوښ بکه ی نه وه له سهر ریبازی پاکی موحه ممه د ﷺ نامری، پاشان وتی: به راستی پیاو ده بی نوښ سوک و ناسان بکات و به ته واوو ریک و پیکیش نه نجامی بدات.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۸۸/۱۳۰، وأبو داود: ۹۸۳، وابن ماجه: ۹۰۹.

(۲) صحیح.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۳۸۹ و ۷۹۱ و ۸۰۸.

بابهت: کهترین شت که کرده و کانن نویری پت دروست ده پت

۱۳۱۳- «عَنْ عَلِيٍّ وَهُوَ ابْنُ يَحْيَى، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمِّ لَهُ بَدْرِيِّ رضي الله عنه أَنَّهُ حَدَّثَهُ، أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى وَرَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَرْمُقُهُ، وَنَحْنُ لَا نَشْعُرُ، فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ فَسَلَّمَ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، فَرَجَعَ فَصَلَّى، ثُمَّ أَقْبَلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: ارْجِعْ فَصَلِّ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ: وَالَّذِي أَكْرَمَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَقَدْ جَهَدْتُ، فَعَلَّمَنِي، فَقَالَ: إِذَا قُمْتَ تُرِيدُ الصَّلَاةَ فَتَوَضَّأْ، فَأَحْسِنِ وُضُوءَكَ، ثُمَّ اسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ، ثُمَّ ارْكَعْ فَاطْمِئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْزُقْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْزُقْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ قَاعِدًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْزُقْ، ثُمَّ افْعَلْ كَذَلِكَ حَتَّى تَفْرُغَ مِنْ صَلَاتِكَ»^(۱).

واته: علی کوری به حیا ده گنپرتیه وه، له باوکی له مامیه وه رضي الله عنه که به شداری جهنگی به دری کردبوو، نه و بوی باس کرد، پیاویک هاته مزگهوت نویری کرد، پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم ورد بوویه وه لئی، نیمه ش هه ستمان پت نه ده کرد، کاتی لئی بوویه وه، رووی کرده پیغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم سه لامی لیکرد، (پیغه مبهری صلى الله عليه وسلم) فهرمووی: بگه پویه نویره کهت بکه، چونکه تو نویرت نه کرده وه، دوو جار، یان سنی جار دوو باره ی کرده وه، پیاوه که پئی وت: سویند به و خوایه ی پیزی لئی گرتووی، هه ولی خو ممداد، فترم بکه، فهرمووی: کاتی هه لسانی ویستت نویرت بکه ی ده ستنویرت بگره به چاکترین شیوه، پاشان روو بکه قبیلوه ته کبیر بکه، پاشان قورثان بخوینه، پاشان رکوع بیه تا دلنیا ده بیت رکوعت بردوه، پاشان به رزبیه ره وه تا ته واو راست ده بیته وه، پاشان سوژده بیه تا دلنیا ده بیت سوژدهت بردوه، پاشان به رزبیه ره وه تا دلنیا ده بیت به رزبوویته وه، پاشان سوژده بیه تا دلنیا ده بیت سوژدهت بردوه، پاشان به و شیوه بیه بکه تا له نویره کهت ده بیته وه.

۱۳۱۴- «عَنْ عَلِيٍّ بْنِ يَحْيَى بْنِ خَلَّادِ بْنِ رَافِعِ بْنِ مَالِكِ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ عَمِّ رضي الله عنه لَهُ بَدْرِيِّ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ، فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَيَّ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم وَقَدْ كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَرْمُقُهُ فِي صَلَاتِهِ، فَرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ، ثُمَّ قَالَ

(۱) صحیح.

لَهُ: اَرْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، فَارْجِعْ فَصَلِّ، ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ، ثُمَّ قَالَ: اَرْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ، حَتَّى كَانَ عِنْدَ الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ، فَقَالَ: وَالَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَقَدْ جَهَدْتُ وَحَرَصْتُ فَأَرِنِي وَعَلِّمْنِي، قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تُصَلِّيَ فَتَوَضَّأْ فَأَوْضِئْ، ثُمَّ اسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ قَاعِدًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ، فَإِذَا أَنْتَمَّتْ صَلَاتُكَ عَلَى هَذَا فَقَدْ تَمَّتْ، وَمَا انْتَقَصَتْ مِنْ هَذَا فَإِنَّمَا تَنْتَقِصُهُ مِنْ صَلَاتِكَ»^(۱).

واته: عهلی کوری به حیای کوری خه لادی کوری رافیعی کوری مالکی نه نصاری ده لی: باو کم بوی باس کردم له مامیه وه ﷺ که به شداری جهنگی به دری کرد بوو، وتی: من له گهل پیغه مبه ر ﷺ له مزگوت دانیشتبووم، پیاونک هاته ژووره وه دوو رکات نویژی کرد، پاشان هات سه لامی کرد له پیغه مبه ر ﷺ، پیغه مبه ریش ورد ده بوویه وه له نویژه که ی، وه لامی سه لامه که ی دایه وه، پاشان پیی فهرموو: بگه ریوه نویژه که ت بکه، چونکه تو نویژت نه کرده. نه ویش گه پرایه وه نویژی کرد، پاشان هات و سه لامی کرد له پیغه مبه ر ﷺ، وه لامی سه لامه که ی دایه وه، دوو جار، یان سی جار، دوو باره ی کرده وه، پاشان فهرمووی: بگه ریوه نویژه که ت بکه، چونکه تو نویژت نه کرده. تا گه بشته سییه م، یان چوارهم جار، وتی: سویند به و خوایه ی قورثانی بو دابه زاندووی هه ول و کوششم داوو سوور بووم له سه ری، پیم نیشان بده و فیرم بکه، فهرمووی: کاتی ویستت نویژ بکه ی ده ستویژ بگره به چاکترین شیوه، پاشان روو بکه قیبله و ته کبیر بکه، پاشان (قورثان) بخوینه، پاشان رکوع بیه تا دلنیا ده بیت رکوعت بردوه، پاشان به رزبهره وه تا ته و او راست ده بیته وه، پاشان سوژده بیه تا دلنیا ده بیت سوژده ت بردوه، پاشان به رزبهره وه تا دلنیا ده بیت دانیشتووی، پاشان سوژده بیه تا دلنیا ده بیت سوژده ت بردوه، پاشان به رزبهره وه، نه گهر به م شیوه نویژت کرد نه وه ته و او ت کرده وه، وه هر که موکورتیه کت له مه دا کرد نه وه که موکورتیت له نویژه که تدا کرده وه.

۱۳۱۵- «عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، قَالَ: قُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنْبِئْنِي عَنْ وَثْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَتْ: كُنَّا نَعُدُّ لَهُ سِوَاكُهُ وَطَهْوَرَهُ، فَيَبْعَثُهُ اللَّهُ لِمَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَهُ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَتَسَوَّكُ

(۱) صحیح.

وَيَتَوَضَّأُ، وَيُصَلِّي تَمَانَ رَكَعَاتٍ لَا يَجْلِسُ فِيهِنَّ إِلَّا عِنْدَ الثَّامِنَةِ، فَيَجْلِسُ، فَيَذْكُرُ اللَّهَ ﷻ وَيَدْعُو، ثُمَّ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا يُسْمِعُنَا»^(۱).

واته: سهعدی کوری هیشام، ده‌لنی: وتم: ئەوی دایکی پرواداران (خوا لئی رازی بچ) هه‌والم بده‌ری ویتری پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ، وتی: ئیمه سیواک و ناوی ده‌ستنوژمان بۆی ئاماده ده‌کرد، خوا له شه‌ودا ده‌ینارد ئەوه‌ی ویستی له‌سه‌ر بوایه له ناردن (ی قورئان)، جا سیواکی ده‌کردو ده‌ستنوژمی ده‌گرت، هه‌شت پ‌کات نوژی ده‌کرد دانه‌ده‌نیشت تیا‌ندا ته‌نها له هه‌شته‌مین پ‌کات نه‌بیت، دواتر داده‌نیشت یادی خوا ﷻ ده‌کردو ده‌پارایه‌وه، پاشان سه‌لامی ده‌دایه‌وه ده‌مانیبست.

بابه‌ت: سه‌لام دانه‌وه‌ی نوینژ

۱۳۱۶- «عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ»^(۲).

واته: عامری کوری سه‌عد له باوکیه‌وه ﷺ ده‌گیرته‌وه: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ سه‌لامی ده‌دایه‌وه به‌لای راستی و به‌لای چه‌پی.

۱۳۱۷- «عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: كُنْتُ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ، وَعَنْ يَسَارِهِ حَتَّى يَرَى بَيَاضَ خَدِّهِ»^(۳).

واته: سه‌عد ﷺ ده‌لنی: من پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌بینی سه‌لامی ده‌دایه‌وه به‌لای راستی و به‌لای چه‌پی تا سپیایی گۆنای ده‌بینرا.

بابه‌ت: شوینی هه‌ردوو ده‌ست له کاتی سه‌لامدانه‌وه

۱۳۱۸- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ﷺ يَقُولُ: كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلَفَ النَّبِيُّ ﷺ قُلْنَا: السَّلَامَ عَلَيْكُمْ، السَّلَامَ عَلَيْكُمْ» (وَأَشَارَ مِسْعَرٌ بِيَدِهِ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ، «فَقَالَ: مَا بَالَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَرْمُونَ

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۷۶۶، وأبو داود: ۱۳۴۲ و ۱۳۴۳ و ۱۳۴۴ و ۱۳۴۵، والترمذي: ۴۴۵ و ۱۳۵۲، وابن ماجه: ۱۱۹۱ و ۱۳۴۸.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۸۲، وابن ماجه: ۹۱۵.

(۳) صحیح.

بِأَيْدِيهِمْ كَأَنَّهَا أَذُنَابُ الْخَيْلِ الشَّمْسِ، أَمَا يَكْفِي أَنْ يَضَعَ يَدَهُ عَلَى فَخْدِهِ، ثُمَّ يُسَلِّمُ عَلَى أَخِيهِ عَنِ يَمِينِهِ وَعَنِ شِمَالِهِ»^(۱).

واته: جابری کوری سه موره ﷺ ده لښي: نيمه کاتي له پشتي پيغه مبهري ﷺ نوښرمان بکر دايه ده مانوت: (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ) «ميسر به ده ستي ناما زه ي کرد به لای راست و چه پدا»، فرمووی: نه وه چپانه نه وانه ده سته کانیا ن به رزده که نه وه له نوښر دا ده لښي کلکي ره وه نه سپن له ترسي درنده هه له اتون، هيمن بن له نوښر دا، نایا نه وه نده به س نيه ده ستي بخاته سهر راني و، پاشان سه لام له براکي بکات به لای راست و به لای چه پ.

چون سه لام ده دريتنوه به لای راست دا؟

۱۳۱۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ حَفْصٍ وَرَفَعٍ وَقِيَامٍ وَقُعُودٍ، وَيُسَلِّمُ عَنِ يَمِينِهِ، وَعَنِ شِمَالِهِ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، حَتَّى يُرَى بَيَاضَ خَدِّهِ، وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَفْعَلَانِ ذَلِكَ»^(۲).

واته: عه دوللا ﷺ ده لښي: پيغه مبهري خوا م ﷺ بيني ته کبيري ده کرد له هه موو دابه زين و به رزبوونه وه يه ک و هه لسان و دانيشتيک، به لای راست و چه پدا سه لامی ده دايه وه: (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) تا سپايي گونای ده بينرا، هه روه ها نه بو به کرو عومه ريشم (خوا ليان رازي بي) بيني به و شپوه يان ده کرد.

۱۳۲۰- «عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ، أَنَّهُ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ كُلَّمَا وَضَعَ، اللَّهُ أَكْبَرُ كُلَّمَا رَفَعَ، ثُمَّ يَقُولُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ عَنِ يَمِينِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ عَنِ يَسَارِهِ»^(۳).

واته: واسعي کوري چه بيان پرسياري له عه دوللاي کوري عومه ر کرد (خوا ليان رازي بي) ده ربارهي نوښري پيغه مبهري خوا م ﷺ (نایا چون بوو؟) وتي: هه ر

(۱) صحيح. أخرجه مسلم: ۱۲۰ و ۴۳۱/۱۲۱، وأبو داود: ۹۸۸ و ۹۹۹.

(۲) صحيح.

(۳) صحيح الإسناد.

کاتی دابه‌زیایه بۆ سوژده (اللَّهُ أَكْبَرُ) ده‌کرد، وه هه‌ر کاتی به‌رزبووایه‌ته‌وه (اللَّهُ أَكْبَرُ) ده‌کرد، پاشان ده‌یوت: (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) به‌لای راستیدا، (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) به‌لای چه‌پیدا.

چۆن سه‌لام ده‌درێته‌وه به‌لای چه‌پیدا؟

١٣٢١- «عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ قَالَ: قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَخْبِرْنِي عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ كَانَتْ؟ قَالَ: فَذَكَرَ التَّكْبِيرَ، قَالَ: بَعْنِي وَذَكَرَ السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ عَنْ يَمِينِهِ، السَّلَامَ عَلَيْكُمْ عَنْ يَسَارِهِ»^(١).

واته: واسعی کوری چه‌بیان ده‌لێ: به‌ ئینو عومه‌رم (خوا لیان رازی بی) وت: هه‌والم به‌دری ده‌رباره‌ی نوێژی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ چۆن بووه؟ ده‌لێ: باسی ته‌کبیری کرد، وتی: واته: وه باسی چۆنه‌تی سه‌لام دانه‌وه‌ی کرد به‌لای راستدا؟ (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) وه به‌لای چه‌پیدا (به‌م شیوه‌یه): (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ).

١٣٢٢- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ خَدِّهِ عَنْ يَمِينِهِ السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ، وَعَنْ يَسَارِهِ السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ»^(٢).

واته: عه‌بدو‌للا ﷺ ده‌گێرێته‌وه: پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووێته‌تی: وه‌کو ئه‌وه‌ی ته‌ماشای سپیای گۆنای بکه‌م کاتی به‌لای راستیدا سه‌لامی ده‌دایه‌وه (ده‌یفه‌رموو): (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) و به‌لای چه‌پیشیدا (ده‌یفه‌رموو): (السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ).

١٣٢٣- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضَ خَدِّهِ، وَعَنْ يَسَارِهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضَ خَدِّهِ»^(٣).

واته: عه‌بدو‌للا ﷺ ده‌لێ: پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ سه‌لامی ده‌دایه‌وه به‌لای راستیدا تا سپیای گۆنای ده‌رده‌که‌وت، وه به‌لای چه‌پیشیدا تا‌کو سپیای گۆنای ده‌رده‌که‌وت.

(١) حسن صحیح.

(٢) صحیح.

(٣) صحیح.

١٣٢٤- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُ كَانَ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ: السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ، السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ، حَتَّى يَرَى بَيَاضَ خَدِّهِ مِنْ هَاهُنَا، وَبَيَاضَ خَدِّهِ مِنْ هَاهُنَا»^(١).

واته: عهبدووللا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گيرېتهوه: له پيغه مبهره وه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (ده لى): نه و سهلامى ده دايه وه به لای راست و چه پيدا: (السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ، السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ) تا سپيایی گونای دهرده كهوت ليره وه، وه سپيایی گونای ليره وه. (نامازه ی بۆ لای گونای راست و گونای چه پي کرد).

١٣٢٥- «عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ: السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ حَتَّى يَرَى بَيَاضَ خَدِّهِ الْأَيْمَنِ، وَعَنْ يَسَارِهِ: السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ حَتَّى يَرَى بَيَاضَ خَدِّهِ الْأَيْسَرِ»^(٢).

واته: عهبدووللاى كورې مه سهوود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده گيرېتهوه: پيغه مبهري خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سهلامى ده دايه وه به لای راستى (السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ) تا سپيایی گونای لای راستى دهرده كهوت، وه به لای چه پيدا (السَّلَامَ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ) تا سپيایی گونای لای چه پي دهرده كهوت.

بابهت: سهلام دانوه به ههردوو دهست له كوئايى نوێژ

١٣٢٦- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُنَّا إِذَا سَلَّمْنَا قُلْنَا بِأَيْدِينَا السَّلَامَ عَلَيْكُمْ، السَّلَامَ عَلَيْكُمْ، قَالَ: فَنَظَرَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا شَأْنُكُمْ تُشِيرُونَ بِأَيْدِيكُمْ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شُمُسٍ، إِذَا سَلَّمَ أَحَدُكُمْ فَلْيَلْتَفِتْ إِلَى صَاحِبِهِ وَلَا يُؤْمِئْ بِيَدِهِ»^(٣).

واته: جابري كورې سه موپه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لى: تيمه كاتى سه لامان بديه ته وه له كوئايى نوێژ به دهسته كانمان نامازه مان ده كرد، پيغه مبهري خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته ماشاي كردين و فهرمووى: نه وه چيتانه به دهسته كاتان نامازه ده كهن، ئيژى كلكى په وه ته سپن له ترسى درنده هه له اتوون، هيمن بن له نوێژدا، نه گهر به كيك له تيوه سهلامى كرد (له كوئايى نوێژدا) با ئاور بداته وه بۆ لای هاوه له كهى و به دهستى نامازه نه كات.

(١) صحيح.

(٢) صحيح. أخرجه أبو داود: ٩٩٦، والترمذي: ٢٩٥، وابن ماجه: ٩١٤.

(٣) صحيح.

سهلام دانهوهی نوێژخوێن کاتێ ئیمام سهلام ده داتوهو

۱۳۲۷- «عَنْ عُبَّانَ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ: كُنْتُ أَصَلِّي بِقَوْمِي بَنِي سَالِمٍ، فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ: إِنِّي قَدْ أَنْكَرْتُ بَصْرِي، وَإِنَّ السُّيُولَ تَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَ مَسْجِدِ قَوْمِي، فَلَوَدِدْتُ أَنَّكَ جِئْتَ فَصَلَّيْتَ فِي بَيْتِي مَكَانًا أَتَّخِذُهُ مَسْجِدًا، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: سَأَفْعَلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، فَعَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَعَهُ بَعْدَ مَا اشْتَدَّ النَّهَارُ، فَاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ ﷺ، فَأَذْنْتُ لَهُ، فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى قَالَ: أَيَنْ تُحِبُّ أَنْ أَصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ؟ فَأَشْرَفْتُ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي أَحْبَبْتُ أَنْ يُصَلِّيَ فِيهِ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَصَفَّفْنَا خَلْفَهُ، ثُمَّ سَلَّمَ وَسَلَّمْنَا حِينَ سَلَّمَ»^(۱).

واته: عیتبانی کوری مالیک رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده لێ: من پێشنوێژی خه لکه که ی خۆمانم ده کرد، جا هاتم بۆ لای پیغه مبهری خوا ﷺ و تم: من چاوم له دهست داوه، لافاویش ده بیته هۆی جیا کردنه وهی من و مزگهوتی خه لکه که م، چه زم کرد له شوینیکی ماله که مدا نوێژ بکهیت تا بیکه م به نوێژگه، پیغه مبهر ﷺ فه رمووی: باشه واده که م (إِنْ شَاءَ اللَّهُ)، سه ر له به یانی کاتی خۆر بهرز بوویه وه پیغه مبهری خوا ﷺ له گه ل ته بو به کر ﷺ هاتن، داوای مۆله تی هاته نه زوره وه یان کرد، منیش پێشوازی لیکردن، دانه نیشت تا فه رمووی: کویت پیخۆشه له ماله که ت نوێژی تیدا بکه م؟ نامازه م کرد به شوینیکی ناو ماله که، که خۆم چه زم لێ ده کرد نوێژی تیدا بکه م، پیغه مبهری خوا ﷺ هه لسا ئیمه ش له پشتیه وه ریزمان به ست (نوێژی سوننه تی بۆ کردین)، پاشان سه لامی دایه وه و ئیمه ش سه لاممان دایه وه.

بابهت: سوژده بردن له دواى لیبوونهوه له نوێژ

۱۳۲۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فِيمَا بَيْنَ أَنْ يَفْرُغَ مِنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ إِلَى الْفَجْرِ إِحْدَى عَشْرَةَ رُكْعَةً، وَيُوتِرُ بِوَاحِدَةٍ، وَيَسْجُدُ سَجْدَةً قَدَرًا مَا يَقْرَأُ أَحَدُكُمْ خَمْسِينَ آيَةً قَبْلَ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ»^(۲).

واته: عایشه (خوا لئی رازی بی)، ده لێ: پیغه مبهری خوا ﷺ له نتوان نوێژی عیشاو به یانیدا یازده رکاتی ده کردو به ک رکاتیانی ده کرد به ویترا، به ک سوژده ی

(۱) صحیح.

(۲) صحیح.

ده برد به نه دازه ی نه وه ی په کیک له توه په نجا ثابته بخوینې پیش نه وه ی سه ری بهرز بکاته وه.

بابه ت: دوو سوژده ی سهو دوا ی سه لام دانه وو قسه گردن

۱۳۲۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَلَّمَ، ثُمَّ تَكَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتِي السَّهُوِ»^(۱).

واته: عه بدوللا ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبه ر ﷺ سه لامی دایه وه (له نوښته کهیدا سه هوی کردبو)، پاشان قسه ی کرد (نه زانی سه هوی کردوه تا پیمان وت)، پاشان سوژده ی سه هوی برد.

سه لام دانه وو دوا ی سوژده ی سهو

۱۳۳۰- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتِي السَّهُوِ وَهُوَ جَالِسٌ، ثُمَّ سَلَّمَ، قَالَ: ذَكَرَهُ فِي حَدِيثِ ذِي الْيَدَيْنِ»^(۲).

واته: نه بو هوره یره ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبه ری خوا ﷺ سه لامی دایه وه (سه هوی کرد)، پاشان دوو سوژده ی سه هوی برد به دانیشته وه، پاشان سه لامی دایه وه، (پاوی) ده لی: (ته وای رووداوه که) له فهرمووده ی (ذِي الْيَدَيْنِ) دا هیناویه تی و باسی کردوه.

۱۳۳۱- «عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى ثَلَاثًا، ثُمَّ سَلَّمَ، فَقَالَ الْخِرْبَاقُ: إِنَّكَ صَلَّيْتَ ثَلَاثًا، فَصَلَّى بِهِمُ الرُّكْعَةَ الْبَاقِيَةَ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتِي السَّهُوِ، ثُمَّ سَلَّمَ»^(۳).

واته: عیمرانی کوری حوصه ین ﷺ ده گپړته وه: پیغه مبه ر ﷺ سنی رکات نوښتی کرد (له نوښتی چوار رکاتی) پاشان سه لامی دایه وه، خیرباق وتی: تو سنی رکات نوښت کردوه، رکاتی چواره میشی بویان ته و او کرد، پاشان سه لامی دایه وه، پاشان دوو سوژده ی سه هوی برد، پاشان سه لامی دایه وه.

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۰۱۶.

(۳) صحیح.

دانیشتنی ئیمام له نیوان سه‌لام دانوهو رویشتن

۱۳۳۲- «عَنِ الْبَرَاءِ ابْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَمَقْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي صَلَاتِهِ، فَوَجَدْتُ قِيَامَهُ وَرُكُوعَهُ وَاعْتِدَالَهُ بَعْدَ الرُّكُوعِ، فَسَجَدْتُهُ، فَجَلَسْتُهُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، فَسَجَدْتُهُ، فَجَلَسْتُهُ بَيْنَ التَّسْلِيمِ وَالْإِنْصِرَافِ قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ»^(۱).

واته: به‌رئای کوری عازیب رضی الله عنه ده‌لێ: ورد بوومه‌وه له نوێژی پیغه‌مبهری خوا ﷺ، بینیم وه‌ستانی (بو قورئان خویندن له نوێژدا) و رکوع بردنی و ریکبوانه‌وه‌ی له دوا‌ی رکوع، هه‌روه‌ها سوژده‌ی (یه‌که‌می) و دانیشتنی له نیوان هه‌ردوو سوژده‌که‌دا، وه سوژده‌ی (دووهمی) و دانیشتنی له نیوان (ته‌حیات) و سه‌لام دانوه‌وه‌ ته‌واو بوونی له یه‌کتره‌وه‌ نزیک بوو.

۱۳۳۳- «عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَنَّ النَّسَاءَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُنَّ إِذَا سَلَمْنَ مِنَ الصَّلَاةِ فُضْنَ، وَتَبَّتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَنْ صَلَّى مِنَ الرِّجَالِ مَا شَاءَ اللَّهُ، فَإِذَا قَامَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ الرِّجَالُ»^(۲).

واته: دایکی سه‌له‌مه (خوا لئی رازی بچ) ده‌لێ: ئافه‌ره‌تان له سه‌رده‌می پیغه‌مبهری خوا ﷺ کاتی سه‌لامیان بدایه‌ته‌وه‌ له نوێژ هه‌لده‌ستان، به‌لام پیغه‌مبهر ﷺ و ئه‌و پیاوانه‌ی له‌گه‌لێ نوێژیان ده‌کرد ده‌مانه‌وه‌ تا خوا ویستی له‌سه‌ر بووا‌یه، کاتی پیغه‌مبهری خوا ﷺ هه‌لسایه‌ پیاوانیش هه‌لده‌ستان.

بابه‌ت: وه‌رچه‌رخان له‌دوا‌ی سه‌لامدانوه‌ به‌لای نوێژ خوینان

۱۳۳۴- «عَنْ يَزِيدِ بْنِ الْأَسْوَدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الصُّبْحِ، فَلَمَّا صَلَّى انْحَرَفَ»^(۳).

واته: یه‌زیدی کوری ته‌سه‌ود رضی الله عنه ده‌گێڕیته‌وه: له‌گه‌ل پیغه‌مبهری خوا ﷺ نوێژی به‌یانی کرد، کاتی نوێژی ته‌واو کرد (به‌لای راستیدا) خۆی سوپاند (لای چه‌پی رووی له ناو میحرا به‌که بوو).

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۲۷ و ۸۴۹ و ۸۵۰ و ۸۶۶، وأبو داود: ۱۰۴۰، وإبن ماجه: ۹۲۲.

(۳) صحیح. ولفظ الحديث رقم: ۸۵۸ أتم من هذا.

ته‌کبیر (الله اکبر) کردن له دواي سه‌لامدانه‌وهی ئیمام

۱۳۳۵- «عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِنَّمَا كُنْتُ أَعْلَمُ انْقِضَاءَ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالتَّكْبِيرِ»^(۱).
 واته: ئیبنو عبباس (خوا لییان رازی بی) ده‌لئ: من به ته‌کبیر (الله اکبر) کردن،
 ده‌زمانی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نوژی ته‌واو کردوه.

بابه‌ت: فه‌رمان کردن به خویندنی (المُعَوِّذَاتِ)

دواي سه‌لام دانه‌وه له نوژی

۱۳۳۶- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَقْرَأَ الْمُعَوِّذَاتِ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ»^(۲).
 واته: عوقبه‌ی کوری عامر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ده‌لئ: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمانی پیکردم
 (المُعَوِّذَاتِ) بخوینم له دواي هه‌موو نوژی (واته: سووره‌تی فه‌له‌ق و ناس).

بابه‌ت: داواي لیخوشبوون (کردن له خوا) دواي سه‌لام دانه‌وه

۱۳۳۷- «عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُحَدِّثُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، كَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ اسْتَغْفَرَ ثَلَاثًا، وَقَالَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»^(۳).
 واته: ثوبان رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مه‌ولای پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌گیرته‌وه: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ
 کاتی نوژی ته‌واو بکرده‌یه سئ جار داواي لیخوشبوونی ده‌کرد (ده‌یفه‌رموو: **أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ**)، ده‌یفه‌رموو: خواهه‌ تو سه‌لامی، ناشتی و
 سه‌لامه‌تیش له تووه‌یه، به‌رزی و پیروزی بو تویه‌ ته‌ی خواهه‌ن ده‌سه‌لات و گه‌وره‌یی
 و ریز.

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۴۱ و ۸۴۲، ومسلم: ۱۲۰ و ۸۵۲/۱۲۲، وأبو داود: ۱۰۰۲ و ۱۰۰۳.

(۲) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۵۲۳، والترمذي: ۲۹۰۳.

(۳) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۹۱، وأبو داود: ۱۵۱۳، والترمذي: ۳۰۰، وإبن ماجه: ۹۲۸.

زیکرو یاد کردن دواى داواى لیخوشبوون

۱۳۳۸- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا سَلَّمَ قَالَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»^(۱).

واته: عایشه (خوالی رازی بئ) ده‌گیریتیه‌وه: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کاتئ سه‌لامی بدایه‌ته‌وه ده‌یفه‌رموو: خواجه تو سه‌لامی، ناشتی و سه‌لامه‌تیش له تووه‌یه، به‌رزى و پیروزی بو توئه‌ئه‌ی خاوه‌ن ده‌سه‌لات و گه‌وره‌یی و پرز.

بابه‌ت: ته‌هلیل (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) کردن دواى سه‌لام دانوه

۱۳۳۹- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ عَلَى هَذَا الْمُنْبَرِ، وَهُوَ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَلَّمَ يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، أَهْلَ النُّعْمَةِ وَالْفَضْلِ وَالْتِنَاءِ الْحَسَنِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»^(۲).

واته: عه‌بدو‌للای کورئ زوبه‌یر (خوا لیان رازی بئ) له‌سه‌ر مینه‌ر ده‌یوت: پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ کاتئ سه‌لامی بدایه‌ته‌وه ده‌یفه‌رموو: هیج په‌رستراویک نیه (به‌حق) جگه له‌خوا‌ی تاک و ته‌نهای بئ‌هاوبه‌ش، هموو مولک و ستایش بو‌ئه‌وه و به‌سه‌ر هموو شتیکتدا به‌توانایه، هیج لادانیک له (خراپه) و هیزیک (بو‌ئه‌نجامدانی کاری چاکه) نیه ته‌نهای به‌خوا‌نه‌بئ، هیج په‌رستراویک نیه (به‌حق) جگه له‌خوا، جگه له‌و که‌س ناپه‌رستین، خاوه‌نی به‌خشش و فه‌زل و ستایشی چاکه، هیج په‌رستراویک نیه (به‌حق) جگه له‌خوا، به‌دلسوزیه‌وه په‌رستشی بو‌ده‌که‌ین نه‌گه‌رچی بی‌پروایانیش بیان ناخوش بیت.

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۵۹۲، وأبو داود: ۱۵۱۲، والترمذي: ۲۹۸ و ۲۹۹، وابن ماجه: ۹۲۴.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۳۹ و ۵۹۴/۱۴۰، وأبو داود: ۱۵۰۶ و ۱۵۰۷.

ژماره ی تهلیل و یاد کردن دوا ی سلامت دانوه

۱۳۴۰- «عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، قَالَ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُهْلَلُ فِي دُبْرِ الصَّلَاةِ، يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النُّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ، ثُمَّ يَقُولُ ابْنُ الزُّبَيْرِ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُهْلَلُ بِهِنَّ فِي دُبْرِ الصَّلَاةِ»^(۱).

واته: نه بو زوبهیر ده لښ: عه بدوللای کور ی زوبهیر (خوا لیبان رازی بڼ) له دوا ی هه موو نوښر ټیک ته هلیلی ده کردو ده بیوت: هیچ په رستراو ټیک نیه (به حهق) جگه له خوا ی تاک و ته نه ای بڼ هاوبه ش، هه موو مولک و ستایش بو ته وه و به سهر هه موو شتیکتدا به توانایه، هیچ په رستراو ټیک نیه (به حهق) جگه له خوا، جگه له و که س ناپه رستین، خاوه نی به خشش و فهزل و ستایشی چاکه، هیچ په رستراو ټیک نیه (به حهق) جگه له خوا، به دلسو زیه وه په رستشی بو ده که ین ته گه ر چی بیپروایانیش بیبان ناخوش بیت، پاشان ثینو زوبهیر ده بیوت: پیغه مبهری خوا ﷺ (به م شیوه یه) ته هلیلی بڼ ده کردن له دوا ی هه موو نوښر ټیک.

جوړیک ی تر له تهلیل و یاد کردنوه له کاتی ته واو بوونی نوښر

۱۳۴۱- «عَنْ وَرَادٍ، كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، قَالَ: كَتَبَ مَعَاوِيَةَ إِلَى الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ»^(۲).

واته: وه راد، نووسه ری موغیره ی کور ی شو عبه ده لښ: موعاویه نووسراو ټیک ی نووسی بو موغیره ی کور ی شو عبه (خوا لیبان رازی بڼ) (تیایدا وتی): هه و الم بده ری به شتیک له پیغه مبهری خواوه ﷺ بیستبت، وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی نوښر ی ته واو بکر دایه ده یفه رموو: هیچ په رستراو ټیک نیه (به حهق) جگه له خوا ی

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۴۴ و ۱۴۷۷ و ۶۳۰ و ۶۷۳ و ۶۶۱۰ و ۷۲۹۲، ومسلم: ۱۲۷ و ۵۹۲/۱۲۸، وأبو داود: ۱۰۰۵.

تاک و تهنهای بچ هاوبهش، هه موو مولک و ستایش بۆ ئه وه و به سه ر هه موو شتیکتدا به توانایه، خوایه ریگری نیه بۆ ئه و شته ی تۆ ده بیه خشی و، به خشه ر نیه بۆ ئه و شته ی تۆ ده یگریته وه، هیه چ خاوه ن پایه و ده سه لاتیک ده سه لاته که ی سوودی پێ ناگه یه نئ (له پۆزی دواییدا له سزای تۆ).

١٣٤٢- «عَنْ وَرَادٍ، قَالَ: كَتَبَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ إِلَى مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ دُبْرَ الصَّلَاةِ إِذَا سَلَّمَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيٍّ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ»^(١).

واته: وه پراد ده لئ: موغیره ی کوپی شوچه نووسراویکی نووسی بۆ موعاویه (خوا لیان رازی بچ) (تیایدا نوی): پیغه مبهری خوا ﷺ دوا ی هه موو نوێرێک کاتی سه لامی ده دایه وه ده یفه رموو: هیه چ په رسته راویک نیه (به حق) جگه له خوا ی تاک و تهنهای بچ هاوبهش، هه موو مولک و ستایش بۆ ئه وه و به سه ر هه موو شتیکتدا به توانایه، خوایه ریگری نیه بۆ ئه و شته ی تۆ ده بیه خشی و به خشه ر نیه بۆ ئه و شته ی تۆ ده یگریته وه، هیه چ خاوه ن پایه و ده سه لاتیک ده سه لاته که ی سوودی پێ ناگه یه نئ (له پۆزی دواییدا له سزای تۆ).

چهند جار ئه و زیکره ده گوترن؟

١٣٤٣- «عَنْ وَرَادٍ، كَاتِبِ الْمُغِيرَةَ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ، كَتَبَ إِلَى الْمُغِيرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنْ أَكْتُبَ إِلَيَّ بِحَدِيثِ سَمْعَتِهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَكَتَبَ إِلَيْهِ الْمُغِيرَةُ: إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ عِنْدَ انْصِرَافِهِ مِنَ الصَّلَاةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ»^(٢).

واته: وه پراد، نووسه ری موغیره ده گپریته وه: موعاویه نووسراویکی نووسی بۆ موغیره (خوا لیان رازی بچ) (تیایدا نوی): فه رمووده یه کم بۆ بنووسه له پیغه مبهری خواوه ﷺ بیستت، موغیره ش بۆی نووسی: من گویم لئ بوو کاتی نوێری ته واو بکر دایه ده یفه رموو: هیه چ په رسته راویک نیه (به حق) جگه له خوا ی

(١) صحیح.

(٢) شاذ بزيادة من الصلاة.

تاک و تنهای بن هاوبهش، خاوهن هموو مولک و دهسه لاته، هموو مولک و ستایش بو نهوه و بهسهر هموو شتکتدا به توانايه، سنی جار.

جوړيکي تر له زيکرو ياد کردنهوه له دواي سلامت دانوه

۱۳۴۴- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا جَلَسَ مَجْلِسًا أَوْ صَلَّى تَكَلَّمَ بِكَلِمَاتٍ، فَسَأَلَتْهُ عَائِشَةُ عَنِ الْكَلِمَاتِ، فَقَالَ: إِنْ تَكَلَّمْتَ بِخَيْرٍ كَانَ طَابِعًا عَلَيْهِنَّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَإِنْ تَكَلَّمْتَ بِغَيْرٍ ذَلِكَ كَانَ كَفَّارَةً لَهُ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ»^(۱).

واته: عائشه (خوا لني رازی بن)، ده گپړيتهوه، پيغه مبهري خوا ﷺ کاتي له مه جليسيکدا دابنيشتايه، يان نويزي بکر دايه کومه له قسه يه کي ده کرد، پرسيارم له عائشه کرد دهر باره ي نهو وشانه، وتي: نه گهر قسه يه کي چاکي بکر دايه نهوه ده بووه کوتايي بو نهو قسانه تا روژي دوايي، وه به جگه له وه قسه ي بکر دايه نهوه نهو زيکره ده بووه که فارهت بوي: خوايه پاک و بينگه ردي و ستایش بو تو، داواي ليخوشبونت لي ده کم.

جوړيکي تر له زيکرو پارانوه له دواي سلامت دانوه

۱۳۴۵- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلْتُ عَلَيَّ امْرَأَةً مِنَ الْيَهُودِ، فَقَالَتْ: إِنَّ عَذَابَ الْقَبْرِ مِنَ الْبَوْلِ، فَقُلْتُ: كَذَبْتَ، فَقَالَتْ: بَلَى، إِنَّا لَنَقْرِضُ مِنْهُ الْجِلْدَ وَالنُّوْبَ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الصَّلَاةِ وَقَدْ ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُنَا، فَقَالَ: مَا هَذَا؟ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَتْ، فَقَالَ: صَدَقَتْ، فَمَا صَلَّى بَعْدَ يَوْمَيْهِ صَلَاةً إِلَّا قَالَ فِي دُبْرِ الصَّلَاةِ: رَبِّ جِبْرِيلَ وَمِيكَائيلَ وَإِسْرَافيلَ أَعْدَنِي مِنْ حَرِّ النَّارِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ»^(۲).

واته: عائشه (خوا لني رازی بن)، ده لني: نافره تيکي جوله که هاته ژووره وه بو لام، وتي: سزاي ناو گوړ به هو ي ميز کردنه وه يه، وتم: راستت نه کرد، وتي: به لکو بهو شيوه يه، ئيمه جله کانمان به هو يه وه ده بريه وه، پيغه مبهري خوا ﷺ ده رچوو بو نويز، له کاتيکدا ده نگمان بهرز بوويه وه، فهرمووي: نه مه چيه؟ هه و آل م پيدا بهوه ي (نافره ته

(۱) صحيح.

(۲) ضعيف الإسناد.

جوله که که) وتبووی، (پینغه مبهری خوا ﷺ) فهرمووی: راستی کرد، له دواى نهو
 رۆژه هه ر نوژیکی بکردایه له دواى نويزه که دهیفه رموو: نهی پهروه ردگاری جیبریل
 و میکائیل و ئیسرافیل بمپاریزه له گهرمای ناگرو سزای ناو گۆر.

جۆریکی تر له پارانوه له دواى سلامت دانوه له نويز

۱۳۴۶- «عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ كَعْبًا حَلَفَ لَهُ بِاللَّهِ الَّذِي فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسَىٰ إِنَّا
 لَنَجِدُ فِي التَّوْرَةِ: أَنَّ دَاوُدَ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ، كَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ قَالَ: اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي
 الَّذِي جَعَلْتَهُ لِي عِصْمَةً، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي جَعَلْتَ فِيهَا مَعَاشِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ
 سَخَطِكَ، وَأَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ نِقْمَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيتَ، وَلَا مُعْطِيٍّ لِمَا مَنَعْتَ،
 وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ»^(۱).

واته: عهطانی کوری نهبو مهروان له باوکیه وه ده گپریته وه: که عب سویندی
 بۆی خواردوو بهو خوایهی که ده ریاکهی بۆ موسا لهت کرد، ئیمه ده بینین له
 ته و پراتدا: داوود پینغه مبهری خوا ﷺ، کاتی نویزی ته و او بکردایه دهیفه رموو:
 خوایه دینداریه کهم بۆ چاک بکه که کردۆته پارێزه رم، دونیاشم بۆ چاک بکه که
 بژیومی تیدایه، خوایه په نا ده گرم به په زامه ندیت له وهی لیم توپه بیت، وه به
 لیبوردنت له وهی سزام بدهیت، په نا ده گرم به زاتی تو له (شوینه واری سیفه ته کانی)
 تو، هیچ به ره به ستیک نیه له بهردهم به خشینت، وه هیچ ده وه له مه ندی و خاوهن پله و
 پایه که، پله و پایه که ی سوودی پیناگه یه نی (و پرزگاری ناکات له سزای تو).

بابهت: په ناگرتن له دواى هه موو نويزیک

۱۳۴۷- «عَنْ مُسْلِمِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كَانَ أَبِي يَقُولُ فِي دُبْرِ الصَّلَاةِ: اللَّهُمَّ
 إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ، فَكُنْتُ أَقُولُهُنَّ، فَقَالَ أَبِي: أَيُّ بَنِيَّ، عَمَّنْ أَخَذَتْ
 هَذَا؟ قُلْتُ عَنْكَ، قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُهُنَّ فِي دُبْرِ الصَّلَاةِ»^(۲).

واته: موسلیمی کوری نهبو به کر (خوا لیمان رازی بی) ده لئی: باوکم له دواى
 هه موو نويزیک ده یوت: خوایه من په نا ده گرم به تو له بیپروایی و هه ژاری، وه له

(۱) ضعيف الإسناد.

(۲) حسن. أخرجه أبو داود: ۵۰۹۰ بنحوه، والترمذي: ۳۵۰۳.

سزای گور، منیش دهموت، باوکم وتی: نهی کورپه کمه نهمهت له کڼی وه رگرتوه؟
 وتم: له تو، (نهویش) وتی: پیغه مبهری خوا ﷺ له دواى هموو نوڼزیک وتوویه تی.

ژماره ی وتنی (سُبْحَانَ اللَّهِ) دواى سهلام دانوه

۱۳۴۸- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: حَلَّتَانِ لَا يُحْصِيهِمَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَهُمَا يَسِيرٌ، وَمَنْ يَعْمَلُ بِهِمَا قَلِيلًا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الصَّلَاةُ الْخَمْسُ، يُسَبِّحُ أَحَدُكُمْ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا، وَيَحْمَدُ عَشْرًا، وَيَكْبِرُ عَشْرًا، فَهِيَ خَمْسُونَ وَمِائَةٌ فِي اللِّسَانِ، وَالْأَلْفُ وَخَمْسُ مِائَةٍ فِي الْمِيزَانِ، وَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَعْقِدُهُنَّ بِيَدِهِ، وَإِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ أَوْ مَضَجَعِهِ سَبَّحَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَحَمِدَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبَّرَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ، فَهِيَ مِائَةٌ عَلَى اللِّسَانِ، وَالْأَلْفُ فِي الْمِيزَانِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَأَيُّكُمْ يَعْمَلُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ أَلْفَيْنِ وَخَمْسِ مِائَةٍ سَيِّئَةٍ؟ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ لَا نُحْصِيهِمَا؟ فَقَالَ: إِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْتِي أَحَدَكُمْ وَهُوَ فِي صَلَاتِهِ، فَيَقُولُ: ادْكُرْ كَذَا، ادْكُرْ كَذَا، وَيَأْتِيهِ عِنْدَ مَنَامِهِ فَيُنِيمُهُ»^(۱).

واته: عه بدوللای کورپی عمر (خوا لیان رازی بی) ده لڼی: پیغه مبهری خوا
 ﷺ فهرموویه تی: دوو خهسلهت هه ن پیاوی پروادار به رده وام بیت له سهریان
 ده چپته به هه شت، نهو دووانهش ناسانن، وه نهوانه ی کاریان پیده کهن که من، وتی:
 پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: پینج نوڼزه که، که سیک له ټیوه له دواى هموو
 نوڼزیک، ده جار ته سبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) بکات و ده جار (الْحَمْدُ لِلَّهِ) بکات و، ده
 جار ته کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکات، له سه ر زماندا سه دو په نجایه، له ته رازو وشدا هه زارو
 پینج سه ده، (چونکه هه ر چاکه یه ک به ده چاکه نه ژمار ده کری)، من پیغه مبهری
 خوا ﷺ بینی به دهستی ده یکرد، وه کاتی یه کیک له ټیوه بجپته سه ر جیگای
 خه وتن، سی و سی جار ته سبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) ده کات و سی و سی جار ستایش
 (الْحَمْدُ لِلَّهِ) ده کات سی و چوار جار ته کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) ده کات، نهوه سه د دانیه
 له سه ر زمان و هه زار دانیه له سه ر ته رازوو (به هه ر دوو کیان ده گاته دوو هه زارو
 پینج سه د) جا کڼی له ټیوه له پوژنکدا دوو هه زارو پینج سه د گوناح ده کات؟ و ترا:

(۱) صحیح. أخرجه أبو داود: ۱۵۰۲ و ۵۰۶۵، والترمذی: ۳۴۱۰ و ۳۴۱۱ و ۳۴۸۶، وابن ماجه: ۳۲۶.

ته ی پیغه مبهری خوا، چوڼ بهرده وام نابین له سهری؟ فه رموی: شهیتان دیت بو لای یه کیک له تپوه نه و له نويز دایه، پتی ده لی، بیری فلانه شت بکه، بیری فلانه شت بکه، له کاتی خه ویشدا دیت بو لای ده یخه وینتی (بو په تم زیکرانه ناکات).

جوړیکي تر له ژماره ی (سُبْحَانَ اللَّهِ)

۱۳۴۹- «عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مُعَقَّبَاتٌ لَا يَخِيبُ قَائِلُهُنَّ: يُسَبِّحُ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَيَحْمَدُهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَيَكْبِرُهُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ»^(۱).

واته: که عبی کوری عوجره رضی الله عنه ده لی: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه فه رموی ته: چه ند یاد کردنه وهیه که هیه له دوی نويزه کان خاوه نه که ی بی پاداشت نابین هرچو نیک بیانخوینتی: له دوی هه موو نويزیک سی و سی جار ته سبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) ده کات و، سی و سی جار ستایش (الْحَمْدُ لِلَّهِ) ده کات و، سی و سی جار ته کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) ده کات.

جوړیکي تر له ژماره ی (سُبْحَانَ اللَّهِ)

۱۳۵۰- «عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أُمِرُوا أَنْ يُسَبِّحُوا دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَيَحْمَدُوا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَيَكْبِرُوا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ، فَأَتَى رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فِي مَنَامِهِ، فَقِيلَ لَهُ: أَمَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تُسَبِّحُوا دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتَحْمَدُوا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتَكْبِرُوا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَاجْعَلُوهَا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، وَاجْعَلُوا فِيهَا التَّهْلِيلَ، فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ، فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: اجْعَلُوهَا كَذَلِكَ»^(۲).

واته: زهیدی کوری ثابت رضی الله عنه ده لی: فه رمان کراوه له دوی هه ر نويزیک سی و سی جار ته سبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) بکریت و، سی و سی جار ستایش (الْحَمْدُ لِلَّهِ) بکریت و، سی و چوار جار ته کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکریت، پیاویک له نه نصاره کان له خه ویدا پتی و ترا: پیغه مبهری خوا رضی الله عنه فه رمانی پی کردوون له دوی هه موو نويزیک سی و سی جار ته سبیح بکه ن و، سی و سی جار ستایشی خوا بکه ن و، سی و چوار جار ته کبیر بکه ن، (نایا وایه؟ نه ویش) وتی: به لی، (پتی و ترا): ده ی

(۱) صحیح. أخرجه مسلم: ۱۴۴ و ۵۹۶/۱۴۵، والترمذي: ۳۴۱۲.

(۲) صحیح. أخرجه الترمذي: ۳۴۱۳.

بیکه‌ن به بیست و پینج و، ته‌هلیلیکیشی تیدا زیاد بکه‌ن (واته: جاریکیش بلین: لا إله إلا الله)، جا کاتیک پیاوه که به‌یانی کرده‌وه رویشته بو لای پیغه‌مبه‌ر ﷺ باسی کرد بو، فه‌رمووی: به‌و شیوه‌ی لیبکه‌ن.

۱۳۵۱- «عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَجُلًا رَأَى فِيمَا يَرَى النَّائِمُ، قِيلَ لَهُ: يَا سَيِّءَ أَمْرِكُمْ نَبِيُّكُمْ ﷺ؟ قَالَ: أَمَرْنَا أَنْ نُسَبِّحَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَنُحَمِّدَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَنُكَبِّرَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ، فَتِلْكَ مِائَةٌ، قَالَ: سَبَّحُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، وَاحْمَدُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، وَكَبَّرُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، وَهَلَّلُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، فَتِلْكَ مِائَةٌ، فَلَمَّا أَصْبَحَ ذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: افْعَلُوا كَمَا قَالَ الْأَنْصَارِيُّ»^(۱).

واته: ئینو عومه‌ر (خوا لیان رازی بی) ده‌گپرتته‌وه: پیاویک له خه‌ویدا بینی وه‌کو ئه‌وه‌ی که‌سی خه‌وتوو ده‌بیینی، پی و ترا: پیغه‌مبه‌ره‌که‌تان به‌چ شتیک فه‌رمانی پیکردوون؟ وتی: فه‌رمانی پیکردوون سی و سئ جار ته‌سبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) بکه‌ین و، سی و سئ جار (الْحَمْدُ لِلَّهِ) بکه‌ین و، سی و چوار جار ته‌کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه‌ین، ئه‌وه سه‌د جار، وتی: بیست و پینج جار ته‌سبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) بکه‌ن و، بیست و پینج جار ستایشی خوا بکه‌ن و، بیست و پینج جار ته‌کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) بکه‌ن، بیست و پینج جاریش ته‌هلیل (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بکه‌ن، کاتی روژی کرده‌وه بو پیغه‌مبه‌ری ﷺ باس کرد، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی: وه‌کو چوون ئه‌نصاریه‌که کردی ئیوه‌ش وا بکه‌ن.

جوړیکي تر له ژماره‌ی (سُبْحَانَ اللَّهِ)

۱۳۵۲- «عَنْ جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ مَرَّ عَلَيْهَا وَهِيَ فِي الْمَسْجِدِ تَدْعُو، ثُمَّ مَرَّ بِهَا قَرِيبًا مِنْ نَصْفِ النَّهَارِ، فَقَالَ لَهَا: مَا زِلْتِ عَلَيَّ حَالِكٍ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: أَلَا أَعْلَمُكَ (بِعَنِي) كَلِمَاتٍ تَقُولِينَهِنَّ: سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ رِضًا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ رِضًا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ رِضًا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ زِنَةَ عَرْشِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ زِنَةَ عَرْشِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ»^(۲).

(۱) حسن صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۲۷۲۶، والترمذي: ۲۵۵۵، وابن ماجه: ۳۸۰۸.

واته: جوهه بیره ی کچی حاریث (خوا لئی رازی بی) ده گپرتته وه، پیغه مبهه ر ﷺ
 تپه پری به لایدا ئەو له مزگه و تدا ده پارایه وه، پاشان تپه پری به لایدا نزیک بوو له
 نیوه ی پۆژ، پی فهرموو: بهرده وام له سهه ر ئەو حاله ی خۆتی؟ وتی: به لئی، فهرمووی:
 تیا چه ند وشه یه کت فیر بکه م بیلت: (سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ،
 سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَضَا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَضَا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ
 رَضَا نَفْسِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ زِنَّةَ عَرْشِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ زِنَّةَ عَرْشِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ زِنَّةَ عَرْشِهِ،
 سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ) واته:
 پاک و بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی دروستکراوه کانی، پاک و بیگهردی بۆ خوا به
 ئەندازه ی دروستکراوه کانی، پاک و بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی دروستکراوه کانی،
 پاک و بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی ئەوه ی پتی رازی بیت، پاک و بیگهردی بۆ خوا
 به ئەندازه ی ئەوه ی پتی رازی بیت، پاک و بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی ئەوه ی
 پتی رازی بیت، پاک و بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی قورسای عه رشه که ی، پاک
 و بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی قورسای عه رشه که ی، پاک و بیگهردی بۆ خوا
 به ئەندازه ی قورسای عه رشه که ی، پاک و بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی کیشی
 وشه کانی خوا، پاک و بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی کیشی وشه کانی خوا، پاک و
 بیگهردی بۆ خوا به ئەندازه ی کیشی وشه کانی خوا.

جۆریکی تر

١٣٥٣ - (عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: جَاءَ الْفُقَرَاءُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ
 اللَّهِ، إِنَّ الْأَغْنِيَاءَ يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَلَهُمْ أَمْوَالٌ يَتَصَدَّقُونَ وَيُنْفِقُونَ، فَقَالَ
 النَّبِيُّ ﷺ: إِذَا صَلَّيْتُمْ فَقُولُوا: سُبْحَانَ اللَّهِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ
 ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَشْرًا، فَإِنَّكُمْ تُدْرِكُونَ بِذَلِكَ مَنْ سَبَقَكُمْ، وَتَسْبِقُونَ مَنْ بَعْدَكُمْ»^(١).

واته: ئیبنو عه بیاس (خوا لئیان رازی بی) ده لئی: هه ژاره کان هاتن بۆ لای
 پیغه مبهه ری خوا ﷺ و تیان: ئە ی پیغه مبهه ری خوا، ده وله مه نده کان نوێژ ده که ن وه کو
 چۆن ئیمه نوێژ ده که ی، پۆژووش ده گرن وه کو چۆن ئیمه پۆژوو ده گرین، مال و

(١) منکر بتعشیر التهلیل. أخرجه الترمذي: ٤١٠.

سامانیان ههیه ده بیه خشن و خیری لی ده کهن (تیمه نیمانه) پیغه مبهەر ﷺ فهرمووی: نه گهر نوێژتان کرد سی و سنی جار بلین: (سُبْحَانَ اللَّهِ)، وه سی و سنی جار بلین: (الْحَمْدُ لِلَّهِ)، وه سی و سنی جار بلین: (اللَّهُ أَكْبَرُ)، ده جاریش بلین: (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، بیگومان تیوه به وه ده گهن به وانهی پیشتان که وتوون و نه وانهی دوا ی تیوهش به وه پیشتان ده که ونه وه (نه گهر نه وان پابه ندر بن پییه وه).

جوړیکي تر

۱۳۵۴- «عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ سَبَّحَ فِي دُبُرِ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِائَةً تَسْبِيحَةً، وَهَلَّلَ مِائَةً تَهْلِيلَةً، غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ، وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ»^(۱).

واته: نه بو هورهیره ﷺ ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی: ههر کهس دوا ی نوێژی به یانی سه د (سُبْحَانَ اللَّهِ) بکات، وه سه د (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بکات، له گونا هه کانی ده بو دریت، نه گهر به نه دازه ی که فی ده ریاش بیت.

بابهت: ته سبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) کردن

۱۳۵۵- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَعْقِدُ التَّسْبِيحَ»^(۲).

واته: عه بدوللای کوری عومه ر (خوا لیان رازی بی) ده لی: پیغه مبهری خوا ﷺ بینی (سُبْحَانَ اللَّهِ) ی ده کرد.

تیبینی: چاکتر وایه به دهستی راستی ته سبیحات و هه موو زیکره کانی دیکه نه نجام بدریت، به لام دروستیشه به هه ردوو ده ست نه نجام بدریت، خوا زاناره.

بابهت: نه سرینی ناوچاوان له دوا ی سه لام دانه وه

۱۳۵۶- «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُجَاوِرُ فِي الْعَشْرِ الْأَدْنَى فِي وَسَطِ الشَّهْرِ، فَإِذَا كَانَ مِنْ حِينِ يَمْضِي عَشْرُونَ لَيْلَةً وَيَسْتَقْبِلُ إِحْدَى وَعِشْرِينَ يَرْجِعُ إِلَى

(۱) صحیح الإسناد.

(۲) صحیح.

مَسْكِنِهِ، وَيَرْجِعُ مَنْ كَانَ يُجَاوِرُ مَعَهُ، ثُمَّ إِنَّهُ أَقَامَ فِي شَهْرِ جَاوَرَ فِيهِ تِلْكَ اللَّيْلَةَ الَّتِي كَانَ يَرْجِعُ فِيهَا، فَخَطَبَ النَّاسَ، فَأَمَرَهُمْ بِمَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ: إِنِّي كُنْتُ أُجَاوِرُ هَذِهِ الْعَشْرَ، ثُمَّ بَدَأَ لِي أَنْ أُجَاوِرَ هَذِهِ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ، فَمَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعِي، فَلْيَثْبُثْ فِي مُعْتَكَفِهِ، وَقَدْ رَأَيْتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ فَأُنْسِيئُهَا، فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فِي كُلِّ وَتْرٍ، وَقَدْ رَأَيْتُنِي أُسْجِدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ، قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: مُطِرْنَا لَيْلَةَ إِحْدَى وَعَشْرِينَ، فَوَكَّفَ الْمَسْجِدُ فِي مُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَتَنْظَرْتُ إِلَيْهِ وَقَدْ انْصَرَفَ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ، وَوَجْهُهُ مُبْتَلَّ طِينًا وَمَاءً»^(١).

واته: نه بو سه عیدی خودری ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ نبعیتکافی ده کرد له و ده شهوهی ده که وپته نیوه پرستی مانگه وه، کاتی بیست شهوی تیپه پر بگردایه له سهر بیست و یه ک ده گه پرایه وه بو ماله که ی، نه وه شی له گه لیدا بو ده گه پرایه وه، پاشان نه و له مانگیکدا شهوی (بیست و یه کیش) مایه وه که پیشر ده گه پرایه وه، وتاری بو خه لکیدا، فهرمانی پیکردن به وهی خوا ویستی له سهر بو، پاشان فهرمووی: من نه م ده شهوه ده مامه وه، دواپی بوم ده رکهوت ده شهوی کوتایی بگرم، جا ههر کهس له گه ل من نبعیتکاف ده کات با له شوینه که ی خوی بمینیته وه، به دلنیاپی نه م شهوی قه درهم بینی به لام بیرم چوو، که واته له ده شهوی کوتایی له تاکه کان بو ی بگه رین، ده مبینی (پیغه مبهری خوا ﷺ) سوژده ی ده برد له ناو ناوو قوردا، نه بو سه عید ده لئ: شهوی بیست و یه ک باران باری، ناو باران له سه قفی مزگه وته که هاته خواره وه بو شوین نویژی پیغه مبهری خوا ﷺ، ته ماشام کرد نویژ به یانی ته واو کردبو ورو خساری قورو ناوی پیوه بوو.

بابهت: دانیشتنی نیمام له جینگای خوی له دواپی سه لام دانوه

۱۳۵۷- «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى الْفَجْرَ قَعَدَ فِي مُصَلَّاهُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ»^(٢).

واته: جابری کوری سه موره ﷺ ده لئ: پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی نویژی به یانی بگردایه له شوینی نویژه که ی داده نیشت تا خور هه لده هات.

(١) صحیح.

(٢) صحیح. أخرجه مسلم: ٢٨٦ و ٦٧٠/٢٧٨، وأبو داود: ١٢٩٤ و ٤٨٥٠، والترمذي: ٥٨٥.

۱۳۵۸- «عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، قَالَ: قُلْتُ لِحَبِيبِ بْنِ سَمْرَةَ رضي الله عنه: كُنْتُ تُجَالِسُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم؟ قَالَ: نَعَمْ، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا صَلَّى الْفَجْرَ جَلَسَ فِي مُصَلَاةٍ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، فَيَتَحَدَّثُ أَصْحَابُهُ يَذْكُرُونَ حَدِيثَ الْأَجَاهِلِيَّةِ، وَيُنْشِدُونَ الشُّعْرَ وَيُضْحَكُونَ، وَيَتَبَسَّمُ صلى الله عليه وسلم»^(۱).

واته: سیماکى کورى چه رب ده لئى: به جابری کورى سه مورهم رضي الله عنه وت: تو له خزمهت پیغه مبهرى خوا صلى الله عليه وسلم داده نیشتی؟ وتی: به لئى، پیغه مبهرى خوا صلى الله عليه وسلم کاتى نوێژى به یانى بگردایه له شوینی نوێژه که ی داده نیشت تا خۆر هه لده هات، قسه ی له گه ل هاوه له کانی ده کرد، نه وانیش باسی سه رده می نه فامیان ده کردو شیعیان دهوت و پیده که نین، پیغه مبه ریش صلى الله عليه وسلم بزوه زه رده خه نه ی پیکه نینی ده کرد.

بابهت: هه لسانه وه له دواى نوێژ

۱۳۵۹- «عَنْ السُّدِّيِّ، قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رضي الله عنه، كَيْفَ أَنْصَرَفَ إِذَا صَلَّى عَنْ يَمِينِي، أَوْ عَنْ يَسَارِي؟ قَالَ: أَمَا أَنَا فَأَكْثَرَ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَنْصَرِفُ عَنْ يَمِينِهِ»^(۲).

واته: سودى ده لئى: پرسیارم کرد له نه نه سی کورى مالیک رضي الله عنه، چۆن پرووم وه ربچه رخنیم کاتى نوێژم ته واو کرد به لای راستم یان به لای چه پیم؟ وتی: من زۆربه ی جار بینومه پیغه مبه رى خوا صلى الله عليه وسلم به لای راستیدا پرووی وه رده چه رخانده.

(پرونکردنه وه: پروو وه چه رخانده به لای راستیدا چاکتره، نه گه ر به لای چه پیشیدا پرووی وه چه رخانده ئاساییه، نه مه ش به پتی پتویست، شیواتر نه وه یه به و لایه دا پروو وه ربچه رخنینی که پتویسته)

۱۳۶۰- «عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: لَا يَجْعَلَنَّ أَحَدُكُمْ لِلشَّيْطَانِ مِنْ نَفْسِهِ جُزْءًا، يَرَى أَنَّ حَتْمًا عَلَيْهِ أَنْ لَا يَنْصَرِفَ إِلَّا عَنْ يَمِينِهِ، لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَكْثَرَ انْصِرَافِهِ عَنْ يَسَارِهِ»^(۳).

واته: عه بدوللا رضي الله عنه ده لئى: با یه کیک له ئیوه شه یتان نه کاته به شیک له نه فسی خۆی، وا بزانیته هه ر ده بی نوێژى ته واو کرد به لای راستیدا هه لسیته وه، بنگومان

(۱) صحیح.

(۲) صحیح. أخرجه مسلم: ۶۰ و ۷۰۸/۶۱۱.

(۳) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۵۲، ومسلم: ۷۰۷، وأبو داود: ۱۰۴۲، وابن ماجه: ۱۳۰.

پيغه مبهري خوام بينى ﷺ زوربه ي هه لسانه وه كانى به لاي چه پيدا بوو. (چونكه مالى ده كه وته لاي چه پيه وه).

١٣٦١- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَشْرَبُ قَائِمًا وَقَاعِدًا، وَيُصَلِّي حَافِيًا وَمُتَّعِلًا، وَيَنْصَرِفُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ»^(١).

واته: عائيشه (خوا لتي رازى بيت) ده لى: پيغه مبهري خوام بينى ﷺ به پيوه وه به دانيشته وه ناوى ده خوارد، نويزيشى ده كرد به پتي په تى و به نه عله وه، وه به لاي راست و چه پيدا پوى وهرده چهرخاندو ده رويشت.

بابهت: نهو كاتهى كه ئافره تان له دواى نويز هه لده ستنه وه وه درون

١٣٦٢- «عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النِّسَاءُ يُصَلِّينَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْفَجْرَ، فَكَانَ إِذَا سَلَّمَ انْصَرَفَ مُتَلَفِّعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ، فَلَا يُعْرِفَنَّ مِنَ الْغَلَسِ»^(٢).

واته: عائيشه (خوا لتي رازى بي)، ده لى: ئافره تان له گه ل پيغه مبهري خوا ﷺ نويزى به يانيان ده كرد، جا كاتى سه لامى بدايه ته وه هه لده ستان و ده رويشتن خويان به پوشاكى خورى، يان كه تان پيچابووويه وه له بهر تاريكى نه ده ناسرانه وه.

بابهت: قه ده غه كردن له وهى نويز خوين

پيش ئيمام هه لست (له دواى ته واوبوونى نويز)

١٣٦٣- «عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ: إِنِّي إِمَامُكُمْ، فَلَا تُبَادِرُونِي بِالرُّكُوعِ وَلَا بِالسُّجُودِ، وَلَا بِالْقِيَامِ وَلَا بِالْإِنْصِرَافِ، فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ أَمَامِي وَمِنْ خَلْفِي، ثُمَّ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ رَأَيْتُمْ مَا رَأَيْتُمْ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا قَلْنًا: مَا رَأَيْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: رَأَيْتُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ»^(٣).

(١) صحيح الإسناد.

(٢) صحيح. أخرجه البخاري: ٣٧٢ و ٥٧٨، ومسلم: ٦٤٥، وابن ماجه: ٦٦٩.

(٣) صحيح. أخرجه مسلم: ١١٢ و ٤٢٦/١١٣.

واته: نه نهسى كورى ماليك ﷺ ده لئى: پيغه مبهري خوا ﷺ رۆژنيك نويزى بو كردين، پاشان پرووى تيكردين و فهرمووى: من نيمامى تيوهم، پيشم مه كهون له ركوع و سوژدهو له هه لسانه وه و رويشتنم (له دواى ته واو بوونى نويز)، چونكه من له پيش و له پاشه وه ده تانبينم، پاشان فهرمووى: سويند به و خوايهى نه نفسى منى به دهسته نه وهى من بينيم تيوهش بتانبينايه كه م پيده كه نين و زور ده گريان، وتمان: چيت بينوه نهى پيغه مبهري خوا؟ فهرمووى: به ههشت و ناگر (دوزه خ) م بينى.

بابهت: پاداشتى نهو كه سهى له گه ل نيمام نويز دهكات تا هه لده ستى (دواى ته واو بوونى نويز)

١٣٦٤- «عَنْ أَبِي دَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صُمْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَمَضَانَ فَلَمْ يَقُمْ بِنَا النَّبِيِّ ﷺ حَتَّى بَقِيَ سَبْعٌ مِنَ الشَّهْرِ، فَقَامَ بِنَا حَتَّى ذَهَبَ نَحْوُ مِنْ ثُلْثِ اللَّيْلِ، ثُمَّ كَانَتْ سَادِسَةٌ فَلَمْ يَقُمْ بِنَا، فَلَمَّا كَانَتْ الْخَامِسَةُ قَامَ بِنَا حَتَّى ذَهَبَ نَحْوُ مِنْ شَطْرِ اللَّيْلِ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ نَقَلْتَنَا قِيَامَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ، قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا صَلَّى مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ حَسِبَ لَهُ قِيَامَ لَيْلَةٍ، قَالَ: ثُمَّ كَانَتْ الرَّابِعَةُ فَلَمْ يَقُمْ بِنَا، فَلَمَّا بَقِيَ ثُلْثٌ مِنَ الشَّهْرِ أَرْسَلَ إِلَى بَنَاتِهِ وَنِسَائِهِ، وَحَشَدَ النَّاسَ، فَقَامَ بِنَا حَتَّى حَشِينَا أَنْ يَفُوتَنَا الْفَلَاحُ، ثُمَّ لَمْ يَقُمْ بِنَا شَيْئًا مِنَ الشَّهْرِ، قَالَ دَاوُدُ: قُلْتُ: مَا الْفَلَاحُ؟ قَالَ: السُّحُورُ»^(١).

واته: نه بو زهر ﷺ ده لئى: له گه ل پيغه مبهري خوا ﷺ رۆژوومان گرت له په مهزان، شه و نويزى پي نه كردين تا كهوت شهوى مابوو له مانگه كه، ئينجا (له شهوى بيست و سئ) نويزى پي كردين تا سييه كى شه و رويشت، پاشان له شه شه مين (واته: شهوى بيست و چوار) شه و نويزى پي نه كردين، به لام له شهوى بيست و پينج نويزى پي كردين تا نيوهى شه و رويشت، وتم: نهى پيغه مبهري خوا، خوزگه شه و نويزى نه م شه ومان بو زياد بكهى، فهرمووى: كه سيك له گه ل نيمامدا نويز بكات تا نويز ته واو دهكات، نه وه خوا شه و نويزى نه و شه وهى بو ده نوسئ، پاشان له شهوى بيست و شهش نه نويزى بو كردين و نه شه و نويز، جا كاتى سئ شهوى مانگه كه مايه وه شه و نويزى بو كردين، كچه كانى و خيزانه كانى و خه لكى

(١) صحيح. أخرجه أبو داود: ١٣٧٥، والترمذي: ٨٠٦، وابن ماجه: ١٣٢٧.

کۆکرده وه شهونوژی بو کردین، تا ترساین له وهی فهلاحمان له دهست بچیت، پاشان له و مانگه دا شهونوژی تری پینه کردین، داوود (که به کیکه له راویه کان) دهلی: وتم: فلاح چیه؟ وتی: پارشیو.

بابهت: مۆلهت دان به ئیمام له تیپه ربوونی به سهر شان و ملی خه لکی

۱۳۶۵- «عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ بِالْمَدِينَةِ، ثُمَّ انْصَرَفَ يَتَخَطَّى رِقَابَ النَّاسِ سَرِيعًا حَتَّى تَعَجَبَ النَّاسُ لِسُرْعَتِهِ، فَتَبِعَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ، فَدَخَلَ عَلَيَّ بَعْضُ أَزْوَاجِهِ، ثُمَّ خَرَجَ، فَقَالَ: إِنِّي ذَكَرْتُ وَأَنَا فِي الْعَصْرِ شَيْئًا مِنْ تَبَرٍّ كَانَ عِنْدَنَا، فَكَرِهْتُ أَنْ يَبِيتَ عِنْدَنَا فَأَمَرْتُ بِقِسْمَتِهِ»^(۱).

واته: عوقبهی کوری حاریث رضی الله عنه دهلی: له گه ل پیغه مبهه صلی الله علیه وسلم نوژی عه سرم کرد له مه دینه، پاشان به په له به سهر خه لکه که دا رویشت تا خه لکه که سهریان سوورما له په له کردنی، هه ندیک له هاوه لانی شوینی که وتن، دواتر چوه ژووره وه بو لای به کیک له خیزانه کانی، پاشان هاته دهره وه، فهرمووی: له عه سردا بیرم که وته وه پارچه یه ک ئالتوون له لامان بوو، چه زم نه کرد له ماله وه مان بمینیتته وه، فه فرمانم کرد به دابهش کردنی.

بابهت: ئه گهر به که سیک و ترا نوژی ت کردوه ئایا بلتی: نه خیر؟

۱۳۶۶- «عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ، يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعَدَ مَا عَرَبَتِ الشَّمْسُ جَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ، وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا كِدْتُ أَنْ أُصَلِّيَ حَتَّى كَادَتِ الشَّمْسُ تَغْرُبُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَوَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا، فَتَرَكْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بُطْحَانَ، فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ وَتَوَضَّأْنَا لَهَا، فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا عَرَبَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ»^(۲).

واته: جابری کوری عه بدوللا (خوا لیان رازی بی) ده گپریته وه: عومه ری کوری خه طاب له رۆژی خه ندهق دوای خۆرئاوا بوون جینوی به بیروایانی قوره یش ده دا، وتی: ئه ی پیغه مبهه ری خوا نوژی ت پی نه کرا، تا خۆر ئاوا بوو، پیغه مبهه ری

(۱) صحیح. أخرجه البخاري: ۸۵۱ و ۱۲۲۱ و ۱۴۳۰ و ۶۲۷۵.

(۲) صحیح. أخرجه البخاري: ۵۹۶ و ۵۹۸ و ۶۴۱ و ۹۴۵ و ۴۱۱۲، ومسلم: ۶۳۱، والترمذي: ۱۸۰.

خوایە فەرمووی: سویند بە خوا منیش نوێژم نە کردووە. لە گەڵ پینغەمبەری خوا
دابهزین بو شویئک لە لای مەدینە بە ناو (بَطْحَانَ) دەستنوێژی گرت بو نوێژ
ئیمەش دەستنوێژمان گرت، ئینجا نوێژی عەسری کرد دوای ئەوەی خۆرئاوا بوو،
پاشان دوای ئەوە نوێژی ئیوارە ی کرد.

ناوه روک

- ٦..... پيشه کی زانای پایه بهرز
- ٦..... محمد الشيخ الطاهر البرزنجي
- ٨..... پيشه کی وه رگير
- ١٠..... سو پاس و پيزانين
- ١١..... پوخته ی ژيانی نيمامی نه سانی
- ١٧..... په رتووکي پاک و خاوينی

- ته فسیری فه رمایشی خوا (عَزَّوَجَلَّ): ﴿إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ ۖ﴾ المائدة. ١٩.....
- ١٩..... بابه ت: سيواک کردن له کاتی هه لسان له شه ودا
- ١٩..... بابه ت: چۆنیه تی سیواک کردن
- ٢٠..... ئایا نيمام سيواک ده کات له پيش چاوی ژير ده سته کانی
- ٢٠..... هاندان بو سيواک کردن
- ٢١..... زور سيواک کردن
- ٢١..... مۆله تدان به سيواک کردن له ئیواراندا بو به رۆزووان
- ٢١..... سيواک کردن له هه موو کاتيکدا
- ٢٢..... باسکردنی فیتره ته کان: خه ته نه کردن
- ٢٢..... نینوک کردن
- ٢٢..... هه لکيشانی تووکی بنبال
- ٢٣..... تاشینی بهر
- ٢٣..... به رسمیل کردن و کور تکرده وهی سمیل
- ٢٣..... کاتی نه نجامدانی نه و کارانه ی باسمان کردن
- ٢٤..... تاشين، يان کور تکرده وهی سمیل و به ردانه وهی ريش

- ۲۴ دوورکه و تنه وه له کاتی سه رئاو کردن
 ۲۴ رینگه دراوه له کاتی میز کردن (مرۆف) نه وه نده دوور نه که و یتته وه
 ۲۵ نه وه ی ده گو تر ی له کاتی چوو نه سه رئاو
 ۲۵ رینگری کردن له روو کردنه قیبله له کاتی سه رئاو کردن
 ۲۶ رینگری کردن له پشت کردنه قیبله له کاتی سه رئاو کردن
 ۲۶ فه رمان به روو کردنه خۆ ره لآت، یان خۆ رئاوا له کاتی سه رئاو کردن
 ۲۶ رینگه پیدان به روو کردنه قیبله، یان پشت تیکردنی له ماله کاندایا
 ۲۷ بابته: رینگری کردن له ده ستدان له نه ندایا نیرینه به ده ستی راست له کاتی سه رئاو کردن
 ۲۷ رینگه دان به میز کردن به پێوه له ده شتایی
 ۲۸ میز کردن له مالدایا به دانیشتنه وه
 ۲۸ میز کردن له لای به ره به ستیک، که (مرۆف) بیکاته به ره به ستی خۆی
 ۲۹ خۆ پاک کردنه وه له میز کردن
 ۳۰ بابته: میز کردن له ناو قاپدا
 ۳۰ میز کردن له ناو ته شتدا
 ۳۰ ناپه سه ندی میز کردن له ناو کون
 ۳۱ قه ده غه ی میز کردن له ناو ئاوی وه ستاو
 ۳۱ باش نیه میز بکریته ناو چه مام
 ۳۱ سلّو کردن له وه که سه ی میز ده کات
 ۳۲ وه لآمدانه وه ی سلّو دوا ی ده ستنو یژ
 ۳۲ نه هی کردن له خۆ پاک کردنه وه به ئیسک
 ۳۲ قه ده غه ی خۆ پاک کردنه وه به (شتی) پیس
 ۳۳ قه ده غه ی ئیکتیفا کردن له خۆ پاک کردنه وه به که متر له سی به رد
 ۳۳ رینگه دان به خۆ پاک کردنه وه به دوو به رد
 ۳۴ بابته: رینگه دان به خۆ پاک کردنه وه به یه ک به رد
 ۳۴ دروسته بو به نده ته نها به به رد خۆی پاک بکاته وه و هیچی تر به کار نه هیتن
 ۳۴ سه رئاو کردن به ناو
 ۳۵ قه ده غه ی خۆ پاک کردنه وه به ده ستی راست
 ۳۶ بابته: ده ست پاک کردنه وه به خۆ ل دوا ی سه رئاو کردن

- ٣٦ بابهت: ديارىکردنى رېژهى ئاوى پاك بۆ به كارهيتان
- ٣٧ ديارى نه كردنى رېژهى ئاوى به كارهيتان بۆ پاك كرده وه
- ٣٨ بابهت: (حوكمى) ئاوى وه ستاو
- ٣٨ بابهت: (حوكمى) ئاوى ده رىا
- ٣٩ بابهت: ده ستوئىژ گرتن به به فر
- ٣٩ ده ستوئىژ گرتن به ئاوى به فر
- ٤٠ بابهت: ده ستوئىژ گرتن به ئاوى ته رزه
- ٤٠ (حوكمى) پاشماوهى سه گ
- ٤١ فه رمان كردن به رژاندى ئه وه شتهى له ناو قاپىكه كه سه گ زمانى تيدا وه رداوه
- ٤١ بابهت: پاك كرده وهى قاپ به خوّل ئه گه ر سه گ زمانى تىخست
- ٤٢ (حوكمى) پاشماوهى ده مى پشيله
- ٤٢ بابهت: (حوكمى) پاشماوهى ده مى گوئدرىژ
- ٤٢ بابهت: (حوكمى) پاشماوهى ده مى ئافره تى چه يزدار
- ٤٣ بابهت: (حوكمى) ده ستوئىژ گرتنى پىاوان و ئافره تان پىكه وه
- ٤٣ بابهت: (حوكمى) به كارهيتانى) پاشماوهى ئاوى له شگران
- ٤٣ بابهت: ئه ندازهى ئه وه ئاوهى كه به سه بۆ ئه وهى كه سىك ده ستوئىژى پى بگرى
- ٤٤ ني هت هيتان بۆ ده ستوئىژ گرتن
- ٤٥ ده ستوئىژ گرتن له ناو قاپ و ده فر
- ٤٦ بابهت: (بِسْمِ اللّٰهِ) كردن له كاتى ده ستوئىژ
- ٤٦ خه زمه تكار ئاو ده كات به ده ستى گه وره كهى بۆ ده ستوئىژ گرتن
- ٤٦ ده ستوئىژ گرتن به كجار به كجار
- ٤٧ بابهت: ده ستوئىژ گرتن سى جار سى جار
- ٤٧ شو ردى هه ردوو ده ست له سىفه تى ده ستوئىژه
- ٤٨ ئه ندامه كانى جه سته چه ند جار ده شو ردىن له كاتى ده ستوئىژ؟
- ٤٨ ئاو وه رداوه ده م و لووت
- ٤٩ به چ ده ستىك ئاو وه رده درىته ده م؟
- ٥٠ چۆنيه تى ئاو وه رداوه لووت
- ٥٠ زى ده رپۆبى كردن له ئاو له لووت وه ردان

- ۵۰.....فەرمان بە مش (فن) کردن.....
- ۵۱.....بابەت: فەرمان بە مش (فن) کردن لە کاتی هەڵسان لە خەو بە کام دەست مش دەکری؟..
- ۵۲.....بابەت: شۆردنی روخسار.....
- ۵۲.....ژمارەى شۆردنی روخسار.....
- ۵۳.....شۆردنی هەردوو دەست.....
- ۵۳.....بابەت: چۆنیەتی دەستنوێژ شۆردن.....
- ۵۴.....ژمارەى شۆردنی هەردوو دەست (لە کاتی دەستنوێژ).....
- ۵۵.....بابەت: سنوری شۆردنی ئەندامەکانی دەستنوێژ.....
- ۵۶.....بابەت: چۆنیەتی مەسح کردنی سەر.....
- ۵۶.....ژمارەى مەسح کردنی سەر.....
- ۵۷.....بابەت: مەسح کردنی ئافرەت لە کاتی دەستنوێژ.....
- ۵۸.....مەسح کردنی هەردوو گوێ.....
- ۵۸.....بابەت: مەسح کردنی هەردوو گوێ پێکەوه لە گەڵ سەر.....
- ۵۹.....بابەت: مەسح کردن لەسەر مەندیل، یان جامانە، یان عەمامە.....
- ۶۰.....بابەت: مەسح کردن لەسەر عەمامە لە گەڵ پێشەسەر.....
- ۶۰.....بابەت: چۆنیەتی مەسح کردن لەسەر عەمامە ؟.....
- ۶۱.....بابەت: واجب بوونی شۆردنی هەردوو قاچ.....
- ۶۲.....بابەت: سەرەتا دەست بە شۆردنی کام قاچ دەکری؟.....
- ۶۲.....شۆردنی هەردوو قاچ بە دەستەکان.....
- ۶۳.....فەرمان کردن بە دەست خستنه ناو پەنجەکان.....
- ۶۳.....ژمارەى شۆردنی هەردوو قاچ.....
- ۶۳.....بابەت: سنوری شۆردنی ئەندامەکانی دەستنوێژ.....
- ۶۴.....بابەت: دەستنوێژ گرتن بە نەعلەوه.....
- ۶۴.....بابەت: مەسح کردن لەسەر خوفەکان.....
- ۶۶.....بابەت: مەسح کردن لەسەر خوفەکان لە گەشتدا.....
- ۶۷.....مەسح لەسەر گۆرەوی و پیللەوهکان.....
- ۶۷.....بابەت: دانانی کات بۆ مەسح کردن لەسەر خوفەکان بۆ گەشتیار.....
- ۶۸.....دانانی کات بۆ مەسح کردن لەسەر خوفەکان بۆ کەسی نیشته جێ.....

- چۆنیه تی دهستنوئژ گرتنی که سیک دهستنوئژی هه بی ٦٩
- دهستنوئژ گرتن بو هه موو نوئژیک ٦٩
- بابهت: ئاو پرژین، یان ئاو پرشین ٧٠
- بابهت: سوود وه رگرتن له زیاده ی ئاوی دهستنوئژ ٧١
- بابهت: فه رز بوونی دهستنوئژ ٧٢
- سته مکردن له دهستنوئژ گرتن ٧٢
- فه رمان به دهستنوئژ گرتن به چاکترین شیوه ٧٣
- بابهت: فه زل و که وه ره یی (دهستنوئژ گرتن به چاکترین شیوه) ٧٣
- پاداشتی نه و که سه ی دهستنوئژ ده گری وه کو چون فه رمانی پیکراوه ٧٤
- خویندنی زیگری دوا ی ته و او بوون له دهستنوئژ گرتن ٧٦
- جوانی و رازاوه یی دهستنوئژ ٧٦
- بابهت: پاداشتی نه و که سه ی چاکترین دهستنوئژ ده گری، ٧٨
- پاشان دوو پکات نوئژ ده کات ٧٨
- بابهت: نه وه ی دهستنوئژ ده شکینی و نه وه شی ٧٨
- دهستنوئژ ناشکینی له مه زی ٧٨
- بابهت: دهستنوئژ گرتن له دوا ی سه رئاو و میز کردن ٨٠
- دهستنوئژ گرتن له دوا ی سه رئاو ٨١
- دهستنوئژ گرتن به هو ی ده رچوونی با ٨١
- دهستنوئژ گرتن به هو ی خه و تنه وه ٨١
- بابهت: خه وه نوچکه، یان وه نه وه ٨٢
- دهستنوئژ گرتن (ی مروف) به هو ی نه وه ی دهستی بهر نه ندای نیرینه ی که وتوه ٨٢
- بابهت: واز هینان له دهستنوئژ گرتنه وه بو نه و که سه ی دهستی بهر نه ندای نیرینه ی ده که وی ٨٣
- واز هینان له دهستنوئژ گرتن بو نه و که سه ی دهستی بهر نه که ی ده که وی بی ئاره زوو ٨٤
- دهستنوئژ نه گرتنه وه بو نه و که سه ی ماچی هاوسه ره که ی ده کات ٨٥
- بابهت: دهستنوئژ گرتنه وه له خواردنانه ی ئاگریان بهر که وتوه ٨٦
- بابهت: وازهینان له دهستنوئژ گرتنه وه له و خواردنانه ی ئاگر بهری که وتوه ٨٨
- ئاو وه ردانه ده م له خواردنی (السویق) (خواردنیکه له ئاردو پون دروست ده کری) ٩٠
- ئاو وه ردانه ده م له خواردنی شیر ٩٠

- خۆشۆردنى بېيروا كاتى مسولمان دەبى ۹۰
- بېيروا ئەگەر ويىتى مسولمان بىنى لەپېشدا خۆى دەشوات ۹۱
- ئەو كەسەى مردوو دەشارتتەو دەبى خۆى بشوات ۹۱
- بابەت: واجب بوونى خۆشۆردن ۹۲
- كاتى دوو خەتەنە كراوہ كە دەگەن بە يە كتر ۹۲
- خۆشۆردن لە ھاتنە دەرەوہى مەنى (و شۆردنى ئەو جىگايە مەزى بەر دەكەوئى) ۹۲
- ئافرەت كاتى لە خەودا ئەوہى بىنى كە پياو دەيىنى (لەشىگران بوو) دەبى خۆى بشوات ۹۳
- بابەت: ئەو كەسەى لە خەودا ئىحتلام دەبى، بەلام شوئنەوارى ئاو نابىنى ۹۴
- بابەت: جياكردنەوہ لە نىوان ئاوى پياوو ئاوى ئافرەت ۹۵
- باسى خۆشۆردن لە ھەيز، يان سوپى مانگانە ۹۵
- باسى قىرئەكان (واتە: ھەيزەكان) ۹۸
- باسى خۆشۆردنى ئافرەتتىك بە ھۆى نەخۆشپەوہ خوئنى بۆ دىت ۱۰۰
- بابەت: خۆشۆردن لە (النفاس) خوئنى مندال بوون ۱۰۰
- بابەت: جياوازى نىوان خوئنى ھەيزو خوئنى نەخۆشى ۱۰۱
- بابەت: قەدەغە كردن لە خۆشۆردنى كەسى لەشىگران لە ئاوى ھەستاو ۱۰۳
- بابەت: قەدەغە كردن لە ميز كردنە ئاوى ھەستاو خۆشۆردن تيايدا ۱۰۳
- بابەت: باسى خۆشۆردن لە سەرەتاي شەو ۱۰۳
- خۆشۆردن لە سەرەتاي شەوو كۆتاييەكەى ۱۰۴
- بابەت: باسى دانانى بەربەست لە كاتى خۆشۆردن ۱۰۴
- بابەت: باسى ئەندازەى ئەو ئاوهى كە بەسە كەسپىك غوسلى پى بكات ۱۰۵
- بابەت: باسى بەلگە لەسەر ئەوہى خۆشۆردن كاتى بۆ نى ۱۰۶
- بابەت: باسى خۆشۆردنى ژن و مېرد لە ناو يەك تەشتدا ۱۰۷
- بابەت: باسى قەدەغە كەردنى خۆشۆردن ۱۰۸
- بەو ئاوه زيادەى كە لەشىگران خۆى پيشۆردوہ ۱۰۸
- بابەت: پىگەدان بە خۆشۆردن بەو ۱۰۹
- ئاوہ زيادەى كە لەشىگران خۆى پيشۆردوہ ۱۰۹
- بابەت: باسى خۆشۆردن لە ناو ئەو تەشتەى ھەويپى تيدا دەكرى ۱۰۹
- بابەت: باسى ئافرەت پەلكەى قزى نەكاتەوہ لە كاتى خۆشۆردنى بۆ لەشىگرانى ۱۰۹

- بابەت: باسی فەرمان کردن به ئافرهتی حەیزدار پەلکەهێ قژی بکاتەووە لە کاتی خۆشۆردنی بە مەبەستی ئیحرام بەستن ١١٠
- بابی پێویستە لەشگران دەستەکانی بشوات پێش ئەوێ بیخاتە ناو قاپەکە ١١٠
- بابەت: باسی ژماردنی شۆردنی هەردوو دەست، پێش ئەوێ بخوێتە ناو قاپەکە ١١١
- لەشگران لە دواى شۆردنی هەردوو دەستی پیسی سەر جەستەى لادەبات ١١٢
- بابەت: لەشگران دووبارە دەستی دەشۆرێتەو پاش لابردنی پیسی سەر جەستەى ١١٢
- باسی دەستنوێژ گرتنی لەشگران پێش خۆشۆردن ١١٣
- بابەت: لەشگران دەستی دەخاتە ناو سەرى لە کاتی خۆشۆردن ١١٣
- بابەت: باسی ئەو ئەندازەیهى کە بەسە بۆ لەشگران ئاو بکات بە سەرىدا ١١٤
- بابەت: باسی ئەو کردەوێ (ئافرهت) دەیکات لە کاتی خۆشۆردنی لە حەیزدا ١١٤
- بابەت: دەستنوێژ نەگرتن دواى غوسل دەکرێ ١١٥
- بابەت: شۆردنی هەردوو قاچ لە جگە لەو شوێنەى کە غوسلی تێدا دەردەکرێت ١١٥
- بابەت: بەکارنەهێنانی خاوی دواى خۆشۆردن ١١٦
- بابەت: دەستنوێژ گرتنی (کەسى) لەشگران کاتى ویستی نان بخوات ١١٦
- بابەت: لەشگران کاتى ویستی نان بخوات تەنها دەستەکانى دەشوات ١١٦
- بابەت: لەشگران تەنها دەستەکانى دەشوات کاتى ویستی نان بخوات، یان ئاو بخواتەووە ١١٧
- بابەت: دەستنوێژ گرتنی لەشگران کاتى ویستی بخەوێ ١١٧
- بابەت: دەستنوێژ گرتنی لەشگران و شۆردنی ئەندامى ئێرینەى ئەگەر ویستی بخەوێ ١١٨
- بابەت: دەربارەى لەشگران ئەگەر دەستنوێژ نەگرێ ١١٨
- بابەت: لەشگران ئەگەر ویستی دووبارە سەرجیى بکات ١١٨
- بابەت: چوونە لای هاوسەرەکان بۆ جووت بوون پێش خۆشۆردن ١١٩
- بابەت: پێگى کردن لە کەسى لەشگران لە خوێندنی قورئان ١١٩
- بابەت: دەستدان لە لەشگران و دانێشتن لەگەڵیدا ١٢٠
- بابەت: ئێش کردن بە ئافرهتی حەیزدار ١٢١
- بابەت: راخستنی بەرمال لە ناو مزگەوتدا لەلایەن ئافرهتیکەووە لە حەیزدا بێ ١٢٢
- بابەت: دەربارەى کەسێک قورئان دەخوێنێ و سەرىشى لە کۆشى خێزانە حەیزدارەکەیهتى ١٢٢
- بابەت: ئافرهت لە کاتی حەیزدا (ئاسایه) سەرى مێردەکەى بشوات ١٢٢
- بابەت: نان خواردن لەگەڵ حەیزدارو خواردنەوێ پاشماوێ خواردنەووەکەى ١٢٣

- ١٢٤.....بابهت: سوود وه رگرتن له پاشماوهی ئاوی ده می ئافره تیک له چه یزدا بی
- ١٢٥.....بابهت: راکشان له گه ل هاوسهر له کاتی چه یزدا
- ١٢٥.....بابهت: نزیکه وتنه وه له هاوسهر کاتی له چه یزدا بیت
- ١٢٦.....بابهت: لیکدانه وهی فه رمایشتی خوا: ﴿ وَسَّئِلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ﴾
- بابهت: ئه وهی واجب ده بی له سهر ئه و پیاوهی له گه ل هاوسهره که ی جووت ده بی له کاتی چه یزدا، دوا ی ئه وهی زانیویه تی خوا قه ده غه ی کردوه له جووت بوون له گه لی
- ١٢٧.....بابهت: ئافره تی ئیحرام به ستوو ئه گهر که وته چه یزه وه چی ده کات
- ١٢٧.....بابهت: ئه و ئافره تانه ی له کاتی ئیحرامدا مندالیان ده بیت چی ده که ن
- ١٢٨.....بابهت: (حوکمی) خوینی چه یز کاتی بهر جلوبه رگ ده که وئی
- ١٢٩.....بابهت: (حوکمی) مه نی کاتی بهر جلوبه رگ ده که وئی
- ١٢٩.....بابهت: شو ردنی مه نی له سهر جلوبه رگ
- ١٣٠.....بابهت: هه لکراندنی مه نی له سهر جلوبه رگ
- ١٣١.....بابهت: میزی ئه و منداله کو رپه ی که خو اردن ناخوات
- ١٣١.....بابهت: شو ردنی میزی کچ
- ١٣٢.....بابهت: (حوکمی) میزی ئه و ئاژه له ی گوشتی ده خو ری
- ١٣٣.....بابهت: پاشه رو ی ئه و ئاژه له ی
- ١٣٣.....خو اردنی ده خو ری ئه گهر بهر جلوبه رگ بکه وئی
- ١٣٤.....بابهت: (حوکمی) تف (ئه گهر) بهر جلوبه رگ بکه وئی
- ١٣٥.....بابهت: سه ره تای ده ستپیک ی شه رعیه تدان به ته یه مموم
- ١٣٦.....بابهت: ته یه مموم کردن له شوینی نیشته جی بوون
- ١٣٧.....بابهت: ته یه مموم کردن له گه شتدا
- ١٣٨.....بابهت: پرا و بو چوونی جیاواز سه بارهت به چو نیه تی ته یه مموم
- ١٣٨.....جو ریکی تر له ته یه مموم و فوو کردن به هه ردوو ده ست
- ١٣٩.....جو ریکی تر له ته یه مموم
- ١٤٠.....جو ریکی تر
- ١٤١.....بابهت: ته یه مموم کردن له شگران
- ١٤٢.....بابهت: ته یه مموم کردن به خو ل
- ١٤٢.....بابهت: ئه نجامدای هه موو نو یژه کان به یه ک ته یه مموم

- ۱۴۲ بابهت: ده رباره ی که سیک نه ئاوو نه خوځ هیچیانى ده ست ناکه وئى
- ۱۴۵ ئاوه کان په رتووکی
- ۱۴۷ بابهت: باسی ئاوی بیرى (بُضَاعَة)
- ۱۴۸ بابهت: دیاریکردنی نه اندازه ی ئاوی پاک
- ۱۴۹ قه دهغه کردن له خوځووردنی له شگران له ئاوی وه ستاودا
- ۱۴۹ ده ستنوئز گرتن به ئاوی ده ریا
- ۱۴۹ بابهت: ده ستنوئز گرتن به ئاوی به فرو ئاوی ته رزه
- ۱۵۰ بابهت: (حوکمی به کارهیتانی) ژیر ده می سه گ
- ۱۵۰ بابهت: شوړدنی قاپ و قاچاخه کان به خوځ نه گهر سه گ ده می تیخت
- ۱۵۱ بابهت: (حوکمی) ژیر ده می پشيله
- ۱۵۲ بابهت: ژیر ده می ئافره تی چه یزدار
- ۱۵۲ بابهت: ریگه دان به به کارهیتانی پاشماوه ی ئاوی ده ستنوئزى ئافره ت
- ۱۵۳ بابهت: قه دهغه کردن له به کارهیتانی پاشماوه ی ده ستنوئزى ئافره ت
- ۱۵۳ ریگه دان له به کارهیتانی ئاوی پاشماوه ی (که سی) له شگران
- ۱۵۳ بابهت: نه اندازه ی ئه و ئاوه ی که به سه مروځ ده ستنوئزى پى بگرى و غوسلى پيښکات ...
- ۱۵۵ په رتووکی چه یزو خوینی نه خوځ
- ۱۵۷ بابهت: ده ست پیکردن به چه یز، ئایا به چه یز ده وترى (نفاس) زه یسانئ؟
- ۱۵۷ باسی خوینی نه خوځى و هاتنی خوین و نه مانى
- ۱۵۸ ئافره ت له هه موو مانگیکدا چه ند روژنکی هه یه تیایدا ده که ویتته چه یز
- ۱۵۹ باسی قیرنه کان (واته: چه یزه کان)
- ۱۶۱ ئه و ئافره ته ی خوینی نه خوځى هه یه
- ۱۶۱ دوو نوئز کۆده کاته وه و خو ی ده شوات
- ۱۶۲ بابهت: جیاوازی له تیوان خوینی چه یزو خوینی نه خوځى
- ۱۶۴ بابهت: زه ردایى و لئلى (که ده رده چى له دامینى ئافره ت،
- ۱۶۴ ئایا به چه یز هه ژمار ده کریت یان نا)
- ۱۶۵ بابهت: ئه وه ی تووشى ئافره تی چه یزدار ده بئ

- باسی ئهوهی پێویست ده‌بێ له‌سه‌ر ئه‌و كه‌سه‌ی سه‌رجیتی ده‌كات له‌گه‌ڵ خه‌یزانی له‌ کاتی
 چه‌یزدا له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی زانیویه‌تی پێغه‌مبه‌ر ﷺ قه‌ده‌غه‌ی کردوه ١٦٦
 خه‌وتن له‌گه‌ڵ چه‌یزدار به‌ جلی چه‌یزه‌که‌یه‌وه ١٦٦
 بابه‌ت: خه‌وتنی پیاو له‌گه‌ڵ ژنه‌که‌ی به‌ یه‌ک پۆشاک له‌ کاتیکدا له‌ چه‌یزدا بێ ١٦٦
 ده‌ستبازی و نزیکی له‌گه‌ڵ خه‌یزان له‌ کاتی چه‌یزدا باسی ئه‌وه‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌یکرد ١٦٧
 کاتی یه‌کیک له‌ خه‌یزانه‌کانی له‌ چه‌یزدا بووايه ١٦٧
 بابه‌ت: نان خواردن له‌گه‌ڵ خه‌یزان کاتی له‌ چه‌یزدا یه‌و خواردنه‌وه‌ی ئاوی ژێر ده‌می ١٦٨
 سوود وه‌رگرتن له‌ خواردنه‌وه‌ی ئاوی ژێر ده‌می ئه‌و ئافره‌ته‌ی له‌ چه‌یزدا یه ١٦٩
 بابه‌ت: پیاو قورئان ده‌خوینی له‌ کۆشی ژنه‌که‌یدا له‌ کاتیکدا ئه‌و له‌ چه‌یزدا یه ١٧٠
 بابه‌ت: ئافره‌ت که‌ که‌وته‌ چه‌یزه‌وه‌ نوێژی له‌سه‌ر نیه ١٧٠
 بابه‌ت: کار کردن به‌ ئافره‌ت کاتی که‌ له‌ چه‌یزدا یه ١٧٠
 (دروسته) ئافره‌ت له‌ کاتی چه‌یزدا به‌رمال له‌ مزگه‌وت رابخات ١٧١
 بابه‌ت: (دروسته) ئافره‌ت له‌ کاتی چه‌یز سه‌ری می‌رده‌که‌ی شانه‌ بکات له‌ کاتیکدا می‌رده‌که‌ی
 له‌ مزگه‌وت ئیعتیکاف بکات ١٧١
 (دروسته) ئافره‌ت له‌ کاتی چه‌یزدا سه‌ری می‌رده‌که‌ی بشوات ١٧٢
 بابه‌ت: ئاماده‌ بوونی ئافره‌تانی چه‌یزدار له‌ دوو جه‌ژنه‌که‌و له‌ پارانه‌وه‌ی مسوڵمانانیش (وه‌ک
 نوێژه‌ بارانه‌). ١٧٢
 ئافره‌ت دوا‌یی ته‌وافی (إِقَاصَة) بکه‌وێته‌ چه‌یزه‌وه ١٧٣
 ئه‌وه‌ی ئافره‌تانی زه‌یسانی ده‌یکه‌ن له‌ کاتی ئیحرام ١٧٣
 بابه‌ت: نوێژی مردوو له‌سه‌ر ئه‌و ئافره‌تانه‌ی به‌ خوینی زه‌یسانیه‌وه‌ مردوون ١٧٤
 بابه‌ت: (حوکمی) خوینی چه‌یز نه‌گه‌ر به‌ر پۆشاک بکه‌وی ١٧٤
 په‌رتووکی غوسل ده‌رکرن و ته‌یه‌موم ١٧٧
 بابه‌ت: باسکردنی قه‌ده‌غه‌ کردنی له‌شگران له‌ خۆشۆردن له‌ ئاوی وه‌ستاو ١٧٩
 بابه‌ت: رێگه‌دان به‌ چوونه‌ ناو چه‌مامی گشتی ١٨٠
 بابه‌ت: خۆشۆردن به‌ به‌فرو ته‌رزه ١٨٠
 بابه‌ت: خۆشۆردن به‌ ئاوی سارد ١٨٠
 بابه‌ت: خۆشۆردن پێش خه‌وتن ١٨١

- ١٨١بابەت: خوشۆردن له سه‌ره‌تای شه‌و.....
- ١٨٢بابەت: دانانی به‌ربه‌ست له کاتی خوشۆردن.....
- بابەت: به‌لگه‌ هه‌ینانه‌وه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌ندازه‌ی ئه‌و ئاوه‌ی مرۆف خۆی پێ ده‌شوات دیاری
- ١٨٣نه‌کراوه
- ١٨٣بابەت: خوشۆردنی ژن و پیاو له‌یه‌ک ته‌شتدا.....
- ١٨٤بابەت: مۆله‌تدان به‌ خوشۆردنی ژن و پیاو له‌یه‌ک ته‌شتدا.....
- ١٨٤بابەت: خوشۆردن له‌ ته‌شتیکدا شوینه‌واری هه‌ویری پێوه‌ دیار بێ.....
- ١٨٥بابەت: (دروسته) ئافه‌رت له‌ کاتی خوشۆردن په‌لکه‌ی سه‌ری نه‌کاته‌وه.....
- ١٨٥بابەت: ئه‌گه‌ر ئافه‌رت خۆی بۆندار کردو خۆی شو‌رد پاشماوه‌ی بۆنه‌که‌ی ما‌بوو.....
- ١٨٦بابەت: له‌شگران پیسی سه‌ر جه‌سته‌ی لاده‌بات، پێش ئه‌وه‌ی ئاو به‌سه‌ریدا بکات.....
- ١٨٦بابەت: سپینی ده‌ست به‌ خۆل دوا‌ی تارات کردن.....
- ١٨٧بابەت: له‌شگران پێش خوشۆردنی سه‌ره‌تا ده‌ستنوێژ ده‌گرێ.....
- ١٨٧بابەت: ده‌سپێکردن به‌لای راست له‌ ده‌ستنوێژدا.....
- ١٨٧بابەت: مه‌سح نه‌کردنی سه‌ر له‌ ده‌ستنوێژ گرتنی له‌شگرانی.....
- ١٨٨بابەت: ده‌ست خسته‌نه‌ ناو ق‌ژ له‌ غوس‌ل ده‌رکردنی له‌شگرانی.....
- ١٨٩بابەت: ئه‌وه‌نده‌ی که‌ به‌سه‌ بۆ له‌شگران ئاو بکات به‌ سه‌ریدا.....
- ١٨٩بابەت: ئه‌و کرده‌وه‌ی له‌ کاتی غوس‌ل ده‌رکردنی چه‌یز ئه‌نجام ده‌درێ.....
- ١٩٠بابەت: خوشۆردن یه‌ک جار.....
- ١٩٠بابەت: خوشۆردنی ئافه‌ره‌تانی زه‌یسانی له‌ کاتی ئیحرامدا.....
- ١٩١بابەت: ده‌ستنوێژ نه‌گرتنه‌وه‌ دوا‌ی غوس‌ل ده‌رکردن.....
- ١٩١بابەت: سه‌رجیی کردن له‌گه‌ل زیاتر له‌ خه‌یزاتی‌ک و یه‌ک جار خوشۆردن.....
- ١٩١بابەت: ته‌یه‌موم کردن به‌ خۆل.....
- ١٩٢بابەت: ته‌یه‌موم کردن بۆ ئه‌و که‌سه‌ی دوا‌ی نوێژ ئاو به‌دی ده‌کات.....
- ١٩٣ده‌ستنوێژ گرتن له‌ مه‌زی.....
- ١٩٣راجیایی له‌سه‌ر سوله‌یمان.....
- ١٩٥بابەت: فه‌رمان کردن به‌ ده‌ستنوێژ گرتن له‌ کاتی هه‌لسان له‌خه‌و.....
- ١٩٦بابەت: ده‌ستنوێژ گرتنه‌وه‌ بۆ ئه‌و که‌سه‌ی ده‌ستی به‌ر عه‌وره‌تی ده‌که‌وی.....

نویژ بهرتووی ۱۹۹.....

- نویژی فهپزو، باسی جیاوازی ئهوانه‌ی فهرمووده‌که‌ی ئه‌نه‌سی کوری مالیکیان گواستۆته‌وه‌و،
 جیاوازی ده‌سته‌واژه‌کانیان تیایدا..... ۲۰۱
 بابته: نویژ له کوئی فه‌پرز کرا؟..... ۲۰۷
 بابته: نویژ چۆن فه‌پرز کرا؟..... ۲۰۷
 بابته: له شه‌وو پۆژیکدا چهند نویژ فه‌پرز کرا؟..... ۲۰۹
 بابته: به‌لین دان له‌سه‌ر ئه‌نجامدانی پینج نویژه‌که..... ۲۱۰
 بابته: پاریزگاری کردن له پینج نویژه فه‌پرز که..... ۲۱۱
 فه‌زل و گه‌وره‌یی پینج نویژه فه‌پرز که..... ۲۱۱
 بابته: حوکمی که‌سی نویژ نه‌که‌ر ۲۱۲
 بابته: (به‌که‌م) لپرسینه‌وه له‌سه‌ر نویژ ئه‌نجام دانه ۲۱۲
 بابته: پاداشتی ئه‌و که‌سه‌ی نویژ به‌چاکی ئه‌نجام ده‌دات ۲۱۴
 بابته: ژماره‌ی پرکاته‌کانی نویژی نیوه‌پۆ له شوینی نیشته‌جی ۲۱۴
 بابته: ژماره‌ی پرکاته‌کانی نویژی نیوه‌پۆ له گه‌شتدا ۲۱۵
 بابته: فه‌زل و گه‌وره‌یی نویژی عه‌سر ۲۱۵
 بابته: پاریزگاری کردن له نویژی عه‌سر ۲۱۵
 بابته: هه‌ر که‌س واز له نویژی عه‌سر بینی ۲۱۶
 بابته: ژماره‌ی پرکاته‌کانی نویژی عه‌سر له شوینی نیشته‌جی بوون ۲۱۶
 بابته: ژماره‌ی پرکاته‌کانی نویژی عه‌سر له گه‌شتدا ۲۱۷
 بابته: نویژی ئیواره ۲۱۸
 بابته: فه‌زل و گه‌وره‌یی نویژی عیسا ۲۱۹
 بابته: (ئه‌نجامدانی) نویژی عیسا له گه‌شتدا ۲۱۹
 بابته: فه‌زل و گه‌وره‌یی نویژی به‌کۆمه‌ل ۲۲۰
 بابته: فه‌پرز بوونی پروو کردنه قیبله ۲۲۱
 بابته: ئه‌و حاله‌ته‌ی که‌ پروو کردنه جگه له قیبله‌ی تیدا دروسته ۲۲۲
 بابته: ئاشکرا بوونی هه‌له له دوا‌ی ئیجتها‌د ۲۲۳

- ۲۲۵ په رتووکي کاتي نوښه کان
- ۲۲۷ په کهم کاتي نوښي نيوه پړو
- ۲۲۹ بابه ت: په له کردن له نه جامداني نوښي نيوه پړو له کاتي گه شت
- ۲۲۹ په له کردن له نه جامداني نوښي نيوه پړو له کاتي سه رمادا
- ۲۲۹ دواختني نوښي نيوه پړو بو کاتي فينکي له کاتي گه رمای سه ختدا
- ۲۳۰ کوټا کاته کاني نوښي نيوه پړو
- ۲۳۱ په کهم کاتي نوښي عه سر
- ۲۳۲ دواختني نوښي عه سر
- ۲۳۳ بابه ت: هه ره شه کردن له دواختني نوښي عه سر
- ۲۳۵ کوټا کاتي نوښي عه سر
- ۲۳۶ هه ر که س بگات به دوو پکات نوښي عه سر
- ۲۳۸ په کهم کاتي نوښي ټيواره
- ۲۳۹ پيشخستني نوښي ټيواره
- ۲۳۹ دواختني نوښي ټيواره
- ۲۳۹ کوټا کاتي نوښي ټيواره
- ۲۴۲ ناپه سهندي خه وتن دواي نوښي ټيواره
- ۲۴۲ په کهم کاتي نوښي عيشا
- ۲۴۴ په له کردن له نوښي عيشا
- ۲۴۴ سورايي ناسمان
- ۲۴۵ په سند بووني دواختني نوښي عيشا
- ۲۴۷ کوټا کاتي نوښي عيشا
- ۲۴۹ ريگه دان له وهی به نوښي عيشا بوتري عه ته مه
- ۲۴۹ ناپه سهندي به کارهيناني وشه ی عه ته مه بو نوښي عيشا
- ۲۵۰ په کهم کاتي نوښي به ياني
- ۲۵۱ نه جامداني نوښي به ياني له تاريکيدا له شويني نيسته جي بوون
- ۲۵۱ نه جامداني نوښي به ياني له تاريکيدا له کاتي گه شت
- ۲۵۲ نه جامداني نوښي به ياني له کاتي رووناک بوونه وهی به ره به يان
- ۲۵۲ بابه ت: نه وهی بگات به پکاتیک له نوښي به ياني

- ٢٥٢ کۆتا کاتی نوێژی به یانی
- ٢٥٤ هەر کهس بگات به یه ک پرکات نوێژ.....
- ٢٥٥ ئەو کاتانهی نوێژ کردن تیایدا قهدهغه کراوه.....
- ٢٥٦ قهدهغه کردنی نوێژ دواى نوێژی به یانی.....
- ٢٥٦ بابەت: قهدهغه کردن له نوێژ له کاتی دەرچوونی خۆر.....
- ٢٥٧ قهدهغه کر کردن له نوێژ له نیوهی پڕۆژدا.....
- ٢٥٧ قهدهغه کردنی (ئه نجامدانی) نوێژ له دواى نوێژی عهسر.....
- ٢٥٩ پێگه دان به ئه نجامدانی نوێژی سوننهت له دواى عهسر.....
- ٢٦٢ پێگه دان به نوێژ کردن پیش خۆرئاوا بوون.....
- ٢٦٢ پێگه دان به ئه نجامدانی نوێژی سوننهت پیش ئیواره.....
- ٢٦٣ ئه نجامدانی نوێژی سوننهت دواى دەرچوونی به ره به یان.....
- ٢٦٣ په وایه تی نوێژ کردن تا نوێژی به یانی ده کری.....
- ٢٦٤ نوێژ کردن له مه ککه له هه موو کاتیکدا په وایه.....
- ٢٦٤ ئەو کاتهی گه شتیار نوێژی نیوه پۆ و عه سری تیدا کۆده کاته وه.....
- ٢٦٥ پوو نکر دنه وهی کۆکر دنه وهی نوێژ.....
- ٢٦٦ ئەو کاتهی نیشه جێ نوێژی تیدا کۆ ده کاته وه.....
- ٢٦٦ ئەو کاتهی که گه شتیار نوێژی ئیواره و عیشای تیدا کۆ ده کاته وه.....
- ٢٧٠ ئەو حاله تهی که دوو نوێژیان تیدا کۆده کر یته وه.....
- ٢٧٠ کۆکر دنه وهی ئیوان دوو نوێژ له شوینی نیشه جێ بوون.....
- ٢٧١ کۆکر دنه وهی ئیوان نوێژی نیوه پۆ و عه سر له عه ره فه.....
- ٢٧٢ کۆکر دنه وه له ئیوان نوێژی ئیواره و عیشا له موزده لیفه.....
- ٢٧٣ چۆنیه تی کۆکر دنه وهی نوێژ له موزده لیفه.....
- ٢٧٣ فه زل و گه وره یی نوێژ له کاتی خۆیدا.....
- ٢٧٤ دهر باره ی ئەو که سه ی نوێژی له بیر چوو ه.....
- ٢٧٤ دهر باره ی ئەو که سه ی ده خه و ی و به خه بهر نایه ته وه بۆ نوێژ.....
- ٢٧٥ قهزا کردنه وهی نوێژ له هه مان کات له پۆژی دواتر، بۆ ئەو که سه ی.....
- ٢٧٥ خه وتوو ه و بۆ نوێژی به یانی خه بهری نه بۆته وه.....
- ٢٧٧ ئەو که سه ی نوێژی له ده ست چوو ه چۆن نوێژه که ی قهزا ده کاته وه؟.....

- ۲۸۱ په رتووکي بانگدان
- ۲۸۳ سه رته تاي ده ستيپکي بانگدان
- ۲۸۳ بانگدان دوو جار دوو جار
- ۲۸۴ نزم کردنه وهی دهنگ له کاتي (التَّرْجِيع) له بانگدا
- ۲۸۴ بانگدان له چه ند وشه پيکهاتووه؟
- ۲۸۵ چؤنيه تي بانگدان
- ۲۸۷ بانگدان له گه شتدا
- ۲۸۸ بانگداني دوو کهس له گه شتدا
- ۲۸۸ بانگي که سيک به سه بو نويز، نه واني تر له شويني نيسته جي بوون
- ۲۸۹ داناني دوو بانگدهر له يه ک مزگه وتدا
- ۲۹۰ تاي دوو بانگدهره که پيکه وه بانگ ده دن يان به جيا؟
- ۲۹۰ بانگدان له غه يري کاتي نويزدا
- ۲۹۱ کاتي بانگي به ياني
- ۲۹۱ بانگدهر له کاتي بانگدان چي ده کات؟
- ۲۹۲ بهر زکردنه وهی دهنگ له کاتي بانگدان
- ۲۹۳ ته ثويب گوتن له بانگي به يانيدا
- ۲۹۳ کو تايي بانگدان
- ۲۹۴ بانگدان بو نه هاتني نويزي به کو مه ل له شه وي باراناويدا
- ۲۹۵ بانگدان بو نه وه که سه ي دوو نويز پيکه وه کو ده کاته وه
- ۲۹۵ له کاتي يه که مي نه وه دوو نويزه
- ۲۹۵ بانگدان بو که سيک دوو نويزي کو کرد بيته وه
- ۲۹۵ له دواي نه ماني کاتي يه که مي نه وه دوو نويزه
- ۲۹۶ قامه ت کردن بو نه وه که سه ي دوو نويز پيکه وه کو ده کاته وه
- ۲۹۷ بانگدان بو نه وه که سه ي نويزه کاني له ده ست چوو ه
- ۲۹۸ يه ک بانگ به سه بو هه موو نويزان فه وتا وه کان، قامه تيش بو هه ر نويزي کيان پيوسته
- ۲۹۸ يه ک قامه ت به سه بو هه ر نويزيک له نويزه کان به بي بانگدان
- ۲۹۹ قامه ت کردن بو که سيک رکاتيکي له نويز له بير چوو بي
- ۲۹۹ بانگداني شوان

- بانگدان بۆ ئەو کەسەى بە تەنھا نوێژ دەکات ٣٠٠
- قامەت کردن بۆ ئەو کەسەى بە تەنھا نوێژ دەکات ٣٠١
- چۆنیەتی قامەت کردن..... ٣٠١
- قامەت کردنى هەر یەكە بۆ خۆی..... ٣٠١
- فەزڵ و گەورەیی بانگدان..... ٣٠٢
- تیرو پشک کردن لەسەر بانگدان ٣٠٢
- دانانی بانگدەرێك كری له بری بانگەكەى وەرنەگرێ ٣٠٣
- (چاکتر وایە بۆ مەرووف) بانگدەر چی دەلێ وەك ئەو دووبارە بکاتەوہ ٣٠٣
- پاداشتی دووبارە کردنەوہی بانگ بە دواى بانگدەر..... ٣٠٣
- دووبارە کردنەوہی شاہتەمان وەکو بانگدەر..... ٣٠٤
- ئەوہی بەندە دەیلێ کاتى بانگدەر وتى: ٣٠٤
- (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ)..... ٣٠٤
- صەلاوات دان لەسەر پێغەمبەر ﷺ لە دواى بانگ ٣٠٥
- پارائەوہ لە کاتى بانگدان..... ٣٠٥
- نوێژی سوننەت لە نێوان بانگ و قامەتدا..... ٣٠٦
- هەرەشە کردن لە دەرچوون لە مزگەوت دواى (بێستنى) بانگ ٣٠٧
- دەبى بانگدەر پێشنوێژ ئاگادار بکاتەوہ بۆ نوێژ..... ٣٠٧
- قامەت کردنى بانگدەر لە کاتى دەرچوونى پێشنوێژ یان ئیمام..... ٣٠٨
- پەرتووکی مزگەوتەکان..... ٣٠٩
- بابەت: فەزڵ و گەورەیی دروست کردنى مزگەوت ٣١١
- شانازی و خۆهەلکیشان بە دروستکردنى مزگەوت ٣١١
- باسى چ مزگەوتێک یەكەم جار دروست کرا؟ ٣١١
- فەزڵ و گەورەیی نوێژ کردن لە مزگەوتەکان ٣١٢
- نوێژ کردن لە ناو کەعبەى پیرۆز..... ٣١٢
- فەزڵ و ڕیزی مزگەوتى ئەقصابو نوێژ کردن تیايدا ٣١٣
- فەزڵ و گەورەیی مزگەوتى پێغەمبەر و ﷺ نوێژ کردن تیايدا ٣١٣
- باسى ئەو مزگەوتەى کە لەسەر تەقواو پارێزکاری بناغەى دانراوہ ٣١٥

- ٣١٥ فهزڵ و گه‌وره‌یی مزگه‌وتی قوبائو نوێژ کردن تیايدا.....
- ٣١٥ پینچانه‌وه‌ی که‌لوپهل به مه‌به‌ستی گه‌شت کردن بۆ مزگه‌وته‌کان
- ٣١٦ کردنی په‌رستگای جوله‌که، یان گاور به مزگه‌وت
- ٣١٧ ده‌ره‌ینانی گۆره‌کان و کردنی زه‌ویه‌که‌یان به مزگه‌وت
- ٣١٨ قه‌ده‌غه کردن له‌وه‌ی گۆره‌کان بکیرین به مزگه‌وت.....
- ٣١٩ فهزڵ و گه‌وره‌یی رۆیشتن بۆ مزگه‌وت.....
- ٣١٩ قه‌ده‌غه‌کرن له رێگری کردن له رۆیشتنی ئافره‌تان بۆ مزگه‌وته‌کان.....
- ٣١٩ چ شتی‌ک ده‌بیتته به‌ربه‌ست له به‌رده‌م خاوه‌نه‌که‌ی له رۆیشتن بۆ مزگه‌وت
- ٣٢٠ چ شتی‌ک ده‌بیتته هۆی وه‌ده‌رنانی مرۆف له مزگه‌وت
- ٣٢٠ ده‌وار هه‌ل‌دان له ناو مزگه‌وته‌کان.....
- ٣٢١ هینانی مندالان بۆ مزگه‌وت
- ٣٢١ به‌ستنه‌وه‌ی دیل به کۆله‌که‌ی مزگه‌وت.....
- ٣٢٢ وشتر خسته‌نه ناو مزگه‌وت.....
- ٣٢٢ قه‌ده‌غه‌کردنی کرپن و فرۆشتن له ناو مزگه‌وت و
- ٣٢٢ دانیشتن به شتیه‌ی بازنه بۆ قسه‌کردن پیش نوێژی هه‌ینی.....
- ٣٢٢ قه‌ده‌غه کردن له شیع‌ر وتن له مزگه‌وتدا.....
- ٣٢٣ رینگه‌دان به وتنی شیعی‌ری چاک له ناو مزگه‌وتدا.....
- ٣٢٣ قه‌ده‌غه‌کردن له بانگه‌واز کردن بۆ شتی ونبوو له مزگه‌وتدا.....
- ٣٢٣ ده‌رخسته‌نی چه‌ک له مزگه‌وتدا
- ٣٢٤ تێ ئالاندنی په‌نجه‌کان به نێویه‌کدا له مزگه‌وت
- ٣٢٤ پالکه‌وتن له ناو مزگه‌وت
- ٣٢٥ خه‌وتن له ناو مزگه‌وت.....
- ٣٢٥ تف کردن له‌ناو مزگه‌وت
- ٣٢٥ قه‌ده‌غه‌کردن له به‌ل‌غم فرێدانه ناو مزگه‌وت.....
- ٣٢٦ باسی قه‌ده‌غه‌کردن له‌وه‌ی که‌سی‌ک
- ٣٢٦ له کاتی نوێژدا تف بکاته پیشی، یان لای راستی.....
- ٣٢٦ رینگه‌دان به نوێژکه‌ر تف بکاته پشتی، یان لای چه‌پی
- ٣٢٦ چ قاچیک ده‌هینری به‌سه‌ر تفه‌که‌دا

- ٣٢٧..... بۆن خوۆشکردنی مزگهوت
- ٣٢٧..... نژای چوونه ناو مزگهوت و هاتنه دهروهه ی تیدا
- ٣٢٧..... فرمان کردن به نویتز کردن پیش دانیشن له ناو مزگهوت
- ٣٢٨..... ریکه دان به دانیشن له ناو مزگهوت و دهروچوون لی به بی نویتز کردن
- ٣٢٩..... نویتز کردنی ئەوکه سه ی تیده پهری به ناو مزگهوتدا
- ٣٢٩..... هاندان بۆ دانیشن و مانهوه له مزگهوت و چاوه پروان کردنی نویتز
- ٣٣٠..... باسی قهدهغه کردنی پیغه مبه ر ﷺ له نویتز کردن له ناو مؤلگه ی و شتر
- ٣٣٠..... ریکه دان له نویتز کردن له مؤلگه ی و شتر
- ٣٣٠..... نویتز کردن له سه ر سه سیر
- ٣٣١..... نویتز له سه ر به رمال
- ٣٣١..... نویتز کردن له سه ر مینه ر
- ٣٣٢..... نویتز کردن له سه ر گویدریتزه وه
- ٣٣٣..... به رتووکی رووگه (قبیلة)
- ٣٣٥..... بابته: روو کردنه رووگه، یان قبیله
- ٣٣٥..... بابته: ئەو حاله ته ی رووکردنه غهیری قبیله تیایدا دروسته
- ٣٣٦..... بابته: ئاشکرا بوونی هه له له دوای ئیجتیهاد
- ٣٣٦..... دانانی به ربه ست له پیش نویتز
- ٣٣٧..... فرمان کردن به نزیك بوونه وه له به ربه ست، یان سوتره
- ٣٣٧..... ئەندازه ی نزیك بوونه وه له به ربه ست (سوتره)
- ٣٣٨..... باسی ئەوه ی نویتز ده بری و ئەوه ش نویتز نابری
- ٣٣٨..... ئەگه ر سوتره له بهر دهستی نویتز که ردا نه بوو
- ٣٤٠..... هه ره شه کردن له تیه پ بوون به به رده می نویتز خوین و سوتره که ی
- ٣٤٠..... ریکه دان به تیه پ بوون به به رده می نویتز خویندا
- ٣٤١..... ریکه دان به نویتز کردن له پشتی ئەوکه سه ی خه وتوو
- ٣٤١..... قهدهغه کردن له ئەنجامدانی نویتز له به رده م گوړ
- ٣٤١..... نویتز کردن له به رده م پۆشاکیک وینه ی تیدا کیشرابی
- ٣٤٢..... له نیتوانی نویتز خوین و ئیمامدا به ربه ست هه یه

- ٣٤٢..... نوێژ کردن به یهك جل و پۆشاك.....
- ٣٤٣..... نوێژ کردن به یهك پۆشاكی بهشی سه ره وه.....
- ٣٤٤..... نوێژ کردن به (الإزَار) (واته: پۆشاكی بهشی خواره وهی پیاوان).....
- ٣٤٤..... نوێژ کردنى پیاویك به یهك پۆشاكه وه.....
- ٣٤٤..... هه ندیكى به سه ر خێزاکه یه وه بئى.....
- ٣٤٥..... پیاو به پۆشاكیك نوێژ بکات هیچ شتیک.....
- ٣٤٥..... له پۆشاكه كه به سه ر شانیه وه نه بئى.....
- ٣٤٥..... نوێژ کردن به پۆشاكی حه ریر.....
- ٣٤٦..... رینگه دان به نوێژ کردن به پۆشاكیك كه نیشان و نه خش و نیگاری پتوه بئى.....
- ٣٤٦..... نوێژ کردن به جلی سوره وه.....
- ٣٤٦..... نوێژ کردن به (الشُعَار) (واته: به یهك پۆشاكه وه.....
- ٣٤٦..... له گه ل ئافره تیک له حه یزدا بئى).....
- ٣٤٧..... نوێژ کردن به خوفه كان.....
- ٣٤٧..... نوێژ کردن به هه ردوو نه عل، یان هه ردوو پتلاو.....
- ٣٤٨..... پێشنوێژ نه عه له كانى له كوێ داده نئى ئه گه ر نوێژى بۆ خه لکی کرد؟.....
- ٣٤٩..... به رتووکی پێشنوێژى و نوێژى به کۆمه ل.....
- ٣٥١..... باسى پێشنوێژى کردنى كه سى چا كه كارو خاوه ن زانست.....
- ٣٥١..... نوێژ کردن له گه ل پێشه وایانى سته مكار.....
- ٣٥٢..... كئى له پێشترینه بۆ پێشنوێژ کردن.....
- ٣٥٣..... پێشخستنى كه سى به ته مه ن.....
- ٣٥٣..... كۆبونه وهى خه لكانتیک له شوێنێكدا هه موویان تیايدا وه كو یه كدى بن.....
- ٣٥٣..... كۆبونه وهى خه لكانتیک ده سه لاتداریان له گه ل بئى.....
- ٣٥٤..... ئه گه ر كه سىكى ئاسایى له خه لکی پێشكه وت پاشان پێشه وا هات، ئایا دیته دواوه؟.....
- ٣٥٥..... نوێژ کردنى پێشه وا له دواى یه كىك له نوێژ خوێنه كانى.....
- ٣٥٦..... پێشنوێژى کردنى ئه و كه سه ی سه ردانى ده كات.....
- ٣٥٦..... پێشنوێژى کردنى كه سى كوێر، یان ناينا.....
- ٣٥٦..... پێشنوێژى مندال پێش با لغبوونى.....

- ۳۵۷ ھہ لسانی خہ لک (بؤ نوئڑ) کاتئ ئیمامیان بینی
- ۳۵۷ ئیمام شتیکئی بؤ دروست دہ بئ دواى قامہت
- ۳۵۸ ئیمام دواى ئہوہى دہ چیتہ شوئنى نوئڑہ کہى
- ۳۵۸ بہ خہ لکہ کہ دہ لئ پاک نیم (واتہ: لہ شم گرانہ)
- ۳۵۸ شوئنگرہوہى ئیمام ئہ گہر ئامادہ نہ بوو
- ۳۵۹ پہ پرہو کردن و شوئنگہوتنى ئیمام
- ۳۶۰ پہ پرہو کردن و شوئنگہوتنى ئہو کہ سہى شوئنى ئیمام دہ کہوئى
- ۳۶۱ جیگہو شوئنى ئیمام ئہ گہر سئ کہ س بوون و راجیایى لہ وبارہوہ
- ۳۶۲ ئہ گہر سئ کہ س بوون لہ گہ ل ئافرہ تیکدا
- ۳۶۲ ئہ گہر دوو پیاوو دوو ژن بوون
- ۳۶۳ شوئنى وہستانى ئیمام ئہ گہر مندالیک و ژئیکى لہ گہ لدا بوو
- ۳۶۳ شوئنى پیشنوئڑو نوئڑ خوئن و مندال لہ کاتى نوئڑى بہ کؤمہ ل
- ۳۶۴ ئہوہى لہ ئیمام نزدیک دہ بیتہوہ، ئہو کہ سہش کہ لہ دواى دئ
- ۳۶۵ ریکخستنى ریزہ کان پیش ہاتنى ئیمام
- ۳۶۵ ئیمام چؤن ریزہ کان ریک دہ خات
- ۳۶۶ ئہو وتہى ئیمام دہ لئ کاتئ پیش دہ کہوئى بؤ ریکخستنى ریزہ کان
- ۳۶۷ (ئیمام) چہند جار دہ لئ: ریک و راست بوہستن؟
- ۳۶۷ ہاندانى پیشنوئڑ لہ سہر شاندان بہ یہ کہوہو نزدیک بوونہوہ لہ یہ کتر
- ۳۶۸ فہزل و گہورہی ریزی یہ کہم و دووہم
- ۳۶۸ (دہ بارہى) ریزی دواوہ
- ۳۶۸ (پاداشتى) ئہو کہ سہ ریزیک تہواو بکات و بگہ یہ نئ بہ یہ کتر
- ۳۶۹ باسکردنى چاکترین ریزی ئافرہ تان و خراپترین ریزی پیاوان
- ۳۶۹ ریز بوون لہ نئوان کؤلہ کہ کاندا
- ۳۶۹ ئہو جیگاہى کہ سوننہ تہ لہ ریزہ کاندا
- ۳۷۰ ئہوہى لہ سہر ئیمام پئویستہ لہ ئاسانکاریى
- ۳۷۰ ریکگہدان بہ ئیمام لہ درئڑ کردنہوہى نوئڑ
- ۳۷۱ ئہو جولہى دروستہ ئیمام لہ ناو نوئڑدا ئہنجامى بدات
- ۳۷۱ پیشکہوتن بہ سہر ئیمام لہ کاتى نوئڑ (بہ سوژدہ بردن یان رکوع یان ھہ لسانہوہ)

- ٣٧٣.....دهرچوونی که سیک له نویژی کۆمهڵ و نهجامدانی به تهنها له سوچیکى مزگه و ته که.....
- ٣٧٤..... په پیرهوی کردن له ئیمام کاتی به دانیشته وه نویژی کرد.....
- ٣٧٧..... جیاوازی نیه تی ئیمام و نویژ خوین.....
- ٣٧٨..... فەزڵ و گه وه یی نویژی به کۆمهڵ.....
- ٣٧٨..... نویژی به کۆمهڵ نه گهر سى کهس بوون.....
- ٣٧٩..... نویژی به کۆمهڵ نه گهر سى کهس بوون:.....
- ٣٧٩..... پیاویک و مندالیک و ئافره تیک.....
- ٣٧٩..... نویژی به کۆمهڵ نه گهر دوو کهس بوون.....
- ٣٨٠..... نویژی سوننهت به کۆمهڵ.....
- ٣٨٠..... نویژی به کۆمهڵ بو نه و کهسه ی نویژی له دهست چوو.....
- ٣٨١..... هه ره شه کردن له وازه تیان له نویژی جه ماعت.....
- ٣٨٢..... هه ره شه کردن له ئاماده نه بوونی نویژی به کۆمهڵ.....
- ٣٨٢..... پارێزگاری له نویژه کان به کۆمهڵ کاتی بانگیان بو ده درى.....
- ٣٨٤..... بوونی بیانوو له وازه تیان له نویژی به کۆمهڵ.....
- ٣٨٥..... سنووری گه یشتن به نویژی به کۆمهڵ.....
- ٣٨٥..... دووباره کردنه وه ی نویژ له گه ل کۆمه ل بو نه و کهسه ی پيشتر به ته نیا نویژی کردوه.....
- ٣٨٦..... دووباره کردنه وه ی نویژی به یانی له گه ل.....
- ٣٨٦..... کۆمه ل بو نه و کهسه ی به ته نیا نویژی کردوه.....
- ٣٨٦..... دووباره کردنه وه ی نویژ به کۆمه ل دواى رۆیشتنى کاته که ی.....
- ٣٨٧..... نه و کهسه ی له گه ل ئیمام له مزگه وت.....
- ٣٨٧..... به کۆمه ل نویژی کرد نویژه که ی له سه ر ده که وى.....
- ٣٨٧..... په له کردن له رۆیشتن بو نویژ.....
- ٣٨٨..... په له کردن بو نویژ به بى ته کاندان و خو ماندوو کردن.....
- ٣٨٨..... زوو رۆیشتن بو نویژ.....
- ٣٨٩..... نویژ کردن که راهه تی هه یه له کاتی قامه تدا.....
- ٣٩٠..... ده رباره ی نه و کهسه ی دوو رکات نویژی سوننه تی به یانی ده کات و ئیمامیش له نویژدا په ..
- ٣٩٠..... نه و کهسه ی به ته نیا له پشتی ریزه وه نویژ ده کات.....
- ٣٩١..... رکوع بردن له جگه له ریزی نویژ.....

- ۳۹۱ نوێژ کردن له دواى نيوهړۆ.
 ۳۹۲ نوێژى پيش عه سرو باسى راجيايى ئهوانهى له ئه بو ئيسحاق
 ۳۹۲ گواستويانه تهوه ده ربارهى ئه وه
 ۳۹۵ په رتووکی ده ستپيکردنى نوێژ
 ۳۹۷ بابەت: ئه وهى له کاتى ده ستپيکردنى نوێژدا ده کړى
 ۳۹۷ بابەت: ده ست به رزکردنه وه پيش وتنى: (اللَّهُ أَكْبَرُ)
 ۳۹۸ به رزکردنه وهى ده ست تا ئاستى هه ردوو شان
 ۳۹۸ به رز کردنه وهى هه ردوو ده ست تا ئاستى هه ردوو گوئى
 ۳۹۹ بابەت: جيگای هه ردوو په نجه گه وه له کاتى ده ست به رز کردنه وه
 ۳۹۹ ده ست به رز کردنه وه به ته واوى
 ۴۰۰ وتنى: (اللَّهُ أَكْبَرُ) ي به که م فه رزه (له کاتى ده ست پيکردنى نوێژ)
 ۴۰۱ ئه وه وتى که نوێژى پى ده ست پيده کړى
 ۴۰۲ دانانى ده ستى راست له سه ر ده ستى چه پ له نوێژدا
 ۴۰۲ ئيمام ئه گه ر بينى پياويک ده ستى چه پى له سه ر ده ستى راستى داناوه
 ۴۰۲ بابەت: شوينى ده ستى راست له سه ر ده ستى چه پ له نوێژدا
 ۴۰۳ بابەت: قه ده غه کردن له دانانى ده ست له سه ر که مه ر، يان ناوقه د له نوێژدا
 ۴۰۴ گه ياندنى هه ردوو قاچ به يه کترى له نوێژدا
 ۴۰۴ بيده نگ بوونى ئيمام دواى ده ست پيکردنى نوێژ
 ۴۰۴ بابەت: پارانه وه له نيوان (اللَّهُ أَكْبَرُ) ي دابه ستنى نوێژ و قورئان خویندندا
 ۴۰۵ جوړيکى تر له پارانه وه له نيوان (اللَّهُ أَكْبَرُ) ي دابه ستنى نوێژو قورئان خویندندا
 ۴۰۶ جوړيکى تر له زيکرو پارانه وه له نيوان (اللَّهُ أَكْبَرُ) ي دابه ستنى نوێژو قورئان خویندندا
 ۴۰۷ جوړيکى تر له زيکرو پارانه وه له دواى (اللَّهُ أَكْبَرُ) ي دابه ستنى نوێژ
 ۴۰۸ بابەت: ده ستپيکردن به خویندنى سووره تى فاتيحه
 ۴۰۸ پيش هه ر سووره تيکى ديکه
 ۴۰۹ خویندنى: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ له کاتى نوێژدا
 ۴۱۰ وازه يتان له خویندنى: (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) به ده نگى به رز له نوێژدا

- ۴۱۱ واز هینان له خویندنی: (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) له سووره تی فاتحه له نوژدا.....
- ۴۱۲ واجب بوونی خویندنی سووره تی فاتحه له نوژدا
- ۴۱۳ فهزل و گه ورهیی سووره تی فاتحه
- ۴۱۴ ته فسیر کردنی فه رمایشتی خوا سوره اعراف: ﴿لَقَدْ آتَيْنَكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَلِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمِ﴾.....
- ۴۱۵ واز هینان له قورئان خویندن له دواى ئیمام له و نوژانه ی به دهنگی بهرز ناخوینرین...
- ۴۱۶ واز هینان له قورئان خویندن له دواى ئیمام له و نوژانه ی به دهنگی بهرز ده خوینرین.....
- ۴۱۷ خویندنی فاتحه له پشتی ئیمام له و نوژهی ئیمام به دهنگی بهرز قورئانی تیدا ده خوینن.....
- ته فسیری فه رمایشتی خوی بهرزو مهزن: ﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ، وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾.....
- ۴۱۷ قورئان خویندنی ئیمام به سه بو نوژ خوین.....
- ۴۱۸ نهوهی له بری قورئان ده خوینری له نوژدا بو نهو که سهی نه توانی قورئان له بهر بکات.....
- ۴۱۹ دهنگ بهرز کردنهوهی ئیمام به وتنی: ئامین
- ۴۲۰ بابته: فه رمان کردن به وتنی ئامین له دواى ئیمام.....
- ۴۲۰ فهزل و گه ورهیی وتنی ئامین
- ۴۲۱ نهو وتهی نوژ خوین ده یلی کاتی له پشتی پیشنوژه وه پژی
- ۴۲۲ به شیکی گشتگیر له وهی هاتووه ده رباره ی قورئان
- ۴۲۹ خویندنی قورئان له دوو رکات سوننه ته که ی به یانیدا.....
- ۴۲۹ بابته: خویندنی (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ).....
- ۴۲۹ له دوو رکات (سوننه تی) نوژی به یانی
- ۴۲۹ سوک کردن و ئاسان کردنهوهی دوو رکات (سوننه ته که ی) نوژی به یانی.....
- ۴۳۰ خویندنی سووره تی (الروم) له نوژی به یانیدا.....
- ۴۳۰ خویندنی قورئان له نوژی به یانیدا له شه ست ئایه ته وه بو سه د ئایه ت.....
- ۴۳۰ خویندنی سووره تی (ق) له نوژی به یانیدا
- ۴۳۱ خویندنی (إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ) له نوژی به یانیدا.....
- ۴۳۱ خویندنی (الْمُعَوِّذَاتَيْنِ) له نوژی به یانیدا.....
- ۴۳۲ بابته: فهزل و گه ورهیی خویندنی (الْمُعَوِّذَاتَيْنِ).....
- ۴۳۲ خویندی قورئان له نوژی به یانی روژی ههینی.....
- ۴۳۳ بابته: سوژده ی قورئان و سوژده بردن له خویندنی سووره تی (ص).....

- سوژده بردن له خویندنی سوورهتی (النَّجْم) ٤٣٣
- وازهیتان له سوژده بردن له خویندنی سوورهتی (النَّجْم) ٤٣٤
- بابهت: سوژده بردن له سوورهتی (إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ) ٤٣٤
- سوژده بردن له خویندنی سوورهتی (اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ) ٤٣٥
- بابهت: سوژده بردن له نوێژه فهززه کاندا ٤٣٦
- بابهت: خویندنی قورئان له نوێژه کانی رۆژدا ٤٣٦
- قورئان خویندن له نوێژی نیوه پۆدا ٤٣٧
- دریژ کردنه وهی وهستان له پکاتی یه کهم له نوێژی نیوه پۆدا ٤٣٨
- بابهت: ئیمام له نوێژی نیوه پۆدا ئایهت گوئیستی نوێژ خوینان ده کات ٤٣٨
- کورت کردنه وهی وهستان له پکاتی دووهم له نوێژی نیوه پۆ ٤٣٩
- قورئان خویندن له دوو پکاتی یه کهمی نوێژی نیوه پۆ ٤٣٩
- قورئان خویندن له دوو پکاتی یه کهمی نوێژی عهسر ٤٤٠
- کورت کردنه وهی وهستان و قورئان خویندن له نوێژدا ٤٤١
- بابهت: خویندنی سوورهته کورته کان له نوێژی ئیوارهدا ٤٤١
- خویندنی (سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) له نوێژی ئیوارهدا ٤٤٢
- خویندنی سوورهتی (الْمُرْسَلَاتِ) له نوێژی ئیوارهدا ٤٤٢
- خویندنی سوورهتی (الطُّور) له نوێژی ئیوارهدا ٤٤٣
- خویندنی (حم) سوورهتی (الدُّخَانِ) له نوێژی ئیوارهدا ٤٤٣
- خویندنی (سوورهتی) (المص) له نوێژی ئیوارهدا ٤٤٤
- خویندنی قورئان له دوو پکاته سوننهته کهی دواى نوێژی ئیواره ٤٤٥
- فهزَل و گه ورهیی خویندنی (وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) ٤٤٥
- خویندنی سوورهتی (سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) له نوێژی عیशा ٤٤٦
- خویندنی سوورهتی (الشَّمْسِ وَضُحَاهَا) له نوێژی عیशा ٤٤٧
- خویندنی سوورهتی (التِّينِ وَالزَّيْتُونِ) له نوێژی عیشادا ٤٤٨
- قورئان خویندن له پکاتی یه کهمی نوێژی عیशा ٤٤٨
- وهستان و مانه وه له ههردوو پکاتی یه کهمینی نوێژ زیاتر له دوو پکاتی کۆتایی ٤٤٨
- خویندنی دوو سوورهت له پکاتی کادا ٤٤٩
- خویندنی به شیکى سوورهتیک له نوێژدا ٤٥١

- ٤٥١ قورئان خوین کاتی ده گات به نایه تی سزا په نا ده گری به خوا
- ٤٥١ نزا کردنی قورئان خوین کاتی نایه تی به زه یی ده خوینته وه
- ٤٥٢ دووباره کردنه وهی نایه ت له نوژی کدا
- ٤٥٢ فرمایستی خوا ﷺ: ﴿وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾
- ٤٥٣ بابه ت: به رز کردنه وهی ده نگ به قورئان خویندن
- ٤٥٤ بابه ت: دریز کردنه وهی ده نگ له قورئان خویندنا
- ٤٥٤ رازاندنه وهی قورئان خویندن به ده نگي خوش
- ٤٥٦ بابه ت: (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردن له رکوع بردن
- ٤٥٧ به رز کردنه وهی هه ردوو ده ست له رکوعا تا ناستی به رزایی هه ردوو گوئی
- ٤٥٧ بابه ت: به رز کردنه وهی هه ردوو ده ست تا ناستی به رزایی هه ردوو گوئی له کاتی رکوعا
- ٤٥٧ وازهینان له به رز کردنه وهی هه ردوو ده ست تا ناستی به رزایی هه ردوو گوئی له کاتی رکوعا
- ٤٥٨ ری ککر دنه وهی برپه ی پشت له رکوعا
- ٤٥٨ راستبوونه وه له رکوعا
- ٤٥٩ ده ست به یه که وه نوساندن و دانانی
- ٤٥٩ به رتووی له نیوان نه ژنوکان له رکوعا
- ٤٦١ بابه ت: ده ست به یه که وه نوساندن و دانانی له نیوان نه ژنوکان له رکوعا
- ٤٦٢ نه ژنو گرتن له کاتی رکوع بردن
- ٤٦٣ بابه ت: جیگای دانانی ناو له پ له سه ر نه ژنوکان
- ٤٦٣ بابه ت: جیگای دانانی په نجه کانی هه ردوو ده ست له رکوعا
- ٤٦٤ بابه ت: دوورخسته وهی (بنبال له تهنیسته کان) له رکوعا
- ٤٦٤ بابه ت: راستبوونه وه له رکوعا
- ٤٦٥ قه ده غه کردنی قورئان خویندن له رکوعا
- ٤٦٦ به گوره دانانی په روه ردگار له رکوعا
- ٤٦٧ بابه ت: زیگری رکوع بردن
- ٤٦٧ جوړیکی تر له زیگری رکوع بردن
- ٤٦٧ جوړیکی تر له زیگری رکوع بردن
- ٤٦٨ جوړیکی تر له زیگری رکوع بردن

- ٤٦٨ جوړيکي تر له زيکر رکوع بردن
- ٤٦٨ جوړيکي تر له زيکري رکوع بردن
- ٤٦٩ بابەت: ږيگه‌دان به نه‌خویندنی زيکر له رکوعدا
- ٤٧٠ بابەت: فه‌رمان کردن به رکوع بردن به ته‌واوی
- ٤٧٠ بابەت: به‌رزکردنه‌وهی هه‌ردوو ده‌ست له کاتی هه‌لسانه‌وه له رکوع
- ٤٧١ بابەت: به‌رزکردنه‌وهی هه‌ردوو ده‌ست تا ئاستی به‌رزایی گوی له کاتی هه‌لسانه‌وه له رکوع ...
- ٤٧١ بابەت: به‌رزکردنه‌وهی هه‌ردوو ده‌ست تا ئاستی سه‌ر هه‌ردوو شان له کاتی هه‌لسانه‌وه له رکوع
- ٤٧٢ ږيگه‌دان به وازه‌يتان له ده‌ست به‌رزکردنه‌وه له کاتی هه‌لسانه‌وه له رکوع
- ٤٧٢ بابەت: ئه‌وهی ئيمام ده‌يلی کاتی سه‌ری به‌رز ده‌کاته‌وه له رکوع
- ٤٧٣ بابەت: ئه‌وهی مه‌ئموم ده‌يلیت
- ٤٧٤ بابەت: وتی وشه‌ی: (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ)
- ٤٧٥ ئه‌ندازه‌ی وه‌ستان له نيوان هه‌لسانه‌وه له رکوع و چوونه سوژده
- ٤٧٦ بابەت: ئه‌وهی (نويزخوين) ده‌يلی له دواي هه‌لسانه‌وهی له رکوع
- ٤٧٧ بابەت: نزای قونوت دواي رکوع بردن (و هه‌لسانه‌وه له رکوع)
- ٤٧٨ بابەت: نزای قونوت له نويزی به‌يانيدا
- ٤٧٩ بابەت: نزای قونوت له نويزی نيوه‌ږودا
- ٤٧٩ بابەت: نزای قونوت له نويزی تيواره
- ٤٨٠ بابەت: نه‌فرين کردن له نزای قونوت
- ٤٨٠ بابەت: نه‌فرين کردن له دوو ږووه‌کان له نزای قونوت
- ٤٨١ وازه‌يتان له نزای قونوت
- ٤٨١ بابەت: ساردکردنه‌وهی به‌رد بو ئه‌وهی سوژده‌ی له‌سه‌ر بېردريت
- ٤٨٢ بابەت: ته‌کبير (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردن له کاتی سوژده
- ٤٨٢ بابەت: چوون داده‌به‌زيت بو سوژده
- ٤٨٣ بابەت: ده‌ست به‌رز کردنه‌وه له کاتی سوژده بردن
- ٤٨٤ وازه‌يتان له به‌رز کردنه‌وهی ده‌ست له کاتی سوژده‌دا
- ٤٨٤ بابەت: گه‌يشتنی به‌که‌م نه‌ندامی مروّف بو زه‌وی له کاتی سوژده بردن
- ٤٨٥ بابەت: دانانی هه‌ردوو ده‌ست له‌گه‌ل ږوخساردا بو سوژده بردن

- ٤٨٥ باهت: مروڤ له سهه چهنه نه ندام سوژده ده بات؟
- ٤٨٥ رافه كرنى نه وهى مروڤ له سهه چهنه نه ندام سوژده ده بات
- ٤٨٦ سوژده بر دن له سهه ناوچاوان
- ٤٨٦ سوژده بر دن له سهه لووت
- ٤٨٦ سوژده بر دن له سهه هه ردوو ده ست
- ٤٨٧ باهت: سوژده بر دن له سهه نه ژنوكان
- ٤٨٧ باهت: سوژده بر دن له سهه هه دوو پييه كان
- ٤٨٨ باهت: چه قاندى هه ردوو پي له سوژده دا
- ٤٨٨ باهت: كرنه وهى په نجه كانى هه ردوو پي له سوژده دا
- ٤٨٨ باهت: جيگاي هه ردوو ده ست له سوژده دا
- ٤٨٩ باهت: قه ده غه كرن له راخستنى باله كان له سوژده دا
- ٤٨٩ باهت: چوئيه تى سوژده بر دن
- ٤٩١ باهت: دوور خستنه وهى باسكه كان له لاته نيسته كان له كاتى سوژده بر دن
- ٤٩١ باهت: ريكبوونه وه له سوژده بر دن دا
- ٤٩١ باهت: ريك و راست كرنه وهى پشت له كاتى سوژده بر دن
- ٤٩٢ باهت: قه ده غه كرن له ده نوو كدانى قه له رهش (واته: سوژده بر دنى خيرا)
- ٤٩٢ باهت: قه ده غه كرنى ده ستكارى كرن و گرتنى قز له سوژده بر دن دا
- ٤٩٢ باهت: ويئنه نه وه كه سهى نويز ده كات و قزى هوئيوه ته وه و كر دوويه تى به په لكه
- ٤٩٣ قه ده غه كرن له ده ستكارى كرنى پوڭاك له كاتى سوژده بر دن
- ٤٩٣ باهت: سوژده بر دن له سهه جلوبه رگ
- ٤٩٣ باهت: فه رمان كرن به ته واو كرنى سوژده بر دن
- ٤٩٤ باهت: قه ده غه كرن له قورئان خوئندن له سوژده دا
- ٤٩٤ باهت: فه رمان كرن به زور پارانه وه له كاتى سوژده بر دن دا
- ٤٩٥ باهت: پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٦ جوړيكي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٦ جوړيكي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٦ جوړيكي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٧ جوړيكي تر له پارانه وه له سوژده دا

- ٤٩٧ جوړيکي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٨ جوړيکي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٨ جوړيکي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٨ جوړيکي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٩ جوړيکي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٤٩٩ جوړيکي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٥٠٠ جوړيکي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٥٠١ جوړيکي تر له پارانه وه له سوژده دا
- ٥٠١ ژماره ي ته سبيح کردن له سوژده دا
- ٥٠٢ بابه ت: ريگه دان به نه کردني زيکر له سوژده دا
- ٥٠٣ نزيکترين کاتي بهنده له خوي بالاده ست
- ٥٠٣ فهزل و گه وره يي سوژده بردن
- ٥٠٤ بابه ت: پاداشتي نه و که سه ي ته نها يه ک سوژده بو خوا ^{تعالى} ده بات
- ٥٠٥ بابه ت: جيگاي سوژده بردن
- ٥٠٥ بابه ت: نايا دروسته سوژده يه ک له سوژده که ي تر دريژ تر بي؟
- ٥٠٦ بابه ت: ته کبير (الله اَكْبَر) کردن له هه لسانه وه له سوژده بردن
- ٥٠٧ بابه ت: بهرز کردنه وه ي ههردوو ده ست له کاتي بهرز بوونه وه له سوژده ي يه که م
- وازه ينان له بهرز کردنه وه ي ههردوو ده ست له کاتي بهرز بوونه وه له نيوان ههردوو سوژده که دا
- ٥٠٧ بابه ت: پارانه وه له نيواني ههردوو سوژده که دا
- ٥٠٨ بابه ت: بهرز کردنه وه ي ههردوو ده ست له نيوان دوو سوژده که دا تا ئاستي روخسار
- ٥٠٩ بابه ت: چوښه تي دانيشتن له نيوان دوو سوژده که دا
- ٥٠٩ نه ندازه ي دانيشتن له نيوان ههردوو سوژده که دا
- ٥٠٩ بابه ت: ته کبير (الله اَكْبَر) کردن بو سوژده بردن
- ٥١٠ بابه ت: ريک بوونه وه له دانيشتندا له کاتي بهرز بوونه وه له ههردوو سوژده که
- ٥١١ بابه ت: پشت بهستن به زه وي له کاتي هه لسانه وه دا
- ٥١١ بابه ت: بهرز کردنه وه ي ده سته کان له زه وي پيش نه ژنوکان
- ٥١٢ بابه ت: ته کبير کردن له کاتي هه لسانه وه

- ٥١٣ بابهت: چۆنیهتی دانیشتن له ته حیانی یه کهمدا.
 ٥١٣ بابهت: (نوێژخوێن) به په نجه کانی پیتی روو ده کاته قیبله
 ٥١٣ له کاتی دانیشتنی بۆ ته حیات
 ٥١٣ بابهت: جیگای ههر دوو دهست له کاتی دانیشتنی ته حیاتی یه کهم
 ٥١٤ بابهت: شوینی ته ماشا کردن له کاتی ته حیات (التَّشَهُدُ)
 ٥١٤ بابهت: ئاماژه کردن به په نجه له ته حیاتی یه کهمدا
 ٥١٥ چۆنیهتی ته حیاتی یه کهم
 ٥١٩ جوړیکی تر له ته حیات
 ٥٢٠ جوړیکی تر له ته حیات
 ٥٢١ جوړیکی تر له ته حیات
 ٥٢١ جوړیکی تر له ته حیات
 ٥٢٢ بابهت: سوک کردنه وهی ته حیاتی یه کهم
 ٥٢٢ بابهت: وازهینان له ته حیاتی یه کهم (به هوئی له بیرچوون)
 ٥٢٥ په رتووکی سه هو کردن له نوێژدا
 ٥٢٧ ته کبیر (اللهُ أَكْبَرُ) کردن کاتی هه لسانیه وه له پکاتی دووهم
 ٥٢٧ بابهت: بهرز کردنه وهی ههر دوو دهست له هه لسانیه وه بۆ دوو پکاتی کۆتایی
 ٥٢٧ بابهت: بهرز کردنه وهی ههر دوو دهست له هه لسانیه وه بۆ دوو پکاتی کۆتایی تا سه ر
 ٥٢٨ شانەکان
 ٥٢٨ بابهت: بهرز کردنه وهی دهست و سوپاس و ستایشکردنی خوا له نوێژدا
 ٥٢٩ بابهت: سلّاو کردن به دهست له نوێژدا
 ٥٣٠ بابهت: وه لّامدانه وهی سه لام به ئاماژه له نوێژدا
 ٥٣٢ قه دهغه کردنی سپرین و پیکه خستی بهرد له نوێژدا
 ٥٣٢ بابهت: پیکه دان به سپرین و پیکه خستی بهرد یه ک جار
 ٥٣٢ قه دهغه کردن له چاو بهرز کردنه وه بۆ ئاسمان له نوێژدا
 ٥٣٣ بابهت: هه ره شهی توند له ئاوپردانه وه له نوێژدا
 ٥٣٤ بابهت: پیکه دان به ئاوپردانه وه به لای راست و چهپ له نوێژدا
 ٥٣٥ بابهت: کوشتنی مارو دوو پیشک له نوێژدا

- ۵۳۵ هه لگرتن و دانانی مندال له نوژدا
 ۵۳۶ بابته: رۆبشتن به ره و پرووی قیبله، چه ند ههنگاوکی که م له نوژدا
 ۵۳۶ بابته: چه پله لیدان له نوژدا
 ۵۳۷ بابته: ته سبیح (سُبْحَانَ اللَّهِ) وتن له نوژدا
 ۵۳۷ نح کردن له نوژدا
 ۵۳۸ بابته: گریان له نوژ
 ۵۳۸ بابته: نه فرین کردن له ئیبلیس و په نا گرتن به خوا لیتی له نوژدا
 ۵۳۹ قسه کردن له ناو نوژ
 ۵۴۲ نه و که سه ی له دووهم رکات هه لده ستی بیری ده چی
 ۵۴۲ ته حیات بخوینتی چی بکات؟
 نه و که سه ی له دووهم رکات سه لام ده داته وه و بیری ده چی ته حیات بخوینتی و قسه ده کات
 ۵۴۳ چی بکات؟
 ۵۴۷ باسی جیوازی له سه ر نه بو هورهیره (ﷺ) له هه ردوو سوژده که دا
 بابته: نوژخوین کاتی که وته گومانه وه له ناو نوژده که ی نه وه ته واو ده کات که له
 ۵۴۸ بیریه تی
 بابته: گه ران و پشکنین و (بیرکردنه وه بو دلیا بوون کاتی گومان له به شتیکی نوژ دروست
 ۵۴۹ ده بی)
 ۵۵۴ بابته: نه و که سه ی پینج رکاتی کرد چی ده کات؟
 ۵۵۶ بابته: که سیک شتیک له نوژده که ی بیر بچیت چی ده کات
 ۵۵۶ بابته: ته کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردن له دوو سوژده ی سه هودا
 ۵۵۷ بابته: چۆنیه تی دانیشن له و رکاته ی که نوژ تایدا کو تایی دیت
 ۵۵۸ بابته: جیگای هه ردوو بال له ته حیاتدا
 ۵۵۸ جیگای هه ردوو ئانیشکه کان له ته حیاتدا
 ۵۵۹ بابته: جیگای هه ردوو له پی ده ست له ته حیاتدا
 ۵۵۹ بابته: نوقاندنی په نجه کانی ده ستی راست
 ۵۵۹ جگه له په نجه ی هه ره شه (شایه تمان) له ته حیاتدا
 ۵۶۰ بابته: نوقاندنی دوو په نجه له په نجه کانی
 ۵۶۰ ده ستی راست و به ستنه وه ی په نجه ی ناوه ند به په نجه گه وره

- ۵۶۰ باہت: راخستنی دەستی چەپ لەسەر ئەژنۆ.
- ۵۶۱ باہت: ئاماژەکردن بە پەنجە لە تەحیاتدا.
- ۵۶۱ باہت: قەدەغەکردن (ی نوێژخوین) لە ئاماژەکردن بە دوو پەنجەو، بە چ پەنجەیک ئاماژە دەکات
- ۵۶۲ باہت: چەمانەوہی پەنجەیی ھەرەشە، یان شایەتمان
- ۵۶۲ بو ئاماژەکردن لە تەحیات
- ۵۶۲ شوینی تەماشاکردن لە کاتی ئاماژەکردن و جولانەوہی پەنجەیی ھەرەشە (شایەتمان)...
- ۵۶۳ باہت: قەدەغەکردن لە بەرزکردنەوہی چاوی بو ئاسمان لە کاتی پارانەوہی نوێژدا.
- ۵۶۳ باہت: واجب بوونی تەحیات
- ۵۶۴ فێرکردنی تەحیات وەکو فێرکردنی سوورەتیککی قورئان
- ۵۶۴ باہت: چۆنیەتی تەحیات
- ۵۶۴ جۆریکی تر لە تەحیات
- ۵۶۶ جۆریکی تر لە تەحیات
- ۵۶۷ باہت: سەلامکردن لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۶۷ فەزڵ و گەورەیی سەلامکردن لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۶۷ باہت: بە گەورەدانان و سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ لە نوێژدا
- ۵۶۸ باہت: فەرمانکردن بە سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۶۹ باہت: چۆنیەتی سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۶۹ جۆریکی تر لە چۆنیەتی سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۷۱ جۆریکی تر لە چۆنیەتی سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۷۲ جۆریکی تر لە چۆنیەتی سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۷۲ جۆریکی تر لە چۆنیەتی سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۷۳ باہت: فەزڵ و گەورەیی سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۷۴ باہت: ھەلبژاردنی نزاو پارانەوہی دوای سەلاواتدان لەسەر پێغەمبەر ﷺ
- ۵۷۵ زیکر و یادکردنەوہی دوای تەحیات
- ۵۷۵ باہت: پارانەوہی دوای زیکرکردن لە تەحیاتدا
- ۵۷۶ جۆریکی تر لە پارانەوہی تەحیاتدا
- ۵۷۷ جۆریکی تر لە پارانەوہی تەحیاتدا

- جۆریکی تر له پارانهوه له ته حیاتدا 077
- جۆریکی تر 077
- بابهت: په نا گرتن به خوا له (کاتی پارانهوه) له نوژدا 079
- جۆریکی تر له په نا گرتن به خوا له (کاتی پارانهوه) له نوژدا 080
- جۆریکی تر له زیکرو یاد کردنهوه دواى ته حیات 081
- بابهت: رکوع و سوژده بردن به ناتهواوی 081
- بابهت: کهترین شت که کردهوه کانی نوژی پی دروست ده بی 082
- بابهت: سهلام دانهوهی نوژ 084
- بابهت: شوینی ههردوو دهست له کاتی سهلامدانهوه 084
- چۆن سهلام دهدریتهوه به لای راستدا؟ 085
- چۆن سهلام دهدریتهوه به لای چهپدا؟ 086
- بابهت: سهلام دانهوه به ههردوو دهست له کۆتایی نوژ 087
- سهلام دانهوهی نوژخوین کاتی ئیمام سهلام ده داتهوه 088
- بابهت: سوژده بردن له دواى لیبونهوه له نوژ 088
- بابهت: دوو سوژدهی سههو دواى سهلام دانهوه و قسه کردن 089
- سهلام دانهوه دواى دوو سوژدهی سههو 089
- دانیشتنی ئیمام له نیتوان سهلام دانهوه و پۆیشتن 090
- بابهت: وه چهرخان له دواى سهلامدانهوه به لای نوژ خوینان 090
- ته کبیر (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردن له دواى سهلامدانهوهی ئیمام 091
- بابهت: فهрман کردن به خویندنی (الْمُعَوِّذَاتِ) 091
- دواى سهلام دانهوه له نوژ 091
- بابهت: داواى لیخویشبوون (کردن له خوا) دواى سهلام دانهوه 091
- زیکرو یاد کردن دواى داواى لیخویشبوون 092
- بابهت: ته هلیل (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) کردن دواى سهلام دانهوه 092
- ژماره ی ته هلیل و یاد کردن دواى سهلام دانهوه 093
- جۆریکی تر له ته هلیل و یاد کردنهوه له کاتی تهواو بوونی نوژ 093
- چهند جار ئه و زیکره ده گوتری؟ 094
- جۆریکی تر له زیکرو یاد کردنهوه له دواى سهلام دانهوه 095

- ٥٩٥..... جوړيکي تر له زيکرو پارانهوه له دواي سهلام دانهوه
- ٥٩٦..... جوړيکي تر له پارانهوه له دواي سهلام دانهوه له نوټز
- ٥٩٦..... بابهت: په ناگرتن له دواي هه موو نوټزيک
- ٥٩٧..... ژماره ي وتني (سُبْحَانَ اللَّهِ) دواي سهلام دانهوه
- ٥٩٨..... جوړيکي تر له ژماره ي (سُبْحَانَ اللَّهِ)
- ٥٩٨..... جوړيکي تر له ژماره ي (سُبْحَانَ اللَّهِ)
- ٥٩٩..... جوړيکي تر له ژماره ي (سُبْحَانَ اللَّهِ)
- ٦٠٠..... جوړيکي تر
- ٦٠١..... جوړيکي تر
- ٦٠١..... بابهت: ته سبيح (سُبْحَانَ اللَّهِ) کردن
- ٦٠١..... بابهت: نه سړيني ناوچاوان له دواي سهلام دانهوه
- ٦٠٢..... بابهت: دانيشتنى ئيمام له جيگاي خوټي له دواي سهلام دانهوه
- ٦٠٣..... بابهت: هه لسانه وه له دواي نوټز
- ٦٠٤..... بابهت: نه و کاته ي که ئافره تان له دواي نوټز هه لده ستنه وه و ده پوښ
- ٦٠٤..... بابهت: قه ده غه کردن له وه ي نوټز خوټين پيش ئيمام هه لسي (له دواي ته واوبووني نوټز)
- بابهت: پادا شتي نه و که سه ي له گه ل ئيمام نوټز ده کات تا هه لده ستنى (دواي ته واوبووني نوټز)
- ٦٠٥.....
- ٦٠٦..... بابهت: مو له ت دان به ئيمام له تپه ر بووني به سه ر شان و ملي خه لکي
- ٦٠٦..... بابهت: نه گه ر به که سيک و ترا نوټز ت کردوه ئايا بلن: نه خير؟